

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Київської обласної ради

від 06 березня 2025 року № 1259-31-VIII

**Стратегія розвитку Київської області
на 2021-2027 роки
(нова редакція)**

**м. Київ
2025**

Зміст

ВСТУП.....	4
1. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	8
1.1. Географічне розташування	8
1.2. Адміністративно-територіальний устрій	9
1.3. Стратегічне планування розвитку громад	12
1.4. Основні документи щодо планування, забудови, використання територій	15
1.5. Кліматичні умови	23
1.6. Земельні ресурси	24
1.7. Лісові ресурси	28
1.8. Водні ресурси	29
1.9. Мінерально-сировинні ресурси.....	36
1.10. Демографічна ситуація	38
1.11. Трудові ресурси.....	47
1.12. Транспортна та дорожня інфраструктура	54
1.13. Житлово-комунальне господарство	61
1.14. Будівельна діяльність та житлове будівництво	68
1.15. Освіта	74
1.16. Охорона здоров'я	84
1.17. Соціальна сфера	90
1.18. Підтримка дітей та сім'ї.....	97
1.19. Культура та туризм	100
1.20. Фізкультура і спорт.....	106
1.21. Молодіжна політика та національно-патріотичне виховання	108
1.22. Надання адміністративних послуг	109
1.23. Цифрова трансформація	112
1.24. Міжнародна співпраця.....	115
1.25. Структура регіональної економіки	118
1.26. Промисловість.....	123
1.27. Сільське господарство	128
1.28. Інвестиційна діяльність	132
1.29. Зовнішньоекономічна діяльність Київської області	137
1.30. Мале та середнє підприємництво.....	141
1.31. Наукова та інноваційна діяльність	149
1.32. Впровадження процесу підприємницького відкриття та дослідження потенційних сфер смарт-спеціалізації	151
1.33. Стан атмосферного повітря	155
1.34. Екологічна ситуація в галузі водокористування	156
1.35. Стан ґрунтів.....	158
1.36. Природні об'єкти та збереження біорізноманіття.....	159
1.37. Утворення та накопичення відходів	159

1.38. Екологічно небезпечні об'єкти області.....	161
1.39. Ситуація на територіях, постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.....	163
1.40. Безпека життєдіяльності та цивільний захист.....	165
1.41. Доходи.....	169
1.42. Видатки.....	175
1.43. Бюджет розвитку.....	176
1.44. Результати моніторингу та оцінки реалізації Плану заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки.....	177
2. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	183
2.1. SWOT-аналіз для Київської області.....	183
2.2. Порівняльні переваги, виклики та ризики розвитку області.....	189
2.3. Сценарії розвитку Київської області на довгострокову перспективу.....	196
2.4. Стратегічне бачення розвитку Київської області.....	203
3. СТРАТЕГІЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ Й ЗАВДАННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	204
3.1. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	210
3.2. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ ТА КОМФОРТНИХ УМОВ ДЛЯ ЖИТТЯ	238
3.3. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ПОСИЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ	253
3.4. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ.....	267
4. Система моніторингу та оцінювання реалізації Стратегії	286
5. Узгодженість Стратегії з програмними документами та основними аспектами розвитку області	305
Додаток 1. Старостинські округи Київської області	311
Додаток 2. Стратегічні та оперативні цілі розвитку територіальних громад Київської області, які затвердили Стратегії розвитку після липня 2022 року	332
Додаток 3. Відображення економічного та інноваційного потенціалу Київської області за результатами картографічного аналізу	338

ВСТУП

Повномасштабна російська агресія проти України розпочалася у лютому 2022 року бойовими діями та окупацією зокрема і північної частини Київської області. Хоча на території Київщини активна фаза війни тривала відносно недовго (до березня 2022 року), але масштаби демографічних, економічних, інфраструктурних втрат, руйнування житла та об'єктів соціального призначення у регіоні неможливо подолати протягом майже трьох років. Адже наземна війна триває на Сході і Півдні України, а постійні повітряні атаки ворога завдають руйнувань по всій території країни. Більше того, вкрай важко прогнозувати розвиток подій на фронті, а відтак – і в національній економіці, через непередбачуваність зовнішніх факторів, визначальних для української Перемоги.

За таких умов та з урахуванням обмеженості бюджетних ресурсів підготовка планувальних документів (тобто визначення пріоритетів) є необхідною умовою для виживання та відновлення. На національному рівні за підтримки міжнародних партнерів Уряд України у 2024 році підготував низку рамкових документів, серед яких:

- План України¹, схвалений 18 березня 2024 року для реалізації ініціативи Європейського Союзу «Ukraine Facility» та виконання;
- Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року², схвалена 30 вересня 2024 року;
- Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року³, схвалена 30 серпня 2024 року;
- нова редакція Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (далі – ДСРР), затверджена 13 серпня 2024 року.

Остання визначила необхідність оновлення стратегій розвитку усіх регіонів України з урахуванням викликів воєнного стану, цілей ДСРР, а також положень згаданих рамкових документів.

Нагадаємо, Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки (далі – Стратегія) у першій редакції була затверджена рішенням Київської обласної ради від 19.12.2019 № 789-32-VII і визначала стратегічні та оперативні цілі розвитку регіону, а також пріоритетні завдання для їх досягнення. Конкретні напрями подальших дій і проекти розвитку були визначені у Плані заходів з реалізації Стратегії на 2021-2023 роки (далі – План заходів). Підсумки виконання згаданих документів, зважаючи на обставини пандемії COVID-19 та воєнного стану, в цілому можна вважати позитивними⁴.

¹ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-planu-t180324>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>

⁴ Результати моніторингу свідчать, що у 2020-2023 роках вдалося виконати та перевиконати (порівняно з базовими значеннями) 34 запланованих показники моніторингу реалізації Стратегії, по 14 показникам не вдалося досягти бажаного результату та не виконувалися (з об'єктивних причин) 39 індикаторів.

При формуванні цілей та завдань актуалізованої Стратегії розвитку Кивщини були враховані такі наслідки російської збройної агресії на соціально-економічний розвиток області:

- значні безпекові ризики для цивільних жителів та інфраструктури через близькість до кордону з Республікою Білорусь та пускових рубежів повітряних атак російських військ;
- зміни у структурі населення регіону (вибуття понад 500 тис. осіб постійного населення в інші регіони країни та за кордон) та розміщення на території області майже 320 тис. внутрішньо переміщених осіб);
- необхідність відновлення зруйнованої або пошкодженої соціальної інфраструктури та житлового фонду та стимулювання економічної активності в територіальних громадах, віднесених до територій відновлення;
- суттєве погіршення умов функціонування ринку праці, зростання диспропорцій між попитом та пропозицією на кваліфіковані кадри;
- скорочення спроможності органів місцевої влади та кадрового забезпечення, що є важливими для залучення інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та позик міжнародних фінансових організацій для реалізації проєктів відновлення і розвитку як економіки, так соціальної сфери,
- необхідність підтримання базових стандартів рівня життя населення області в умовах воєнного стану.

Нова редакція регіональної Стратегії враховує результати соціально-економічного аналізу розвитку області в умовах повномасштабної війни. Факти засвідчили, що незважаючи на обмеження, запроваджені у зв'язку з воєнним станом, пошкодження енергетичної інфраструктури внаслідок бойових дій, відтік кадрів, пов'язаний із мобілізацією для служби у лавах ЗСУ, так і переміщенням населення за межі регіону, економічна активність в області поступово відновлюється. Протягом 2023 року та 9 місяців 2024 року відбувається поступове нарощування обсягів промислового та сільськогосподарського виробництва, будівельної продукції, досягнуто високий рівень підприємницької активності, регіон залишається одним з найбільш інвестиційно привабливих для іноземних інвесторів, про що свідчить 3 місце за обсягом прямих іноземних інвестицій.

Завдяки продовженню реформ у галузях освіти, охорони здоров'я та соціального захисту з'явилися нові умови для поліпшення якості та доступності послуг, які надаються населенню області, насамперед внутрішньо переміщеним особам та ветеранам війни з російськими агресорами.

Разом з тим, наслідки російської збройної агресії призвели не тільки до загострення минулих проблем, а й додали нові. Відволікання значних фінансових ресурсів на відновлення зруйнованих та пошкоджених об'єктів соціальної, житлово-комунальної та дорожньої інфраструктури викликали припинення робіт з будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів, розпочатих до війни, підвищили рівень аварійності мереж тепло- і водопостачання, збільшили кількість випадків забруднення поверхневих та підземних вод через неефективну роботу очисних споруд, призвели до неналежного експлуатаційного стану низки

автомобільних доріг загального користування місцевого значення та штучних споруд на них.

Відбулося погіршення ситуації на ринку праці. Загострилася проблема невідповідності професійно-кваліфікаційного рівня робочої сили (зокрема підготовленої закладами професійно-технічної освіти) потребам регіонального ринку праці, а також дефіцит кадрів у виробничій сфері та сфері послуг.

Ще гострішими стали проблеми перевантаження закладів освіти, особливо у пристоличних громадах, а також незабезпеченість кадрами у сфері охорони здоров'я, особливо лікарями первинної ланки.

Результати соціально-економічного аналізу розвитку області у 2020-2024 роках стали основою для проведення SWOT-аналізу розвитку регіону, який дозволив ідентифікувати інтенсивність взаємозв'язків між сильними та слабкими сторонами регіону та зовнішніми можливостями і загрозами.

На цій основі були уточнені стратегічні цілі розвитку Київської області, оновлено оперативні цілі та пріоритетні завдання, які стануть основою для розроблення Плану заходів з реалізації Стратегії на 2025-2027 роки, і конкретизуються у відповідних обласних цільових програмах та проєктах регіонального та місцевого розвитку.

Актуалізація Стратегії здійснена:

- на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики»;
- з урахуванням положень Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- відповідно до стратегічних та оперативних цілей Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої у новій редакції постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940;
- згідно з вимогами Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2023 року № 816.

З метою залучення всіх заінтересованих сторін державної регіональної політики до актуалізації Стратегії, розпорядженням Київської обласної державної адміністрації від 12.01.2024 № 21 була утворена робоча група з актуалізації проєкту Стратегії та розробки Плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках, затверджено її склад і Положення про робочу групу. Головним розробником вказаних документів визначено Департамент економіки облдержадміністрації.

До оновлення Стратегії було залучено представників бізнесу, освіти, науки, громадськості, інституцій регіонального розвитку, а також місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Крім цього, завдяки підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) до актуалізації Стратегії долучився експерт Проєкту USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»). Тому головний стратегічний документ області є надбанням усіх залучених до процесу розробки Стратегії сторін.

Відповідно до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведenu згідно Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», нова редакція Стратегії передбачає принцип екологічної збалансованості та зорієнтована на зниження антропогенного впливу на довкілля.

Реалізація Стратегії полягатиме у здійсненні комплексної системи заходів, які зможуть забезпечити досягнення стратегічних цілей та створити безпечні умови та високу якість життя в регіоні. При цьому основним критерієм результативності Стратегії є зростання добробуту кожного мешканця Київської області.

1. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

1.1. Географічне розташування

Київська область як адміністративно-територіальна одиниця в складі України утворилась 27 лютого 1932 року, займає площу 28,1 тис. кв. км (без м. Києва), що становить 4,7% площі країни. За розмірами території область посідає 8-е місце серед регіонів України.

Територія області розташована на півночі України в басейні середньої течії Дніпра. На сході Київщина межує з Чернігівською і Полтавською, на півдні – з Черкаською, південному заході – з Вінницькою, на заході – з Житомирською областями, на півночі – з Гомельською областю Республіки Білорусь.

Малюнок 1.1.1. Географічне розташування Київської області

Київщина є столичним регіоном, у центрі якого знаходиться м.Київ – потужний політичний, діловий, індустріальний, науково-технічний, транспортний та культурний центр країни, пов'язаний з областю тісними економічними і соціальними зв'язками. Міжрегіональні та міжнародні сполучення столиці відбуваються по території області за допомогою трьох міжнародних транспортних коридорів.

Відстань від меж м.Києва до північної границі області становить 118 км, південної – 128 км, західної – 76 км, східної – 112 кілометрів.

Особливістю адміністративно-територіального устрою Київської області є відсутність обласного центру. Місто Київ, де розміщуються органи управління області, є окремим регіоном і не входить до складу області. Ще однією особливістю області є наявність у її складі міста Славутич, яке територіально знаходиться у Чернігівській області. Також крайню північну частину області

займає Чорнобильська зона відчуження (площею 257,69 тис. га або 9,16 % території регіону).

Рельєф Київської області рівнинний із загальним похилом до долини Дніпра, сприятливий для розвитку сільськогосподарського виробництва і транспортної інфраструктури. Ріка Дніпро ділить територію області на дві частини: правобережну і лівобережну, які мають особливості рельєфу.

Малюнок 1.1.2. Рельєф Київської області

Північна частина області лежить в межах Поліської низовини. На сході в межах області – частина Придніпровської низовини. Найбільш підвищені й розчленовані південна та південно-західна частини, зайняті Придніпровською височиною (висота біля 273 м над рівнем моря).

1.2. Адміністративно-територіальний устрій

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» у Київській області утворено 7 районів (замість 25-ти), а саме:

Малюнок 1.2.1. Адміністративно-територіальний поділ Київської області

1. **Білоцерківський район** (з адміністративним центром у місті Біла Церква) у складі територій Білоцерківської міської, Сквирської міської, Таращанської міської, Тетіївської міської, Узинської міської, Володарської селищної, Гребінківської селищної, Рокитнянської селищної, Ставищенської селищної, Ковалівської сільської, Маловільшанської сільської, Медвинської сільської, Фурсівської сільської територіальних громад;

2. **Бориспільський район** (з адміністративним центром у місті Бориспіль) у складі територій Бориспільської міської, Переяславської міської, Яготинської міської, Вороньківської сільської, Гірської сільської, Дівичківської сільської, Золочівської сільської, Пристоличної сільської, Студениківської сільської, Ташанської сільської, Циблівської сільської територіальних громад;

3. **Броварський район** (з адміністративним центром у місті Бровари) у складі територій Березанської міської, Броварської міської, Баришівської селищної, Великодимерської селищної, Згурівської селищної, Калинівської селищної, Калитянської селищної, Зазимської сільської територіальних громад;

4. **Бучанський район** (з адміністративним центром у місті Буча) у складі територій Бучанської міської, Вишневої міської, Ірпінської міської, Бородянської селищної, Гостомельської селищної, Коцюбинської селищної, Макарівської селищної, Немішаївської селищної, Пісківської селищної, Білогородської сільської, Борщагівської сільської, Дмитрівської сільської територіальних громад;

5. **Вишгородський район** (з адміністративним центром у місті Вишгород) у складі територій Вишгородської міської, Славутицької міської, Димерської селищної, Іванківської селищної, Поліської селищної, Петрівської сільської, Пірнівської сільської територіальних громад;

6. **Обухівський район** (з адміністративним центром у місті Обухів) у складі територій Богуславської міської, Васильківської міської, Кагарлицької міської, Миронівської міської, Обухівської міської, Ржищівської міської, Української міської, Козинської селищної, Феодосіївської сільської територіальних громад;

7. **Фастівський район** (з адміністративним центром у місті Фастів) у складі територій Боярської міської, Фастівської міської, Глевахівської селищної, Калинівської селищної, Кожанської селищної, Чабанівської селищної Бишівської сільської, Гатненської сільської, Томашівської сільської територіальних громад.

Вказаною Постановою у Київській області ліквідовано 25 районів: Баришівський, Білоцерківський, Богуславський, Бориспільський, Бородянський, Броварський, Васильківський, Вишгородський, Володарський, Згурівський, Іванківський, Кагарлицький, Києво-Святошинський, Макарівський, Миронівський, Обухівський, Переяслав-Хмельницький, Поліський, Рокитнянський, Сквирський, Ставищенський, Таращанський, Тетіївський, Фастівський, Яготинський райони.

Станом на вересень 2024 року у всіх районах області функціонують органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, а також районні військові адміністрації.

Таблиця 1.2.1. Характеристика районів Київської області. Джерело:

https://decentralization.ua/newrayons?area_id=11&sort_by_otg_count=&sort_by_villages_count=&sort_by_square=&sort_by_population=,ГВ статистики у Київській області

Назва району	Кількість громад	Кількість населених пунктів, од.	Площа, кв км	Населення станом на 01.01.2024, осіб*
Бориспільський	11	140	3 873,2	227 708
Броварський	8	125	2 888,2	253 364
Бучанський	12	141	2 555,5	412 680
Білоцерківський	13	302	6 510,3	444 066
Вишгородський	7	163	4 333,0	137 616
Обухівський	9	200	3 635,3	224 015
Фастівський	9	109	1 759,7	170 920

* - за даними органів місцевого самоврядування

У перспективному плані, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 року № 600-р, у Київській області визначено 69 територіальних громад, з яких:

- 24 міські;

- 23 селищні;
- 22 сільські.

На території Гостомельської селищної територіальної громади, відповідно до Указу Президента України від 21 березня 2022 року № 156/2022, було утворено Гостомельську селищну військову адміністрацію Бучанського району Київської області. Відповідно до пункту 8 статті 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», військові адміністрації населених пунктів, районні, обласні військові адміністрації здійснюють свої повноваження протягом дії воєнного стану та 30 днів після його припинення чи скасування.

У всіх громадах області утворено старостинські округи (всього – 465) і призначено старост (див. Додаток 1).

За наслідками військової агресії Російської Федерації Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309 (із змінами) затверджено Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, до яких увійшли населені пункти Київської області.

1.3. Стратегічне планування розвитку громад

Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає, що при розробленні регіональних стратегій розвитку та змін до них враховуються стратегії розвитку територіальних громад.

Ухвалений у липні 2022 року Закон⁵ зобов'язав сільські, селищні, міські ради забезпечити затвердження стратегій розвитку територіальних громад у термін до січня 2024 року. Виняток був зроблений для територіальних громад, віднесених до територій відновлення, на період реалізації Плану відновлення та розвитку відповідної територіальної громади.

Станом на 27.11.2024 ситуація зі стратегічним плануванням на рівні громад Київської області характеризується наступними показниками (Табл. 1.3.1):

1. Кількість (частка) громад, які мають затверджені стратегії розвитку – 30 громад (43,5% від загальної кількості громад), з них затвердили/ оновили стратегії після липня 2022 року – 8 громад;

2. Кількість (частка) громад, у яких відсутні затверджені стратегії розвитку – 39 громад (56,5% від загальної кількості громад), з них затвердили плани відновлення та розвитку – 0.

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#n7>

Таблиця 1.3.1. Стратегії розвитку територіальних громад Київської області

№	Територіальна громада	Дата затвердження	Період дії	Гіперлінк
1	Баришівська селищна громада	рішення Баришівської селищної ради від 21.09.2020 №1452-32-07	2020-2027	https://cutt.ly/3TrkinQ
2	Білогородська сільська громада	рішення Білогородської сільської ради від 07.06. 2024 № 2672-VIII	до 2030 року	http://surl.li/oqlrwg
3	Богуславська міська громада	рішення Богуславської міської ради від 20.12.2021 №2599-25-VIII	2022-2027	https://cutt.ly/nIQZi2G
4	Бориспільська міська громада	Рішення Бориспільської міської ради від 13.09. 2024 №3697-57-VIII	до 2030 року	http://surl.li/npkaiu
5	Бородянська селищна громада	рішення Бородянської селищної ради від 20.12.2019 №1209-18-VII	2020-2025	https://cutt.ly/aTrIVf9
6	Боярська міська громада	рішення Боярської міської ради від 19.09.2019 №59/2139	до 2025 року	https://cutt.ly/zTrzuuyy
7	Бучанська міська громада	рішення Бучанської міської ради від 13.08.2019 № 3779-63-VII	до 2029 року	https://cutt.ly/GTrzRT9
8	Васильківська міська громада	рішення Васильківської міської ради від 23.12.2018 № 07.04-49VII	до 2030 року	http://surl.li/jjtvu
9	Великодимерська селищна громада	рішення Великодимерської селищної ради від 20.12.2018 №370 XVIII-VII	до 2027 року	https://cutt.ly/HTrbGjk
10	Вишнева міська громада	рішення Вишневої міської ради від 14.12. 2023 № 1-01/XXX8-9	2024-2027	http://surl.li/gqmwsn
11	Вороньківська сільська громада	рішення Вороньківської сільської ради від 19.12. 2023 №1036-28-VIII	2024-2027	http://surl.li/pckkq
12.	Гірська сільська громада	рішення Гірської сільської ради від 18.01. 2024 № 1743	до 2027 року	http://surl.li/hawdzt
13	Гостомельська селищна громада	рішення Гостомельської селищної ради від 07.06.2021 № 577-09-VIII	2022-2026	https://cutt.ly/gTrc8M3
14	Дівичківська сільська громада	рішення Дівичківської сільської ради від 26.03.2020 № 1151-25-7	до 2026 року	https://cutt.ly/vTygFCc
15	Згурівська селищна громада	рішення Згурівської селищної ради від 17.11.2021 № 1482-14-VIII	2021-2027	https://cutt.ly/IIQXMDa
16	Ірпінська міська громада	рішення Ірпінської міської ради від 23.12.2021 №1995-17-VIII	2022-2032	https://cutt.ly/UIQCjrW

17	Калитянська селищна громада	рішення Калитянської селищної ради від 08.09.2017 № 501-41 поз.-VII	2017-2025	https://cutt.ly/RTrQi7C
18	Коцюбинська селищна громада	рішення Коцюбинської селищної ради від 06.03.2022 №289-17-IX	2022-2030	http://surl.li/gqmwsn
19	Миронівська міська громада	рішення Миронівської міської ради від 26.02.2021 № 251-07-VIII	2021-2027	https://cutt.ly/9TrEFA2
20	Обухівська міська громада	рішення Обухівської міської ради від 17.12.2021 №524-18-VIII	2022-2027	https://cutt.ly/tTrRSwX
21	Переяславська міська громада	рішення Переяславської міської ради від 18.11.2021 №02-17-VIII	до 2027 року	https://cutt.ly/tIQVP9d
22	Пісківська селищна громада	рішення Пісківської селищної ради від 28.08.2018 № 3-32	до 2025 року	https://cutt.ly/CTrTaxD
23	Ржищівська міська громада	рішення Ржищівської міської ради від 26.07.2019 № 2141-74-07	до 2030 року	https://cutt.ly/xTrT79b
24	Сквирська міська громада	рішення Сквирської міської ради від 30.09.2021 № 01-12-VIII	2021-2027	https://cutt.ly/qIQBflQ
25	Славутицька міська громада	рішення Славутицької міської ради від 31.05.2021 № 262-6-VIII	2021-2025	https://cutt.ly/2TrUfGc
26	Ставищенська селищна громада	рішення Ставищенської селищної громади від 21.12.2023 №3592-47-VIII	2024-2030	http://surl.li/pckbn
27	Студениківська сільська громада	рішення Студениківської сільської ради від 05.11.2019 № 916-38-7	2019-2026	https://cutt.ly/7TrUJPz
28	Томашівська сільська громада	рішення Томашівської сільської ради від 18.10.2022 № 1-27-VIII	до 2027 року	https://is.gd/61eCiD
29	Узинська міська громада	рішення Узинської міської ради від 26.12.2018 № 15-553/2018	до 2025 року	https://cutt.ly/LTrImP0
30	Циблівська сільська громада	рішення Циблівської сільської ради від 30.12.2023 № 2077-30-VIII	до 2027 року	http://surl.li/pclgv

Аналіз прийнятих в умовах воєнного стану стратегій восьми громад Київської області показує спільні пріоритетні сфери, які відображені у відповідних стратегічних, оперативних цілях (див. Додаток 2). Передусім йдеться про економічну сферу, житлово-комунальне господарство, медичне обслуговування, освіту, екологію та поводження з відходами, безпеку. Це свідчить про спільні проблеми і виклики відновлення та розвитку, які у багатьох випадках потребують об'єднання зусиль як на горизонтальному (міжмуніципальна співпраця), так і вертикальному (взаємодія громад, районів та області) рівнях.

Водночас практично у всіх нещодавно прийнятих документах відсутній детальний аналіз впливу воєнного стану на відповідну громаду (передусім на демографічні та економічні показники), а відтак – серед оперативних цілей та завдань бракує фокусу на відновлення від наслідків війни.

Також залишається проблемним узгодження стратегічного (а у більшій мірі – просторового) планування між сусідніми територіальними громадами області, а також з містом Києвом. Наразі є поодинокими винятками громади, які у стратегічних документах передбачають завдання щодо посилення міжмуніципальної співпраці задля вирішення спільних проблем.

1.4. Основні документи щодо планування, забудови, використання території

Основним планувальним документом регіонального рівня для Київської області є Схема планування території Київської області⁶, яка затверджена рішенням Київської обласної ради від 09 вересня 2021 року № 114-05-VIII (далі – Схема планування).

Головною метою Схеми планування є розроблення раціональної планувальної організації території, спрямованої на забезпечення сприятливих умов проживання населення, раціонального використання природних ресурсів, розвитку галузей господарського комплексу, вдосконалення інженерно-транспортної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища та культурної спадщини, забезпечення цивільного захисту населення і території.

Розрахунковий термін Схеми планування – 2036 рік.

Схема планування визначає, що використання території області характеризується наявністю обмежень, що обумовлюється:

- наявністю значних територій, використання яких законодавчо обмежується та вимагає спеціального охоронного режиму господарювання; особливо це територія радіаційного забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС, а також санітарно-захисні та охоронні зони підприємств промисловості, транспорту та зв'язку;
- нераціональним взаєморозміщенням виробничих та житлових територій;
- незбалансованістю соціального, економічного, містобудівного та екологічного аспектів розвитку населених пунктів і прилеглих територій;

⁶ <https://kor.gov.ua/rishennia/pro-zatverdzhennia-skhemy-planuvannia-terytorii-kyivskoi-oblasti/>

- несприятливою демографічною ситуацією з перманентним скороченням кількості населення, особливо сільського, в периферійній зоні тощо.

Інтегральна оцінка переваг і обмежень потенційних можливостей розвитку області та ефективного використання її території, наведена у Схемі планування, дозволяє стверджувати, що повністю вичерпані можливості інерційного розвитку області. Подальше застосування такого сценарію пов'язане з нарощуванням системних ризиків і суперечить задачам створення та підтримання повноцінного життєвого середовища для населення Київщини.

Тому вирішення зазначеної задачі із збалансованим врахуванням інтересів держави, Києва і області, а також загальносвітових тенденцій цивілізаційного розвитку обґрунтовує необхідність суттєвого переформатування напрямків і масштабів використання території на основі реструктуризації галузевої та територіальної структури господарського комплексу області, що спиратиметься на ефективну реалізацію внутрішнього потенціалу розвитку, максимальне використання конкурентних переваг та нівелювання обмежень.

Переважними видами діяльності інтегрованого з Києвом багатофункціонального комплексу мають бути продукування та розповсюдження інновацій, наука, освіта і культура, комерційно-ділова сфера, різносторонній туризм, високотехнологічні малоресурсоємні екофільні виробництва.

У межах периферійного поясу – переважно агропромислового виробництва та сільської забудови, Схемою планування передбачається створення умов для стимулювання сталого розвитку агропромислового комплексу та сільських населених пунктів на основі формування відповідних кластерів – інтегрованих структур з виробництва, зберігання, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, туризму (в тому числі зеленого) на базі значного історико-культурного і природно-ландшафтного потенціалу, а також високотехнологічних виробництв, логістичних об'єктів на коопераційних зв'язках міста Києва з підцентрами Київського макрорегіону (Вінниця, Житомир, Черкаси, Чернігів).

Інноваційний (оптимальний) варіант розвитку господарства області пов'язаний з його всебічною модернізацією, структурною трансформацією промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку тощо та їх інтеграцією з інноваційним та науково-освітнім комплексом регіону.

Вирішення цієї складної та масштабної задачі вимагає максимального використання всіх можливих ресурсів – матеріальних, фінансових, інтелектуальних, організаційних. Саме ці аспекти визначають механізм та напрями реалізації Стратегії розвитку Київської області до 2027 року та планувальної документації на рівні окремих районів.

Водночас для утворених у 2020 році 7 нових районів області схеми планування території не розроблено і не плануються. Наразі користуються рішеннями містобудівної документації регіонального рівня – Схемою планування території Київської області.

Таблиця 1.4.1. Наявність містобудівної документації на субрегіональному рівні до проведення адміністративно-територіальної реформи

№	Схеми планування територій	Рік	
		розробки (оновлення)	затвердження
1	Баришівський р-н	в розробці	1989
2	Білоцерківський р-н	в розробці	1985
3	Богуславський р-н	в розробці	1985
4	Бориспільський р-н	в розробці	1991
5	Бородянський р-н	в розробці	1976
6	Броварський р-н	в розробці	1991
7	Васильківський р-н	в розробці	2000
8	Вишгородський р-н	-	1985
9	Володарський р-н	в розробці	1985
10	Згурівський р-н	в розробці	1987
11	Іванківський р-н	в розробці	1985
12	Кагарлицький р-н	в розробці	1985
13	К-Святошинський р-н	в розробці	1973
14	Макарівський р-н	в розробці	1976
15	Миронівський р-н	в розробці	1985
16	Обухівський р-н	-	1992
17	П-Хмельницький р-н	в розробці	1985
18	Поліський р-н	в розробці	1985
19	Рокитнянський р-н	в розробці	1985
20	Сквирський р-н	в розробці	1985
21	Ставищанський р-н	в розробці	1987
22	Таращанський р-н	в розробці	1985
23	Тетіївський р-н	в розробці	1985
24	Фастівський р-н	-	2019
25	Яготинський р-н	в розробці	1988

Станом на 01.01.2024 з 1182 населених пунктів області 1106 було забезпечено генеральними планами (93,6% від загальної кількості населених пунктів). Однак лише 84 генеральних плани були затверджені у період після 2021 року, ще 378 – у період 2011-2020 років. Натомість 79 – у період 1991-2010, решту (565) - до 1990 року. Взагалі відсутня містобудівна документація по 76 населеним пунктам.

Усі міста Київської області є центрами міських територіальних громад, 23 селища є центрами селищних територіальних громад.

По 12 містам області та м. Прип'ять, що мали статус «місто обласного значення», ситуація з актуальністю генеральних планів наступна:

- до 1990 року генеральні плани розроблені для 2 міст (Обухів і Прип'ять);
- до 2010 року – 3 міст (Славутич, Бровари і Бориспіль);

- до 2020 року – 6 міст (Біла Церква, Васильків, Переяслав, Ржищів, Ірпінь і Фастів);

- після 2021 року – 2 міст (Березань і Буча).

По 12 містам області та м. Чорнобиль, що мали статус «районного значення», ситуація така:

- до 1990 року – 2 міста (Сквира і Чорнобиль);

- до 2010 року – 3 міста (Узин, Миронівка і Українка);

- до 2020 року – 6 міст (Яготин, Тетіїв, Вишневе, Вишгород, Кагарлик і Боярка);

- до 2024 року – 2 міста (Богуслав і Тараща).

З 30-ти селищ (селищ міського типу) наявні генеральні плани:

- до 1990 року – по 3-м населеним пунктам;

- до 2010 року – по 9-ти селищам;

- до 2020 року – по 15-ти селищам;

- до 2023 року – по 3-м селищам.

Половина наявної містобудівної документації потребує внесення змін (оновлення). Крім того, близько 20 % території області покрито детальними планами території. Станом на 01.01.2024 у Київській області затверджено 5443 детальних плани, з них 268 - у 2023 році (в тому числі 198 розроблені відповідно до вимог ДБН Б.1.1-14:2012 та 70 детальних планів розроблені відповідно до вимог ДБН Б.1.1-14:2021).

Для розгляду поданих сільськими, селищними і міськими радами проєктів містобудівної документації за 9 місяців 2024 року організовано проведення 9-ти засідань архітектурно-містобудівної ради, на яких розглянуто проєкти генеральних планів 8 населених пунктів, плани зонування 2 населених пунктів (у складі генпланів), 24 проєкти детальних планів окремих територій (з них 5 проєктів – для розміщення виробничо-складських комплексів, 3 – для розміщення енергогенеруючих підприємств (сонячні електростанції), 2 – для розміщення автосервісних комплексів, тощо).

У 2023 році проведено 13 засідань архітектурно-містобудівної ради, на яких розглянуто 33 проєкти містобудівної документації (генеральні плани 10-х населених пунктів, плани зонування 2-х населених пунктів, 21 детальний план окремих територій).

Таблиця 1.4.2. Кількість проєктів містобудівної документації, поданої на розгляд архітектурно-містобудівної ради Київської області

	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Загальна кількість проєктів містобудівної документації, поданої на розгляд архітектурно-містобудівної ради	61	35	33
у тому числі:			
генеральних планів населених пунктів	24	9	10
планів зонування населених пунктів	9	9	2
детальних планів окремих територій	28	17	21

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 878 до Списку історичних населених місць включено такі міста Київської

області: Біла Церква, Богуслав, Васильків, Вишгород, Переяслав, Ржищів, Фастів і Яготин.

Наразі історико-архітектурні опорні плани (ІАОП) затверджено тільки в трьох містах:

1. Васильків (наказ Міністерства культури і туризму України від 13.07.2009 № 521/0/16-09);
2. Переяслав (наказ Міністерства культури України від 10.09.2015 № 718);
3. Фастів (наказ Міністерства культури України від 22.01.2016 № 20).

У м. Вишгород розроблено межі історичного ареалу, які затверджено наказом Міністерства культури і туризму від 15.04.2008 № 424/1/16-08.

Богуславською міською радою замовлено розроблення ІАОП, який знаходиться на стадії погодження Мінкульту.

У м. Біла Церква у 2024 році розроблено новий генеральний план міста та ІАОП, який перебуває на доопрацюванні для подальшого погодження департаментом культури і туризму Київської обласної державної адміністрації та Міністерством культури України у встановленому порядку.

Генеральний план м. Яготин затверджено в 2012 році без розроблення ІАОП. По м. Ржищів також не розроблено ІАОП, найближчим часом розроблення не планується.

Київська область має неоднорідний просторовий розвиток, що позначається на її соціально-економічних показниках і перспективах відновлення та розвитку.

Схема планування території Київської області, враховуючи визначальний вплив столиці України, ідентифікує три пояси, що відрізняються режимами функціонального використання територій області. Перші два розташовані у межах приміської зони міста Києва (ближній – у радіусі 30-40 км, та серединний – 60-80 км від столиці). При цьому ближній пояс, відповідно до Генеральної схеми планування території України, розглядається як зовнішня концентрична смуга ядра Київської агломерації.

За даними Схеми планування території Київської області (ст.23 том 2 кн.1), ¼ млн мешканців, які проживають за межами м.Києва, є «маятниковими мігрантами». За оцінками Київської міської державної адміністрації, у 2019 році щодня понад 300 тис. осіб їздили до Києва⁷.

Ще одним джерелом даних для оцінки масштабів маятникової міграції є соціологічні дослідження жителів громад Київського суб-регіону⁸, проведені за підтримки Програми Ради Європи у 2020 та 2022 роках. Так, у 2022 році 17 % мешканців та мешканок інших населених пунктів Київської агломерації щодня відвідували м. Київ, ще 21 % робили це щонайменше один раз на тиждень (порівняно із 21 % та 20 % відповідно у 2020 році).

У 2019 році на замовлення Ради Європи представники європейських метрополій провели фаховий огляд «Демократичне врядування у містах-

⁷ <https://rm.coe.int/peer-review-kyiv-1/1680aedcde>

⁸ <https://rm.coe.int/sociology-lsg-ka-2022/1680aedfd9>
[final/1680aedd98](https://rm.coe.int/areport-ka-sep2020-ukr-final/1680aedd98)

та [https://rm.coe.int/areport-ka-sep2020-ukr-](https://rm.coe.int/areport-ka-sep2020-ukr-final/1680aedd98)

метрополіях на прикладі Київського регіону»⁹ та підготували рекомендації щодо підвищення ефективності врядування та покращення публічних послуг у субрегіоні. Проведені за модерації міжнародних фахівців заходи стали поштовхом до налагодження комунікації між очільниками сусідніх громад, а відтак – і до створення місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», до складу якої входять 18 громад¹⁰. Під час повномасштабного російського вторгнення проявилася ще одна функція громад пристоличного регіону – захисна. Бучанська, Ірпінська, Гостомельська та інші громади півночі області неймовірними зусиллями і величезними жертвами заблокували наступ ворога на Київ.

На території пристоличних громад зосереджена найбільша частка підприємств і логістичних центрів. Київська агломерація виступає головним центром ділової активності та фінансів, приваблюючи інвестиції завдяки розгалуженій банківській і страховій мережі. Тут діє висока концентрація освітніх і науково-дослідних закладів, що формують інноваційне середовище й постачають регіону кваліфіковані кадри. Розвинене транспортне сполучення у тісному зв'язку з міжнародним аеропортом «Бориспіль» і залізничними вузлами спрощує переміщення товарів і людей, а висока купівельна спроможність жителів столиці й приміських громад створює місткий внутрішній ринок, сприятливий для розвитку малого й середнього бізнесу.

Крім цього, активними територіями економічного зростання в області є такі міста, як Біла Церква і Яготин, що мають потужний промисловий і аграрний потенціал, а також зручне транспортне сполучення, виступають ключовими вузлами економічної активності. Тут сформовані промислові кластери, здатні до швидкого відновлення й модернізації, а розвинутий агросектор відкриває можливості для переробки сировини та виходу на зовнішні ринки. Завдяки вигідному розташуванню та розгалуженій інфраструктурі обидва міста приваблюють інвесторів і створюють умови для диверсифікації виробництва й підвищення рівня зайнятості населення.

Водночас на значній частині північної частини Київської області спостерігається відтік населення, обмежена економічна діяльність і нерозвинена інфраструктура, а близькість до зони відчуження Чорнобильської АЕС формує додаткові екологічні та соціальні обмеження. Усе це утворює замкнене коло занепаду, яке потребує цілеспрямованих заходів з боку влади і бізнесу для відновлення та стимулювання розвитку.

Місто Київ, як столиця України та найбільший економічний центр держави, відіграє визначальну роль у соціально-економічному розвитку Київської області. Хоча адміністративно Київ не входить до складу області, він територіально розташований у її середині, формуючи разом із прилеглими громадами єдиний соціально-економічний простір. Цей простір фактично набув ознак міської агломерації, де відбувається постійна взаємодія між столицею та навколишніми

⁹ <https://rm.coe.int/peer-review-kyiv-1/1680aedcde>

¹⁰ <https://www.kyivaglomeracia.org.ua/pro-nas/>

територіями за багатьма напрямками: транспорт, ринок праці, житлова і соціальна інфраструктура, інвестиції, освітні та культурні послуги тощо.

У сучасних умовах місто Київ для Київщини є одночасно:

- потужним джерелом інвестицій і ринком збуту продукції місцевих підприємств;
- технологічним та освітнім хабом, де зосереджені провідні науково-дослідні й освітні заклади, здатні забезпечувати області необхідні знання й кваліфіковані кадри;
- центром ділової активності (фінансової, комерційної, консультаційної), що стимулює підприємництво в регіоні;
- культурно-туристичною «вітриною» України, котра формує загальний імідж країни та її привабливість для іноземних інвесторів і туристів.

Водночас розбудова Київської агломерації вимагає скоординованого підходу до розвитку транспортної, інженерної та соціальної інфраструктури, зокрема в пристолочній зоні, яка відчуває найбільше навантаження через міграційні та господарські потоки між столицею та областю. З урахуванням викликів воєнного часу (руйнації інфраструктури, потреби у швидкій відбудові тощо), скоординоване планування та впровадження спільних проєктів стають критично важливими.

Посилення взаємодії з Києвом є важливим чинником успішної реалізації Стратегії розвитку Київської області, оскільки дозволить:

- прискорити економічну активність та залучити інвестиції завдяки доступу до великого столичного ринку та фінансових установ;
- примножити людський капітал, зокрема через спільні освітні, наукові та культурні програми;
- реалізувати транспортно-логістичний потенціал й розвиток громадського транспорту між населеними пунктами;
- досягти високої інтегрованості адміністративних і соціальних послуг для жителів області, які щоденно чи періодично пов'язані з Києвом;
- забезпечити захист довкілля, у тому числі в частині захисту від забруднень повітря, зменшення скидів неочищених стоків, утилізації відходів тощо;
- збалансувати просторове планування, щоб враховувати інтереси як столиці, так і суміжних громад.

Проміжні висновки до підрозділів 1.1-1.4

1. Розміщення Київської області є дуже вигідним, оскільки в межах області знаходиться найбільший в Україні регіональний ринок, освітній, фінансовий та культурний центр – м. Київ. Область розміщена на перетині міжнародних транспортних коридорів. Водночас область межує з Республікою Білорусь, що зумовлює підвищені безпекові ризики.

2. Значна витягненість області з півдня на північ та розділення території області рікою Дніпро (за відсутності мостів вгору і вниз по течії від Києва) створює певні складності в інтегрованості усієї території регіону.

3. Відсутність власного адміністративного центру у складі області певною мірою «розмиває» регіональну ідентичність, а присутність органів влади державного та міського (м.Києва) рівнів ускладнює формування регіональної еліти для лобювання інтересів області на національному рівні.

4. Лише 30 громад (43,5% громад області) мають затверджені стратегії розвитку, з них затвердили/ оновили стратегії після липня 2022 року – 8 громад. Решта (39 громад) не затвердили ані стратегії розвитку, ані плану відновлення та розвитку.

5. Аналіз стратегій 8 громад, які були прийняті після липня 2022 року, показує спільні пріоритетні сфери: економіку, житлово-комунальне господарство, охорону здоров'я, освіту, екологію та поводження з відходами. Водночас практично відсутній детальний аналіз впливу воєнного стану (передусім на демографічні та економічні показники громади), а відтак – серед оперативних цілей та завдань бракує фокусу на відновлення від наслідків війни. Залишається проблемним узгодження стратегічного (а у більшій мірі – просторового) планування між сусідніми територіальними громадами області, а також з містом Києвом. Наразі лише окремі громади передбачають у стратегічних документах завдання щодо посилення міжмуніципальної співпраці.

6. Затверджена у 2021 році Схема планування території Київської області відзначає наявність значних територій, використання яких законодавчо обмежується та вимагає спеціального охоронного режиму господарювання (територія радіаційного забруднення ЧАЕС, санітарно-захисні та охоронні зони підприємств промисловості, транспорту та зв'язку); нераціональне розміщення виробничих та житлових територій; незбалансованість соціального, економічного, містобудівного та екологічного аспектів розвитку населених пунктів і територій.

7. За даними Схеми планування, повністю вичерпані можливості інерційного розвитку області. Тому переважними видами діяльності інтегрованого з Києвом багатофункціонального комплексу мають бути продукування та розповсюдження інновацій, наука, освіта і культура, комерційно-ділова сфера, різносторонній туризм, високотехнологічні малоресурсоємні екофільні виробництва.

8. Схема планування, враховуючи визначальний вплив столиці України, ідентифікує три пояси, що відрізняються режимами функціонального використання територій області. Перші два розташовані у межах приміської зони міста Києва (ближній – у радіусі 30-40 км, та серединний – 60-80 км від столиці)

9. Половина містобудівної документації населених пунктів області потребує оновлення. Взагалі відсутня містобудівна документація по 76 населеним пунктам. Крім того, лише близько 20 % території області покрито детальними планами території. Повільні темпи оновлення генеральних планів зумовлені обмеженими можливостями місцевих бюджетів та недостатністю на місцях кваліфікованих кадрів як у сфері містобудування, так і для прийняття відповідних управлінських рішень.

10. Київська область – це спільний простір, де розвиток столиці та навколишніх громад взаємопов'язаний. Співпраця між пристолічними

громадами та містом Києвом дозволить ефективніше вирішувати спільні проблеми, такі як транспортна доступність, екологія, забезпечення житлом та створення нових робочих місць.

1.5. Кліматичні умови

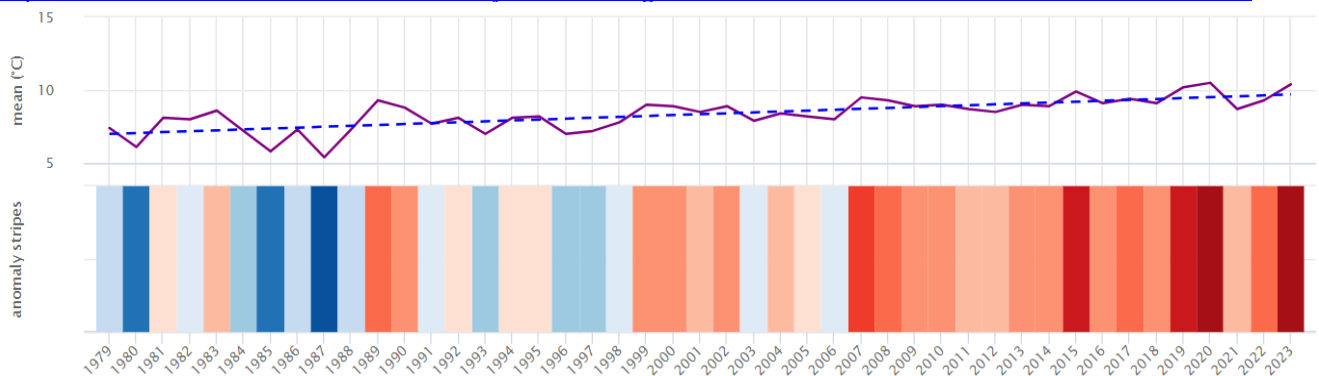
Київщина розташована на межі двох природних зон: північна частина розташована в зоні Полісся, південь області - у лісостеповій зоні. Клімат області – помірно континентальний, м'який з достатньою кількістю вологи. Середня багаторічна температура повітря становить у січні -6 С, липні – + 19,5 С. Середня річна кількість опадів – 500-600 мм.

Природно-кліматичні умови області сприятливі для життя людини і господарської діяльності. Водночас, протягом останніх десятиріч спостерігаються суттєві зміни клімату.

Йдеться про постійний ріст середньорічної температури повітря (з 7,0С у 1996 році до 10,4С у 2023 році) та частіші аномально високі значення температури (особливо після 2007 року). Тенденція помітна на графіку (мал.1.6.1), пунктирна синя лінія у верхній частині якого - це лінійна тенденція зміни середньорічної температури, а у нижній частині - так звані «смуги потепління» (колір смужки відображає середню температуру за рік: синя - для холодніших і червона - для тепліших років).

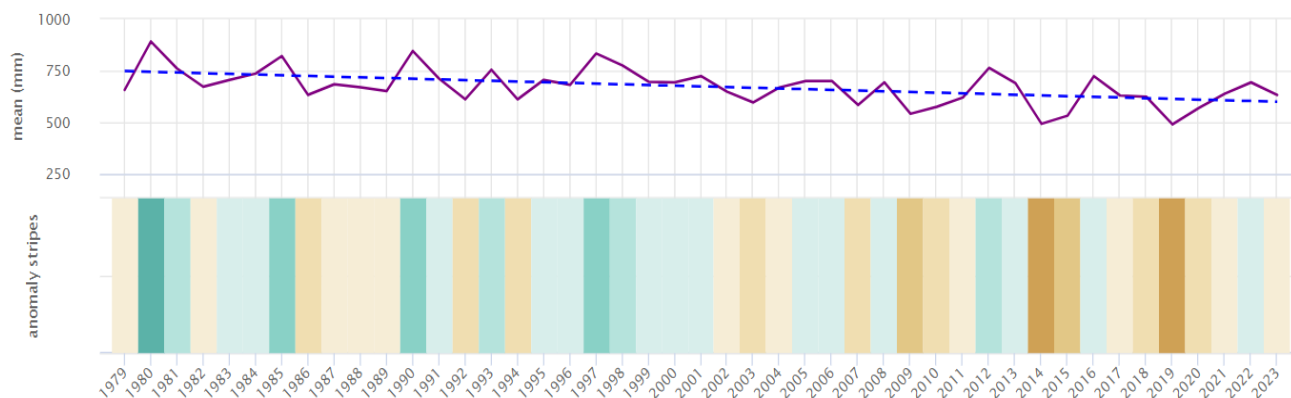
Малюнок 1.5.1. Середньорічна температура повітря, тренд та аномалії для субрегіону навколо м.Київ протягом 1979-2023 років. Джерело:

https://www.meteoblue.com/uk/weather/historyclimate/change/%d0%9a%d0%b8%d1%97%d0%b2_ukraine_703448

Така зміна температур супроводжується тенденцією зменшення середньої річної кількості опадів. Після 2014 року спостереження переважно реєстрували посушливі роки. На графіку (малюнок 1.6.2) пунктирна синя лінія - це лінійна тенденція зміни клімату, яка «рухається» вниз, тобто сигналізує про те, що з часом клімат у регіоні стає сушішим. У нижній частині графіка кольорами показані так звані «смуги опадів». Кожна кольорова смужка відображає загальну кількість опадів за рік: голуба - для вологіших і жовта - для сухіших років.

Малюнок 1.5.2. Середня річна кількість опадів, тренд та аномалії для субрегіону навколо м.Київ протягом 1979-2023 років. Джерело: https://www.meteoblue.com/uk/climate-change/pyriatyn_ukraine_697183

Такі кліматичні зміни впливають на сільське господарство та створюють нові виклики для екології. Напр. висушування торф'яників спричиняє частіші загорання та забруднення повітря дрібнодисперсними частинками. У результаті, за даними міжнародних спостережень IQAir, місто Київ тривалий час відноситься до топ-10 міст світу з найбільш забрудненим повітрям¹¹.

1.6. Земельні ресурси

Площа земель в адміністративних межах Київської області становить 2816,2 тис. га, з урахуванням 2,1 тис. га земель міста Славутича, яке територіально розташоване в Чернігівській області.

Площа сільськогосподарських угідь становить 1 658,9 тис. га, або 58,9 % від загальної площі області. Розорюється 1 353,7 тис. га земель, що дорівнює 48,1 % загальної площі області та 81,4 % сільськогосподарських угідь. Забудовані землі займають 137,4 тис. га, що становить 4,9 % від загальної площі області.

Ліси та інші лісовкриті площі займають 648,7 тис. га, що становить 23,0 % від загальної площі області і є в середньому на рівні розрахунково-оптимального показника, який забезпечує збалансованість між лісовими ресурсами, обсягами лісокористування та екологічними вимогами.

Під внутрішніми водами знаходиться 175,1 тис. га (6,2% від загальної площі області). У зонах впливу водосховищ підтоплені близько 10 тис. га сільськогосподарських угідь.

Землі промисловості становлять 12,9 тис. га (0,5 % від загальної площі області), транспорту і зв'язку – 26,1 тис. га (0,9 % від загальної площі області), силових структур – 26,3 тис. га (0,9 % від загальної площі області).

З усіх земель 56,0 тис. га становлять землі природоохоронного призначення, 0,4 тис. га оздоровчого, 1,4 тис. га рекреаційного і 1,2 тис. га історико-культурного призначення.

Щодо структури сільськогосподарських угідь регіону загальною площею 1 658,9 тис. га (100%), то у процентному співвідношенні сільськогосподарські угіддя складаються: рілля – 81,6%, пасовища – 8%, сіножаті – 6,9%, багаторічні насадження – 2,8%, перелоги – 0,7%.

¹¹ <https://www.iqair.com/ukraine/kyiv/kyiv-c>

Таблиця 1.6.1. Структура земельного фонду Київської області

Основні види земель та угідь	Станом на 01.01.2022	
	усього, тис. га	% до загальної площі території
Загальна територія	2816,2	100
у тому числі:		
1. Сільськогосподарські угіддя, з них:	1658,9	58,9
рілля	1353,7	48,1
перелоги	11,7	0,42
багаторічні насадження	46,2	1,64
сіножаті	114,8	4,1
пасовища	132,5	4,7
2. Ліси та інші лісовкриті площі	648,7	23,0
з них вкриті лісовою рослинністю	461,3	21,0
3. Забудовані землі	137,4	4,9
4. Відкриті заболочені землі	49,5	1,8
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями)	17,5	0,6
6. Інші землі	304,2	10,75
Усього земель (суша)	128,9	4,55
Території, що покриті поверхневими водами	175,1	6,2

* – за даними Головного управління статистики у Київській області

Таблиця 1.6.2. Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

Землі	Станом на 01.01.2022
Порушені, тис. га	2,904
% до загальної площі території	0,103
Відпрацьовані, тис. га	0,725
% до загальної площі території	0,026
Рекультивовані, тис. га	-
% до загальної площі території	-

Примітка: у стадії рекультивації перебуває 195,1 га земель, проте безпосередньо роботи щодо рекультивації земель в області не проводяться.

Через відсутність робіт щодо рекультивації порушених і відпрацьованих земель внаслідок господарської діяльності (без врахування наслідків бойових дій і мінування) в області загальна їх площа протягом останніх років залишається незмінною і становить 2,9 тис. га порушених земель (0,1% території області) та 0,725 тис. га відпрацьованих земель. При цьому у стадії рекультивації перебуває 195,1 га земель, проте безпосередньо роботи щодо рекультивації земель в області не проводяться.

Таблиця 1.6.3. Консервація деградованих і малопродуктивних земель

Види земель	Усього земель на початок 2016 року		Проведено консервацію		Потребують консервації		Перебувають у стані консервації	
	тис. га	% до загальної площі території	тис. га	% до загальної площі території	тис. га	% до загальної площі території	тис. га	% до загальної площі території
1	2	3	4	5	6	7	8	9
деградовані	0,2088	0,007	-	-	0,2088	0,007	-	-
малопродуктивні	0,8378	0,030	-	-	0,8378	0,030	-	-
техногенно-забруднені	0,8783	0,031	-	-	0,8783	0,031	-	-

Крім цього, потребують консервації 878,3 га техногенно-забруднених земель, 837 га малопродуктивних земель та 208,8 га деградованих земель. Роботи щодо консервації вказаних земель протягом останніх років не проводилися.

Таблиця 1.6.4. Водоохоронні зони та прибережні захисні смуги водних об'єктів

Водоохоронні зони та прибережні захисні	2021 рік
Загальна площа встановлених водоохоронних зон водних об'єктів, га	445
з них внесених до державного земельного кадастру	0,0035
Загальна площа прибережних захисних смуг водних об'єктів, га	3694
з них внесених до державного земельного кадастру	2006

Таблиця 1.6.5. Поширеність процесів деградації земель

Види деградованих земель	Площа земель, підданих впливу, тис. га	% від загальної площі території
Дефляційно небезпечні землі (с/г угіддя)	667,7	47,7
Землі (с/г угіддя), піддані водній ерозії	134,6	4,8
Землі (с/г угіддя), піддані сумісній дії водної та вітрової ерозії	-	-
Землі (с/г угіддя) із кислими ґрунтами	514,1	36,7
Землі (с/г угіддя) із засоленими ґрунтами	41,2	2,9
Землі (с/г угіддя) із солонцюватими ґрунтами	-	-
Землі (с/г угіддя) із солонцевими комплексами	-	-
Землі (с/г угіддя) осолоділі	-	-
Землі (с/г угіддя) перезволожені	35,2	2,5
Землі (с/г угіддя) заболочені	28,2	2
Землі (с/г угіддя) кам'янисті	-	-
Забруднені землі (с/г угіддя), що не використовуються у с/г виробництві	83,3	8,2

Примітка: Всі дані, зазначені в таблицях відповідно до державної статистичної звітності з земельних ресурсів (форма 6-зем), яка з 01.01.2016 не здійснюється на підставі наказу Державної служби статистики України від 19.08.2015 № 190 «Про визначення таким, що втратив чинність, наказу Державного комітету статистики України від 5 листопада 1998 року № 377 «Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми 6-зем, 6-а-зем, 6-б-зем та 2-зем)».

Враховуючи наслідки збройної агресії Російської Федерації, з початком війни виникла потреба у проведенні роботи щодо розмінування територій та ліквідації інших небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами. Починаючи з 2022 року, для забезпечення безпеки населення та його нормальних умов життєдіяльності на постійній основі проводяться заходи щодо очищення від вибухонебезпечних предметів (далі – ВНП) населених пунктів області, які потрапили під окупацію: Бучанський, Вишгородський, Броварський райони. Загальна площа трьох районів після звільнення, які потребують обстеження складає 7 468,5 кв. км, з них Бучанський район – 2 555,5 кв. км, Вишгородський район – 2 031 кв. км, Броварський район – 2 882 кв. км.

Станом на 26.11.2024 обстежено 30 421,4899 га території області, з них: 7 120,1034 га – сільськогосподарських угідь, 304,6627 га – лісів, 5 715,65 га – акваторії водних об'єктів, 1941,314 км автодоріг, 1404,255 км ліній електропередач, 11,94 км залізничних доріг, перевірено 1 389 об'єктів, 2 756 домогосподарств. Під час обстеження виявлено та знешкоджено 84 441 од. ВНП, з яких 1 579 з акваторії.

З початку 2024 року підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій обстежено та потребує розмінування 142,11 га сільськогосподарських угідь. Фактично розміновано 383,67 га.

Із загального земельного фонду Київської області у державній власності знаходиться 23,21 % земель, з них 20,78 % – землі сільськогосподарського призначення, які використовуються переважно для забезпечення наукової діяльності, в навчальних цілях, для насінництва та ведення племінного господарства, вирощування лікарських рослин та виробництва специфічних видів сільськогосподарської продукції.

Найбільші площі земель державної власності зосереджено на території Кожанської, Томашівської, Фастівської, Української, Пірнівської та Димерської територіальних громад. Частка земель державної власності на території зазначених громад складає понад 70 %. До комунальної власності перейшло 14,3 % земельного фонду області. Із загальної площі прийнятих у комунальну власність земель 28,6% складають землі сільськогосподарського призначення.

З метою раціонального використання земельних ресурсів на території Київської області нормативну грошову оцінку землі проведено по всіх 1 182 населених пунктах. При цьому у 2021 році її оновлено по 27 населеним пунктам, у 2022 році – по 20 населеним пунктам, у 2023 році – по 163 населеним пунктам. Разом з тим, необхідно оновити нормативну грошову оцінку землі по 687 населеним пунктам (58,1 % їх загальної кількості), у тому числі по 378 населеним пунктам, де нормативну грошову оцінку було здійснено до 2016 року і по 309 населеним пунктам, в яких ця робота була проведена у 2017 році.

Проміжні висновки до підрозділів 1.5-1.6

1. Кліматичні зміни (зокрема ріст середньорічної температури повітря з 7,0С у 1996 році до 10,4С у 2023 році) впливають на сільське господарство та

створюють нові виклики для екології та життєдіяльності. Наприклад, за даними міжнародних спостережень IQAir, місто Київ тривалий час відноситься до топ-10 міст світу з найбільш забрудненим повітрям.

2. За розмірами території Київська область займає 8 місце серед інших регіонів України. Земельний фонд Київської області (за даними форми 6-зем) становить 2 816,2 тис. га (з урахуванням 2,1 тис. га земель міста Славутич) або 4,7% площі України.

3. Сільськогосподарська освоєність території Київської області становить 59 %, розораність сільськогосподарських угідь – 81,4 %. Це призводить до порушення балансу між кількістю пасовищ та сіножатей і площами, призначеними для вирощування агрокультур, а також негативно впливає на якість ґрунтів.

4. Нормативну грошову оцінку землі проведено по всіх 1 182 населених пунктах, з яких по 58 % необхідно її оновити.

1.7. Лісові ресурси

За даними Центрального міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України, площа лісового фонду Київської області становить 504,7 тис. га. Лісистість області становить 22,2% і є в середньому на рівні розрахунково-оптимального показника, який забезпечує збалансованість між лісовими ресурсами, обсягами лісокористування та екологічними вимогами.

Основною деревною породою Київської області є сосна звичайна. Соснові ліси становлять 61 % загальної площі лісів. Близько 19% займають дубові деревостани, решта (20%) – береза, вільха та інші деревні породи.

Щорічно в середньому проводиться відтворення лісів на площі більше 2 тис. га лісу. Так, за 2020-2024 роки лісгосподарськими підприємствами проведено відтворення лісів на площі 8,95 тис. га.

Для реалізації завдань із відтворення лісів функціонують 78 лісових розсадників площею 110,8 га, в яких щорічно вирощується більше 22 млн шт. стандартного садивного матеріалу основних лісотвірних видів. Щороку підприємствами в середньому заготовляється 45 т насіння лісових порід, яке потім висівається в лісові розсадники.

За останні 4 роки обсяг заготівлі деревини від рубок головного користування становить 1 680 366 куб. м. Рубки формування та оздоровлення лісів щорічно проводяться на площі близько 20 тис. га.

Протягом 2020-2023 років спостерігається тенденція зростання витрат, спрямованих на відтворення лісових ресурсів. На ведення лісового господарства в 2020 році спрямовано коштів у сумі 728 тис. грн, у 2021 році – 1187 тис. грн, в 2022 році – 1 111 тис. грн, у 2023 році – 1 157 тис. грн.

Проблема охорони лісів від пожеж – одна з найскладніших. За інформацією Центрального міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства, площа лісових пожеж по Київській області у 2023 році становила

33,49 га, у т.ч. внаслідок збройної агресії РФ – 17,29 га. Орієнтовна сума збитків внаслідок лісових пожеж у 2023 році становила 329,5 млн грн, у т.ч. внаслідок російської збройної агресії – майже 106,0 млн грн.

Станом на 01.05.2024 року загальна площа території, що зазнали впливу від російської агресії по вищевказаних лісокористувачах Київської області, складає 168 тис. га (33% усього лісового фонду), з них території потенційно забруднені вибухонебезпечними предметами нараховують 113 тис. га:

- потребують розмінування (гуманітарне розмінування) – 63 тис. га;
- проведено розмінування (гуманітарне розмінування) – 50 тис. га.

Забруднення територій лісових масивів вибухонебезпечними предметами завдає значних збитків. Через детонування виникають лісові пожежі, гасіння яких є проблематичним. Не проводяться лісогосподарські та лісозахисні заходи через небезпеку отримання вибухових травм. Лісові пожежі та інші надзвичайні ситуації, через воєнні дії та обстріли, викликають загроза життю та здоров'ю працівників лісового господарства.

Проміжні висновки

1. Щорічно в середньому проводиться відтворення лісів на площі більше 2 тис. га лісу. Так, за останні 4 роки лісогосподарськими підприємствами проведено відтворення лісів на площі 8,95 тис. га.

2. Через військову агресію РФ площа території потенційно забрудненою вибухонебезпечними предметами становить 113 тис. га (22% усього лісового фонду), з яких 63 тис. га потребують розмінування.

1.8. Водні ресурси

Площа земель водного фонду в Київській області становить 232,6 тис. га (8 % від території області). Під водосховищами, озерами та ставками зайнято 158,4 тис. га (70,5 % земель водного фонду), болотами – 58,6 тис. га. (25,2 %), річками та струмками – 9,8 тис. га (4,3%).

Водний фонд Київської області представлений 1 523 річками загальною довжиною 8,7 тис. км.

Річкова мережа області переважно належить до басейну Дніпра і тільки незначна частина річок на півдні області - до басейну Південного Бугу. Розподіл річкової мережі по території Київської області неоднорідний. На Півдні Київщини річкова мережа густіша, ніж на Півночі. На лівобережжі Дніпра найменш розвинута мережа річок.

Малюнок 1.8.1. Водні ресурси Київської області

За класифікацією по площі водозбору (ст.79 Водного кодексу України) річки Київської області розподіляються на:

- великі з водозбірною площею понад 50 тис. кв. км (Дніпро, Десна, Прип'ять);
- середні з водозбірною площею від 50 до 2 тис. кв. км (Уж, Ірша, Тетерів, Ірпінь, Рось, Гнилий Тікич, Трубіж, Супій, Гнила Оржиця);
- малі з водозбірною площею до 2 тис. кв. км – 1 511 річок.

Таблиця 1.8.1. Характеристика річок Київської області

Кількість річок				Довжина в межах області			
Загальна кількість, (шт.)	Великі, (шт.)	Середні, (шт.)	Малі, (шт.)	Всього, тис. км	Великі, тис. км	Середні, тис. км	Малі, тис. км
1 523	3	9	1 511	8,731	0,4	0,8	7,5

Особливість найбільших річок області полягає в тому, що всі вони беруть свій початок за її межами, а в області формується лише 2,04 куб. км річкового стоку. Вищезазначені обставини зумовили будівництво в області значної кількості

водосховищ та ставків для акумуляції води та перерозподілу стоку у меженний період.

Таблиця 1.8.2. Основні річки Київської області та їх характеристики

Основні річки	Протяжність в межах області, км	Площа басейну в межах області, кв. км	Річки басейну довжиною більше 10 км		Річки басейну довжиною менше 10 км	
			кількість, од.	протяжність, км	кількість, од.	протяжність, км
Дніпро	243	27220	30	701	106	306
Десна	66	900	7	189	12	60
Прип'ять	68	3170	10	206	16	45
Рось	192	7650	59	1469,5	415	835,6
Трубіж	126	3724	23	639,5	48	125
Супій	125	922	6	157	8	21
Ірпінь	124	2450	22	480	198	419,6
Тетерів	119	3830	34	719	195	594,8
Уж	94	2010	21	451	67	180
Стугна	70	787	10	199	100	204
Гнилий Тікич	40	774	12	242	81	182
РАЗОМ:	8712	53967	245	5689	1277	3042

Регулювання сезонним стоком річок за рахунок акумуляції річкового стоку у водоймах дало можливість забезпечити потреби водокористувачів області на 100%, господарсько-питні потреби населення області та підтримання водності річок.

На малих та середніх річках Київської області, за даними відомчої інвентаризації, проведеної ділянками Басейнового управління водних ресурсів (БУВР) середнього Дніпра, знаходиться 67 озер загальною площею дзеркала 981 га, 3 779 ставків загальною площею дзеркала 16 990,5 га, об'ємом 244,9 млн куб. м та 60 водосховищ загальною площею водного дзеркала 101 808,04 га.

Крім того, в межах області знаходяться водосховища Дніпровського каскаду: Київське та Канівське.

Таблиця 1.8.3. Характеристика водосховищ Дніпровського каскаду у межах Київської області

Водосховища	Вид регулювання стоку	Рік введення в експлуатацію	НПР, м	Площа дзеркала води при НПР, кв. км	Об'єм водосховища		Середній багаторічний стік річки у створі гідровузла, куб. км/рік
					повний	корисний	
Київське	сезонне	1965	130,0	922	3,73	1,17	33,1
Канівське	добове і тижневе	1974	91,5	581	2,48	0,28	43,9

За запасами водних ресурсів область має достатньо поверхневих і підземних водних ресурсів. У маловодний рік 95 % забезпеченості: на 1 кв. км припадає

996,5 тис. куб. м загальних і 26,4 тис. куб. м місцевих поверхневих водних ресурсів, а на одного мешканця – відповідно 6,48 і 0,18 тис. куб. метрів. Прогнозні ресурси підземних вод питного призначення по області дорівнюють 1,535 куб.км/рік або 1 млн. куб. м /добу. Експлуатаційні запаси підземних вод становлять 0,43 тис. куб.м/рік Ступінь розвіданості ресурсів підземних вод дорівнює 44 %.

Таблиця 1.8.4. Динаміка водокористування за 2021-2023 роки

Показники	Одиниця виміру	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Забрано води з природних джерел, усього	млн куб. м	681,93	523,531	574,301	719,884
у тому числі:					
поверхневої	млн куб. м	638,56	484,344	535,810	676,369
підземної	млн куб. м	43,37	39,187	38,491	42,631
Використано свіжої води, усього	млн куб. м	668,34	522,374	563,100	705,786
у тому числі на потреби:					
питні та санітарно-гігієнічні	млн куб. м	36,35	37,177	29,662	35,863
виробничі	млн куб. м	607,07	456,302	505,959	641,284
зрошення	млн куб. м	3,0	2,499	2,078	3,096
Втрачено води при транспортуванні	млн куб. м	9,65	9,240	10,330	12,789

Особливістю водозабезпеченості Київської області є те, що загальними водними ресурсами її територія і населення забезпечені майже у 6 та 11 раз відповідно більше, ніж у середньому по Україні, проте, місцевими водними ресурсами – у 1,2 та 2,2 рази відповідно менше.

Основним джерелом водопостачання для потреб економіки та населення за останні роки продовжують залишатися поверхневі водні джерела. У 2023 році було забрано 719,9 млн куб. м води, з них з поверхневих водних джерел – 676,4 млн куб.м (93,9 % загальних обсягів забраної води проти 92,5 % у 2021 році), із підземних – 42,6 млн куб. м (6,1 % проти 7,5 % у 2021 році). У порівнянні з 2021 роком обсяги забраної води зросли на 196,4 млн куб. м або на 16,4 %, у т.ч. з поверхневих водних джерел на 192,1 млн куб. м або на 39,7 %, із підземних – на 3,4 млн куб.м або на 8,6 %.

Протягом 2021-2023 років спостерігається тенденція до збільшення використання свіжої води. У 2023 році обсяги її використання склали 705,8 млн куб. м, що на 16,7 % більше, ніж у 2021 році. Зростання споживання свіжої води відбулося за рахунок збільшення (збільшилась кількість водоспоживачів, які здавали звітність) обсягів її використання на виробничі потреби з 456,3 млн куб. м у 2021 році до 641,3 млн куб. м у 2023 році або на 40,5 % та на зрошення з 2,5 млн куб. м у 2021 році до 3,1 млн куб. м у 2023 році. У той же час обсяги

використання свіжої води на питні та санітарно-гігієнічні потреби зменшилися з 37,2 млн куб. м у 2021 році до 35,9 млн куб. м у 2023 році або на 3,5 %.

Таблиця 1.8.5. Динаміка площ зрошуваних земель за 2021-2023 роки

Зрошувальні землі	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	усього, тис.га	% від загальної площі	усього, тис.га	% від загальної площі	усього, тис.га	% від загальної площі
Площа зрошуваних земель, на якій забезпечено належне функціонування інфраструктури зрошувальних систем	12,7	29	12,7	29	12,7	29
у тому числі систем крапельного зрошення	0,15	-	-	-	0,17	-

Незважаючи на збільшення протягом 2021-2023 років обсягу використання води на зрошення, площа зрошуваних земель, на якій забезпечено належне функціонування інфраструктури зрошувальних систем, залишилася незмінною і складала 12,7 тис.га або 29 % від загальної площі сільгоспугідь. За останні 3 роки зросла на 13,3% площа зрошуваних земель з використанням систем крапельного зрошення (до 170 га у 2023 році), проте, частка використання цієї системи складає лише 1,3 % загальної площі зрошуваних земель.

Збільшення обсягів споживання свіжої води призвело до зміни структури її використання. Так, частка обсягів використання свіжої води на виробничі потреби у загальних обсягах її споживання зросла з 64,6 % у 2021 році до 90,8 % у 2023 році, на зрошення – з 0,37 % у 2021 році до 0,46 % у 2023 році, тоді як питні та санітарно-гігієнічні потреби зменшилися з 5,5 % у 2021 році до 5,1 % у 2023 році.

Таблиця 1.8.6. Динаміка скидання зворотних вод за 2021-2023 роки

Показники	Одиниця виміру	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Скинуто зворотних вод, усього	млн куб. м	596,63	472,478	525,966	659,500
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього	млн куб. м	585,59	466,221	517,153	649,220
з них: нормативно очищених	млн куб. м	34,78	35,537	30,830	33,789
нормативно чистих без очистки	млн куб. м	548,31	429,520	484,647	614,732
забруднених	млн куб. м	2,20	1,165	1,677	0,699

Зростання обсягів використання свіжої води призвело до збільшення скиду стічних вод в поверхневі водні об'єкти. Обсяги їх скидання у 2023 році склали 649,2 млн. куб. м, що більше на 39,2 %, ніж у 2021 році. У структурі скиду стічних вод в поверхневі водні об'єкти переважають нормативно чисті без очистки води, частка яких у 2023 році становила 94,7 % (у 2021 році – 92,1 %), нормативно очищені води – 5,2 % (7,6 %), забруднені води – 0,1 % (0,3 %).

Обсяг скидання забруднюючих речовин із зворотними водам у поверхневі водні об'єкти області у 2021 році склав 16,6 тис.т, з них хлориди – 3,0 тис. т, ХСК – 1,9 тис.т, сульфати – 1,4 тис.т, нітрати – 0,4 тис.т, азот амонійний – 0,4 тис.т.

За екологічною оцінкою якості поверхневих вод за специфічними показниками токсичної та радіаційної дії, що проводиться Басейновим управлінням водних ресурсів середнього Дніпра, загальний стан характеризується як задовільний. За оцінкою якості води за сольовим складом (мінералізація, сульфати, хлориди) – добра; за інтегральним екологічним індексом – задовільна.

Таблиця 1.8.7. Інформація про скиди в поверхневі водні об'єкти забруднюючих речовин в складі зворотних (стічних) вод, за 2023 рік

Назва територіальної одиниці	Об'єм зворотних вод без норм, чистих, млн куб м	Кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом зі зворотними (стічними) водами	
		Сульфати, т	Хлориди, т
Київська область	34,458	1561,7	3394,8
місто Чорнобиль	0,325	3,7	21,9
Білоцерківський район	12,037	217,1	1432,3
Білоцерківська ТГ	11,033	161,2	1295,5
Гребінківська ТГ	0,462	28,2	85,2
Рокитнянська ТГ	0,072	6	8,4
Тетіївська ТГ	0,08	4,4	9,8
Узинська ТГ	0,204	10,7	12,4
Бориспільський район	2,865	97,1	225,7
Переяславська ТГ	0,521	28,3	121,5
Студениківська ТГ	0,041	4,9	14,4
Яготинська ТГ	0,566	17,8	24,1
Броварський район	6,388	467	486,7
Березанська ТГ	0,35	51	43
Броварська ТГ	4,778	353,6	374,5
Великодимерська ТГ	0,539	7,3	56,4
Бучанський район	0,461	96,9	74,9
Білогородська ТГ	0,001	0,6	0,5
Бородянська ТГ	0,217	4,3	6,6
Борщагівська ТГ	0,048	0,9	1
Бучанська ТГ	0,016	0,6	0,4
Гостомельська ТГ	0,038	2,6	5,7
Дмитрівська ТГ	0,122	87,5	59,3
Макарівська ТГ	0,009	0,2	1
Пісківська ТГ	0,011	0,2	0,4

Вишгородський район	0,263	13,6	13,1
Іванківська ТГ	0,143	5,2	5,2
Обухівський район	9,254	497,8	903,5
Богуславська ТГ	0,202	16	17,8
Васильківська ТГ	0,957	95,5	251,3
Кагарлицька ТГ	0,09	4,3	4,5
Козинська ТГ	0,268	6,6	7,2
Миронівська ТГ	0,333	18,7	37,7
Обухівська ТГ	6,441	292,1	484,5
Українська ТГ	0,645	50,9	70,3
Фастівський район	2,865	168,5	236,7
Боярська ТГ	1,368	64,1	66,5
Гатненська ТГ	0,044	3	3,4
Глевахівська ТГ	0,377	19,1	44,1
Фастівська ТГ	1,076	82,3	122,7

Гострою в Київській області залишається проблема забруднення поверхневих та підземних вод. Забруднюючі речовини надходять у водні об'єкти зі стічними водами, поверхневим стоком з території міст, підприємств та сільськогосподарських угідь, а також з атмосферними опадами. Багато малих річок перетворюються на стічні колектори. Переважна більшість очисних споруд працюють неефективно або взагалі не працюють.

У басейні річки Дніпро головними водно-екологічними проблемами є:

1. Забруднення органічними речовинами внаслідок недостатньої очистки стічних вод або її відсутності. небезпека забруднення вод органічними речовинами пов'язана із зменшенням вмісту розчиненого у воді кисню до критичного для водних організмів рівня.

Вплив точкових джерел майже повністю визначається житлово-комунальним господарством. Дифузне навантаження пов'язано з домогосподарствами, які не мають каналізації. Це, передусім, сільське населення та частина міського.

2. Забруднення біогенними елементами внаслідок недостатньої очистки стічних вод або її відсутності.

Підвищення вмісту біогенних елементів спричиняє евтрофікацію вод, наслідком чого є збіднення видового різноманіття, погіршення стану і якості води та неможливість її подальшого використання. Дифузне надходження нітрогену більшою мірою визначається сільськогосподарським виробництвом (мінеральні добрива, гній, ерозія внаслідок розораності).

3. Забруднення небезпечними речовинами (гербіциди, інсектициди, важкі метали, поліароматичні вуглеводні), що потрапляють зі стічними водами промислових та комунальних підприємств, пестициди та інші засоби хімічного захисту рослин, а також у результаті змиву з забруднених полігонів та при аварійному забрудненні.

4. Гідроморфологічні зміни, що пов'язані з протипаводковим захистом, гідроенергетикою, регулюванням стоку (ставки, водосховища), спрямленням русла річок.

Крім цих основних проблем, до переліку слід включити забруднення побутовими відходами (зокрема пластиком) та зміни клімату (з паводками та посухами включно).

У зв'язку з вищезазначеним, існує потреба у будівництві, реконструкції каналізаційно-очисних споруд та каналізаційної мережі, підвищення контролю за скидом забруднюючих речовин у водні об'єкти, заходах щодо зменшення шкідливої дії вод (берегоукріплення, розчищення русел річок, ремонт та реконструкція гідротехнічних споруд ставків та водосховищ, у першу чергу, безгосподарських), захисті від ерозії берегів, природоохоронних заходах, пов'язаних із залісненням та залуженням земель прибережних захисних смуг водних об'єктів.

Проміжні висновки

1. Загальними водними ресурсами територія і населення Київської області забезпечені майже у 6 та 11 раз відповідно більше, ніж у середньому по Україні, проте, місцевими водними ресурсами – у 1,2 та 2,2 раза відповідно менше.

2. Частка обсягів використання свіжої води на виробничі потреби у загальних обсягах її споживання зросла з 64,6 % у 2021 році до 90,8 % у 2023 році, тоді як на питні та санітарно-гігієнічні потреби зменшилася з 5,5 % у 2021 році до 5,1 % у 2023 році.

3. За екологічною оцінкою якості поверхневих вод за специфічними показниками токсичної та радіаційної дії загальний стан характеризується як задовільний. За оцінкою якості води за сольовим складом – добра; за інтегральним екологічним індексом – задовільна.

4. Водночас гострою залишається проблема забруднення поверхневих та підземних вод через неефективну роботу очисних споруд, які потребують реконструкції та докорінного поліпшення технологій.

1.9. Мінерально-сировинні ресурси

Мінерально-сировинна база Київщини характеризується обмеженою кількістю видів корисних копалин та невисоким рівнем їх розроблення. За даними станом на 01.01.2023 року на території області обліковується 238 родовищ та 6 об'єктів обліку з 13 видами різноманітних корисних копалин, з яких розробляються 59 родовищ та 1 об'єкт обліку.

Київська область має добре розвинену сировинну базу будівельних матеріалів. На її території знаходяться 212 родовищ (8 видів корисних копалин, які застосовуються у будівництві), з яких 58 розробляються.

Камінь облицювальний представлений єдиним в області Богуславським родовищем граніту, запаси якого складають понад 5,1 млн куб. м.

Камінь будівельний представлений 24-ма родовищами із запасами понад 118,0 млн куб. м. На даний час в експлуатації перебуває 13 родовищ.

Керамзитова сировина представлена 3-ма родовищами (Музичанське, Фастівське, Сквирське) із запасами 24,6 млн.куб.м., які на даний час не розробляються.

Серед існуючих 5 родовищ кварцового піску для виробництва скла (запаси – 1,8 млн т) розробляються лише одне (запаси – майже 1,3 млн т).

На території області розвідано 112 родовищ цегельно-черепичної сировини, з яких розробляється лише 14. Її балансові запаси складають майже 190,5 млн куб. м. З цієї сировини виробляють цеглу для забезпечення потреб області. Виробництво керамічної цегли може бути значно збільшене за рахунок використання резервних розвіданих родовищ, а також розвідки нових родовищ.

У достатній кількості область забезпечена будівельними пісками. На її території виявлено і розвідано 59 родовищ і 6 об'єктів обліку із загальними запасами 339,6 млн куб. м. На даний час розробляється 27 родовищ і 1 об'єкт обліку. Будівельні піски повністю забезпечують потреби Київщини і вивозяться у кілька областей України. Вони використовуються для виробництва силікатної цегли, стінових блоків, бетону тощо.

Поклади піщано-гравійної суміші в Київській області представлені одним родовищем, запаси якого становлять 354,2 тис. куб.м. Піщано-гравійна суміш використовується як наповнювач бетонів для промислового гідротехнічного і шляхового будівництва, в якості баласту для залізничної колії та в дорожньому будівництві.

У Київській області налічується 27 родовищ торфу. Запаси торфу складають майже 28,0 млн т промислових категорій А+В+С₁. Розробляється 2 родовища із запасами 145 тис. т. Через обмежений попит населення, застарілі технології його видобутку, що призводить до збиткової діяльності добувних спеціалізованих підприємств, видобуток торфу останні роки майже не проводився. Залежно від площі родовищ торфу, він використовується як добриво або як паливо.

У Вишгородському районі знаходяться два родовища сапропелю із загальними запасами майже 1,3 млн т. Всі запаси сапропелю придатні для добрива, а деякі види органовапнистого і змішано-водоростевого типів можуть використовуватись для підкормки худоби і в медицині. Через відсутність замовлень видобуток сапропелю в останні роки не здійснювався.

Металічні корисні копалини представлені єдиним Тарасівським комплексним циркон-ільменітовим родовищем (ванадій, сировина високоглиноземна, ставроліт), яке готується до розробки.

Київська область в геоструктурному відношенні розташована в межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну та області тріщинних вод Українського щита.

На території області розвідані та взяті на облік балансові експлуатаційні запаси підземних питних і технічних вод на 36 родовищах з експлуатаційними запасами у кількості 695,4 тис. куб.м/добу за сумою категорій А+В+С₁. В стадії розроблення знаходяться 22 ділянки, на яких видобуток підземних питних і

технічних вод складає близько 51,7 тис. куб.м/добу. За хімічним складом води гідрокарбонатні кальцієві, магнієво-кальцієві, магнієво-натрієво-кальцієві.

Мінеральні води представлені 4-ма родовищами, з них 2 розробляються (видобуток становить 56,7 куб. м/добу). Загальні експлуатаційні запаси підземних мінеральних вод в Київській області становлять 1639,6 куб.м/добу.

Проміжні висновки

1. Київська область має розвинену сировинну базу для виробництва будівельних матеріалів, скла, дорожнього будівництва та перспективи її нарощування.

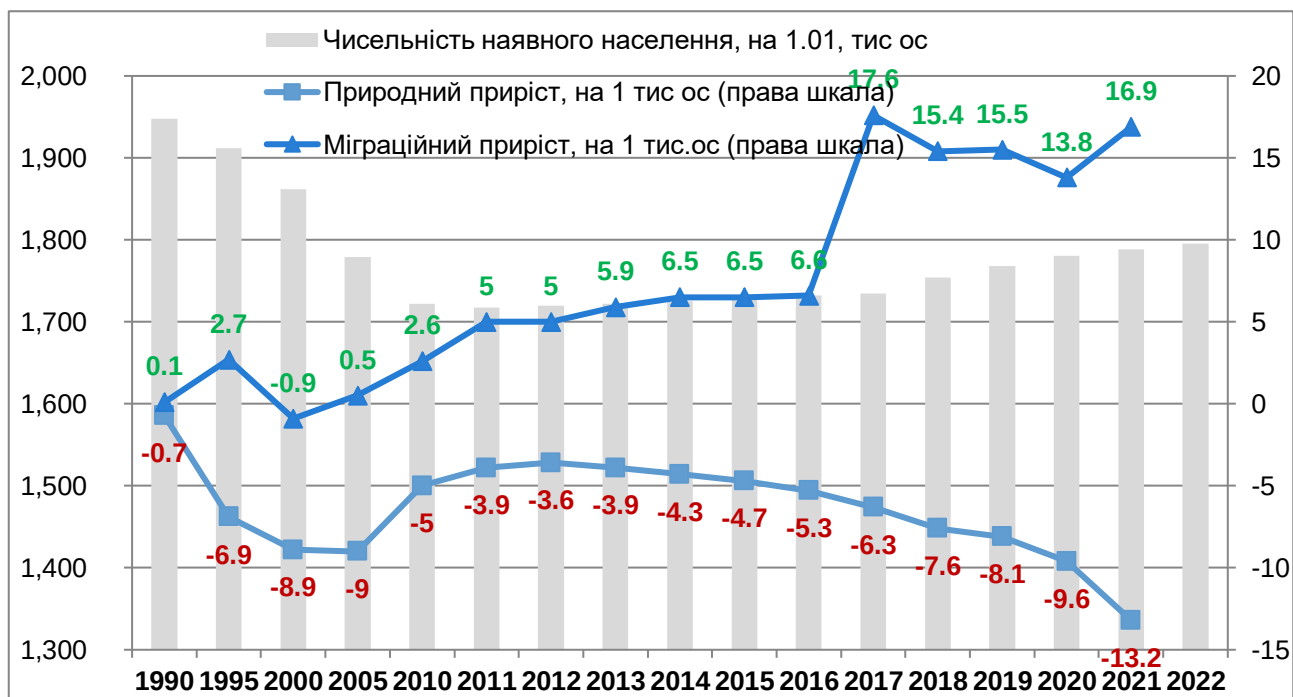
1.10. Демографічна ситуація

На початку 2022 року чисельність населення Київщини, за даними Держстату, становила 1 795,1 тис. осіб (8-е місце серед регіонів України). Під час воєнного стану офіційні статистичні дані не публікуються, тому для оцінки чисельності наявного населення області можна використати дані органів місцевого самоврядування, які показують 1 870,4 тис. осіб станом на початок 2024 року. Але ця цифра потребує верифікації для відображення реальної чисельності наявного населення, оскільки різноспрямовані міграційні потоки (виїзд місцевих жителів і приїзд переселенців) залишаються інтенсивними, особливо у пристоличних громадах.

Війна загострила існуючі демографічні проблеми України – падіння народжуваності, старіння населення, скорочення тривалості життя. А також додала нові – масовий виїзд громадян за кордон (в основному жінок і дітей, підлітків віком до 18 років) та в інші – безпечніші та/або економічно активніші - регіони України, зокрема на Київщину (точніше - у пристоличні громади).

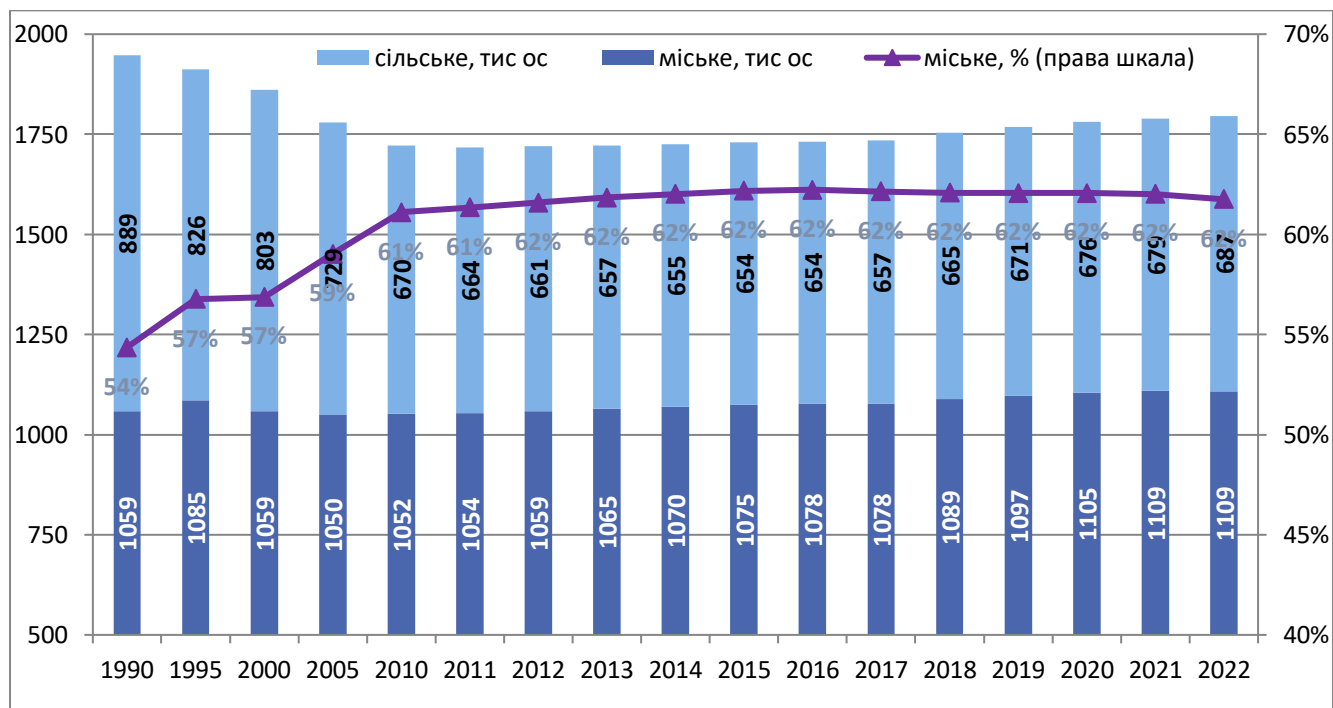
Протягом десятиріч на формування чисельності населення області у протилежних напрямках впливали процеси природного скорочення та міграційного приросту. Починаючи з 1990 року природний приріст завжди мав від’ємне значення, яке у 2021 році досягнуло історичного мінімуму. Натомість міграційний приріст суттєво зріс у 2017 і наступних роках.

Малюнок 1.10.1. Чисельність наявного населення (тис. осіб), коефіцієнти природного і міграційного приростів (на 1 тис. населення) Київської області Джерело: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=115&lang=1>

Загалом з моменту Всеукраїнського перепису населення 2001 року чисельність населення Київщини зменшилась на 32,8 тис. осіб або на 1,8 %. Одночасно із зменшенням сільського населення на 87,9 тис. осіб, зафіксовано збільшення (за рахунок міграційних процесів у громадах Київської агломерації) міського населення на 55,1 тис. осіб.

Малюнок 1.10.2. Чисельність міського та сільського населення Київської області у 1990-2022 роках, станом на 01 січня. Джерело: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=115&lang=1>

Попри столичний статус Київська область належить до групи слабо урбанізованих областей, адже частка міських жителів (61,8 %) є меншою, ніж загальноукраїнська (69,7 % станом на 01.01.2022).

Найбільшими населеними пунктами за чисельністю населення в межах області є міста Біла Церква, Бровари, Бориспіль та Ірпінь.

За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року частка українців в етнічному складі становила 92,5%.

Визначальним фактором зменшення чисельності населення є його природне скорочення (перевищення кількості померлих над кількістю народжених), яке набуло динаміки з 1990 року. У 2021 році природне скорочення населення спостерігалось в усіх містах обласного значення та районах Київської області. Загальний коефіцієнт природного скорочення становив мінус 13,2 на 1 000 наявного населення.

Таблиця 1.10.1. Природне скорочення населення Київської області у 2021 році у порівнянні з іншими регіонами України

Області	Природний приріст (скорочення) населення	
	осіб	на 1000 осіб наявного населення
Дніпропетровська	-45 267	-14,5
Харківська	-39 574	-15,1
Запорізька	-26 146	-15,8
Київська	-23 545	-13,2
Одеська	-23 142	-9,8

В абсолютному виразі найбільше природне скорочення населення відбулось у Білоцерківському (-5 959 осіб) та Бучанському (-3 592 особи) районах.

Протягом 2021 року у Київській області зареєстровано народження 12 632 малюків (7,0 народжених на 1 000 осіб наявного населення), водночас зареєстровано 36 177 померлих осіб (20,2 померлих на 1 000 осіб наявного населення). Як наслідок, на 100 померлих припадало 35 живонароджених дітей.

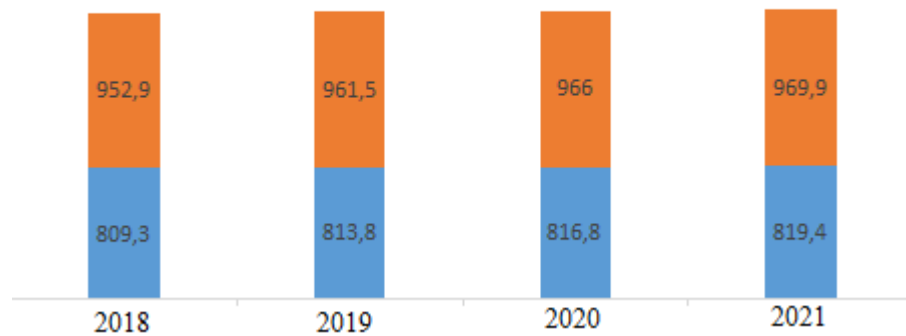
Найменше дітей народилося у Вишгородському районі (805), а найбільше – у Бучанському (3 149) районі.

Основними причинами смерті у 2021 році стали хвороби системи кровообігу (62,4 % від загальної кількості померлих) та новоутворення (10,3 %).

Статеві-віковий склад

Статеві структура населення Київської області (як і України в цілому) характеризується переважанням жінок над чоловіками. Цікаво, що пропорція жінки-чоловіки залишалася стабільною протягом багатьох років: 54 % жінок і 46 % чоловіків. Станом на 01.01.2022 року кількість жінок становила 969,9 тис. осіб (54,2 % від загальної кількості населення), чоловіків – 819,4 тис. осіб (45,8 %). Таким чином, у 2021 році на кожну тисячу чоловіків припадало 1 184 жінки (у середньому по Україні – 1 157 жінок).

Малюнок 1.10.3 Розподіл населення Київської області за статтю у 2018-2021 роках

Середній вік населення Київської області – один з найменших серед регіонів України (40,3 років проти середньоукраїнського 42,2 років), менший – в Івано-Франківській (40,1 роки), Чернівецькій (39,7 роки), Волинській (38,5 роки), Рівненській (37,9 роки), Закарпатській (37,8 роки) областях.

Віковий склад населення характеризується значною часткою осіб старших вікових груп і свідчить про регресивний тип відтворення поколінь. За шкалою ООН населення вважається старим, якщо частка осіб у віці 65 років і старше сягає 7 %. У структурі постійного населення Київщини цей показник становить 15,1 % (по Україні – 17,7 %).

Малюнок 1.10.4. Структура населення за окремими віковими групами станом на 01 січня 2022 року (за оцінкою)

На вікову структуру населення значний вплив мають процеси старіння населення. За період після Всеукраїнського перепису 2001 року населення області постаріло з 39,2 до 40,3 у 2021 році, при цьому середній вік чоловіків зріс з 36,3 років до 37,4, а жінок – з 41,7 до 42,6 років.

Індикатором суттєвої статеві диспропорції структури населення є різниця показників середньої очікуваної тривалості життя при народженні. У 2021 році середня очікувана тривалість життя в Київській області була нижчою за середньодержавний показник (68,1 і 69,77 років відповідно). Для чоловіків середня очікувана тривалість життя при народженні становила 63,11 років, для

жінок – 73,19 року. Різниця середньої очікуваної тривалості життя при народженні між чоловіками та жінками становить майже 10 років, тоді як, наприклад, у Швеції та Нідерландах – 4 роки, у Німеччині – 5 років, у Польщі – 8 років.

У цілому по Київській області станом на 01 січня 2022 року на 1 000 осіб у віці 0-14 років припадало 263 особи (у середньому по Україні – 221 особа) та 226 осіб (по Україні – 262 особи) у віці 65 років і старше. Загалом демографічне навантаження на 1 000 осіб економічно активного населення у віці 15-64 роки становило 489 осіб (по Україні – 483 особи). Скорочення кількості економічно активного населення призводить до ще більшого зростання навантаження на населення працездатного віку.

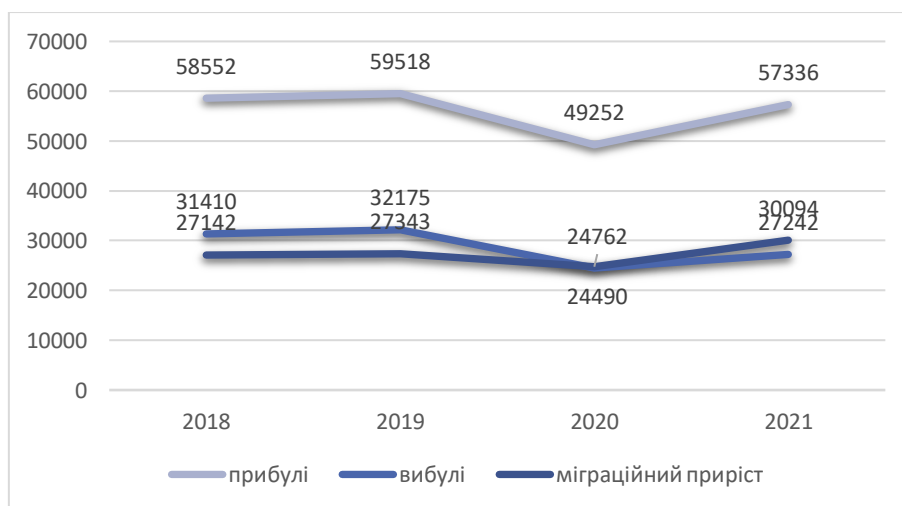
Міграційний приріст

Міграція населення суттєво впливає на демографічну ситуацію області, особливо після повномасштабного російського вторгнення. Якщо внутрішньорегіональна міграція впливає на перерозподіл населення в межах області, то зовнішня міграція, що складається з міжрегіональної та міждержавної, формує його сальдо.

У 2021 році міграційний приріст населення у Київській області досяг одного з найбільших за останні десятиріччя значень – 30 094 особи. Порівняно з іншими областями це найвищий рівень міграції в Україні. Друге місце належить Одеській області – 6 427 осіб, третє місце – м. Києву (5 733 особи).

Найбільший міграційний приріст населення зафіксовано у Бучанському районі – 16 746 осіб, а найменший – у Білоцерківському районі (1 016 осіб).

Малюнок 1.10.5. Міграційний рух населення Київської області протягом 2018-2021 років, осіб

Протягом 2021 року з інших держав світу у Київську область прибуло 3 358 осіб, вибуло – 549 осіб, тобто за рахунок міждержавної міграції населення Київщини загалом збільшилось на 2 809 осіб (у міських поселеннях збільшилось на 1 363 особи, а у сільській місцевості – на 1 464 осіб).

До повномасштабного російського вторгнення на території Київської області перебувало на обліку 60 559 внутрішньо переміщених осіб (ВПО), з них з Донецької області – 34 258 осіб, Луганської області – 21 101 осіб, АР Крим – 5 200 осіб, інших областей – 2 514 осіб.

Від початку повномасштабного вторгнення в Київську область з інших регіонів перемістилися 193 120 осіб, а з Київської області до більш безпечних регіонів виїхали 203 450 осіб.

Загалом на Київщині станом на 01.01.2024 року обліковано 332,4 тис. ВПО (у 2023 р. – 336,0 тис. ВПО), з них: 12,6 тис. осіб з інвалідністю, 63,5 тис. пенсіонерів, 79,0 тис. дітей.

Оцінка чисельності наявного населення області під час воєнного стану

Через значні масштаби та різноспрямовані напрями міграції місцевих мешканців та вимушених переселенців, які відбулися після 24 лютого 2022 року і тривають досі, облік наявного населення є складним завданням. Особливо за умови відсутності офіційних статистичних даних. Водночас, зрозуміти тенденції можна на основі аналізу даних із різних джерел (ОМС, НСЗУ, заклади освіти, соціологічні опитування).

Дані органів місцевого самоврядування територіальних громад

За даними ОМС, станом на початок 2024 року чисельність наявного населення у Київській області становила майже 1 870,4 тис. осіб (на початок 2023 року – 1 856,8 тис. осіб). Отже, за час воєнного стану населення збільшилося на 75,3 тис. осіб (або на 4,2 %).

Ріст населення станом на 01.01.2024 року порівняно з аналогічною датою 2023 року зафіксовано у більшості міст та районів Київської області, крім Білоцерківського та Бориспільського районів, а також міст Біла Церква, Бровари, Обухів, Ржищів, Українка.

Дані соціологічних опитувань – оцінка масштабів міграції

За даними проведеного КМІС восени 2022 року соціологічного опитування¹², 77 % респондентів по всій країні повідомили, що нікуди не переїжджали після 24 лютого 2022 року. Серед опитаних у громадах Київської агломерації таких є значно менше – 60 %. Зокрема, у м. Києві – 59 %, в інших населених пунктах пристолічного субрегіону – 63 %.

При цьому 36 % опитаних жителів Київського субрегіону повідомили, що вже повернулися додому після того, як під час воєнного стану переїжджали (переважно) в інший населений пункт або (рідше) закордон.

Протягом квітня-травня 2023 року соціологічна група „Рейтинг” провела у 21 обласному центрі особисті інтерв'ю з 16 800 жителів¹³. Хоча це опитування є

¹² <https://rm.coe.int/sociology-lsg-ka-2022/1680aedfd9>

¹³

https://ratinggroup.ua/research/regions/iri_ukraine_municipal_poll_finds_strong_majorities_believe_in_a_promising_future_approval_of_local_g.html

одним з найбільш масштабних в Україні, але є репрезентативним лише для обласних центрів та м.Києва. Тому висновок можна робити опосередкований з урахуванням відповідей респондентів у столиці та центрах сусідніх областей.

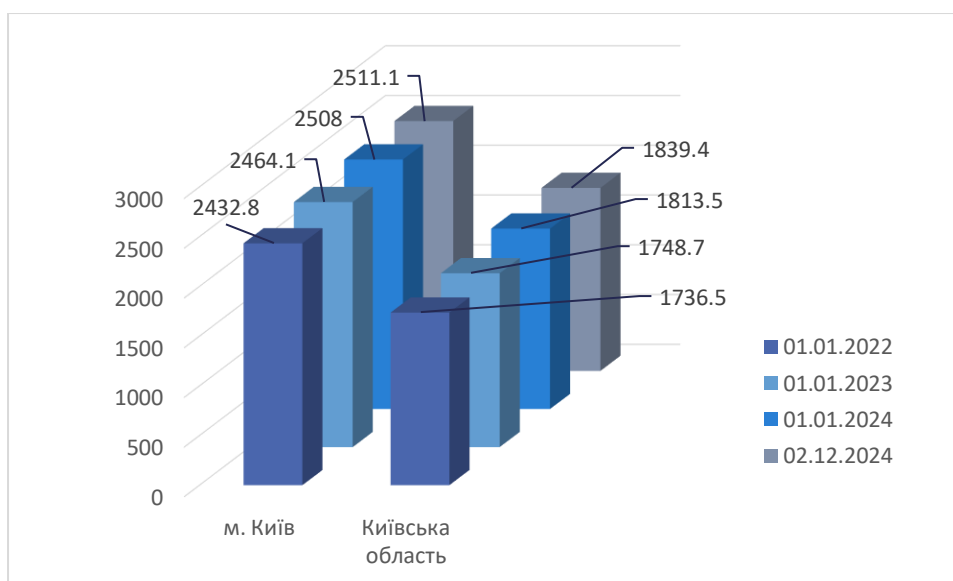
Так, з-поміж опитаних у місті Києві 31% повідомили про виїзд за кордон членів сім'ї/ близьких родичів, ще 12 % – про виїзд до інших регіонів країни. У Полтавській, Черкаській областях подібні результати – 33 % на 11 % і 31 % на 8 % відповідно. У Житомирській – дещо вищий показник міграції за кордон (37 % на 6%).

У лютому 2024 року ще одне опитування соціологічної групи «Рейтинг» (2 000 респондентів) додає розуміння поточної ситуації з міграцією. 26 % опитаних в Україні повідомили, що їхні близькі родичі (чоловік, дружина, батьки або діти) зараз перебувають за кордоном через повномасштабне вторгнення росії в Україну. Серед опитаних у центральних областях (у т.ч. Київській) таких є 20 %.

Дані закладів охорони здоров'я

За даними Національної служби здоров'я України¹⁴, до початку повномасштабної війни (станом на 01.01.2022) в області налічувалося 1 736,5 тис. декларацій (порівняно із 1 795,1 тис. населення згідно офіційної статистики). Протягом останніх трьох років кількість декларацій постійно зростала: до 1 748,7 тис. (на 01.01.2023), до 1 813,5 тис. (на 01.01.2024), і до 1 839,4 тис. (на 02.12.2024). Сумарно кількість декларацій зросла на 102,9 тис. (на 5,9 %). При цьому слід взяти до уваги, що не всі ВПО, які перемістилися на територію області, уклали декларації з місцевими лікарями ПМД. Натомість, як правило, місцеві жителі області, які виїхали з регіону (особливо ті, що закордон), не розірвали декларації зі своїми лікарями у Київській області.

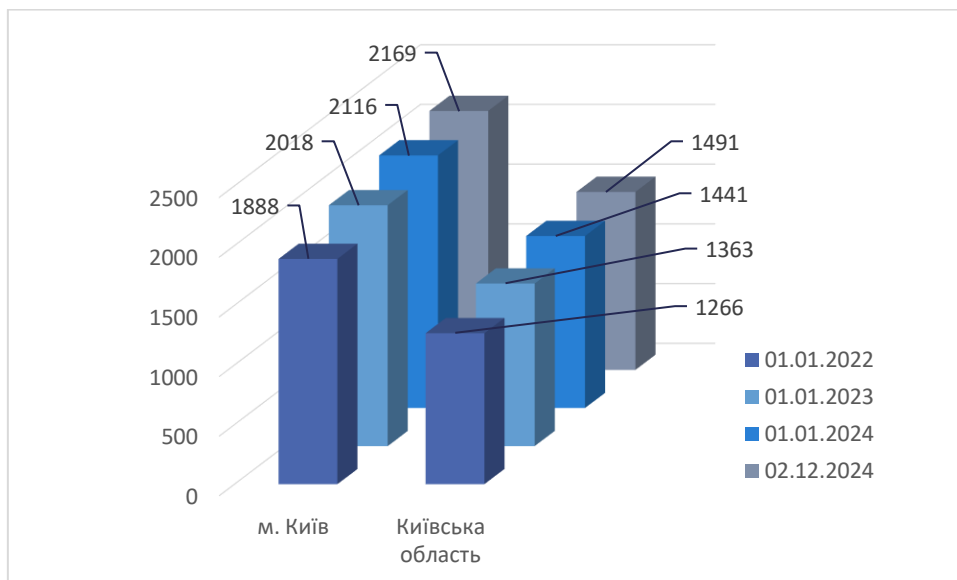
Малюнок 1.10.6. Динаміка подання декларацій у Київській області та м. Києві, тис. од.

¹⁴ <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Для порівняння, у м.Києві за час воєнного стану кількість декларацій виросла лише на 78,3 тис. (на 3,2 %). При цьому кількість лікарів, які надають первинну медичну допомогу, у столиці та в області зросла практично однаково (на 281 та 225 осіб відповідно або на 14,9 % і на 17,8 %).

Малюнок 1.10.7. Динаміка кількості лікарів, які надають первинну медичну допомогу, у Київській області та м. Києві, осіб

У 2021 році природній приріст в області склав мінус 20 тис. осіб (народилося 12,6 тис. дітей, померло 36,2 тис. осіб). Протягом 2022-2024 років народилося майже 19,4 тис. дітей (зокрема, у 2022 році – 7 664 дитини, у 2023 році – 6 867 дітей, за 9 місяців 2024 року – 4 838 дітей). Статистичні дані про смертність не публікуються на час воєнного стану.

За даними КНП КОР «Київський обласний спеціалізований медичний центр», кількість звернень до сімейних лікарів склала: у 2021 році – 8 845 835; у 2022 році – 5 844 038; у 2023 році – 7 774 068, I півріччя 2024 р. – 4 091 868.

Водночас кількість викликів «швидкої» в області має протилежну динаміку. За даними Київського обласного Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, якщо у 2021 році надійшло 480 896 викликів (здійснено 240 461 виїзд), то у наступних роках ці показники дещо зменшилися: у 2022 році – 372 714 викликів (166 522 виїзди), у 2023 році – 390 204 викликів (199 050 виїздів), за 9 місяців 2024 року – 318 611 викликів (154 385 виїздів).

Дані закладів загальної середньої освіти

Порівняно із 2021/2022 навчальним роком (до початку вторгнення) чисельність учнів закладів загальної середньої освіти дещо (на 0,8%) зменшилася у 2023/2024 навчальному році. При цьому скорочення кількості педпрацівників було більш суттєвим – на 4,8%. Вочевидь, в останньому випадку компенсація виїзду місцевих мешканців за рахунок вимушених переселенців була менш відчутною.

Таблиця 1.10.2. Чисельність учнів та вчителів у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Київської області

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Кількість учнів у ЗЗСО	210 882	221 853	232 276	240 419	241 348	238 588
Кількість учнів у ЗЗСО, % до попереднього року		105,2%	104,7%	103,5%	100,4%	98,9%
Кількість учнів, які навчалися на дистанційній формі навчання	91	46	156	240	8 782	5 832
Кількість педагогічних працівників у ЗЗСО	16 873	17 064	17 502	17 467	16 921	16 603
Кількість педагогічних працівників в ЗЗСО, % до попереднього року		101,1%	102,6%	99,8%	96,9%	98,1%

Проміжні висновки

1. На початку 2022 року, за даними Держстату, населення регіону становило 1 795,1 тис. осіб (8-е місце серед регіонів України). За даними органів місцевого самоврядування, за час повномасштабного вторгнення чисельність населення області за рахунок вимушених переселенців виросла на 4,2% (до 1 870,4 тис. осіб станом на початок 2024 року). Хоча ці дані потребують верифікації, бо не підтверджуються повною мірою статистикою закладів освіти та медицини.

2. Починаючи з 1990 року природний приріст населення області завжди мав від'ємне значення, яке у 2021 році досягнуло історичного мінімуму. Натомість міграційний приріст суттєво зріс у 2017 і наступних роках. .

3. Тенденція продовжилася і під час воєнного стану за рахунок притоку вимушених переселенців. Станом на 01.01.2024 року в області обліковано 332,4 тис. ВПО (у 2023 р. – 336,0 тис. ВПО), з них 12,6 тис. осіб з інвалідністю, 63,5 тис. пенсіонерів, 79,0 тис. дітей.

4. Водночас невідома оцінка чисельності місцевих жителів, які виїхали з області в інший регіон або закордон. Орієнтиром можуть слугувати дані соціологічних опитувань, згідно яких після 24 лютого 2022 року понад 30 % місцевих мешканців виїхали закордон і ще близько 10% - в інші регіони України.

5. Через відсутність офіційної статистики під час воєнного стану для оцінки чисельності населення можна використати відомчі дані сфери освіти та медицини. Хоча протягом останніх трьох років кількість декларацій з лікарями первинної медико-помічної допомоги в області зросла на 81,68 тис. або на 4,7% (до 1,818 млн на 21.09.2024 року), кількість викликів «швидкої» в області зменшилася на близько 20%. Динаміка чисельності учнів закладів загальної середньої освіти

свідчить лише про часткову компенсацію виїзду місцевих мешканців за рахунок вимушених переселенців шкільного віку.

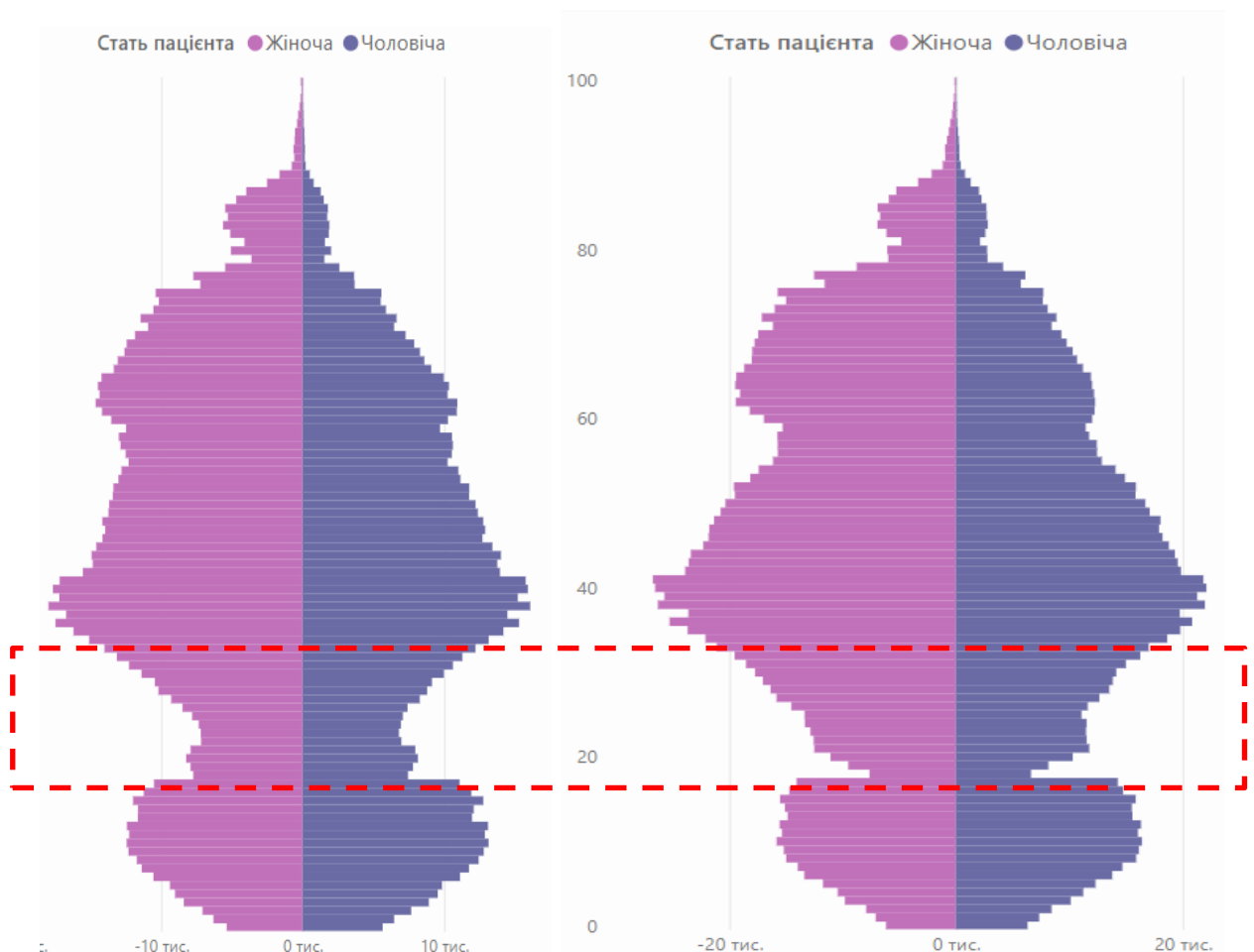
6. Загалом можна стверджувати, що демографічна ситуація в цілому по Київській області є дещо кращою, ніж в середньому по Україні. Зокрема середній вік населення – один з найменших серед регіонів України (40,3 років проти середньоукраїнського 42,2 років). Водночас залишаються фундаментальні ризики для майбутнього розвитку через прискорене старіння населення, зменшення кількості осіб працездатного віку (особливо в сільській місцевості), знелюднення віддалених сіл.

1.11. Трудові ресурси

Демографічна криза, яка триває десятиріччя в Україні, негативно впливає на економічний розвиток, оскільки з одного боку скорочується кількість осіб працездатного віку, з іншого – зменшується купівельна спроможність домогосподарств, а відтак – ємність внутрішнього ринку на рівні громад та регіону.

За відсутності офіційних статистичних даних щодо статеві-вікової структури населення можна скористатися інформацією Національної служби здоров'я України (мал. 1.11.1).

Малюнок 1.11.1. Статеві-віковий розподіл декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги у Київській області (зліва; 1,8 млн декларацій) та у місті Києві (справа; 2,5 млн декларацій). Джерело: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Розподіл декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги засвідчує у Київській області виражену «демографічну яму» у ранньому працездатному віці для обох статей (з 18 років до 25-30 років). Така катастрофічна ситуація спостерігається як в цілому для України, так і для столиці. Водночас у місті Києві компенсація дефіциту молодих кадрів відбувається, зокрема, за рахунок жителів Київської області, які їздять на роботу у столицю (щоденна маятникова міграція).

За інформацією операторів стільникового зв'язку, щоденна маятникова міграція населення з Київської області у місто Київ і навпаки у 2021 році становила понад 500 тис. осіб щодня. Найбільші пасажиропотоки спостерігалися з Бучанського району (сумарна кількість переміщень – 149 тис. осіб), Броварського (122 тис. осіб), Фастівського (81 тис. осіб), Обухівського (52 тис. осіб), Вишгородського (41 тис. осіб) районів.

Існують також інші оцінки масштабів щоденної маятничкової міграції. Так, у проєкті Генплану-2025 м.Києва йдеться про 151 тис осіб. У Державній стратегії регіонального розвитку (у редакції від 2020 року) наводилася цифра у 560 тис осіб. Екстраполяція даних соціопитування, проведеного КМІС на замовлення Ради Європи у вересні 2020 року, дає показник у 360 тис осіб.

У 2021 році ситуація на ринку праці Київщини, як і в цілому по Україні, була обумовлена пандемією COVID-19 та карантинними заходами. Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці) області, за останніми статистичними даними, за 2021 рік збільшився на 0,3 в.п. та становив 7,2 % (по Україні – 3-є місце).

Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці) за 2021 рік у порівнянні з 2020 роком знизився на 1 в.п. і склав 56,8 % (4-е місце серед регіонів України). На динаміку вищевказаних показників вплинули такі фактори:

- зменшення чисельності робочої сили у віці 15-70 років за 2021 рік у порівнянні з 2020 роком на 8,9 тис. осіб (у 2021 році - 802,7 тис. осіб);
- збільшення чисельності безробітного населення (за методологією МОП) у віці 15-70 років за 2021 рік у порівнянні з 2020 роком на 1,6 тис. осіб (у 2021 році - 56,0 тис. осіб).

Загальна чисельність зайнятих працівників за всіма видами економічної діяльності у 2021 році в області становила 745,2 тис. осіб. Найбільша чисельність зайнятих спостерігалася в оптовій та роздрібній торгівлі (23,8 %), у промисловості (17,0 %), транспорті, складському господарстві (8,8 %), у сфері освіти (8,7 %), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (7,4 %), сільському господарстві (5,5 %), будівництві (4,5 %), професійній, науковій та технічній діяльності (4,0 %), діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (3,4 %).

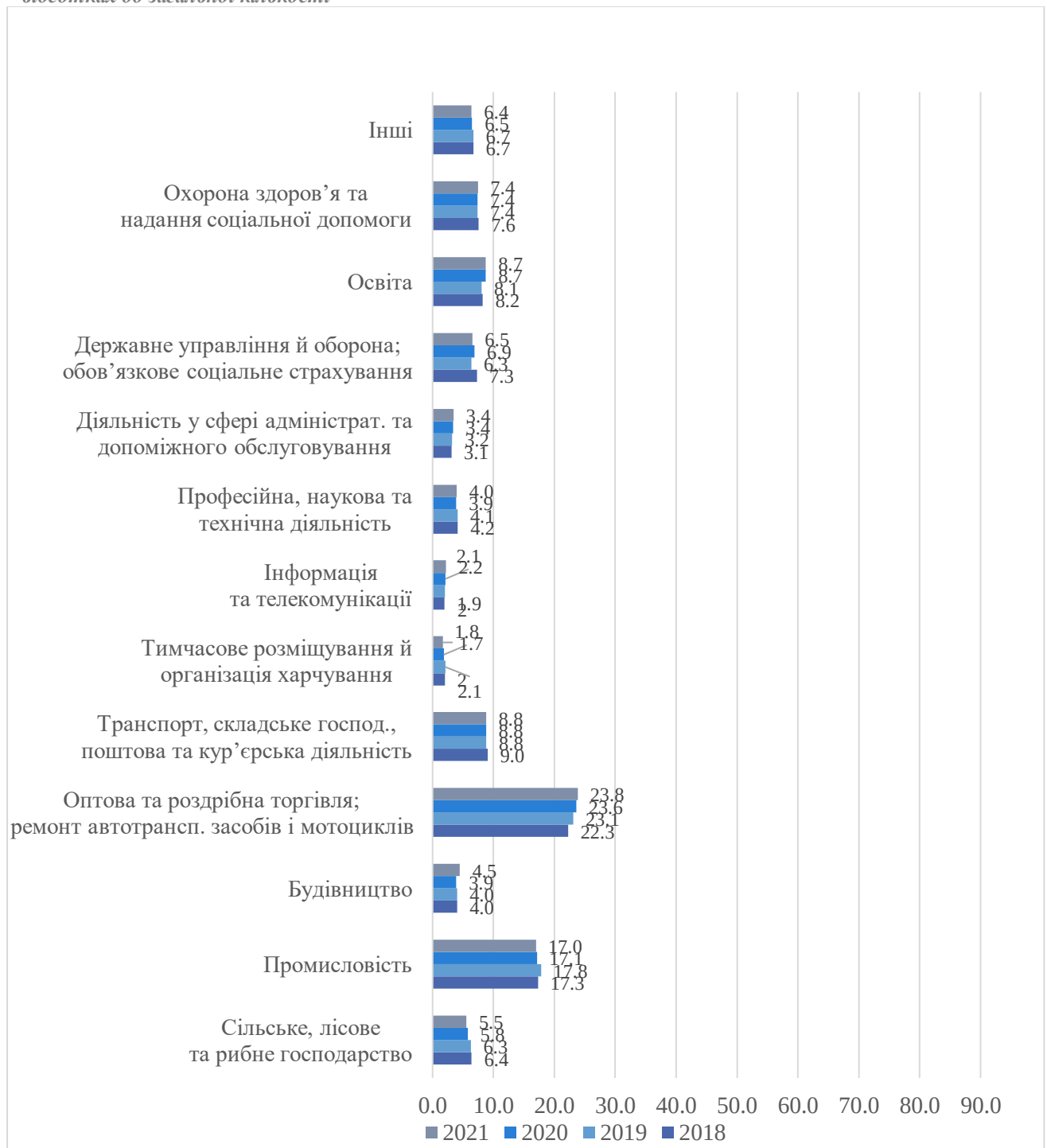
Основним проблемним питанням на ринку праці протягом 2022-2024 років є масова мобілізація до Збройних сил України чоловіків працездатного віку. Багато кваліфікованих працівників виїхали в інші регіони чи закордон, що створює дефіцит у деяких галузях економіки. Особливо це стосується сфер медицини, ІТ, освіти та технічних спеціальностей. Також відчувається нестача робочої сили на

посадах, які потребують важкої фізичної праці та або досвіду роботи з інструментами.

Релоковані підприємства, які переїхали в регіон, в більшості своїй або не активно ведуть свою діяльність, або приїхали зі своїми робітниками. Як наслідок, вони не потребують додаткової робочої сили.

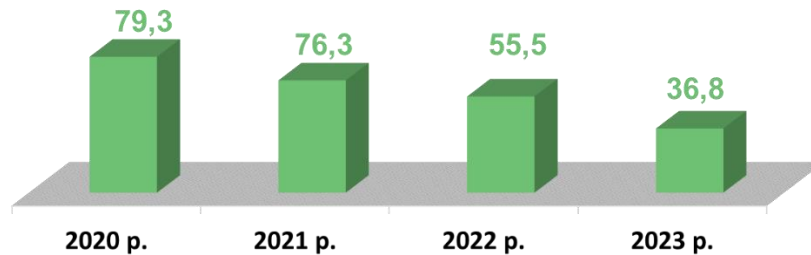
За останніми наявними даними, найбільш затребуваними на регіональному ринку праці Київської області є такі професії: токарь, вантажник, електрогазозварник, водій навантажувача, інженер-конструктор, сантехнік, слюсар.

Малюнок 1.11.2. Динаміка чисельності зайнятих за видами економічної діяльності у 2018-2021 роках у відсотках до загальної кількості

Через складну ситуацію, що склалась у сфері зайнятості в Київській області у 2023 році зафіксовано зменшення кількості зареєстрованих у центрі зайнятості осіб, а саме 36,8 тис. осіб, що на 33,7% менше, ніж у 2022 році.

Малюнок 1.11.3. Кількість зареєстрованих осіб в службі зайнятості, тис. осіб

Водночас, завдяки тому, що служба зайнятості реалізує низку активних програм зайнятості для підтримки бізнесу та населення, які покликані вирішити проблеми працевлаштування, кількість клієнтів служби зайнятості зростає та становить 129,1 тис. осіб, які скористалися послугами служби зайнятості у 2023 році, з них 36,8 тис. осіб були зареєстровані у службі зайнятості. Клієнти, які звертаються без реєстрації, отримують інформаційно-консультаційні послуги, профорієнтаційні послуги, послуги щодо відкриття або розвитку власної справи тощо.

Станом на 01.01.2024 на обліку перебувало 3,7 тис. осіб, що мали статус безробітних громадян (станом на 01.01.2023 – 9,1 тис. осіб), з них допомогу по безробіттю отримували 2,5 тис. осіб (станом на 01.01.2023 – 6,5 тис. осіб).

Структура зареєстрованих безробітних станом на 01 січня 2024 року:

- за освітою: 47 % зареєстрованих безробітних мали вищу освіту, 29 % – професійно-технічну, 24 % – загальну середню освіту.

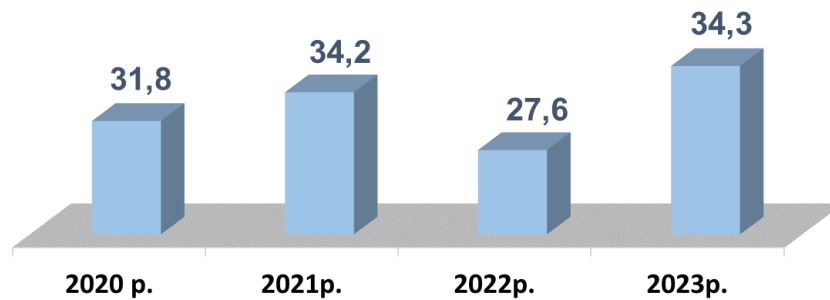
- за статтю: у загальній кількості зареєстрованих безробітних, чоловіки становили 0,9 тис. осіб (або 23 %), жінки – 2,8 тис. осіб (або 77 %).

- за віковими групами: 27 % зареєстрованих безробітних були у віці до 35 років, 29 % – у віці від 35 до 44 років, 29 % – у віці від 45 до 55 років, 15 % – понад 55 років.

Аналіз зареєстрованих безробітних за видами економічної діяльності показав, що 24 % з них мали професійний досвід в оптовій та роздрібній торгівлі, 16 % – на підприємствах переробної промисловості, 12 % – у державному управлінні, 8 % – у сільському господарстві, 7 % – на транспорті, 5 % – в охороні здоров'я, 28 % – в інших сферах.

Спостерігається тенденція щодо збільшення динаміки рівня працевлаштування населення, зареєстрованого у службі зайнятості, зокрема у 2020 році даний показник склав 31,8%, а у 2023 році, не зважаючи на складну ситуацію на ринку праці у зв'язку з воєнним станом, даний показник зріс та становив 34,3 %.

Малюнок 1.11.4. Рівень працевлаштування, %

За сприяння служби зайнятості Київської області у 2023 році працевлаштовано 12,6 тис. осіб, зокрема, 8,4 тис. зареєстрованих безробітних. Питома вага працевлаштованих безробітних у загальній чисельності працевлаштованих склала 66 %. Найвища питома вага була у таких філіях Київського обласного центру зайнятості: Бучанській – 83 %, Вишгородській – 79 %, Броварській – 71 %, Обухівській – 70 %.

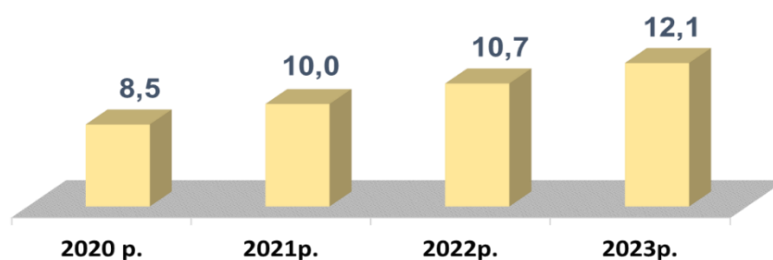
За професійними групами найбільше працевлаштовано працівників найпростіших професій та сфери торгівлі і послуг – по 18 %, робітників з обслуговування, експлуатації устаткування та машин – 15 %, фахівців – 13 %, робітників з інструментом та професіоналів – по 9 %, керівників, менеджерів – 8 %, технічних службовців – 7 %, інші – 3 %.

За видами економічної діяльності найбільше громадян працевлаштовано у галузі оптової та роздрібною торгівлі (23 %), у переробній промисловості (18 %), у державному управлінні й обороні (11 %), у сфері сільського господарства (10 %), в постачанні електроенергії, в охороні здоров'я та у сфері освіти (по 6 %), у сфері транспорту, в адміністративному обслуговуванні та у водопостачанні (по 4 %).

Станом на 01.01.2024 навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце становило 2 особи (станом на 01.01.2023 – 8 осіб). Найбільша невідповідність попиту на робочу силу та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному розрізі спостерігалася серед помічників вихователя та сторожів (для 100 безробітних осіб пропонується по 8 вакансій), менеджерів (управителів) та економістів (для 100 безробітних по 7 вакансій), операторів заправних станцій (для 100 безробітних 4 вакансії).

У 2023 році середній розмір заробітної плати у вакансіях у порівнянні з 2022 роком збільшився на 13,1% або на 1,4 тис. грн та становив 12,1 тис. гривень.

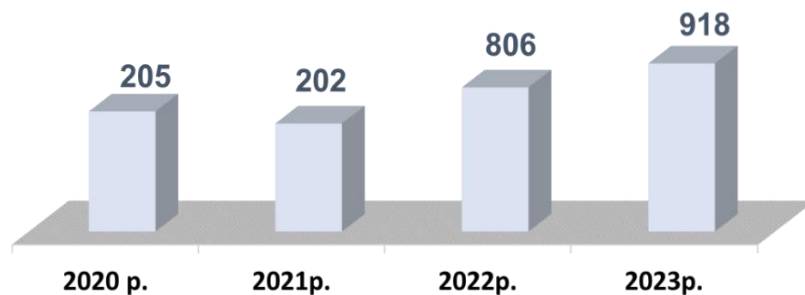
Малюнок 1.11.5. Середній розмір заробітної плати у вакансіях, тис. грн

У зв'язку з воєнним станом збільшилась кількість осіб, що перемістилися з тимчасово окупованої території України. Так, у 2022 році скористались послугами Київської обласної служби зайнятості 3,8 тис. осіб із числа внутрішньо переміщених, а у 2023 році – 3,2 тис. внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО).

У 2023 році працевлаштовано 918 ВПО (на 112 осіб більше, ніж у 2022 році), з них 757 осіб – за сприяння служби зайнятості та 864 особи відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 331 «Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні». Статус безробітного мали 2,6 тис. внутрішньо переміщених осіб.

Малюнок 1.11.6. Працевлаштування внутрішньо переміщених осіб

Для повернення ветеранів війни до мирного життя служба зайнятості пропонує спектр послуг з професійної адаптації, забезпечує супровід і надання практичної та методичної допомоги учасникам бойових дій.

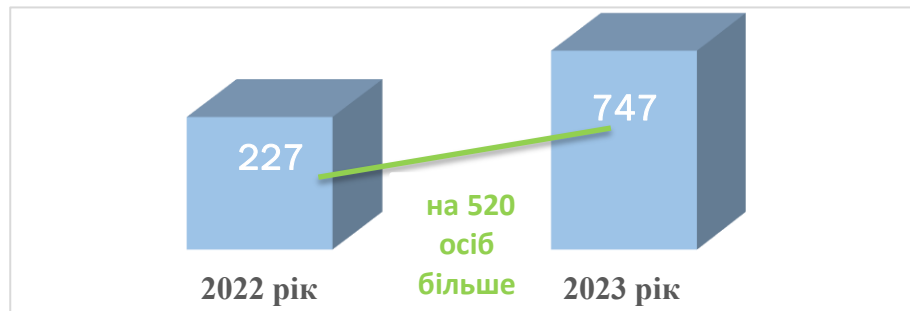
Протягом 2023 року послугами Київської обласної служби зайнятості скористались 286 безробітних осіб з числа учасників бойових дій, з них 75 осіб з інвалідністю. Допомогу по безробіттю отримували 271 безробітна особа з числа учасників бойових дій.

Державною службою зайнятості надається фінансова підтримка у межах урядових програм підтримки та мікрогрантів для бізнесу і роботодавців.

Київський обласний центр зайнятості (далі – КОЦЗ) надає консультації, зокрема в центрах розвитку підприємництва, претендентам на отримання мікрогрантів щодо порядку формування та подачі документів, розробки і доопрацювання бізнес-планів. У Київській області працюють 4 сервісних майданчики – це Центри розвитку підприємництва у приміщеннях Бучанської, Бориспільської, Білоцерківської філій та Переяславського управління Бориспільської філії КОЦЗ. Послугами центрів скористалися 4,0 тис. осіб працездатного віку, а також 660 суб'єктів підприємництва та роботодавців.

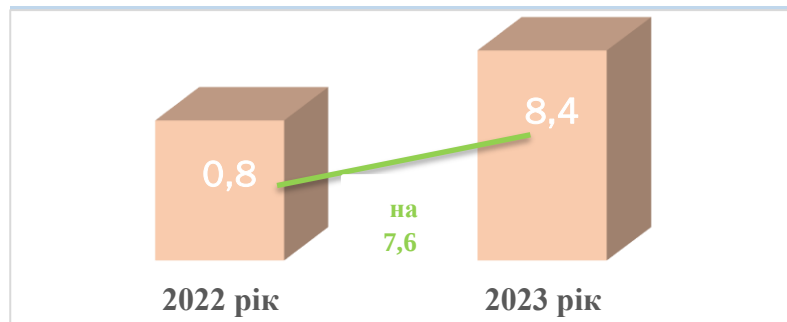
Так, у 2023 році 747 осіб отримали мікрогрант на розвиток або створення власної справи.

Малюнок 1.11.7. Кількість підприємців які отримали позитивні рішення щодо надання мікрогрантів, осіб

Крім того, станом на 01.01.2024 до проєкту «Армія відновлення» у Київській області долучилося 8,4 тис. осіб з числа зареєстрованих безробітних, з них 516 осіб з інвалідністю, 27 учасників бойових дій, 724 внутрішньо переміщених особи. Відповідні договори про організацію та оплату суспільно корисних робіт укладені з 657 комунальними підприємствами.

Малюнок 1.11.8. Кількість осіб, які брали участь у суспільно корисних роботах, тис. осіб

Проміжні висновки

1. У статеві-віковій структурі Київської області виділяється «демографічна яма» у ранньому працездатному віці, яка характерна для обох статей.

2. Потреби ринку праці міста Києва (який також страждає від дефіциту працівників раннього працездатного віку) задовольняються за рахунок жителів області. Щоденна маятникова міграція за різними даними до повномасштабного вторгнення оцінювалася у 350-500 тис. осіб щодня.

3. Найбільш дефіцитними на регіональному ринку праці є такі професії: токар, вантажник, електрогазоварник, водій навантажувача, інженер-конструктор, сантехнік, слюсар.

4. Починаючи з 2020 року, спостерігається тенденція щодо збільшення кількості працевлаштованих Службою зайнятості осіб. Так, у 2023 році даний показник склав 34,3%, що на 2,5% більше у порівнянні з показником 2020 року.

5. Відбулося збільшення середнього розміру заробітної плати у вакансіях. Так, у 2023 році середній розмір заробітної плати у вакансіях склав 12,1 тис. грн, що на 3,6 тис. грн більше у порівнянні з 2020 році.

6. До Київської обласної служби зайнятості почали активно звертатися внутрішньо переміщені особи. Так, у 2023 році чисельність таких осіб склала 3,2 тис. осіб, що на 2,3 тис. осіб більше у порівнянні з 2020 роком. Завдяки діям фахівців служби зайнятості на місцях зросла кількість працевлаштованих осіб із числа

внутрішньо переміщених. У 2023 році було працевлаштовано 918 осіб, що на 713 осіб більше, ніж у 2020 році.

7. У 2022-2023 роках надається компенсація витрат роботодавцю на оплату праці при працевлаштуванні внутрішньо переміщених осіб. Нове місце роботи знайшли майже 1,5 тис. внутрішньо переміщених осіб.

1.12. Транспортна та дорожня інфраструктура

Київська область загалом досить добре покрита мережею транспортних шляхів міжнародного, державного та обласного значення. Винятком є північні малозаселені території, які межують із зоною відчуження та Республікою Білорусь.

Малюнок 1.12.1. Основні транспортні шляхи Київської області

Проблемою транспортного сполучення є те, що всі автомобільні та залізничні мости через Дніпро у межах регіону розташовані у Києві та його північному передмісті. Найближчий міст вниз по течії від столиці – у Каневі. У результаті – транзитний автотранспорт, який прямує з Заходу на Схід чи навпаки, вимушений заїжджати у столицю, ускладнюючи і без того інтенсивний трафік у місті та пристоличних громадах. З іншого боку, така логістична розділеність регіону негативно впливає на економічну активність у громадах, які розміщені на берегах Дніпра осторонь від транспортних шляхів.

Пасажирські перевезення

У 2021 році обсяг пасажирських перевезень автомобільним транспортом (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) становив 55,1 млн осіб, що більше на 15 % у порівнянні з 2020 роком, але на 34,4% менший, ніж у 2018 році. Зниження попиту на послуги пасажирського транспорту пов'язано з підвищенням тарифів на вказані послуги, а також наслідками пандемії COVID-19.

Таблиця 1.12.1. Перевезення пасажирів автомобільним транспортом

	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Перевезено пасажирів автомобільним транспортом, тис. осіб	84042,2	51542,4	46732,0	55138,1

Російська збройна агресія призвела до подальшого зменшення пасажирських перевезень. За інформацією приватних перевізників, на це вплинули зокрема мобілізація водіїв до лав ЗСУ, пошкодження декількох автомобільних баз та 74 транспортних засобів перевізників, а також передача на потреби ЗСУ понад 100 автобусів.

Згідно з Реєстром міжміських та приміських автобусних маршрутів загального користування, організатором яких є Київська обласна державна адміністрація, у регіоні функціонує 326 приміських, 223 міжміські та 169 внутрішньорайонних маршрутів. На маршрутах працювало 76 перевізників та курсувало 1 864 автобуси.

Громадський транспорт у пристолічному субрегіоні працює із переважанням через маятникову міграцію, яка, за інформацією операторів стільникового зв'язку, у 2021 році становила понад 500 тис. осіб щодня. Найбільші пасажиропотоки спостерігалися з Бучанського району (сумарна кількість переміщень – 149 тис. осіб), Броварського (122 тис. осіб), Фастівського (81 тис. осіб), Обухівського (52 тис. осіб), Вишгородського (41 тис. осіб) районів.

Основні проблеми у сфері пасажирських перевезень автотранспортом:

- діюча маршрутна мережа не є оптимальною і не враховує швидкі зміни транспортних потоків та перспективу розвитку області, оскільки формувалась і вдосконалювалась тільки на основі вигідності для перевізників і не завжди враховує інтереси пасажирів;
- відсутність в бюджетах відповідних територіальних громад коштів на компенсацію перевізникам витрат на перевезення пільгових категорій населення;
- нестача інвестицій, що призводить до старіння основних фондів та рухомого складу;
- відсутність автоматизованої системи обліку оплати проїзду – електронного квитка на автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі районів і територіальних громад Київської області;
- нелегальні перевезення приватним транспортом на автобусних маршрутах загального користування.

Вантажні перевезення та логістичні комплекси

За інформацією Головного управління статистики у Київській області, підприємствами транспорту у 2021 році перевезено 13072,9 тис. т вантажу або 99% від обсягу 2020 року. Вантажообіг становив 9917,7 млн ткм (100,5 % від обсягу 2020 року).

Таблиця 1.12.2. Вантажні перевезення у 2021 році

	Вантажообіг		Перевезено вантажів	
	млн ткм	у % до 2020 року	тис.т	у % до 2020 року
Транспорт*	9917,7	100,5	13072,9	99,0
з нього:				
автомобільний	2558,8	104,2	9680,5	96,0
авіаційний	к	—	к	—

* – з урахуванням обсягів відправлених вантажів залізничним транспортом, за даними регіональної філії виробничого підрозділу Київської дирекції залізничних перевезень «Укрзалізниця»;

к – дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

Важливим елементом вантажних перевезень є складська інфраструктура, яка до повномасштабного вторгнення вважалася одним із найпривабливіших сегментів ринку комерційної нерухомості області.

Внаслідок воєнних дій на території Київщини було зруйновано 325 тис. кв. м чистих складських площ, що становить 21 % від загального обсягу у регіоні (станом на кінець 2021 року - 1,6 млн кв. метрів).

Найбільше постраждали складські об'єкти, які розташовувалися вздовж Житомирської траси.

Водночас, за даними компанії CBRE Ukraine, у 2024 році спостерігається відновлення складських площ (до 1,32 млн кв м¹⁵) та очікується введення в експлуатацію ще близько 205 тис кв.м. При цьому найбільше складських приміщень на стадії будівництва (63%) знаходяться на правому березі. Хоча раніше логістичні шляхи були зосереджені на лівому березі, зокрема вздовж Харківської (М-03) та Чернігівської (М-01) трас, через концентрацію складів у Броварах, та орієнтування ланцюгів поставок на схід країни.

Мережа автодоріг

Територією області пролягає низка міжнародних транспортних коридорів (МТК): Критський № 3 (суміщається з автомобільною дорогою М-06 Київ-Чоп (Е-40)), Критський № 9 (суміщається з автомобільними дорогами М-01 Київ-Чернігів-Нові Яриловичі (Е-95) та М-05 Київ-Одеса (Е-95)), Європа - Азія

¹⁵ https://cbre-expandia.com/wp-content/uploads/2024/09/CBRE_Kyiv-Warehouse-Market-H1-2024-UKR-4.pdf

(суміщається з автомобільними дорогами М-06 Київ-Чоп (Е-40) та М-03 Київ-Харків-Довжанський (Е-40)).

Після 2022 року Європейська Комісія внесла зміни до індикативних мап Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T), включивши в неї українські логістичні шляхи, зокрема Північно-Балтійський коридор продовжено через Львів та Київ до Маріуполя.

Мережа доріг загального користування державного і місцевого значення Київської області становить 8 868,9 км, на них розміщено 485 мостів та шляхопроводів.

Мережа доріг загального користування **державного значення** Київської області становить 2 542,4 км, у тому числі: міжнародних – 470,1 км, національних – 382,7 км, регіональних – 933,1 км, територіальних – 756,5 км. Зокрема в розрізі категорій загальна протяжність закріплених доріг включає: I-ї категорії – 410,2 км, II категорії – 883,9 км, III категорії – 799,4 км, IV категорії – 448,9 км.

Внаслідок російської агресії та бойових дій на території області дорожнє господарство зазнало значних руйнувань, зокрема було зруйновано/пошкоджено 26 штучних споруд на дорогах загального користування державного значення.

За 2022-2023 роки відремонтовано 7 мостових переходів. На 11 спорудах влаштовано тимчасові проїзди та тривають роботи з їх відновлення, з яких 6 споруд відновлюють за рахунок UKEF. По 8 спорудах рух здійснюється за схемою тимчасового об'їзду.

Мережа автомобільних доріг загального користування **місцевого значення** Київської області має загальну протяжність 6 326,5 км, з них: обласних – 4130,9 км, районних – 4195,6 км, 274 мости та шляхопроводи загальною протяжністю 6 095,8 пог. метрів.

У зв'язку недотриманням міжремонтних термінів переважна більшість автомобільних доріг загального користування як державного, так і місцевого значення втратила несучу здатність, а верхній шар покриття автомобільних доріг потребує капітального ремонту.

У 2022 році було зруйновано/пошкоджено 21 штучну споруду на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення та 440 км дорожнього полотна.

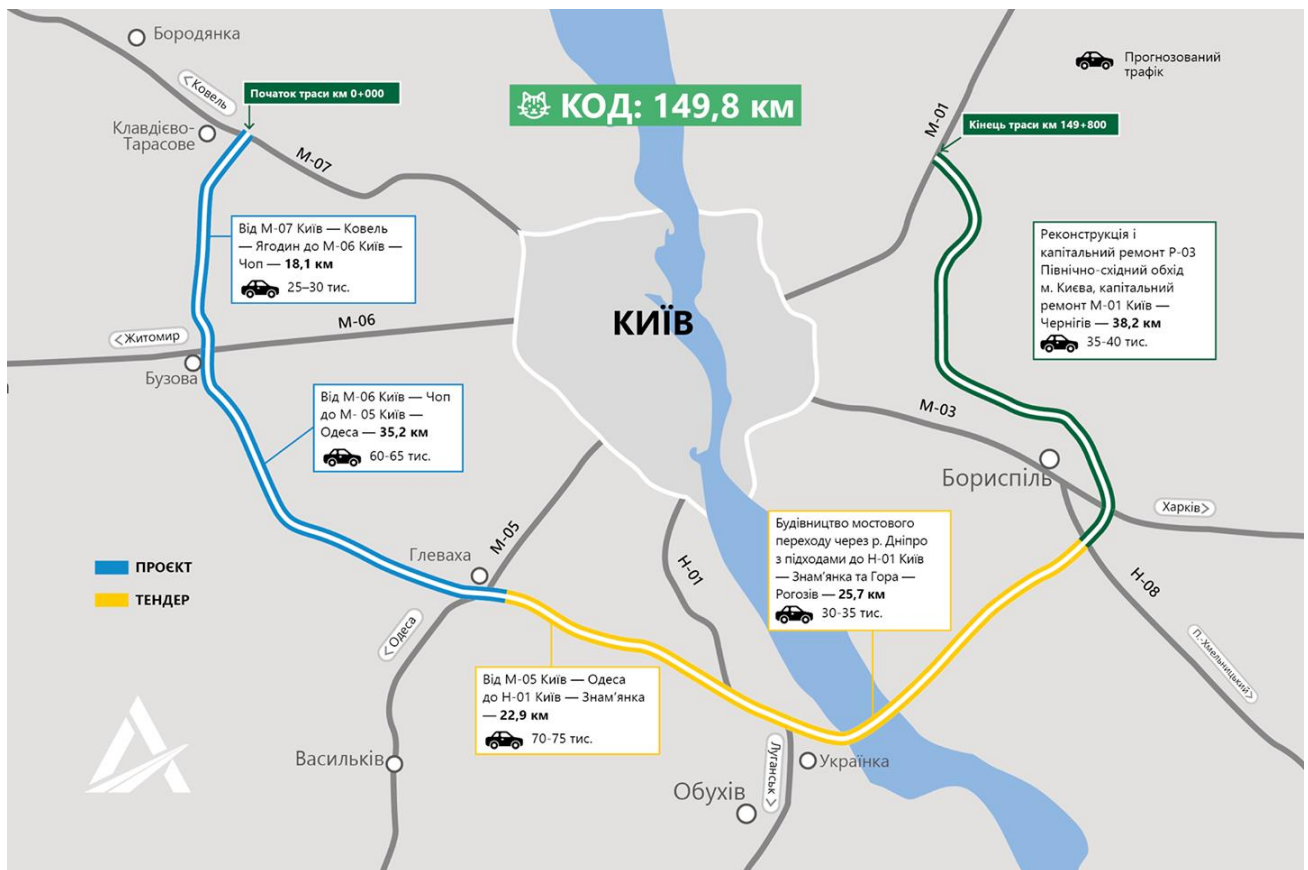
На фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах Київської області у 2023 році було передбачено кошти з державного бюджету у сумі 1 065 227,9 тис. грн, обласного бюджету – 100 000,0 тис. грн, місцевих бюджетів – 72 462,5 тис. грн.

Згідно зі Схемою планування території Київської області, одними з найважливіших задач розвитку мережі автомобільних доріг регіону є зменшення транзитного навантаження на вуличну мережу м.Києва і прилеглих, щільно заселених адміністративних районів області. Для цього розпочалася робота з проєктування і будівництва зовнішнього автодорожнього обходу (Велика

кільцева автомобільна дорога – ВКАД), який передбачає новий мостовий перехід через річку Дніпро біля м.Українка.

Відновлення практичної реалізації цього проєкту після війни дасть можливість розбудови альтернативного напрямку МТК Критський №3 (Краківець-Львів-Тернопіль-Хмельницький-Вінниця-Київ) на ділянці від Білої Церкви до ВКАД, а також пожвавлення економік відповідних громад.

Малюнок 1.12.2. Проєкт обхідної дороги навколо Києва

Мережа залізничних шляхів

Київська область відіграє особливу роль у мережі залізниць України і загальноєвропейській транспортній системі. На магістральній мережі залізниці діють три залізничні вузли – Київський, Фастівський і Миронівський. Перших два є складовими частинами залізничних трас МТК Критський № 3 та № 9. Крім цього, через Фастівський і Миронівський вузли проходить МТК Європа-Азія.

У контексті європейської інтеграції та логістичних викликів воєнного стану важливо відзначити наміри облаштування “європейської” колії (шириною 1435 мм) на території України. Перші проєкти уже реалізовані від залізничних пунктів пропуску на кордоні з Польщею до Львова. На перспективу у звіті Європейської комісії та Європейського інвестиційного банку¹⁶ визначено напрямки розбудови

¹⁶ https://transport.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Integration_of_the_UAMD_railway_system_into_the_EU_transport_system.pdf

мережі євроколій в Україні, один з яких проходить по території Київської області (мал. 1.13.3).

Малюнок 1.12.3. Основні напрями розвитку залізниці шириною 1435 мм в Україні та Молдові (Джерело: звіт Єврокомісії та ЄІБ)

Водночас проблемним залишається приміське сполучення залізничним транспортом, яке, як свідчить європейський досвід, може відігравати важливу роль у підвищенні мобільності жителів столичних регіонів.

Певні кроки були зроблені, зокрема у березні 2022 року почав працювати проєкт Kyiv City Express¹⁷, який поєднав Київ та міста-супутники, а також правий та лівий береги Києва. У перші місяці повномасштабного вторгнення Київська кільцева електричка була чи не єдиною можливістю пересування між берегами Дніпра та добирання на евакуаційні рейси з центрального вокзалу.

Як свідчать результати соціологічних опитувань КМІС¹⁸, у листопаді 2022 року лише для 14,4% мешканців громад пристоличного субрегіону, які відвідували Київ, основним способом добирання були приміські електрички (у вересні 2020 року – 8%).

Подальший розвиток приміського залізничного сполучення можливий за умови вирішення завдань, окреслених у Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року¹⁹. Зокрема йдеться про запровадження стратегічного планування надання транспортних послуг в містах та прилеглих до

¹⁷ <https://mtu.gov.ua/news/34472.html>

¹⁸ https://decentralization.ua/uploads/library/file/841/Sociology_lsg_KA_2022.pdf

¹⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>

міст територій як складової частини їх стратегічного планування розвитку, а також створення умов для заснування спільних компаній приміських пасажирських перевезень за участю місцевих органів виконавчої влади.

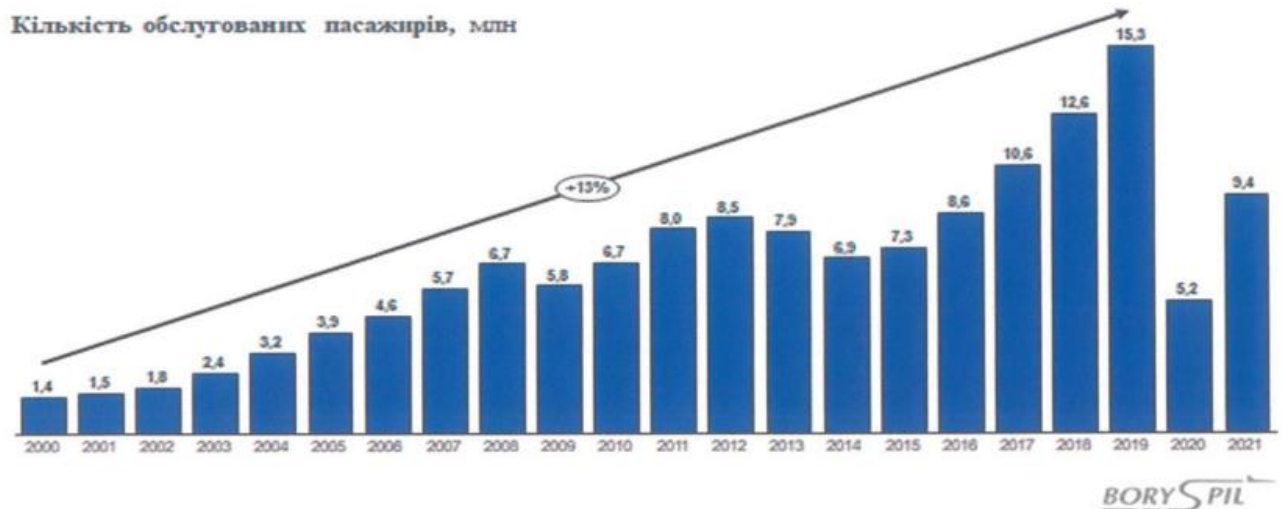
Авіаційний транспорт

До пандемії та повномасштабного російського вторгнення активно розвивався міжнародний аеропорт «Бориспіль», відіграючи важливу роль у регіональній економіці.

У 2019 році аеропорт прийняв рекордну кількість пасажирів (15,3 млн.), яка після запровадження карантинних обмежень у 2020 році впала втричі. Загалом після реконструкції другої льотної зони аеропорт «Бориспіль» може приймати і відправляти більше 50 млн. пасажирів за рік. Транспортний зв'язок з аеропортом здійснюється через автомагістраль Київ-Харків та залізничною лінією «Повітряний експрес».

Відновлення авіаційного сполучення навіть в умовах воєнного стану активно обговорюється з міжнародними партнерами, але наразі рішення не ухвалене.

Малюнок 1.12.4. Кількість пасажирів аеропорт «Бориспіль». Джерело: https://mtu.gov.ua/files/%D0%94%D0%9F%20%D0%9C%D0%90%20%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%20%D0%9F%D0%97_%D0%A4%D0%9F_2023.pdf

Проміжні висновки

1. Київська область завдяки вдалому географічному розташуванню має значний транзитний потенціал. Водночас проблемою є те, що всі автомобільні та залізничні мости через Дніпро у межах регіону розташовані у Києві та передмісті. У результаті транзитний (через Дніпро) автотранспорт вимушений заїжджати у столицю. Така логістична розділеність регіону негативно впливає на мобільність жителів та економічну активність у громадах, які розміщені біля Дніпра.

2. Наявна в області мережа автомобільних та залізничних магістралей вичерпує свій ресурс для обслуговування очікуваних на середньострокову перспективу обсягів пасажирських і вантажних перевезень.

3. Громадський транспорт у пристолоичному субрегіоні працює із значним перевантаженням через маятникову міграцію. Загалом існуюча мережа приміських та міжміських внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування потребує удосконалення, адже не є оптимальною і не завжди враховує інтереси пасажирів, оскільки формувалась тільки на основі вигідності для перевізників.

4. Відсутність автоматизованої системи обліку оплати проїзду – електронного квитка на автобусних маршрутах загального користування ускладнює завдання підвищення мобільності жителів області і зокрема пристолоичних громад.

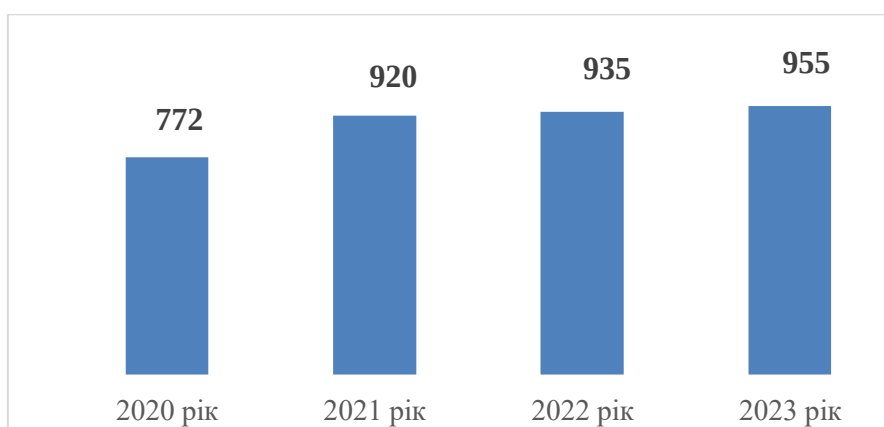
5. Європейська інтеграція України відкриває можливості для модернізації транспортної інфраструктури Київської області за напрямками, визначеними в індикативних мапах Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T).

1.13. Житлово-комунальне господарство

Житлове господарство

Станом на 01.01.2024 в області багатоквартирний житловий фонд різних форм власності складає 7 979 будинків, з яких у 1 130 житлових будинках (14%) утворено 955 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Малюнок 1.13.1. Кількість створених об'єднань співвласників багатоквартирних будинків протягом 2020-2023 років, од.

Кількість багатоквартирних житлових будинків, співвласниками яких визначено управителя (управляючу компанію), становить 6 655 одиниць або 83% від їх загальної кількості.

Таблиця 1.13.1. Кількість багатоквартирних будинків, в яких визначено управителя (управляючу компанію) протягом 2020-2023 років

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість багатоквартирних житлових будинків, співвласниками яких визначено управителя, од.	3823	5802	5915	6655
Відсоток від загальної кількості багатоквартирних житлових будинків	54,7	77,8	75,1	83,0

Внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України на території Київської області значних пошкоджень зазнали житлові будинки.

Для відновлення від наслідків війни було розроблено Програму підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та інших житлових багатоквартирних будинків, пошкоджених внаслідок бойових дій в Київській області з впровадженням енергоефективних заходів на 2023-2024 роки. У 2023 році освоєно кошти з обласного бюджету в сумі 48,0 млн грн на проведення заходів з енергоефективності у пошкоджених багатоквартирних житлових будинків. Так, було проведено капітальний ремонт 10 житлових будинків у селищі Ворзель Бучанського району.

Державною спеціалізованою фінансовою установою «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (далі – Держмолодьжитло) проведено закупівлю 19 квартир (18 квартир у місті Бориспіль та 1 квартира у м. Вишгород) для подальшої передачі їх в оренду внутрішньо переміщеним особам або особам, які проживають у деокупованих населених пунктах, не мають і не мали статусу внутрішньо переміщених осіб.

Водопостачання та водовідведення

Централізованим водопостачанням забезпечено усі 26 міст (83% від загальної кількості населення), 29 селищ (75 %) та 834 села (66%). Централізованим водовідведенням забезпечені 26 міст (65 % від загальної кількості населення), 25 селищ міського типу (55 %) та 58 сіл (33 %).

Протягом 2020-2023 років питома вага населення, яке забезпечено централізованим водопостачанням у селищах, збільшилась на 0,5% (до 83 %), у сільській місцевості – на 1,5 % (до 70 %). Забезпеченість населених пунктів централізованим водовідведенням у селищах складає 85,5 %, водовідведенням – 14 %.

Результати аналізу стану водоспоживання населення у 2021-2023 роках свідчать про наступні тенденції:

- збільшується кількість сільських населених пунктів (і відповідно чисельність населення), охоплених централізованим водопостачанням;
- збільшуються обсяги питного водоспоживання у селах та селищах області.

Зростання водоспоживання в області відбувається переважно в приміській смузі Києва через введення в експлуатацію новобудов. Найбільші обсяги водоспоживання характерні для Фастівського та Бориспільського районів, а також міста Біла Церква.

Малюнок 1.13.2. Кількість абонентів основних операторів послуг водопостачання і водовідведення

Військова агресія Російської Федерації негативно вплинула на стан мереж водопостачання. Так, у 2023 році протяжність аварійних мереж зросла більш як удвічі - до 1 505,98 км (748,7 км у 2020 році). При цьому через брак коштів у 2023 році було замінено всього 27,5 км водопровідних мереж (119,45 км - у 2020 році).

Загальна протяжність водопровідних мереж складає 5 470,6 км, з яких 27,5% знаходяться в аварійному та зношеному стані. Втрата води під час її транспортування та розподілу в середньому в області складає 24 %.

Загальна протяжність каналізаційних мереж становить 2 547,4 км, з яких 23% - в аварійному та зношеному стані .

Головним управлінням Держпродспоживслужби в Київській області спільно з ДУ «Київський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ» постійно здійснюється контроль якості питної води джерел централізованого та децентралізованого водопостачання населених пунктів на відповідність вимогам Державних санітарних норм і правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». На якість питної води, що подається населенню, негативно впливає стан джерел водозабору, технічний стан водопровідних споруд і мереж.

Таблиця 1.13.2. Якість питної води

№	Найменування показника	2022 р.			2023 р.		
		Всього відібрано проб	Проб з відхиленнями	% до загальної кількості	Всього відібрано проб	Проб з відхиленнями	% до загальної кількості
1	Проби води з систем централізованого водопостачання, які не відповідали нормативам за:						
	санітарно-хімічними показниками	8648	2398	27,7	10686	3278	30,7
	бактеріологічними показниками	10711	728	6,8	13770	788	5,7

2	Проби води з водопровідних мереж , які не відповідали нормативам за:						
	санітарно-хімічними показниками	5741	1115	19,4	7286	1703	23,4
	бактеріологічними показниками	8212	551	6,7	12945	688	5,3
3	Проби води з сільських систем водопостачання , які не відповідали нормативам за:						
	санітарно-хімічними показниками	2192	881	40,2	2876	1222	42,5
	бактеріологічними показниками	2536	393	15,5	3101	246	7,9

Енергозбереження

З метою забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, підвищення енергоефективності, скорочення видатків бюджетних коштів та коштів громадян на оплату енергоресурсів, збільшення обсягів інвестицій у енергоефективну модернізацію, протягом 2020-2023 років в області здійснювались заходи для підвищення енергоефективності у Київській області.

У 2020-2021 роках проводились роботи з модернізації, реконструкції, технічного переоснащення, дооснащення, заміни котлів та котельного обладнання, направлені на скорочення споживання природного газу на об'єктах усіх форм власності, переведення котелень на альтернативні види палива, зокрема на біомасу та електроопалення, проводились заходи із термомодернізації бюджетних закладів з утепленням зовнішніх елементів конструкцій (стін), ремонту покрівлі, заміни вікон на енергозберігаючі, утеплення підвалів та горищ, проводились заходи на підприємствах водопостачання із встановленням станцій автоматичного управління з частотними перетворювачами та заміною насосних агрегатів для економії електричної енергії та паливно-мастильних матеріалів, здійснювались заходи з реконструкції мереж зовнішнього освітлення.

Від початку повномасштабного вторгнення РФ на початку 2022 року критична інфраструктура Київської області стала однією з головних цілей військової агресії. Внаслідок ворожих обстрілів зазнали пошкоджень різного ступеню об'єкти енергетичної інфраструктури у сфері теплопостачання та в галузі електроенергетики. Зокрема, було пошкоджено або повністю зруйновано кілометри ліній електропередачі, сотні об'єктів електропостачання і теплопостачання (підстанції, котельні тощо).

У 2022-2023 роках здійснювались заходи щодо відновлення пошкоджень об'єктів енергетичної сфери, тепло-, водопостачання і водовідведення. Так, на території області зазнали різних ушкоджень 64 котельні та 85 об'єктів водопостачання та водовідведення. У рамках підготовки житлово-комунального господарства до осінньо-зимового періоду 2022-2023 року відновлено усі вищезазначені пошкоджені об'єкти.

Постачання нового обладнання та матеріалів для стабільної роботи об'єктів відбувалося за сприянням міжнародних благодійних організацій, а саме

Міжнародного комітету Червоного Хреста, USAID, Міжнародної організації з міграції, Міжнародної неурядової французької організації, ACTED, Oxfam та інших.

За результатами опрацьованих та поданих до Мінінфраструктури переліків витрат на ліквідацію наслідків, спричинених воєнними діями, та відновлення інфраструктури населених пунктів, проведено відновлювальні роботи (капітальний ремонт) ряду об'єктів для електропостачання споживачів.

У 2021 році налагодила співпраця органів місцевого самоврядування з Проектом Європейського Союзу і Програми розвитку ООН «Об'єднання співвласників будинків для впровадження сталих енергоефективних рішень» (HOUSES), проектом Міжнародної фінансової корпорації (IFC) «Енергоефективність у житловому секторі України» задля залучення коштів з фонду енергоефективності на здійснення енергоефективних заходів ОСББ та ЖБК.

За підтримки Київської облдержадміністрації та вищезазначеного Проекту ЄС і ПРООН створена Громадська організація «Рада об'єднань співвласників багатоквартирних будинків Київської області», що стало платформою для покращення рівня енергоефективності в житловому секторі.

Протягом 2020-2023 років у рамках відповідних місцевих програм здійснювалась фінансова підтримка ОСББ та ЖБК населених пунктів Київської області по відшкодуванню частини витрат на реалізацію енергозберігаючих заходів, що дало можливість досягнути економії енергії в будинках в розмірі 2 308,045 тис. кВт*год/рік та скоротити викиди CO₂ в атмосферу на 932,65 т/рік.

Протягом 2022-2023 років здійснювалось використання спеціалізованого програмного забезпечення ІС «Київщина енергоефективна» для запровадження комплексного енергопланування, аналізу та контролю за споживанням енергетичних ресурсів та роботою енергетичного устаткування на об'єктах генерації і споживання в закладах бюджетної сфери. Наразі в системі архівуються та зберігаються дані по споживанню паливно-енергетичних ресурсів близько 2,5 тис. об'єктів бюджетної сфери.

Таблиця 1.13.3. Динаміка впровадження заходів з енергозбереження у рамках обласних цільових програм

Назва програми	Фінансування за роками та економія ПЕР	2020	2021	2022*	2023
Програма енергозбереження (підвищення енергоефективності) Київської області на 2017-2021 роки	Всього, тис.грн	117370,85	43374,04	-	-
	Економія ПЕР, тис. т.у.п.	51,64	44,2	-	-
Програми підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та інших житлових	Всього, тис.грн	-	-	-	48026,38
	Економія ПЕР, тис. т.у.п.	-	-	-	20,06

багатоквартирних будинків, пошкоджених внаслідок бойових дій в Київській області з впровадженням енергоефективних заходів на 2023-2024 роки					
Регіональна програма розвитку житлово-комунального господарства, енергоефективної трансформації та енергобезпеки Київської області на 2023-2027 роки	Всього, тис. грн	-	-	-	250,0

*- внаслідок відсутності відповідних обласних цільових програм у 2022 році, заходи з енергозбереження не запроваджувалися

У Київській області продовжувалась робота щодо залучення інвестицій у реалізацію енергозберігаючих заходів за механізмом енергосервісу. Так, у 2020 році в Київській області підписано 6 енергосервісних договорів на суму 14,0 млн грн, а саме:

- ✓ енергосервіс будівлі Бучанської міської ради на загальну суму 668,7 тис. грн;
- ✓ енергосервіс Бучанської спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №5 з поглибленим вивченням іноземних мов Бучанської міської ради на загальну суму 2049,0 тис. грн;
- ✓ енергосервіс мережі вуличного магістрального освітлення, яка обліковується на балансі Комунального підприємства «Славутич-Електромережі» Славутицької міської ради на загальну суму 7593,8 тис. грн;
- ✓ енергосервіс будівлі КЗ «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Оленка» Тетіївської міської ради на загальну суму 704,4 тис. грн;
- ✓ енергосервіс будівлі «Тетіївського ліцею №2» Тетіївської міської ради Київського області на загальну суму 1944,3 тис. грн;
- ✓ енергосервіс будівлі КЗ «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) «Веселка» Тетіївської міської ради Київської області на загальну суму 1079,5 тис. гривень.

ЕСКО-тендери проводились через Систему публічних електронних закупівель ProZorro. Всього в області станом на початок 2021 року укладено 30 енергосервісних контрактів.

Протягом 2021-2022 років енергосервісні договори не укладалися.

У жовтні 2023 року між комунальним некомерційним підприємством «Славутицька міська лікарня» Славутицької міської ради Вишгородського району та ТОВ «ЕНЕРГО-ТЕХ-ІНВЕСТ» укладено енергосервісний договір. Ціна енергосервісного договору складає 30 007,9 тис. грн. Термін дії договору – 10 років. У рамках укладено договору передбачено проведення ряду енергоефективних заходів до 2033 року.

На території Української міської територіальної громади Обухівського району реалізовано інвестиційний проект за співфінансування Грантового контракту в рамках реалізації Проекту Європейської Комісії «Встановлення системи

автоматизованого моніторингу енергоресурсів в бюджетних установах міста та термомодернізація будівель ПК «Енергетик» та СК «Енергетик» з використанням джерел відновлювальної енергії».

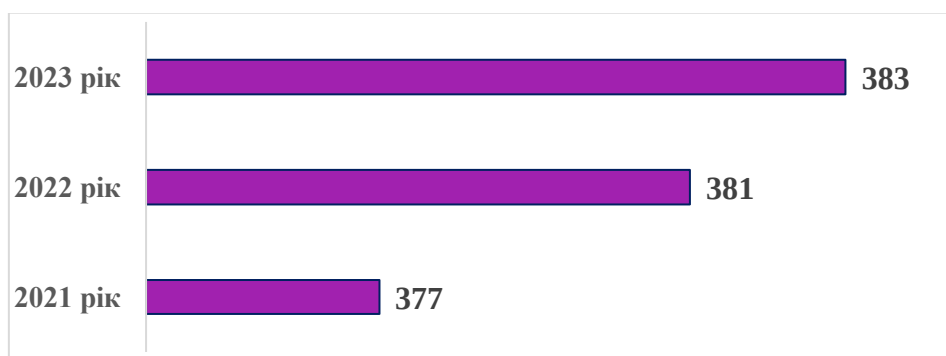
Теплоенергетика

Протягом останніх років в Київській області спостерігається тенденція до зниження обсягу використання природного газу основними категоріями споживачів. Станом на 01.01.2024 в Київській області обліковується 1 377 котелень загальною потужністю 2025,7 Гкал/год. Обсяг виробленої теплової енергії, крім Трипільської та Білоцерківської ТЕЦ, складає 656,8 тис. Гкал, з яких 246,3 тис. Гкал вироблено на альтернативних видах палива, включаючи біомасу, вторинні ресурси.

Частка сумарної потужності котелень, що працюють на альтернативних видах палива до загальної кількості котелень становить 17%.

Питома вага котелень, які виробляють теплову енергію з установок, переведених на альтернативне паливо, наразі складає 27,8 % (у 2021 році – 27,2 %).

Малюнок 1.13.3. Кількість котелень, що працюють на альтернативних видах палива, шт.

Проміжні висновки

1. Станом на 01.01.2024 в області багатоквартирний житловий фонд різних форм власності складає 7 979 будинків, з яких лише у 14;% утворено 955 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, у 83% співвласниками визначено управителя (управляючу компанію).

2. Військова агресія Російської Федерації негативно вплинула на стан мереж водопостачання. Так, у 2023 році протяжність аварійних мереж становила 1 505,98 км, проти 748,7 км у 2020 році. Брак коштів впливає на заміну мереж. У 2023 році було замінено всього 27,5 км водопровідних мереж проти 119,45 км у 2020 році.

3. Від початку повномасштабного вторгнення РФ на початку 2022 року критична інфраструктура Київської області стала однією з головних цілей військової агресії. Внаслідок ворожих обстрілів зазнали пошкоджень різного ступеню об'єкти енергетичної інфраструктури у сфері теплопостачання та в галузі електроенергетики.

4. Протягом останніх років в Київській області спостерігається тенденція до зниження обсягу використання природного газу основними категоріями споживачів. Питома вага котелень, які виробляють теплову енергію з установок, переведених на альтернативне паливо, наразі складає 27,8 % (у 2021 році – 27,2 %).

1.14. Будівельна діяльність та житлове будівництво

Регіон має розвинуту багатогалузеву промисловість, чільне місце в якій посідає будівельна галузь. За обсягом виробленої будівельної продукції Київська область у 2020-2021 роках займала 6-е місце серед регіонів України, а у 2022-2023 роках – 8-е місце. За обсягами житлового будівництва вже багато років поспіль Київщина залишається лідером серед регіонів України.

Про значний потенціал Київщини як будівельного кластеру, свідчить і наявність на території Київщини понад 2 тис. суб'єктів господарювання будівельної галузі, з них близько 100 виробничих підприємств. Найбільшими з них є ПрАТ «Броварський завод залізобетонних конструкцій», ТОВ «АЕРОК», ТОВ «МЦ Баухемі», ТОВ «Прушинські», ТОВ «Інтеркабель Київ», ТОВ «Інтеко Котракшин», ТОВ «Века Україна», ТОВ «Пантек-виробництво», ТОВ «РЕХАУ», ПрАТ «Білоцерківський завод ЗБК» (входить до групи компаній CRH).

Таблиця 1.14.1. Обсяги виробленої будівельної продукції за видами за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Будівництво, усього, млн грн	12612,9	16896,9	5334,6	8994,1
у т.ч.:				
- будівлі, млн грн	4548,0	6471,2	*	4243,9
у т.ч.: житлові, млн грн	1294,9	1579,2	*	1936,2
нежитлові, млн грн	3253,1	4891,9	*	2307,7
- інженерні споруди	8064,9	10425,7	*	4740,2

*- статистичні дані відсутні

У 2021 році обсяги виконаних будівельно-монтажних робіт становили майже 16,9 млрд грн (на 11,9% більше, ніж у 2020 році). У загальній структурі будівельної продукції будівлі становили 38,2%, інженерні споруди – 61,8%.

Внаслідок російської збройної агресії, що призвела до зменшення обсягів фінансування будівельно-монтажних робіт (індекс будівельної продукції у 2022 році становив 25,2 %), загальні обсяги будівельної продукції у 2023 році склали майже 9,0 млрд грн, що на 46,8% менше, ніж у 2021 році, хоча в 1,7 раза більше, ніж у 2022 році. Індекс будівельної продукції у 2023 році становив 144,9 %. У загальній структурі будівельної продукції будівлі становили 47,1 %, інженерні споруди – 52,9 %.

Таблиця 1.14.2. Індекси будівельної продукції за видами за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Будівництво, усього, %	116,3	111,9	25,2	144,9
у т.ч.:				
- будівлі, %	81,8	122,8	*	106,2
у т.ч.: житлові, %	76,3	107,6	*	92,8
нежитлові, %	84,0	128,5	*	120,5
- інженерні споруди, %	153,9	105,5	*	222,1

*- статистичні дані відсутні

У зв'язку з необхідністю відновлення зруйнованого та пошкодженого житлового фонду обсяги виконаних будівельно-монтажних робіт на будівництві, реконструкції та капітальному ремонті житлових будинків у 2023 році склали 1 936,2 млн грн проти 1 579,2 млн грн у 2021 році. Внаслідок цього частка нежитлових приміщень в загальних обсягах виконаних будівельно-монтажних робіт на будівлях становила 54,4% (у 2021 році – 75,6 %), а житлових – 45,6 % (24,4 %).

У зв'язку підвищеним попитом на нове житло Київщина протягом 2020-2023 років продовжувала залишатися лідером у житловому будівництві. Найбільші його обсяги були досягнені у 2021 році і становили понад 2,0 млн кв. м загальної площі житла (на 17,1 % більше, ніж у 2020 році), у т. ч. у міській місцевості – 907,1 тис. кв. м (на 23,4 %), у сільській – 1 134,5 тис. кв. м.

Внаслідок російської збройної агресії обсяги житлового будівництва протягом 2022-2023 років продовжували скорочуватися. У 2023 році введено в дію 1 387,6 тис. кв. м житла, що менше на 4,8 % у порівнянні з 2022 роком і на 32,1 %, ніж у 2021 році.

Таблиця 1.14.3. Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, за типом місцевості по Київській області за 2020-2023 роки

Роки	Загальна площа житлових будівель				У тому числі			
					у міській місцевості		у сільській місцевості	
	усього, тис. кв. м	у % до загального обсягу	у % до попереднього року	у розрахунку на 1 тис. осіб населення, кв.м	тис. кв.м	у % до попереднього року	тис. кв. м	у % до попереднього року
2020	1732,8	20,5	93,1	974,0	735,2	95,8	997,6	91,2
2021	2041,7	17,9	117,8	1143,1	907,2	123,4	1134,5	113,7
2022	1457,0	20,5	71,4	815,8	733,3	80,8	723,7	63,8
2023	1387,6	18,8	95,2	776,9	489,8	66,8	897,8	124,1

Подальше відновлення обсягів будівництва залежатиме від безпекової ситуації в країні та відповідного відновлення попиту. Попит стимулюватимуть інвестори, які через високу волатильність в інших секторах економіки повернуться до відносно стабільних інструментів, таких як нерухомість, а також покупці, які намагатимуться поліпшити свої житлові умови.

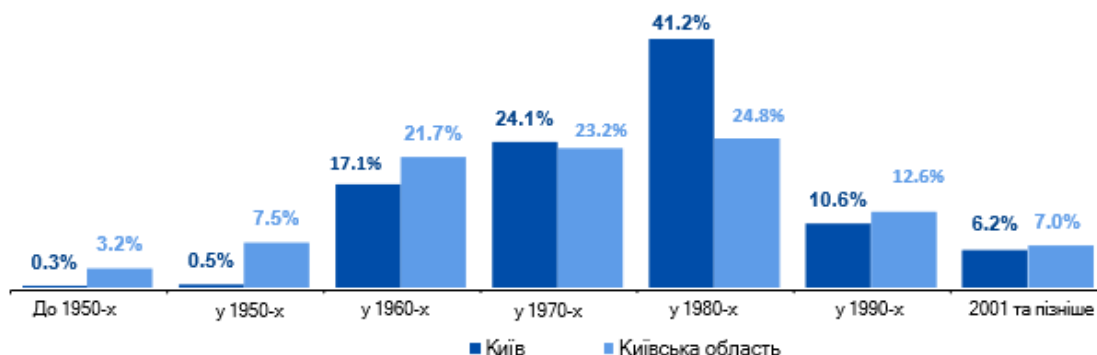
Позитивна тенденція до збільшення кількості угод купівлі-продажу на вторинному ринку нерухомості зберігається з 2014 року, а середньорічний темп приросту склав + 6,5%. За оцінками UTG, у 2022 році внаслідок військових дій в регіоні кількість угод скоротилася на 69 %.

Малюнок 1.14.1. Угоди купівлі-продажу на вторинному ринку нерухомості в Київській області

Інтерес до купівлі житла в Київській області знову почав з'являтися в середині літа 2022 року і в 2023 році відновився до 70-80 % порівняно з рівнем 2021 року. Основними драйверами відновлення попиту є: міграція внутрішньо переміщених осіб, бажання зберегти заощадження, побоювання потенційних покупців щодо зростання цін на житло через подорожчання будівельних матеріалів.

Малюнок 1.14.2. Вікова структура житлового фонду в Києві та Київській області

Понад 80 % житлового фонду Київської області – це застаріле житло, збудоване до 1990 року. За оцінками UTG, майже 30 % населення Київської області не задоволені своїми житловими умовами, так само як і понад 27 % киян, які є потенційними покупцями квартир і будинків у передмісті.

За таких умов на ринку сформувався відкладений попит. За оцінками UTG, у 2022-2023 роках вже сформовано близько 35 800 відкладених угод. Тому очікується, що після війни цей відкладений попит, який, ймовірно, зростатиме, буде трансформований у купівлю житла.

Відновлення пошкодженої інфраструктури

За інформацією органів місцевого самоврядування, станом на 01.10.2024 року внаслідок агресії Російської Федерації на території Київщини пошкоджено та зруйновано 30 633 об'єктів, з них відновлено – 20 312.

Таблиця 1.14.4. Пошкоджені та відновлені об'єкти Київської області станом на 01.10.2024

	Пошкоджені об'єкти	Відновлені повністю	Відновлені частково
житлові будинки (багатоповерхові)	1 881	1 083	433
житлові будинки (приватні садиби)	25 783	11 373	5 740
заклади загальної середньої освіти	156	116	14
заклади дошкільної освіти	89	67	5
заклади охорони здоров'я	139	111	9
адмінбудівлі та ЦНАП	128	75	4
заклади спорту	26	9	5
заклади соціального захисту	9	7	2
об'єкти культури та релігійні споруди	151	67	20
інші (вказати)	1 365	278	190
об'єкти життєзабезпечення	688	403	145
дороги	122	116	6
мости	41	19	13
об'єкти інфраструктури	55	2	0
Всього:	30 633	13 726	6 586
		20 312	

Зокрема, у розрізі типів об'єктів з 27 664 пошкоджених об'єктів житлового фонду (1 881 – багатоповерхові будинки, 25 783 – приватні будинки) відновлено 18 629 од., з 245 закладів середньої та дошкільної освіти, що зазнали пошкоджень, відновлено 202, з 128 пошкоджених адміністративних будівель і ЦНАПів відновлено 79 об'єктів. Також відновлено 120 медичних закладів з 139 пошкоджених внаслідок військової агресії; 87 об'єктів культури та релігійних споруд з 151 пошкодженого та 14 спортивних об'єктів з 26 пошкоджених закладів спорту.

Відновлення пошкоджених об'єктів відбувається за рахунок різних джерел фінансування.

За рахунок коштів «Фонду відновлення зруйнованого майна та інфраструктури», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року № 879 (United 24)

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 січня 2023 року № 20-р розподілено 638 935,4 тис. грн на відновлення 18 пошкоджених багатоквартирних житлових будинків Київської області, реалізація яких розпочата у 2023 році.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 березня 2024 року № 283-р погоджено дофінансування за рахунок коштів Фонду на 2024 рік на суму 81 589,5 тис. грн.

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2024 р. № 528 «Про виділення коштів з фонду ліквідації наслідків збройної агресії» розподілено 189 526,0 тис. грн на відновлення 18 житлових будинків.

Крім цього, Київській обласній державній адміністрації згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 12 січня 2024 року № 21-р та від 29 березня 2024 року № 283-р передбачено кошти Фонду в розмірі 47 347,15 тис. грн для проведення капітального ремонту центрального міського стадіону «Чемпіон» у м. Ірпінь Бучанського району, пошкодженого внаслідок агресивних дій Російської Федерації проти України.

Загальні видатки по Фонду відновлення зруйнованого майна та інфраструктури станом на 01.10.2024 складають 588 704,196 тис. грн, зокрема, за 2023 рік – 364 131,7 тис. гривень.

За рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення роботи комунальних закладів освіти, що пошкоджені/знищені внаслідок бойових дій

Постановою Кабінету міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1111 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення роботи комунальних закладів освіти, що пошкоджені/знищені внаслідок бойових дій» обласному бюджету Київської області передбачено 71 333,2 тис. грн на відновлення роботи комунальних закладів освіти, що пошкоджені/знищені внаслідок бойових дій (капітальний ремонт), а саме:

1. Катюжанський опорний ліцей Димерської селищної ради Вишгородського району Київської області.

2. Красилівський ліцей Калинівської селищної ради Броварського району Київської області.

3. Опорний навчальний заклад Мар'янівське навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дитячий садок» Поліської селищної ради.

Загальні видатки станом на 01.10.2024 складають 46 678,15 тис. грн, зокрема, за 2023 рік – 62,3 тис. гривень.

За рахунок коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії

У 2023 році розпочато відновлення об'єктів відповідно до Порядку використання коштів Фонду ліквідації наслідків збройної агресії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 лютого 2023 року № 118.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05 березня 2024 року № 247 затверджено фінансування 48 об'єктів житлового фонду та громадського призначення Київської області на загальну суму 1 921 085,3 тис. грн на 2024 рік.

Загальні видатки по Фонду ліквідації наслідків станом на 01.10.2024 складають 1 139 035,970 тис. грн, зокрема, за 2023 рік – 579 511,0 тис. гривень.

За рахунок коштів Європейського Інвестиційного Банку

Відповідно до фінансової угоди «Програми з відновлення України» між Україною та Європейським інвестиційним банком, ратифікованої Законом України від 14 липня 2021 р. № 1645-IX (кошти Європейського Інвестиційного Банку (ЄІБ)) наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 08.05.2024 № 417 затверджено фінансування на 2024 рік 14 об'єктів інфраструктури Київської області на загальну суму майже 334 021,2 тис. гривень.

Програмою будівництва, реконструкції та ремонту об'єктів інфраструктури Київської області на 2021-2025 роки, затвердженою рішенням Київської обласної ради від 24 грудня 2020 року № 038-01-VIII, відповідно до Програми з відновлення України передбачено співфінансування на загальну суму 76 713,86 тис. гривень.

У рамках обласних цільових програм

У рамках Програми відновлення приватних будинків, зруйнованих внаслідок бойових дій на території Київської області на 2022-2024 роки, затвердженої рішенням Київської обласної ради від 23 червня 2022 року № 258-11-VIII затверджено фінансування на 2024 рік за рахунок обласного бюджету на будівництво 92 приватних будинків на загальну суму 300 457,9 тис. грн, будівництво яких розпочато у 2023 році.

Загальна вартість відновлення становить 432 714,8 тис. гривень. Загальні видатки станом на 01.10.2024 становили 207 084,536 тис. грн, зокрема за 2023 рік – 132 256,9 тис. гривень.

За рахунок коштів резервного фонду державного бюджету

За рахунок коштів резервного фонду державного бюджету згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 10.04.2022 № 280-р, від 27.09.2022 № 852-р, від 14.10.2022 № 926-р у 2022 році виконано роботи на суму 758 847,9 тис. грн по 1 193 об'єктах.

Крім цього, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2022 р. № 185 «Деякі питання здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану в умовах воєнного стану» забезпечено будівельними матеріалами для відновлення ушкоджених об'єктів інфраструктури **за кошти**

субвенції з державного бюджету (Укрзалізниця) Київської області (виготовлено, доставлено, встановлено віконно/дверних металопластикових конструкцій) 848 об'єктів на суму майже 320 302,2 тис. гривень.

Проміжні висновки

Регіон має розвинуту багатогалузеву промисловість, чільне місце в якій посідає будівельна галузь. За обсягом виробленої будівельної продукції Київська область у 2020-2021 роках займала 6 місце серед регіонів України, а у 2022-2023 роках – 8 місце.

Внаслідок російської збройної агресії, що призвела до зменшення обсягів фінансування будівельно-монтажних робіт (індекс будівельної продукції у 2022 році становив 25,2 %), загальні обсяги будівельної продукції у 2023 році склали майже 9,0 млрд грн, індекс будівельної продукції становив 144,9 %.

За обсягами житлового будівництва вже багато років поспіль Київщина залишається лідером серед регіонів України, але протягом 2022-2023 років темпи введення в експлуатацію житла продовжували скорочуватися. У 2023 році введено в дію 1 387,6 тис. кв. м житла, що менше на 4,8 % у порівнянні з 2022 роком і на 32,1 %, ніж у 2021 році. Основні причини зниження обсягів будівництва у 2022-2023 роках: скорочення попиту через виїзд потенційних покупців за кордон, зростання цін на будівельні матеріали та низька забезпеченість будівельниками через мобілізацію.

За інформацією органів місцевого самоврядування, станом на 01.10.2024 року внаслідок агресії Російської Федерації на території Київщини пошкоджено та зруйновано 30 633 об'єктів, з них відновлено – 20 312. Відновлення пошкоджених об'єктів відбувається за рахунок різних джерел фінансування.

1.15. Освіта

У Київській області станом на 31.12.2023 функціонувало 760 закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО), в яких виховується 56,7 тис. дітей.

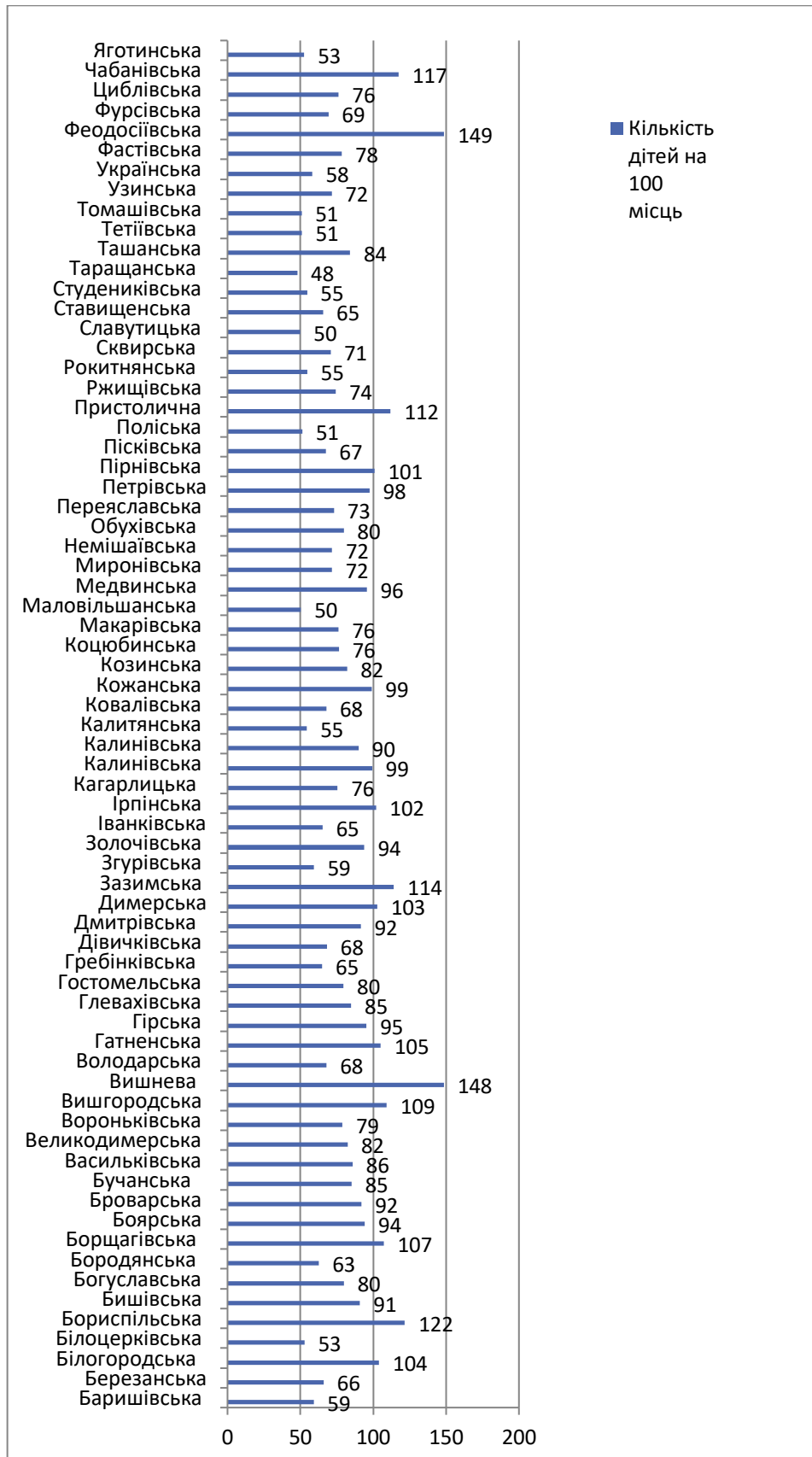
Через російську військову агресію зазнали пошкоджень або зруйновані 86 об'єктів дошкільної освіти, з яких відновлено або частково відбудовано 71 заклад.

Київська область є лідером в Україні за кількістю створених нових місць у закладах дошкільної освіти (ЗДО). Протягом 2020-2023 років в області створено 7 795 нових місць для дітей дошкільного віку. За цей період відкрито 68 ЗДО (9 новобудов, 5 закладів після реконструкції, капітального ремонту, добудови, а також видано ліцензії на здійснення діяльності за рівнем дошкільної освіти 54 приватним закладам і 18 ФОП). У мережі ЗДО області функціонують 73 приватних заклади (найвищий показник по Україні). Усіма формами дошкільної освіти охоплено 97 % дітей віком від 3 до 6 років (у 2020 році – 95 %).

Завдяки проведенню заходів, спрямованих на розширення мережі ЗДО та створення додаткових місць у них, вдалося зменшити показник перевантаження закладів. Так, у 2023 році в ЗДО області кількість дітей дошкільного віку з розрахунку на 100 місць становила 79 осіб (у 2020 році – 95 дітей).

Водночас у громадах Київської області навантаження на ЗДО нерівномірне.

Малюнок 1.15.1. Кількість дітей на 100 місць в закладах дошкільної освіти

Київську область визначено пілотною для тестування гнучких та доступних моделей дошкільних закладів у 2-х нових проєктах. У рамках проєкту Міжнародної організації праці в Україні 8 осіб з Київської області стали переможцями та отримали гранти для створення альтернативних форм дошкільної освіти та забезпечення раннього догляду за дітьми (сімейний садочок, міні-садочок).

Таблиця 1.15.1. Дошкільна та загальна середня освіта

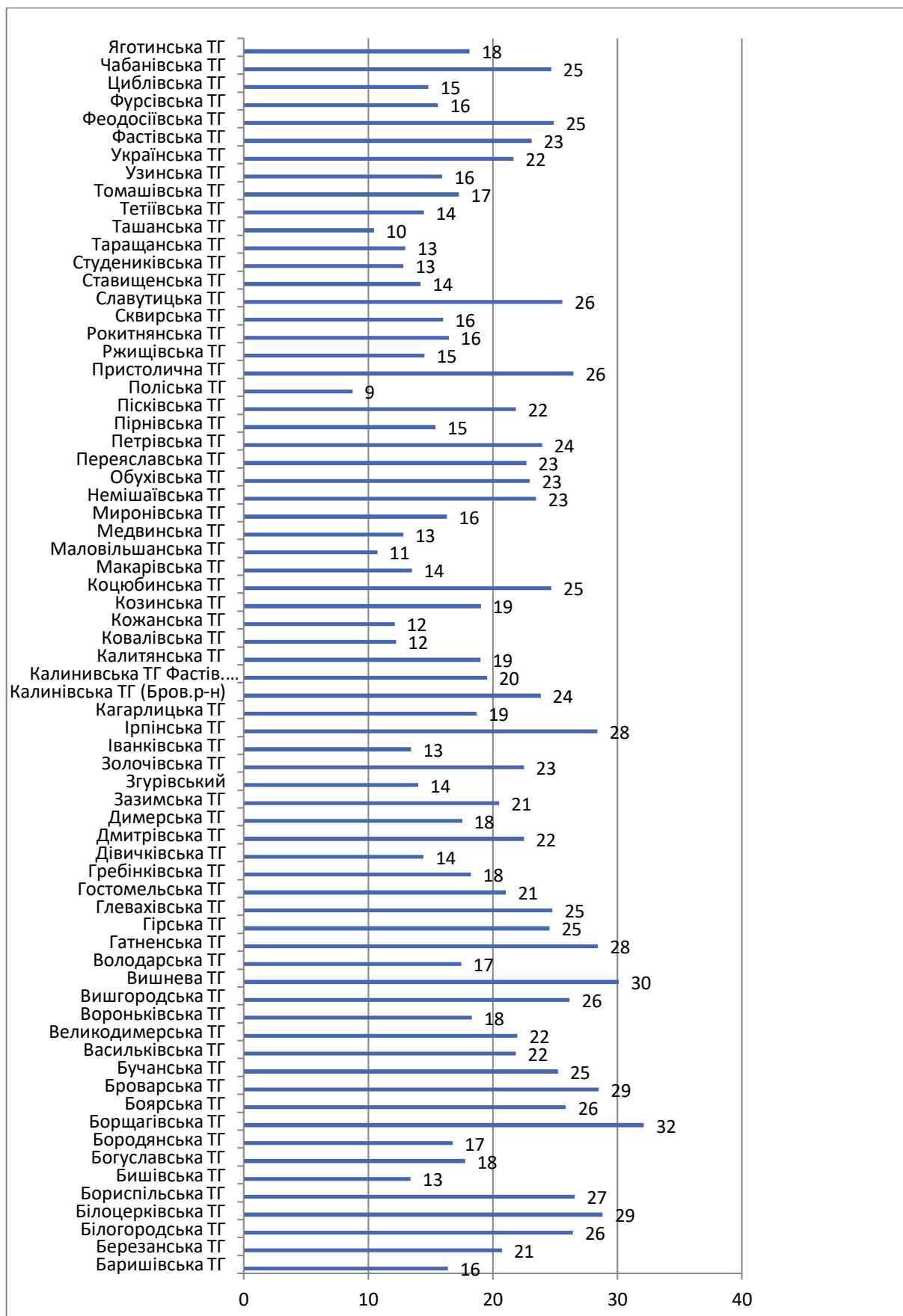
Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість закладів дошкільної освіти	807	824	784	760
Кількість дітей, які відвідують ЗДО	68173	67809	58830	56709
Кількість створених додаткових місць	1060	2512	1698	2525
Кількість вихованців на 100 місць	95	92	92	79
Кількість закладів загальної середньої освіти	702	656	640	627
Кількість учнів у ЗЗСО	232276	240419	241348	238588

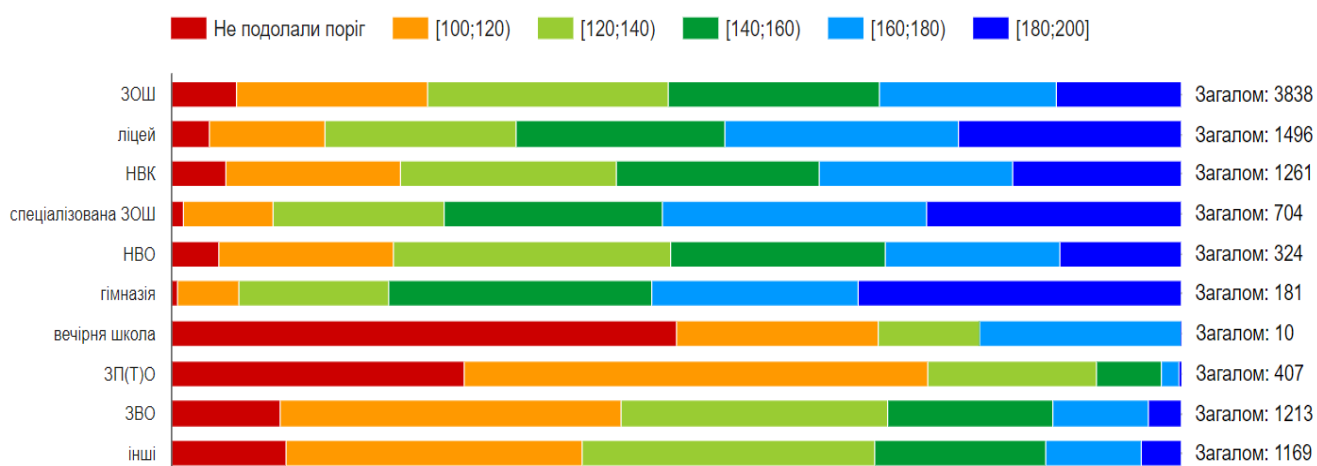
Мережа закладів загальної середньої освіти області (далі – ЗЗСО) складається з 627 шкіл (з них 569 – ЗЗСО комунальної власності територіальних громад, 58 – приватної), що на 45 од. більше, ніж у 2022 році. У сільській місцевості розташовано 356 ЗЗСО (62 % від загальної кількості), у міській – 213 ЗЗСО (38 %).

У ЗЗСО у 2023/2024 навчальному році навчається понад 238,0 тис. учнів (на 2,2 тис. учнів більше в порівнянні з їх кількістю у 2022/2023 навчальному році, у тому числі понад 13,0 тис. внутрішньо переміщених дітей).

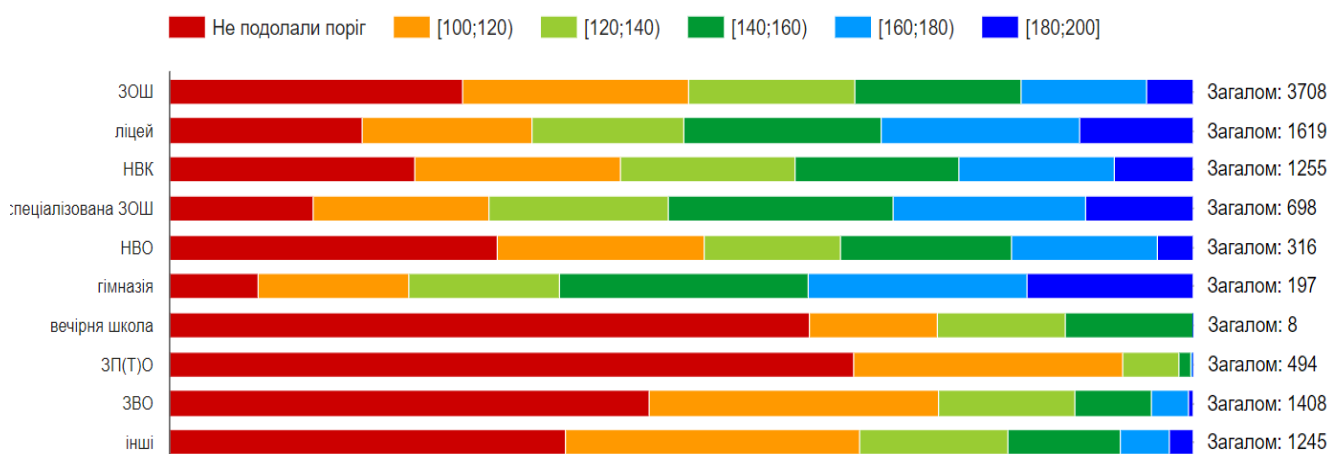
У 2023/24 н.р. в порівнянні з 2022/23 н.р. збільшився відсоток наповнюваності класів у ЗЗСО – 19,6 (2022/23 н.р. – 18,9 учнів).

Малюнок 1.15.2. Наповнюваність закладів загальної середньої освіти, учнів у класі

Малюнок 1.15.5. Результати ЗНО-2021 з предмету «Математика» у Київській області. Джерело: <https://zno.testportal.com.ua/stat/2021>

Для закладів освіти усіх типів та форм власності в області облаштовано 1285 захисних споруд, більшість із яких – найпростіші укриття. Загальна площа фонду захисних споруд закладів освіти становить 292 тис. кв м. У спорудах цивільного захисту при закладах освіти налічується 267,9 тис. місць.

Наразі продовжуються капітальні ремонти в укриттях 14 закладів освіти та поточні ремонти в 30 спорудах цивільного захисту.

Станом на 25 вересня 2024 року, в закладах освіти встановлено 1776 генераторів резервного живлення, з яких 999 – у закладах загальної середньої освіти та 777 – у закладах дошкільної освіти.

У зв'язку з проведенням оптимізації та трансформації мережі закладів освіти в області потребують підвезення понад 33 тис. учнів.

Для організації підвезення учнів сільської місцевості до закладів освіти задіяно 395 шкільних автобуси. У 2023 році парк шкільних автобусів поповнився на 83 шкільні автобуси, зокрема, громадами закуплено 8 шкільних автобусів, ще 30 автобусів передано громадам області від іноземних партнерів, у співфінансуванні державного та місцевих бюджетів області закуплено 45 автобусів.

Таблиця 1.15.2. Опорні заклади освіти

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість створених опорних закладів освіти	57	82	90	92
Кількість філій опорних закладів освіти	60	93	92	81
Кількість учнів, які навчаються в опорних закладах освіти	25 173	34 527	47 674	51 522
Кількість учнів, які підвозяться до опорних закладів освіти	5 211	8 300	10 289	10 541

У Київській області функціонує 55 інклюзивно-ресурсних центрів та дві їх філії. За період з 2020 року мережа ІРЦ збільшилась на 5 юридичних одиниць та 2 філії.

За даними Міністерства освіти і науки України, Київська область є лідером за кількістю ЗЗСО з інклюзивним навчанням та кількістю учнів, які навчаються в інклюзивних класах.

За останні 3 роки спостерігається тенденція до збільшення кількості учнів з особливими освітніми потребами (далі – ООП). Водночас збільшується кількість закладів освіти з інклюзивним навчанням, кількість класів та груп, кількість ставок асистентів учителя та асистентів вихователя.

Станом на початок 2024 року в області функціонують 424 заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням (на 32 більше у порівнянні з 2022 роком), де навчалася 2 581 дитина з ООП (1 661 дитина у 2020 році).

У 249 ЗДО функціонує 651 інклюзивна група, де виховуються 1 426 дітей.

Таблиця 1.15.3. Інклюзивна освіта в закладах загальної середньої освіти

<i>Показник</i>	<i>2020 рік</i>	<i>2021 рік</i>	<i>2022 рік</i>	<i>2023 рік</i>
Кількість закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням	369	392	393	424
Кількість інклюзивних класів	1256	1514	1559	1885
Кількість учнів з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах	1661	2027	2115	2581
Кількість введених ставок асистентів вчителя	1154	1425	1422	1835

Діяльність системи професійної (професійно-технічної) освіти упродовж 2020-2023 років спрямовувалась на приведення у відповідність до потреб ринку праці з урахуванням відбудови економіки регіону у післявоєнний період.

Освітні послуги надавали 24 заклади професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О) та 3 заклади фахової передвищої освіти (Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну, Білоцерківський механіко-енергетичний фаховий коледж, Ржищівський індустріально-педагогічний фаховий коледж). Серед 24 ЗП(ПТ)О: 23 державної форми власності, 1 – комунальної.

Аналіз динаміки контингенту учнів та слухачів ЗП(ПТ)О області свідчить про збільшення контингенту здобувачів освіти у 2023 році до 8,2 тис. осіб (у 2020 році – 7,4 тис. осіб). Підготовка робітничих кадрів здійснювалася за 11 напрямками економічної діяльності з 70 професій.

Спостерігалось також збільшення на 10 % кількості підготовлених випускників ЗП(ПТ)О, зокрема, у 2020 році – 4 169 кваліфікованих робітників, у 2023 році – 4 607 таких робітників.

Регіональне замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів у ЗП(ПТ)О формується з урахуванням потреб регіонального ринку праці у трудових ресурсах та на підставі угод з роботодавцями. Виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів становило у 2021 році –102 %; у 2022 році -105 %; у 2023 році- 92 %.

Працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О в середньому становить від 82 до 90 %.

Підготовка робітничих кадрів проводиться за Державними стандартами професійної (професійно-технічної) освіти. До організації освітнього процесу активно долучаються роботодавці. На 19 підприємствах Київщини виробниче навчання проводиться із застосуванням елементів дуальної форми підготовки.

Усі ЗП(ПТ)О забезпечені укриттями, налагоджено водо-, енерго-, теплопостачання. Упродовж останніх чотирьох років (починаючи з 2020 року) в ЗП(ПТ)О області ліцензовано нові професії: «монтажник систем утеплення будівель», «електромеханік засобів автоматики та приладів технологічного устаткування», «майстер готельного обслуговування», «пекар», «електрозварник ручного зварювання». Разом з тим, актуальними на регіональному ринку праці залишаються професії для автомобільного транспорту («водій автомобіля»), сільськогосподарського виробництва («тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», «слюсар-ремонтник»).

У Київській області підготовку фахівців з вищою освітою здійснювали 6 закладів вищої освіти, серед яких 3 університети, 1 академія, 2 інститути та 22 заклади фахової передвищої освіти.

Підготовка фахівців за освітніми ступенями «молодший спеціаліст», «фаховий молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр» здійснюється за 20 галузями знань.

У 2022-2023 роках в закладах вищої та фахової передвищої освіти навчалися 27 349 студентів, з яких за державним (регіональним) замовленням здобували фахову освіту 14 107 осіб, за кошти фізичних та юридичних осіб – 13 242 осіб; за денною формою навчалося 20 082 студенти, за заочною – 7 267 студентів.

Таблиця 1.15.4. Контингент студентів у закладах вищої, фахової передвищої освіти протягом 2020-2023 років

Навчальний рік	Кількість студентів, осіб	за формами навчання:			
		за державним/регіональним замовленням	за кошти фізичних та юридичних осіб	денна	заочна
2020-2021	28 984	16 432	12 552	20 984	8 000
2021-2022	28 071	15 334	12 737	20 369	7 702
2022-2023	27 349	14 107	13 242	20 082	7 267

Протягом останніх років розширено мережу закладів позашкільної освіти - у 47-ми територіальних громадах функціонує 89 закладів позашкільної освіти. Так, у Білоцерківському районі освітні послуги у галузі позашкільної освіти надавало 25 закладів та структурних підрозділів позашкільної освіти, у Бориспільському – 11 закладів, Броварському – 10, Бучанському – 16, Вишгородському – 8, Обухівському – 10, Фастівському – 9.

У гуртках та творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти у 2023 році навчалося майже 88,5 тис. дітей (у 2022 році – 87 тис. дітей), що складає 40,5 % від загальної кількості учнів.

Важливим напрямом діяльності системи освіти регіону є національно-патріотичне виховання дітей та молоді. Для його посилення в системі освіти області у 2022 році розпочато реалізацію обласного патріотичного проєкту «Нащадки нескорених» (до участі щороку залучається понад 80 тис. дітей). Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура») охоплює щороку понад 5 тис. дітей.

Сформовано регіональну модель позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку Київського обласного територіального відділення Малої академії наук України, у структурі якої функціонують 74 відділення МАН: 24 міських, 23 селищних, 22 сільських у 69 громадах Київщини та 5 локальних відділень МАН на базі закладів освіти обласної комунальної власності.

Позитивною є тенденція до збільшення кількості учнівської молоді Київщини, залученої до різнорівневої та багатоваріантної науково-дослідницької діяльності у структурі Київського обласного територіального відділення Малої академії наук України (у 2020 році – 24 тис. учнів, у 2023 році – близько 35 тис. учнів).

До активної науково-дослідницької діяльності залучено також 4 661 вихованця, що здобувають освіту у 280 гуртках дослідницько-експериментального напрямку на базі закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Таблиця 1.15.5. Мережа гуртків у КЗ КОР «Мала академія наук учнівської молоді»

<i>Назва показника</i>	<i>2020 рік</i>	<i>2021 рік</i>	<i>2022 рік</i>	<i>2023 рік</i>
Кількість регіональних відділень Малої академії наук учнівської молоді	55	74	74	74
Кількість учнів, залучених до науково-дослідницької діяльності у структурі Київського обласного територіального відділення МАН України	24000	24500	27000	35000
Кількість гуртків та секцій МАН на базі закладів загальної середньої та позашкільної освіти	373	362	292	280
Кількість учнів, які здобувають освіту в гуртках дослідницько-експериментального напрямку	3740	4917	4932	4661

КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної роботи педагогічних кадрів» (далі – Інститут) забезпечується диверсифікація форм і технологій освітніх послуг із підвищення фахової кваліфікації та професійного розвитку педагогічних працівників.

Протягом 2020-2023 років навчання на базі Інституту завершили 25,6 тис. педагогічних працівників.

Систематично Інститутом здійснюється підготовка педагогів ЗЗСО до реалізації Концепції «Нова українська школа», зокрема розроблено і реалізовано 20 освітніх програм підвищення кваліфікації різних категорій педагогічних працівників. У 2023 році завершили навчання за вказаними програмами підготовки 5 739 педагогічних працівників (у 2020 році – 4 397 працівників).

Відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством освіти і науки України та the LEGO Foundation щодо співпраці у сфері освіти та науки 1 680 учителів, асистентів початкових класів, вихователів груп подовженого дня ЗЗСО Київської області пройшли навчання за програмою підвищення фахової кваліфікації «Діяльнісний підхід у початковій школі в реаліях сьогодення».

Проміжні висновки:

Київська область є лідером в Україні за кількості створених нових місць у закладах дошкільної освіти (ЗДО). Протягом 2020-2023 років в області створено 7 795 нових місць для дітей дошкільного віку. Усіма формами дошкільної освіти охоплено 97,0% дітей віком від 3 до 6 років, з них у ЗДО – 95,5% (у 2020 році – 95 %).

Внаслідок російської військової агресії пошкоджено 245 закладів освіти, з яких вже відновлено 204.

У період з 2020 по 2024 рік кількість дітей з особливими освітніми потребами, для яких організовано інклюзивне навчання в ЗЗСО, зросла на 1 113 осіб і склала 2 774 дитини (1 661 особа у 2020 році).

Протягом 2020-2023 років кількість учнів та слухачів мережі закладів професійної освіти збільшилась майже на 10 %, показники прийому на навчання – на 16%, співвідношення між кількістю випускників ЗП(ПТ)О у 2020 і 2023 роках становить 105% (у 2020 році підготовлено 4127 кваліфікованих робітників, у 2023 році – 4346 кваліфікованих робітників).

Упродовж 2020-2023 років підготовку фахівців з вищою та фаховою передвищою освітою здійснювали 29 закладів (6 закладів вищої освіти, з них: 3 університети, 1 академія, 2 інститути, та 23 заклади фахової передвищої освіти) з 20 галузей знань, загальна кількість студентів, які в них навчалися за останні роки, зменшилася на 10,7 %. Водночас до закладів фахової передвищої освіти, підпорядкованих Департаменту освіти та науки, за регіональним замовленням зараховано студентів на 8% більше.

Протягом останніх років розширено мережу закладів позашкільної освіти та відкрито 18 підрозділів та 5 окремих закладів. У гуртках та творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти у 2023 році навчалось 88,5 дітей, що складало 40,5 % від загальної кількості учнів закладів загальної середньої освіти (2019 рік – 81,4 тис дітей).

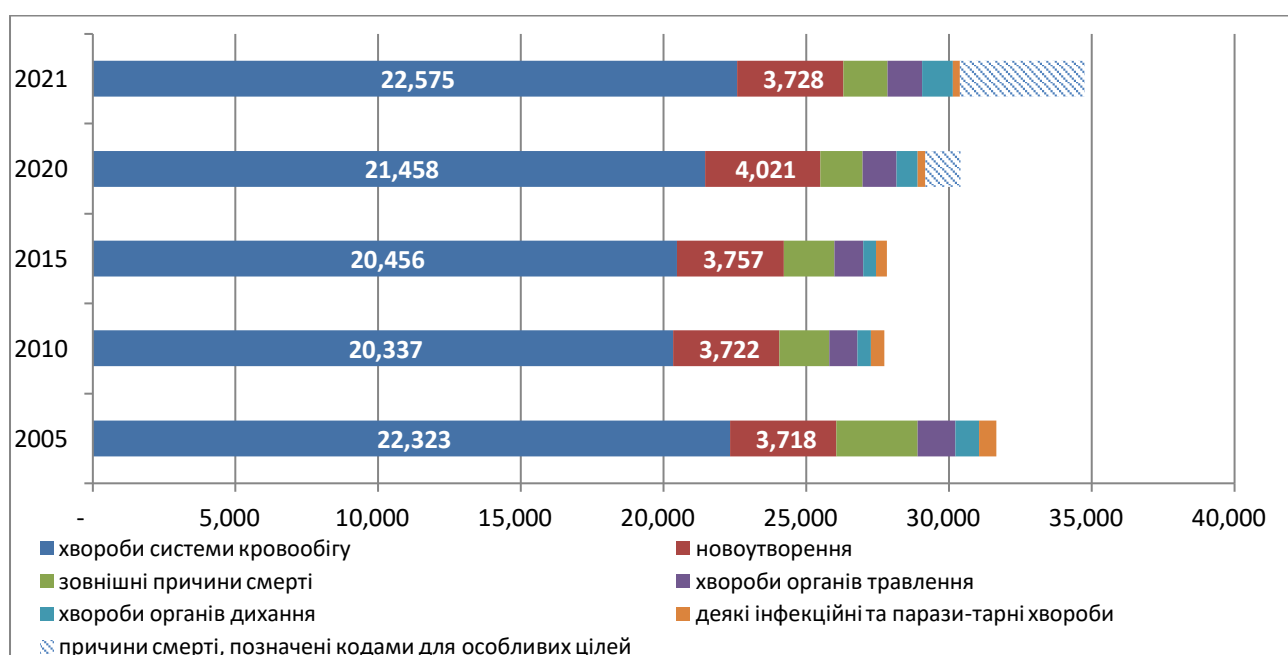
Для закладів освіти усіх типів та форм власності в області облаштовано 1285 захисних споруд, більшість із яких – найпростіші укриття. У спорудах цивільного захисту при закладах освіти налічується 267,9 тис. місць.

1.16. Охорона здоров'я

До пандемії 2020-2021 років причинами понад 70 % смертей в області були хвороби систем кровообігу, зокрема смертність від інфаркту міокарду складала – 35,7 % , від судинних уражень мозку – 34,3 %.

Також велика частка смертей приходилася на злоякісні новоутворення, серед яких найпоширеніші рак легень (23% від всіх новоутворень), рак молочної залози (16 %), рак шлунку (11 %). Загалом контингент хворих на злоякісні новоутворення зріс у 2023 році до 66 434 (у 2022 рік – 63 652 осіб).

Малюнок 1.16.1. Розподіл померлих у Київській області за окремими причинами (МКХ-10). Джерело: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=115&lang=1>

Також відмічається збільшення поширеності захворювань на онкологічні захворювання. У 2023 році зареєстровано 5 650 випадків захворювання на злоякісні новоутворення, з них 5 207 осіб взято на диспансерний облік з діагнозом злоякісного новоутворення, встановленим вперше в житті.

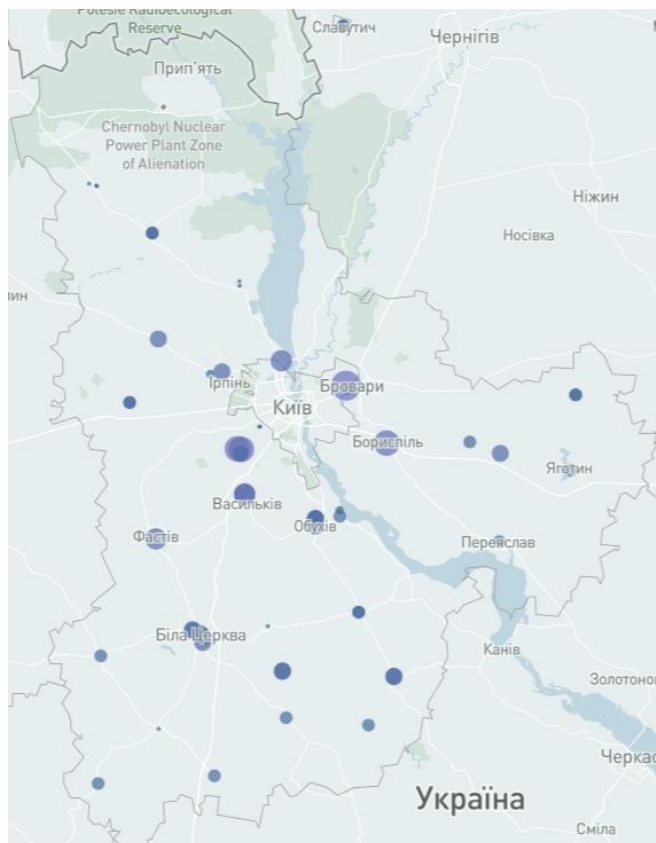
З числа вперше виявлених злоякісних новоутворень пацієнти мали занедбані стадії раку: III стадію в 18,76 %, а IV – 20,86% системи кровообігу та онкологічні захворювання, які відіграють провідну роль у формуванні показників смертності та інвалідності.

За погодженням з Міністерством охорони здоров'я України у 2023 році розпорядженням Київської обласної державної адміністрації від 28 вересня 2023 року № 1010 було затверджено Перелік закладів охорони здоров'я спроможної мережі та План розвитку на 2023-2025 роки Київського обласного госпітального округу, у якому визначено:

- Надкластерні заклади охорони здоров'я (7 закладів);
- Кластерні заклади (10 закладів);

- Загальні заклади (17 закладів);
- Надавачі медичних послуг, які надають первинну медичну допомогу (52 заклади);
- Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (1 заклад).

Малюнок 1.16.2. Карта місць надання послуг за програмою медичних гарантій: Спеціалізована допомога. Стационарні послуги. Джерело: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/pmg-services-map>

Мережа медичних закладів, які мають в своєму складі стаціонари, складає 47 установ.

Показник забезпеченості населення області стаціонарними ліжками знизився із 54,03 на 10 тис. населення у 2021 році до 49,60 у I півріччі 2024 році. При цьому зменшення кількості ліжок не призвело до зменшення доступності стаціонарної допомоги для населення.

Таблиця 1.16.1. Мережа закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) області у 2021-2024 роках, одиниць

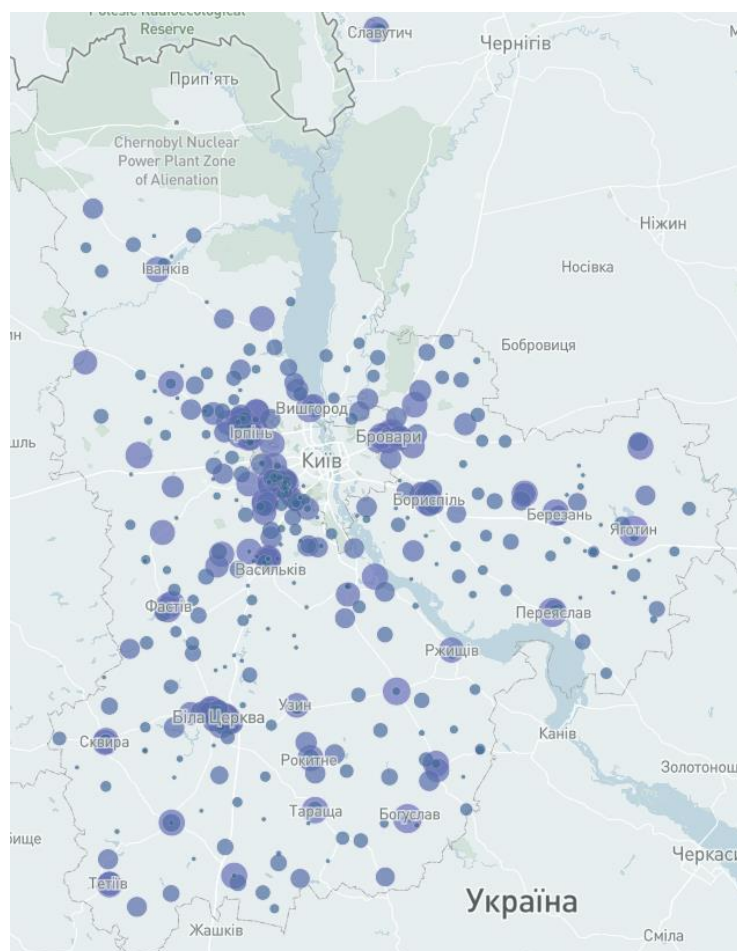
	2021	2022	2023	Станом на 27.09.2024
Кількість ЗОЗ	127	127	127	128
Лікарняні установи	50	48	47	47
з них:				
- обласні лікарні для дорослих	2	2	1	1
- обласні дитячі лікарні	2	2	2	2
- центральні районні лікарні	17	16	7	7
- міські лікарні	16	16	28	28
- районні лікарні	3	4	1	1

	2021	2022	2023	Станом на 27.09.2024
- пологові будинки	2	2	2	2
- психіатричні лікарні	2	2	2	2
- спеціалізовані лікарні	2	2	1	1
- диспансери зі стаціонарами	4	2	1	1
- медичні центри (різного профілю) зі стаціонаром	-	-	2	2
Кількість стаціонарних ліжок в ЗОЗ	9633	9288	8972	-
Забезпеченість населення ліжками на 10 тис. населення	54,03	51,91	50,14	-

Збільшення кількості госпіталізованих пацієнтів при зменшенні кількості ліжок було досягнуто за рахунок більш інтенсивного та ефективного використання людських та матеріальних ресурсів, впровадження сучасних діагностичних та лікувальних технологій та скорочення за рахунок цього термінів лікування у стаціонарі.

У період з 2021 року в області створено 9 нових центрів первинної медико-санітарної допомоги, загальна кількість на 2024 рік складає 67 самостійних амбулаторно-поліклінічних установ, до складу яких увійшли 433 ФАПів та ФП та 328 лікарський амбулаторій.

Малюнок 1.16.3. Карта місць надання послуг за програмою медичних гарантій: Первинна медична допомога. Джерело: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/pmg-services-map>

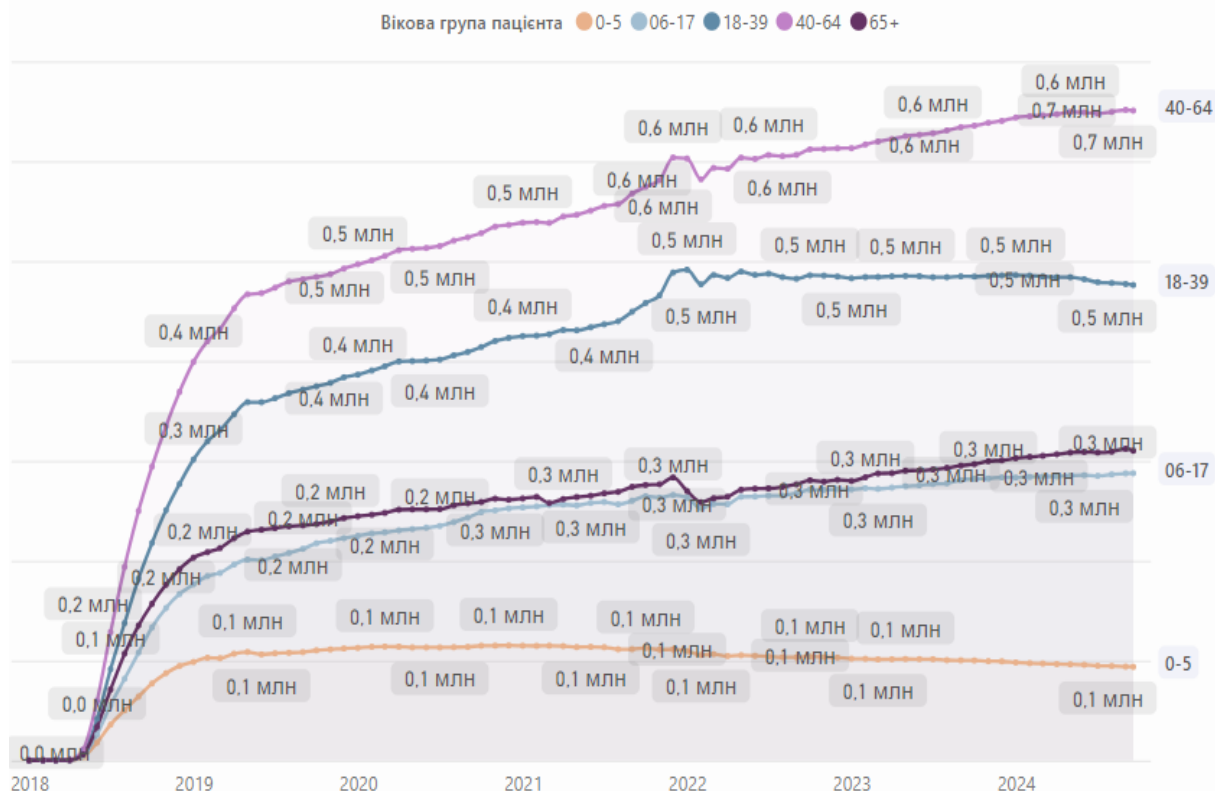

Таблиця 1.16.2. Мережа медичних закладів загальної практики – сімейної медицини області

Заклади охорони здоров'я	2021	2022	2023	Станом на 27.09.2024
Кількість самостійних амбулаторно-поліклінічних установ всього, з них:	58	63	66	67
- центри ПМСД	42	46	49	50
- самостійні (юридичні особи) амбулаторії ЗПСМ	5	6	6	6
- консультативно-діагностичні центри	2	2	2	2
- поліклініки (міські)	1	1	1	1
- стоматологічні поліклініки	8	8	8	8
у складі Центрів ПМСД, самостійних амбулаторій ЗПСМ та лікарень, що надають первинну медичну допомогу:				
- амбулаторії ЗПСМ	334	338	328	328
- ФАПі і ФП	534	481	433	433

За даними НСЗУ, охоплення населення медичними послугами на рівні первинної медичної допомоги складало: у 2021 році – 87,9%; 2022 році – 88,9%; 2023 році – 91,8%; 2024 – 92,1%.

Малюнок 1.16.4. Статистика поданих декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги у Київській області. Джерело: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

Кількість штатних посад лікарів за 3 роки зменшилась на 0,8% (з 6689,50 у 2021 році до 6635,0 у 2023 році). Забезпеченість лікарями на 10

тис. населення також зменшилась на 1,18% (2021 рік – 26,29%, 2022 рік – 26,37%, 2023 рік – 25,98%, I півріччя 2024 рік – 24,87%).

Доступність для населення медичної допомоги напряму пов'язана з наявністю кадрів у лікувальних закладах області.

Таблиця 1.16.3. Кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я області (за даними звітної форми № 20)

	2021	2022	2023
Штатні лікарські посади	6689,50	6650,00	6635,00
Фізичні особи	4687	4719	4648
Укомплектованість штатних посад фізичними особами (%)	70,07	70,96	70,0
Забезпеченість лікарями на 10 тис. населення	26,29	26,37	25,98*
Штатні посади молодших медичних спеціалістів	10880,00	10188,50	9739,50
Фізичні особи	8463	8252	7948
Укомплектованість штатних посад фізичними особами (%)	77,78	80,99	81,61
Забезпеченість молодшими медичними спеціалістами на 10 тис. населення	47,47	46,12	44,42*

* - розрахунок на чисельність населення станом на 01.01.2022

Дефіцит лікарських кадрів на початок 2024 року нараховував 2 843 особи (початок 2021 року – 2 867). Укомплектованість усіх штатних посад лікарів фізичними особами зменшилась з 2021 року на 1,7 % і становила у 2023 році 70,0 %, у 2024 році – на 70,8% (станом на вересень), що є недостатнім для якісного надання медичних послуг населенню.

Екстрену медичну допомогу надають 6 станцій екстреної медичної допомоги (ЕМД) – філій Центру: Броварська, Білоцерківська, Вишгородська, Обухівська, Переяславська, Фастівська, у складі яких функціонують 13 підстанцій, 33 пункти постійного базування та 3 пункти тимчасового базування бригад ЕМД.

Станом на 27.09.2024 року у Київському обласному центрі екстреної медичної допомоги та медицини катастроф функціонує 118 бригад ЕМД, з них 21 – лікарська та 97 – фельдшерських.

Забезпеченість бригадами ЕМД в середньому по області становить 0,64 на 10 тис. населення при нормативі 1,0. Завантаженість бригад – в межах нормативного і становить 5,7 виїздів за добу.

На даний момент взаємодія з Київським міським центром ЕМД практично не здійснюється, потрібні додаткові зусилля для покращення координації та досягнення спільних результатів.

Впродовж останніх років в області активно розвивалася служба гемодіалізу, значно поліпшилася її матеріально-технічна база. Наразі 8 закладів області надають лікування пацієнтів методом гемодіалізу в амбулаторних та стаціонарних умовах за програмою медичних гарантій.

Пріоритетним завданням для Київської області залишається створення енергетично незалежних закладів охорони здоров'я для забезпечення безперебійного надання медичних послуг.

Станом на 27 вересня 2024 року 31 заклад охорони здоров'я Київської області забезпечені локальним джерелом теплопостачання та ще три заклади

мають договори оренди зі забезпечення резервного джерела опалення, 13 закладів забезпеченні додатково сонячними панелями. З-поміж 34 закладів спроможної мережі 20 забезпечені резервними джерелами водопостачання (свердловинами), решта мають потребу в їх встановленні.

Потребує покращення забезпечення спорудами цивільного захисту. Так, 89 закладів охорони здоров'я не мають на балансі зазначених споруд (користуються укриттями, розташованими поряд), з них 48 закладів організували найпростіші укриття у власних спорудах подвійного призначення (СПП).

У Київській області на основі договорів з НСЗУ послуги з мобільної та стаціонарної реабілітації, у тому числі психологічну допомогу, надають 58 закладів охорони здоров'я (з них 57 – комунальної власності), якими вже надано послуг на суму 67,3 млн грн.

У Київській обласній програмі «Здоров'я Київщини» на 2024-2026 роки (далі – Програма) передбачені додаткові заходи з приводу реабілітації та забезпечення технічними засобами, що передбачають забезпечення в стаціонарних умовах: 1) , штучними суглобами; 2) імплантатами для остеосинтезу при переломах кінцівок; 3) стабілізаційних систем для хребта.

За 2023 рік заклади охорони здоров'я Київської області отримали від НСЗУ 5,53 млрд грн за надані послуги, що на 8,72 % менше, ніж у 2022 році. З них 1,28 млрд грн – на фінансування первинної медичної допомоги, 3,56 млрд грн – на стаціонарну допомогу без хірургічних операцій, 0,5 млрд грн – на екстрену медичну допомогу, 0,15 млрд грн – на реімбурсацію.

За даними Національної служби здоров'я України, у 2024 році медичні заклади Київської області отримали фінансування за надані послуги у таких напрямках:

- первинна медична допомога – виділено понад 1,6 млрд грн лише за січень 2024 року. Це фінансування охоплювало 1 878 надавачів медичних послуг по всій Україні, серед яких Київська область отримала 107 млн грн (лише за січень) для забезпечення первинної медичної допомоги;

- стаціонарна допомога – фінансування здійснюється за принципом груп складності випадків. За 2024 рік базова ставка за пролікований випадок у стаціонарних умовах становить 19 769 грн, а за випадки реабілітації складних травм – до 41 000 грн;

- реімбурсація: у бюджеті на 2024 рік виділено 5,2 млрд грн на реімбурсацію лікарських засобів по Україні, що включає і медичні заклади Київської області.

Для забезпечення належного рівня надання медичної допомоги населенню області необхідно вжити заходів щодо:

1. Створення в Київській області 3-х Центрів серцево-судинних подій, впровадження медичної послуги вторинного/третинного рівня поза межами Державних фінансових гарантій.

2. Створення центрів політравми на базі існуючих закладів охорони здоров'я, що розташовані поблизу доріг державного значення.

3. Впровадження паліативної/хоспісної служби та виїзних паліативних бригад в районах та містах області.

4. Відкриття нових амбулаторій загальної практики-сімейної медицини у сільській місцевості та забезпечення їх оснащенням.

5. Створення та відповідного оснащення обласного перинатального центру з мережею міжрайонних перинатальних відділень; розвиток неонатологічної служби області.

6. Оновлення парку автомобілів Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Київської області.

7. Розвиток обласного Центру телемедичних послуг. Проєктом було передбачено закупівлю 230 комплектів телемедичного обладнання для закладів охорони здоров'я Київської області, яке було закуплено за 2020-2021 роки та передано на баланс центрів первинної медико-санітарної допомоги Київської області. Кількість пацієнтів, що скористалися послугами протягом 2021-2022 року 165 600, протягом 2023 року - 109 000.

Проміжні висновки

У період з 2021 року в області створено 9 нових центрів первинної медико-санітарної допомоги, загальна кількість на 2024 рік складає 67 самостійних амбулаторно-поліклінічних установ, до складу яких увійшли 433 ФАПів та ФП та 328 лікарські амбулаторії.

Дефіцит лікарських кадрів на початок 2024 року нараховував 2 843 особи (початок 2021 року – 2 867). Укомплектованість усіх штатних посад лікарів фізичними особами зменшилась з 2021 року на 1,7% і становила у 2023 році 70,0%, що є недостатнім для якісного надання медичних послуг населенню.

Забезпеченість бригадами ШМД в середньому по області становить 0,64 на 10 тис. населення при нормативі 1,0. Завантаженість бригад – в межах нормативного і становить 5,7 виїздів за добу.

В області створено 7 госпітальних районів: Білоцерківський район, Бориспільський район, Броварський район, Бучанський район, Вишгородський район, Обухівський район, Фастівський район.

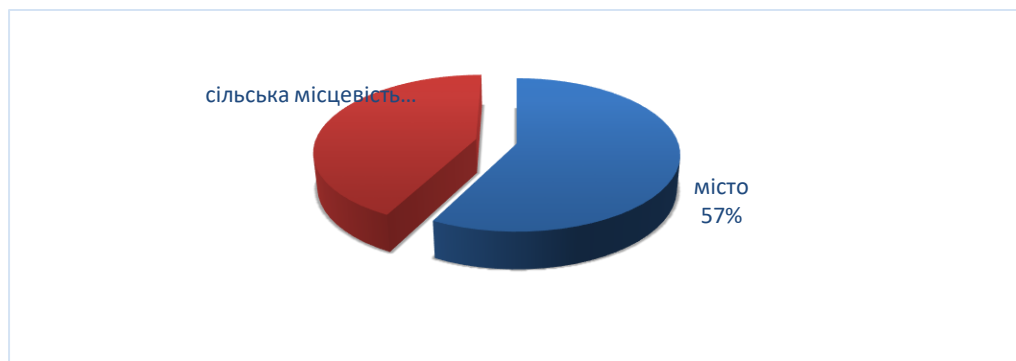
Потребує особливої уваги забезпечення автономності медичних закладів, а саме водо-, енерго-, теплозабезпеченням з урахуванням постійних руйнувань критичної інфраструктури. У 14 закладах спроможної мережі відсутня свердловина; 2 заклади не забезпечені локальним (не централізованим) джерелом теплопостачання.

1.17. Соціальна сфера

У Київській області функціонує 22 територіальних центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та 23 центри соціального обслуговування населення (надання соціальних послуг).

У структурі терцентрів функціонують 28 стаціонарних відділень для постійного або тимчасового проживання одиноких непрацездатних громадян та осіб з інвалідністю. Зазначеними центрами у 2023 році надано соціальних послуг 46 531 особі, у тому числі 4 765 платних соціальних послуг.

Малюнок 1.17.1. Надано соціальних послуг особам, які опинилися в складних життєвих обставинах, у 2023 році

У територіальних центрах (центрах надання соціальних послуг) діє:

- 21 пункт прокату технічних засобів реабілітації, послугами яких скористались 1 363 особи;
- 6 «Університетів III віку», в яких задіяно 1 182 слухачі;
- 7 мультидисциплінарних команд, які надали послуги 2 391 особі;
- в 14 закладах підопічним надаються транспортні послуги, в тому числі діє соціальне таксі, охоплено послугою 765 осіб.

У 46 територіальних громадах області є місцеві надавачі соціальних послуг. У двох громадах (Козинській та Калинівській (Фастівський район)) послуги закупляються в сусідніх громадах (Українській та Васильківській відповідно). В 11-ти громадах надавачі соціальних послуг відсутні.

У громадах доступна більшість визначених Законом базових соціальних послуг (догляд вдома, соціальна адаптація, соціальна інтеграція і реінтеграція, екстренне (кризове) втручання, консультування, соціальний супровід сімей, які перебувають у СЖО, представництво інтересів, соціальна профілактика, натуральна допомога, фізичний супровід осіб з інвалідністю, інформування тощо).

З метою соціального захисту бездомних осіб та осіб, звільнених з місць позбавлення волі, на території Київської області функціонують такі заклади:

- комунальна установа Білоцерківської міської ради «Територіальний центр надання соціальних послуг ім. Петра Новотні» (у 2023 році надано послуги 66 особам);
- Київський християнський благодійний фонд «Наріжний камінь» (на обліку в якому перебуває 292 особи).

Таблиця 1.17.1. Характеристика інтернатних установ у період з 2020 по 2023 рік

Показник	2020	2021	2022	2023
Кількість осіб, які перебувають в установах загального, психоневрологічного та дитячого профілю, всього	1905	1839	1898	1842
з них: кількість осіб, які перебувають в установах психоневрологічного профілю	1418	1362	1367	1393

Кількість осіб, які перебувають в установах геріатричного профілю	331	321	351	362
Кількість осіб, які перебувають в установах дитячого профілю	156	156	180	87
Планова ємність в інтернатних установах, всього	2000	2078	2053	2031
Планова ємність установ психоневрологічного профілю	1420	1498	1473	1423
Планова ємність установ загального профілю	400	400	400	428
Планова ємність установ дитячого профілю	180	180	180	180

Малюнок 1.17.2. Чисельність осіб, які проживають в інтернатних закладах системи соціального захисту населення області

В області функціонує 11 інтернатних установ, у тому числі 3 будинки-інтернати загального профілю, 7 психоневрологічного профілю та Білоцерківський дитячий будинок-інтернат, які розраховані на 2 031 ліжко-місце.

В інтернатних установах перебуває на повному державному утриманні 1 746 осіб, з яких: 1 361 особа з психоневрологічними захворюваннями, 331 особа похилого віку та особи з інвалідністю, а також 54 вихованці дитячого будинку-інтернату.

Кількість розгорнутих ліжко-місць в будинках-інтернатах відповідає фактичній потребі мережі ліжко-місць в області. Черга на поселення до будинків-інтернатів відсутня.

У 2023 році трансформовано Бородянський психоневрологічний інтернат з геріатричним відділенням в Центр комплексної реабілітації та надання соціальної допомоги (ємність – 355 ліжко-місць), в якому відкриті наступні відділення:

- Відділення стаціонарного догляду для тимчасового проживання для обслуговування самотніх громадян, інвалідів (які досягли 18-річного віку), хворих (з числа осіб працездатного віку на період встановлення їм групи інвалідності, але не більше як чотири місяці) до якого на тимчасове проживання,

повне державне утримання безоплатно приймаються відповідно до висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я за станом здоров'я особи, не здатні до самообслуговування, потребують постійного стаціонарного догляду та допомоги, соціально-побутових, соціально-медичних та інших соціальних послуг.

- Відділення транзитного перебування для надання особам з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам соціальних послуг із метою підготовки їх самостійного проживання, отримання соціальної послуги підтриманого проживання.

- Відділення комплексної реабілітації ветеранів для осіб з інвалідністю внаслідок війни. Ціль такого відділення – повернення ветеранів у цивільне життя відповідно до їх потреб та можливостей, створення доступного та безбар'єрного простору для ветеранів, їх соціальний супровід, соціальна адаптація, психологічна підтримка та медична допомога.

- Розширення функції відділення соціально-медичної корекції, де перебувають виключно особи з психічними розладами різного ступеню – у Відділення соціально-медично-психоневрологічної корекції.

Також планується трансформувати Білоцерківський дитячий будинок-інтернат та відкрити в ньому інноваційні відділення, а саме, передбачається:

- Запровадження послуги денного догляду двох груп по 8 дітей підгрупи. А з міста Біла Церква та області (навколишніх сіл) із забезпеченням щоденного транспортування;

- Впровадження послуги тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, під час тимчасового (до 30 днів) стаціонарного догляду – 12 осіб 2 групи по 6 дітей;

- Відкриття відділення стаціонарного догляду для дівчат – 40 осіб

- Відкриття групи транзитного перебування для хлопців віком від 16 до 18 років.

У чотирьох інтернатах Київської області діють відділення підтриманого проживання (Центр надання соціальних послуг та соціальної інтеграції м. Переяслава, Центр комплексної реабілітації та надання соціальної допомоги (Бородянський психоневрологічний інтернат з геріатричним відділенням), Таращанський геріатричний пансіонат, Білоцерківський психоневрологічний інтернат), де отримують послугу підтриманого проживання 82 особи з числа осіб старшого віку, осіб з інвалідністю, осіб відділення соціального захисту бездомних осіб та осіб звільнених з місць позбавлення волі. Крім того, планується відкриття центру підтриманого проживання у Фастівській міській територіальній громаді, розраховано на 8 осіб. У приміщенні облаштовано 4 окремі житлові кімнати з наявними санвузлами, кухня та хол для дозвілля. Є потреба в розширенні мережі відділень підтриманого проживання.

У системі соціального захисту Київської області функціонує 5 комунальних реабілітаційних закладів та 1 державний, а саме:

1. Державна реабілітаційна установа «Всеукраїнський центр комплексної

реабілітації для осіб з інвалідністю».

2. Комунальна установа Білоцерківської міської ради «Білоцерківський центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю «Шанс».

3. Міський центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю Броварської міської ради Броварського району Київської області.

4. Центр комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю Васильківської міської ради «Здоров'я».

5. Реабілітаційна установа для осіб з інвалідністю «Наш дім» ім. Валентини Бондаренко Бориспільської міської ради Київської області.

6. Центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю «БлагоДар».

Реабілітаційні установи розраховані на загальну кількість місць для одночасного перебування та для надання реабілітаційних послуг і послуг денного догляду 425 дітям з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства.

Протягом 2023 року центри реабілітації осіб з інвалідністю Київської області охопили реабілітаційними послугами 1 158 осіб та дітей з інвалідністю, а саме: 721 дитину з інвалідністю та 323 особи з інвалідністю.

Пріоритетним напрямом діяльності у системі соціального захисту області протягом 2022-2024 років є робота з ветеранами війни та членами їх сімей. Загальна кількість ветеранів війни та членів сімей загиблих в Київській області станом на 15.11.2024 становить 80 276 осіб, з них: учасники бойових дій – 53 689 осіб; осіб з інвалідності внаслідок війни – 12 532 особи; члени сім'ї загиблого (померлого) Захисника і Захисниці України – 7 329 осіб.

Відповідно до заходів Київської обласної цільової програми соціальної підтримки в Київській області Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, а також родин Героїв Небесної Сотні на 2024–2025 роки надається адресна грошова допомога даній категорії мешканців регіону.

Крім цього, у рамках зазначеної Програми, передбачається здійснювати забезпечення ветеранів житлом, у тому числі за рахунок погашення відсотку по кредиту в проєкті Є-оселя та створенню мережі ветеранських просторів.

Для забезпечення інтересів мешканців Київської області з числа ветеранів війни та членів їх сімей у Київській області протягом п'яти років здійснює свою діяльність комунальна установа Київської обласної ради «Київський обласний центр допомоги Захисникам України імені Баранова Віталія Анатолійовича». Для вирішення проблемних питань ветеранів, членів їх сімей, родин, дітей за кожним районом області закріплені відповідальні особи з числа працівників Центру та у 2024 році до штатного розпису введено 5 посад фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб.

У Київській області функціонує 3 ветеранські простори у м. Бровари, м. Бориспіль, м. Ірпінь, заплановано відкриття простору у м. Біла Церква. З моменту їх відкриття послугами охоплено 645 осіб.

Для надання реальної допомоги діяльності ветеранських просторів та сприянню їх постійному розвитку розпорядженням Київської обласної державної

адміністрації (Київської обласної військової адміністрації) від 13.09.2024 № 1031 утворено Київську обласну ветеранську партнерську раду при Київській обласній державній адміністрації, також одночасно такі ради створено при 7 районних державних (військових) адміністраціях області та 12 територіальних громадах.

Триває робота щодо введення фахівців із супроводу, які допомагатимуть ветеранам війни та демобілізованим особам перейти від військової служби до цивільного життя у кожній громаді. У Київській області заплановано введення 391 посади за рахунок державного бюджету, станом на 15.11.2024 в області подано 203 заявки кандидатів, ведеться робота щодо працевлаштування при установах/зкладах успішно пройдених відбір фахівців.

Також за рахунок субвенції з державного бюджету 300 ветеранів та членів сімей загиблих отримують 700 млн грн на придбання житла.

Потреба в коштах субвенції з державного бюджету для виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення у 2024 році становить 1 220,4 млн грн для виплати 520 учасникам бойових дій, з них відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719 – 778,6 млн грн (323 особи), від 18.04.2018 № 280 – 397,3 млн грн (176 осіб), від 23.03.2018 № 214 – 44,5 млн грн (21 особа).

Головним розпорядником коштів, Міністерством у справах ветеранів України, до Київської області розподілено 699,9 млн грн, що становить 57,4 % від загальної потреби в коштах субвенції з державного бюджету та є достатнім для виплати грошової компенсації 300 ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) учасників бойових дій. Відповідно до місячного розподілу, кошти субвенції з державного бюджету у сумі 569,5 млн грн скеровані до місцевих бюджетів територіальних громад Київської області.

Станом на 01.11.2024 територіальними громадами Київської області, які отримали фінансування, зараховано грошові компенсації на спеціальні рахунки 246 отримувачів, з них вже використали кошти грошової компенсації та придбали житло 98 осіб.

В області розгортає роботу 8 освітніх ветеранських просторів для проведення курсів перекваліфікації для ветеранів війни.

Послугами обласної служби зайнятості скористалися 556 ветеранів війни. У рамках урядового проєкту «Армія відновлення» з початку 2024 року залучено 50 осіб.

Мікрогрант на розвиток або створення власної справи в рамках реалізації урядового проєкту «єРобота» «Грант для ветеранів та членів їхніх сімей» згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2022 № 738 отримали 95 ветеранів війни.

У 19 громадах Київської області центри надання адміністративних послуг забезпечують обслуговування ветеранів та їхніх сімей за принципом «Єдиного вікна».

У 10 громадах Київщини запроваджено послугу «соціального таксі» для безкоштовного перевезення осіб з інвалідністю, впровадження даної послуги планується ще 12 громадах.

Продовжується робота щодо безоплатної психологічної допомоги для ветеранів та їхніх родин. Заяву про включення до Реєстру суб'єктів надання послуг із надання психологічної допомоги для ветеранів та членів їх сімей подали КНП ТМР «Таращанська міська лікарня» та громадська організація Центр психологічної допомоги «Конфіденс» у Білогородській громаді Бучанського району.

У зв'язку з продовженням активних бойових дій у низці регіонів України загалом на Київщині станом на 01.01.2024 обліковано 332,4 тис. внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), з них: 12,6 тис. осіб з інвалідністю, 63,5 тис. пенсіонерів, 79,0 тис. дітей.

Нагальною проблемою ВПО є забезпечення житлом. У рамках Урядової соціальної програми «Прихисток» компенсації на сплату комунальних послуг отримують власники 4 969 помешкань з Київщини, в яких проживає 9 844 ВПО.

Київською обласною державною адміністрацією створено реєстр місць тимчасового розміщення ВПО, що потребують розселення, який нараховує 32 місця компактного проживання

У місцях компактного проживання мешкають 4 449 ВПО, кількість вільних місць – 261. Проводиться постійний моніторинг потреб в затверджених місцях тимчасового проживання, вивчення проблемних питань та проведення заходів щодо їх вирішення.

На території Київської області розгорнуто 17 модульних містечок, основну частину мешканців яких складають громадяни з відповідних громад, житло яких було зруйноване або пошкоджено внаслідок збройної агресії.

З метою удосконалення діяльності територіальних центрів соціального обслуговування необхідно вживати заходи щодо:

- продовження роботи з виявлення громадян для надання їм соціальних послуг та своєчасного і результативного реагування на звернення громадян щодо соціального обслуговування;
- продовження вивчення питання стосовно запровадження надання нових соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах за місцем їх проживання;
- створення соціальних проєктів з метою поліпшення якості життя соціально незахищених громадян літнього віку;
- створення електронної бази даних щодо соціального обслуговування;
- розширення надання соціальних послуг на платній основі;
- удосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників центрів для покращення спектру надання соціальних послуг громадянам;
- подальша співпраця з громадськими об'єднаннями, релігійними та благодійними організаціями, фондами та приватними підприємствами для покращення матеріально-технічної бази територіальних центрів;
- широке інформування населення про надання соціальних послуг, зокрема шляхом організації розповсюдження соціальної реклами, проведення роз'яснювальної роботи, висвітлення роботи у засобах масової інформації.

Проміжні висновки

Існуюча мережа установ соціального захисту населення області є спроможною забезпечити надання необхідних соціальних послуг населенню.

У 46 територіальних громадах області є місцеві надавачі соціальних послуг, ще дві громади закуповують такі послуги у сусідніх громадах. Натомість в 11-ти громадах взагалі відсутні надавачі соціальних послуг.

На Київщині станом на 01.01.2024 року обліковано 332,4 тис. ВПО, з яких 12,6 тис. осіб з інвалідністю, 63,5 тис. пенсіонерів, 79,0 тис. дітей.

1.18. Підтримка дітей та сім'ї

На території Київської області сформовано систему захисту дітей, вживаються заходи, спрямовані на забезпечення прав дітей на виховання у сім'ї, створення сприятливих умов для життя та розвитку дитини, запобігання соціальному сирітству, забезпечення конституційних прав і законних інтересів дітей, оздоровлення та відпочинку дітей.

У 69 територіальних громадах та 7 районах Київської області функціонують Служби у справах дітей (та сім'ї), що забезпечують своєчасне виявлення та облік дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, надання таким дітям відповідного статусу, а також влаштування дітей, насамперед, до сімейних форм виховання.

У Київській області у 2023 році проживало 17,7 тис. багатодітних сімей, в яких виховується 58,8 тис. дітей. У порівнянні з 2018 роком кількість багатодітних сімей зросла на 25,5 %, а чисельність дітей, що в них виховується, на 25,6 %.

Таблиця 1.18.1. Кількість багатодітних сімей та чисельність дітей, що у них виховуються

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість багатодітних сімей, тис.од.	15,6	16,5	16,8	16,6	17,1
Чисельність дітей, що виховуються у багатодітних сім'ях, тис.од.	51,7	52,5	53,5	56,0	58,8

Станом на 01.01.2024 року на обліку перебувало 3 311 дітей, які залишилися без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (на 01.01.2023 – 3 363 дитини, на 01.01.2022 – 3 320 дітей, станом на 01.01.2021 – 3 355 дітей).

Усиновлення є пріоритетною формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. За підсумками 2020-2023 років у Київській області усиновлено 362 дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування

Таблиця 1.18.2. Кількість усиновлених дітей

Рік	Всього усиновлено	Громадянами України	Іноземними громадянами
2020	120	89	31
2021	111	83	28
2022	49	45	4
2023	82	82	0

У 2022 році спостерігається значне зниження кількості усиновлених дітей, що спричинено повномасштабним російським вторгненням, зокрема, призупиненням на деякий час усиновлення дітей. Усиновлення дітей іноземними громадянами призупинено на період дії воєнного стану, діти тимчасово переміщені (евакуйовані) як по території України, так і за її межі.

Київська область, починаючи з 24.02.2022 року, прийняла 16 внутрішньо переміщених дитячих будинків сімейного типу (в них виховується 120 дітей), 15 прийомних сімей (46 дітей) та 2 сім'ї патронатних вихователів. Усі забезпечені житлом, харчуванням, одягом та всім необхідним для повноцінного та гармонійного розвитку дітей.

Протягом 2020-2023 років придбано та передано дитячим будинкам сімейного типу 12 автомобілів.

Таблиця 1.18.3. Кількість дитячих будинків і прийомних сімей, чисельність дітей, що виховуються в них

Показник	2020	2021	2022	2023
Чисельність дитячих будинків сімейного типу/прийомних сімей, од.	60/97	62/85	62/84	57/83
Чисельність дітей, що виховуються у дитячих будинків сімейного типу та прийомних сім'ях, осіб	412/183	446/170	427/174	409/162

Повномасштабне російське вторгнення спричинило різке збільшення кількості дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій. Всього 6 903 особи отримали статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

Таблиця 1.18.4. Кількість наданих статусів дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

Показник	2020	2021	2022	2023
Кількість наданих статусів дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів	337	218	102	6246

Одним із пріоритетних напрямків у діяльності Київської обласної державної адміністрації є здійснення заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я дітей шляхом організації їх оздоровлення та відпочинку. Всього у 2023 році оздоровлено 4,1 тис дітей, організовано відпочинок для 14,8 тис. дітей.

Таблиця 1.18.5. Забезпечення оздоровленням та відпочинком дітей Київської області за 2020-2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023
Кількість дітей, яких оздоровлено	4137	10079	2797	4120
Кількість дітей, яким організовано відпочинок	8862	40158	3705	14809
Кількість евакуйованих дітей	-	-	45013	47238
Кількість дітей, відправлених у туристичні подорожі	-	-	2747	10465
Кількість дітей, яким забезпечено оздоровлення і відпочинок за кордоном	4	256	-	-

Питання гендерної нерівності, зокрема якісні зміни в досягненні рівності між жінками та чоловіками, подолання будь-яких проявів дискримінації, на сучасному етапі розвитку суспільства мають важливе значення. Незважаючи на очевидний прогрес, гендерна дискримінація, як і раніше, охоплює багато сфер суспільства.

З метою забезпечення рівноправної участі жінок і чоловіків у прийнятті рішень щодо запобігання конфліктам, розв'язання конфліктів, постконфліктного відновлення на всіх рівнях та в усіх сферах, зокрема, в секторі безпеки і оборони розпорядженням Київської обласної державної адміністрації від 15.02.2023 № 86 затверджено План дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року в Київській області.

1.19. Культура та туризм

Реалізацію державної культурної політики в Київській області забезпечує мережа закладів та підприємства культури, всього – 1689, з них 13 закладів обласного підпорядкування.

Крім цього, у територіальних громадах функціонує 774 клубних заклади, 784 бібліотеки, 37 музеїв, 2 парки культури і відпочинку, 63 мистецькі школи сфери культури, 14 кінотеатрів (2 комунальні), 1 муніципальний театр, 1 Будинок органної та камерної музики.

Слід відзначити, що на розвиток культури протягом 2020-2024 років значний вплив здійснили повномасштабна російська агресія, якій передувала пандемія COVID-19.

Внаслідок війни та окупації Київської області зазнали руйнувань та пошкоджень 223 об'єкти культури, з них 149 закладів культури (59 клубних закладів, 74 бібліотеки, 8 мистецьких шкіл, 4 музеї та 4 кінотеатри) та 74 пам'ятки культурної спадщини (24 культових споруди, 7 архітектурних пам'яток, 16 меморіальних комплексів, 27 історичних пам'яток).

Незважаючи на виклики воєнного стану, культурна спільнота області реалізує культурно-мистецькі ініціативи, мистецькі акції, спрямовані на підтримку українського народу, організацію дозвілля ВПО, створення безбар'єрного простору, підвищення рівня ментального здоров'я, сприяння міжнародній культурній співпраці, а також утвердженні патріотичного духу в боротьбі проти російської агресії. Багато закладів культури стали волонтерськими центрами, які організовують гуманітарну допомогу переселенцям та воїнам Збройних сил України.

Таблиця 1.19.1. Клубні заклади

Назва показника	2020	2021	2022	2023
Мережа клубних закладів	835	793	784	774
Кількість клубних формувань	4 059	3 290	3 156	2 963
Кількість учасників формувань	49 651	40 004	37 251	34 856
Кількість проведених культурно-освітніх та розважальних заходів	42 680	46 453	34 369	38 629
Кількість відвідувачів масових заходів	2 932 154	3 668 965	2 413 341	2 723 664

Створюються умови для стимулювання творчого процесу в області, активізації творчої діяльності митців. Для відзначення здобутків художників та скульпторів, літераторів, майстрів народного мистецтва, які проживають у Київській області засновано та щорічно присуджуються три обласні премії – Київська обласна літературна премія імені Григорія Косинки, Київська обласна премія в галузі народного мистецтва імені Петра Верни, Київська обласна премія

в галузі образотворчого мистецтва імені Івана Сошенка. Щорічно 20 видатних митців Київщини отримують стипендії голови облдержадміністрації.

Відвідуваність музеїв у 2020-2021 роках знизилася і тільки у 2023 році зафіксовано поступове зростання кількості проведених екскурсій та виставок.

Таблиця 1.19.2. Музейні заклади

Назва показника	2020	2021	2022	2023
Мережа музейних закладів	41	42	45	45
Кількість предметів основного фонду музеїв	404 864	416 595	441 104	447 771
Кількість предметів науково-допоміжного фонду	120 168	121 882	130 882	139 854
Відвідувачі музейних закладів	179 620	266 500	246 400	294 000
Кількість проведених екскурсій	5 007	7 538	7 296	10 285
Кількість проведених виставок	595	694	580	759

На кінець 2023 року мережа бібліотек системи Міністерства культури України нараховує 785 закладів, переважна більшість яких (85 %) розташована в сільській місцевості. Послугами бібліотек щорічно користується понад 400 тис. читачів, з них понад 300 тис. осіб (75%) є читачами сільських бібліотек. Сукупний бібліотечний фонд — 5981,3 тис. прим., з них 3499,3 тис. прим. (55%) знаходяться в сільських бібліотеках. Щорічна книговидача складає в середньому 7,2 млн. прим. книг, в сільських бібліотеках — 5,4 млн. прим. книг.

Таблиця 1.19.3. Показники діяльності бібліотек

Назва показника	2020	2021	2022	2023
Мережа бібліотечних закладів, од.	870	830	819	785
Кількість користувачів, тис. осіб	464,8	426,4	368,0	383,96
Кількість відвідувань, тис.	3 170,2	3 167,4	2 347,0	2 827,96
Кількість книговидач, тис. прим.	7 783,5	7 885,6	5 817,8	7 285,59
Кількість бібліотечного фонду, тис.прим.	8 001,6	4 804,5	7 009,7	5 981,3
Кількість нових надходжень фонду, тис.прим	96,96	89,11	68,36	98,82
Відсоток оновлення бібліотечних фондів, %	1,2	1,3	1,1	1,6
Поповнення фонду на 1 000 жителів, од, прим. (норматив – 250 видань)	68,5	68,6	64,1	5,7
Книгозабезпеченість 1 жителя, од.прим.	5,5	5,4	4,3	3,4
Книгозабезпеченість 1 користувача, од. прим.	15,3	15,0	12,8	15,6
Відсоток охоплення населення бібліотечним обслуговуванням, %	36,3	36,0	33,6	32,5
Забезпечення бібліотеками на 1 000 жителів, од.	0,5	0,5	0,5	0,5

У Київській області функціонує 63 заклади спеціалізованої мистецької освіти, які надають початкову мистецьку освіту, з них: музичних шкіл – 17 (у т.ч. в сільській місцевості – 8), шкіл мистецтв – 45 (у т.ч. в сільській місцевості – 22), 1 художня школа в м. Переяслав.

Протягом 2020-2023 років припинена діяльність «Школи мистецтв» Білоцерківської районної ради, натомість засновано Гостомельську та Борщагівську мистецькі школи, Вороньківську школу мистецтв. У 2022-2023 роках в мистецьких школах зі статусом внутрішньо переміщених осіб навчаються 386 учнів та працюють більше 60 викладачів, 20 учнів перебувають за кордоном і навчаються дистанційно.

Таблиця 1.19.4. Мистецькі навчальні заклади

Назва показника	2020	2021	2022	2023
Мережа мистецьких шкіл сфери культури	62	62	62	63
у т. ч. у сільській місцевості	26	25	28	30
Педагогічні працівники (всього)	1 988	1 862	1 619	1 753
Учні мистецьких шкіл сфери культури (всього):	20 285	18 420	16 396	16 938
у т. ч. у сільській місцевості	7 885	6 187	5 352	6 242
Учні з багатодітних та малозабезпечених сімей	4 187	3 802	3 486	3 001
у т. ч. у сільській місцевості	1 929	1 586	1 115	1 144
Учні з особливими освітніми потребами	165	121	115	259
у т. ч. у сільській місцевості	60	21	23	42

Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського» (далі – Академія) є провідним мистецьким навчальним закладом в Київській області.

Таблиця 1.19.5. Діяльність Академії мистецтв імені Павла Чубинського

	2020	2021	2022	2023
Кількість студентів, що навчається	616	571	586	565
у т.ч.: за бюджетні кошти	315	292	297	304
за кошти юридичних та фізичних осіб	301	278	282	253
Зараховано студентів пільгових категорій (з інвалідністю, сироти, ВПО, учасники АТО та їх діти)	22	12	21	28
Кількість випускників	153	183	92	140
Обсяги оплати навчання за кошти юридичних та фізичних осіб, тис. грн	3549,6	5104,4	5121,3	5549,2

Використано коштів на придбання основних засобів та капітальний ремонт приміщення, тис. грн	1612,8	2702,9	773	934,5
Кількість викладачів за основним місцем роботи	204	183	172	124
у т.ч. мають наукові ступені та почесні звання	39	42	28	34

На території Київської області під охороною держави перебуває 2 468 об'єктів культурної спадщини, з них 515 – пам'ятки археології, 1 530 – пам'яток історії, 19 – пам'яток монументального мистецтва, 340 – пам'яток архітектури, 18 – пам'яток садово-паркового мистецтва та 46 – пам'ятки науки та техніки. Загальна кількість об'єктів культурної спадщини, занесених до переліку щойно виявлених, складає 559 об'єктів. На пам'ятки культурної спадщини укладено 739 охоронних договорів, оформлено 213 паспортів об'єкту (пам'ятки) культурної спадщини. Вісім міст Київщини мають статус історичного населеного місця, де зберігся історичний ареал з об'єктами культурної спадщини.

Таблиця 1.19.6. Культурна спадщина

	2020	2021	2022	2023
Кількість пам'яток, що перебувають на державному обліку	3 961	3 961	3 961	2 468
Кількість пам'яток, що занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України	420	422	422	428
Кількість відреставрованих пам'яток	47	41	2	42
Кількість укладених охоронних договорів	5	1	2	23
Кількість оформлених паспортів	9	12	13	18
Кількість пам'яток, що пройшли інвентаризацію	0	0	426	2 042

Таблиця 1.19.7. Київський академічний обласний музично-драматичний театр

	2020	2021	2022	2023
Кількість вистав у репертуарі	227	276	102	132
Кількість показів вистав та концертних програм	978	284	79	157
Кількість глядачів, що переглянули вистави та концертні програми	34 130	38 239	13 558	21 690
Кількість вистав та концертних програм, що відбулися на базі Театру	961	246	52	133
Кількість показів виїзних вистав у Київській області та гастрольних по Україні	17	38	27	24

На території Київщини зареєстровано статuti 1 986 релігійних організацій 40 релігійних управлінь та/або центрів. Домінуючим на Київщині залишається православ'я – 65 % від загальної кількості релігійних громад (протестанти та харизмати – 31 %, католики та інші – 4 %). Православ'я в області представляють 4 церкви і одна єпархія (консисторія), а саме: Українська православна церква (Православна церква України (УПЦ (ПЦУ) – 754 релігійні громади, Українська православна церква (УПЦ) – 502, Древлеправославна церква Російська істинно-православна церква (РІПЦ) – 1, Харківсько-Полтавська єпархія (консисторія) Української автокефальної православної церкви (оновленої) (УАПЦ(о)) – 1.

В області зареєстровано статuti 22 релігійних громад Римсько-католицької церкви (РКЦ) та 29 – Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

На території області знаходяться 23 монастиря: УПЦ – 15, УПЦ (ПЦУ) – 4, РКЦ – 4, а також 11 Центрів /Управлінь, 20 релігійних місій, 2 релігійні братства, 9 духовних навчальних закладів.

Для задоволення релігійних потреб та проведення богослужінь релігійними організаціями Київської області використовуються 1 671 споруда. У власності/користуванні як культові споруди перебувають 717 приміщень; пристосовані під молитовні – 954 (орендовані – 510), надані у безоплатне користування – 69 пам'яток архітектури (67 православних храмів та 2 костьоли). Випадків почергового використання культових споруд у Київській області різними громадами не встановлено.

У 2023 році зареєстровано 159 змін підлеглості з-під юрисдикції однієї релігійної організації до іншої, а саме: з УПЦ КП до УПЦ (ПЦУ) – 53, з УПЦ до УПЦ (ПЦУ) – 106.

Таблиця 1.19.8. Релігійні громади

	2020	2021	2022	2023
православні	1222	1234	1244	1260
з них:				
Українська православна церква (Православна Церква України)	489	501	633	754
Українська православна церква	730	730	608	502
інші	3	3	3	4
католицькі	49	50	51	51
з них:				
Українська греко-католицька церква	27	28	29	29
Римсько-католицька церква	22	22	22	22
протестантські	544	551	559	546
інші	26	32	32	32

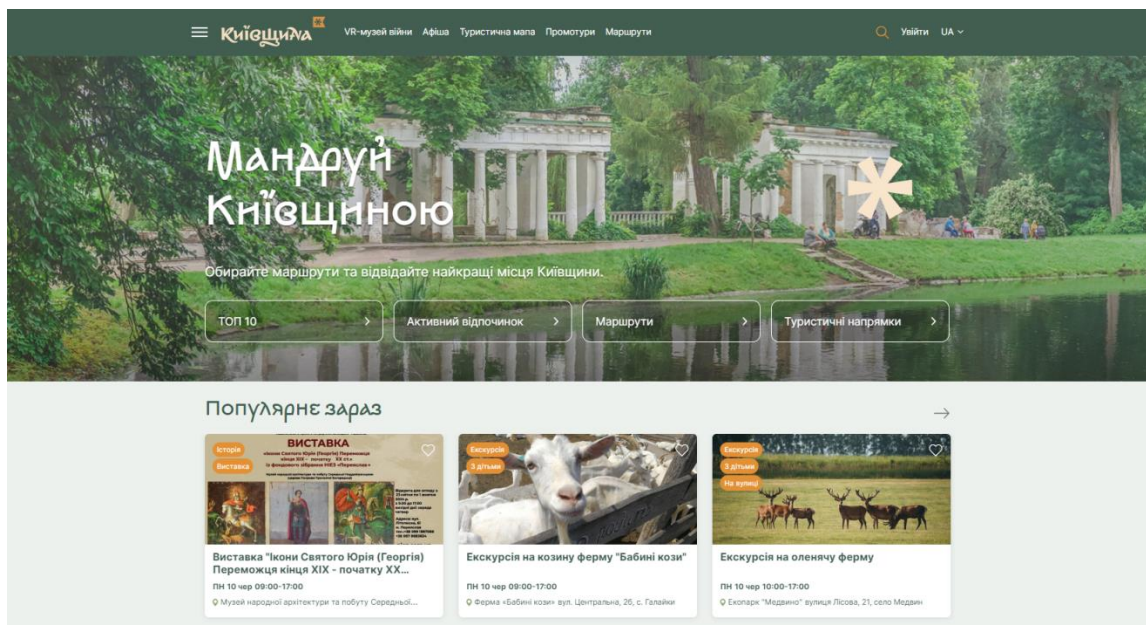
На Київщині приділяється увага задоволенню культурних, освітніх та інформаційних потреб національних меншин.

На Київщині зареєстровано 33 громадські формування національних меншин (спільнот), а саме: єврейських громад налічується 13, польських – 8, німецьких – 3, ромських – 2, азербайджанських – 2 (в тому числі 1 – міжнародне) та болгарське, грецьке, молдовське, китайське, турецьке – по 1, а також парасолькові організації – Громадська організація «Мусульманська організація «Аль-рісалья» та Київський обласний осередок Міжнародної громадської організації «Україна-Польща-Німеччина».

Представники національних меншин (спільнот) проживають на території області асимільовано, переважно в сім'ях змішаного типу. За власним бажанням беруть участь у житті територіальних громад, займаються громадською, політичною, підприємницькою та іншими видами діяльності.

Київська область посідає 6-е місце по сплаті туристичного збору за I півріччя 2023 року. Постійно наповнюється та оновлюється туристичний портал «Мандруй Київщиною» (<https://kyivregiontours.gov.ua/>)..

Малюнок 1.19.1. Туристичний портал «Мандруй Київщиною»

На порталі створено розділи з доповненою реальністю та реалізовано ряд спецпроектів: оцифровані артефакти Трипілля, трофеї війни, будинок культури в Ірпені, музей-садиба Івана Семеновича Козловського тощо. Також на порталі «Мандруй Київщиною» створено 6 аудіо-гідів туристичними локаціями українською та англійською мовами.

У 2023 році продовжувалася реалізація наступних проєктів:

- «Маршрути пам'яті» (встановлено 10 інформаційних стендів в місцях пам'яті наслідків війни, розроблено концепцію та візуалізацію);
- «Світ Бенксі в Україні» (проведено заходи щодо консервації та меморіалізації робіт Бенксі в Київській області);

- «Область Героїв» (створено інформаційний контент для однойменного порталу, проведена інформаційна кампанія з розміщенням фото-історій військових на 37 біг-бордах та сіті-лайтах);

- «Дороги вина та смаку Київщини» (продовжується координація проєкту, підтримка та промоція членів еногастрономічної мережі Київської області).

Крім цього, з метою популяризації туристичного потенціалу Київщини реалізовані наступні заходи:

- створено та розміщено на порталі «Мандруй Київщиною» 3D моделі об'єктів та тематичні туристичні маршрути;

- у рамках проєкту «Місця пам'яті» створено маршрут пам'яті, складений з локацій, які приурочені подвигу українського народу в боротьбі з агресором;

- здійснена підготовка Концепції пілотного проєкту меморіалізації місць пам'яті російсько-української війни на Київщини;

- проведена підготовча робота з розроблення проєкту «Київщина. Міста героїв».

Проміжні висновки

1. Київська область має розгалужену мережу закладів культури, яка задовольняє творчі, інформаційні, духовні, індивідуальні, естетичні, фізичні, інтелектуальні потреби населення;

2. Поєднання бюджетної підтримки із стимулюванням добродійності, меценатства, підприємницької активності культурних закладів забезпечить оновлення матеріально-технічної бази галузі.

3. Важливе збереження і надалі загальної тенденції у сфері культури та мистецтва щодо розширення діяльності, збільшення активностей закладів культури та їх показників у Київській області.

1.20. Фізкультура і спорт

В області функціонують 3 270 спортивних споруд, з них 416 – комплексні споруди та 2 854 – окремі спортивні споруди. Серед них 33 стадіони, 37 плавальних басейнів, 661 спортивний зал, 2 086 площинних спортивних споруд, у тому числі 502 майданчики з тренажерним обладнанням, 100 майданчиків з синтетичним покриттям, 6 кінноспортивних баз, 373 інших спортивних споруди.

По Україні регіон стабільно займає 5-е місце у рейтингу серед неолімпійських та олімпійських видів спорту.

У загальноосвітніх школах всіма видами фізкультурно-оздоровчої роботи займається 166,7 тис. учнів (70% усіх учнів). Залучено до регулярних занять 858 дітей з інвалідністю з числа школярів. Київським обласним центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» щорічно проводяться понад 100 спортивно-масових заходів обласного рівня, в яких беруть участь майже 20 тис. учасників.

Збережена мережа дитячо-юнацьких спортивних шкіл всіх форм власності та підпорядкування. У Київській області функціонує 51 дитячо-юнацька спортивна школа, в якій вдосконалюють спортивну майстерність майже 21 тис. дітей та підлітків.

У ДЮСШ Київської області у 2023 році заняття проводилися у 333 відділеннях за видами спорту, з них 11 відділень – для спортсменів з особливими потребами. Навчально-тренувальну роботу проводять 808 тренерів-викладачів, з них 470 штатних тренерів.

Збірні команди області беруть участь у змаганнях всеукраїнського рівня з 35 олімпійських та 46 неолімпійських видів спорту.

Щороку до складу національних збірних команд України з олімпійських та неолімпійських видів спорту зараховуються близько 1 000 провідних спортсменів Київщини.

Основними центрами підготовки спортсменів на Київщині є комунальні заклади Київської обласної ради: Київський обласний центр олімпійської підготовки (смт Терезине Білоцерківської громади) та Спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Промінь» з велосипедного спорту (м. Біла Церква).

Київський регіональний центр «Інваспорт» має велике представництво своїх спортсменів у національних збірних командах України з видів спорту серед осіб з інвалідністю. На базі центру працюють 12 відділень (бадмінтон, бочча, волейбол, легка атлетика, лижні перегони, настільний теніс, плавання, паратриатлон, кульова стрільба, фехтування на візках, футбол, шахи).

Проблемні питання.

1. Брак коштів на розвиток спортивної інфраструктури, оплату тренерів, організацію заходів та забезпечення необхідного обладнання обмежує можливості для розвитку фізичної культури та спорту, на території Київської області.

2. У сільських та селищних територіальних громадах Київської області бракує спортивних майданчиків, стадіонів та інших об'єктів, що ускладнює доступ до занять спортом для місцевих жителів.

3. Більшість спортивних об'єктів застарілі і потребують реконструкції або модернізації, що знижує їх привабливість та функціональність.

4. Недостатній рівень підготовки та професійного розвитку тренерів і спортивних інструкторів впливає на якість тренувального процесу та результативність спортсменів.

5. Відсутність управлінської вертикалі сфери фізичної культури і спорту в області, фінансування фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів за рахунок місцевих бюджетів.

Вирішення зазначених проблемних питань потребує комплексного підходу та координації зусиль з боку місцевої влади, громадських організацій, бізнесу та інших зацікавлених сторін.

1.21. Молодіжна політика та національно-патріотичне виховання

Протягом 2020-2023 років зросла кількість заходів, спрямованих на підтримку молодіжної ініціативи та розвитку молодіжного руху (з 97 у 2020 році до 187 у 2023 році). Незважаючи на міграцію та мобілізацію до ЗСУ значної кількості молоді кількість молодих людей, охоплених заходами молодіжної політики у 2023 році зменшилася у порівнянні з 2020 роком лише на 8,4 %. При цьому спостерігається збільшення попиту на заходи у сфері військово-патріотичного виховання. У 2023 році проведено 103 вказані заходи проти 79 заходів у 2020 році, а кількість їх учасників зросла у 2,1 раза.

Метою проведення вказаних заходів та проєктів є створення умов для повноцінної самореалізації молоді, формування громадянської позиції, розвитку неформальної освіти, сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності.

На Київщині розширюється мережа молодіжних центрів (просторів), яка зросла з 8 закладів у 2020 році до 26 - у 2023 році.

Таблиця 1.21.1. Залученість молоді до суспільно-політичного життя Київщини 2020-2023 років

Назва показника	2020	2021	2022	2023
Кількість заходів, спрямованих на підтримку молодіжної ініціативи та розвитку молодіжного руху, од.	97	109	74	187
Кількість молодих людей, охоплених заходами, од.	187965	89107	115365	172268
Кількість заходів у сфері національно-патріотичного виховання, од.	79	154	77	103
Кількість учасників, охоплених заходами національно-патріотично виховання, од.	81200	165702	122953	172250
Кількість закладів молодіжної інфраструктури, од.	8	11	16	26

Проміжні висновки

1. Протягом 2020-2023 років спостерігається тенденція до збільшення кількості молодіжних заходів (з 97 у 2020 році до 187 у 2023 році), що у значній мірі пов'язано з розширенням мережі закладів молодіжної інфраструктури (з 8 у 2020 році до 26 у 2023 році), зростає попит на заходи у сфері військово-патріотичного виховання (у 2023 році проведено 103 заходи проти 79 заходів у 2020 році, а кількість їх учасників зросла у 2,1 раза).

2. Потребують нормативного врегулювання питання надання інституційної підтримки молодіжним громадським об'єднанням та проєктної підтримки суб'єктам молодіжної роботи, передбачені Законом України «Про основні засади молодіжної політики».

3. Суттєвими є кадрові проблеми, пов'язані із наслідками повномасштабного російського вторгнення, а також обмежені можливості бюджетів усіх рівнів.

1.22. Надання адміністративних послуг

Станом на 01.01.2024 року центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) утворено в усіх 69 громадах Київської області.

Таблиця 1.22.1. Діяльність центрів надання адміністративних послуг

	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість утворених ЦНАП	50	53	64	69
Середня кількість послуг, що надається у ЦНАП за один робочий день	2832	3992	3650	3888
Кількість ЦНАП, що забезпечують надання послуг з оформлення і видачі паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм	13	16	23	28
Кількість ЦНАП, що забезпечують надання послуг з реєстрації транспортних засобів та видачі посвідчення водія	2	5	5	6

Наприкінці 2021 року у Білогородській сільській територіальній громаді розпочав роботу перший у Київській області Дія Центр.

З початком повномасштабного вторгнення рф на територію України ЦНАПи 18 громад Київщини опинились на території ведення бойових дій або тимчасово окупованій території. Після звільнення 01.04.2022 території Київщини від загарбників ЦНАПи, що знаходились на деокупованій території, розпочали відновлення роботи. Лідерами серед них виявились ЦНАП Білогородської сільської, Гостомельської селищної та Бучанської міської рад.

Через бойові дії було повністю зруйновано ЦНАП Бородянської та Іванківської селищних територіальних громад, Бишівської сільської територіальної громади, частково ушкоджено ЦНАПи Бучанської, Гостомельської, Великодимерської, Дмитрівської територіальних громад.

У жовтні 2022 року мобільний ЦНАП, переданий Курахівською міською радою Донецької області та придбаний за фінансової підтримки Уряду Канади, отримала Бишівська сільська громада. Наразі у Бишівській громаді заплановано будівництво модульної конструкції для розміщення ЦНАП.

У смт Бородянка 15 березня 2023 року відбулось урочисте відкриття відновленого центру надання адміністративних послуг. Модульна конструкція для розміщення ЦНАП отримана за сприяння Міністерства цифрової трансформації України у співпраці з Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН).

Крім цього, за підтримки Міністерства цифрової трансформації України, ПРООН, ЄС та Уряду Канади 15 червня 2023 року в Іванківській територіальній громаді відкрився сучасний модульний ЦНАП. Також за підтримки шведсько-українського проєкту PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні» ЦНАП Іванківської селищної ради отримав автомобіль та комплект обладнання для «мобільного ЦНАП». Крім цього, ЦНАПи зазначених громад отримали відповідне обладнання для оформлення та видачі паспортних документів.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням найбільш затребуваними є послуги соціального характеру, в тому числі з отримання довідки внутрішньо переміщеної особи (далі – ВПО), яку можна отримати у 56 ЦНАПах. Загалом, станом на 01 квітня 2024 року ЦНАПи Київщини видали близько 180 тис. довідок ВПО. Також у 50 ЦНАПах є можливість подати повідомлення про пошкоджене нерухоме майно громадян.

Послуги для ветеранів війни, учасників бойових дій та членів їх сімей запроваджено у 64 ЦНАПах. Надання відповідних послуг також запроваджено на 124 віддалених робочих місцях адміністраторів ЦНАПів.

Загалом у ЦНАП Київської області можна отримати понад 560 видів адміністративних послуг.

ЦНАПи працюють над покращенням сервісу та якості надання адміністративних послуг, налагоджують співпрацю з партнерами, впроваджують різноманітні сервіси. У 20 ЦНАПах забезпечено організацію надання нотаріусами послуги «Безоплатна консультація нотаріуса». Також у приміщеннях 10 ЦНАПів працюють виїзні відділення Приватбанку.

Таблиця 1.22.2. Обладнання приміщень ЦНАП необхідними засобами для покращення обслуговування осіб з інвалідністю

Назва	Кількість ЦНАП, забезпечених відповідним засобом, шт.	Відсоток від загальної кількості ЦНАП
Пандуси	67	97
Сходи з поручнями	62	89
Пристосована санітарна кімната	37	53
Вільний (безперешкодний) доступ до приміщень	59	85
Місце для тимчасового розміщення дитячих колясок	61	88
Безоплатна стоянка автотранспорту для осіб з інвалідністю	58	84
Сплата адміністративного збору	58	84
Консультації щодо онлайн-послуг	68	99
Безоплатна правова допомога	57	82

Технічні рішення для обслуговування осіб з порушеннями зору наявні у близько 50 % ЦНАП. Кількість ЦНАП, що запроваджують необхідні засоби, зокрема маркування сходових маршів, інформаційні матеріали у тактильному вигляді або шрифтом Брайля, постійно збільшується.

Загальна кількість ЦНАП, що відповідають умовам безбар'єрності (безбар'єрні/ частково безбар'єрні) становить понад 60 %.

Станом на 01.04.2024 року мережа центрів надання адміністративних послуг складає 228 точок доступу до громадян для отримання послуг. Також на території Київської області функціонує 4 Дія Центри.

Відсутність належного зворотнього зв'язку з суб'єктом надання послуг, зокрема соціальних, несвоєчасне надання інформаційних та технологічних карток ускладнює роботу ЦНАП та викликає невдоволення відвідувачів.

Оптимізація територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади, особливо Державної міграційної служби України, без врахування такого чинника, як відсутність у ЦНАП відповідного обладнання, знижує доступність мешканців громад до паспортних послуг.

Проміжні висновки

Станом на початок 2024 року всі 69 територіальних громад Київської області створили ЦНАП, як це передбачено законом.

Під час активних військових дій постраждало декілька ЦНАПів були повністю зруйновані або частково пошкоджені. Після визволення було вжито заходів для відновлення роботи.

Фінансова підтримка з різних джерел (місцеві бюджети, державні кошти, міжнародна допомога) мала вирішальне значення для розвитку інфраструктури, включаючи реконструкцію та закупівлю обладнання.

Загалом у ЦНАП Київської області можна отримати понад 560 видів адміністративних послуг.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням найбільш затребуваними є послуги соціального характеру, в тому числі з отримання довідки внутрішньо переміщеної особи (далі – ВПО), яку можна отримати у 56 ЦНАПах. Послуги для ветеранів війни, учасників бойових дій та членів їх сімей запроваджено у 64 ЦНАПах.

У 20 ЦНАПах забезпечено організацію надання нотаріусами послуги «Безоплатна консультація нотаріуса». Також у приміщеннях 10 ЦНАПів працюють виїзні відділення Приват-банку.

Докладено зусиль для забезпечення доступності для людей з обмеженими можливостями, включаючи встановлення пандусів, доступних санітарних вузлів та інших приміщень у значній більшості ЦНАПів. Загальна кількість ЦНАП, що відповідають умовам безбар'єрності (безбар'єрні/ частково безбар'єрні) становить понад 60 %.

Обмеженість фінансових можливостей місцевих бюджетів, відсутність субвенції з Державного бюджету України на розвиток мережі ЦНАП ускладнюють забезпечення безпечних, безбар'єрних умов обслуговування

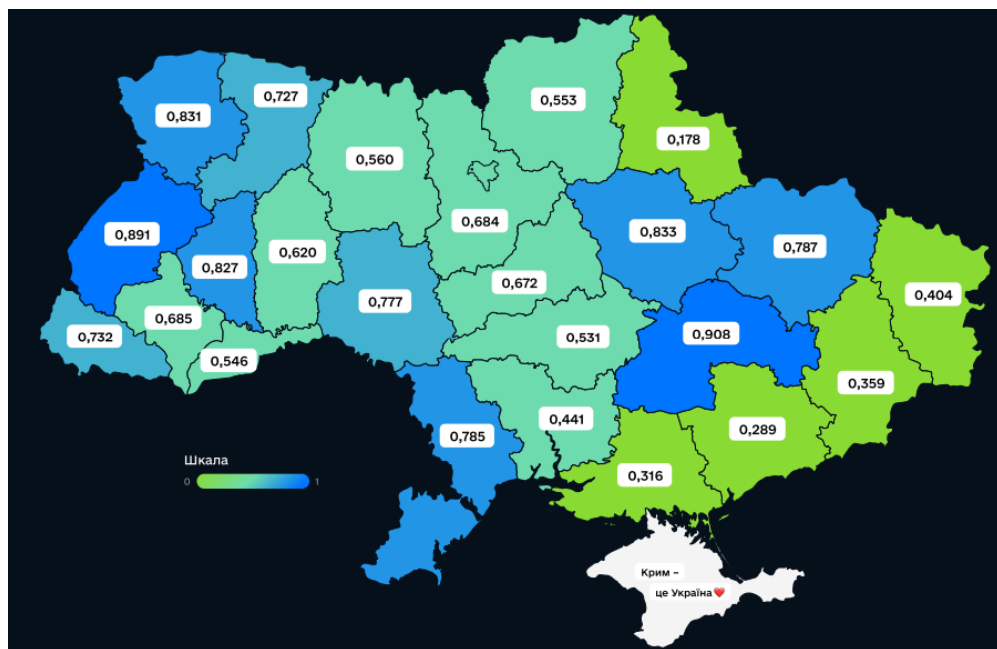
громадян та запровадження послуг, що потребують дороговартісного обладнання. У багатьох ЦНАП є проблема дефіциту персоналу, відтік кваліфікованих фахівців.

1.23. Цифрова трансформація

За Індексом цифрової трансформації України, підготовленим Міністерством цифрової трансформації України, у 2023 році Київська область посіла 12-е місце (0,684 бали порівняно із середнім по країні 0,632). У 2022 році – 14-е місце.

Зокрема, інституційна спроможність Київщини оцінюється на рівні 0,685 бали. Це свідчить про достатні управлінські ресурси та організаційні можливості для успішної реалізації проектів цифрової трансформації.

Малюнок 1.23.1. Індекс цифрової трансформації України у 2023 році. Джерело: Міністерство цифрової трансформації України <http://surl.li/iqfvwn>

Розвиток Інтернет-інфраструктури, оцінений у 0,689 бали, підкреслює високий рівень доступу до мережі для мешканців області, що створює сприятливі умови для розвитку цифрових сервісів. Водночас розширення покриття 5G та впровадження нових стандартів зв'язку є ключовими завданнями.

Впровадження цифрових рішень у центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП) у Київській області оцінюється на 0,744 бали, що є одним із найвищих показників серед регіонів.

Важливим аспектом цифрової трансформації є впровадження режиму "без паперів", де Київська область демонструє результат 0,718 бали. Це підтверджує прагнення області до повної відмови від паперових документів і переходу на електронний документообіг. Проте інтеграція нових систем потребує додаткових зусиль з навчання працівників.

Важливою складовою цифрового розвитку є візитівка області, яка отримала максимальний бал (1,000), що є свідченням того, що регіон успішно демонструє свої досягнення та можливості у цифровій сфері.

Проникнення базових електронних послуг оцінено на 0,728 бали, що свідчить про готовність області до впровадження електронних сервісів для населення та бізнесу. Однак потрібно подбати про розширення спектра послуг, їхню інтеграцію з національними платформами та підвищення рівня зручності користування.

Галузева цифрова трансформація з показником у 0,534 бали відображає те, що Київщина поступово впроваджує цифрові рішення у різних галузях, таких як охорона здоров'я, освіта та транспорт. Подальший розвиток цього напрямку вимагатиме тісної співпраці з відповідними міністерствами та приватним сектором.

Таким чином, незважаючи на досягнуті результати, ключовим завданням регіону залишається зміцнення інституційної спроможності, інтеграція новітніх технологій та створення сприятливих умов для розвитку цифрової культури серед населення та органів влади.

Аналіз офіційних сайтів районних державних (військових) адміністрацій та міських, сільських, селищних рад Київської області відповідно до Вимог до дизайну офіційних веб-сайтів (веб-порталів), затверджених наказом Міністерства цифрової трансформації України від 23 червня 2022 року № 57, виявив, що 15 веб-сайтів відповідають вимогам, 37 – потребують невеликого доопрацювання, 21 – взагалі не відповідає.

На початку 2023 року в територіальних громадах Київської області офіційно (наказом, розпорядженням, шляхом внесення змін до посадової інструкції) було визначено 14 % цифрових лідерів. Станом на 31 грудня 2023 року 52 % цифрових лідерів обрані офіційно.

З-поміж 1 180 населених пунктів, 94 не мають покриття інтернетом (7,9 %). Найбільша кількість населених пунктів без покриття широкопasmовим Інтернетом розміщені у Вишгородському (31 населений пункт) та Білоцерківському (19 населених пунктів) районах.

Крім цього, від Міністерства цифрової трансформації України отримано та передано пунктам незламності 55 систем Starlink, які забезпечать доступ пунктів незламності до широкопasmового інтернету у разі відсутності стаціонарного інтернет зв'язку. А саме старлінки були передані Білоцерківському району – 11 терміналів, Бориспільському – 11, Броварському – 5, Бучанському – 8, Вишгородському – 4, Обухівському – 8, Фастівському – 8.

За результатами опитування стосовно цифрових інструментів в освітньому процесі 44,4 % закладів загальної середньої освіти не використовують електронні щоденники та журнали, 68 % - використовують електронні платформи. У зв'язку з цим проводиться робота над запровадженням системи електронної освіти в усіх закладах загальної середньої та вищої освіти Київської області.

Станом на 31 грудня 2023 року 75 % територіальних громад Київської області використовують е-петицію, 80 % – е-звернення, 10 % – е-консультацію, 42 % – бюджет участі.

У тісній співпраці з Департаментом контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України було виявлено 495 підозрілих потенційних кіберінцидентів, з яких при додатковому аналізі аналітиками безпеки SIEM СЦЗК ідентифіковано 10 кіберзагроз на мережеву інфраструктуру Київської обласної державної адміністрації (Київської обласної військової адміністрації) (10 кібератак), які відповідно до Переліку категорій кіберінцидентів поділились на: C2 – 8, Malicious connection – 2. Виявлені кіберзагрози були вчасно локалізовані.

В області реалізується Київська обласна цільова програма інформатизації «Цифрова Київщина» на 2022-2024 роки, у рамках якої вжиті заходи з модернізації серверної та мережевої інфраструктури, підтримки функціонування систем е-документообігу, впровадження комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Київської обласної державної адміністрації. Забезпечено безперебійну роботу системи е-документообігу «Megapolis.DocNet» в Київській обласній державній адміністрації. Проведена модернізація серверного обладнання, переналаштування стореджів для оптимізації використання серверних потужностей та стореджів (дискових сховищ для збереження даних).

Проміжні висновки

1. За Індексом цифрової трансформації України, підготовленим Міністерством цифрової трансформації України, Київська область у 2023 році посіла 12-е місце серед регіонів країни (у 2022 році – 14-е місце).

2. Аналіз офіційних сайтів або порталів районних державних (військових) адміністрацій та міських, сільських, селищних рад Київської області відповідно до Вимог до дизайну офіційних веб-сайтів показав, що 15 офіційних веб-сайтів відповідають Вимогам, 37 – потребують невеликого доопрацювання, 21 – взагалі не відповідає Вимогам.

3. Хоча загальний рівень покриття широкосмуговим Інтернетом в Київській області високий, 7,9% населених пунктів не мають доступу до інтернету. Це особливо актуально для Вишгородського та Білоцерківського районів.

4. 8 територіальних громад обрано для реалізації цифрових проєктів, що включають створення єдиної системи комунальних установ, цифровізацію земельних реєстрів та інші інновації.

5. 44,4 % закладів загальної середньої освіти не використовують електронні щоденники та журнали, 68 % - використовують електронні платформи.

6. 75 % територіальних громад Київської області використовують е-петицію, 80 % – е-звернення, 10 % – е-консультацію, 42 % – бюджет участі.

1.24. Міжнародна співпраця

В області ведеться постійна робота щодо налагодження міжнародної співпраці. За 2023 рік та I-й квартал 2024 року Київською обласною державною адміністрацією забезпечено організацію та протокольний супровід візитів понад 170 іноземних делегацій, включаючи візити іноземних політиків, представників міжнародних організацій, відомих представників громадськості. Серед візитерів є багато тих, хто відвідує Київщину повторно. Найбільш значимі для області візити здійснили Президенти Австрії, Чехії, Словаччини, Естонії, Південної Кореї, Швейцарії, Фінляндії, Президентка парламентської делегації НАТО, 48-й Віце-президент США, Прем'єр-міністри Ісландії, Латвії, Ірландії, Міністр економіки Латвії, Румунії, Міністр інфраструктури Молдови, Швеції, Литви, Міністри закордонних справ Німеччини, Ізраїлю, Бахрейну, Естонії, Міністри оборони Македонії та Норвегії, Естонії та Міністр освіти Словаччини.

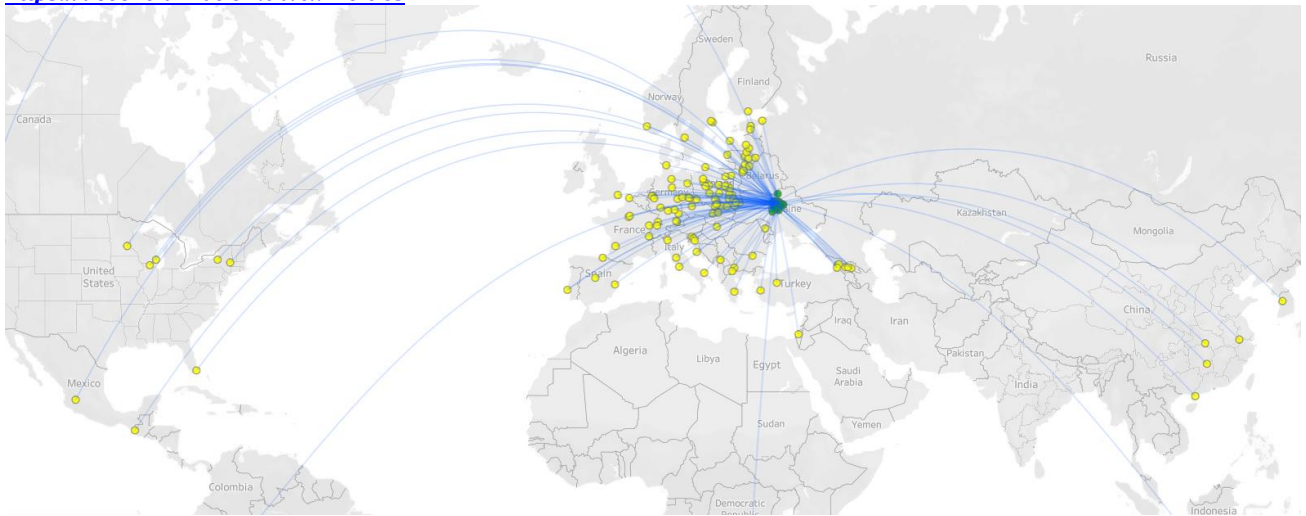
Метою проведення візитів є висвітлення трагічних наслідків російської збройної агресії та військових злочинів на території Київської області. Візити було організовано у співпраці з Офісом Президента України, Міністерством закордонних справ України, Верховною Радою України, Міністерством оборони України, Посольствами іноземних держав, міжнародними організаціями і такими організаціями, як UNITED 24, Ялтинська Європейська Стратегія (YES), Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв тощо.

Між Київською областю та французьким регіоном Іль-де-Франс було укладено Меморандум про взаєморозуміння. Підписано Меморандум про співпрацю з регіоном Тоскана (Італійська Республіка), а також Угоду про співпрацю із штатом Вашингтон (США). Зокрема, Київщина та штат Вашингтон співпрацюватимуть в наступних сферах: економіка та інвестиції, агроінновації, стала біоекономіка, чиста енергія, цифрові технології, а також відновлення інфраструктури Київщини.

Надано сприяння в укладанні угод про міжнародні побратимства Бучанській, Ірпінській, Бородянській, Макарівській, Боярській, Броварській, Білогородській, Білоцерківській, Великодимерській, Димерській, Славутицькій, Коцюбинській, Немішаївській, Обухівській, Фастівській та Яготинській територіальним громадам.

Всього, за даними порталу decentralization.org.ua, 33 громади області (або менше половини) мають побратимів закордоном (всього 127). Найбільше у Польщі (30 партнерів), Німеччині (20), Литві (10). Найактивнішими у міжнародних зв'язках є громади пристолічного регіону, які постраждали від війни.

Малюнок 1.24.1. Міжмуніципальні партнерства громад Київської області. Джерело: <https://decentralization.ua/twincities>

Київська обласна державна адміністрація веде активну співпрацю із міжнародними організаціями. На даний час кількість організацій, які надають гуманітарну допомогу, перевищує 70. Серед важливих партнерів: Міжнародна організація з міграції (МОМ ООН), Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Дитячий фонд ООН (UNICEF), Товариство Червоного Хреста України, Програма розвитку ООН (ПРООН), Угорська екуменічна служба допомоги, Лікарі без кордонів, Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Міжнародний фонд «Партнерство за сильну Україну» (PFRU), Oxfam GB, Global Empowerment Mission (GEM), Project HOPE, Карітас, Турецька агенція зі співробітництва та координації (ТІКА), Японське агентство міжнародного співробітництва (JICA).

Вказані гуманітарні організації здійснюють діяльність у 14 секторах, включаючи відбудову пошкодженої інфраструктури, продовольчу безпеку, охорону здоров'я, захист дітей і родин, діяльність з розмінування територій, освітню діяльність, координацію роботи гуманітарних хабів та управління ними, відновлення мереж та евакуаційну логістику в надзвичайних ситуаціях, передачу спеціальної техніки, автомобілів в комунальну власність громад.

Загалом за 2023 рік за кошти міжнародних партнерів Київської області було повністю або частково відновлено 2 767 об'єктів, серед них: 149 багатоповерхівок, 2 571 приватний будинок, 21 заклад середньої освіти, 15 закладів дошкільної освіти, 11 закладів охорони здоров'я. Найбільшими міжнародними проектами є відновлення дитячого садочку «РУТА» в м. Ірпінь за кошти Уряду Литви (орієнтовна вартість 4,4 млн євро), відновлення ліцею № 3 в м. Ірпінь за кошти UNICEF та інших міжнародних партнерів (орієнтовна вартість 4,8 млн євро), проведення капітального ремонту школи в смт Бородянка (орієнтовна вартість 4,8 млн євро); проведення капітального ремонту двох багатоповерхових будинків у м. Ірпінь за сприяння МОМ ООН (орієнтовна вартість 1,2 млн євро).

У рамках міжнародної програми між UNICEF та 9-ма територіальними громадами Київської області (Вишгородською, Димерською, Іванківською,

Великодимерською, Макарівською, Гостомельською, Бородянською, Бучанською та Ірпінською) було підписано Меморандуми про співпрацю. Підписання відповідних угод сприятиме наданню комплексних медичних, соціальних, освітніх послуг для постраждалих внаслідок російської збройної агресії сімей і дітей до 2026 року.

Також ведеться тісна співпраця з іноземними посольствами в Україні, зокрема, з посольствами Німеччини, Литви, Молдови, Нідерландів, Італії, Франції, Японії, Австрії, Кореї та іншими партнерами. Основними напрямки міжнародної допомоги в рамках домовленостей є гуманітарна допомога медичній сфері, у сфері освіти, передача комунальної техніки, ремонт пошкоджених об'єктів інфраструктури, допомога в подоланні енергетичної кризи, роздача продуктових та гігієнічних наборів, реалізація програм фінансової підтримки населення області для покриття нагальних потреб.

Київська обласна державна адміністрація спільно із іноземними посольствами координує процес допомоги територіальним громадам із розміщенням внутрішньо переміщених осіб та родин, які втратили власне житло внаслідок російської збройної агресії шляхом встановлення в містах та селах модульних будинків. Відповідні модульні містечка працюють в Бучанській, Ірпінській, Бородянській, Макарівській та інших територіальних громадах, що зазнали руйнувань. У співпраці із Посольством Фінляндії в Україні було встановлено 51 будинок на території Ірпінської, Дмитрівської та Бородянської громад. Також в координації з Посольством Литви в Україні відкрито нову секцію модульних будиночків в смт Бородянка.

Міжнародними партнерами передано понад 2 093 ноутбуки школярам з області, надано допомогу в облаштуванні бомбосховищ в закладах освіти. Французькі партнери із регіону Іль-де-Франс надали для закладів освіти та центрів надання адміністративних послуг Київщини понад 6 000 планшетів.

У Тарасівці на Київщині відкрили першу чергу «Містечка Хансена». Будівництво фінансує благодійна організація To Ukraine With Love. Основний інвестор цього проекту – Делл Лой Хенсен. Ключі від квартир отримали 80 родин, які користуватимуться безоплатною орендою терміном на 5 років. У перші готові будинки заселились понад 300 переселенців, серед яких 104 дитини.

Наприкінці квітня 2023 року іноземним партнерам, серед яких представники Комітету регіонів ЄС, Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи, які прибули в Україну в рамках першого Міжнародного саміту міст та регіонів, було презентовано Регіональний офіс міжнародного співробітництва (далі – РОМС). РОМС утворено як консультативно-дорадчий орган відповідно до розпорядження Київської обласної державної адміністрації (Київської обласної військової адміністрації) від 05 травня 2023 року № 341, затверджено положення про нього та посадовий склад.

Головними напрямками його діяльності є гуманітарна і соціальна допомога, а також відновлення пошкодженої та знищеної інфраструктури, перезапуск економіки Київської області шляхом систематизації даних, супроводження

проектів та координації міжнародного співробітництва між усіма сторонами, які представлені в регіоні.

Відповідно до посадового складу РОМС Агенцію регіонального розвитку Київської області (далі – АРРКО) визначено його виконавчим органом.

Проміжні висновки

1. В області ведеться постійна робота щодо налагодження міжнародної співпраці. У 2023 році та I кварталі 2024 року Київщину відвідала 170 іноземних делегацій, до складу яких увійшли вищі посадові особи іноземних держав-партнерів, представники різних урядових та неурядових організацій, бізнесу, волонтерських організацій і благодійних фондів, які прагнуть допомогти регіону. На даний час кількість організацій, які надають гуманітарну допомогу, перевищує 70.

2. Київська область започаткувала партнерства з французьким регіоном Іль-де-Франс, з регіоном Тоскана (Італійська Республіка), штатом Вашингтон (США).

3. Лише 33 громади області (або менше половини) мають побратимів закордоном, з яких найбільше - у Польщі (30 партнерів), Німеччині (20), Литві (10). Найактивнішими у міжнародних зв'язках є громади пристолічного регіону.

1.25. Структура регіональної економіки

За останніми наявними статистичними даними, Київська область займала 5-е місце серед регіонів України (після м.Києва, Дніпропетровської, Харківської та Львівської областей) за обсягами валового регіонального продукту (ВРП), який у 2021 році становив 291,5 млрд грн (у 2017 році – 156,8 млрд грн, 5-е місце). У розрахунку на одну особу ВРП становив майже 163,0 тис. грн, це 4-е місце по Україні.

Таблиця 1.25.1. Валовий регіональний продукт у 2021 році

	Валовий регіональний продукт			Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту, % до попереднього року	
	у фактичних цінах, млн грн	частка регіону у % до підсумку	у розрахунку на одну особу, грн	усього	у розрахунку на одну особу
Україна	5450849	100,0	131734	103,4	104,4
Автономна Республіка Крим	...	...	...	...	...
Вінницька	173531	3,2	114218	105,6	106,9
Волинська	92535	1,7	90331	92,5	92,9
Дніпропетровська	582363	10,7	186697	102,6	103,9
Донецька	283326	5,2	69446	103,3	104,2

Житомирська	113919	2,1	95948	104,4	105,7
Закарпатська	75626	1,4	60632	101,9	102,3
Запорізька	228906	4,2	138521	104,5	106,0
Івано-Франківська	119680	2,2	88227	101,4	102,0
Київська	291519	5,3	162696	101,7	101,3
Кіровоградська	99564	1,8	109183	105,8	107,5
Луганська	52135	1,0	24684	101,0	101,8
Львівська	296182	5,4	119049	106,7	107,4
Миколаївська	124162	2,3	112864	108,7	110,1
Одеська	271669	5,0	115129	106,2	106,8
Полтавська	266694	4,9	195825	100,2	101,4
Рівненська	88859	1,6	77599	102,3	102,8
Сумська	105254	1,9	100760	99,1	100,6
Тернопільська	81485	1,5	79412	106,7	107,6
Харківська	319796	5,9	122227	101,1	102,3
Херсонська	88182	1,6	87378	103,6	105,0
Хмельницька	119876	2,2	96964	105,7	106,8
Черкаська	131154	2,4	112145	104,8	106,2
Чернівецька	54582	1,0	61088	103,1	103,7
Чернігівська	113474	2,1	117225	102,4	104,1
м.Київ	1276376	23,4	431616	104,0	104,3
м.Севастополь	...	...	...	...	...

Аналіз динаміки індексів фізичного обсягу валового регіонального продукту за 2017-2021 роки показав, що пік росту ВРП був досягнутий у 2018 році (3-є місце по Україні), водночас у 2020 році не вдалося зберегти позитивну тенденцію через наслідки світової економічної кризи, яка співпала з розвитком пандемії. Це призвело до появи кризових явищ у провідних галузях економіки, викликало скорочення ділової активності суб'єктів малого та середнього бізнесу, погіршення ситуації на ринку праці. Водночас у 2021 році за рахунок пожвавлення підприємницької та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання темп росту ВРП склав 101,7 % (19-е місце по Україні), але був менший, ніж в середньому по Україні (103,4 %).

Таблиця 1.25.2. Динаміка індексів фізичного обсягу валового регіонального продукту

	Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту, у цінах попереднього року, %					Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу, у цінах попереднього року, %				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Україна	102,4	103,5	103,2	96,2	103,4	102,8	104,0	103,8	96,9	104,4
Київська	104,4	106,9	104,1	97,4	101,7	103,7	105,8	103,3	96,9	101,3

За обсягом валової доданої вартості (ВДВ) у 2021 році Київська область посіла 5-е місце серед регіонів України, а у розрахунку ВДВ на одну особу – 4-е місце.

Протягом 2017-2021 років структура ВДВ області у розрізі видів економічної діяльності дещо змінилася. Найбільшу питому вагу займала сфера послуг, яка збільшилася на 0,6 в.п. та у 2021 році становила 60,6 %. Це сталося внаслідок зростання частки оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів; державного управління й оборони, обов'язкового соціального страхування; освіти; операцій з нерухомим майном. При цьому суттєво зменшилася частка транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності.

Таблиця 1.25.3. Динаміка структури валової доданої вартості Київської області протягом 2017-2021 років, %

Вид економічної діяльності	Частка у структурі валової доданої вартості, %				
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	14,3	14,9	12,0	11,0	13,7
Промисловість	21,5	20,3	19,2	20,3	20,2
<i>Добувна промисловість і розроблення кар'єрів</i>	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
<i>Переробна промисловість</i>	17,5	15,8	14,7	15,1	14,9
<i>Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря</i>	2,9	3,5	3,3	4,1	4,2
<i>Водопостачання, каналізація, поводження з відходами</i>	0,7	0,6	0,8	0,6	0,6
Будівництво	4,2	4,1	4,9	5,5	5,5
Сфера послуг	60,0	60,7	63,9	63,2	60,6
<i>Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів</i>	16,3	16,6	15,9	15,7	16,6
<i>Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність</i>	9,1	8,6	8,4	6,6	5,7
<i>Операції з нерухомим майном</i>	7,7	7,8	8,3	8,2	7,8
<i>Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування</i>	11,3	11,9	13,0	14,5	12,1
<i>Освіта</i>	4,2	4,2	4,1	4,2	4,5
<i>Охорона здоров'я</i>	2,4	1,9	2,3	2,0	1,8
<i>Інші види послуг</i>	9,0	9,7	11,9	12,0	12,1

Протягом 2017-2019 років частка промисловості знизилася з 21,5 до 19,2 %, проте, у подальшому вона почала зростати і вже у 2021 році становила 20,2 %.

Через зменшення попиту на продукцію агропромислового комплексу в країнах-торгових партнерах через карантин та низьку врожайність більшості сільськогосподарських культур, спричинену несприятливими посушливими погодними умовами, зменшення поголів'я корів та птиці знизилася частка сільського, лісового та рибного господарств з 14,3 % у 2017 році до 11,0 % у 2020 році, проте, за рахунок збільшення індексу виробництва продукції рослинництва у 2021 році частка цього виду економічної діяльності зросла до 13,7 %.

Завдяки активній будівельній діяльності, значним обсягам житлового будівництва частка будівництва у структурі ВДВ за 2017-2021 роки збільшилася з 4,2 до 5,5 %.

Аналіз динаміки фізичного обсягу ВДВ показав, що протягом 2017-2021 років його зниження спостерігалось лише у 2020 році внаслідок зниження ВДВ таких видів економічної діяльності, як сільське, лісове та рибне господарства, переробна промисловість, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

Таблиця 1.25.4. Динаміка фізичного обсягу ВДВ Київської області за окремими видами економічної діяльності за 2017-2021 роки

Вид економічної діяльності	Індекс фізичного обсягу ВДВ (у цінах попереднього року), %				
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Всього	103,6	107,5	104,5	97,5	102,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	96,0	122,2	92,0	84,8	116,9
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	97,9	87,0	96,0	125,5	95,3
Переробна промисловість	114,8	99,7	98,2	97,8	97,8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	73,7	124,6	104,5	95,8	90,4
Будівництво	119,5	105,2	134,0	116,0	112,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	101,3	108,4	107,1	101,8	99,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	107,6	106,0	108,3	84,4	99,3
Операції з нерухомим майном	99,5	111,4	104,9	101,7	100,0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	100,7	99,1	106,0	106,0	91,4

У 2021 році індекс фізичного обсягу ВДВ становив 102,4 %. Вдалося збільшити обсяги ВДВ сільському, лісовому та рибному господарствам, будівництву. Разом з тим, зменшення обсягів ВДВ спостерігалось у промисловості, оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів, транспорту, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності, державному управлінні й обороні, обов'язковому соціальному страхуванні.

Починаючи з 24 лютого 2022 року, російська агресія проти України спричинила значні руйнування та втрати в усіх сферах економіки, включаючи промисловість. Нараховується понад 29 тис. пошкоджених та зруйнованих об'єктів інфраструктури, серед них майже 26 тис. об'єктів житлового фонду. Пошкоджено понад 770 суб'єктів господарювання регіону, з них 127 – повністю зруйновано.

За даними Звіту щодо оцінки збитків і потреб, які виникли внаслідок широкомасштабного вторгнення РФ (Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA3)²⁰, безпосередні збитки для промисловості Київської області склали 2,6 млрд.дол США (або 17% від загальноукраїнського показника), втрати – 61,9 млрд. дол. (35,7%), а потреби на відновлення оцінюються у 19,97 млрд.дол (30%).

Оцінити стан функціонування економіки області на сьогодні складно, оскільки відсутня офіційна статистична інформація.

Разом з тим, проведені Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій опитування суб'єктів господарювання Київської області, засвідчили, що практично усі галузі економіки регіону змогли адаптуватися до змін, викликаних повномасштабною війною.

Проміжні висновки

1. У 2021 році Київська область займала 5-е місце серед регіонів України за обсягами ВРП, як і у 2017 році. ВРП на одну особу становив 163,0 тис. грн (4 місце по Україні). Водночас темп росту ВРП складав 101,7%, що нижче середнього по Україні (103,4%).

2. У структурі ВДВ у 2021 році переважала частка сфери послуг, яка становила 60,6%. Частка промисловості складала 20 %, сільського, лісового та рибного господарства - 13,7 %, будівництва – 5,5 %.

3. За даними Звіту RDNA3²¹, безпосередні збитки для промисловості Київської області склали 2,6 млрд.дол США (або 17% від загальноукраїнського показника), втрати – 61,9 млрд. дол. (35,7%), а потреби на відновлення оцінюються у 19,97 млрд.дол (30%).

²⁰

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099021324115085807/pdf/P1801741bea12c012189ca16d95d8c2556a.pdf>

²¹

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099021324115085807/pdf/P1801741bea12c012189ca16d95d8c2556a.pdf>

4. Київська область має значний потенціал для відновлення та розвитку завдяки столичному статусу, зручному транспортному сполученню, потужному промислового та аграрному потенціалу.

1.26. Промисловість

Для промислового комплексу Київської області період 2020-2023 років виявився надскладним. На початку 2022 року економіка області долала наслідки пандемії COVID-19, пристосовуючись до функціонування в умовах обмежень, викликаних запобіжними заходами карантину та зростанням цін на енергоносії.

Період військової агресії росії проти України, що розпочався 24 лютого 2022 року і триває донині, характеризується падінням обсягу реалізації продукції промислових підприємств, порушенням логістичних ланцюгів постачання матеріалів та комплектуючих, наслідками руйнування енергетичних об'єктів, а також вилученням з виробничого процесу кваліфікованих спеціалістів до Збройних Сил України чи їх виїздом закордон.

Найбільше постраждали промислові підприємства на території Бородянської, Ірпінської, Макарівській, Бучанської, Димерської, Іванківської, Вишневої, Калинівської (Фастівського району) та Калинівської (Броварського району), Немішаєвської, Баришівської, Броварської територіальних громад. Їх виробничі потужності зазнали обстрілів та бомбардувань.

За наявними даними Держстату, у 2021 році в промисловості Київщини (розділи КВЕД В+С+D+E) нараховувалось 3 194 підприємства, серед яких: 22 великих (0,7 %), 329 середніх (10,3 %) і 2843 малих підприємств (89 %).

Промисловість Київщини в довоєнний період працювала відносно стабільно. Протягом 2013-2020 років щорічні індекси промислової продукції по Київській області перевищували відповідні індекси по Україні. У 2021 році індекс промислової продукції Київщини зменшився і склав 97,5 % відносно 2020 року, в той час як по Україні індекс промислової продукції зріс і склав 101,9 %. У 2022 році індекс промислової продукції впав до 70,8 % через початок військової агресії. У 2023 році вже спостерігалось зростання виробництва – 116,5% до рівня попереднього року.

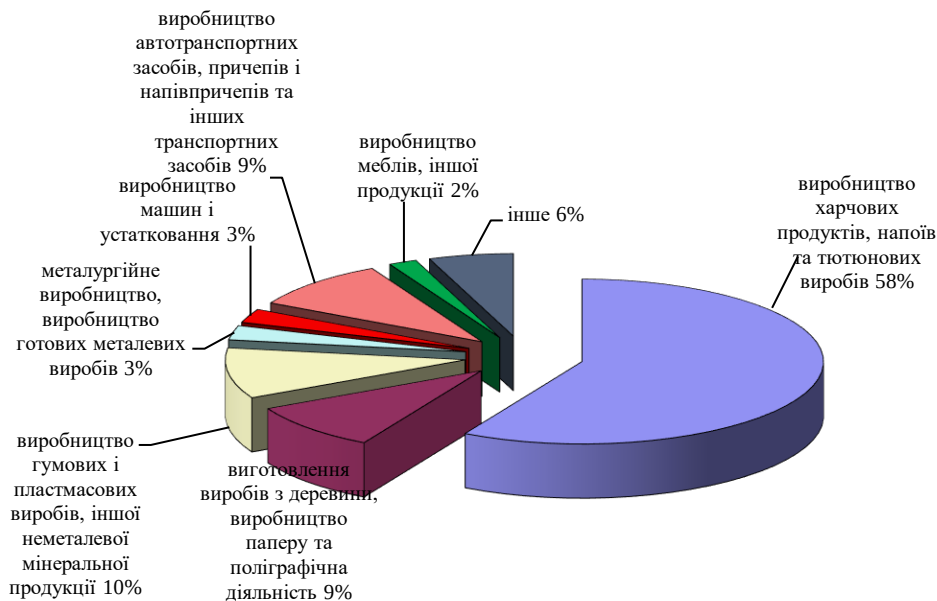
Таблиця 1.26.1. Динаміка основних показників роботи промислового комплексу області

Назва показника	2020 рік	2021 рік	2022рік	2023 рік
Індекс промислової продукції, %	98,5	97,5	70,8	116,5
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн	125 836,8	157 978,3	127 888,5	184 719,2
Питома вага в загальному обсязі реалізованої промислової продукції по Україні, %	5,1	4,4	4,5	5,6

У 2021 році **обсяг капітальних інвестицій в промисловості** (КВЕД В+С+D+E) склав 12 344,4 млн грн, що становить 34,2 % від загальної суми капітальних інвестицій по області.

У структурі капітальних інвестицій промисловості за видами економічної діяльності на переробну промисловість (КВЕД С) припадає 43,6 %, на постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (КВЕД D) – 53,3 %, на водопостачання, каналізацію, поводження з відходами (КВЕД E) – 2,9 %, на добувну промисловість і розроблення кар'єрів (КВЕД В) – 0,2 %.

Малюнок 1.26.1. Структура капітальних інвестицій в переробній промисловості Київської області в 2021 році (за видами економічної діяльності)

У структурі капітальних інвестицій переробної промисловості переважає діяльність з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 58,1 %, майже по 10 % припадає на діяльність з виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічну діяльність, діяльність з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції та діяльність з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів.

На початку 2022 року в промисловості було зайнято 126,4 тис. осіб або 17,0 % від загальної кількості зайнятого населення за всіма видами економічної діяльності в області.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, що працювали в промисловості в 2021 році, становила 15739 грн, що перевищує середньомісячну заробітну плату по області на 1449 гривень.

Обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами Київщини в 2020 році склав 125 836,8 млн грн, що становить 5,1 % від обсягу реалізованої продукції по Україні, у 2023 році – 184 719,2 млн грн та 5,6 % відповідно.

У структурі обсягу реалізованої продукції за видами промислової діяльності переважають виробництво харчових продуктів і напоїв, виробництво гумових і

пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу і поліграфічної продукції, машинобудування, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів тощо.

До підприємств, що складають промисловий потенціал області, належать наступні:

- Каскад Київських ГЕС і ГАЕС є верхньою сходинкою каскаду гідроелектростанцій на річці Дніпро і входить до складу державної акціонерної гідрогенеруючої компанії «Дніпрогідроенерго». Каскад об'єднує дві станції – Київську ГЕС, базову станцію компанії, і Київську ГАЕС, єдину діючу гідроакумулюючу електростанцію на території України;

- ТОВ «Політехносервіс» – виробник тролейбусів (кооперація);
- ТОВ «Спецбудмаш» – виробник дорожньої та спеціальної техніки;
- ТОВ «ВКК Спецмаш» - виробник комунальної техніки (сміттєвозів, асинізаційних цистерн, каналоочисні та муловсмоктувальні машини, самохідні ямобури);

- ТОВ «ТДС Укрспецтехніка» виробляє екскаватори-навантажувачі, автогрейдери;

- ТОВ «Автоспецпром» виробляє автомобілі швидкої допомоги;
- ТОВ «Преміорі» є виробником шин для автомобілів та сільськогосподарської техніки;

- ПАТ «Елопак-Фастів» є одним із відомих світових виробників упаковки і пакувальних систем для рідких харчових продуктів;

- ТОВ «Хенкель Баутехнік (Україна)» – провідний вітчизняний виробник сухих будівельних сумішей «Ceresit»;

- ВАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» – одне з найбільших у Європі підприємств, що виробляє гофрокартон та вироби з картону і паперу;

- ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед» – найпотужніший в Європі виробник безалкогольних напоїв ;

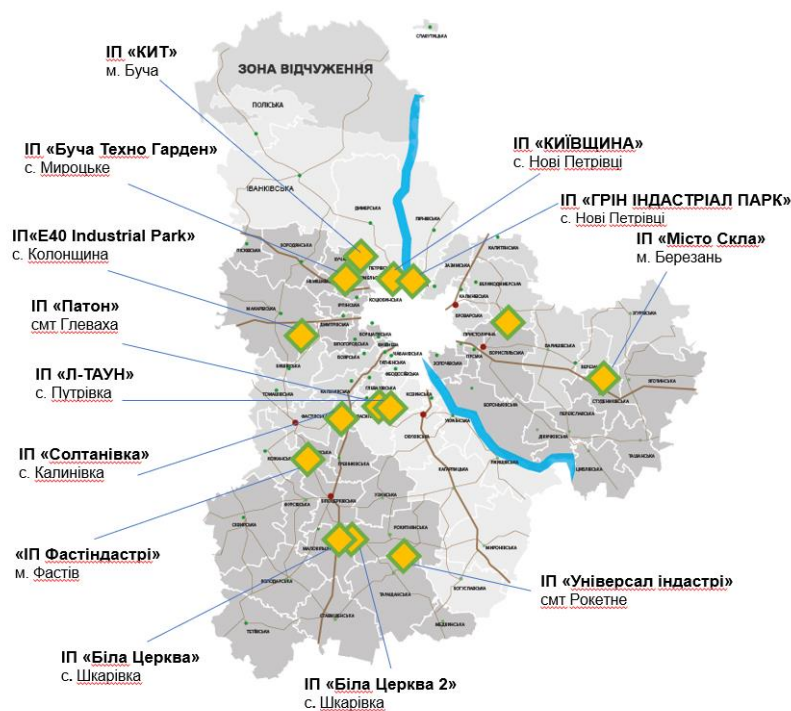
- ПАТ «Яготинський маслозавод» – один з найбільших в Україні виробників молочної продукції.

Попри наслідки окупації та активних бойових дій, Київщина стала одним з регіонів, до якого релоковані підприємства з південних та східних регіонів України. В рамках урядової програми було релоковано 77 підприємств.

Київщина залишається одним з лідерів серед регіонів України за кількістю зареєстрованих індустріальних парків. На території області до Реєстру індустріальних (промислових) парків включено 13 індустріальних парків, з них включено протягом 2022-2024 років: парк «Л-ТАУН ПАРК» (с. Путрівка Глевахівської територіальної громади Фастівського району), парк «ЕКО-ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ПАРК «УНІВЕРСАЛ ІНДАСТРІ» (сmt Рокитне Рокитнянської територіальної громади), парк «Грін Індастріал Парк» (с. Нові Петрівці Петрівської територіальної громади), парк «КИТ» (м. Буча Бучанської територіальної громади).

Підтримано ініціативи щодо створення наступних індустріальних парків: ІП «ПАЧВОРК: БІЛА ЦЕРКВА», ІП «БЦ Північно-Східний Індустріальний Парк», ІП «ФУРСИ».

Малюнок 1.26.2. Індустріальні парки Київської області

Виробничий майданчик КП БМР "БВАК" виступає в ролі пілотного індустріального парку в рамках проекту міжнародної технічної допомоги "Глобальна програма еко-індустріальних парків в Україні: реалізація на місцевому рівні", який реалізується ЮНІДО за фінансової підтримки Уряду Швейцарії через Державний секретаріат з економічних питань (SECO) (детальніше за посиланням: <https://geipp-ukraine.org/alternativna-energetika-zabezpechuie-stijkiy-biznes-v-ukrainskih-industrialnih-parkah/>).

Серед результатів реалізації проекту можна відзначити впровадження компаніями, які працюють в межах пілотного парку, ряду заходів щодо ресурсоефективного та чистого виробництва. Серед таких компаній найбільшою є ТОВ "Тривіум Пекеджинг Україна", яка реалізувала у 2024 році завдяки грантовій підтримці проект встановлення сонячної електростанції та завершує реалізацію ще одного проекту щодо рекуперації скидного тепла від виробничої лінії (детальніше за посиланням: <http://www.ukriee.org.ua/uk/2024/praktichna-dopomoga-unido-promislovim-pid/>).

У січні 2023 року представники керуючих компаній індустріальних парків обговорили на Форсайт-сесії перспективи розвитку індустріальних парків на Київщині, зокрема створення Кластеру індустріальних парків Київщини.

На території індустріального парку «Місто скла» (м. Березань) продовжує будуватися завод з виробництва листового скла (методом флоат) потужністю 600 т/добу.

На території індустріального парку «Біла Церква» розмістив свої потужності німецький виробник автокомпонентів. Також харківська компанія, яка виробляє спеції, скористалася можливістю релокації виробництва та перевезла своє обладнання на територію парку і запустила виробництво.

У липні 2023 року ТОВ «Компанія «Юнівест» набула статусу учасника індустріального парку «Фастіндастрі». На території індустріального парку компанія реалізує інвестиційний проєкт «Будівництво підприємства з виробництва гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари». Для цього підприємство закупило та ввезло обладнання вартістю 1,5 млн дол. США і як учасник індустріального парку скористалось правом на митне та податкове стимулювання, завдяки чому зекономлені 15 млн грн будуть реінвестовані у подальший розвиток.

Місцеві органи самоврядування, з свого боку, створюють сприятливі умови для функціонування індустріальних парків.

Білоцерківська міська рада 30 березня 2023 року прийняла рішення № 3659-38-VIII «Про звільнення від сплати земельного податку, яким були звільнені від сплати земельного податку за земельні ділянки, що входять до складу території індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, нормативну грошову оцінку яких проведено, що використовуються ініціаторами створення індустріального парку, керуючою компанією індустріального парку та учасниками індустріальних парків, що сплачуються на території Білоцерківської міської територіальної громади».

Фастівська міська рада 20 червня 2023 року прийняла рішення № 300-XLIV-VIII, яким встановила плату за землю, що входить до складу території індустріальних парків, у розмірі 1% від нормативної грошової оцінки землі.

У 2023 році велика увага приділялась проєктній діяльності з метою залучення грантових коштів, а також сприянню реалізації проєктів наукових та громадських організацій. З метою долучення до європейської політики циркулярної економіки, Департамент економіки облдержадміністрації приєднався до консорціуму європейських країн для участі в проєкті «Regional Innovation Valley for Circular economy» за програмою Horizon-EIE-2023-Connect-03.

З метою впровадження цифрових технологій МСП на шляху подвійного «цифрового» та «зеленого» переходу, Департамент економіки облдержадміністрації приєднався до консорціуму ЄЦІХ «Kyiv Hitech» для участі в конкурсному відборі проєктів за Програмою ЄС «Цифрова Європа».

Проміжні висновки

Київська область за своїм промисловим потенціалом належить до десятки найбільш промислово розвинутих регіонів України. За результатами 2023 року Київська область займає 6-е місце за обсягом реалізованої промислової продукції серед регіонів України.

Найбільш розвиненими видами діяльності в промисловості є виробництво електроенергії, харчових продуктів, гумових та пластмасових виробів, паперу і картону, транспортних засобів, металовиробів.

Воєнні дії 2022-2023 років значно погіршили умови діяльності бізнесу. Промислові підприємства Київщини працюють в умовах складної логістики сировини, реалізації продукції та обмеження електропостачання. Ризики воєнного стану значно погіршили інвестиційні можливості промислових підприємств.

Водночас для промислових підприємств з'явилися нові можливості, зокрема державні грантові програми, грантові програми міжнародних організацій та європейських програм.

Особлива увага держави приділяється розвитку оборонно-промислового комплексу. На державному рівні підтримуються виробники безпілотних літальних апаратів, а також розробники новітніх технологій у сфері озброєння, військової техніки та спорядження.

1.27. Сільське господарство

Агропромисловий комплекс є одним із найбільших секторів економіки області, в якому формується основна частина продовольчих ресурсів.

Київщина зі своїми сприятливими кліматичними умовами та інвестиційним потенціалом може нарощувати сільськогосподарське виробництво, тим самим забезпечуючи зростаючі потреби населення області та міста Києва у сільськогосподарській продукції.

За 2021 рік всіма категоріями господарств області було вироблено валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2021 року) 74,8 млрд грн, що на 19% більше відповідного показника за 2020 рік.

За обсягом сільськогосподарського виробництва Київщина посіла 5-е місце серед інших регіонів країни, частка області у загальному виробництві валової продукції сільського господарства в Україні за 2021 рік складала 5,6 %.

Київщина у 2021 році посідала перше місце серед областей України за чисельністю поголів'я свиней, чисельність яких збільшилася на 12,5 % і становила 624,8 тис. голів. Друге місце серед регіонів область займала за чисельністю поголів'я птиці в усіх категоріях господарств, яка становила 29,0 млн голів, що на 23,3% більше, ніж їх кількість станом на початок 2021 року.

Внаслідок російської збройної агресії за даними Звіту RDNA3²², безпосередні збитки для сільського господарства Київської області склали 0,5 млрд.дол США (або 5% від загальноукраїнського показника), втрати – 3,2 млрд. дол. (5%), а потреби на відновлення оцінюються у 2,5 млрд.дол (4,5%).

У 26 суб'єктів господарювання галузі рослинництва частково пошкоджено або повністю знищене майно, зокрема, найбільше постраждали 13 підприємств із

зберігання та переробки зерна (37,9 млн грн), садівництва, виноградарства (майже 2,1 млн грн), овочівництва (494,5 тис. грн) тощо.

На територіях бойових дій пошкоджено будівлі тваринницьких ферм, викрадено та знищено сільськогосподарську техніку та обладнання у кількості понад 475 одиниць.

За 2022 рік всіма категоріями господарств області було вироблено валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2021 року) майже 59,2 млрд грн (по Україні – 7-е місце), що на 20,8% менше відповідного показника за 2021 рік. Проте, у 2023 році виробництво збільшилося на 22,0 % і склало 72,3 млрд грн (по Україні – 5-е місце).

Таблиця 1.27.1. Динаміка структури валової продукції сільського господарства

(у постійних цінах 2021 року)

	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Господарства усіх категорій, млн грн	74 783,1	59 234,8	72 280,8
у тому числі підприємства, млн грн	56 571,9	43 013,2	54 936,7
господарства населення, млн грн	18 211,2	16 221,6	17 344,1
Індекси сільськогосподарської продукції, %	119,0	79,2	122,0

Впродовж 2022-2023 років з метою відновлення та подальшого розвитку агропромислової діяльності надавалась державна підтримка агропромислового комплексу відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 року № 738 «Деякі питання надання грантів бізнесу». Зокрема, у 2023 році було надано допомогу за такими грантовими програмами:

- гранти для садівництва, ягідництва та виноградарства – погоджено гранти 24 підприємствам Київщини в сумі 97,4 млн грн (2 місце по Україні);

- гранти для тепличного господарства – погоджено гранти 5 підприємствам Київської області в сумі 20,0 млн грн.

Сума виплачених грантів за 2023 рік становила 97,4 млн грн, з них для садівництва – 84,4 млн грн, тепличного господарства – 13,0 млн грн.

За 2023 рік 1 029 сільськогосподарських товаровиробників Київської області одержали 13,1 млрд грн банківських кредитів на розвиток господарств. Зокрема, у рамках державної програми «Доступні кредити 5-7-9» 826 аграріїв регіону отримали 4,2 млрд грн кредитних коштів.

Область є одним із лідером серед операторів ринку зберігання зернових та олійних культур в Україні. На території області функціонує 53 елеватори загальною потужністю 2,6 млн тонн зберігання, а також 45 плодосховищ-холодильників.

Для переробки цукрових буряків в області задіяно шість цукрових заводів, з яких у Білоцерківському районі – ТОВ «Шамраївський цукор» з плановою потужністю переробки 3,0 тис. т за добу, ТОВ «Узинський цукровий комбінат» (1,7 тис. т за добу), АТ «Городище-Пустоварівський цукрозавод» (5,0 тис. т за добу), ПрАТ «Саливонківський цукровий завод» (6,8 тис. т за добу), ТОВ

«Призма - 14» (6,0 тис. т за добу) та у Броварському районі – ТОВ «КРАЄВИД» (2,0 тис. т за добу).

Станом на 28.12.2023 площа сільськогосподарських угідь, в рамках гуманітарного розмінування по Київській області, що потребувала обстеження на предмет розмінування, становила 10410 га, площ, що готова до використання, – 2445,5 га, площа, що використовувалась, – 801,4 га.

У господарствах області усіх категорій станом на 01.01.2024 чисельність великої рогатої худоби становила 99,6 тис. голів (на 4,8 % менше у порівнянні з відповідним показником на початок 2023 року), у тому числі корів – 48,1 тис. голів (на 5,7 % менше у порівнянні з аналогічним показником на 01 січня попереднього року).

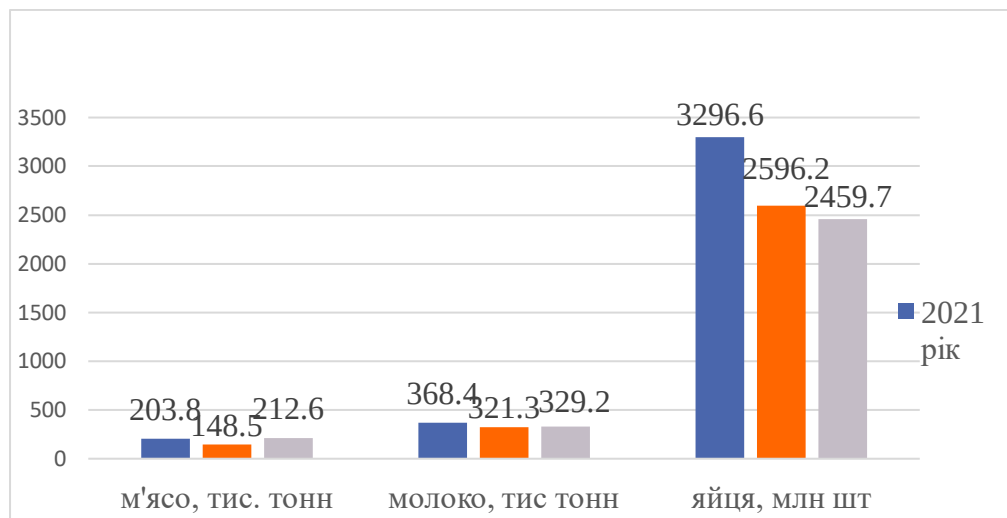
Таблиця 1.27.2. Кількість сільськогосподарських тварин

Показник	Станом на 01.01.2022	Станом на 01.01.2023	Станом на 01.01.2024
Поголів'я великої рогатої худоби, тис. голів	103,6	104,6	99,6
у % до аналогічного показника на відповідну дату попереднього року	96,1	101,0	95,2
у тому числі корови, тис. голів	51,3	51,0	48,1
у % до аналогічного показника на відповідну дату попереднього року	95,9	99,4	94,3
Поголів'я свиней, тис. голів	639,1	639,8	637,2
у % до аналогічного показника на відповідну дату попереднього року	115,1	100,1	99,6
Поголів'я птиці, тис. голів	22 440,5	21 035,3	21 816,7
у % до аналогічного показника на відповідну дату попереднього року	95,4	93,7	103,7

Поголів'я свиней становило 637,2 тис. голів (на 0,4 % менше у порівнянні з відповідним показником на початок 2023 року). Поголів'я птиці в області становило 21 816,7 тис. голів (на 3,7 % більше у порівнянні з 01 січнем 2023 року).

Реалізовано на забій сільськогосподарських тварин у живій масі по всіх категоріях господарств за 2023 рік 212,6 тис. т (на 3,9 % більше у порівнянні з попереднім роком), виробництво молока становило 329,2 тис. т (на 2,4 % більше, ніж за 2022 рік), виробництво яєць – 2 459,7 млн шт. (на 5,3 % менше у порівнянні з 2022 роком).

Малюнок 1.27.1. Динаміка виробництва основних видів сільськогосподарської продукції у 2021-2023 роках

Київщина, як і у попередні роки, у 2023 році посіла перші місця за чисельністю поголів'я свиней серед областей України та по виробництву яєць, третє – за чисельністю поголів'я птиці (у 2021 році – друге місце), четверте місце за обсягом реалізованих на забій сільськогосподарських тварин у живій масі.

Проміжні висновки

Повномасштабна війна спричинила руйнування налагоджених роками процесів, логістичних ланцюгів. Багато посівних територій було заміновано, знищено техніку та склади. За даними Звіту RDNA3²³, безпосередні збитки для сільського господарства Київської області склали 0,5 млрд.дол США (або 5% від загальноукраїнського показника), втрати – 3,2 млрд. дол. (5%), а потреби на відновлення оцінюються у 2,5 млрд.дол (4,5%).

Київщина зі своїми сприятливими кліматичними умовами та інвестиційним потенціалом продовжувала нарощувати сільськогосподарське виробництво.

Наявність в межах області міста Києва, найбільшого ринку продовольства в Україні, є додатковим стимулом для розвитку тих секторів сільськогосподарського виробництва, для яких характерним є висока додана вартість, які створюють додаткові робочі місця.

В 2021-2023 роках запроваджувалися інноваційні технології на землях сільськогосподарського призначення. Київська область є одним із лідерів серед операторів ринку зберігання зернових та олійних культур в Україні.

Київська область займає одну з провідних позицій у виробництві валової продукції сільського господарства. Рівень виробництва валової продукції у 2023 році перевищено на 22% порівняно з 2022 роком (по Україні – 5 місце).

Станом на кінець 2023 року в рамках гуманітарного розмінування по Київській області потребували обстеження 10410 га сільськогосподарських угідь.

1.28. Інвестиційна діяльність

Капітальні інвестиції

Київська область залишається інвестиційно привабливим регіоном України, про що свідчить 3-є місце серед регіонів України за обсягами капітальних інвестицій після м. Києва та Дніпропетровської області.

Таблиця 1.28.1. Капітальні інвестиції в Київській області за 2020-2022 роки

Роки	Обсяг капітальних інвестицій, млрд грн*	Індекс у % до попереднього року	Частка обсягів капітальних інвестицій у загальнодержавних обсягах, %
2020	32,8	43,0	6,4 (3 місце)
2021	44,3	135,1	6,6 (3 місце)
2022	31,2	**	7,6 (3 місце)

*- за даними річної статистичної звітності

** - дані відсутні

У 2020-2022 роках найбільш інвестиційно привабливими галузями були промисловість, будівництво, оптова та роздрібна торгівля, сільське господарство, транспорт та зв'язок, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування та операції з нерухомим майном, сумарна питома вага яких становить більше 90% загальнообласного обсягу інвестицій.

Таблиця 1.28.2. Структура капітальних інвестицій у розрізі основних видів економічної діяльності за 2020-2022 роки, у %

Вид економічної діяльності	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	16,1	13,6	20,2
Промисловість	36,3	34,0	34,2
Будівництво	21,5	26,3	19,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	10,2	9,4	10,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,4	3,2	3,9
Операції з нерухомим майном	2,2	2,9	1,7
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	6,3	5,3	3,5
Інші види послуг	4,0	5,3	6,1

Протягом 2020-2022 років найбільше зросла частка капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарства (з 16,1 % до 20,2 %), дещо збільшилась частка оптової та роздрібною торгівлі (з 10,2 % до 10,9 %), транспорту,

складського господарств, поштової та кур'єрської діяльності (з 3,4 % до 3,9 %). У той же час зменшилася питома вага інвестицій у промисловість (на 2,1 в.п.), будівництво (на 2,0 в.п.), операції з нерухомим майном (на 0,5 в.п.). Майже у 2 рази знизилась частка державного управління й оборони; обов'язкового соціального страхування.

Іноземні інвестиції

За даними Національного банку України, обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку області станом на 31.12.2023 склали 2 562,0 млн дол. США (з них інструменти участі у капіталі – 1 817,5 млн дол. США, боргові інструменти – 744,5 млн дол. США), що на 17,0 % більше, ніж на кінець 2020 року, та на 12,2 % більше у порівнянні з їх обсягами на кінець 2022 року.

Таблиця 1.28.3. Прямі іноземні інвестиції, внесені в економіку Київської області з початку інвестування

	Обсяги прямих іноземних інвестицій, внесені в економіку області з початку інвестування, млн дол. США			Загальний обсяг у % до відповідної дати попереднього року	Місце серед регіонів України за загальним обсягом
	Всього (2+3)	Інструменти участі в капіталі	Боргові інструменти		
	1	2	3	4	5
Станом на 31.12.2020	2189,7	1313,3	876,4	117,8	4
Станом на 31.12.2021	2727,2	1824,0	903,2	124,6	4
Станом на 31.12.2022*	2282,6	1456,8	825,8	83,7	3
Станом на 31.12.2023*	2562,0	1817,5	744,5	112,2	3

* Дані розраховані на основі даних статистичної та фінансової звітності підприємств, які надали звітність, та будуть уточнені після отримання повної інформації

За обсягом прямих іноземних інвестицій область протягом 2020-2021 років займала 4-е місце серед регіонів України, станом на кінець 2023 року – 3-є місце після м. Києва та Дніпропетровської області.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з країн Європейського Союзу, частка яких за 2020-2023 роки зросла з 74,3 до 80,0 % від обсягу прямих інвестицій без врахування боргових зобов'язань.

Таблиця 1.28.4. Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) в економіці Київської області: найбільші залишки за країнами світу

	Станом на 31.12.2020		Станом на 31.12.2021		Станом на 31.12.2022*		Станом на 31.12.2023*	
	млн дол. США	Частка країни у загальному обсязі, %	млн дол. США	Частка країни у загальному обсязі, %	млн дол. США	Частка країни у загальному обсязі, %	млн дол. США	Частка країни у загальному обсязі, %
Всього по області	1313,3	100,0	1824,0	100,0	1456,8	100,0	1817,5	100,0
Австрія	216,7	16,5	256,2	14,0	155,7	10,7	187,6	10,3
Кіпр	268,7	20,5	460,9	25,3	435,0	29,9	509,1	28,0
Люксембург	44,0	3,3	67,0	3,7	66,3	4,6	117,2	6,4
Нідерланди	125,8	9,6	170,4	9,3	112,4	7,7	191,4	10,5
Німеччина	180,2	13,7	227,0	12,4	171,8	11,8	186,5	10,3
Польща	74,4	5,7	110,0	6,0	77,3	5,3	102,7	5,7
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	30,3	2,3	45,0	2,5	32,1	2,2	41,5	2,3
США	112,1	8,5	148,2	8,1	133,9	9,2	194,3	10,7
Швейцарія	81,6	6,2	80,6	4,4	85,5	5,9	73,4	4,0
Швеція	18,2	1,4	64,6	3,5	63,3	4,3	87,1	4,8
<i>Довідково:</i>								
<i>Країни ЄС</i>	975,9	74,3	1435,6	78,7	1137,4	78,1	1453,9	80,0

* Дані розраховані на основі даних статистичної та фінансової звітності підприємств, які надали звітність, та будуть уточнені після отримання повної інформації

Основними країнами-інвесторами є Кіпр (за 2020-2023 роки частка зросла з 20,5 до 29,9 % від обсягу прямих інвестицій без врахування боргових зобов'язань), Німеччина (частка зменшилася з 13,7 до 11,8 %), Австрія (з 16,5 до 10,7 %), США (частка збільшилася з 8,5 до 9,2 %), Нідерланди (питома вага країни зменшилася з 9,6 до 7,7 %), Польща (з 5,7 до 5,3 %).

Найбільш вагомими обсягами прямих іноземних інвестицій зосереджені на підприємствах промисловості, оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів, сільському, лісовому та рибному господарстві. При цьому за 2020-2023 роки частка сільського, лісового та рибного господарства зросла у 5,7 раза (з 2,7 до 15,3 %), оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів на 7,0 в.п. Водночас зменшилась питома вага промисловості у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій з 51,7 до 39,8 %.

Таблиця 1.28.5. Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) в економіці Київської області: залишки за видами економічної діяльності

	Станом на 31.12.2020		Станом на 31.12.2021		Станом на 31.12.2022*		Станом на 31.12.2023*	
	млн дол. США	у % до загального підсумку	млн дол. США	у % до загального підсумку	млн дол. США	у % до загального підсумку	млн дол. США	у % до загального підсумку
Усього за видами економічної діяльності	1313,3	100,0	1824,0	100,0	1456,8	100,0	1817,5	100,0
Сільське, лісове та рибне господарство	35,9	2,7	228,6	12,5	198,8	13,6	278,9	15,3
Промисловість	679,4	51,7	836,1	45,8	628,8	43,2	724,0	39,8
Будівництво	9,3	0,7	9,4	0,5	6,6	0,5	12,9	0,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	310,2	23,6	471,1	25,8	407,2	28,0	555,3	30,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	73,7	5,6	91,3	5,0	78,5	5,4	98,9	5,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	24,6	1,9	11,2	0,6	11,5	0,8	10,5	0,6
Операції з нерухомим майном	133,3	10,1	118,2	6,5	68,7	4,7	74,6	4,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	15,2	1,2	14,1	0,8	28,9	2,0	21,2	1,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	26,0	2,0	31,5	1,7	19,5	1,3	22,7	1,2
Інші	5,7	0,4	12,5	0,8	8,4	0,6	18,3	0,7

* Дані розраховані на основі даних статистичної та фінансової звітності підприємств, які надали звітність, та будуть уточнені після отримання повної інформації

Серед інших видів економічної діяльності суттєва частка припадає на транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, яка знизилась з 5,6 % у 2020 році до 5,4 % у 2023 році. Майже у 2,5 раза зменшилася частка організацій, що здійснюють операції з нерухомим майном.

Для підтримки інвестиційної діяльності області функціонують 4 агенції розвитку підприємництва, зокрема: Агенція регіонального розвитку Київської області (далі – АРРКО), КП «Агенція стратегічного розвитку Білої Церкви», КУ Бучанської міської ради «Бучанська агенція регіонального розвитку», КП Славутицької міської ради «Агентство регіонального розвитку».

Попри війну у 2022-2024 роках завершено реалізацію наступних проєктів:

- ТОВ «ВУДЕКСПО» у м. Переяслав налагоджено виробництво дубових пелетів, які реалізуються як на території країни, так і за її межами;

- завершено будівництво виробничо-складського комплексу ТОВ «Ківшовата Агро» у с. Ківшовата Білоцерківського району;

- на території Bucha Techno Garden в індустріальному парку «Мироцьке» реалізовано проєкт ТОВ «ЛОДЖІСТИКС САПОРТ», орієнтовна вартість проєкту 100 млн грн, створено 25 робочих місць;

- завершено будівництво комплексу для відвантаження цементу (м. Вишневе) компанією SEMARK, яка входить до групи CRH – світового лідера у виробництві будівельних матеріалів. Щорічно комплекс зможе приймати, зберігати та відвантажувати автотранспортом 450 тис. т цементу. Відкриття терміналу дозволить створити 80 нових робочих місць. Загальна сума інвестицій складає 34 млн євро;

- побудовано логістичний центр у с. Калинівка Фастівського району Групою Kronospan (інвестовано понад 20 млн євро) на 15 га площі;

- завершено будівництво офісного комплексу компанії Kaercher у с. Гатне Фастівського району, де будуть діяти найбільший в Україні Kaercher Центр, інноваційний навчальний центр Kaercher Академія та сервісний центр. Сума орієнтовних інвестицій становила 171,3 млн грн, створено до 150 робочих місць;

- завершено будівництво зернопереробного заводу ТОВ «Лімері» на території с. Мала Каратуль Ташанської територіальної громади;

- завершено реконструкцію бійні під м'ясопереробний комплекс ТОВ «Антонівський м'ясокомбінат» у с. Мала Антонівка Білоцерківського району, вартість проєкту склала 50 млн гривень;

- розширено виробничі площі на підприємстві ТОВ «Гама БЦ», загальна вартість проєкту становила 48 млн грн, створено 100 робочих місць;

- підготовлено до запуску четверту виробничу лінію на заводі керамічної плитки Групою компаній «Епіцентр» в селищі Калинівка Фастівського району, що дасть змогу збільшити виробництво з 9 до 12 млн кв. м плитки на рік. Інвестиції у створення заводу становлять 140 млн дол. США, створено 480 робочих місць;

- завершено проєкт з будівництва підприємства з випуску еко-упаковки для фуд-індустрії компанією Univest на території індустріального парку «Фастіндастрі», орієнтовний розмір інвестицій 300 млн грн;

- відкрито новий офіс та виробничі потужності турецьким виробником генераторів та компресорів Dalgakiran у Бучанському районі. Сума інвестицій сягнула майже 400 млн грн, створено 50 робочих місць. Між Київською обласною державною адміністрацією та ТОВ «Далгакиран компресор Україна» підписано

Меморандум про сприяння працевлаштуванню, розвитку вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти і науки, забезпечення потреб галузей економіки у кваліфікованих кадрах;

- відкрито у Фастівському районі виставково-сервісний центр компанії Альфатех, яка продає та надає сервісне обслуговування будівельної, дорожньої та промислової техніки. Компанія створила 40 робочих місць.

Проміжні висновки

1. Київська область займає 3-є місце серед регіонів України за обсягами капітальних інвестицій після м. Києва та Дніпропетровської області.

2. Найбільш інвестиційно привабливими галузями у 2020-2022 роках були промисловість, будівництво, оптова та роздрібна торгівля, сільське господарство, транспорт та зв'язок, державне управління та оборона, операції з нерухомим майном.

3. За обсягом прямих іноземних інвестицій область протягом 2020-2021 років займала 4-е місце серед регіонів України, станом на кінець 2023 року – 3-є місце після м. Києва та Дніпропетровської області.

4. Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з країн Європейського Союзу, частка яких за 2020-2022 роки зросла з 74,3 до 80,0 %. Основні країни-інвестори: Кіпр, Німеччина, Австрія, США, Нідерланди, Польща.

5. Найбільші обсяги іноземних інвестицій зосереджені у промисловості, оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів, сільському господарстві.

6. Незважаючи на негативні наслідки війни в області протягом 2022-2024 років завершено реалізацію ряду масштабних проєктів та розпочато реалізацію нових.

1.29. Зовнішньоекономічна діяльність Київської області

Зовнішньоекономічна діяльність у Київській області за 2020-2023 роки показала значні зміни та адаптації в умовах економічних викликів, зокрема через пандемію COVID-19 та війну .

Таблиця 1.29.1. Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів за 2020-2023 роки

	2020	2021	2022	2023
Експорт, млн дол. США	1967,7	2550,5	2095,7	1837,5
у % до попереднього року	101,0	129,6	82,2	87,7
Місце по Україні	8	8	6	4
Імпорт, млн дол. США	4178,4	5593,4	3621,1	4561,6
у % до попереднього року	101,5	133,9	64,7	126,0
Місце по Україні	3	3	4	3
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,47	0,46	0,58	0,40

Протягом 2020-2021 років, незважаючи на карантинні обмеження, спостерігалася позитивна динаміка обсягів зовнішньої торгівлі товарами. Київська область займала 8-е місце серед регіонів України за обсягом експорту товарів та 3-є місце за обсягом імпорту товарів.

Військова агресія у 2022-2023 роках суттєво вплинула на логістичні ланцюги та обсяги торгівлі, призвела до втрати частини виробничих потужностей.

Внаслідок зменшення обсягів промислового та сільськогосподарського виробництва, втрату російського та білоруського ринків збуту товарів експорт товарів у 2022 році зменшився на 17,8 %, а у 2023 році – на 12,3 %. Обсяги імпорту товарів, у свою чергу, значно знизилися у 2022 році (на 35,3 %), проте, зросли у 2023 році (на 26,0 %). Коефіцієнт покриття експортом імпорту у 2023 році зменшився до рекордних 0,40 (у 2022 році – 0,58).

Оприлюднення статистичних даних географічної структури зовнішньої торгівлі товарами було відновлено у 2024 році. За підсумками 9 місяців 2024 року суб'єкти господарювання області здійснювали зовнішньоторговельні операції з партнерами зі 166 країн світу.

Обсяг експорту товарів до країн ЄС збільшився на 7,8 % і становив 58,6 % від загального обсягу експорту області. Найвагоміші експортні поставки товарів серед країн ЄС здійснювалися до Польщі – 10,5 % від загального обсягу експорту, Німеччини – 9,5 %, Нідерландів – 7,5 %, Іспанії – 7,2 %, Італії – 3,5 %; серед інших країн – до Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 4,7 %, Єгипту – 4,5 %, Туреччини – 4,3 %, Республіки Молдови – 4,2 %, Китаю – 4,1 %.

Імпорт товарів з країн ЄС збільшився на 12,9 % і становив 53,2 % від загального обсягу імпорту. Серед країн ЄС найвагоміші імпортні надходження товарів здійснювалися з Польщі – 14,0 % від загального обсягу імпорту, Німеччини – 12,9 %, Нідерландів – 3,3 %, Франції – 3,1 %; серед інших країн – з Китаю – 15,2 %, США – 7,2 %, Туреччини – 5,4 %, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 3,7 %.

У структурі експорту товарів Київської області продовжують переважають продовольчі товари, зокрема, у 2020 році їх частка становила 64,0%, у 2023 році – 70,2 %.

За 2020-2023 роки зросла частка експорту таких товарів, як продукти рослинного походження (на 4,1 в.п.), жири та олії тваринного або рослинного походження (на 7,3 в.п.), готові харчові продукти (на 1,8 в.п.), машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (на 1,1 в.п.), недорогоцінні метали та вироби з них (на 1,0 в.п.). Водночас зменшилася питома вага продуктів тваринного походження (на 7,0 в.п.), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (на 1,6 в.п.), деревини і виробів з неї (на 0,3 в.п.), виробів з паперу та картону (на 3,0 в.п.).

Таблиця 1.29.2. Динаміка найвагоміших товарних груп експорту області у 2020-2023 роках, % до загального обсягу експорту

	у 2020 році	у 2021 році	у 2022 році	у 2023 році
Продукти рослинного походження	20,8	18,4	22,9	24,9
Продукти тваринного походження	27,4	28,0	29,8	20,4
Жири та олії тваринного або рослинного походження	7,3	10,2	11,7	14,6
Готові харчові продукти	8,5	8,0	6,3	10,3
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	5,6	5,4	5,9	6,7
Недорогоцінні метали та вироби з них	3,2	3,8	4,8	4,2
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	3,1	3,5	3,1	3,8
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	4,5	5,0	2,2	2,9
Деревина і вироби з деревини	2,8	2,4	2,4	2,5
Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів, у тому числі папір та картон	5,0	4,7	2,6	2,0

Основу імпорту області (83%) становлять непродовольчі товари, серед яких: засоби наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів (частка зросла з 14,4 до 19,9 %), машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (частка зменшилась з 15,7 до 15,2 %), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (у 2023 році становила 14,4 %, як і у 2020 році).

За останні 4 роки збільшилась частка імпорту полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них (на 0,5 в.п.), продуктів тваринного походження (на 0,5 в.п.), готових харчових продуктів (на 0,2 в.п.). Разом з тим, знизилася питома вага у загальному обсязі імпорту товарів недорогоцінних металів та виробів з них (на 0,2 в.п.), мінеральних продуктів (на 3,9 в.п.), продуктів рослинного походження (на 0,5 в.п.), маси з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів (на 1,1 в.п.) та текстильних матеріалів та виробів (на 1,7 в.п.).

Таблиця 1.29.3. Динаміка найвагоміших товарних груп імпорту області у 2020-2023 роках, % до загального обсягу імпорту

	у 2020 році	у 2021 році	у 2022 році	у 2023 році
Засоби наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів	14,4	13,3	13,9	19,9
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	15,7	15,4	14,0	15,2
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	14,4	14,0	16,0	14,4
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	6,6	8,0	8,0	7,1
Недорогоцінні метали та вироби з них	7,3	7,8	6,9	7,1
Мінеральні продукти	11,1	12,2	15,2	6,2
Продукти тваринного походження	5,3	6,3	5,3	5,8
Готові харчові продукти	5,2	5,1	4,4	5,4
Продукти рослинного походження	5,8	5,2	5,3	5,3
Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	3,6	3,3	3,1	2,5
Текстильні матеріали та текстильні вироби	3,8	2,9	2,3	2,1

У Київській області вживаються заходи з метою сприяння виходу експортерів області на зовнішні ринки, збільшення інвестиційних потоків.

Зокрема у березні 2024 року із штатом Вашингтон підписано Угоду про становлення побратимських відносин та досягнуто домовленості щодо створення порталу взаємодії бізнесу «Kyiv – Washington Business Bridge Web Portal» .

Також для розширення експортних можливостей підприємств Київської області налагоджено тісну співпрацю з ПрАТ «Експортно-кредитне агентство» та Офісом з розвитку підприємництва та експорту.

На постійній основі проводяться заходи для підприємців для обговорення експортних можливостей підприємств Київської області.

Головною проблемою у зовнішній торгівлі товарами залишається домінування у структурі експорту товарів з низькою доданою вартістю.

Отже є потреба у спрямуванні зусиль з боку органів влади Київської області на підтримку місцевих виробників, які готові від продажу сировини перейти до її переробки, зробити свою продукцію конкурентоспроможною на міжнародному ринку.

Проміжні висновки

1. Протягом 2020-2021 років, незважаючи на карантинні обмеження, спостерігалася позитивна динаміка обсягів зовнішньої торгівлі товарами. Київська область займала 8-е місце серед регіонів України за обсягом експорту товарів та 3-є місце за обсягом імпорту товарів.

2. Військова агресія у 2022-2023 роках суттєво вплинула на зовнішньоекономічну діяльність.

Загальний обсяг експорту товарів мав негативну тенденцію, проте, за цим показником область зайняла 4 місце по Україні.

3. У 2024 році експорт товарів до країн ЄС збільшився на 7,8 % і становив 58,6 %. Основними експортними партнерами Київської області протягом 2024 року були Польща, Німеччина, Нідерланди, Іспанія, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Єгипет, Туреччина, Республіка Молдова, Китай. Найбільші обсяги імпорту товарів до Київської області надходили з Польщі, Німеччини, Нідерландів, Китаю, США, Туреччини.

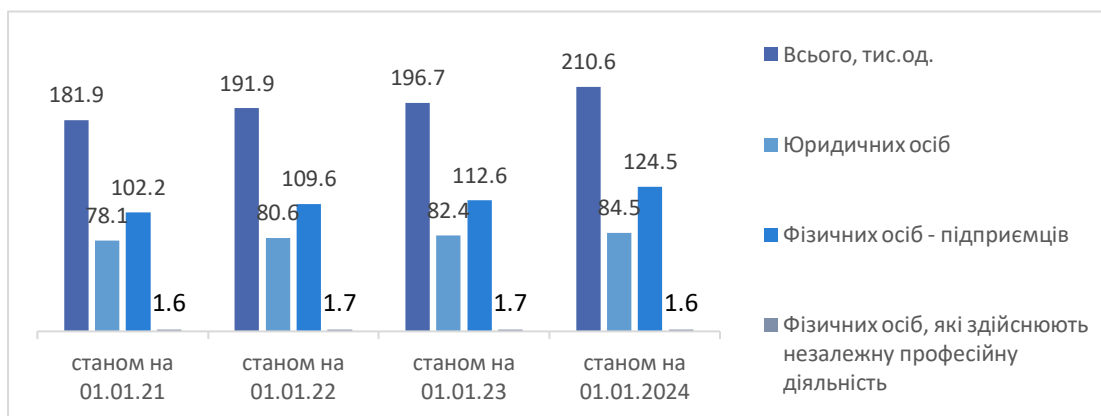
4. У структурі експорту продовжують домінувати товари з низькою доданою вартістю. Основні товари експорту у 2023 році: продукти рослинного та тваринного походження, жири та олії, машини та обладнання, готові харчові продукти, недорогоцінні метали та вироби з них.

Найбільш вагомі товари імпорту: засоби наземного транспорту, машини та обладнання, продукція хімічної промисловості, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, недорогоцінні метали та вироби з них, мінеральні продукти.

1.30. Мале та середнє підприємництво

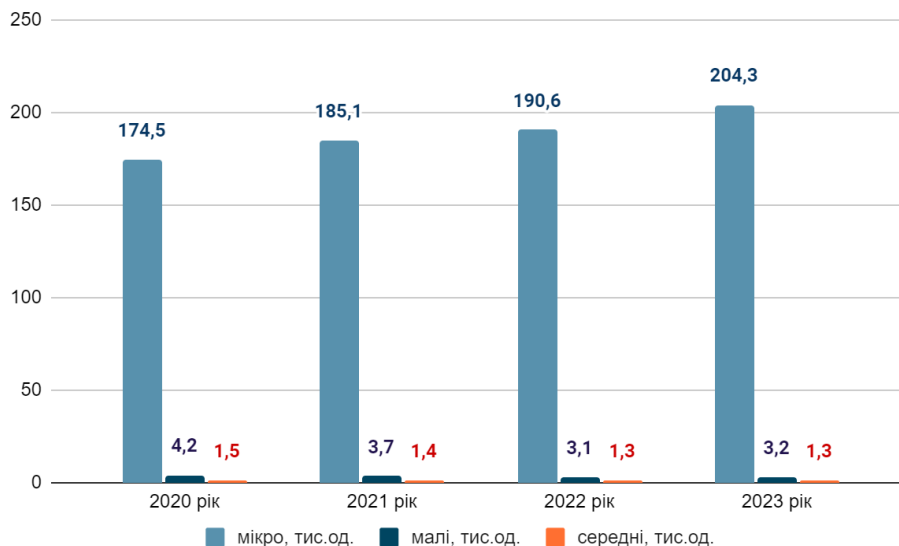
За даними Головного управління Державної податкової служби у Київській області станом на 01.01.2024 у Київській області всього зареєстровано 210,6 тис. суб'єктів господарської діяльності (на 15,8 % більше порівняно з початком 2021 року).

Малюнок 1.30.1. Динаміка кількості суб'єктів підприємницької діяльності Київської області

Зростання відбулося як кількості фізичних осіб-підприємців (збільшилась на 21,8 % та становила 124,5 тис.од), так і юридичних осіб (ріст на 8,0 % – до 84,4 тис.од.).

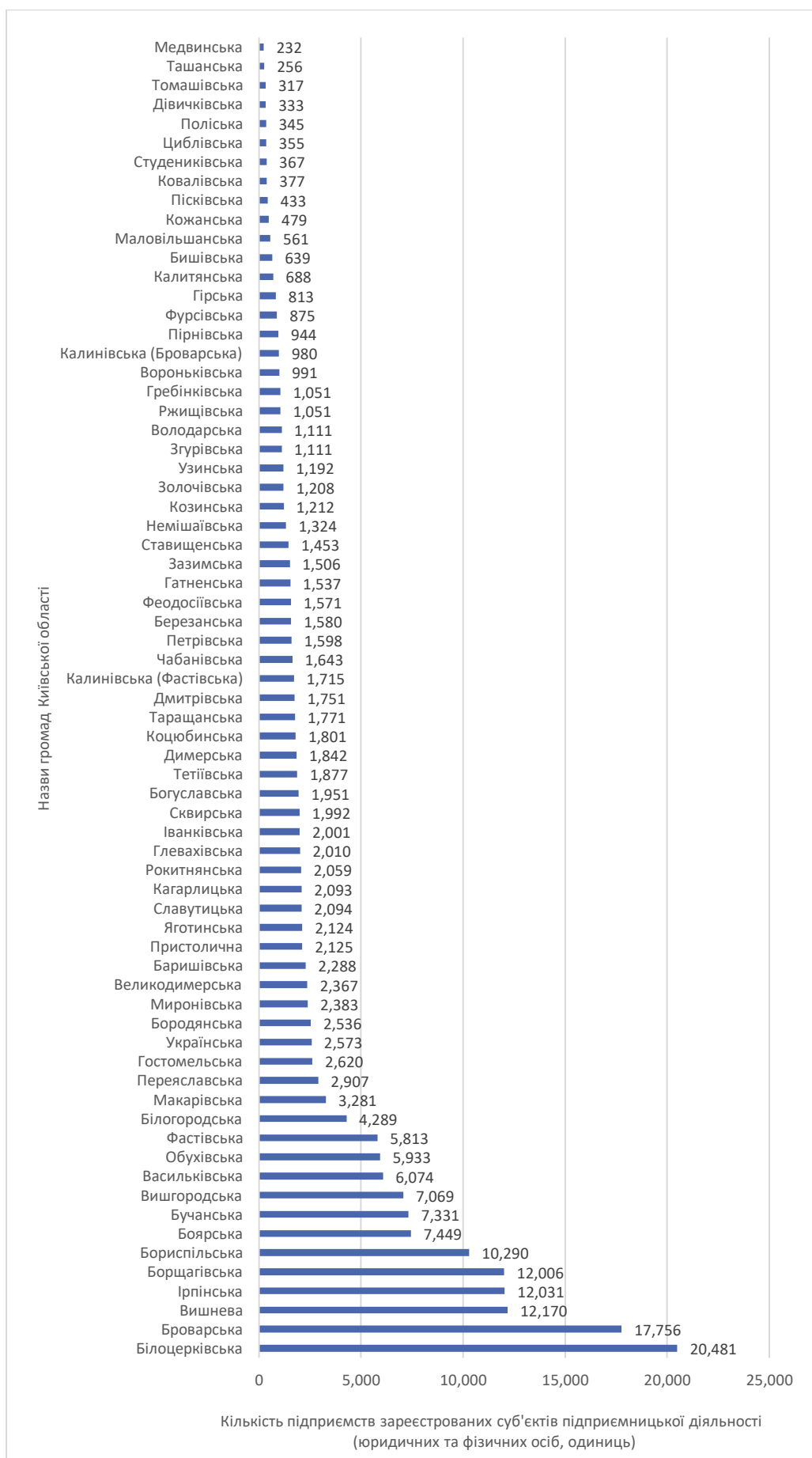
Малюнок 1.30.2. Динаміка кількості підприємств у розрізі: мікро-, малі та середні

Динаміку розвитку протягом 2020-2023 років найбільш помітно в діяльності мікропідприємств, так показник 2023 року на 17,0 % перевищує показник 2020 року.

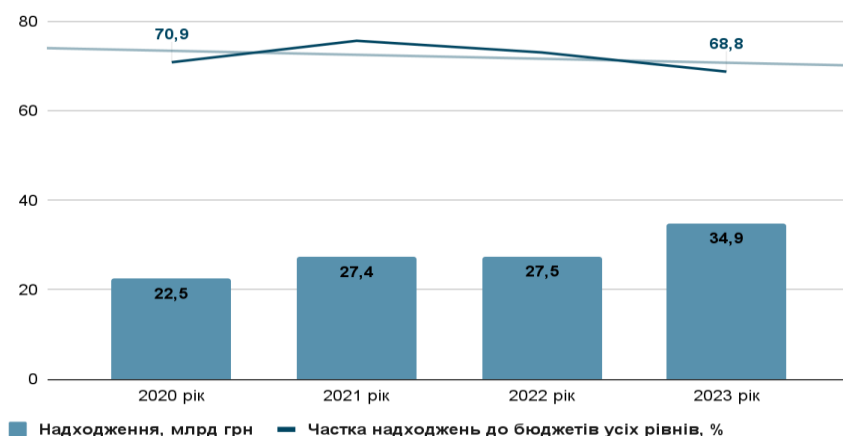
За кількістю зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних та фізичних осіб) п'ятірку лідерів складають громади: Білоцерківська (20,4 тис.од.), Броварська (17,7 тис.од.), Вишнева (12,1 тис.од.), Ірпінська (12,0 тис.од.), Борщагівська (12,0 тис.од.). У найбільш віддалених від м. Києва територіальних громадах області загальна кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності у рази менша, ніж у пристолічних громадах.

Малюнок 1.30.3. Кількість зареєстрованих СПД у розрізі територіальних громад у 2023 році

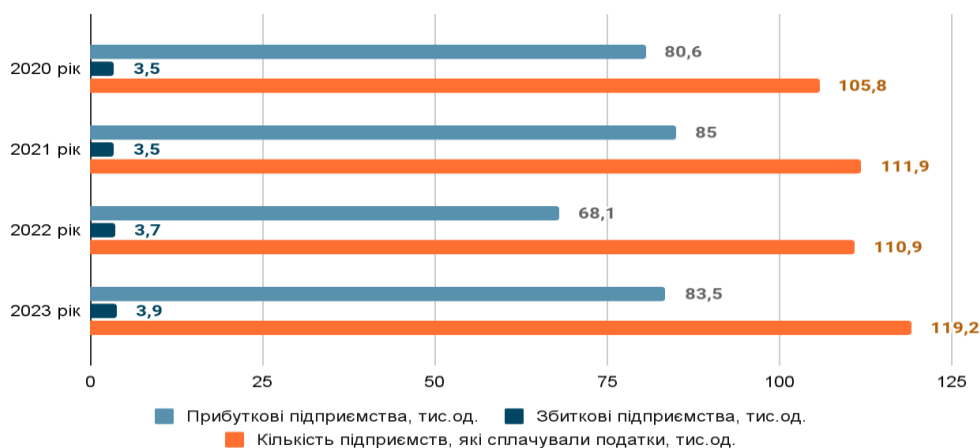
Позитивну динаміку демонструють суб'єкти малого та середнього підприємництва по надходженням до бюджетів усіх рівнів, що за 2023 рік склали 34 928,8 млн грн, це на 54,7 % більше, ніж у 2020 році. Водночас частка надходжень від малого та середнього бізнесу у загальному обсязі знизилась з 70,9 % до 68,8 %.

Малюнок 1.30.4. Динаміка надходжень до бюджетів усіх рівнів від малого та середнього бізнесу

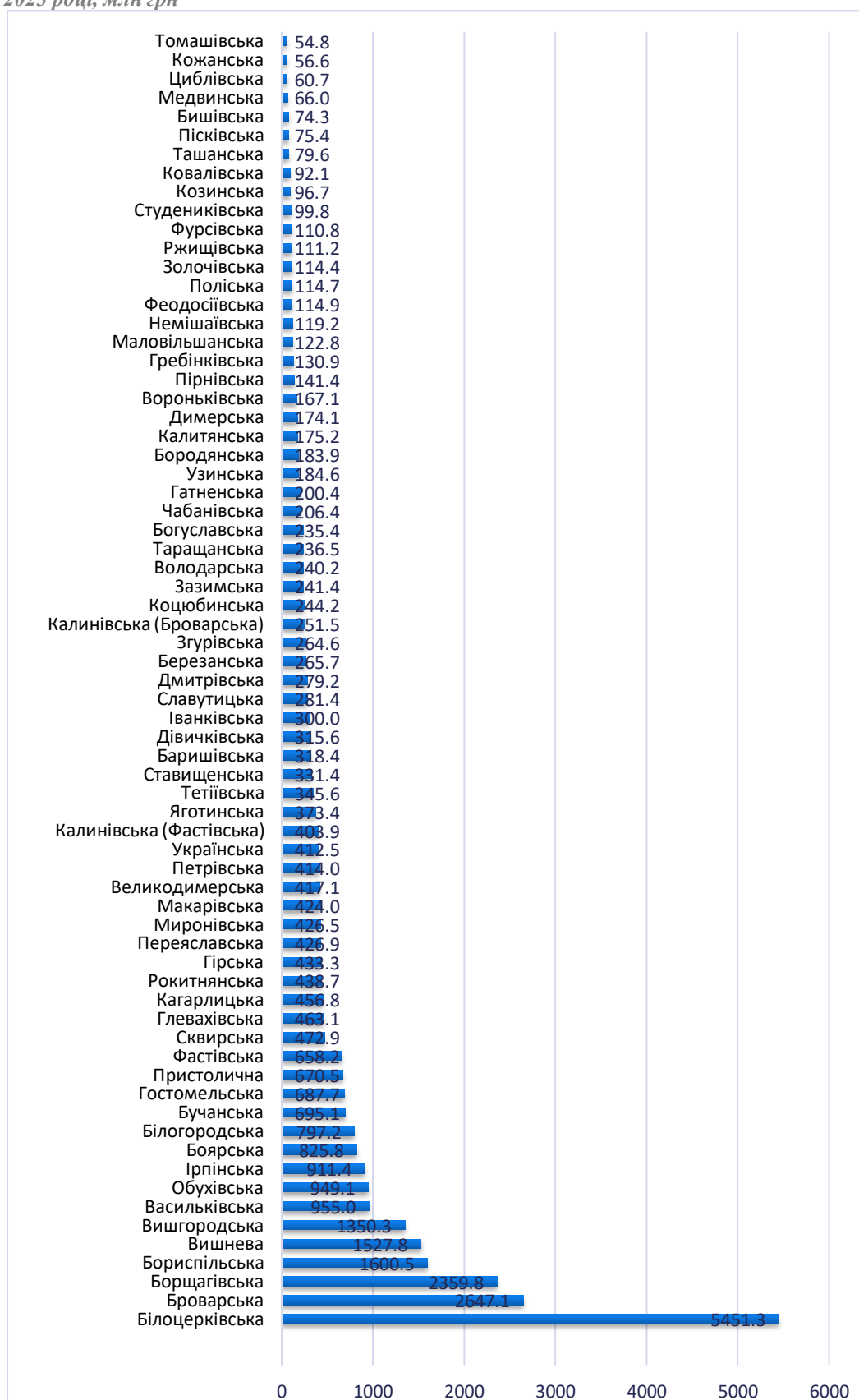

Щодо кількості прибуткових підприємств, то загалом по регіону у 2023 році їх зареєстровано 83 585 од., що на 3,7 % більше відповідного показника у 2020 році.

Малюнок 1.30.5. Динаміка кількості підприємств за ознаками прибутковості/збитковості

Малюнок 1.30.6. Надходження від МСП до бюджетів усіх рівнів у розрізі територіальних громад Київської області у 2023 році, млн грн

У розрізі територіальних громад області є певні диспропорції щодо рівня сплачених податків і зборів. Найбільше надходжень у 2023 році надійшло від

пристоличних громад, де міститься найбільше скупчення суб'єктів підприємницької діяльності.

До п'ятірки лідерів серед територіальних громад за обсягами сплачених податків і зборів до бюджетів усіх рівнів за 2023 рік входять Білоцерківська (майже 5,5 млрд грн або 15,6 % від загальної суми надходжень), Броварська (майже 2,7 млрд грн або 7,6 %), Борщагівська (2,4 млрд грн або 6,8 %), Бориспільська (1,6 млрд грн або 4,6 %), Вишнева (1,5 млрд грн або 4,4 %) територіальні громади.

Найнижчі надходження до бюджетів всіх рівнів мали Томашівська (54,8 млн грн), Кожанська (56,6 млн грн), Циблівська (60,7 млн грн), Медвинська (66,0 млн грн), Бишівська (74,3 млн грн), Пісківська (75,4 млн грн) та Ташанська (79,6 млн грн) територіальні громади. Надходження кожної з цих громад становило 0,2 % до загального обсягу надходжень від діяльності СПД.

Надходження у сумі до 200 млн грн мали 24 територіальні громади, від 200 до 400 млн грн – 18, від 400 до 800 млн грн – 17, від 800 та більше – 10 громад.

Таким чином, в Київській області спостерігається нерівномірний розподіл зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності та сплачених ними податків, зборів, обов'язкових платежів у розрізі районів. Зокрема, у 2023 році найбільше всього зареєстрованих СПД розміщені у Бучанському районі – майже 61,6 тис. од. (29,5 % від загальної кількості по області), а найменше у Вишгородському районі – майже 15,9 тис. од. (7,6 %). Хоча у Білоцерківському районі кількість СПД майже у 2 рази менша, ніж у Бучанському, надходження від них до бюджетів усіх рівнів майже досягли рівня Бучанського району.

Таблиця 1.30.1. Розподіл зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності та сплачених ними податків, зборів, обов'язкових платежів за районами Київської області у 2023 році

Назва району	Кількість зареєстрованих СПД		Надходження до бюджетів всіх рівнів	
	од.	у % до загальної кількості по області	млн грн	у % до загальної кількості по області
Білоцерківський	35032	16,8	8223,8	23,5
Бориспільський	21769	10,4	4341,6	12,4
Броварський	28276	13,5	4581,1	13,1
Бучанський	61573	29,5	8304,8	23,8
Вишгородський	15893	7,6	2775,8	7,9
Обухівський	24841	11,9	3758,0	10,8
Фастівський	21602	10,3	2943,6	8,4

Внаслідок російської збройної агресії економіка Київської області зазнала значних втрат.

За попередніми даними, пошкоджено понад 770 суб'єктів господарювання регіону, з них 127 – повністю зруйновано. Крім цього, навколо міста Києва знищено понад 400 тис. кв. м складів (20% від загальної площі логістичних

об'єктів). Всі постраждалі суб'єкти підприємницької діяльності понесли значні економічні втрати та потребують проведення оцінки завданої шкоди та збитків, щоб мати змогу отримати відшкодування у майбутньому.

Водночас, незважаючи на всі труднощі, викликані повномасштабною війною, поступово зростає ділова активність. Так, за результатами опитування суб'єктів підприємницької діяльності Київської області, проведеного у грудні 2023 року Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, встановлено, що на рівні понад 75 %-99 % порівняно з довоєнним рівнем виробництва працювали 76 % підприємств області (по Україні – 47 %), на рівні 50 %-74 % – 14 % підприємств (по Україні – 26 %), 10 % підприємств регіону працювали на рівні 25 %-49 % (11 % – показник по країні).

Для підтримки середнього і малого бізнесу в Україні існує значна кількість пропозицій щодо надання грантової допомоги для реалізації стартапів, відкриття власної справи, підтримки інноваційної та експортної діяльності, забезпечення обладнанням переробних підприємств, пропонуються навчальні програми з різних аспектів діяльності бізнесу.

Підприємці Київщини є досить активними і успішно користуються грантовими можливостями, які надає Уряд. Так, Київська область залишається у п'ятірці лідерів з реалізації програми «Доступні кредити 5-7-9%». З початку її дії станом на середину 2024 року підписано понад 5 тис. кредитних договорів на загальну суму майже 20,4 млрд грн.

За рахунок обласного бюджету у співпраці з Фондом розвитку підприємництва реалізується захід щодо додаткового відшкодування частини відсотків за інвестиційними кредитами суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва Київської області, наданими уповноваженими банками в рамках зазначеної програми.

З метою популяризації державних грантових програм налагоджено тісну співпрацю з Київським обласним центром зайнятості, зокрема у рамках урядової програми «Власна справа». Київщина знаходиться серед регіонів, що мають найбільшу кількість схвалених заявок на отримання мікрогрантів.

Всього з початку її дії станом на 21.06.2024 в області прийнято 1 387 позитивних рішень на видачу мікрогрантів на загальну суму 342,8 млн грн. Це дозволить створити 2 637 нових робочих місць.

Переробні підприємства Київщини залишаються активними учасниками грантової програми «Новий рівень» (проект «Робота»). Позитивні рішення за цією програмою з початку її реалізації станом на 18.06.2024 отримали 76 підприємств на суму 380,1 млн гривень.

Діяльність щодо підтримки бізнес ініціатив на території області здійснюють 4 агенції розвитку підприємництва, зокрема: Агенція регіонального розвитку Київської області (далі – АРРКО), КП «Агенція стратегічного розвитку Білої Церкви», КУ «Бучанська агенція регіонального розвитку» БМР, КП «Агентство регіонального розвитку» Славутицької міської ради.

З метою підтримки підприємництва та конкурентоспроможності економіки Фастівського району діє Фастівське представництво АРРКО.

Отримати допомогу та підтримку представникам бізнес-середовища є можливим у Центрі підтримки підприємців «Дія.Бізнес» у місті Буча.

З метою розширення кола поінформованості підприємців області продовжується співпраця з Торгово-промисловою палатою України, Київською обласною торгово-промисловою палатою, Спілкою підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України, Київським обласним центром зайнятості, Офісом підтримки підприємництва, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, ПАТ «Експортно-кредитне агентство».

Здійснюють підтримку становлення та успішного розвитку підприємництва у Київській області Центри розвитку підприємництва, які функціонують на базах Бучанської, Білоцерківської, Бориспільської філій Київського обласного центру зайнятості та Переяславського управління Бориспільської філії Київського обласного центру зайнятості.

Головною проблемою для бізнесу Київської області, як і для бізнесу загалом по Україні, залишається небезпека для роботи, пов'язана з російською агресією та обстрілами. На друге місце вийшов брак робочої сили внаслідок призову чи виїзду співробітників.

Важливими проблемами є й зростання цін на сировину або матеріали, брак обігових коштів, зменшення попиту на продукцію/послуги, підприємств, перебої з електро-, водо- або теплопостачанням, блокування податкових накладних, пошкодження майна або товару внаслідок бойових дій.

Залишається ще низка проблем, що впливають на розвиток підприємницької діяльності, зокрема: високий рівень тінізації виробничо-господарської діяльності, обмежений доступ до фінансових ресурсів, передусім банківського фінансування, нерівномірність розвитку транспортної та інженерної інфраструктури серед адміністративно-територіальних одиниць регіону.

Проміжні висновки

За кількістю зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних та фізичних осіб) п'ятірку лідерів складають громади: Білоцерківська, Броварська, Вишнева, Ірпінська, Борщагівська. Натомість, найменше СПД у громадах: Медвинська, Ташанська, Томашівська, Дівичківська, Поліська.

Мале та середнє підприємництво відіграє значну роль у формуванні доходів зведеного бюджету Київської області. За 2020-2023 роки надходження до бюджетів усіх рівнів від МСП зросли у понад 1,5 раза. Водночас частка надходжень від малого та середнього бізнесу у загальному обсязі надходжень знизилась з 70,9 % до 68,8 %.

Спостерігається значна різниця у рівнях надходжень від діяльності суб'єктів підприємницької діяльності до бюджетів усіх рівнів між громадами. Різниця між найбільшим та найменшим значенням сягнула 99 разів (найбільше значення у Білоцерківській територіальній громаді – 5 451,3 млн грн, найменше у Томашівській територіальній громаді – 54,8 млн грн).

Головною проблемою для бізнесу Київської області, як і для бізнесу загалом по Україні, стала небезпека для роботи, пов'язана з російською агресією та обстрілами. На друге місце вийшов брак робочої сили внаслідок призову чи виїзду співробітників.

Проблемами залишаються й зростання цін на сировину або матеріали, брак обігових коштів, зменшення попиту, слабкий розвиток інфраструктури периферійних територій.

1.31. Наукова та інноваційна діяльність

Упровадження науково-технічних досліджень та інновацій у різних галузях і сферах діяльності є важливим фактором підвищення їх конкурентоспроможності та запорукою динамічного розвитку регіону.

За останніми статистичними даними, протягом 2020 року наукові дослідження і науково-технічні (експериментальні) розробки (далі – ДіР) в Україні виконували 769 організацій, з яких 54,1 % представляють державний сектор економіки, 25,7 % – підприємницький, 20,1 % – вищої освіти. У Київській області в 2020 році ДіР виконували 22 організації (7 місце по Україні), тоді як в 2018 році – 30.

Протягом останніх десяти років загальна кількість виконавців ДіР у Київській області має стійку тенденцію до зменшення. У 2020 році загальна кількість виконавців ДіР склала 1 523 особи, в 2022 році – 1 219 осіб, що на 304 особи менше, ніж у 2020 році. У загальній структурі виконавців ДіР 63,5% – це дослідники, 15,9% – техніки, 20,6% – допоміжний персонал. Серед виконавців ДіР 66 осіб мають науковий ступінь доктора наук, 253 особи – науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук).

Найбільша кількість працівників, задіяних у виконанні ДіР у 2020 році, працювала у галузі сільськогосподарських наук (61,5 %), технічних наук (28,2 %) та суспільних наук (5,3 %), а найменше задіяно працівників у галузі природничих наук (4,2 %), гуманітарних (0,5 %) та медичних (0,3 %).

На виконання ДіР в Україні в 2020 році витратили 17 022,4 млн грн, 2021 році – 20 923,1 млн грн, 2022 році – 17 117,8 млн грн. Серед регіонів найбільше у 2022 році витратили на виконання ДіР в місті Києві – 10 374,2 млн грн, що складає 60,6 % від загальної суми по Україні, у той же час у Київській області – 285,0 млн грн та 1,7 % відповідно.

У 2022 році в Київській області на виконання фундаментальних наукових досліджень спрямовано 86,5 млн грн (30,4 %), на виконання прикладних наукових досліджень – 98,6 млн грн (34,6 %), науково-технічних (експериментальних) розробок – 99,9 млн грн (35,0 %). Більша частина витрат припадає на виконання ДіР у технічних та сільськогосподарських галузях науки.

Малюнок 1.31.1. Динаміка витрат на виконання досліджень і розробок за видами робіт

За джерелами фінансування в Київській області в 2020 році переважали бюджетні кошти (45,2 %) та власні кошти (26,8 %).

У структурі внутрішніх витрат на виконання ДіР у 2020 році за статтями витрат 64,9 % припадало на оплату праці персоналу, 33,3 % – на інші поточні витрати, 1,8 % – на капітальні витрати, питома вага яких постійно знижується.

На кінець 2020 року в Україні нараховувалось 2 283 інноваційно активних підприємства або 8,5 % від загальної кількості підприємств.

Протягом 2018-2020 років в Київській області працювало 147 інноваційно активних підприємств або 9,1 % від загальної кількості підприємств. Зазначені інноваційно активні підприємства впроваджували нову або значно вдосконалену продукцію, товари, послуги (90 підприємств), інноваційні процеси (123 підприємства), нові організаційні методи (58 підприємств), нові методи маркетингу (66 підприємств). Майже половина інноваційно активних підприємств розробляли інновації (продукцію, процеси) самостійно.

У 2020 році на Київщині кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси), досягла рівня 2013 року і склала 50 підприємств (7 % від загальної кількості по Україні). Впроваджено 480 видів інноваційної продукції, з них нової для ринку – 67.

Реалізацію інноваційної продукції здійснювали 43 промислові підприємства (12,7 % від загальної кількості промислових підприємств), з них 10 реалізовували нову для ринку інноваційну продукцію, 36 – нову лише для підприємства.

Загальна сума реалізованої інноваційної продукції досягла 1 963,6 млн грн, що складає 0,6 % від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств регіону.

Із загального обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) обсяг нової для ринку продукції склав 10,5 %, а обсяг нової лише для підприємства продукції – 89,5 %.

Витрати на інновації підприємств Київщини за напрямками інноваційної діяльності в 2020 році становили 1 080,9 млн грн, що складає 4,6 % від загальних

витрат по Україні (для порівняння: питома вага витрат підприємств м. Києва – 28,5 %).

Воєнні дії протягом 2022-2024 років сформували запит на нові розробки та інновації у сфері оборонно-промислового комплексу, безпілотні літальні апарати та нові види зброї та військової амуніції.

Проміжні висновки

1. Для аналізу наукової та інноваційної діяльності регіону за 2020-2023 роки використана інформація статистичного збірника Держстату «Наукова та інноваційна діяльність України за 2020 рік».

Показники інноваційної діяльності промислових підприємств Київської області станом на початок 2021 року:

- кількість інноваційно-активних промислових підприємств становила 147 од. або 9,1 % до загальної кількості промислових підприємств;

- витрати на інновації промислових підприємств – 1 080,9 млн грн;

- кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси) – 50 од. або 7,0 % до загальної кількості промислових підприємств;

- кількість упровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами – 480 од., з них нових та/або вдосконалених видів машин, обладнання – 76;

- обсяг реалізованої інноваційної промислової продукції (товарів, послуг) – 1963,6 млн. грн або 0,6 % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) промислових підприємств.

2. Протягом 2020 року наукові дослідження і розробки в Київській області виконували 22 організації, тоді як у 2018 році – 30.

3. Воєнні дії 2022-2024 років сформували запит на нові розробки та інновації у сфері ВПК, безпілотні літальні апарати та нові видів зброї та військової амуніції.

1.32. Впровадження процесу підприємницького відкриття та дослідження потенційних сфер смарт-спеціалізації

За допомогою методики Спільного дослідницького центру Європейського Союзу JRC був проведений кількісний та якісний аналіз статистичних даних. За вказаною методикою було проаналізовано статистичні дані 221 виду економічної діяльності (додаток 2). У результаті було встановлено, що основу економічного та інноваційного потенціалу Київщини визначають 12 галузей, а саме:

1. Виробництво м'яса та м'ясних продуктів
2. Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів
3. Лісопильне та стругальне виробництво
4. Виробництво паперу та паперових виробів
5. Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів
6. Виробництво іншої хімічної продукції
7. Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів

8. Виробництво гумових виробів
9. Виробництво скла та виробів зі скла
10. Виготовлення виробів з бетону, гіпсу та цементу
11. Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
12. Виробництво меблів

Ці види економічної діяльності та декілька інших, які показали або значний економічний (виробництво молочних продуктів) або інноваційний потенціал (виробництво електроенергії), умовно включено до 4-х потенційних сфер смарт-спеціалізації Київщини, а саме:

1. Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа).
2. Розроблення енергоефективних рішень на основі альтернативних джерел енергії.
3. Інноваційна продукція для будівництва, дизайну та побуту.
4. Біоактивні речовини та фармацевтика для здоров'я людини.

Після проведення кількісного та якісного аналізу статичних даних та виявлення пріоритетних видів економічної діяльності розпочався другий етап – процес підприємницького відкриття (EDP), який передбачає формування кола зацікавлених сторін, організацію площадки для зустрічей стейкхолдерів з метою обговорення актуальних питань того чи іншого напрямку смарт-спеціалізації для його звуження до більш конкретного, визначення пріоритетних проєктів регіонального розвитку у сферах смарт-спеціалізації.

Перша зустріч в рамках процесу підприємницького відкриття в сфері смарт-спеціалізації «Інноваційна продукція для будівництва, дизайну та побуту» відбулась у жовтні 2019 року зі стейкхолдерами галузей «Виробництво меблів» та «Лісопильне та стругальне виробництво».

У грудні 2020 року відбувся перший круглий стіл стейкхолдерів у сфері смарт-спеціалізації «Розроблення енергоефективних рішень на основі альтернативних джерел енергії».

Впровадження процесу підприємницького відкриття у сфері смарт-спеціалізації «Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа)» розпочалось з формування кола потенційних стейкхолдерів в кожній з трьох найбільш потужних в області галузей харчової промисловості. Враховуючи карантинні обмеження, пов'язані з COVID 19, проведено три онлайн круглі столи, під час яких обговорено стан та перспективи розвитку виробництва хліба та хлібобулочних виробів, молочних, м'ясних продуктів з висвітленням інновацій в кожній з галузей.

Перший воркшоп з підприємницького відкриття за участю представників бізнесу харчової галузі, науковців, представників територіальних громад та громадських організацій був присвячений обговоренню результатів SWOT-аналізу галузі та формулюванню стратегічного бачення її розвитку. Результатом другого воркшопу став сформований портфель перспективних інвестиційних проєктів з інноваційною складовою.

Малюнок 1.32.1. Процес підприємницького відкриття в сфері смарт-спеціалізації «Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа)»

25 листопада 2021 року відбулась Стратегічна сесія стейкхолдерів харчової галузі, на якій розглянуто шляхи подальшого розвитку галузі, зокрема обговорення питання створення кластеру в харчовій промисловості з робочою назвою Інноваційний кластер функціональної їжі. На момент початку втручання рф в Україну, Меморандум про створення кластеру було підписано більшістю потенційних учасників. Планується продовжити роботу у напрямку створення кластеру після закінчення воєнних дій.

Стратегічне бачення наряду смарт-спеціалізації Київської області «Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа)» до 2030 року, визначене стейкхолдерами:

«**Київщина** займає лідируючі позиції у виробництві органічних та функціональних харчових продуктів, що забезпечують здорове збалансоване харчування населення, зокрема окремих його груп (дітей, студентів, спортсменів, військових, туристів, людей похилого віку, людей з особливими вимогами до харчування (вагітні жінки, хворі на деякі захворювання)) із застосуванням технологій фортифікації, біотехнологічної модифікації та інших технологій, використовуючи метод «активного пакування» та з додержанням вимог екологічної безпеки».

Перспективними проєктами у цій сфері смарт-спеціалізації визначено:

- ❖ Впровадження технологій виробництва харчових продуктів з використанням нетрадиційних видів сировини.
- ❖ Розроблення технологій сталого виробництва альтернативного харчового білку.
- ❖ Виробництво біофортифікованих (функціональних) продуктів харчування.
- ❖ Виробництво продуктів для здорового старіння (активного довголіття).
- ❖ Виробництво харчових продуктів дієтичного спрямування, зокрема продуктів з топінамбуром.

Впровадження процесу підприємницького відкриття у сфері смарт-спеціалізації «Біоактивні речовини та фармацевтика для здоров'я людини» розпочалось з зустрічі стейкхолдерів, які розглянули SWOT-аналіз фармацевтичної галузі і обговорили стратегічне бачення розвитку галузей, які належать до цієї сфери смарт-спеціалізації.

Малюнок 1.32.2. Процес підприємницького відкриття в сфері смарт-спеціалізації «Біоактивні речовини та фармацевтика для здоров'я людини»

09 листопада 2021 року Круглий стіл з обговорення SWOT-аналіз, стратегічне бачення

18 квітня 2023 року Круглий стіл з обговорення напрямів інноваційного розвитку

Друга зустріч стейкхолдерів, запланована на 24 лютого 2022 року, не відбулась через початок агресії РФ саме в цей день. Подальша ситуація – часткова окупація, території області, деокупація, відбудова та відновлення діяльності підприємств – не дозволяла продуктивно обговорювати теми процеси підприємницького відкриття. Зустріч вдалося провести тільки в квітні 2023 року, залучивши до обговорення стейкхолдерів косметичної галузі, посиливши тим самим цю сферу смарт-спеціалізації заінтересованими учасниками. Це дало можливість вийти на крос-галузовий рівень обговорення і сформулювати стратегічне бачення зазначеної сфери смарт-спеціалізації.

«Київщина займає лідируючі позиції на ринку вітчизняних дієтичних добавок з підвищеною біодоступністю за рахунок хелатних форм мінералів, ліпосомальних технологій, метаболічно активних форм вітамінів, а також добавок для вигодовування тварин, ветеринарних препаратів»

Проміжні висновки

Результати підприємницького відкриття протягом 2019-2023 років свідчать про правильність визначення основних сфер смарт-спеціалізації Київщини. **Проведено більше 10 зустрічей (офлайн та онлайн) стейкхолдерів** у форматі «Бізнес-наука-влада-громадськість».

Сформовано коло зацікавлених стейкхолдерів в двох сферах смарт-спеціалізації: «Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа)» та «Біоактивні речовини та

фармацевтика для здоров'я людини». **Визначено стратегічне бачення** у цих двох сферах смарт-спеціалізації.

Дослідження смарт-спеціалізації Київщини протягом 2022-2023 років уповільнилися через військові дії, які вимагають від бізнесу функціонування в екстремальних умовах виживання – перебоїв в постачанні електроенергії, відсутності робітничих кадрів, закриття та обмежень доступу на певні ринки, інших виробничих проблем.

Подальші дії мають бути спрямовані на:

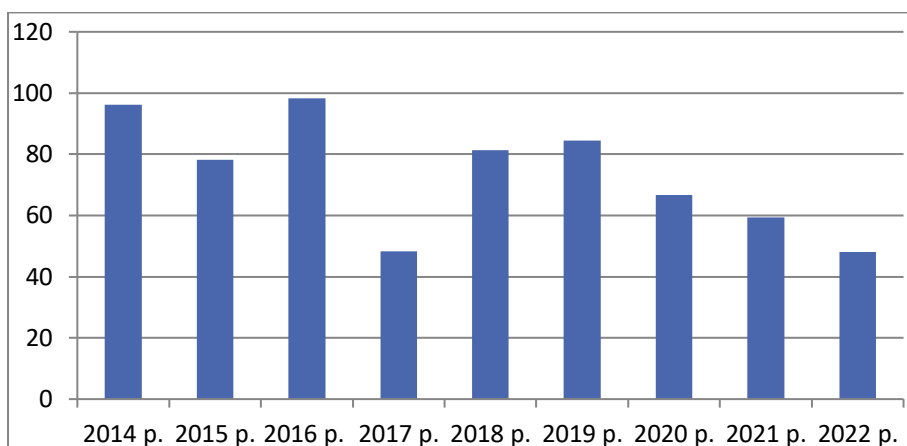
- ✓ Продовження підприємницького відкриття у сферах смарт-спеціалізації, зокрема на крос-секторальному рівні.
- ✓ Розвиток інноваційної екосистеми для прискореного розвитку регіональної економіки.
- ✓ Учасі стейкхолдерів у конкурсах Програм ЄС (Горизонт, Interreg) дотичних до визначених сфер смарт-спеціалізації.
- ✓ Підтримку кластеризації економіки.
- ✓ Створення умов для організації виробництва нових видів конкурентоспроможної продукції.
- ✓ Сприяння цифровій трансформації виробничих процесів (Індустрія 4.0 та 5.0).
- ✓ Сприяння комерціалізації наукових досліджень та розробок у визначених сферах смарт-спеціалізації.
- ✓ Підтримка інноваційного бізнесу.
- ✓ Підвищення професійних компетенцій кадрів за напрямками смарт-спеціалізації.

1.33. Стан атмосферного повітря

Київська область у 2021 році посідала 8 місце за кількістю викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел після таких областей, як Донецька, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Запорізька, Вінницька, Львівська та Харківська.

Валові обсяги викидів області складають всього 2,65 % від усіх викидів України. Обсяги викидів стаціонарних джерел у 2020-2022 роках в розрахунку на квадратний кілометр площі в середньому становлять 2,1 т/кв.км, а у розрахунку на одну особу складають близько 32,3 кг/особу.

Малюнок 1.33.1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, тис. тонн

У цілому в Київській області існує тенденція до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел, які в середньому за 2020-2022 роки становлять 57,96 тис. т на рік, відповідно у 2014-2018 роки вони становили 81 тис. т.

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря у Київській області є Трипільська ТЕС, викиди якої складали понад 60% викидів шкідливих речовин у повітря від стаціонарних джерел.

1.34. Екологічна ситуація в галузі водокористування

За запасами водних ресурсів область має достатньо поверхневих і підземних водних ресурсів: у маловодний рік 95% забезпеченості на 1 кв. км тут припадає 996,5 тис. куб. м загальних і 26,4 тис. куб. м місцевих поверхневих водних ресурсів, а на одного мешканця – відповідно 6,48 і 0,18 тис. куб. метрів. Водозабезпеченість території і населення загальними водними ресурсами майже в 6-11 раз більше і місцевими в 1,2-2,2 рази менше, ніж у середньому по Україні.

У 2022 році було забрано 574,8 млн куб. м води, що на 51,27 млн куб. м більше, ніж у попередньому році. З них поверхневих водних джерел – 536,31 млн куб. м, з підземних – 38,49 млн куб. м.

Протягом 2022 року було використано 563,1 млн куб. м, у тому числі на виробничі потреби – 505,96 млн куб. м, на господарсько-питні потреби – 29,66 млн куб. м води, зрошення – 2,08 млн куб. м води, втрачено при транспортуванні – 10,33 млн куб. м.

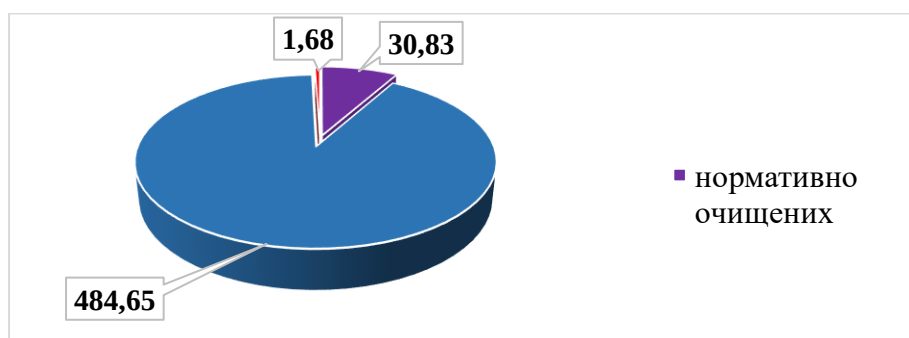
Найбільш потужним джерелом забруднення природних водойм є промислові стічні води, які характеризуються великими об'ємами, різноманітними забруднювачами, часто мають підвищену температуру. Стічні води є найбільш багатотоннажним відходом промисловості. Вони утворюються на підприємствах різних галузей, а тому мають різний хімічний склад.

Разом з цим, потужним джерелом забруднення природних водойм залишаються комунально-побутові стічні води, тобто стічні води міст і селищ. Ці стічні води характеризуються наявністю в них миючих засобів, органічних речовин, компонентів біогенного характеру тощо. Надходження їх у водойми викликає їх евтрофікацію.

На території області близько 40 об'єктів здійснюють скид у відкриті водойми. Основними з них є: КП «Боярка-Водоканал» (1 295,9 тис. куб. м/рік), КП «Васильківська шкір фірма» (817,2 куб. м/рік), КП Фастівської міської ради «Фастівводоканал» (778,4 куб. м/рік), КП Переяславське ВУКГ (502,0 куб. м/рік), Комунальне житлово-експлуатаційне підприємство Глевахівської селищної ради (366,0 куб. м/рік), КП Узинської міської ради «Узинводоканал» (185,8 куб. м/рік).

Фактичний скид стічних вод у 2022 році в поверхневі водні об'єкти склав 517,15 млн куб. м, що на 50,93 млн куб. м більше, ніж у 2021 році, та на 44,15 млн куб. м більше, ніж у 2018 році.

Малюнок 1.34.1. Об'єми скиду зворотних вод у 2022 році, млн куб. м

Відповідно у 2022 році, порівняно з 2021 роком, скиди забруднюючих речовин, які визначені державною звітністю по формі № 2ТП-водгосп (річна), зменшились: по азоту амонійному – на 230,7 т, по нітритах – на 3,3 т, по нітратах – на 45,3 т, по БСК5 – на 41,5 т, по хлоридах – на 76,4 т, по сульфатах – на 83,1 т та по сухому залишку – на 721,2 т. При цьому збільшились скиди забруднюючих речовин по завислих речовинах на 12,6 т, а по ХСК – майже не змінились.

Таблиця 1.34.1. Скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти, млн куб. м

Забруднююча речовина, що скидається разом із зворотними водами	2020 рік	2021 рік	2022 рік
	обсяг забруднюючих речовин, т	обсяг забруднюючих речовин, т	обсяг забруднюючих речовин, т
Азот амонійний	254,8	298,9	68,2
БСК5	391,9	331,9	290,4
Завислі речовини	355,3	335,5	348,1
Залізо	5,672	5,757	4,867
Нафтопродукти	1,830	2,099	2,387
Нітрати	386,8	422,7	377,4
Нітрити	19,9	23,0	19,7
СПАР (синтетичні поверхнево-активні речовини)	2,698	2,482	2,349
Сульфати	1496,7	1347,4	1264,3
Сухий залишок	15981,3	9582,7	8861,5
Фосфати	73,385	65,024	51,767
Хлориди	3068,0	2989,7	2913,3
ХСК	1,759	1,715	1,732

Основною проблемою водопровідно-каналізаційного господарства є фізичний знос та енергоємність об'єктів. Так близько 40 % каналізаційних колекторів в області експлуатуються понад 45 років, третина систем централізованого водовідведення перебуває у ветхому та аварійному стані. Із 39 очисних споруд (33 – скид господарсько-побутових стічних вод, 6 – промислових) стоки після очищення скидаються у відкриті водойми, що негативно впливає на екологічну ситуацію в області.

1.35. Стан ґрунтів

Київська область займає особливе місце серед областей України як за соціально-політичним значенням, так і за складністю та неоднорідністю природних умов завдяки її географічному положенню на межі Полісся і Лісостепу. Вагоме господарське значення регіону як виробника сільськогосподарської продукції, переважання у ґрунтовому покриві родючих ґрунтів зумовили провідну роль земельного фонду Київщини як одного з найважливіших ресурсів національного багатства.

Надмірне навантаження на земельні угіддя області, у тому числі високий ступінь сільськогосподарської освоєності і розораності території, є однією з причин, що спричиняють активізацію ряду негативних процесів. У структурі земельного фонду Київщини значні площі займають ґрунти з незадовільними властивостями – змиті, дефльовані, засолені, солонцюваті, перезволожені тощо.

З метою призупинення подальшого падіння родючості ґрунтів та стабілізації екологічної ситуації в землеробстві області необхідно повністю компенсувати дефіцит органічної речовини та елементів живлення у ґрунті, що досягається внесенням оптимальних норм мінеральних і органічних добрив, проведенням у необхідних обсягах хімічної меліорації у поєднанні із широким залученням елементів біологічного землеробства до традиційного способу ведення сільського господарства.

Також варто зазначити, що в останні роки спостерігається тенденція до збільшення кількості забудованих земель.

Фактично збільшення площі забудованих земель здійснюється переважно за рахунок зменшення площі сільськогосподарських угідь.

Забруднювачами земельних ресурсів є в основному накопичувачі побутових відходів (сміттєзвалища, мулові майданчики), склади безхазяйних непридатних пестицидів і агрохімікатів та промислові відходи, що формуються на великих підприємствах.

Основним напрямком з охорони земель, підвищення родючості ґрунтів і економії енергоресурсів повинні стати впровадження нових технологій вирощування сільськогосподарських культур, у тому числі ґрунтозахисних та енергозберігаючих, проведення робіт по вилученню з інтенсивного обробітку малопродуктивних, ерозійно-небезпечних земель, впровадження ґрунтозахисно-меліорати вної та агроландшафтної організації території.

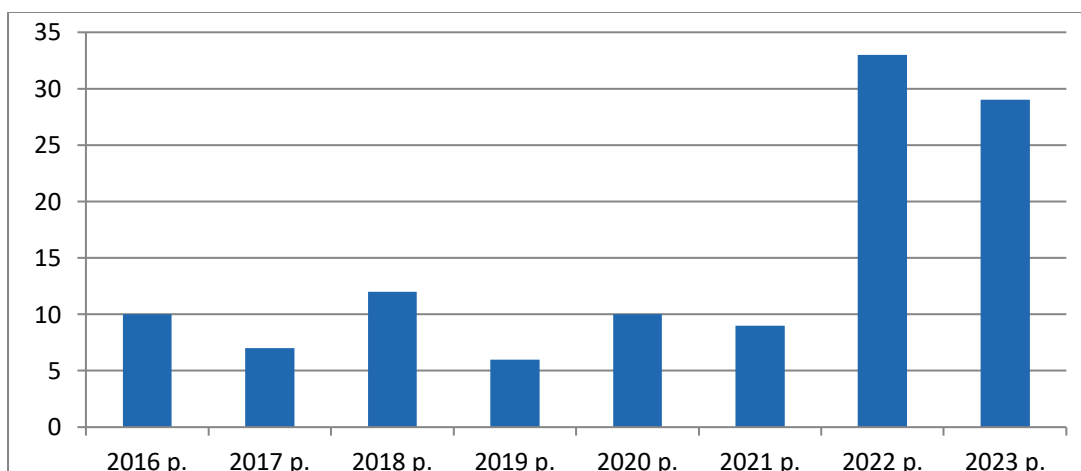
1.36. Природні об'єкти та збереження біорізноманіття

Станом на 01.01.2024 загальна площа природно-заповідного фонду Київської області становить 348184,1745 га, відповідно складає 10,52 % від адміністративної площі області та посідає 10 місце за цим показником по Україні.

Природно-заповідний фонд нараховує 305 територій та об'єктів, у тому числі 26 об'єктів загальнодержавного значення та 279 об'єктів місцевого значення. За кількістю територій та об'єктів посідає 15 місце у межах країни.

До територій та об'єктів загальнодержавного значення у Київській області входять: 2 національні природні парки, 16 заказників, 2 пам'ятки природи, дендрологічний парк, біосферний заповідник та 4 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Малюнок 1.36.1. Динаміка створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, шт.

До територій та об'єктів місцевого значення входить: 6 регіональних ландшафтних парків, 119 заказників, 112 пам'яток природи, 16 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та 26 заповідних урочищ.

Протягом 2020-2023 років створено 81 територію та об'єкт природно-заповідного фонду на території Київської області, для порівняння у 2016-2019 роках створено лише 35 територій та об'єктів.

За 5 місяців 2024 року створено 17 нововиявлених територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

1.37. Утворення та накопичення відходів

Інтенсивне утворення та накопичення відходів зумовлюється недостатністю переробки відходів, відсутністю сучасних полігонів з утилізації побутових відходів та потребою в реконструкції, рекультивації існуючих полігонів твердих побутових відходів, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм екологічної безпеки.

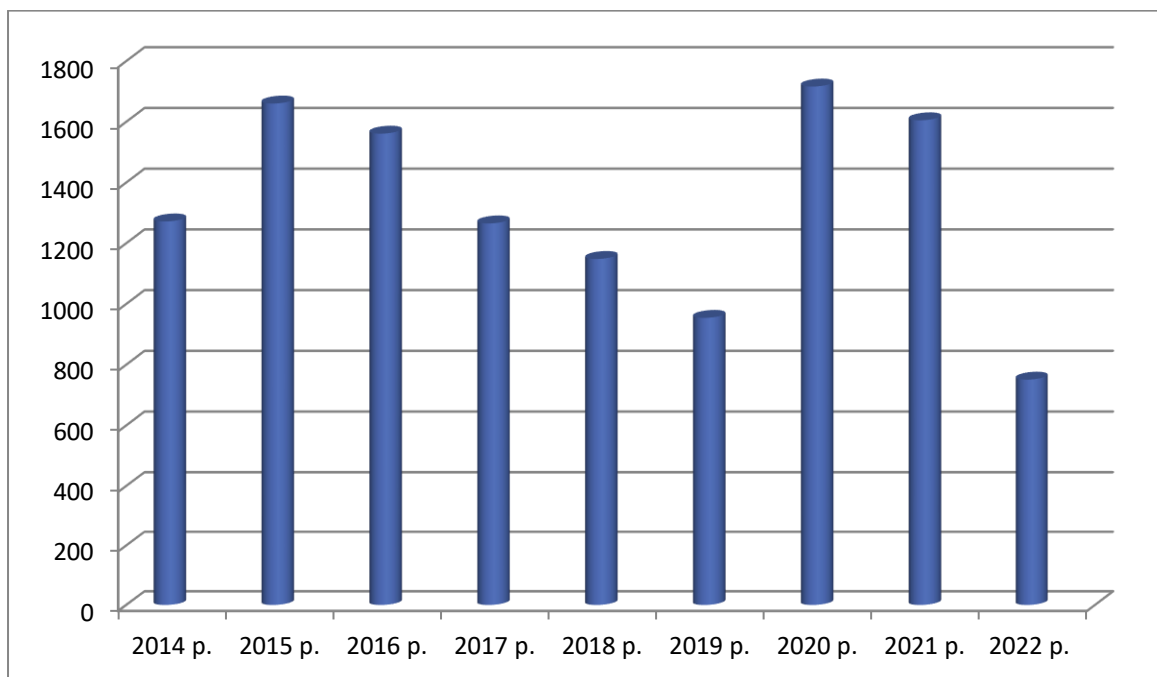
Київська область займає 6 місце по накопичуванню відходів після таких областей як Дніпропетровська, Полтавська, Донецька, Львівська, Запорізька.

Станом на 01.01.2021 в області, за останніми статистичними даними, накопичено 95 588,2 тис. т відходів I- IV класу небезпеки (у місті Києві накопичено 76 709,5 тис. т).

Переважну їх частину становили відходи IV класу небезпеки і лише 0,001 % – відходи I-III класів небезпеки, проте, саме вони створюють ризики для здоров'я людей і навколишнього середовища.

Найбільшими утворювачами відходів на території області є: Трипільська ТЕС, ТОВ «Ясенсвіт», ДП «Укрспирт», ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Малюнок 1.37.1. Динаміка утворення відходів I-IV класів небезпеки, тис. т

Одними з основних проблем поводження з відходами є питання екологічно безпечного зберігання та утилізації (знешкодження) відходів саме I-III класів небезпеки.

Значну небезпеку становлять непридатні і заборонені до використання пестициди, залишки яких на території Київської області складають 204,205 т. Пестициди накопичено в 22 місцях зберігання на території 6 районів (Білоцерківського, Бориспільського, Бучанського, Вишгородського, Обухівського, Фастівського) та один склад на території зони відчуження ЧАЕС.

Кількість полігонів твердих побутових відходів складає 37 одиниць, що займають площу близько 268,077 га, з них 12 – перевантажені, 36 – не відповідають нормам екологічної безпеки, як правило, внаслідок недостатнього рівня контролю або відсутності належної системи поводження з побутовими відходами.

Основними переробниками відходів як вторсировини в області є: ПП «Обухівміськвторресурси», МПП «Рада», ТОВ «Лето-Тревел».

Варто зазначити, що Київська область посідає 8 місце (0,47% від загальної кількості) по Україні за кількістю утворених відходів I-VI класу небезпеки за

2020 рік. Найбільше відходів утворюють Дніпропетровська та Полтавська області.

Проміжні висновки

1. Київщина відноситься до регіонів України із задовільною екологічною обстановкою.
2. Існує тенденція до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферу.
3. Важливим чинником, що впливає на стан біорізноманіття, є інтенсивне ведення мисливського та рибного господарства в області.
4. Одним із найбільш актуальних питань у сфері житлово-комунального господарства є реконструкція каналізаційних очисних споруд.
5. Забруднення навколишнього природного середовища області характеризується територіальною диференціацією. Найбільш забрудненою є центральна частина області, де розміщені потужні промислові підприємства. Найменше забруднена північна частина області, однак екологічна обстановка в цьому регіоні ускладнилася внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.
6. Кількість утворюваних відходів, що надходять на звалища та полігони твердих побутових відходів області, постійно збільшується.

1.38. Екологічно небезпечні об'єкти області

Будь-який об'єкт, де використовується, виготовляється, переробляється чи транспортується небезпечна речовина вважається таким, що може становити загрозу мешканцям прилеглих територій та навколишньому середовищу, або потенційно небезпечним об'єктом.

За видами економічної діяльності основна частка викидів припадає підприємства, які забезпечують постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та становить орієнтовно 70 % всіх викидів. Відповідно на ці ж підприємства припадає основна частка використання води, що становить орієнтовно 85 %.

Основними забруднювачами водних об'єктів є підприємства житлово-комунального господарства.

Значна частина підприємств, що є забруднювачами довкілля використовують застарілі технології, фізично і морально зношене обладнання, у зв'язку з чим необхідним є проведення реконструкцій даних об'єктів з використанням новітніх технологій.

Таблиця 1.38.1. Перелік екологічно небезпечних об'єктів

№ з/п	Підприємства (найбільші забруднювачі)	Вид економічної діяльності
Забруднювачі атмосферного повітря		
1	ПАТ Центренерго Трипільська ТЕС	Виробництво електроенергії
2	АТ «Укртрансгаз» Лубенське ЛВУМГ	Трубопровідний транспорт
3	ПАТ «Акціонерна компанія «Київводоканал» мулові поля №1 та №2	Забір, очищення та постачання води
4	ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» Боярське ЛВУМГ	Трубопровідний транспорт
5	КП Броварської міської ради Київської області «Бровари-тепловодоенергія»	Виробництво теплової енергії Централізоване водопостачання та водовідведення
6	АТ «Укртрансгаз» Золотоніське ЛВУМГ	Трубопровідний транспорт
7	ТДВ «Терезине»	Розведення великої рогатої худоби молочних порід
8	ТОВ «Ясенсвіт»	Розведення свійської птиці
Забруднювачі за обсягом скидів зворотніх вод та забруднюючих речовин у водні об'єкти		
1	КП «Васильківська шкірфірма»	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами
2	КП ФМР «Фастівводоканал»	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами
3	КП Узинської міської ради "Узинводоканал"	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами
4	ТОВ «Дмитрівка комунсервіс»	Водопостачання; каналізація поводження з відходами
5	КЖЕП Глевахівської селищної ради	Водопостачання; каналізація поводження з відходами
6	КП «Боярка-Водоканал»	Водопостачання; каналізація поводження з відходами
7	КП ІРР «Іванківводоканал»	Водопостачання; каналізація поводження з відходами
8	КП Переяславське ВУКГ	Водопостачання; каналізація поводження з відходами
Найбільші утворювачі відходів		
1	ПАТ Центренерго Трипільська ТЕС	Виробництво електроенергії
2	ТОВ "Ясенсвіт"	Розведення свійської птиці
3	ТОВ «Рекультивация»	Збирання безпечних відходів
4	ТОВ «Агропромислова фірма «Родник плюс»	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
5	ПрАТ "Київський картонно-паперовий комбінат"	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари
6	ПАТ «Червонський цукровик»	Виробництво цукру
7	ПАТ «Вімм-Білл-Данн Україна»	Перероблення молока, виробництво масла та сиру
8	ПАТ «Акціонерна компанія «Київводоканал» мулові поля №1 та №2	Забір, очищення та постачання води

1.39. Ситуація на територіях, постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС

В області знаходиться найбільший радіаційно небезпечний об'єкт – Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» (далі – ДСП ЧАЕС). Саме цей фактор призвів до екологічної катастрофи і продовжує залишатися найбільшою екологічною загрозою техногенного походження для регіонів усіх рівнів. Через аварію на Чорнобильській АЕС на кордоні з Житомирською та Чернігівською областями знаходяться великі території радіоактивно забруднених земель, віднесених до зони відчуження.

Слід зазначити, що всі перевищення контрольного рівня сталися в результаті військової агресії Російської Федерації проти України: порушенням військовими РФ чинних в Україні норм та правил внаслідок захоплення ними промайданчика та об'єктів ДСП ЧАЕС, що, в свою чергу, призвело до неможливості в умовах окупації нормального функціонування підприємства та виконання в повному обсязі персоналом ЦРБ контролю за станом санітарно-пропускного режиму, що діє на ДСП ЧАЕС.

Разом з тим, в атмосферному повітрі протягом 2022 року на території Київської області перевищень допустимих концентрацій радіонуклідів, встановлених НРБУ-97, не спостерігалось.

У період окупації зони відчуження через бойові дії в екосистемах зони було зафіксовано понад 30 пожеж. Горіння відбувалось і після звільнення зони відчуження внаслідок обстрілів та детонації вибухових пристроїв. Загальна площа територій, пройдених пожежами, поступається лише масштабам пожеж 2020 року. Гасіння пожеж було ускладнене через знищення та викрадення пожежної техніки, а також загрозу повторних вибухів.

Внаслідок згоряння біомаси в атмосферу вивільняються радіонукліди, що містяться у зв'язаному стані у рослинності, лісовій підстилці та поверхневому шарі ґрунтів та переносяться вітром на значні відстані. До того ж вперше з часів ліквідації аварії на ЧАЕС відбулось винесення радіоактивності за межі зони відчуження на колесах та броні тисяч одиниць важкої воєнної та інженерної техніки.

У районі розташування пункту контролю Чорнобиль (відстань до ЧАЕС 16 км) показники радіоактивного забруднення атмосферного повітря протягом року не виходили за межі коливань багаторічних значень. Середня за рік об'ємна активність цезію-137 в атмосферних аерозолях складала $1,09 \times 10^{-5}$ Бк/куб. м, об'ємна активність стронцію-90 – $0,16 \times 10^{-5}$ Бк/м³. Щільність випадань цезію-137 становила 11,6 Бк/кв. м за рік, стронцію-90 – 12,1 Бк/кв. м за рік.

Поверхневі води зони відчуження залишаються важливим шляхом виносу радіонуклідів. У 2022 році водний винос був визначений за розрахунковими даними та з урахуванням даних, отриманих у ході багаторічних спостережень: він склав для ⁹⁰Sr ~ 0,93 ТБк, для ¹³⁷Cs ~ 0,43 ТБк. Найбільш забруднені поверхневі водойми – оз. Азбучин та Глибоке, вода яких за вмістом радіонуклідів відповідала категорії радіоактивних відходів.

Основними джерелами радіоактивного забруднення підземних вод четвертинного водоносного комплексу та формування виносу радіонуклідів водними ресурсами є запаси радіонуклідів, що розподілені в природних ландшафтах та зосереджені у місцях локалізації радіоактивних відходів.

У результаті спостережень за радіаційним станом підземних вод було визначено, що забруднення радіонуклідами ^{137}Cs та ^{90}Sr еоценового і сеноман-нижньокрейдного водоносних комплексів не перевищувало 20 Бк/м³.

Показники забруднення ^{90}Sr водоносного комплексу у четвертинних відкладах у 2022 році досягали 100 000 Бк/м³. Такий стан може нести потенційну загрозу для навколишнього середовища, тому виконання комплексу технічних робіт та лабораторних досліджень для проведення аналізу підвищення показників забруднення ^{90}Sr водоносного комплексу має бути на постійному контролі.

Загальна характеристика забруднення в свердловинах вирізняється такими особливостями:

- показники забруднення води ^{90}Sr характерні для всіх свердловин;
- показники забруднення води ^{137}Cs характерні для свердловин К-13Д.

Зона відчуження – це територія з високим ризиком виникнення надзвичайних ситуацій, тому потребує попереджувальних заходів для зменшення ризиків радіоактивного забруднення територій.

Після деокупації в зоні відчуження особовим складом ЗСУ проводяться масштабні роботи, пов'язані зі створенням укріпленого району на радіоактивно-небезпечних територіях, а саме, пересування значної кількості важкої техніки та пов'язаний з цим пилопідйом, окопування (порушення цілісності верхнього шару ґрунту), що значно підвищує ризики невинуватного опромінення.

Враховуючи важливість нерозповсюдження радіоактивного забруднення, збереження контролю над радіаційною ситуацією в зоні відчуження, систему радіаційної безпеки та радіаційно-екологічного моніторингу потрібно адаптувати до сучасних умов, які склалися на даний період часу.

Ця адаптація потребує міжнародної співпраці у плані кооперації та впровадження новітніх технологій щодо моніторингу радіаційного стану, забезпечення радіаційної безпеки на радіоактивно-небезпечних територіях та об'єктах поводження з РАВ.

Враховуючи важливість нерозповсюдження радіоактивного забруднення, збереження контролю залишається актуальним, а особливо в умовах воєнного стану.

Проміжні висновки

Чорнобильська катастрофа безперечно негативно вплинула на стан здоров'я усіх верст населення Київської області, які зазнали опромінення.

За час, що минув після аварії на Чорнобильській АЕС, радіаційний стан територій, що зазнали радіоактивного забруднення, поліпшився.

Залишається відкритим питання законодавчого врегулювання правового режиму територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, зокрема щодо відповідності радіологічного стану населених пунктів Київської області критеріям зон радіоактивного забруднення.

1.40. Безпека життєдіяльності та цивільний захист

За інформацією Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Київській області (далі – ГУ ДСНС) щодо основних тенденцій розвитку та проблемних питань за 2020-2023 роки, з урахуванням наслідків збройної агресії Російської Федерації, надзвичайно актуальним є питання, яке стосується проведення гуманітарного розмінування місцевості (територій/населених пунктів/об'єктів Київської області) силами піротехнічних підрозділів ДСНС.

Після деокупації регіону у 2022 році значна територія області була засмічена великою кількістю вибухонебезпечних предметів, що відповідно призвело до розширення обсягів робіт і необхідності збільшення штатної чисельності та утворення нових піротехнічних підрозділів.

За результатами такої реорганізації, штатна чисельність особового складу піротехнічного підрозділу АРЗ СП (м. Біла Церква) зросла з 11 до 76 осіб. Також додатково було утворено групу піротехнічних робіт та гуманітарного розмінування 11-го Державного пожежно-рятувального загону (м. Чорнобиль) із штатною чисельністю 11 осіб та 4 одиницями техніки. Загалом завдяки донорській допомозі міжнародних партнерів та сприянню з боку Державної служби України з надзвичайних ситуацій, автопарк спеціальної техніки піротехнічних підрозділів ГУ ДСНС зріс на 31 одиницю, включаючи постановку в оперативний розрахунок двох машин механізованого розмінування.

З початку російської агресії на території Київської області сили піротехнічних підрозділів ГУ ДСНС, підрозділів центрального підпорядкування ДСНС (Мобільний рятувальний центр швидкого реагування, 2-й Спеціальний центр швидкого реагування) та приданих підрозділів інших територіальних органів ДСНС залучалися 10 482 рази на випадки виявлення вибухонебезпечних предметів. Під час залучень вилучено та знищено 82 705 одиниць вибухонебезпечних предметів (з них 600 авіабомб), обстежено/розміновано 30 150 га території, 5 603 га акваторії, 1 382 об'єкти, 1941,23 км доріг, 1403 км ліній електропередач, 11 км газопроводу, 2 606 домогосподарств. За допомогою машин механізованого розмінування розміновано територію площею 21 406,2 га.

За наявною інформацією в ГУ ДСНС, залишаються не обстеженими: 9 157,92 га земель сільськогосподарського призначення (відповідно до Плану виконання заходів з обстеження та очищення від вибухонебезпечних предметів земель с/г призначення на 2024 рік, схваленого Національним органом з питань протимінної діяльності); 42 848,1 га лісових масивів (відповідно до звернень лісокористувачів (лісництв)). Крім того, додаткового обстеження потребують окремі території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення на площі, що складає 257 700 га.

Статистичні дані щодо надзвичайних ситуацій на водних об'єктах, а також розподілу кількості пожеж та збитків від них, загиблих та травмованих на території Київської області, наведені у наступних таблицях.

Таблиця 1.40.1. Надзвичайні ситуації на водних об'єктах Київської області у 2020-2023 роках

№ з/п	Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1.	Кількість врятованих	8	27	26	49
2.	Кількість загиблих осіб, піднятих рятувальниками та водолазами Служби	93	120	48	90
3.	Кількість випадків, до ліквідації яких залучалися підрозділи Служби (НС, подій, нещасних випадків)*	28	62	32	32
4.	Кількість осіб, яким надано домедичну допомогу силами рятувальників*	-	6	8	15
5.	Кількість виїздів для проведення профілактичних робіт	дані відсутні	дані відсутні	дані відсутні	927
6.	Обстежено акваторій (загальна площа тис. м.кв.)	-	-	612,9	55380,6**
7.	Проведено виступів/репортажів/ видано статей у ЗМІ	214/5381/240	194/4549/251	252/4273/189	212/4468/238
8.	Забезпечено безпеку при проведенні на водних об'єктах області масових заходів (свят, фестивалів, змагань тощо)	дані відсутні	дані відсутні	дані відсутні	55

* - за участі групи водолазно-рятувальних робіт (ГВРР) ГУ ДСНС України у Київській області;

** - під час обстеження акваторії р. Дніпр (в межах області) силами ГВРР ГУ ДСНС України у Черкаській області.

Таблиця 1.40.2. Пожежі та їх наслідки в Київській області у 2020-2023 роках

№ з/п	Рік	Кількість пожеж	Збитки прямі (тис. грн)	Збитки побічні (тис. грн)	Загинуло людей внаслідок пожежі		Травмовано людей внаслідок пожежі
					Всього	Дітей	
1.	2020	9061	180 788,3	670 232,7	94	-	90
2.	2021	7043	230 350,7	72 371,4	120	3	103
3.	2022	8323	7 884 577,0	8 429 652,3	111	1	90
4.	2023	5882	301 340,9	1 383 973,6	84	1	142
	Всього:	30309	8 597 056,9	10 556 229,9	409	5	425

Забезпечення правопорядку в Київській області

Протягом 2023 року до підрозділів поліції Київської області надійшло понад 405,7 тис. заяв і повідомлень громадян про кримінальні правопорушення та інші події, у 2022 році – 416,8 тис., у 2021 році – 461,3 тис., у 2020 році – 432,3 тис.

Всього у 2023 році зареєстровано 26 643 кримінальних провадження, у 2022 році – 19 186, у 2021 році – 14 808 та у 2020 році – 14 074. За 2023 рік зареєстровано 16 383 тяжких та особливо тяжких злочинів, у 2022 році – 11 751,

у 2021 році – 5 487, у 2020 році – 6 718. Однак, слід відмітити, що вказаний приріст злочинності допущений виключно внаслідок ведення бойових дій та часткової окупації території Київщини та залучення особового складу до завдань територіальної оборони та відсічі збройної агресії Російської Федерації.

Таблиця 1.40.3. Інформація про правопорушення в Київській області за 2020-2023 роки

Роки	Зареєстро- вано злочинів	Виявлено осіб, які вчинили злочини	Кількість правопорушень, по яких особі повідомлено про підозру	Питома вага розкриття (від загальної кількості зареєстрованих), %	Кількість кримінальних правопорушень направлених до суду
2020	14 074	4 918	8 441	60	9 010
2021	14 808	5 168	9 922	67	10 245
2022	19186	4 288	7 673	40	7 669
2023	26 643	5 368	12 584	47,2	12 651

У структурі злочинності у порівнянні 2022 з 2023 роком збільшилась реєстрація таких видів злочинів, як зґвалтування, шахрайства, крадіжки, ДТП з потерпілими, у тому числі зі смертю, хуліганства, злочинів, учинених неповнолітніми.

Однак, відбулося зменшення кількості вчинених умисних убивств – на 26,7 %, ТТУ – на 17,2 %, грабежів – на 4,8 %, розбійних нападів – на 4,2 %, незаконних заволодінь транспортними засобами – на 9,1 %, крадіжок з транспортних засобів – на 43 %.

Спостерігалось зростання кількості задокументованих злочинів у сфері обігу наркотичних засобів – на 19,1 %, злочинів, пов'язаних зі збутом наркотичних речовин, – на 58,5 %, злочинів у сфері господарської діяльності – у 2,6 разів, злочинів у сфері службової діяльності – на 71,6 %.

Таблиця 1.40.4. Інформація про окремі правопорушення в Київській області за 2020-2023 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Умисні вбивства	69	66	90	66
Тяжкі тілесні ушкодження	87	111	99	82
Майнові злочини	6900	7211	5364	11430
Незаконне поводження із зброєю	226	143	255	249
Зґвалтування	24	16	10	34
Протидія незаконному обігу наркотиків	1299	1492	2076	2473
Торгівля людьми та правопорушення у сфері суспільної моралі	198	135	99	122
Кількість виявлених організованих злочинних груп	30	40	12	15
Злочинність серед неповнолітніх	104	99	79	105
Правопорушення у сфері дорожнього руху	612	534	425	481
Кількість осіб, які загинули внаслідок ДТП	204	235	183	221

Аналізуючи результати роботи підрозділів ГУНП, необхідно відмітити тенденцію щодо збільшення кількості розкриття злочинів, всього у 2023 році розкрито на 64% правопорушень більше, ніж в 2022 році, питома вага розкриття склала 47,2 %.

Також на високому рівні є стан діяльності поліції Київщини щодо протидії організованої злочинності. Задokumentовано незаконну діяльність у 2023 році 15 організованих злочинних груп (у 2022 році – 12), матеріали кримінальних проваджень за якими скеровано до суду. Викрито 61 особу, причетну до вчинення 155 кримінальних правопорушень, з яких 142 тяжких та особливо тяжких.

Крім того, продовжується розвиток системи відеонагляду в регіоні. Для забезпечення публічної безпеки, профілактики та розкриття кримінальних правопорушень, скоєних на території Київської області, функціонує інтегрована система відеоспостереження та відеоаналітики Київської області, до якої інтегровано 2 329 камер відеоспостереження, зокрема 1 103 оглядових, 724 – з функцією розпізнавання номерних знаків автомобілів та 502 – з функцією розпізнавання обличчя.

Разом з цим, продовжується впровадження системи фіксації адміністративних правопорушень в автоматичному режимі. Від початку відновлення роботи системи (з 16.05.2022) в області до неї підключено 30 стаціонарних технічних засобів (приладів контролю).

Одним із актуальних питань є впровадження на території держави програми «Поліцейський офіцер громади». Силами територіальних (відокремлених) підрозділів поліції спільно з місцевими органами самоврядування у 2020 році розпочато реалізацію даного проєкту на території Київської області. Станом на початок 2024 року майже 90 % територіальних громад області (це 65 із 69) долучилися до проєкту та підписали меморандуми про співпрацю та партнерство з Головним управлінням Національної поліції в Київській області.

З метою забезпечення належного виконання службових обов'язків поліцейськими офіцерами громад на території Київщини обладнано та запущено 83 поліцейські станції, з яких 2 центри безпеки, які обслуговують 200 поліцейських офіцерів громади, діяльність яких безумовно позитивно відобразилась на криміногенній обстановці регіону.

Також на території Київщини реалізовується безпековий проєкт під умовною назвою «Служба освітньої безпеки». У межах реалізації даного проєкту забезпечено охороною 9 закладів загальної середньої освіти, в яких навчаються 7 435 дітей. На сьогодні завершено підготовку 23 спеціалістів для 6 територіальних громад регіону. Термін реалізації проєкту – 2024/2025 роки.

Проблемні питання розвитку поліції Київщини з урахуванням наслідків збройної агресії Російської Федерації:

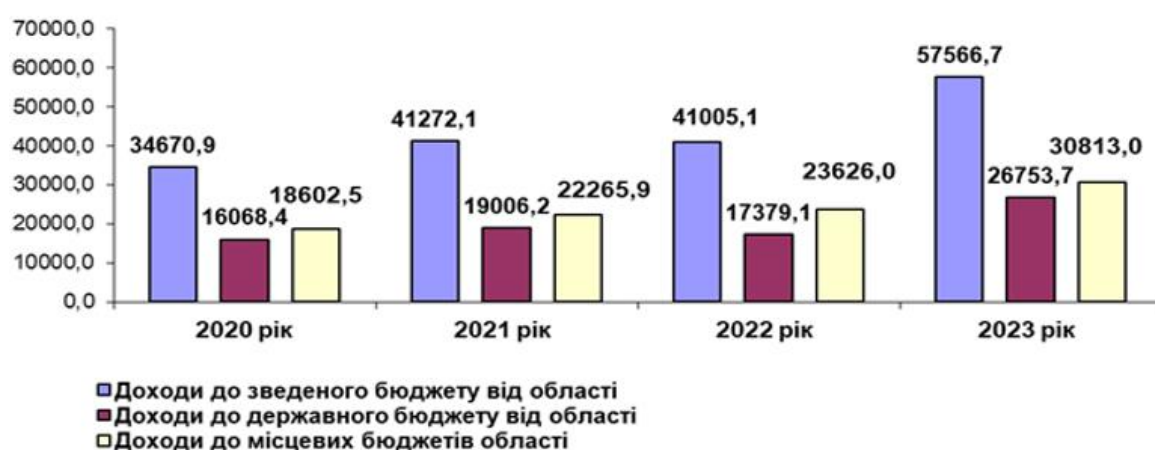
- 1) Збільшення навантаження на поліцейських, зокрема у зв'язку із приростом населення через міграцію з окупованих територій.
- 2) Збільшення незаконного обігу зброї та боєприпасів.

3) Шахрайство під час війни в Україні вийшло на новий рівень.

1.41. Доходи

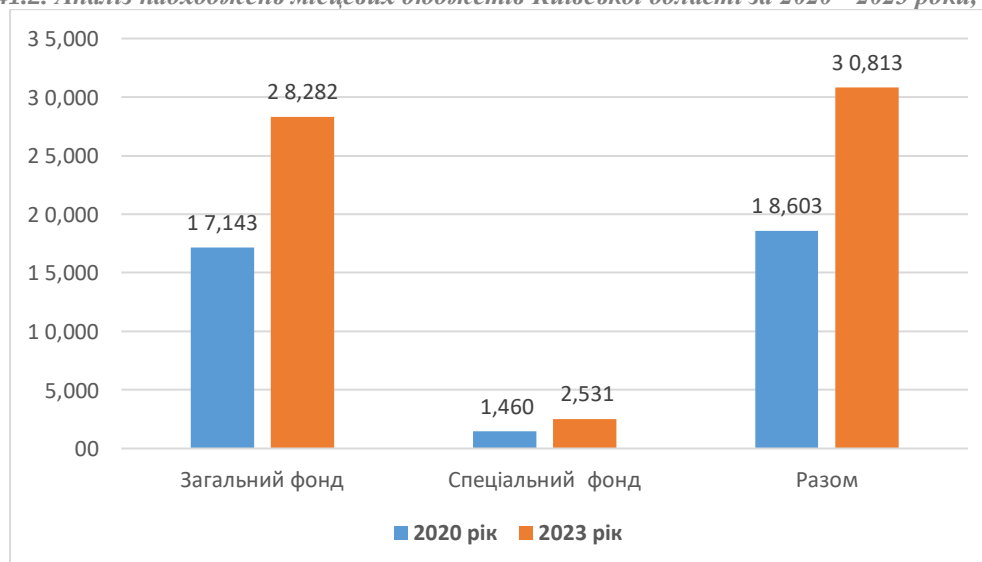
Зведений бюджет області формується відповідно до положень Бюджетного кодексу та входить до зведеного бюджету України. Основу місцевих бюджетів становлять податки на доходи, місцеві податки та збори, а також внутрішні податки на товари та послуги (акцизи).

Малюнок 1.41.1. Динаміка надходжень до бюджетів усіх рівнів області, млн грн

В області продовжується робота у напрямку зростання надходжень до бюджетів всіх рівнів. Так, якщо у 2020 році було мобілізовано у сумі 34 670,9 млн грн, то у 2023 році 57 566,7 млн грн, що більше на 66,0% або (+ 22 895,8 млн гривень).

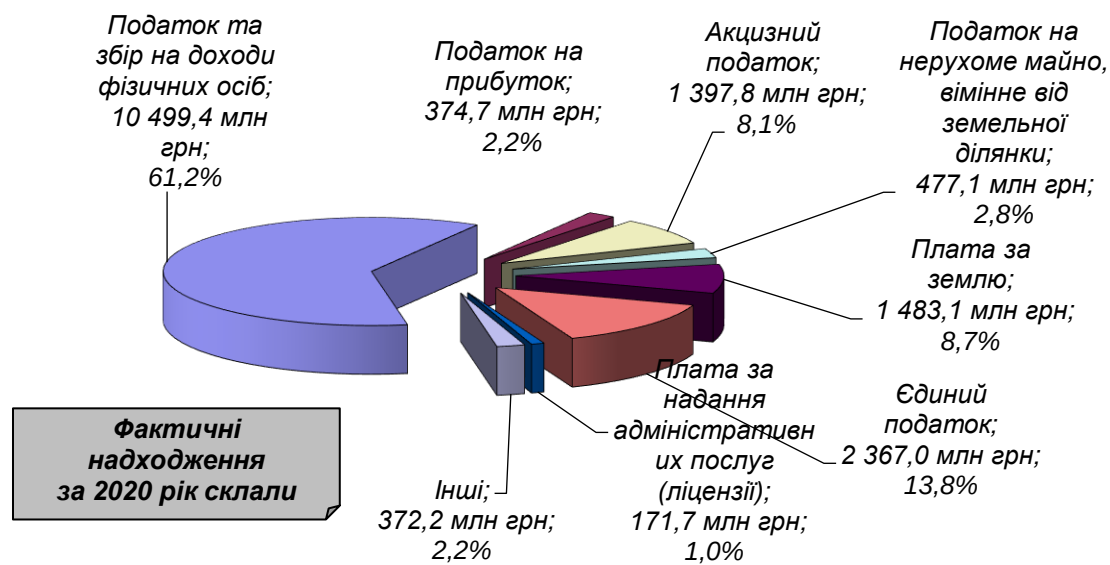
Малюнок 1.41.2. Аналіз надходжень місцевих бюджетів Київської області за 2020 - 2023 роки, млн грн

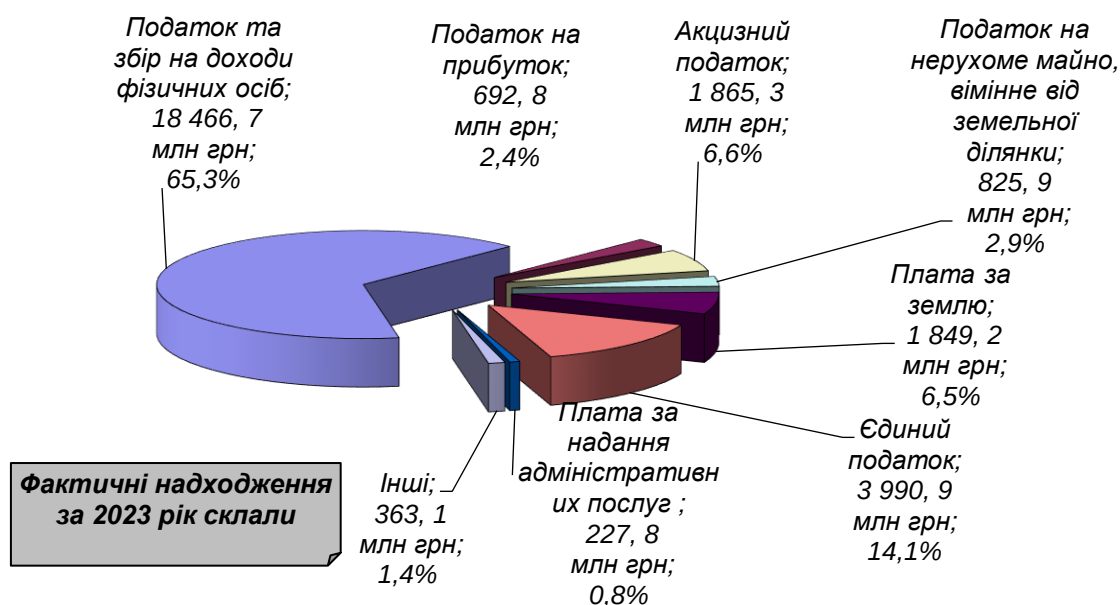
Доходи місцевих бюджетів області зросли з 18 602,5 млн грн. у 2020 році до 30 813,0 млн грн. у 2023 році, досягнуто приросту бюджетних надходжень 65,6%, або (+ 12 210,7 млн грн).

У структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів області за період з 2020 по 2023 роки лідером залишається податок та збір на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО).

Малюнок 1.41.3. Структура фактичних надходжень податків, зборів та платежів до загального фонду зведеного бюджету Київської області за 2020 рік

Малюнок 1.41.4. Структура фактичних надходжень податків, зборів та платежів до загального фонду зведеного бюджету Київської області за 2023 рік

У період дії воєнного часу податок та збір на доходи фізичних осіб значно зріс. Частка ПДФО в загальному обсязі в структурі доходів загального фонду зросла з 61,2% у 2020 році до 65,3% у 2023 році. В абсолютних величинах надходження податку у 2023 році у порівнянні з 2020 роком в цілому зросли на 7 967,3 млн грн.

Значний приріст ПДФО зумовлено закріпленням за бюджетами місцевого самоврядування додаткових 4% ПДФО з 2022 року, зростанням грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України, відновлення економічної активності суб'єктів господарювання з 2023 року, релокацією бізнесу, а також інфляційними процесами.

Вагому частку в податкових надходженнях місцевих бюджетів становлять місцеві податки та збори, а саме в середньому по роках за 2020 рік – 25,4 %, 2023 рік -17,1,5%.

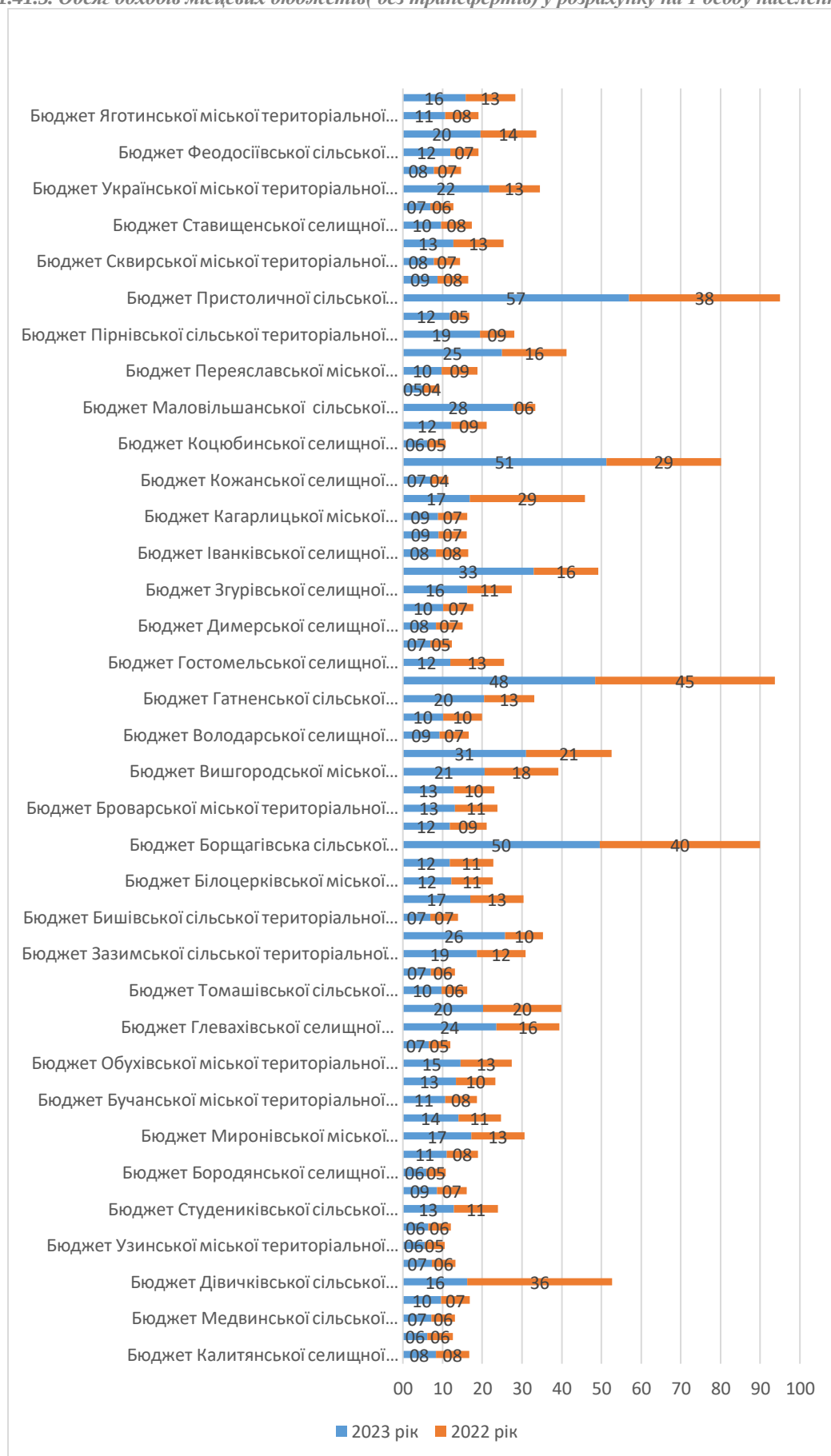
У структурі місцевих податків та зборів виокремлюються дві основні складові: єдиний податок та податок на майно. Питома вага надходжень єдиного податку коливається від 13,8 % у 2020 році до 14,1 % у 2023 році. В абсолютних величинах надходження податку у 2023 році у порівнянні з 2020 роком в цілому зросли на 1 623,9 млн гривень. Питома вага надходжень плати за землю становить у 2020 році – 8,7 % та 6,5 % у 2023 році.

Також в структурі доходів загального фонду одне із бюджетоутворюючих місць займає акцизний податок. Питома вага надходжень даного податку коливається від 8,1 % у 2020 році до 6,6 % у 2023 році. Надходження податку у 2023 році у порівнянні з 2020 роком зросли на 467,5 млн грн.

Середній показник доходів у розрахунку на одну особу населення по бюджетах об'єднаних територіальних громадах (без трансфертів) зріс з 12,5 тис. грн. у 2022 році до 15,8 тис. грн. у 2023 році.

Максимальний рівень доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу населення у 2023 році становив у Пристоличній сільській територіальній громаді – 57,0 тис. грн, мінімальний у Немішаєвській селищній територіальній громаді – 5,1 тис. грн.

Малюнок 1.41.5. Обсяг доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на 1 особу населення, тис. грн.

Розподіл бюджетів територіальних громад Київської області за індексом податкоспроможності за 2023 рік наведений у таблиці.

Таблиця 1.41.1. Розподіл місцевих бюджетів Київської області за групами в залежності від індексів податкоспроможності за 2023 рік, обрахованих Міністерством фінансів України при визначенні горизонтального вирівнювання на 2024 рік

Назва місцевого бюджету адміністративно-територіальної одиниці
Бюджети громад з індексом податкоспроможності більше 1
Бюджет Бучанської міської територіальної громади
Бюджет Васильківської міської територіальної громади
Бюджет Козинської селищної територіальної громади
Бюджет Вороньківської сільської територіальної громади
Бюджет Ірпінської міської територіальної громади
Бюджет Золочівської сільської територіальної громади
Бюджет Гатненської сільської територіальної громади
Бюджет Переяславської міської територіальної громади
Бюджет Зазимської сільської територіальної громади
Бюджет Бориспільської міської територіальної громади
Бюджет Іванківської селищної територіальної громади
Бюджет Яготинської міської територіальної громади
Бюджет Української міської територіальної громади
Бюджет Дмитрівської сільської територіальної громади
Бюджет Згурівської селищної територіальної громади
Бюджет Боярської міської територіальної громади
Бюджет Білогородської сільської територіальної громади
Бюджет Броварської міської територіальної громади
Бюджет Калинівської селищної територіальної громади
Бюджет Студениківської сільської територіальної громади
Бюджет Чабанівської селищної територіальної громади
Бюджет Петрівської сільської територіальної громади
Бюджет Обухівської міської територіальної громади
Бюджет Глевахівської селищної територіальної громади
Бюджет Славутицької міської територіальної громади
Бюджет Макарівської селищної територіальної громади
Бюджет Вишгородської міської територіальної громади
Бюджет Великодимерської селищної територіальної громади
Бюджет Вишневої міської територіальної громади
Бюджет Ташанської сільської територіальної громади
Бюджет Миронівської міської територіальної громади
Бюджет Калинівської селищної територіальної громади
Бюджет Борщагівської сільської територіальної громади
Бюджет Гірської сільської територіальної громади
Бюджет Пристоличної сільської територіальної громади
Бюджети громад з індексом податкоспроможності дорівнює 1
Бюджет Сквирської міської територіальної громади

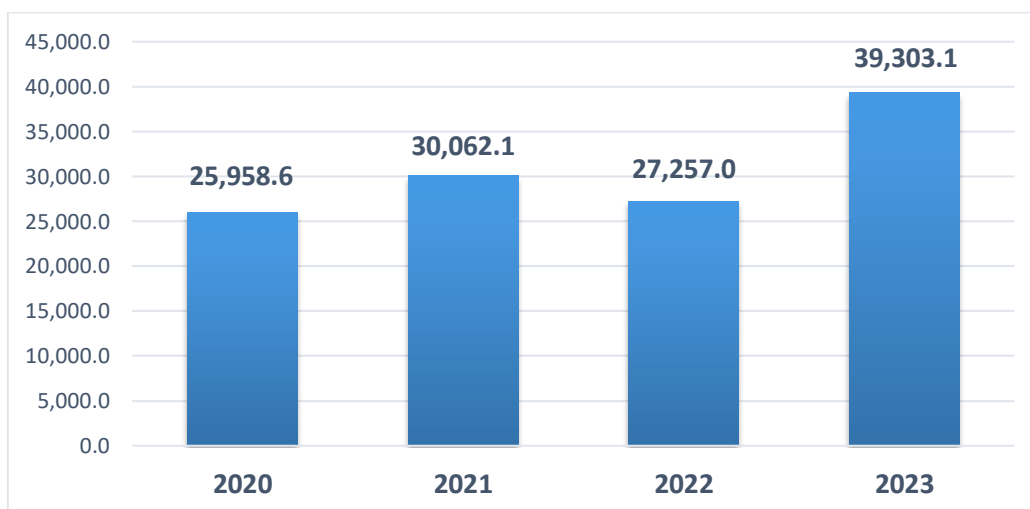
Бюджет Медвинської сільської територіальної громади
Бюджет Бишівської сільської територіальної громади
Бюджет Фастівської міської територіальної громади
Бюджет Бородянської селищної територіальної громади
Бюджет Березанської міської територіальної громади
Бюджет Кагарлицької міської територіальної громади
Бюджет Білоцерківської міської територіальної громади
Бюджет Гостомельської селищної територіальної громади
Бюджет Ставищенської селищної територіальної громади
Бюджет Ковалівської сільської територіальної громади
Бюджет Циблівської сільської територіальної громади
Бюджет Баришівської селищної територіальної громади
Бюджети громад з індексом податкоспроможності менше 1
Бюджет Кожанської селищної територіальної громади
Бюджет Коцюбинської селищної територіальної громади
Бюджет Узинської міської територіальної громади
Бюджет Феодосіївської сільської територіальної громади
Бюджет Калитянської селищної територіальної громади
Бюджет Ржищівської міської територіальної громади
Бюджет Гребінківської селищної територіальної громади
Бюджет Димерської селищної територіальної громади
Бюджет Богуславської міської територіальної громади
Бюджет Томашівської сільської територіальної громади
Бюджет Фурсівської сільської територіальної громади
Бюджет Пірнівської сільської територіальної громади
Бюджет Дівичківської сільської територіальної громади
Бюджет Поліської селищної територіальної громади
Бюджет Немішаївської селищної територіальної громади
Бюджет Таращанської міської територіальної громади
Бюджет Пісківської селищної територіальної громади
Бюджет Володарської селищної територіальної громади
Бюджет Тетіївської міської територіальної громади
Бюджет Маловільшанської сільської територіальної громади
Бюджет Рокитнянської селищної територіальної громади

Підсумовуючи слід зазначити, що місцеві бюджети Київської області в 2020-2023 році зазнали різного ступеню негативного впливу через посилення карантинних заходів в наслідок пандемії у 2020 році та на початку 2021 року та у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України. Водночас, незважаючи на втрати місцевих бюджетів, надходження бюджетоутворюючих податків і зборів мали динаміку до зростання.

1.42. Видатки

У порівнянні з 2020 роком видатки місцевих бюджетів Київської області у 2023 році збільшились на 13 344,5 млн.грн., або у 1,5 рази.

Малюнок 1.42.1. Видатки місцевих бюджетів Київської області, млн грн

За рахунок економного і раціонального використання бюджетних коштів забезпечено своєчасне фінансування захищених статей видатків з місцевих бюджетів усіх рівнів.

Видатки на оплату праці з нарахуваннями працівників бюджетної сфери за 2023 рік склали 14 237,7 млн.грн., що на 3 534,4 млн.грн., або у 1,3 рази більше ніж у 2020 році.

Малюнок 1.42.2. Видатки на оплату праці з нарахуваннями (млн грн)

Видатки із проведення розрахунків за спожиті бюджетними установами області енергоносії за звітний рік склали 1 767,8 млн.грн., що на 882,3 млн.грн., або у 1,9 рази більше ніж у 2020 році.

Малюнок 1.42.3. Видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (млн грн)

1.43. Бюджет розвитку

Суттєвим джерелом фінансування програм і проектів в рамках стратегії розвитку області є бюджет розвитку місцевих бюджетів, який сприяє розвитку комунальної та соціальної інфраструктури в територіальних громадах за рахунок проведених видатків інвестиційно-інноваційного спрямування.

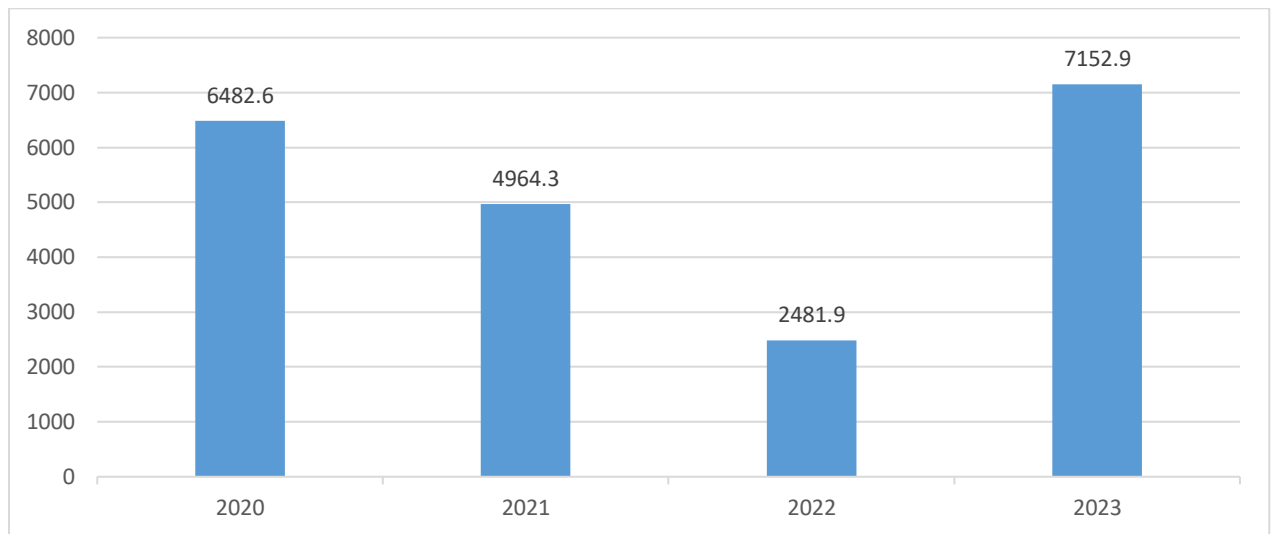
Таблиця 1.43.1. Динаміка загального обсягу надходжень бюджету розвитку місцевих бюджетів області за період 2020-2023 років

Показники	2020	2021	2022	2023
Кошти бюджету розвитку, млн. грн.	753,5	543,7	221,8	315,8
Питома вага у структурі доходів, %	29,8	14,8	14,1	6,5

З 2020 року по 2023 рік частка бюджету розвитку у загальній структурі доходів місцевих бюджетів має тенденцію на зменшення. Починаючи з 2020 року, після внесення змін до бюджетного законодавства щодо джерел формування бюджету розвитку (скасування пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту), його частка значно зменшилась. Крім цього, на помітне зменшення надходжень до спеціального фонду вплинуло посилення карантинних заходів в наслідок пандемії у 2020 році та на початку 2021 року.

Значне зменшення обсягу капітальних видатків у 2022 році пов'язане із військовою агресією російської федерації проти України та обмеженнями, введеними постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану».

Малюнок 1.43.1. Інвестиційні видатки місцевих бюджетів області, млн грн

У 2023 році обсяг капітальних видатків значно збільшився. Це пов'язане з тим, що протягом 2023 року збільшилась дохідна частина місцевих бюджетів, у першу чергу за рахунок військового ПДФО в порівнянні з 2022 роком та збільшення підтримки від міжнародних партнерів на заходи з відновлення зруйнованої/пошкодженої комунальної інфраструктури.

Проміжні висновки. Бюджет розвитку місцевих бюджетів області зазнав значних змін протягом 2020-2023 років під впливом зовнішніх факторів (пандемія, війна) та змін у бюджетному законодавстві. Незважаючи на ці труднощі, бюджет розвитку залишається важливим інструментом для фінансування інвестиційних проєктів та проєктів з розвитку інфраструктури.

1.44. Результати моніторингу та оцінки реалізації Плану заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки

Внутрішнє оцінювання за результатами виконання першого етапу реалізації регіональної стратегії і Плану заходів проводилось на підставі моніторингових звітів за 2021-2023 роки.

Для кожної оперативної цілі були визначені показники (індикатори) з зазначенням базових, запланованих та фактичних значень. Загалом вдалося виконати та перевиконати 34 показники, по 14 показникам не вдалося досягти бажаного результату та не виконувалися 39 індикаторів через обставини воєнного стану.

Основним інструментом реалізації Стратегії був План заходів на 2021-2023 роки. Він складався з 4-х програм, які відповідають стратегічним цілям Стратегії та передбачали реалізацію 86 технічних завдань на розробку проєктів регіонального розвитку.

На виконання Плану заходів значний вплив спричинила пандемії COVID-19 і збройна агресія російської федерації.

Після деокупації північних територій області у березні 2022 року, у регіоні пріоритетними є заходи щодо відновлення зруйнованої та пошкодженої інфраструктури житлового фонду, закладів освіти, охорони здоров'я, спорту, культури, адміністративних будівель, інженерних мереж, дорожнього господарства тощо.

Бюджетну політику орієнтовано на фінансування першочергових та невідкладних видатків, які спрямовувалися, зокрема, на утримання бюджетних установ, фінансування заходів із підготовки і ведення національного спротиву та на реалізацію заходів із відновлення житла громадян, що постраждало від ворожих обстрілів та бомбардувань на території Київської області.

Враховуючи вищевикладене, за результатами 2021-2023 років щодо стану здійснення заходів, ситуація наступна: здійснено 3 заходи або проєкти у рамках технічних завдань, здійснюються постійно 40 заходів, розпочато здійснення 4 заходів, не здійснювалося 13 заходів (через втрату пріоритетності), не розпочато реалізацію 26 заходів (через відсутність зацікавлених стейкхолдерів та фінансування).

Так, за I-й етап реалізації Стратегії здійснені наступні заходи:

- **1.1.3.1 Цифрова трансформація освітнього простору.** Всі заклади освіти Київської області успішно інтегровані у Державну Інформаційну Систему Освіти, Інформаційну Систему Управління Освітою та Програмно-апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту». Розпочато реалізацію освітнього цифрового проєкту "Мрія" у 5 пілотних загальноосвітніх школах області. Проведено навчання для 1300 вчителів 5-6 класів, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти, за освітньою програмою «Цифровізація в НУШі»;

- **1.2.4.1 Розвиток обласного Центру телемедичних послуг.** Проведено закупівлю 230 комплектів телемедичного обладнання для закладів охорони здоров'я. У 2023 році у с.Медвин Білоцерківського району відкрито муніципальну мобільну телемедичну службу. Медвинська амбулаторія загальної практики сімейної медицини завдяки Уряду Франції, громадській організації «Національна федерація цивільного захисту» та компанії «Servier Ukraine» отримала 2 комплекти телемедичного обладнання для обслуговування пацієнтів і 2 легкові автомобілі з необхідним медичним оснащенням;

- **1.3.3.3 Вишгород: відгомін століть крізь призму сучасності (відтворення та презентація історико-культурного та мистецького надбання).** У рамках проєкту з понад 200 пам'яток історії та археології Вишгородщини відібрано 22 знакових об'єкти, проведено маркування з використанням QR-кодів.

Серед заходів/проєктів **найбільш важливе соціальне значення** мали такі:

- у рамках реалізації заходу «**1.1.2.1. Освіта дорослих**» створено Кулінарні хаби (навчально-практичні центри) у закладах професійно-технічної освіти ДПТНЗ «Бориспільський професійний ліцеї», ДПТНЗ «Білоцерківське вище професійне училище будівництва та сервісу» та ДПТНЗ «Васильківський професійний ліцеї». З ініціативи Київської обласної державної адміністрації та за

підтримки МОН і благодійного фонду «Фонд освітніх ініціатив» в області започатковано проєкт «Освітній ХАБ Київщини» з метою формування у дорослого населення мікронавичок з окремих професій будівельного профілю за коротко-терміновими програмами;

- відповідно до технічного завдання **«1.1.4.1. Здорова дитина»** розпочато роботу за моделлю «опорна кухня» у Білогородській, Згурівській, Обухівській, Борщагівській громадах. У Бучанській громаді побудовано фабрику-кухню, яка забезпечуватиме харчуванням заклади трьох навколишніх громад: Бучанської, Немішайвської та Бородянської. Київська область перша серед областей в Україні пілотувала Програму шкільного харчування, ініційовану Всесвітньою продуктовою програмою ООН (покращення харчування учнів 1-4 класів за рахунок додаткового донорського фінансування). У 2023 році в програмі взяв участь 81 заклад. Крім цього, розпочато реалізацію обласного проєкту «Безпека та ментальне здоров'я населення громади». Спільно з міжнародними організаціями та проєктами підготовлено 170 педагогічних працівників (тренерів) із 15 громад;

- відповідно до технічного завдання **«1.2.1.1. Розвиток інфраструктури, технічного оснащення та кадрового забезпечення закладів охорони здоров'я»** у 2023 році надано фінансову підтримку закладам охорони здоров'я області: придбано обладнання, проведено реконструкцію і капітальні ремонти закладів охорони здоров'я, закуплено лікарські засоби, харчування та вироби медичного призначення на загальну суму 180,0 млн грн (у рамках Київської обласної програми «Здоров'я Київщини» на 2021-2023 роки);

- у рамках технічного завдання **«1.2.6.1. Розвиток регіональної спортивної інфраструктури»** розпочато реалізацію соціального проєкту «Активні парки – локації здорової України». У 2023 році функціонувало 70 локацій Активних парків, в яких працював 101 координатор (серед них 6 учасників бойових дій). Координаторами проведено понад 5 тис. заходів, до участі в них залучено 71,5 тис. осіб, серед яких 4 тис. – внутрішньо переміщені особи, 932 – ветерани війни. Київську область було визнано найактивнішою областю в Україні з реалізації зазначеного соціального проєкту;

- відповідно до технічного завдання **«1.4.3.3 Термомодернізація/термосанация будівель і споруд з впровадженням сучасних енергоефективних технологій»** у 2023 році проведено капітальний ремонт 10 житлових будинків з впровадженням сучасних енергоефективних технологій на суму понад 48 млн грн у рамках виконання Програми підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та інших житлових багатоквартирних будинків, пошкоджених внаслідок бойових дій в Київській області з впровадженням енергоефективних заходів на 2023-2024 роки;

- відповідно до заходу **«1.5.1.1 Будівництво та утворення на базі існуючих об'єктів інфраструктури молодіжних центрів (просторів, хабів)»** створено 7 нових молодіжних просторів у Баришівській, Боярській, Бучанській, Васильківській, Петрівській, Ржищівській та Тетіївській територіальних

громадах. Станом на 01 січня 2024 року для потреб молоді функціонують вже 32 об'єкти молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори, хаби);

- відповідно до технічного завдання **«1.5.6.1 Створення та функціонування сучасної інфраструктури надання адміністративних послуг»** за допомогою ПРООН було забезпечено модульними конструкціями відновлені ЦНАП Бородянської та Іванківської селищних рад. Також їх забезпечено відповідним обладнанням для оформлення та видачі паспортних документів. Протягом 2023 року розпочали роботу 5 ЦНАПів, утворених органами місцевого самоврядування у громадах з населенням менше 10 тис. мешканців.

Покращено матеріально-технічне забезпечення ЦНАП. У серпні 2023 року від проєкту PROSTO Макарівська селищна територіальна громада отримала комп'ютерну та оргтехніку для оснащення ЦНАП. Десять ЦНАПів Київщини отримали 121 зчитувач безконтактних ідентифікаційних карток, які були придбані та передані ПРООН в Україні за фінансової підтримки ЄС.

- відповідно до технічного завдання **«1.5.7.1 Розширення комплексної системи безпекової інфраструктури «Безпечна Київщина»** у рамках реалізації Обласної комплексної програми забезпечення правопорядку та публічної безпеки у Київській області на 2022-2024 роки «Безпечна Київщина» проведено модернізацію Інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики Київської області, її обслуговування та поточний ремонт, а також перераховано субвенцію для створення належних умов для ефективної роботи правоохоронних органів (загальна сума проведених видатків – 209,7 млн грн).

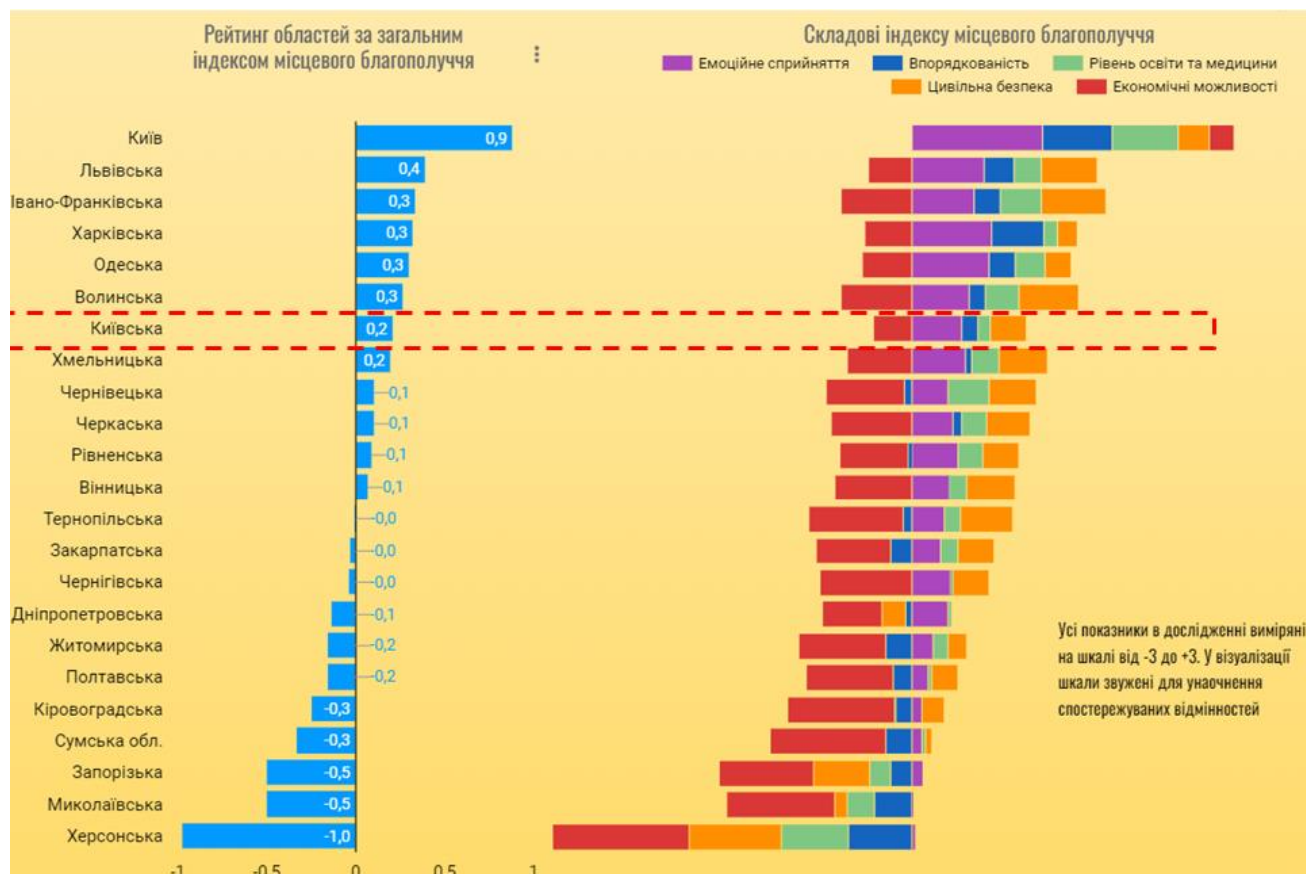
Загалом до Системи інтегровано 2 329 камер відеоспостереження, з яких 1 354 придбані та встановлені за рахунок коштів обласного бюджету, 801 – за рахунок коштів місцевих бюджетів, 174 – належать Головному управлінню Національної поліції в Київській області (80 номерних, 92 оглядових, 2 розпізнання облич), придбані за рахунок субвенції з державного бюджету.

- відповідно до технічних завдань **«4.2.1.1 Розвиток автомобільних доріг Київської області»** та **«4.2.1.2 Експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення Київської області»**, проведено капітальний ремонт дороги у с.Гатне Фастівського району, введено в дію 4 мостові споруди загальною протяжністю 96 погонних метрів. Виконано роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення. На розвиток дорожнього господарства витрачено понад 1 млрд грн (у т.ч. 971,4 млн грн – кошти державного бюджету, 99,4 млн грн – кошти обласного бюджету, 42,1 млн грн – місцевих бюджетів).

Додатковим джерелом інформації для оцінювання стану виконання завдань Стратегії можуть слугувати соціологічні опитування. Проведені на національному рівні такі дослідження дають також можливість порівняти показники Київської області з іншими регіонами.

Так, за інтегральним Індексом місцевого благополуччя²⁴ Київщина увійшла до топ-8 регіонів, які мають загальне позитивне значення (м.Київ (0,9 балів за шкалою від -3 до +3), Львівська (0,4), Івано-Франківська, Харківська, Одеська, Волинська (по 0.3), Київська та Хмельницька (по 0.2) області.

Малюнок 1.44.1. Індекс місцевого благополуччя регіонів України (опитування 8572 респондентів). Джерело: <https://ratinglab.org/research/pershij-rejting-regioniv-ukrayini-za-Indeksom-miscevogo-blagopoluchchya>

Індекс є авторською розробкою дослідницької лабораторії Rating Lab та побудований на результатах опитування майже 9000 респондентів в 22-х областях та м. Києві, які давали оцінки власним містам і селам за 22-ма показниками. За результатами факторного аналізу вони були об'єднані в 5 складових Індексу:

1. Емоційне сприйняття свого населеного пункту (за оцінками місцевих жителів Київщина посіла 2-е місце);
2. Рівень цивільної безпеки (безпека дітей, пішоходів, безпечність в темну пору доби, екологія) (9-е місце);
3. Рівень освіти і медицини (15-е місце);
4. Впорядкованість свого населеного пункту (6-е місце);
5. Економічні можливості (2-е місце).

²⁴ Всього у листопаді - грудні 2023 року було опитано 8572 респондентів, або мінімум 350 респондентів на область (проживання респондента станом на момент опитування). Похибка на рівні області не більше 5%. Детальніше: <https://ratinglab.org/research/pershij-rejting-regioniv-ukrayini-za-Indeksom-miscevogo-blagopoluchchya>

Найвищі оцінки жителів Київської області у категорії «Економічні можливості» (легкість пошуку роботи, ведення бізнесу, розміри доходів у нас.пункті) значною мірою зумовлені впливом столиці.

Найнижчі оцінки на Київщині щодо діяльності дошкільних, шкільних закладів, надання медичних послуг, а також щодо відчуття стану громадської безпеки.

Основними проблемними питаннями у виконанні Стратегії та Плану заходів, крім подолання наслідків військової агресії Російської Федерації, залишаються наступні:

1. Обмежені можливості бюджетів усіх рівнів для фінансування проєктів регіонального розвитку. Значна кількість проєктів Плану заходів потребувала залучення ресурсів від міжнародних фінансових інституцій, коштів міжнародної технічної допомоги, що, у свою чергу, вимагало підготовки якісних проєктів. Для цього бракувало спроможності працівників місцевих та обласних органів влади.

2. Відсутність замовників на розробку проєктів для реалізації технічних завдань або недостатні фінансові можливості в їх авторів для розроблення проєктно-кошторисної документації для будівництва, реконструкції або капітального ремонту приміщень, в яких передбачається реалізувати проєкти регіонального розвитку.

2. ГОЛОВНІ ЧИННИКИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

2.1. SWOT-аналіз для Київської області

SWOT-TOWS аналіз є методом, який дозволяє виявити взаємозв'язки між ендогенними (внутрішніми) чинниками – сильними (S) та слабкими (W) сторонами, та екзогенними (зовнішніми) впливами – можливостями (O) та загрозами (T).

Під час SWOT-аналізу проводиться оцінка взаємозв'язків між згаданими факторами, на основі якого, як правило, розглядають три базові варіанти, а саме:

1. «Порівняльні (конкурентні) переваги» - визначаються найперспективніші сильні сторони, які краще за інших сприймають вплив зовнішніх факторів і можуть дати поштовх розвитку регіону;

2. «Виклики» - матриця зв'язків будується між слабкими сторонами та зовнішніми позитивними можливостями, які дозволяють зменшити вразливість;

3. «Ризики» - визначаються найслабші місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу під впливом зовнішніх загроз.

На наступному етапі проводиться TOWS-аналіз, який дозволяє оцінити «зворотні» взаємозв'язки: вплив кожного із зовнішніх факторів на внутрішні сильні і слабкі сторони. Іншими словами йдеться про такі пари впливів:

- S-O: як зміниться кожна із сильних сторін S, якщо відповідні можливості O стануть реальністю?

- W-O: як зміниться кожна із слабких сторін W, якщо відповідні можливості O стануть реальністю?

- S-T: як сильні сторони S можуть послабити вплив відповідних загроз T?

- W-T: як зміниться кожна із слабких сторін W, якщо відповідні загрози T стануть реальністю?

На основі результатів соціально-економічного аналізу показників розвитку Київської області (див. відповідний розділ) та обговорень під час засідань робочої групи було визначено переліки сильних й слабких сторін та можливостей і загроз. Ці чинники, які значною мірою визначатимуть розвиток регіону, наведені у таблиці 2.1.1. При цьому послідовність згадування у переліках не означає пріоритетності факторів, які вказані у верхній частині списку, порівняно з іншими. Жирним шрифтом у таблиці 2.1.1. виділені ті позиції, які, на думку експертів, мають найвагоміший вплив.

Таблиця 2.1.1. Ендо- та екзогенні фактори розвитку Київської області (результати SWOT-аналізу)

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Столичний регіон України - близькість до ділового, наукового, культурного центру України, великого споживчого ринку	1. Складне транспортне сполучення частин області через брак мостів через р. Дніпро, значну протяжність області з півночі на південь та «ексклавне» розташування м.Славутич
2. Інтегрованість у міжнародні транспортні сполучення (3 міжнародних транспортних коридори (№ 3,7 і 9) та залізниці за 5 магістральними напрямками, міжнародний аеропорт «Бориспіль»	2. Неналежний стан автомобільних доріг загального користування місцевого значення та штучних споруд на них
3. Багаті водні та лісові ресурси	3. Нерозвинена мережа громадського транспорту особливо в зоні маятникової міграції агломерації
4. Кращі можливості для працевлаштування, особливо для мешканців пристоличних громад	4. Забруднення поверхневих та підземних вод через неефективну роботу очисних споруд
5. Тривала тенденція міграційного приросту населення, зокрема за рахунок ВПО	5. Обмежені мінерально-сировинні ресурси
6. Розвинений молодіжний та національно-патріотичний рух	6. Негативні тенденції у демографічній ситуації (падіння народжуваності, зростання смертності)
7. Лідер за обсягами житлового будівництва по Україні	7. Щоденна маятникова міграція працездатного населення до/з м.Києва
8. Входить до ТОП-5 регіональних економік України, зокрема завдяки домінуючому сектору послуг та експортній орієнтації	8. Дефіцит кваліфікованих кадрів через невідповідність професійно-кваліфікаційного рівня робочої сили та професійно-технічної освіти потребам ринку праці
9. Потужний агропромисловий комплекс, лідерські позиції у тваринництві	9. Недостатнє забезпечення населення якісним водопостачанням та водовідведенням.
10. Наявність закладів вищої освіти та наукових установ	10. Низький рівень впровадження інновацій промисловими підприємствами регіону
11. Значний потенціал когенерації та енергозбереження у промисловості, бюджетній та побутовій сферах	11. Високий рівень розораності сільськогосподарських угідь

12. Інвестиційно привабливий регіон з вільними земельними ділянками, індустріальними парками	12. Тенденція зменшення кількості виконавців НДР в Київській області протягом останніх десяти років.
13. Високий рівень підприємницької активності	13. Низький рівень енергоефективності технологічної структури виробництва та надання послуг, високий рівень зношеності обладнання та інших виробничих фондів, застосування застарілих технологій
14. Зростання частки експорту товарів місцевих виробників на ринки ЄС	14. Нерозвиненість інфраструктури індустріальних парків
15. Доступність первинної і спеціалізованої медичної допомоги	15. Концентрація суб'єктів підприємницької діяльності навколо м.Києва та диспропорції обсягів сплачених ними податків і зборів на користь м.Києва
16. Багата історико-культурна і духовна спадщина, сприятлива для розвитку туризму	16. Домінування у структурі експорту товарів з низькою доданою вартістю
17. Розвинений професійний спорт	17. Перевантаженість міських закладів освіти, особливо у пристойних районах, низька наповнюваність ЗЗСО в сільській місцевості
18. Розвинута мережа центрів надання адміністративних послуг	18. Дефіцит кадрів у сфері охорони здоров'я, особливо лікарів первинної ланки
	19. Обмежена доступність базових соціальних послуг у громадах
	20. Незадовільний стан поводження з твердими побутовими відходами
	21. Недостатня кількість спортивних споруд та об'єктів в сільських та селищних громадах
	22. Обмежені фінансові можливості місцевих бюджетів
	23. Неузгодженість планування просторового розвитку на рівні окремих громад та з м.Києвом
	24. Екологічний стан територій зони відчуження
	25. «Тупиковий» статус північних територій, що межують з Республікою Білорусь

Можливості	Загрози
1. Зміцнення обороноздатності країни, зокрема посилення захисту північних кордонів та об'єктів критичної інфраструктури	1. Відновлення бойових дій на території області
2. Державна підтримка для територій відновлення та інших функціональних типів територій, проєктів співробітництва територіальних громад	2. Екологічні катастрофи транскордонного характеру
3. Збільшення обсягів допомоги від міжнародних партнерів для відновлення інфраструктури, зруйнованої або пошкодженої внаслідок російської збройної агресії	3. Припинення або скорочення міжнародної фінансової допомоги Україні
4. Відкриття для України доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС	4. Нові хвилі масової міграції ВПО
5. Інтеграція ВПО та релокованих підприємств у регіональну економіку	5. Ріст масштабів руйнувань/ пошкоджень об'єктів критичної інфраструктури внаслідок ракетних обстрілів
6. Сприятливі умови для експорту сільгосппродукції та продуктів харчування вітчизняного виробництва	6. Зміна клімату
7. Законодавчі преференції для місцевих виробників під час публічних закупівель (локалізація)	7. Відновлення торговельних обмежень щодо експорту українських товарів на ринки країн ЄС та світу
8. Державна підтримка використання прикладних наукових досліджень та впровадження інновацій	8. Обмеження можливостей бюджетів усіх рівнів для фінансування проєктів розбудови інфраструктури
9. Розширення державної підтримки представникам малого та середнього бізнесу, у тому числі через відшкодування відсотків за користування банківськими кредитними ресурсами	9. Втрата міжнародних ринків збуту місцевих виробників
10. Стимулювання розвитку електро- і теплогенерації з відновлювальних джерел енергії	10. Висока інфляція та зниження купівельної спроможності населення
11. Збільшення інвестування проєктів у сфері цифрової трансформації, зеленого переходу дотримання Україною кліматичних зобов'язань	11. Поширення корупції
12. Прискорення темпів відновлення зруйнованої та пошкодженої інфраструктури та житлового фонду	12. Виїзд закордон громадян після завершення війни

13. Розширення масштабів застосування технологій ІІІ в усіх галузях	13. Розширення масштабів тіньової економіки, зокрема у сфері зайнятості
14. Відновлення активності внутрішнього туристичного ринку	14. Збільшення податкового навантаження на суб'єкти підприємницької діяльності
15. Законодавче стимулювання розвитку агломерацій в Україні	15. Зростання масштабів кіберзагроз для органів влади, банківських та бізнесових структур
	16. Нарощування обсягів імпорту продукції, яка конкурує з вітчизняною
	17. Зростання обсягів соціальних видатків за рахунок місцевих бюджетів, зокрема на підтримку ветеранів війни, ВПО та осіб у СЖО
	18. Ріст цін на енергоносії та комунальні послуги

Кількісна оцінка впливовості (вагомості) кожного із факторів була проведена експертним шляхом. Фахівцям, зокрема з числа членів робочої групи, було запропоновано оцінити по кожному із зовнішніх факторів його вплив на внутрішні фактори.

Кожен із експертів провів масштабну роботу, виставивши 1 411 оцінок вагомості впливу по кожній із пар факторів. Оцінка проводилася за трьохбальною шкалою²⁵. Всього отримано файли від 21 експерта.

Зведені оцінки показали, що за даних умов основною стратегією дій мала б стати стратегія «виживання» (таблиця 2.1.2). Тобто фокусування на заходах, які мінімізують слабкі сторони та нівелюють зовнішні загрози. З огляду на обставини воєнного стану такий варіант виглядає доречним. Водночас, на другому місці (із незначним відставанням) опинився «наступальний» варіант стратегії, який передбачає акцент на використанні сприятливих зовнішніх можливостей для посилення сильних сторін регіону.

Таблиця 2.1.2. Результати SWOT-TOWS аналізу Київської області (зведені експертні оцінки вагомості взаємозв'язків внутрішніх і зовнішніх факторів)

SWOT	Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливості	ЗВЕДЕНА ОЦІНКА: 8 866 НАСТУПАЛЬНА СТРАТЕГІЯ <i>Посилити сильні сторони за рахунок сприятливих можливостей</i>	ЗВЕДЕНА ОЦІНКА: 7 996 КОНКУРЕНТНА СТРАТЕГІЯ <i>Мінімізувати слабкі сторони за рахунок можливостей</i>
Загрози	ЗВЕДЕНА ОЦІНКА: 4 810 СТРАТЕГІЯ ПРИСТОСУВАННЯ (КОНСЕРВАТИВНА) <i>Використати сильні сторони, щоб мінімізувати загрози</i>	ЗВЕДЕНА ОЦІНКА: 11 374 СТРАТЕГІЯ ВИЖИВАННЯ <i>Мінімізувати слабкі сторони та уникнути загроз</i>

Згадані кількісні результати аналізу стали основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та оперативних цілей розвитку Київської області на перспективу до 2027 року.

²⁵ При цьому «0» означає відсутність впливу, «1» - незначний вплив, «2» - суттєвий вплив

2.2. Порівняльні переваги, виклики та ризики розвитку області

Порівняльні переваги

(на основі аналізу сильних сторін і можливостей)

Київська область має значні порівняльні переваги, які визначають її унікальність і потенціал для розвитку. Географічне розташування області є одним із найважливіших факторів її успіху. Близькість до столиці України, міста Києва, забезпечує доступ до великого споживчого ринку, науково-освітніх установ, культурного середовища та ділового центру. Область також інтегрована до міжнародних транспортних коридорів, що робить її важливим логістичним хабом. Наявність аеропорту міжнародного класу «Бориспіль» розширює можливості для міжнародної торгівлі та бізнесу в умовах мирного часу.

Економічна активність області є ще однією вагомою перевагою. Входячи до ТОП-5 регіональних економік України, Київщина вирізняється високим рівнем підприємницької активності та потужним агропромисловим комплексом, який займає лідерські позиції в тваринництві. Інвестиційна привабливість області підкріплюється наявністю вільних земель, індустріальних парків і можливостями для впровадження інновацій у промисловості. Експортна орієнтація регіону, зокрема зростання частки експорту до країн ЄС, створює стабільну базу для економічного відновлення і зростання після завершення війни.

Київська область також має значний природний і туристичний потенціал. Багаті водні та лісові ресурси сприяють розвитку рекреації, екологічного туризму та сталого використання природних ресурсів. Розвинена культурна спадщина області доповнює її привабливість для внутрішніх і зовнішніх туристів.

Наявність закладів вищої освіти та наукових установ сприяє впровадженню нових технологій, а розвинута мережа центрів надання адміністративних послуг робить регіон комфортним для проживання та ведення бізнесу. Державна підтримка цифрової трансформації та інновацій у галузі зеленої енергетики створює додаткові можливості для розвитку високотехнологічних секторів.

Усі ці переваги формують базу для стратегічного розвитку Київської області, забезпечуючи її конкурентоспроможність на національному та міжнародному рівнях.

Виклики

(на основі аналізу слабких сторін і можливостей)

Київщина стикається з низкою викликів для розвитку, серед яких є виклик модернізації транспортної інфраструктури. Незважаючи на логістичний потенціал і можливість залучення міжнародної допомоги для розвитку транспортної мережі, неналежний стан доріг місцевого значення, брак мостів через Дніпро та слабка інтеграція північних і південних частин регіону створюють суттєві труднощі для розвитку.

Іншим викликом є інтеграція внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у соціально-економічне життя області. Хоча ВПО можуть стати значним трудовим

ресурсом, дефіцит кваліфікованих кадрів та невідповідність професійної освіти потребам ринку праці обмежують ці можливості. Перевантаженість міських шкіл і невисока доступність соціальних послуг у сільських громадах також ускладнюють процес адаптації нових мешканців.

Екологічні виклики пов'язані із забрудненням водних ресурсів і високим рівнем розораності земель. Ці фактори ставлять під загрозу реалізацію «зелених» ініціатив та проектів у сфері екологічної трансформації. Наприклад, використання відновлюваних джерел енергії та досягнення кліматичних цілей стають складними через недостатню енергоефективність інфраструктури.

Виклик інноваційного розвитку також є актуальним. Низький рівень інноваційної активності промислових підприємств ускладнює залучення зовнішньої підтримки для досліджень та впровадження нових технологій. Це особливо критично в умовах конкуренції з іншими регіонами за інвестиції. Крім того, нерозвинена інфраструктура індустриальних парків обмежує можливості для залучення нових підприємств.

Інституційні виклики включають обмеженість фінансових можливостей місцевих бюджетів, що ускладнює реалізацію проектів із залученням державних та міжнародних грантів. Неузгодженість просторового планування між окремими громадами і столицею зокрема також створює бар'єри для ефективного використання ресурсів та фрагментує врядування.

Для подолання викликів необхідна комплексна модернізація інфраструктури, розвиток програм для інтеграції ВПО, заохочення міжмуніципального співробітництва та підтримка інновацій через залучення міжнародного фінансування й посилення міжрегіональної координації.

Ризики

(на основі аналізу слабких сторін і загроз)

Однією з ключових проблем Київщини є неналежний стан транспортної інфраструктури. Дефіцит мостів через Дніпро, слабка інтеграція північних і південних територій, а також загальний стан доріг місцевого значення обмежують мобільність населення, економічну інтеграцію, а також реагування на надзвичайні ситуації. Це стає ще більш критичним на тлі військової агресії, коли пошкодження або знищення об'єктів інфраструктури може паралізувати регіон.

Демографічні проблеми області лише поглиблюють ризики. Падіння народжуваності, зростання смертності та дефіцит кваліфікованих кадрів створюють виклики для економічного розвитку. На тлі цих проблем відтік населення до інших регіонів чи за кордон може призвести до подальшої маргіналізації окремих громад.

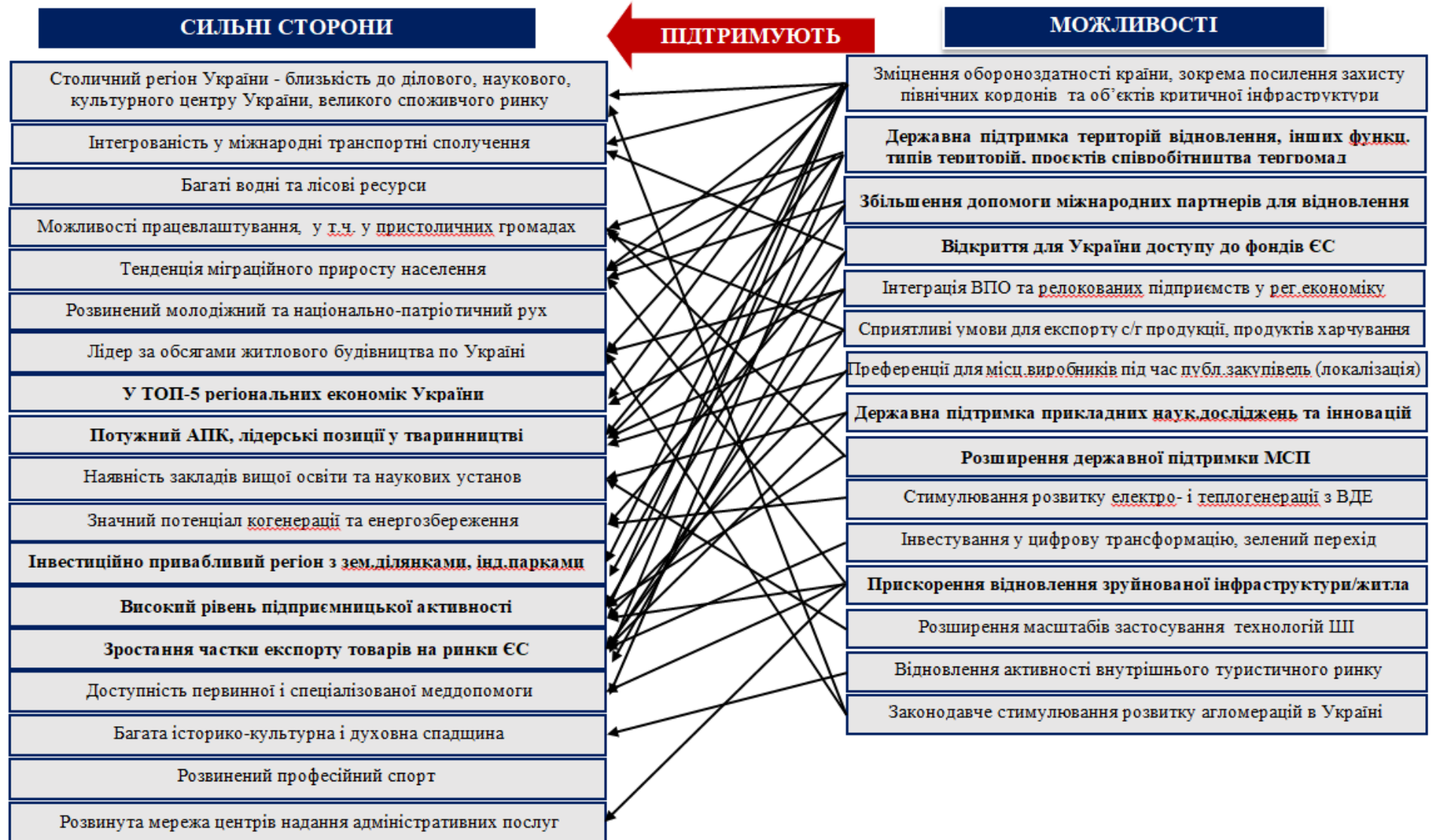
Екологічна ситуація також є значним викликом. Забруднення водних ресурсів через неефективну роботу очисних споруд у поєднанні з транскордонними екологічними ризиками, створює загрозу для здоров'я населення та екологічного балансу. Високий рівень розораності земель,

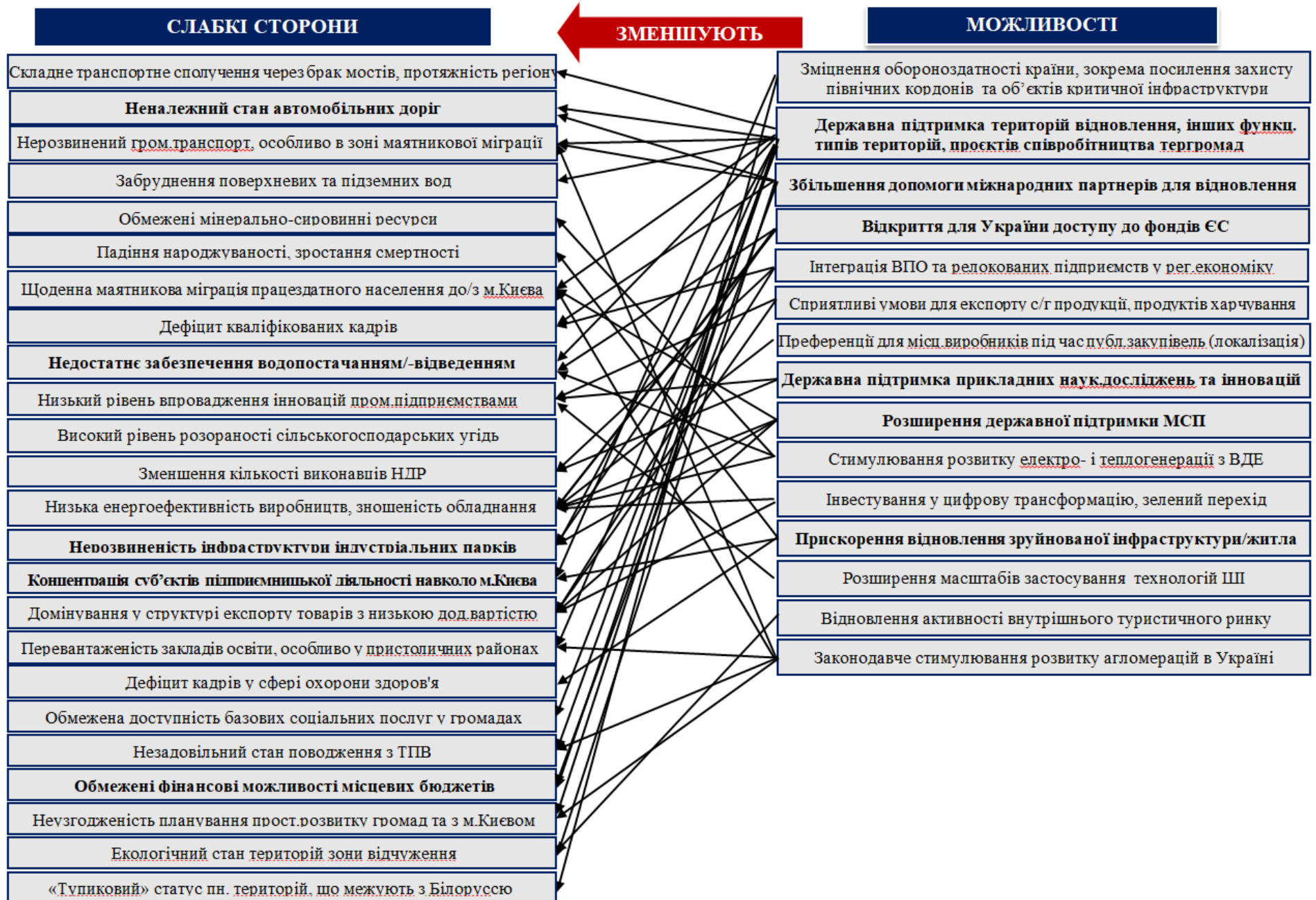
характерний для регіону, ставить під загрозу збереження ґрунтів і біорізноманіття, особливо в умовах кліматичних змін.

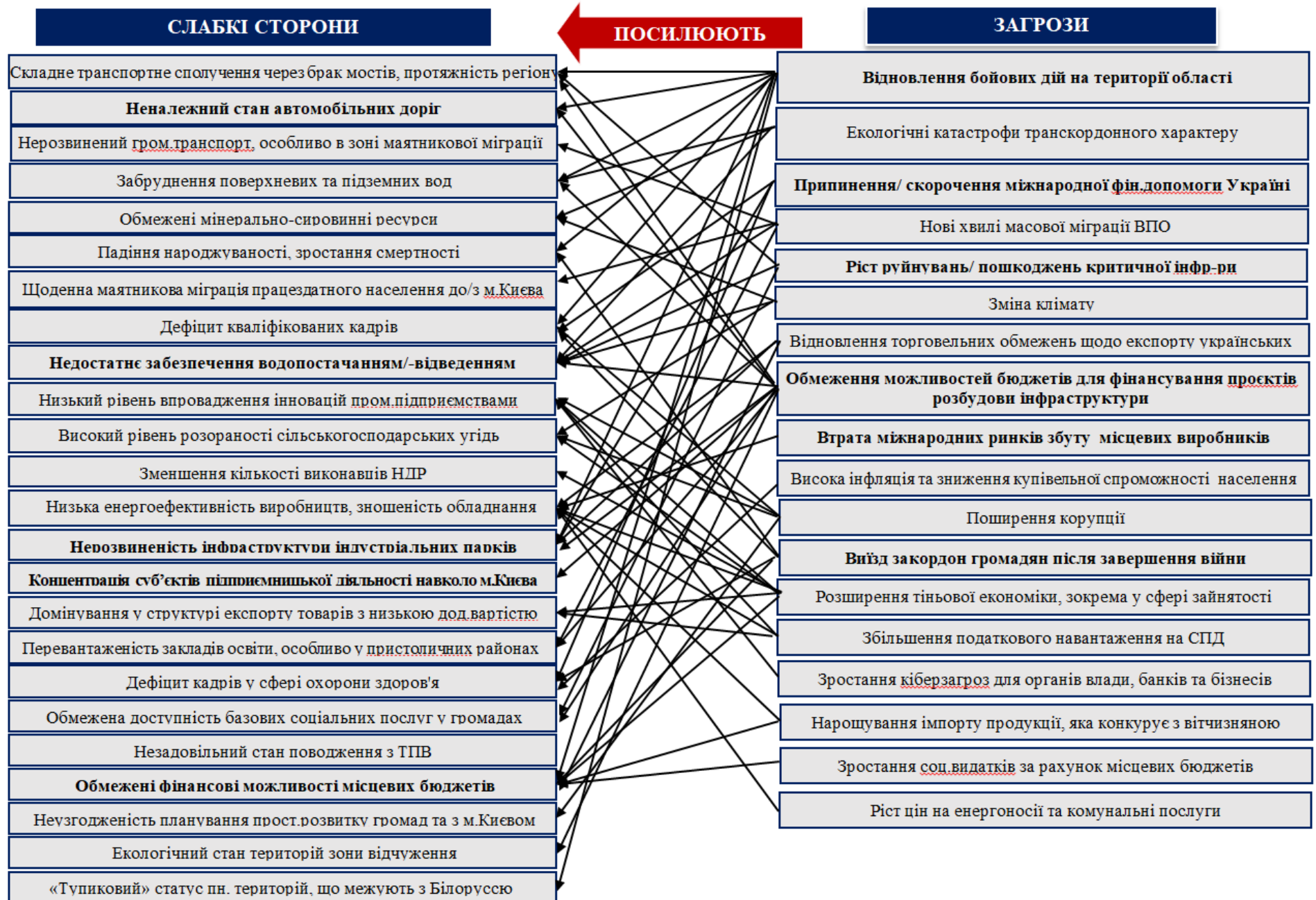
Конкурентоспроможність регіональної економіки обмежується невисоким рівнем інноваційної активності промислових підприємств.

Дисбаланс у розподілі податкових надходжень, зокрема їх концентрація у столиці та пристолочних громадах, посилює диспропорції у розвитку всередині області між окремими громадами. Обмеженість ресурсів місцевих бюджетів та неузгодженість просторового планування ускладнює планування та реалізацію потенційних стратегічних ініціатив - масштабних проєктів за рахунок державних та/ чи грантових коштів. Крім того, негативний вплив можуть мати корупційні ризики.

Київщина як прикордонний з Білоруссю регіон має підвищенні безпекові ризики. Ракетні обстріли та пошкодження критичної інфраструктури поряд зі зростанням кіберзагроз для урядових установ і бізнесу, ставлять під загрозу стабільність функціонування систем області. Це вимагає суттєвого посилення як фізичної, так і цифрової безпеки.

Аналіз порівняльних переваг, викликів та ризиків розвитку Київської області дозволив обґрунтувати визначення 4 стратегічних та 16 оперативних цілей Стратегії розвитку Київської області на період 2021-2027 роки, для досягнення яких передбачається реалізувати 99 пріоритетних завдань.

2.3. Сценарії розвитку Київської області на довгострокову перспективу

Прогноз розвитку регіону на середньострокову перспективу знаходиться під впливом невизначеності ситуації, яка склалася в умовах повномасштабної агресії Російської Федерації. Розвиток сценарних умов напряду залежить від тривалості воєнних дій та створення можливостей для відновлення і розвитку.

Сценарії розвитку передбачають можливі шляхи розвитку регіону у випадку домінування тих чи інших факторів та враховують вплив ефектів чи негативних наслідків від них.

У залежності від поєднання внутрішніх і зовнішніх умов та факторів можна виділити найбільш вірогідні сценарії соціально-економічного розвитку області – базовий, оптимістичний та песимістичний.

Базовий сценарій передбачає завершення війни в середньостроковій перспективі. У рамках зазначеного сценарію важливе значення матиме пріоритетне спрямування фінансових ресурсів у відновлення пошкодженої і зруйнованої інфраструктури та реалізація стратегічних інвестиційних проєктів, які у перспективі стануть точками зростання економіки області, навколо яких здійснюватиметься розвиток малого та середнього підприємництва, орієнтованого на обслуговування стратегічних інвесторів, а також формування умов для взаємовигідної кооперації.

В основу вказаного сценарію закладені наступні припущення:

- надходження значних ресурсів від міжнародних партнерів для відновлення та розвитку економіки регіону, що сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності;
- покращення умов доступу підприємств до грантів та позичкового капіталу;
- стимулювання попиту на продукцію місцевого виробництва з боку держави, що забезпечить розвиток внутрішнього ринку;
- припинення відтоку та повернення висококваліфікованих та робітничих кадрів в область;
- зниження частки тіньової економіки за рахунок зменшення корупції та підвищення ефективності адміністрування податків;
- використання сучасних цифрових та «зелених» технологій і рішень у процесі модернізації пріоритетних секторів економіки;
- покращення інфраструктури територіальних громад для поліпшення якості життя населення;
- підвищення ролі публічних інвестицій та забезпечення їх ефективного використання;
- поступове формування ринку землі та послаблення обмежень для іноземних інвесторів;
- зростання доходів населення та підвищення його купівельної спроможності;
- створення безпечних умов функціонування закладів освіти та охорони здоров'я;

- розширення державних програм для підтримки постраждалих осіб внаслідок повномасштабної війни з Російською Федерацією.

Для подолання внутрішніх ризиків та проблем, які будуть виникати у разі реалізації базового сценарію, передбачено забезпечити реалізацію найважливішими пріоритетних завдань, зокрема:

➤ **Для відновлення та розвитку людського капіталу:**

- забезпечення функціонування у безпечних умовах різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку, створення оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, яка забезпечить здобуття повної загальної середньої освіти, реформування мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- формування спроможної мережі кластерних, надкластерних закладів охорони здоров'я Київської області із створенням у цих закладах центрів психічного здоров'я, створення мережі реабілітаційних відділень (центрів);
- створення умов для розвитку фізкультурно-спортивної реабілітації, насамперед ветеранів війни та осіб з інвалідністю;
- забезпечення доступності до базових соціальних послуг відповідно до оцінки потреб в громадах, продовження цифровізації системи надання послуг у сфері соціального захисту, створення умов для ефективної психологічної, професійної реабілітації, реадaptaції та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни;
- створення функціонально та організаційно нових моделей закладів культури, модернізація та інформатизація бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг, забезпечення цифровізації надання культурних послуг;
- розбудова і розвиток мережі закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори/хаби), створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді, розширення можливостей, покращення ментального здоров'я та соціальної згуртованості молоді;

➤ **Для створення безпечних та комфортних умов життя:**

- забезпечення ефективними новітніми системами автоматизованого та централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання та населення;
- реалізація дорожньої карти розвитку транспортної системи Київської області та поетапного впровадження її інтелектуальної складової для підвищення якості, безпеки та конкурентоспроможності пасажирських перевезень;
- розвиток розподіленої генерації електричної енергії та стимулювання впровадження проєктів на основі відновлюваних джерел енергії;
- розширення масштабів модернізації, адаптивності та декарбонізації систем централізованого теплопостачання, розвитку та модернізації систем

водопостачання та водовідведення із впровадженням сучасних інноваційних технологій;

- модернізація пунктів спостережень за станом забруднення довкілля, проведення робіт із сертифікації системи ведення лісового господарства, створення нових та відновлення функціонування існуючих рекреаційних об'єктів;

➤ **Для посилення економічної стійкості та конкурентоспроможності регіону:**

- підвищення інвестиційної привабливості регіону та територіальних громад, популяризація їх інвестиційних можливостей, сприяння розвитку індустріальних парків та промислових зон;
- розширення можливостей для підтримки діяльності малого та середнього бізнесу, сприяння реалізації експортного потенціалу підприємств;
- оновлення напрямів смарт-спеціалізації шляхом продовження процесу підприємницького відкриття та підвищення ефективності взаємодії стейкхолдерів у форматі «бізнес-наука-влада-громадськість»;
- підтримка участі суб'єктів малого і середнього підприємництва у Програмах ЄС (Горизонт Європа, Interreg та інших);
- сприяння розвитку міжрегіонального та міжнародного співробітництва суб'єктів малого і середнього підприємництва, кластерних ініціатив;
- сприяння формуванню локальних туристичних брендів та популяризації туристичного потенціалу територіальних громад, здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних з боротьбою українського народу з російськими агресорами;

➤ **Для забезпечення збалансованого розвитку територій:**

- розроблення на сучасній методологічній базі стратегічних, програмних та планувальних документів для відновлення та розвитку на місцевому рівні;
- відновлення пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури за принципом «краще, ніж було» на територіях відновлення та стимулювання економічної активності на територіях відновлення;
- запровадження оновленої системи управління публічними інвестиціями, зокрема з використанням екосистеми DREAM, та синхронізація з національною системою стратегічного планування з урахуванням територіально орієнтованого підходу;
- сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації стратегічно важливих проєктів розвитку;
- підвищення ефективності системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері державного управління регіональним розвитком.

У разі реалізації базового сценарію більшість індикаторів досягнення операційних цілей Стратегії будуть виконані, хоча через обмежені можливості бюджетів усіх рівнів існують певні ризики для здійснення заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії у повному обсязі.

Оптимістичний сценарій передбачає завершення війни у короткостроковій перспективі і характеризується швидкими темпами ліквідації наслідків російської збройної агресії, втілення реформ у розвитку соціальної сфери, впровадженню структурних змін в економіці, надходження значних обсягів іноземних інвестицій, створенням великої кількості високооплачуваних робочих місць, зростанням доходів населення та створенням умов для повернення громадян, що виїхали за кордон.

За цим сценарієм очікується залучення значних обсягів іноземних інвестицій, швидке відновлення економіки та високі темпи її розвитку, впровадження інновацій, розвиток високотехнологічних галузей та кластерів, зростання експорту товарів на європейські ринки, істотне підвищення доходів населення, значне зростання його купівельної спроможності, подолання дефіциту кадрів, прискорене реформування сфери освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, максимально можливе розширення сфер цифровізації.

В основу сценарію закладені такі припущення:

- максимальна реалізація людського капіталу за рахунок забезпечення нової якості послуг освіти та охорони здоров'я;
- забезпечення інноваційних секторів економіки необхідною кількістю висококваліфікованих кадрів;
- завершення ревіталізації територій від воєнних забруднень;
- повномасштабне залучення донорських організацій/проєктів до відновлення області;
- набуття спроможності органами місцевого самоврядування територіальних громад залучати та використовувати ресурси ЄС, зокрема в межах програми Ukraine Facility;
- підвищення технологічного рівня підприємств і продуктивності праці в галузях економіки, стрімке зростання валової доданої вартості;
- започаткування реалізації значної кількості стратегічно важливих для регіону інвестиційних проєктів;
- зростання рівня комерціалізації наукових розробок в регіоні та вихід на нові ринки збуту інноваційної продукції і послуг;
- поступова переорієнтація суб'єктів малого та середнього бізнесу зі сфери торгівлі і послуг у сферу високо-технологічного виробництва та наукоємних послуг;
- стійкий динамічний розвиток територіальних громад.

Для подолання внутрішніх ризиків та проблем, які будуть виникати у разі реалізації оптимістичного сценарію, передбачено забезпечити реалізацію найважливішими пріоритетних завдань, визначених у базовому сценарії, а також впровадження забезпечених фінансовими ресурсами нових завдань, найважливішими з яких є:

➤ **Для відновлення та розвитку людського капіталу:**

- запровадження в закладах дошкільної освіти освітньої діяльності за декількома типами її організації, максимально можливе оновлення матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти, формування мережі закладів освіти з класами дистанційного навчання для здобувачів, які тимчасово перебувають за кордоном;
- широке впровадження системи раннього виявлення захворювань, створення центрів спеціалізованої допомоги в онкології, кардіології та нейрохірургії, максимально можливе забезпечення медичних закладів сучасним обладнанням та медичними препаратами, впровадження електронної системи обміну медичною інформацією для безперервного супроводу пацієнтів; комплексна модернізація медичної допомоги в обласних дитячих лікарнях;
- модернізація спортивної інфраструктури, забезпечення діяльності закладів фізичної культури, створення умов для ефективного розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту, спорту вищих досягнень;
- завершення цифровізації системи надання послуг у сфері соціального захисту, розширення можливостей для поліпшення житлових умов ветеранам війни та членів їх сімей;
- створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді, розширення можливостей, покращення ментального здоров'я та соціальної згуртованості;
- формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури;

➤ **Для створення безпечних та комфортних умов життя:**

- посилення системи цивільного захисту населення, зокрема шляхом будівництва та ремонту фонду захисних споруд цивільного захисту, забезпечення гуманітарного розмінування територій, утворення у територіальних громадах центрів безпеки;
- продовження робіт з капітального ремонту автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах Київської області та будівництва зруйнованих штучних споруд на них;
- забезпечення якісних, безпечних та доступних пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування;
- поліпшення якості надання житлово-комунальних послуг, підвищення енергоефективності в комунальному секторі та домогосподарствах, формування системи енергоменеджменту та системи енергомоніторингу;
- забезпечення захисту та відновлення навколишнього природного середовища, ефективне управління відходами, у т. ч. відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій;

➤ **Для посилення економічної стійкості та конкурентоспроможності регіону:**

- прискорення розбудови інфраструктури індустріальних парків та промислових зон;
- сприяння цифровій трансформації малого та середнього підприємництва;
- забезпечення підтримки реалізації інноваційних проєктів, спрямованих на розвиток пріоритетних видів діяльності у сферах смарт-спеціалізації;
- створення умов для розширення інтеграційних і технологічних зав'язків між сільгоспвиробниками та підприємствами переробної промисловості для об'єднання їх у ланцюгу створення вартості;
- розширення сфер надання державних грантів, зокрема в рамках реалізації проєкту «Робота» на створення власної справи, реалізації проєктів розвитку переробних підприємств;
- сприяння реалізації проєктів, спрямованих на розвиток та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територіальних громад;

➤ **Для забезпечення збалансованого розвитку територій:**

- проведення актуалізації стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів їх реалізації з урахуванням європейського вектору розвитку;
- завершення робіт з будівництва нових об'єктів соціальної інфраструктури та багатоквартирних будинків на місці зруйнованих, а також реконструкції та капітального ремонту пошкоджених об'єктів соціальної та житлової інфраструктури;
- відновлення пошкоджених/зруйнованих виробничих об'єктів суб'єктів господарювання області;
- активізація роботи щодо наповнення органами місцевого самоврядування екосистеми DREAM розвитковими інвестиційними проєктами;
- сприяння реалізації спільних з державами-членами ЄС проєктів та програм співробітництва;
- впровадження електронних сервісів у місцевих органах влади;
- сприяння розширенню мережі покриття 4/5G мобільного зв'язку в населених пунктах та на автошляхах, а також впровадженню нових стандартів зв'язку у Київській області;
- розширення мережі центрів надання адміністративних послуг Київської області шляхом будівництва нових будівель та модернізації існуючих.

У разі реалізації оптимістичного сценарію індикатори досягнення оперативних цілей Стратегії будуть виконані завдяки здійсненню заходів і проєктів Плану заходів з реалізації Стратегії у повному обсязі.

За рахунок значного зростання економічного потенціалу області у результаті реалізації стратегічних для регіону інвестиційних проєктів, активізації ділової активності, зростання самозайнятості населення очікується значне зростання

валового регіонального продукту, зниження рівня безробіття, зростання доходів населення та підвищення купівельної спроможності населення.

Територіальні громади, які зазнали істотних, прямих, економічних втрат від військової агресії, отримують значний матеріально-фінансовий ресурс на покращення соціальної та житлово-комунальної інфраструктури, що поступово сприятиме відновленню всіх територій та зменшить диспропорції в їх розвитку.

Песимістичний сценарій розвитку базується на довготривалому продовженні війни на виснаження. Це найбільш загрозливий сценарій для розвитку Київської області, тому що за умов продовження проведення воєнних дій на території України, ракетних обстрілів Київщини, наявності загрози повторного наступу на Київську область, можливо забезпечити реалізацію лише окремих завдань Стратегії в залежності від обмежених обсягів фінансування.

Як наслідок цього економічні збитки регіону будуть зростати, у т. ч. за рахунок руйнування цивільних та інфраструктурних об'єктів, зниження ділової активності значної частини бізнесу, зростання безробіття, зменшення доходів населення, скорочення його купівельної спроможності, негативного впливу зазнають усі галузі та сфери діяльності.

За рахунок зменшення надходжень до бюджетів усіх рівнів фінансування розвиткових проєктів буде залежати від обсягів підтримки країн-партнерів та міжнародних фінансових організацій.

Для такого сценарію характерними ознаками можуть бути:

- відтік працездатного населення в інші регіони і за кордон, що призведе до збільшення дефіциту кадрів, насамперед, у промисловості та сільському господарстві;

- обмежені обсяги залучення іноземних інвестицій в регіон, що уповільнить реалізацію стратегічно важливих для регіону інвестиційних проєктів;

- істотне зменшення активності бізнесу, що призведе до підвищення рівня безробіття;

- зростання вартості енергоносіїв, що негативно вплине на собівартість товарів і послуг і викличе зростання як оптових цін на товари і послуги, так і роздрібних цін;

- зниження якості життя населення у громадах області за рахунок погіршення стану інфраструктури життєзабезпечення;

- загострення соціальних проблем через зростання кількості осіб, які постраждали внаслідок повномасштабної війни і потребують державної підтримки.

Для подолання внутрішніх ризиків та проблем, які будуть виникати у разі реалізації песимістичного сценарію, передбачено забезпечити реалізацію найважливіших завдань, які будуть спрямовані на подолання наслідків збройної агресії Російської Федерації та створення необхідних умов для забезпечення життєдіяльності регіону у межах наявних фінансових ресурсів.

Враховуючи весь спектр можливого розвитку подій при визначенні цілей і завдань Стратегії, за основу буде взятий базовий сценарій, реалізація якого створить можливість для завершення відновлення, подальшого динамічного розвитку Київської області та наближення базового сценарію розвитку до оптимістичного.

2.4. Стратегічне бачення розвитку Київської області

Київщина – це пульсуюче серце України, де багатовікові традиції органічно поєднуються з інноваціями. Регіон займає гідне місце серед столичних регіонів Європи і задає тренди розвитку в Україні. Забезпечуючи високу якість життя, сприятливе бізнес-середовище та стійкий розвиток, Київщина приваблює інвестиції, таланти та сприяє зростанню добробуту населення. Активно впроваджуючи енергоефективні технології, розвиваючи екологічно чисті виробництва та дбаючи про ветеранів, регіон зміцнює свій міжнародний авторитет та стає прикладом для наслідування.

3. СТРАТЕГІЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ Й ЗАВДАННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
1. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	1.1. Розбудова освіченого, інклюзивного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку	1.1.1. Забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах. 1.1.2. Створення з урахуванням демографічних прогнозів оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, яка забезпечить здобуття повної загальної середньої освіти. 1.1.3. Забезпечення доступності, розумного пристосування та універсального дизайну для задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами. 1.1.4. Покращення ресурсного забезпечення закладів освіти та формування стратегії підвищення якості надання освітніх послуг в територіальних громадах. 1.1.5. Розвиток позашкільної освіти відповідно до вільного, різнобічного розвитку особистості, інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей вихованців, учнів і слухачів та принципу гендерної рівності. 1.1.6. Задоволення потреб регіонального ринку праці у кваліфікованих кадрах для розвитку економіки та відновлення інфраструктури через реформування мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, розширення дуальної освіти та співпраці з роботодавцями, проведення профорієнтаційних та комунікаційних кампаній. 1.1.7. Створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя. 1.1.8. Забезпечення реалізації права здобувачів освіти, які перебували (-ють) за кордоном, та внутрішньо переміщених осіб на здобуття або продовження здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за будь-якою формою здобуття освіти, визначеною законодавством.
	1.2. Посилення стійкості системи охорони здоров'я до викликів у воєнний та післявоєнний час	1.2.1. Моніторинг потреб населення Київської області в медичних послугах, оцінка рівня захворюваності в розрізі територіальних громад шляхом створення інформаційно-аналітичного центру в Київській області. 1.2.2. Формування спроможної мережі кластерних, надкластерних закладів охорони здоров'я Київської області.

		1.2.3. Забезпечення населення області медичною допомогою та доступом до необхідних медичних послуг, лікарських засобів і медичних виробів у рамках програми медичних гарантій. 1.2.4. Створення центрів психічного здоров'я у кластерних, надкластерних та загальних закладах охорони здоров'я. 1.2.5. Створення мережі реабілітаційних відділень (центрів) з метою наближення послуг з реабілітації до населення області. 1.2.6. Комплексна модернізація медичної допомоги в обласних дитячих лікарнях Київської області: розвиток інфраструктури, технологій та умов лікування. 1.2.7. Розробка з урахуванням міждисциплінарного підходу та принципів безперервності надання медичних послуг та впровадження маршруту пацієнта за напрямками: медична реабілітація, психічне здоров'я. 1.2.8. Розробка та впровадження алгоритму визначення груп ризику з метою профілактики і раннього виявлення неінфекційних та інфекційних захворювань. 1.2.9. Формування колективного імунітету населення Київської області шляхом проведення вакцинації згідно з календарем щеплень. 1.2.10. Популяризація здорового способу життя серед населення через освітні та інформаційні кампанії за участі медичних закладів усіх рівнів.
	1.3. Підвищення рівня фізичної активності та здоров'я населення	1.3.1. Модернізація спортивної інфраструктури, забезпечення діяльності закладів фізичної культури. 1.3.2. Популяризація серед населення масового спорту та фізичної активності, залучення внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни до спортивної діяльності. 1.3.3. Створення умов для розвитку фізкультурно-спортивної реабілітації. 1.3.4. Розвиток дитячо-юнацького та спорту вищих досягнень.
	1.4. Посилення інтеграції молодих людей та їх участі у різних сферах життєдіяльності	1.4.1. Створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді, розширення можливостей для молоді регіону. 1.4.2. Покращення навичок молодих людей в різних сферах життєдіяльності, підвищення якості неформальної освіти для молоді. 1.4.3. Розбудова і розвиток мережі закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори/хаби). 1.4.4. Покращення ментального здоров'я та соціальної згуртованості молоді, створення безпечного і інклюзивного середовища для молоді.

2. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ ТА КОМФОРТНИХ УМОВ ДЛЯ ЖИТТЯ	1.5. Забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, зокрема з числа ветеранів та військовослужбовців ЗСУ	1.5.1. Удосконалення системи соціальної підтримки та покращення матеріального становища Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України. 1.5.2. Створення умов для ефективної психологічної, професійної реабілітації, реадaptaції та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни. 1.5.3. Сприяння у поліпшенні житлових умов ветеранам війни та членів їх сімей. 1.5.4. Створення умов для інтеграції, соціальної адаптації та підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), забезпечення належних умов для їх життєдіяльності. 1.5.5. Забезпечення доступності до базових соціальних послуг відповідно до оцінки потреб в громадах. 1.5.6. Забезпечення цифровізації системи надання послуг у сфері соціального захисту, впровадження системи електронного отримання документів та забезпечення можливості звернення за послугами у сфері соціального захисту через онлайн-сервіси. 1.5.7. Підтримка сімейних форм виховання, запобігання соціального сирітства. 1.5.8. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству і насильству за ознакою статі, торгівлі людьми. 1.5.9. Створення безбар'єрного середовища для всіх груп населення в територіальних громадах, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими.
	1.6. Сприяння культурному та духовному розвитку людини, створення можливостей для її творчого самовираження і самореалізації	1.6.1. Формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури територіальних громад Київщини. 1.6.2. Модернізація бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг, забезпечення цифровізації надання культурних послуг. 1.6.3. Збереження, відновлення та популяризація пам'яток культурної спадщини. 1.6.4. Створення належних умов для зберігання, примноження та використання документів Національного архівного фонду, які є частиною світової та національної культурної спадщини.
	2.1. Розвиток сектору безпеки та оборони	2.1.1. Підвищення обороноздатності. 2.1.2. Посилення системи цивільного захисту населення, зокрема шляхом збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту (також шляхом передачі до ТГ об'єктів цивільного захисту від Фонду державного майна України) з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності, забезпечення функціонування територіальної та місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення.

		2.1.3. Створення безпекових умов на вулицях, дорогах, у громадських місцях, а також у закладах загальної середньої освіти. 2.1.4. Утворення у територіальних громадах центрів безпеки (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги). 2.1.5. Гуманітарне розмінування та ревіталізація територій Київської області від воєнних забруднень.
	2.2. Поліпшення дорожньої мережі та покращення транспортного сполучення населених пунктів	2.2.1. Будівництво, реконструкція, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах Київської області та штучних споруд на них. 2.2.2. Забезпечення безпеки дорожнього руху пішоходів шляхом освітлення пішохідних переходів на дорогах Київщини з використанням новітніх технологій. 2.2.3. Забезпечення якісних, безпечних та доступних пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування. 2.2.4. Розвиток громадського транспорту та велосипедної інфраструктури. 2.2.5. Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на покращення транспортної доступності в області, зокрема в пристойчних громадах.
	2.3. Підвищення енергетичної безпеки шляхом впровадження розподіленої генерації та доступність якісних житлово-комунальних послуг	2.3.1. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії (зокрема когенераційні установки) та стимулювання впровадження проєктів на основі відновлюваних джерел енергії. 2.3.2. Формування системи енергоменеджменту на рівні територіальних громад та області. 2.3.3. Покращення житлово-комунальної інфраструктури громад. 2.3.4. Сприяння захисту об'єктів енергетичного сектору області.
	2.4. Захист та відновлення навколишнього природного середовища, адаптації до зміни клімату	2.4.1. Ефективне управління відходами, у т. ч. відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій. 2.4.2. Забезпечення здійснення моніторингу довкілля. 2.4.3. Збереження та відновлення збалансованого розвитку екосистем та адаптації до зміни клімату. 2.4.4. Покращення екологічного та технічного стану водних об'єктів, захист територій і населених пунктів від шкідливої дії вод. 2.4.5. Проведення меліоративних заходів. 2.4.6. Ефективне управління лісовими ресурсами та стимулювання заходів із створення лісів.

3. ПОСИЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ	3.1. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій	3.1.1. Підвищення інвестиційної привабливості регіону та територіальних громад, популяризація їх інвестиційних можливостей. 3.1.2. Сприяння розвитку індустріальних парків, промислових зон. 3.1.3. Підтримка діяльності малого та середнього бізнесу. 3.1.4. Сприяння реалізації експортного потенціалу підприємств. 3.1.5. Сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції. 3.1.6. Сприяння цифровій трансформації малого та середнього підприємництва. 3.1.7. Підтримка впровадження інноваційних технологій переробки відходів на засадах циркулярної економіки. 3.1.8. Підтримка аграрного сектору шляхом сприяння розвитку насінництва, племінного скотарства, підтримки виробників харчових продуктів. 3.1.9. Підготовка, перекваліфікація ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, жінок, людей старшого віку відповідно до актуальних потреб ринку праці.
	3.2. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації	3.2.1. Оновлення напрямів смарт-спеціалізації шляхом продовження процесу підприємницького відкриття та підвищення ефективності взаємодії стейкхолдерів у форматі «бізнес-наука-влада-громадськість». 3.2.2. Сприяння реалізації інноваційних проєктів, спрямованих на розвиток пріоритетних видів діяльності у сферах смарт-спеціалізації. 3.2.3. Підтримка участі суб'єктів малого і середнього підприємництва у Програмах ЄС (Горизонт Європа, Interreg та інших). 3.2.4. Сприяння розвитку міжрегіонального та міжнародного співробітництва суб'єктів малого і середнього підприємництва, кластерних ініціатив.
	3.3. Розвиток туристичного потенціалу	3.3.1. Сприяння формуванню локальних туристичних брендів та популяризації туристичного потенціалу територіальних громад, зокрема з використанням цифрових технологій. 3.3.2. Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на розвиток та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територіальних громад, здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних з боротьбою українського народу з російськими агресорами. 3.3.3. Розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури територіальних громад, що входять до складу Місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», як центру сталого туризму і відпочинку.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ	4.1. Комплексний розвиток територій громад, підвищення ефективності урядування на всіх рівнях	4.1.1. Розроблення стратегічних, програмних, планувальних документів для відновлення та розвитку на місцевому рівні. 4.1.2. Розроблення містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях. 4.1.3. Відновлення пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури за принципом «краще, ніж було» на територіях відновлення та стимулювання економічної активності на територіях відновлення. 4.1.4. Запровадження оновленої системи управління публічними інвестиціями та синхронізація з національною системою стратегічного планування з урахуванням територіально орієнтованого підходу. 4.1.5. Підтримка реалізації проєктів, що передбачають використання потенціалу регіональних полюсів зростання. 4.1.6. Забезпечення відновлення та соціально-економічного розвитку територій, прилеглих до централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива, а саме Славутицької, Іванківської та Поліської територіальних громад Київської області. 4.1.7. Сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації стратегічно важливих проєктів розвитку шляхом презентації економічного потенціалу та потреб Київської області міжнародним партнерам. 4.1.8. Підвищення інституційної спроможності та ефективності системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері державного управління регіональним розвитком. 4.1.9. Забезпечення підтримки діяльності Агенції регіонального розвитку Київської області. 4.1.10. Підтримка реалізації проєктів територіальних громад, що входять до складу Місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», надання інформаційно-методичного супроводу комунікації громад області з м. Києвом для відстоювання інтересів зазначених громад.
	4.2. Сприяння соціальній згуртованості на основі спільних цінностей, історичної пам'яті та активної громадянської позиції, налагодження ефективної взаємодії у різних сферах діяльності з міжнародними партнерами	4.2.1. Формування української громадянської ідентичності та ціннісних орієнтирів, розвиток національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської освіти і готовності до захисту країни різними верствами та віковими групами населення, належне вшанування пам'яті Героїв України. 4.2.2. Забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Київській області. 4.2.3. Реалізація на території області державної інформаційної політики та задоволення конституційних

		прав у рівному доступі громадян до інформації, сприяння розвитку громадянського суспільства, заохочення повернення місцевих жителів, які вимушено виїхали за межі регіону. 4.2.4. Сприяння розвитку міжмуніципального та міжнародного територіального співробітництва, зокрема шляхом розбудови міжнародного партнерства на регіональному та місцевому рівні через укладання угод про партнерство з новими іноземними регіонами і муніципалітетами, та активізації існуючої співпраці. 4.2.5. Сприяння реалізації спільних з державами - членами ЄС проєктів та програм співробітництва.
	4.3. Цифрова трансформація та вдосконалення системи надання адміністративних послуг	4.3.1. Комплексна модернізація мережевих, серверних та комунікаційних рішень в Київській обласній державній адміністрації. 4.3.2. Розширення покриття 4/5G та впровадження нових стандартів зв'язку. 4.3.3. Впровадження електронних сервісів у місцевих органах влади. 4.3.4. Підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема шляхом створення можливостей для навчання на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти «Дія. Освіта». 4.3.5. Резервування та захист інформаційних ресурсів від кібератак та несанкціонованого доступу. 4.3.6. Впровадження геоінформаційних систем регіонального рівня. 4.3.7. Розвиток системи надання адміністративних послуг, забезпечення зручного та наближеного доступу мешканців громад для отримання державних сервісів. 4.3.8. Інформатизація та автоматизація діяльності Державного архіву Київської області. 4.3.9. Впровадження технологій «розумних мереж», сприяння реалізації пілотних проєктів «розумних громад».

3.1. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Демографічна ситуація як на Київщині, так і в цілому в Україні, останні десятиріччя характеризувалася такими негативними тенденціями як скорочення чисельності населення, у першу чергу, через перевищення рівня смертності над народжуваністю, та старіння населення.

Повномасштабна війна додала нові чинники, які ще більше поглибили демографічні проблеми – це велика кількість загиблих та поранених як серед військових, так і серед цивільних людей, зокрема дітей, масштабна міграція населення України за кордон тощо.

У сучасних реаліях питання забезпечення належної якості життя і добробуту населення перестало розглядатися виключно з точки зору розвитку соціальної інфраструктури. Безпековий фактор, зокрема доступність укриттів та резервних джерел енергопостачання, відіграє важливу роль. .

Всі цілі та завдання Стратегічної цілі «Розвиток людського капіталу» як однієї з найважливіших у стратегічному документі області орієнтовані на людину і охоплюють різноманітні сфери її життя, а саме: розбудова освіченого суспільства, забезпечення доступності та якості послуг охорони здоров'я, популяризація здорового способу життя, інтеграція молоді у різні сфери життєдіяльності, забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, а також культурний і духовний розвиток людини.

Незважаючи на вплив усіх негативних тенденцій, Київська область все ж спроможна відповідати на сучасні виклики воєнного стану та створювати умови для збереження та відновлення потенціалу нації як в умовах війни, так і повоєнної відбудови.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію таких оперативних цілей:

Стратегічна ціль 1. Розвиток людського капіталу					
Оперативна ціль 1.1.	Оперативна ціль 1.2.	Оперативна ціль 1.3.	Оперативна ціль 1.4.	Оперативна ціль 1.5.	Оперативна ціль 1.6.
Розбудова освіченого, інклюзивного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку	Посилення стійкості системи охорони здоров'я до викликів у воєнний та післявоєнний час	Підвищення рівня фізичної активності та здоров'я населення	Посилення інтеграції молодих людей та їх участі у різних сферах життєдіяльності	Забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, зокрема з числа ветеранів та військовослужбовців ЗСУ	Сприяння культурному та духовному розвитку людини, створення можливостей для її творчого самовираження і самореалізації

Оперативна ціль 1.1. Розбудова освіченого, інклюзивного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку

Пріоритетними напрямками діяльності системи освіти Київської області є надання всім громадянам рівних можливостей для здобуття якісної освіти, розвиток системи безперервної освіти та навчання впродовж життя, формування соціально активної, відповідальної та толерантної особистості, забезпечення громадянського, патріотичного, морального виховання.

Київська область у порівнянні з іншими регіонами є лідером у створенні додаткових місць для дітей дошкільного віку. Водночас у громадах Київської області навантаження на ЗДО нерівномірне, тому у наступні роки важливим завданням стає забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах.

У Київській області функціонує 92 опорних заклади освіти, де навчається майже 52 тис. учнів. Регіон є лідером по Україні з середньої наповнюваності

опорних ЗЗСО – 525 учнів на заклад. До опорних закладів освіти підвозяться понад 10 тис. учнів, ще 20 % учнів підвозяться найманим транспортом. В цілому поза межами пішохідної доступності до закладів освіти проживають і потребують підвезення понад 33 тис. учнів.

За останні 3 роки спостерігається тенденція до збільшення кількості учнів з особливими освітніми потребами (далі – ООП). Водночас збільшується кількість закладів освіти з інклюзивним навчанням, кількість класів та груп, кількість ставок асистентів учителя та асистентів вихователя.

Гострий дефіцит кадрів під час війни потребує нових підходів до діяльності системи професійної (професійно-технічної) освіти. Незважаючи на те, що упродовж 2020-2023 років кількість підготовлених випускників ЗП(ПТ)О за 11 напрямками економічної діяльності з 70 професій збільшилась майже на 10%, потреби ринку праці у робітничих кадрах в декілька разів перевищують пропозиції мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Тому у найближчі роки головним завданням системи ЗП(ПТ)О є задоволення потреб регіонального ринку праці у кваліфікованих кадрах для розвитку економіки та відновлення інфраструктури через розширення дуальної форми освіти та співпраці з роботодавцями, проведення профорієнтаційних та комунікаційних кампаній.

Не менш важливим завданням є створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя. Для реалізації цього завдання в області створюються відповідні умови. У п'яти ЗП(ПТ)О відкрито кваліфікаційні центри, де здійснюватимуть оцінювання і визнання результатів навчання осіб, зокрема здобутих шляхом формальної, неформальної чи інформальної освіти, присвоєння чи підтвердження відповідних професійних кваліфікацій та визнаватимуть професійні кваліфікації, здобуті у інших країнах.

Також актуальним є завдання щодо забезпечення реалізації права здобувачів освіти, які перебували (-ють) за кордоном та внутрішньо переміщених осіб. Реалізація цього завдання потребує формування мережі закладів освіти з класами дистанційного навчання для здобувачів, які тимчасово перебувають за кордоном, з використанням програми навчання, яка передбачає вивчення українознавчого компоненту, а також створення необхідних умов для адаптації здобувачів освіти, з числа внутрішньо переміщених осіб та забезпечення їх якісною освітою, зокрема і в сільській місцевості.

Таблиця 3.1.1. Основні завдання для досягнення оперативної цілі 1.1. та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.1.1. Забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах.	Формування мережі закладів та структурних підрозділів, що надають дошкільну освіту в кожній громаді, обладнанні укриттями. Запровадження в закладах дошкільної освіти освітньої діяльності за одним або декількома типами організації освітньої діяльності, зокрема мобільний, міні, сімейний дитсадок, центр

	педагогічного партнерства, центр розвитку дитини. Запровадження нових форм і моделей харчування в закладах дошкільної освіти. Створення умов, що сприяють зміцненню здоров'я дітей, їх гармонійному розвитку.
1.1.2. Створення з урахуванням демографічних прогнозів оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, яка забезпечить здобуття повної загальної середньої освіти.	Формування мережі закладів освіти Київської області, яка задовольнить потреби регіону, зокрема мережі академічних та професійних ліцеїв, обладнаних укритами. Підтримка педагогічних працівників, стимулювання органів місцевого самоврядування для розробки програм підвищення кадрового потенціалу закладів освіти. Проведення навчань, тренінгів, заходів з розвитку кадрового потенціалу закладів освіти. Реалізація реформи шкільного харчування, промоція здорового харчування в закладах освіти. Формування мережі: фабрика-кухня, опорна кухня, базова кухня. Впровадження сучасних технологічних процесів, що забезпечують дотримання норм на принципах системи НАССР, та приготування якісної та безпечної їжі. Запровадження цифрових інструментів для зниження бюрократичного навантаження на осіб, до компетенції яких належать питання організації харчування у закладах освіти, і працівників закладів освіти щодо впровадження реформи системи шкільного харчування (зокрема щодо формування меню та аналізу його дотримання, потреб у закупівлях).
1.1.3. Забезпечення доступності, розумного пристосування та універсального дизайну для задоволення освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.	Облаштування закладів освіти з урахуванням принципів безбар'єрності та (у разі будівництва) з дотриманням вимог містобудівного законодавства, будівельних норм, нормативних документів, обов'язковість застосування яких встановлена законодавством щодо забезпечення доступності і безпеки для маломобільних груп населення, у тому числі осіб з інвалідністю. Облаштування споруд цивільного захисту (укриттів), які знаходяться у закладах освіти, з урахуванням принципів безбар'єрності та дотриманням вимог законодавства. Формування мережі спеціальних класів та груп відповідно до потреб територіальних громад області.
1.1.4. Покращення ресурсного забезпечення закладів освіти та	Створення необхідних умов для забезпечення якості освіти, зокрема і в сільській місцевості,

формування стратегії підвищення якості надання освітніх послуг в територіальних громадах.	через відновлення пошкоджених внаслідок окупації закладів освіти, покращення матеріально-технічної бази закладів освіти. Створення дослідницьких лабораторій. Забезпечення закладів освіти комплектами мультимедійного обладнання. Закупівля персональних комп'ютерів форм-фактор ноутбуків педагогічного працівника зі спеціалізованим програмним забезпеченням для профільної школи. Придбання персональних комп'ютерів форм-фактор ноутбуків здобувача освіти працівника зі спеціалізованим програмним забезпеченням для старшої школи. Оптимізація ресурсів, необхідних для організації харчування в закладах освіти області внаслідок комплексної модернізації харчоблоків та впровадження ефективних моделей організації харчування. Модернізація харчоблоків закладів освіти з використанням новітніх технологічних процесів, покращення показників енергоефективності та дотримання принципів системи НАССР.
1.1.5. Розвиток позашкільної освіти відповідно до вільного, різнобічного розвитку особистості, інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей вихованців, учнів і слухачів та принципу гендерної рівності.	Формування мережі гуртків та творчих об'єднань закладів позашкільної освіти. Проведення заходів національно-патріотичного спрямування. Формування громадянської позиції у дітей Київщини, сприяння розвитку лідерського руху учнівської молоді.
1.1.6. Задоволення потреб регіонального ринку праці у кваліфікованих кадрах для розвитку економіки та відновлення інфраструктури через реформування мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, розширення дуальної освіти та співпраці з роботодавцями, проведення профорієнтаційних та комунікаційних кампаній.	Формування мережі закладів освіти та роботодавців, що впроваджують дуальну форму освіти. Навчання координаторів з профорієнтації, кар'єрних радників, представників закладів освіти. Співпраця з бізнесом щодо розширення переліку професій, за якими підготовка може здійснюватися за дуальною формою. Проведення профорієнтаційних заходів для популяризації робітничих професій та підвищення зацікавленості закладами професійної (професійно-технічної) освіти, розбудова системи кар'єрного супроводу учнів, зокрема через налагодження співпраці з бізнесом, територіальними громадами, ЗЗСО та ЗП(ПТ)О. Створення навчально-практичних центрів на базі закладів професійної освіти функціонування кулінарних хабів.

	Підготовка кухарів за новими програмами в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
1.1.7. Створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя.	Формування індивідуальних освітніх траєкторій для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя. Відкриття кваліфікаційних центрів на базі закладів освіти. Облаштування ветеранських ХАБів в закладах освіти. Навчання керівників та працівників закладів освіти організації харчування та формування навичок здорового харчування в закладах освіти Забезпечення ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу територіальних громад області з науковим потенціалом закладів вищої освіти. Створення кластерів закладами вищої, професійної освіти області, бізнесом та всіма зацікавленими стейкхолдерами за відповідними напрямками (Біла Церква, Ірпінь, Переяслав). Сприяння залученню міжнародних грантів закладами вищої освіти, налагодження обміну студентами та науковцями.
1.1.8. Забезпечення реалізації права здобувачів освіти, які перебували (-ють) за кордоном та внутрішньо переміщених осіб на здобуття або продовження здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за будь-якою формою здобуття освіти, визначеною законодавством	Формування мережі закладів освіти з класами дистанційного навчання для здобувачів, які тимчасово перебувають за кордоном, з використанням програми навчання, яка передбачає вивчення українознавчого компоненту. Створення необхідних умов для адаптації здобувачів освіти, з числа внутрішньо переміщених осіб та забезпечення їх якісною освітою, зокрема і в сільській місцевості, через відновлення пошкоджених закладів освіти, покращення матеріально-технічної бази закладів освіти. Посилення спроможності громад області шляхом розвитку співпраці з університетами та освітніми інституціями, в тому числі сходу України, які релокуються. Підтримка і супровід релокованих закладів освіти.

Очікувані результати:

- покращення матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, в тому числі старшої профільної школи;
- будівництво закладів освіти в територіальних громадах, в яких заклади освіти перевантажені у зв'язку з збільшенням учнівського контингенту, в тому числі за рахунок внутрішньо переміщених осіб;

- створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи протягом життя;
- формування, з урахуванням демографічних прогнозів, оптимальної мережі закладів освіти;
- забезпечення доступності, розумного пристосування та універсального дизайну для задоволення освітніх потреб дітей особливими освітніми потребами;
- збільшення охоплення позашкільною освітою відповідно до вільного, різнобічного розвитку особистості, інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей вихованців, учнів і слухачів та принципу гендерної рівності;
- забезпечення реалізації права громадян України на здобуття або продовження здобуття дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за будь-якою формою здобуття освіти, визначеною законодавством;
- модернізація мережі закладів професійної освіти, створення кваліфікаційних центрів для оцінювання і визнання результатів навчання, присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій;
- відкриття кваліфікаційних центрів, де здійснюватимуть оцінювання і визнання результатів навчання осіб, зокрема здобутих шляхом формальної, неформальної чи інформальної освіти, присвоєння чи підтвердження відповідних професійних кваліфікацій та визнаватимуть професійні кваліфікації, здобуті у інших країнах.

Індикатори:

- ✓ частка дітей дошкільного віку, охоплених послугами ЗДО, %;
- ✓ співвідношення наявної кількості місць у закладах дошкільної освіти до фактичної чисельності вихованців, охоплених закладами дошкільної освіти, %
- ✓ частка дітей сільської місцевості, для яких організовано підвезення шкільними автобусами до місця навчання і додому, відсотків до загальної кількості учнів, які того потребують;
- ✓ кількість дітей, для яких організовано підвезення до ЗЗСО, осіб;
- ✓ кількість ліцеїв в освітній мережі, од.;
- ✓ частка закладів освіти, у яких створено безпечні умови для навчання та праці (облаштовані укриттями), %;
- ✓ кількість здобувачів позашкільної освіти, осіб;
- ✓ середньорічна кількість слухачів, які пройдуть підвищення кваліфікації, осіб;
- ✓ кількість інклюзивних класів та груп для дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти, од.;
- ✓ виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, %;
- ✓ частка випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працевлаштовані за фахом протягом першого року після випуску, % від усіх випускників;
- ✓ кількість осередків викладання предмету Захист України, од.;

- ✓ кількість облаштованих ветеранських ХАБів, од.;
- ✓ кількість відкритих кваліфікаційних центрів, од.

Оперативна ціль 1.2. Посилення стійкості системи охорони здоров'я до викликів у воєнний та післявоєнний час

В умовах війни забезпечення високого рівня стійкості системи охорони здоров'я є критично важливим.

Зміцнення інфраструктури громадського здоров'я на рівні регіону дозволяє враховувати специфічні епідеміологічні та демографічні особливості кожної громади. Локальний підхід до охорони здоров'я враховує геоекологічні чинники, поширеність захворювань та ризик розвитку специфічних патологій. Це дозволяє адаптувати профілактичні та лікувальні заходи під конкретні потреби, підвищуючи їхню ефективність і сприяючи сталому розвитку регіону. У зв'язку з цим, необхідно продовжувати моніторинг потреб населення Київської області в медичних послугах, здійснювати оцінку рівня захворюваності в розрізі територіальних громад шляхом створення інформаційно-аналітичного центру в Київській області.

Структурована та ефективна система охорони здоров'я позитивно впливає на рівень здоров'я населення та якість життя. Тому у найближчі роки буде продовжена робота щодо формування спроможної мережі кластерних, надкластерних закладів охорони здоров'я Київської області.

Система громадського здоров'я має функціонувати як інтегрована частина загальної соціальної системи, забезпечуючи синергетичний ефект із соціальним захистом, освітніми програмами та екологічною політикою. Така інтеграція сприяє покращенню міжвідомчої координації, підвищенню ефективності профілактичних та лікувальних заходів та досягненню комплексного підходу у розв'язанні суспільних проблем. У системі громадського здоров'я важливе значення матиме забезпечення населення області медичною допомогою та доступом до необхідних медичних послуг, лікарських засобів і медичних виробів у рамках програми медичних гарантій.

З 2023 року активно впроваджується заходи щодо збільшення кількості надавачів за пакетами послуг: «Стаціонарна реабілітація», «Мобільна реабілітація», «Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» та покращення умов перебування в закладів. Проте, вплив війни на психічне здоров'я населення області потребує створення центрів психічного здоров'я у кластерних, надкластерних та загальних закладах охорони здоров'я.

У Київській області послуги з надання мобільної та стаціонарної реабілітації, у тому числі психологічну допомогу, надають 58 закладів охорони здоров'я, але цього недостатньо. Тому в умовах війни і в післявоєнний період важливим завданням є створення мережі реабілітаційних відділень (центрів) з метою наближення послуг з реабілітації до населення області. Одночасно актуальним стає розробка та впровадження маршруту пацієнта за напрямками «медична реабілітація» та «психічне здоров'я».

Крім цього, передбачається вжиття заходів щодо посилення та модернізації надання медичної допомоги в Київських обласних дитячих лікарнях, підвищення рівня інтенсивної терапії, паліативної допомоги, ментального здоров'я та умов перебування пацієнтів, що допоможе знизити рівень летальності та інвалідизації серед дитячого населення Київщини.

Таблиця 3.1.2. Основні завдання для досягнення оперативної цілі 1.2. та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.2.1. Моніторинг потреб населення Київської області в медичних послугах, оцінка рівня захворюваності в розрізі територіальних громад шляхом створення інформаційно-аналітичного центру в Київській області.	Впровадження системи раннього виявлення захворювань: створення скринінгових програм та підвищення рівня охоплення населення, особливо у віддалених громадах, що дозволить виявляти захворювання на ранніх стадіях та підвищити рівень профілактики. Моніторинг надання медичних послуг та якості обслуговування та оцінка рівня задоволеності населення послугами охорони здоров'я та якості лікування, що надається в медичних установах. Освітні кампанії та інформаційні програми. Підвищення обізнаності населення щодо профілактики захворювань та здоровий спосіб життя. Проведення епідеміологічних досліджень для виявлення тенденцій: Збір та аналіз даних для визначення основних факторів ризику в регіоні, в тому числі за видами захворювань (наприклад, хронічні захворювання, серцево-судинні хвороби, онкологічні захворювання). Інтеграція з електронною системою eHealth/ Автоматизований обмін даними між інформаційно-аналітичним центром і місцевими медичними установами. Це дасть можливість оцінювати потреби і реагувати на зміни у стані здоров'я населення в реальному часі.
1.2.2. Формування спроможної мережі кластерних, надкластерних закладів охорони здоров'я Київської області.	Розбудова інфраструктури кластерних та надкластерних медичних закладів: Проведення капітальних ремонтів медичних установ, оснащення їх сучасним обладнанням, облаштування укріпленнями. Створення центрів спеціалізованої допомоги: Організація надкластерних центрів для надання спеціалізованих медичних послуг, зокрема в онкології, кардіології, нейрохірургії, травматології та реабілітації. Розвиток системи телемедицини та дистанційного консультування: Впровадження телемедичних технологій для полегшення доступу до консультацій лікарів у віддалених громадах. Вдосконалення маршрутів екстреної медичної допомоги: Оснащення кластерних закладів засобами для швидкого реагування на невідкладні випадки та забезпечення тісної координації між лікарнями. Підготовка і підвищення кваліфікації медичного персоналу: Запуск програм підготовки, тренінгів та курсів підвищення кваліфікації для медичних працівників.

	Інтеграція з інформаційно-аналітичними системами: Впровадження системи обміну даними між кластерними та надкластерними закладами для управління потоками пацієнтів та оптимізації використання ресурсів.
1.2.3. Забезпечення населення області медичною допомогою та доступом до необхідних медичних послуг, лікарських засобів і медичних виробів у рамках програми медичних гарантій.	Покращення обізнаності про програму медичних гарантій: Проведення інформаційних кампаній про послуги, лікарські засоби та медичні вироби, які доступні безкоштовно. Створення електронного реєстру пацієнтів: Впровадження єдиної електронної системи, яка об'єднує медичні записи пацієнтів та доступ до послуг, що дозволить лікарям швидко отримувати інформацію про історію хвороби та поточний стан пацієнтів. Забезпечення медичних закладів сучасним обладнанням та витратними матеріалами: Закупівля та оновлення медичного обладнання для лікарень та амбулаторій. Оптимізація логістики доступу пацієнтів із хронічною нирковою недостатністю до спеціалізованих медичних закладів для отримання життєво необхідних процедур.
1.2.4. Створення центрів психічного здоров'я у кластерних, надкластерних та загальних закладах охорони здоров'я.	Створення нових та переобладнання існуючих приміщень для центрів психічного здоров'я в кластерних і надкластерних закладах, забезпечивши їх необхідним обладнанням, простором для індивідуальних і групових сесій та зонами для релаксації. Запровадження мобільних бригад психічного здоров'я. Створення мобільних команд, особливо в районах з обмеженим доступом до медичних закладів. Впровадження програм психологічної реабілітації для вразливих груп населення. Організація спеціалізованих програм для військових, ветеранів, ВПО, дітей, людей похилого віку, а також для осіб, які пережили стресові та травматичні події, для зниження ризику розвитку психічних розладів. Розробка програм профілактики та психоедукації. Проведення інформаційних кампаній, семінарів та тренінгів для населення щодо важливості психічного здоров'я, методів самопомогі та доступних ресурсів, що сприятиме підвищенню обізнаності та зниженню стигматизації психічних захворювань. Впровадження цифрових рішень для підтримки психічного здоров'я: Розробка мобільних додатків та онлайн-платформ для дистанційної підтримки, що дозволить людям отримувати консультації, відслідковувати емоційний стан і брати участь у програмах самопомогі. Оцінка ефективності послуг з психічного здоров'я: Регулярний моніторинг, аналіз та оцінка наданих послуг, коригування програм на основі потреб пацієнтів і результатів лікування.
1.2.5. Створення мережі реабілітаційних відділень (центрів) з метою наближення послуг з	Створення/переобладнання відділень реабілітації в кластерних, надкластерних та загальних лікарнях, забезпечення сучасним обладнанням для фізіотерапії, ерготерапії та інших реабілітаційних процедур.

реабілітації до населення області.	Розвиток окремих реабілітаційних програм для дітей, ветеранів, людей похилого віку, пацієнтів з травмами або після операцій. Підготовка та підвищення кваліфікації медичного персоналу у сфері реабілітації. Організація навчальних програм, тренінгів та курсів для лікарів, фізіотерапевтів, ерготерапевтів, реабілітологів та інших фахівців Інформаційні кампанії для підвищення обізнаності про реабілітаційні послуги: Проведення просвітницьких заходів та кампаній про доступність реабілітаційних центрів, їх послуги, важливість реабілітації після захворювань або травм. Моніторинг та оцінка ефективності наданих реабілітаційних послуг: Регулярний аналіз результатів роботи реабілітаційних центрів, що дозволить вдосконалювати підходи до реабілітації, виявляти потреби в додаткових ресурсах та коригувати програми для покращення якості допомоги.
1.2.6. Комплексна модернізація медичної допомоги в обласних дитячих лікарнях Київської області: розвиток інфраструктури, технологій та умов лікування.	Створення цілісної системи допомоги дітям. Створення умов для реабілітації та тривалої реабілітації дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії. Розвиток сучасних медико-технічних засобів для дітей, що передбачає створення та впровадження інноваційних пристроїв і технологій, спрямованих на діагностику, лікування, реабілітацію та покращення якості життя дитячого населення. Відкриття відділення дитячої онкогематології та імунології з центром трансплантації кісткового мозку зі спеціалізованою гематологічною лабораторією та сучасним обладнанням. Реконструкція та реорганізація роботи відділень анестезіології та інтенсивної терапії з блоком екстракорпоральної дезінтоксикації. Створення спеціалізованого центру лікування опікових пацієнтів. Модернізація центрів/відділень ментального здоров'я. Покращення паліативної та нейрохірургічної допомоги дітям. Покращення умов перебування пацієнтів та персоналу. Модернізація та адаптація закладів з огляду на безбар'єрність.
1.2.7. Розробка з урахуванням міждисциплінарного підходу та принципів безперервності надання медичних послуг та впровадження маршруту пацієнта за напрямками: медична реабілітація, психічне здоров'я.	Створення структурованого маршруту для пацієнтів із чітким алгоритмом дій, який охоплює всі етапи — від первинного звернення, діагностики до реабілітації та підтримки психічного здоров'я, забезпечуючи послідовний і безперервний процес лікування. Інтеграція реабілітаційних і психологічних послуг у маршрути пацієнтів з хронічними захворюваннями. Розробка програм, що включають медичну реабілітацію та підтримку психічного здоров'я для пацієнтів із хронічними станами, такими як серцево-судинні, онкологічні захворювання та цукровий діабет.

	Впровадження електронної системи обміну медичною інформацією. Створення електронного реєстру, що об'єднує дані пацієнтів з медичної реабілітації та психічного здоров'я, що дозволить лікарям і фахівцям різних рівнів швидко отримувати інформацію про стан пацієнта та забезпечувати безперервність медичних послуг. Розробка маршрутів для психічного здоров'я та реабілітації для внутрішньо переміщених осіб: Створення адаптованих програм для ВПО, які враховують їхні специфічні потреби у психосоціальній підтримці та медичній реабілітації. Моніторинг і оцінка ефективності маршрутів пацієнтів: Регулярне відстеження результатів впровадження маршруту пацієнта, аналіз його ефективності та можливі корекції для покращення якості послуг і адаптації до нових потреб населення.
1.2.8. Розробка та впровадження алгоритму визначення груп ризику з метою профілактики і раннього виявлення неінфекційних та інфекційних захворювань.	Розробка алгоритмів та використання інноваційних методів для аналізу медичних даних і розробки алгоритмів, які дозволять автоматично визначати групи ризику для конкретних захворювань, як-от серцево-судинні, онкологічні, респіраторні та інфекційні захворювання. Проведення профілактичних скринінгів для груп ризику: Організація регулярних медичних оглядів для людей із високим ризиком розвитку неінфекційних і інфекційних захворювань, що дозволить раннє виявлення захворювань. Навчання медичного персоналу щодо алгоритмів визначення груп ризику. Проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності про фактори ризику Створення індивідуальних профілактичних програм для осіб із підвищеним ризиком. Розробка персоналізованих планів профілактики для пацієнтів із високим ризиком, які можуть включати рекомендації щодо способу життя, дієти, фізичної активності, вакцинації та регулярних обстежень.
1.2.9. Формування колективного імунітету населення Київської області шляхом проведення вакцинації згідно з календарем щеплень.	Запровадження «гарячої лінії» для консультування з питань вакцинації, що зменшить рівень занепокоєння та підвищить довіру до процесу щеплення. Моніторинг рівня охоплення вакцинацією та коригування плану дій стратегії. Інформаційно-роз'яснювальні програми про протипоказання та побічні ефекти. Організація програм, що надають громадянам чітку інформацію про можливі протипоказання, побічні реакції та запобіжні заходи, що сприятиме свідомому прийняттю рішень про вакцинацію. Розробка програм стимулювання вакцинації для вразливих груп населення: запровадження програм, які стимулюють вакцинацію серед вразливих категорій, таких як літні люди, вагітні жінки, особи з хронічними захворюваннями. Навчання медичного персоналу щодо проведення вакцинації та управління побічними ефектами.

1.2.10. Популяризація здорового способу життя серед населення через освітні та інформаційні кампанії за участі медичних закладів усіх рівнів	Організація регулярних освітніх лекцій та семінарів у медичних закладах. Проведення лекцій на тему здорового харчування, фізичної активності, профілактики захворювань та управління стресом, доступних для пацієнтів, відвідувачів і медичного персоналу. Створення інформаційних центрів здоров'я у медичних закладах. Відкриття куточків або центрів здоров'я з інформаційними матеріалами, плакатами, брошурами та відеоматеріалами, що розповідають про користь здорового способу життя. Запуск інформаційної кампанії в соціальних мережах. Ведення сторінок у соціальних мережах, де фахівці медичних закладів ділитимуться порадами, проводитимуть вебінари та надаватимуть корисну інформацію про здоровий спосіб життя, щоб охопити широку аудиторію. Проведення масових заходів та марафонів здоров'я. Організація спортивних заходів, марафонів, днів здоров'я для різних вікових груп, що заохочуватиме населення до активного способу життя та залучатиме громаду до спільної фізичної активності.

Очікувані результати:

- підвищення доступності спеціалізованих і високоспеціалізованих медичних послуг у Київській області, зокрема, у віддалених територіальних громадах, завдяки формуванню кластерних та надкластерних закладів;
- удосконалення маршрутів екстреної допомоги та оснащення кластерних закладів відповідними засобами, що сприятиме швидкому реагуванню на невідкладні випадки;
- проведення інформаційних кампаній про безкоштовні послуги, ліки та медичні вироби, внаслідок чого знизиться рівень недовіри до системи охорони здоров'я, підвищиться обізнаність населення про свої права та доступність медичних послуг;
- створення центрів психічного здоров'я, мобільних бригад та розроблення програми психологічної реабілітації з метою доступу населення до якісної психосоціальної допомоги, зокрема для вразливих груп, таких як ветерани та внутрішньо переміщені особи;
- забезпечення ефективної реабілітації пацієнтів різних категорій завдяки створенню мережі реабілітаційних відділень, оснащенню їх сучасним обладнанням та проведенню навчання медичного персоналу;
- розроблення та впровадження маршруту пацієнта з міждисциплінарним підходом (швидка і точна передача медичної інформації між різними закладами), у результаті чого буде забезпечено ефективний послідовний процес лікування для пацієнтів із хронічними захворюваннями;
- зниження рівня госпітальної летальності серед дітей завдяки модернізації відділення інтенсивної терапії;
- підвищення рівня якості медичних послуг для дітей у сфері інтенсивної терапії, гемодіалізу, дитячої онкогематології, нейрохірургії, паліативної допомоги та реабілітації;

- зменшення рівня інвалідизації серед дітей із тяжкими патологіями та травмами;
- покращення умов перебування опікунів/батьків дитини та персоналу, що сприятиме зниженню стресового навантаження на хворих і медиків;
- розширення можливостей для лікування дітей із сусідніх регіонів (Житомирщина, Черкащина, Київ), що допоможе раціонально використовувати медичні ресурси Київської області;
- розроблення алгоритмів для визначення груп ризику та регулярних профілактичних оглядів, що знизить ймовірність розвитку серйозних захворювань;
- збільшення кількості охоплених вакцинацією осіб, розроблення інформаційних програм про важливість щеплень з метою зниження рівня вакцинокерованих інфекцій та покращення загального здоров'я населення Київської області;
- покращення рівня обізнаності населення (освітні кампанії, заходи та активності в соціальних мережах) щодо здорового способу життя, профілактики захворювань та фізичної активності.

Індикатори:

- ✓ кількість укладених декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги, од.;
- ✓ кількість закладів, що уклали договори з НСЗУ, од.;
- ✓ кількість відкритих реабілітаційних відділень, од.;
- ✓ частка пацієнтів, що отримали реабілітацію, від загальної потреби, %;
- ✓ кількість лікарів первинної медичної допомоги, які надають послуги з охорони психічного здоров'я, на 10 000 населення, осіб;
- ✓ рівень госпітальної летальності у дітей у відділенні інтенсивної терапії, %;
- ✓ частка населення, охопленого плановою імунізацією, %;
- ✓ частка виявлених випадків інфекційних хвороб серед населення, %;
- ✓ кількість ліжкомісць на 10 тис. населення, од.;
- ✓ загальний коефіцієнт народжуваності, на 1 тис. осіб наявного населення;
- ✓ загальний коефіцієнт смертності, на 1 тис. осіб наявного населення;
- ✓ забезпеченість лікарями на 10 тис. населення.

Оперативна ціль 1.3. Підвищення рівня фізичної активності та здоров'я населення

Фізична культура і спорт мають значний вплив на здоров'я людей, соціальну згуртованість, а також на відновлення постраждалих від війни. Тому важливим завданням є продовження роботи щодо модернізації спортивної інфраструктури, забезпечення діяльності закладів фізичної культури.

Фізична активність є ключовим фактором у збереженні та зміцненні здоров'я населення. Популяризація масового спорту сприятиме тому, що більше

мешканців області залучатимуться до активного способу життя, що в перспективі знизить навантаження на систему охорони здоров'я.

Реалізація вказаної цілі сприятиме залученню осіб з інвалідністю, дітей та молоді до активного способу життя через створення доступної спортивної інфраструктури.

В умовах війни, яка триває на території України, питання реабілітації ветеранів і осіб, постраждалих від збройної агресії РФ, є особливо актуальним. Спортивна реабілітація – це ефективний спосіб як фізичного, так і психологічного відновлення. Через спортивні заходи ветерани війни та постраждалі зможуть легше адаптуватися до мирного життя, інтегруватися в громаду, відновити впевненість у власних силах та поліпшити фізичний стан. Враховуючи велику кількість внутрішньо переміщених осіб та військових ветеранів, спортивна реабілітація має особливе значення для соціальної стабільності регіону. Це матиме позитивний ефект на загальний рівень соціальної стійкості, зменшуючи ризики соціальної ізоляції та погіршення ментального здоров'я.

Модернізація спортивної інфраструктури області сприятиме не лише покращенню умов для масових занять спортом, але й створенню нових робочих місць та залученню інвестицій. Доступні та сучасні спортивні майданчики й комплекси допоможуть у створенні здорового середовища для мешканців області, підвищуючи їх рівень життя.

Київська область має потенціал для розвитку професійного спорту, підготовки спортсменів високого рівня та участі в міжнародних змаганнях. Щороку до складу національних збірних команд України з олімпійських та неолімпійських видів спорту зараховуються майже 1 000 провідних спортсменів Київщини. Це сприяє підвищенню престижу регіону та сприятиме залученню молоді до професійного спорту. Інвестування в розвиток молодих спортсменів допоможе в майбутньому формувати сильні спортивні команди та піднімати міжнародний імідж області.

Таблиця 3.1.3. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.3.1. Модернізація спортивної інфраструктури, забезпечення діяльності закладів фізичної культури.	Оновлення спортивних комплексів, відкритих майданчиків для активного відпочинку «Активні Парки», стадіонів, басейнів, спортивних залів, тощо у міських, селищних та сільських громадах області Забезпечення функціонування комунальних закладів Київської обласної ради
1.3.2. Популяризація серед населення масового спорту та фізичної активності, залучення внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни до спортивної діяльності.	Створення умов для ефективного розвитку фізичної культури і спортивної підготовки серед учнівської та студентської молоді, їх належна організація у закладах освіти. Забезпечення проведення обласних спортивних ігор Учнівська ліга «Здорова Україна», «Київські обласні спортивні ігри» та участь в рамках проєкту «Пліч-о-пліч Всеукраїнські

	шкільні ліги» серед учнів закладів загальної середньої освіти, дітей різних вікових категорій. Забезпечення проведення змагань, спортивно-масових заходів серед ветеранів війни, військовослужбовців та ВПО. Інтеграція ВПО у місцеві громади через спорт і фізичну активність.
1.3.3. Створення умов для розвитку фізкультурно-спортивної реабілітації.	Сприяння розвитку адаптивного спорту та інтеграції до суспільства ветеранів війни, осіб з інвалідністю засобами фізичної культури і спорту, створення спортивних адаптивних реабілітаційних клубів.
1.3.4. Розвиток дитячо-юнацького та спорту вищих досягнень.	Створення умов для ефективного розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту, спорту вищих досягнень. Забезпечення виплати стипендій та преміювання спортсменів та їх тренерів.

Очікувані результати:

- оновлення спортивних комплексів, відкриття майданчиків для активного відпочинку «Активні Парки», стадіонів, басейнів, спортивних залів у територіальних громадах області;
- забезпечення діяльності комунальних закладів Київської обласної ради, що функціонують у сфері спорту та фізичної культури;
- створення умов для ефективного розвитку фізичної культури і спортивної підготовки серед учнівської та студентської молоді, їх належна організація у закладах освіти;
- забезпечення проведення обласних спортивних ігор (Учнівська ліга «Здорова Україна», «Київські обласні спортивні ігри») та участь в рамках проекту «Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги» серед учнів закладів загальної середньої освіти, серед дітей різних вікових категорій;
- створення умов для розвитку адаптивного спорту та інтеграції до суспільства ветеранів війни, осіб з інвалідністю засобами фізичної культури і спорту, створено спортивні адаптивні реабілітаційні клуби;
- створення умов для ефективного розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту, спорту вищих досягнень; забезпечення виплат стипендій та преміювання спортсменів та їх тренерів;
- удосконалення організаційного, інформаційного забезпечення сфери фізичної культури і спорту;
- забезпечення проведення змагань, спортивно-масових заходів серед ветеранів війни, військовослужбовців та внутрішньо переміщених осіб (ВПО);
- інтеграція ВПО у місцеві громади через спорт і фізичну активність.

Індикатори:

- ✓ кількість побудованих/реконструйованих спортивних споруд, спортивних локацій, од.;
- ✓ кількість проведених спортивно-масових заходів, од.;

- ✓ кількість залученого населення до участі в спортивно-масових заходах, осіб;
- ✓ кількість залучених дітей шкільного віку у проведених спортивних заходах, осіб;
- ✓ кількість дітей, що отримують освіту у спортивних закладах, осіб;
- ✓ кількість присвоєнь спортивних розрядів, од.;
- ✓ кількість внутрішньо переміщених осіб, залучених до спортивних заходів, осіб.

Оперативна ціль 1.4. Посилення інтеграції молодих людей та їх участі у різних сферах життєдіяльності

В умовах війни молодь є важливою категорією населення в державотворчих, соціальних, оборонних процесах країни, а також однією із найвразливіших категорій, котра потребує підтримки. Саме молодь є носієм великого інтелектуального потенціалу, провідником нових ідей та ініціатив. Незважаючи на мобілізацію до ЗСУ значної кількості молоді, а також їх міграцію, кількість молодих людей, охоплених заходами сфери молодіжної політики, у 2023 році зменшилася у порівнянні з 2020 роком лише на 8,4 %. Тому у найближчі роки важливим завданням є створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді, розширення можливостей для молоді регіону.

Ефективна молодіжна політика в територіальних громадах Київщини повинна включати системну роботу з обдарованою і талановитою молоддю; розвиток мережі молодіжних центрів та просторів європейського зразка; створення умов для успішної самореалізації та залучення молоді до суспільно-політичного життя держави та євроінтеграційного процесу; професійне становлення дітей та молоді.

Неформальна освіта та підвищення громадського активізму і життєстійкості молодих людей є запорукою якісної відбудови країни та представлення її інтересів на національному і міжнародному рівні. Саме тому необхідно вживати заходи щодо покращення навичок молодих людей в різних сферах життєдіяльності, підвищення якості неформальної освіти для молоді.

Саме тому сприяння підтримки і розвитку молоді через інструменти діяльності закладів по роботі з молоддю і взаємодії з фахівцями сфери є ключовим аспектом соціальної згуртованості та розвитком ментально здорового молодіжного середовища.

Таблиця 3.1.4. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.4.1. Створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді,	Проведення обласних та місцевих та участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних заходах, присвячених розвитку серед молоді громадянських

розширення можливостей для молоді регіону.	компетентностей (формування розуміння потреби у навчанні протягом життя, критичного мислення, готовності та вміння діяти самостійно, знати і відстоювати свої права тощо). Розповсюдження інформаційних матеріалів, виготовлення та розміщення соціальних фільмів, роликів, соціальної реклами тощо для розвитку та успішної самореалізації молоді.
1.4.2. Покращення навичок молодих людей в різних сферах життєдіяльності, підвищення якості неформальної освіти для молоді.	Організація тренінгів для представників молодіжних консультативно-дорадчих органів, органів учнівського та студентського самоврядування. Здійснення заходів, спрямованих на вибір свідомого життєвого шляху молоді, професійного та кар'єрного розвитку, популяризації роботи в креативних індустріях, формування культури підприємництва (у тому числі соціального), стимулювання до відкриття власної справи, вивчення STEM та STEAM-дисциплін, проведення наукових досліджень.
1.4.3. Розбудова і розвиток мережі закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори/хаби).	Сприяння створенню мережі молодіжних центрів (осередків молодіжної громадської активності на базі бібліотек, клубів, центрів, будинків культури тощо) в громадах та районах області, забезпечення їх організаційної, методичної, інформаційної, ресурсної, матеріальної підтримки. Організація навчання представників молодіжних центрів для підвищення якості діяльності.
1.4.4. Покращення ментального здоров'я та соціальної згуртованості молоді, створення безпечного і інклюзивного середовища для молоді.	Створення рівних умов для різних груп молоді, передусім для молоді з інвалідністю, забезпечення їх мобільності та соціальної згуртованості, підтримки волонтерства. Популяризація здорового і безпечного способу життя серед молоді, формування культури взаємин у сім'ї та соціальному середовищі, ментального здоров'я молоді. Здійснення заходів для реінтеграції молоді, адаптації і соціалізації в українському суспільному просторі, поширення толерантності і солідарності, протидії ненависті та дискримінації за будь-якими ознаками. Залучення молоді до розробки, обговорення та лобіювання місцевих молодіжних програм з урахуванням потреб самої молоді та специфіки кожної громади.

Очікувані результати:

- надання спільно з КЗ КОР «Київський обласний молодіжний центр» та КЗ КОР «Пластовий вишкільний центр» менторської підтримки молодіжним громадським організаціям щодо впровадження грантових проєктів, спрямованих на розвиток молоді громад;

- реалізація заходів, спрямованих на євроінтеграцію молоді та активізацію її участі у розбудові громадянського суспільства, підтримку реалізації молодіжних ініціатив у різних сферах життєдіяльності суспільства;

- здійснення заходів щодо реінтеграції молоді, адаптації і соціалізації їх в українському суспільному просторі;
- реалізація заходів, спрямованих на запобігання стереотипам, протидію ненависті та дискримінації за будь-якими ознаками;
- забезпечення створення рівних умов для різних груп молоді, передусім для молоді з інвалідністю, мобільності та соціальної згуртованості;
- забезпечення підтримки та покращення ментального здоров'я молоді;
- надання консультативної підтримки та здійснення заходів, спрямованих на інформування молоді щодо наявних можливостей реалізації власного потенціалу, підвищення рівня активності та прояву активної громадянської позиції;
- проведення заходів (семінарів, семінарів-тренінгів, тренінгів, форумів, конкурсів, конференцій, акцій, змагань, хакатонів, ідейтонів, творчих дискусій тощо) з метою забезпечення підвищення рівня освіти фахівців, які працюють з молоддю на всіх рівнях, у тому числі у рамках програми «Молодіжний працівник»;
- розширення мережі та здійснення підтримки і ефективного забезпечення діяльності закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори, хаби);
- забезпечення діяльності комунальних закладів Київської обласної ради «Київський обласний молодіжний центр» та «Пластовий вишкільний центр».

Індикатори:

- ✓ кількість проведених заходів неформальної освіти для молоді, од.;
- ✓ кількість осіб, охоплених заходами неформальної освіти для молоді, осіб;
- ✓ кількість новостворених закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори/хаби) в регіоні, од.;
- ✓ кількість молоді, охопленої заходами/проектами підтримки ментального здоров'я і соціальної згуртованості в регіоні, осіб;
- ✓ кількість нових молодіжних фахівців, підготовлених відповідно до професійного стандарту «Молодіжний працівник», осіб.

Оперативна ціль 1.5. Забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, зокрема з числа ветеранів та військовослужбовців ЗСУ

В умовах російської військової агресії суттєво розширюється перелік груп та осіб, як військових, так і цивільних, які потребують соціальної адаптації та інтеграції в суспільне життя. Йдеться, насамперед, про різке збільшення у Київській області кількості ветеранів війни та членів сімей загиблих. У зв'язку з цим, важливим завданням є удосконалення системи соціальної підтримки та покращення матеріального становища Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, а також створення умов для ефективної психологічної, професійної реабілітації, реадаптації та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни.

Крім цього, на Київщині станом на 01.01.2024 обліковано 332,4 тис. внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), з них 12,6 тис. осіб з інвалідністю, 63,5 тис. пенсіонерів, 79,0 тис. дітей. Тому актуальним завданням є створення умов для ефективної психологічної, професійної реабілітації, реадаптації та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни.

Протягом 2023 року центри реабілітації осіб з інвалідністю Київської області охопили реабілітаційними послугами 1 158 осіб та дітей з інвалідністю, а саме: 721 дитину з інвалідністю та 323 особи з інвалідністю, проте, потреба в указаних послугах є значно більшою, і вони не в усіх територіальних громадах надаються в повному обсязі. Тому важливим завданням є забезпечення доступності осіб з інвалідністю до базових соціальних послуг відповідно до оцінки потреб в громадах.

Подолання та профілактика складних життєвих обставин, мінімізація негативних наслідків таких обставин є вектором спрямування соціальних заходів та послуг. Концепція реформування органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади визначила завдання щодо забезпечення надання високоякісних та доступних послуг на базовому рівні – безпосередньо на рівні територіальної громади.

Збройна агресія спричинила стрімке загострення у соціальній сфері, зокрема розпад сімей, загибель рідних, появу великої кількості біженців та переселенців, осиротіння дітей, системне порушення їх фундаментальних законних прав на життя, на гідність, на вільний доступ до освіти, на вільний національний розвиток, на здоров'я, на відпочинок тощо.

В умовах сучасних викликів, традиційні заходи підтримки материнства і дитинства повинні бути доповнені такими як підтримка та розвиток сімейних форм виховання та усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (станом на 01.01.2024 таких дітей нараховується понад 3,3 тис. осіб); підтримка створення мережі безпечних просторів, громадських просторових рішень, таких як хаби для сімейного відпочинку, громадські центри та групи підтримки; оздоровлення дітей пільгових категорій; проведення інформаційних кампаній щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, запобігання та протидії торгівлі людьми.

Таблиця 3.1.5. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.5.1. Удосконалення системи соціальної підтримки та покращення матеріального становища Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.	Запровадження адресних програм підтримки ветеранів війни, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих), Захисників та Захисниць України. Відшкодування витрат на придбання лікарських засобів, які не входять до Національного переліку основних лікарських засобів, Захисникам та Захисницям та членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України та на тижневе перебування ветеранів

	та їх сімей в реабілітаційних і санаторно-курортних закладах (бази відпочинку, санаторії, готелі). Оплата (відшкодування) терапевтичних стоматологічних послуг, хірургічних стоматологічних послуг та послуг із зубопротезування (за винятком зубопротезування із дорогоцінних металів) для військовослужбовців та ветеранів війни, наданих КНП КОР «Обласна стоматологічна поліклініка». Оплата (відшкодування) послуг щелепно-лицьової хірургії для військовослужбовців та ветеранів війни наданих КНП КОР «Київська обласна клінічна лікарня». Часткове відшкодування особам, що отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час захисту Батьківщини, вартості отриманих послуг при самостійному санаторно-курортному лікуванні (отримання рекреаційних послуг) в закладах, які розташовані на території Київської області
1.5.2. Створення умов для ефективної психологічної, професійної реабілітації, реадaptaції та соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни.	Наповнення Реєстру суб'єктів надання послуг із психологічної допомоги для ветеранів і членів їх сімей. Сприяння у працевлаштуванні, започаткуванні власної справи, перекваліфікації, проходженні професійного навчання за професіями, які мають попит на ринку праці. Запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя. Сприяння створенню мережі ветеранських просторів.
1.5.3. Сприяння у поліпшенні житлових умов ветеранам війни та членів їх сімей.	Надання житла/виплата грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення ветеранам війни та членів їх сімей, які потребують поліпшення житлових умов. Часткове відшкодування відсотків по кредиту в проекті Є-оселя за житло, придбане на території Київської області.
1.5.4. Створення умов для інтеграції, соціальної адаптації та підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), забезпечення належних умов для їх життєдіяльності.	Сприяння забезпеченню ВПО тимчасовим та соціальним житлом за принципом єдності родин, а також реалізація житлових прав та інтеграція ВПО для можливості осілости в громадах Київської області. Забезпечення перекваліфікації чи профорієнтації ВПО в приймаючих громадах. Сприяння доступу ВПО до працевлаштування з гідною оплатою праці. Забезпечення доступності реалізації права ВПО на відкриття власної справи
1.5.5. Забезпечення доступності до базових соціальних послуг відповідно до оцінки потреб в громадах.	Розвиток підтриманого проживання у Київській області: - Розробка проектів для зведення доступного соціального житла, яке включає підтримку для мешканців (соціальні працівники, психологи). - Відкриття центрів професійної орієнтації та набуття нових навичок.

	- Проведення культурних заходів, які сприяють інтеграції людей з інвалідністю, людей старшого віку в суспільство через мистецтво і творчість. - Покращення послуги стаціонарного догляду: - Організація нових стаціонарних будинків для людей похилого віку, осіб з інвалідністю та інших потребуючих. - Модернізація існуючих закладів: ремонт та оновлення інфраструктури для забезпечення комфортних умов. Проведення навчальних програм з догляду за людьми з різними потребами, включаючи медичні та соціальні аспекти. - Проведення навчальних програм з догляду за людьми з різними потребами, включаючи медичні та соціальні аспекти. - Розширення надавачів соціальних послуг всіх форм власності: - Підтримка створення соціальних підприємств, які надають послуги та працевлаштовують соціально незахищені категорії населення. - Організація навчальних заходів для соціальних працівників з нових методик і практик. - Інвестиції в модернізацію приміщень та технічного оснащення соціальних служб. - Формування мультидисциплінарних команд з фахівців різних галузей для комплексного підходу до надання послуг. - Співпраця з неурядовими організаціями для впровадження нових практик.
1.5.6. Забезпечення цифровізації системи надання послуг у сфері соціального захисту, впровадження системи електронного отримання документів та забезпечення можливості звернення за послугами у сфері соціального захисту через онлайн-сервіси.	Цифровізація системи надання послуг у сфері соціального захисту через Єдиний інформаційний склад соціальних сервісів (ЄІССС): - Створення єдиної онлайн-платформи шляхом розробки інтегрованого порталу для надання доступу до всіх соціальних послуг, що включає інформацію, заяви та онлайн-формати. - Встановлення зв'язку між ЄІССС та іншими державними реєстрами (медичні, фінансові) для автоматичного отримання даних. - Розробка функцій, що забезпечують доступність платформи для осіб з обмеженими можливостями. - Співпраця з неурядовими організаціями для розробки та впровадження соціальних програм через цифрові платформи. Цифровізація системи надання соціальних послуг через платформу "Дія": - Інтеграція нових соціальних послуг у платформу, таких як виплати, пільги, реєстрація на соціальні програми. - Розробка можливостей для подання заявок на отримання соціальних послуг через "Дію".

	- Інструкції для користувачів шляхом розробки навчальних матеріалів для громадян з використання "Дії". - Впровадження функцій доступності для осіб з обмеженими можливостями (шрифти, голосові підказки).
1.5.7. Забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні, запобігання соціального сирітства.	Впровадження базових соціальних послуг для дітей та сімей з дітьми в територіальних громадах Київської області. Забезпечення оздоровлення та відпочинком дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки. Розвиток мережі сімей патронатних вихователів. Розвиток та підтримка сімейних форм виховання для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Придбання автотранспорту для дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ).
1.5.8. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству і насильству за ознакою статі, торгівлі людьми.	Проведення заходів спрямованих на попередження та протидію домашньому насильству. Забезпечення інформування населення про надання допомоги та захисту постраждалим особам; функціонування притулків та мобільних бригад. Проведення інформаційних кампаній, спрямованих на протидію домашньому насильству торгівлі людьми та усунення гендерних стереотипів у суспільстві.
1.5.9. Створення безбар'єрного середовища для всіх груп населення в територіальних громадах, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізовувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими.	Розроблення і затвердження регіональної програми забезпечення безбар'єрного простору на 2025-2027 роки. Розроблення і затвердження територіальними громадами програм або планів заходів зі створення безбар'єрного простору на 2024-2027 роки. Забезпечення фізичної доступності до об'єктів соціальної, житлової, транспортної інфраструктури. Спорудження укриттів і облаштування їх доступності. Забезпечення інформаційної і цифрової безбар'єрності. Забезпечення освітньої і економічної безбар'єрності.

Очікувані результати:

- забезпечення супроводу та координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань впровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя та окремих заходів з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України;

- сприяння розвитку мережі надавачів базових соціальних послуг у територіальних громадах;

- підвищення якості соціального обслуговування осіб похилого віку та з інвалідністю, дітей з інвалідністю територіальними центрами соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та інтернатними установами, налагоджено моніторинг діяльності надавачів соціальних послуг;

- розроблення проєкту онлайн даш-борду Соціального паспорта Київської області з електронними кабінетами для структурних підрозділів обласної державної адміністрації, міських, сільських, селищних територіальних громад;
- налагодження співпраці з громадськими організаціями щодо вирішення проблем ветеранів війни, а також членів їх сімей;
- впровадження в експлуатацію Єдиної інформаційної системи соціальної сфери в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування у Київській області у частині призначення, нарахування та виплати державних соціальних допомог;
- забезпечення захисту житлових та майнових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа;
- забезпечення догляду і виховання дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі;
- залучення громадських та інших організацій до діяльності з питань соціального захисту і підтримки дітей, зокрема, постраждалих внаслідок російської військової агресії, дітей-сиріт, дітей захисників України та внутрішньо переміщених осіб;
- забезпечення реабілітації в спеціалізованих службах первинного соціально-психологічного консультування (притулках, денних центрах тощо) осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, їх соціальна інтеграція, а також підвищення професійного рівня спеціалістів, які надають допомогу вказаним категоріям осіб;
- проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань протидії торгівлі людьми, зокрема, для внутрішньо переміщених осіб, а також осіб, які вимушено виїхали за кордон;
- активізація співпраці служб у справах дітей та сім'ї, центрів соціальних служб та правоохоронних органів з питань протидії торгівлі людьми;
- розроблення та забезпечення виконання регіональної програми забезпечення безбар'єрного простору на 2025-2027 роки, а також відповідних місцевих програм у територіальних громадах Київщини;
- проведення щорічного моніторингу та оцінки ступеня безбар'єрності визначених типів об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю.

Індикатори:

- ✓ кількість внутрішньо переміщених осіб, узятих на облік, тис. осіб;
- ✓ частка внутрішньо переміщених осіб, що інтегровані в приймаючі громади Київщини, %;
- ✓ кількість ветеранів війни, членів сімей загиблих Захисників та Захисниць України, охоплених програмою соціальної підтримки, осіб;
- ✓ кількість осіб, охоплених заходами з професійної адаптації, осіб;
- ✓ кількість осіб із числа ветеранів, забезпечених житлом/яким виплачено грошову компенсацію на придбання житла, осіб;
- ✓ частка жителів сільської місцевості Київщини, охоплених базовими соціальними послугами, %;

- ✓ кількість звернень за призначенням допомоги внутрішньо переміщеним особам засобами програмного комплексу ЄІССС, од.;
- ✓ частка дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, від загальної їх кількості, яких влаштовано в сімейні форми виховання, %;
- ✓ частка охоплення оздоровленням та відпочинком дітей пільгових категорій, %;
- ✓ кількість проведених навчальних заходів (тренінгів, навчань, засідань з координації та взаємодії між суб'єктами) з метою запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, протидії торгівлі людьми, од.;
- ✓ кількість ліжок-місць у спеціалізованих установах, де надаються послуги для осіб, які постраждали від насильства та/або насильства за ознакою статі, од.;
- ✓ кількість розроблених Програм/планів заходів забезпечення безбар'єрного простору, од.

Оперативна ціль 1.6. Сприяння культурному та духовному розвитку людини, створення можливостей для її творчого самовираження і самореалізації

Галузь культури – це вагомий чинник у формуванні та збереженні національної ідентичності українського народу. Проте цінність культурних інвестицій не до кінця усвідомлюється на місцевому рівні. Так, видатки місцевих бюджетів на модернізацію матеріально-технічної бази та проведення капітальних ремонтів закладів культури щорічно складають не більше 3 % від загального обсягу фінансування.

У зв'язку з цим, у наступні роки важливим завданням стане формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури територіальних громад Київщини, зокрема шляхом створення функціонально та організаційно нових моделей закладів культури.

Прагнення позиціонувати Київську область як регіон високої культури, що інтегрований в міжнародний культурний та інформаційний процес, потребує здійснення комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію умов функціонування установ і закладів культури, збільшення їх фінансової і матеріально-технічної спроможності, модернізації матеріально-технічної бази закладів культури.

До проблематики в галузі можна віднести низьку відвідуваність культурно-мистецьких закладів через відсутність мотивації, потреби, бажання мешканців. Значна частина мешканців регіону не має уявлення про багатство та різноманітність культури Київщини. Отже, для підвищення попиту на культурно-мистецький продукт потрібно не тільки сформувати потребу населення до його споживання, а й запропонувати якісний продукт.

Бібліотеки області, зберігаючи свій потенціал сучасного інформаційних, дозвіллевих і культурно-просвітницьких закладів, вкрай потребують підтримки для створення сучасної інформаційно-технологічної інфраструктури відповідно до міжнародних стандартів, створення культурних просторів, надання якісних

бібліотечно-інформаційних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій (Інтернет-центри, електронні бібліотеки, електронні послуги тощо) і універсального доступу до інформації. Доступ до мережі Інтернет мають 3 обласні бібліотеки та 277 бібліотек області, створено 801 Інтернет-місце для користувачів, з них 271 – у сільських бібліотеках. Проте, вказана робота потребує продовження шляхом модернізації та інформатизації бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг, забезпечення цифровізації надання культурних послуг.

На території Київській області налічується 3 961 пам'ятка культурної спадщини і їх кількість щороку збільшується, оскільки в ході досліджень виявляються нові об'єкти. Однак лише 38 об'єктів культурної спадщини національного значення і 197 об'єктів культурної спадщини місцевого значення занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Відсутність відповідного обліку унеможливує належне збереження культурної спадщини. Більшість пам'ятників архітектури потребують термінового проведення протиаварійних, консерваційних робіт та рятувальних досліджень, також під дією природних та антропогенних факторів руйнуються пам'ятки археології.

Захист культурної спадщини від можливих втрат та знищення, розширення доступу до архівних документів та ретроспективної інформації, формування історичної пам'яті кожного і нації в цілому є пріоритетами діяльності Державного архіву Київської області в умовах війни. Так, Державний архів Київської області є одним із найбільших архівів в Україні за кількістю архівних документів – в його сховищах зберігається близько 2,5 млн справ на паперовій основі. У фондах архіву містяться 4 унікальні архівні документи, які увійшли до Реєстру національного культурного надбання України, а також 2 колекції документів по ліквідації Чорнобильської катастрофи та трагедії Бабиного Яру увійшли до міжнародної Програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу». Цифровий фонд користування створено на 97,1 тис. справ (майже 5 млн файлів/6ТБ інформації). Довідковий апарат державного архіву нараховує 23 325 описів справ.

Головним пріоритетом в архівній галузі є забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду як складової світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства.

Таблиця 3.1.6. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.6.1.Формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури територіальних громад Київщини.	Будівництво, капітальний ремонт (реконструкція) та модернізація культурно-мистецьких закладів Київської області з врахуванням інклюзії, створення функціонально та організаційно нових моделей закладів культури. Підготовка кадрів для культурно-мистецьких закладів області.

1.6.2. Модернізація та інформатизація бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг, забезпечення цифровізації надання культурних послуг.	Інноваційний розвиток бібліотечної справи на Київщині.
1.6.3. Збереження, відновлення та популяризація пам'яток культурної спадщини.	Створення ефективної системи збереження та відродження (реставрація) пам'яток архітектури, збереження нематеріальної культурної спадщини.
1.6.4. Створення належних умов для зберігання, примноження та використання документів Національного архівного фонду, які є частиною світової та національної культурної спадщини.	Захист приміщень та сховищ державного архіву від ризиків зовнішньої та внутрішньої руйнації будівлі; підтримання температурно-вологісного, світлового, санітарно-гігієнічного, протипожежного і охоронного режимів зберігання архівних документів. Здійснення організаційних, технічних та інших заходів, спрямованих на забезпечення безперебійного функціонування автоматичної системи газового пожежогасіння, системи автоматизації протипожежних систем, системи пожежної сигналізації та оповіщення про пожежу; охоронної системи; системи контролю доступу до приміщень та фізичної охорони; системи кондиціонування та вентиляції. Спрямування зусиль на реставрацію та консервацію оригіналів архівних документів, зокрема під час їх оцифрування; модернізація матеріально-технічної бази для організації процесів реставрації та консервації документів (сучасні реставраційні столи, камера для зволоження та дезінфекції, вакуумні системи, сушарки, гвинтувальні преси). Здійснення ініціативного документування подій воєнного часу шляхом запису інтерв'ю, моніторингу ЗМІ. Публікація довідкових видань про ретроспективну інформацію. Формування позитивного іміджу області шляхом проведення виставок, круглих столів, конференцій з використанням ретроспективної документальної інформації.

Очікувані результати:

- відновлення та модернізація культурної інфраструктури, матеріально-технічної бази закладів культури, посилення спроможності до міжсекторної взаємодії, оптимізація культурних просторів;

- здійснення заходів з охорони та збереження об'єктів культурної спадщини на території Київської області, у тому числі паспортизація та реставрація пам'яток культурної спадщини;

- модернізація та інформатизація бібліотек, запровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій;

- забезпечення цифровізації надання культурних послуг з урахуванням потреб та прав у сфері культури усіх категорій населення;

- забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду, консервація та реставрація документів (XVII-XIX ст.), які знаходяться у незадовільному фізичному стані або підлягають оцифруванню.

Індикатори:

- ✓ кількість закладів культури, в яких здійснено капітальний ремонт (реконструкцію), од.;
- ✓ кількість бібліотек, що впроваджують нові інформаційно-бібліотечні послуги, од.;
- ✓ кількість збережених документів Національного архівного фонду, од.;
- ✓ кількість перевірених документів Національного архівного фонду щодо їх наявності, фізичного стану і руху, од.;
- ✓ кількість застрахованих унікальних документів, од.;
- ✓ кількість відреставрованих документів, од.;
- ✓ кількість прийнятих на державне зберігання справ в процесі ініціативного документування подій воєнного часу, од.

3.2. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ ТА КОМФОРТНИХ УМОВ ДЛЯ ЖИТТЯ

Важливою передумовою збереження людського та природного потенціалу є вирішення завдань щодо запобігання виникнення загрозливих ситуацій і небезпечних подій, забезпечення високого рівня готовності органів управління та сил правоохоронних органів влади реагувати на можливі надзвичайні ситуації події.

Необхідним напрямком безпеки є забезпечення утримання в постійній готовності до використання за призначенням об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, призначення для укриття персоналу, суб'єктів господарювання, віднесених до відповідних категорій цивільного захисту, об'єктів критичної інфраструктури, закладів охорони здоров'я та закладів освіти, а також забезпечення ефективними новітніми системами централізованого оповіщення.

Одночасно пріоритетним є створення пожежно-рятувальних підрозділів із забезпечення місцевої пожежної охорони, укомплектованих підготовленими ефективними та боєздатними вогнеборцями.

Збройна агресія Російської Федерації внесла значні корективи в усі сфери життя, зокрема, і в надання житлово-комунальних послуг. Пошкодження інфраструктури, переміщення населення, енергетична криза – все це створює додаткові труднощі для забезпечення населення необхідними послугами. Однак, попри всі труднощі, надійне функціонування та подальший розвиток житлово-комунального господарства Київської області на засадах енергозбереження, енергоощадності та екологічної безпечності, запобіганні виникненню надзвичайних ситуацій, що пов'язані з функціонуванням систем життєзабезпечення (критичної інфраструктури області), підвищення енергоефективності виробництва, транспортування і споживання паливно-енергетичних ресурсів, теплової енергії та питної води і відведення стоків всіма категоріями споживачів є критично важливими для забезпечення життєдіяльності населення.

Складовою для забезпечення реалізації громадянами базових потреб у мобільності є надання пасажиром надійних і якісних послуг пасажирським транспортом.

Бойові дії на території України, завдають катастрофічної шкоди не лише людському життю та інфраструктурі, а й навколишньому середовищу. Цей негативний вплив посилюється ще й на тлі глобальних кліматичних змін, що створює вкрай небезпечний синергетичний ефект. Подолання таких викликів вимагає впровадження регіональної політики спрямованої на захист та відновлення навколишнього природного середовища області, а також кліматичної політики та діяльності у сфері зміни клімату.

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію таких оперативних цілей:

Стратегічна ціль 2. Створення безпечних та комфортних умов для життя			
Оперативна ціль 2.1.	Оперативна ціль 2.2.	Оперативна ціль 2.3.	Оперативна ціль 2.4.
Розвиток сектору безпеки та оборони	Поліпшення дорожньої мережі та покращення транспортного сполучення населених пунктів	Підвищення енергетичної безпеки шляхом впровадження розподіленої генерації та доступність якісних житлово-комунальних послуг	Захист та відновлення навколишнього природного середовища, адаптації до зміни клімату

Оперативна ціль 2.1. Розвиток сектору безпеки та оборони

Розвиток сектору безпеки та оборони Київської області є невід'ємною частиною загальнодержавної системи і має свою специфіку, обумовлену географічним розташуванням столичного регіону та близькістю до державного кордону – можливої зони бойових дій. У зв'язку з цим, підвищення рівня обороноздатності регіону потребує забезпечення військових формувань Збройних сил України та силових структур, розташованих на його території, відповідно до заявлених потреб, а також створенню умов для підготовки населення області до національного спротиву у складі підрозділів територіальної оборони.

У Київській області забезпечено цілодобовий та безперешкодний доступ до фонду захисних споруд цивільного захисту, який станом на 01.10.2024 складається з 2 255 об'єктів, з них: 147 сховищ, 441 протирадіаційне укриття та 1 657 найпростіших укриттів, а також 35 первинних (мобільних) укриттів. Водночас, роботу у напрямку створення укриттів для закладів освіти, медицини, спорту буде продовжено у наступні роки.

Вимогою сьогодення є забезпечення ефективними новітніми системами централізованого оповіщення, так як існуюча система оповіщення створена в 70-80-х роках минулого століття за командно-сигнальним принципом в умовах глобального воєнного протистояння та орієнтована на доведення сигналів оповіщення лише в особливий період. Враховуючи те, що Київська область, як столичний регіон, перебуває під постійною загрозою ракетних обстрілів актуальним завданням є посилення системи цивільного захисту населення.

Внаслідок ведення бойових дій та часткової окупації території Київщини та залучення особового складу підрозділів Національної поліції до завдань територіальної оборони у Київській області під час війни відбулося зростання рівня злочинності. Якщо у 2021 році було зареєстровано 14 808 кримінальних проваджень, зокрема 5 487 тяжких та особливо тяжких злочинів, то у 2023 році відповідно 26 643 кримінальних провадження та 16 383 тяжких та особливо тяжких злочинів. Саме тому у наступні роки основним завданням стане створення безпекових умов на вулицях, дорогах, у громадських місцях, а також у закладах

загальної середньої освіти, зокрема шляхом впровадження та реалізація проєктів «Поліцейський офіцер громади» та «Служба освітньої безпеки».

Незважаючи на те, що в області функціонують 50 підрозділів місцевої пожежної охорони та 3 підрозділи добровільної пожежної охорони з метою прибуття до місця виклику пожежно-рятувальних підрозділів за 20 хв. необхідно додатково утворити ще 74 підрозділи місцевої пожежної охорони, що у більшості випадків передбачає будівництво спеціалізованої будівлі (пожежного депо, центру безпеки) для розміщення персоналу та техніки.

Важливим кроком для підвищення рівня безпеки громадян та розвитку територіальних громад Київщини стане створення на їх території центрів безпеки безпеки (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги)..

Київська область – одна з найбільш постраждалих регіонів України, потребує масштабних робіт з гуманітарного розмінування. Значна частина земель сільськогосподарського призначення та лісових масивів населених пунктів області, які потрапили під окупацію, ще потребують обстеження. Виявлення та знищення вибухонебезпечних предметів є критично важливим для повернення людей до своїх домівок та відновлення нормального життя, а також для збереження екосистеми. У свою чергу, розмінування сільськогосподарських угідь, інфраструктури та житлових масивів дозволяє відновити виробництво та забезпечити економічне зростання регіону.

Таблиця 3.2.1. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.1.1. Підвищення обороноздатності.	Забезпечення військових формувань Збройних сил України та силових структур відповідно до заявлених потреб. Підготовка громадян України до національного спротиву, зокрема формування патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття ними знань та практичних вмінь, необхідних для захисту Київської області.
2.1.2. Посилення системи цивільного захисту населення, зокрема шляхом збільшення фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності, забезпечення функціонування територіальної та місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення.	Будівництво та ремонт фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності для населення територіальних громад області. Забезпечення надання допомоги постраждалому населенню, проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів, призначених для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, шляхом збільшення обсягів накопичення матеріально-технічних засобів регіонального, місцевих та об'єктових матеріальних резервів. Забезпечення ефективними новітніми системами автоматизованого та централізованого оповіщення

	про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання та населення.
2.1.3. Створення безпечних умов на вулицях, дорогах, у громадських місцях, а також у закладах загальної середньої освіти.	Впровадження та реалізація проєкту «Поліцейський офіцер громади». Створення безпечних умов освітнього середовища шляхом впровадження та реалізації проєкту «Служби освітньої безпеки». Розбудова та обладнання сучасними системами відеоспостереження місць, що погребують постійного нагляду правоохоронних органів. Модернізація системи відеоспостереження, обслуговування та поточний ремонт Інтегрованої системи відеоспостереження та відеоаналітики Київської області
2.1.4. Утворення у територіальних громадах центрів безпеки (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги).	Реалізація проєктів щодо утворення у територіальних громадах центрів безпеки як інтегрованих структур з єдиною комунікацією з урахуванням принципу територіальної доступності у сфері захисту населення і територій від пожеж та надзвичайних ситуацій, забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення (з пожежно-рятувальними підрозділами, поліцейськими станціями та бригадами екстреної медичної допомоги). Розвиток мережі місцевої та добровільної пожежної охорони шляхом будівництва нових пожежно-рятувальних підрозділів, реконструкції будівель існуючих пожежно-рятувальних підрозділів місцевої пожежної охорони.
2.1.5. Гуманітарне розмінування та ревіталізація територій Київської області від воєнних забруднень	Розмінування територій та ліквідація інших небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами. Очищення земель сільськогосподарського призначення Київської області від вибухонебезпечних залишків війни. Реабілітація аграрних земель від усіх видів воєнного забруднення.

Очікувані результати:

- підвищення обороноздатності та додаткового захисту території Київської області;
- своєчасне реагування та вжиття необхідних заходів щодо оборони території та захисту населення;
- підготовка громадян України до національного спротиву, зокрема формування патріотичної свідомості та стійкої мотивації, набуття ними знань та практичних вмінь, необхідних для захисту Київської області;

- матеріальний регіональний резерв в обсягах, необхідних для забезпечення проведення першочергових відновлюваних робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків прогнозованих надзвичайних ситуацій та здійснення заходів в умовах воєнного стану;

- вдосконалення систем централізованого оповіщення;
- підвищення рівня розмінування територій Київської області;
- забезпечення високого рівня правопорядку та публічної безпеки;
- скорочення кількості злочинів проти життя та здоров'я громадян та збільшення рівня розкриття тяжких та особливо тяжких видів злочинів;

- підвищення ефективності та оперативності роботи правоохоронних органів з реагування на заяви і повідомлення громадян про злочини, розшуку і затримання злочинців у найкоротший термін;

- покращення профілактики правопорушень у середовищі неповнолітніх та молоді;

- здійснення реконструкції (капітальний ремонт) вуличного освітлення населених пунктів, пішохідних переходів, проведення модернізації світлофорних об'єктів;

- розробка та впровадження системи автоматичного контролю порушень Правил дорожнього руху;

- будівництво нових, реконструкція та удосконалення діяльності існуючих пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та добровільної пожежної охорони з метою забезпечення прибуття підрозділу до місця виклику за 20 хв.;

- очищення території Київської області та реабілітація аграрних земель від вибухонебезпечних залишків війни.

Індикатори:

- ✓ кількість громадян, для яких проведено навчальні заходи з підготовки громадян до національного спротиву, осіб;

- ✓ обладнаний фонд захисних споруд, од.;

- ✓ кількість функціонуючих підрозділів місцевої/добровільної пожежної охорони, од.;

- ✓ будівництво споруд цивільного захисту, од.;

- ✓ частка громад з реалізованим проєктом «Поліцейський офіцер громади», %;

- ✓ кількість навчальних закладів, в яких запроваджено Службу освітньої безпеки», од.;

- ✓ частка злочинів, розкритих завдяки відеоспостереженню, %.

Оперативна ціль 2.2. Поліпшення дорожньої мережі та покращення транспортного сполучення населених пунктів

Поліпшення дорожньої інфраструктури та транспортного сполучення в Київській області дозволить не лише покращити якість життя місцевого населення, а й сприяти економічному зростанню та інтеграції області в загальнонаціональну транспортну систему.

Внаслідок російської агресії та бойових дій на території області дорожнє господарство зазнало значних руйнувань. У 2022 році було зруйновано/пошкоджено 21 штучну споруду на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення та 440 км дорожнього полотна. Крім цього, через недотримання проведення міжремонтних термінів переважна більшість автомобільних доріг загального користування як державного, так і місцевого значення втратила несучу здатність, а верхній шар покриття автомобільних доріг потребує капітального ремонту. Існує потреба щодо завершення робіт по об'єктах, що розпочаті, у тому числі об'єктам по програмі «Велике будівництво». Загалом 80 % доріг потребують капітального ремонту або реконструкції.

З метою модернізації дорожньої інфраструктури для забезпечення доступних та якісних транспортних послуг населенню, активізації роботи щодо утримання доріг області в належному технічному стані, поліпшення якості дорожнього покриття автодоріг та поліпшення якості життя на період до 2027 року передбачено ряд заходів щодо розробки проектної документації для будівництва, реконструкції та капітального ремонту ключових об'єктів транспортної інфраструктури Київської області, зокрема:

- будівництво транспортних розв'язок в різних рівнях на автомобільних дорогах загального користування державного значення М-06 Київ – Чоп (та М-05 Київ – Одеса);

- реконструкція окремих ділянок автомобільних доріг Н-08 Бориспіль – Дніпро – Запоріжжя (через м. Кременчук) – Маріуполь та ділянки автомобільної дороги Т-10-19 Феневичі – Бородянка – Макарів – Бишів у межах смт Бородянка Бучанського району Київської області;

- розробка проектної документація для капітального ремонту надземних пішохідних переходів на автомобільній дорозі М-06 Київ – Чоп, які були пошкоджені внаслідок військової агресії російської федерації..

Задоволення потреб населення в якісних та зручних пасажирських перевезеннях потребує удосконалення існуючої транспортної системи Київської області шляхом реалізації дорожньої карти її розвитку та поетапного впровадження її інтелектуальної складової.

Комплексному покращенню транспортної інфраструктури Київської області сприятиме реалізація спільного з Республікою Корея проєкту, який передбачає розробку стратегії розвитку транспортної системи регіону, враховуючи сучасні тенденції та потреби населення.

Таблиця 3.2.2. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.2.1. Будівництво, реконструкція, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах Київської області та штучних споруд на них.	Будівництво, реконструкція, ремонт і утримання автомобільних доріг. Організація виконання робіт з будівництва, капітального ремонту або реконструкції штучних споруд, що перебувають в аварійному та непридатному для безпечної експлуатації стані, відновлення пошкоджених мостів.
2.2.2. Забезпечення безпеки дорожнього руху пішоходів шляхом освітлення пішохідних переходів на дорогах Київщини з використанням новітніх технологій.	Освітлення пішохідних переходів на дорогах Київщини з використанням новітніх технологій (сонячні елементи живлення тощо)
2.2.3. Забезпечення якісних, безпечних та доступних пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування.	Запровадження альтернативної форми оплати проїзду на автобусних маршрутах загального користування. Збільшення кількості транспортних засобів, призначених для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, обладнаних відповідними пристроями.
2.2.4. Розвиток громадського транспорту та велосипедної інфраструктури.	Створення сучасних зупинок громадського транспорту. Реалізація проєктів, спрямованих на розвиток велосипедного руху, зокрема у пристойичних громадах.
2.2.5. Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на покращення транспортної доступності в області, зокрема в пристойичних громадах	Розробка стратегії розвитку транспортної системи регіону у рамках спільного з Республікою Корея проєкту. Будівництво транспортних розв'язок в різних рівнях на автомобільних дорогах загального користування державного значення. Розвиток та популяризація залізничного транспорту як альтернативи автобусним пасажирським перевезенням в Київській області, зокрема в пристойичних громадах, шляхом: - проведення аналізу потреб територіальних громад Київської області в розвитку залізничного сполучення, зокрема пристойичних громад; - проведення консультацій з Укрзалізницею та територіальними громадами щодо розвитку мережі залізничних станцій; - за наявності технічних можливостей підготовка пропозицій до АТ «Укрзалізниця» щодо внесення змін до розкладів руху швидкісних потягів з метою додавання нових зупинок у містах та селах Київської області для

	створення альтернативи автобусним пасажирським перевезенням. Розширення мережі майданчиків для відстою великовагових транспортних засобів із об'єктами сервісу.

Очікувані результати:

- нове будівництво, реконструкція та капітальний ремонт автомобільних доріг загального користування державного значення, в тому числі і штучних споруд;
- відновлення штучних споруд, зруйнованих внаслідок вторгнення російської федерації на територію України;
- розвиток велосипедної інфраструктури в територіальних громадах;
- забезпечення безпеки дорожнього руху шляхом освітлення пішохідних переходів на дорогах Київщини, також продовження робіт з модернізації системи вуличного освітлення з використанням новітніх технологій (сонячні елементи живлення) у населених пунктах області;
- підвищення рівня безпеки на автомобільних дорогах загального користування державного значення Київщини;
- покращення якості та безпеки перевезень пасажирів, в тому числі осіб з інвалідністю на території Київської області;
- розвиток та популяризація залізничного транспорту як альтернативи автобусним пасажирським перевезенням в Київській області.

Індикатори:

- ✓ будівництво, реконструкція, ремонт автомобільних доріг загального користування місцевого значення, км;
- ✓ будівництво, реконструкція, ремонт вулиць і доріг комунальної власності, кв. м;
- ✓ будівництво, реконструкція, ремонт і штучних споруд, м. п.;
- ✓ експлуатаційне утримання автомобільних доріг, км;
- ✓ експлуатаційне утримання штучних споруд, м.п.;
- ✓ встановлення освітлення пішохідних переходів з використанням новітніх технологій (сонячні елементи живлення, тощо), од.;
- ✓ кількість транспортних засобів обладнаних відповідними пристроями для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, од.;
- ✓ кількість маршрутів загального користування, на яких запроваджено альтернативну форму оплати, од.;
- ✓ обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, % до попереднього року.

Оперативна ціль 2.3. Підвищення енергетичної безпеки шляхом впровадження розподіленої генерації та доступність якісних житлово-комунальних послуг

Цілеспрямовані обстріли критичної енергетичної інфраструктури російськими військами, починаючи з 22 березня 2024 року, призвели до додаткових пошкоджень та втрати більшості тепло- та гідрогенерації. Так, доступна на даний час потужність теплоелектростанцій і теплоелектроцентралей становить менше, ніж 20 % від їх потужності до початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, а частка доступної потужності гідроелектростанцій та гідроакумуючих електростанцій скоротилася на 50 %.

Таким чином, зважаючи на масштаб пошкоджень існуючих генеруючих потужностей та необхідність розосередження генерації для посилення стійкості енергосистеми, виникла нагальна потреба в прискореному будівництві та/або розміщенні нової розподіленої генерації шляхом, зокрема, вжиття скоординованих організаційних, регуляторних, правових та економічних заходів.

Нераціональне використання енергоресурсів є однією з важливих проблем сучасності. Незважаючи на те, що протягом останніх років в Київській області спостерігається тенденція до зниження обсягу використання природного газу основними категоріями споживачів, питома вага котелень, які виробляють теплову енергію з установок, переведених на альтернативне паливо, наразі складає 27,8 % (у 2021 році – 27,2 %). Частка сумарної потужності котелень, що працюють на альтернативних видах палива, до загальної кількості котелень становить 17 %. У зв'язку з цим, одним з основних завдань у наступні роки є стимулювання впровадження проєктів на основі відновлюваних джерел енергії, модернізація, адаптивність та декарбонізація систем централізованого теплопостачання.

Особливо гострою є проблема енергозбереження для бюджетних організацій. З одного боку, це обумовлено соціальним значенням цих об'єктів, з іншого боку, наявністю морально застарілого, низькоефективного котельного обладнання та відсутності реалізації енергозберігаючих заходів, що в свою чергу є однією з основних причин дефіциту коштів у бюджетах усіх рівнів. Вирішення вказаних проблем потребує продовження роботи щодо формування системи енергоменеджменту та системи енергомоніторингу, підвищення енергоефективності в комунальному секторі та домогосподарствах.

Враховуючи те, що в аварійному та зношеному стані знаходяться 1 505,98 км водопровідних мереж, 586,7 км каналізаційних мереж, втрати води під час її транспортування та розподілу в середньому в області складає 24 %. У зв'язку з цим, ще одним з актуальних завдань у наближчі роки стає покращення житлово-комунальної інфраструктури громад, насамперед, шляхом розвитку та модернізації систем водопостачання та водовідведення із впровадженням сучасних інноваційних технологій.

Успішна реалізація зазначених завдань сприятиме надійному функціонуванню та подальшому розвитку житлово-комунального господарства Київської області на засадах енергозбереження, енергоощадності та екологічної безпечності, задоволенню потреб споживачів у житлово-комунальних послугах належного обсягу та якості, запобіганню виникненню надзвичайних ситуацій, що пов'язані з функціонуванням систем життєзабезпечення (критичної інфраструктури області), підвищенню енергоефективності виробництва, транспортування і споживання паливно-енергетичних ресурсів, теплової енергії та питної води і відведенню стоків всіма категоріями споживачів за рахунок широкого впровадження заходів з енерго- та ресурсозбереження. Також робота у цьому напрямку надасть змогу комплексно вирішити проблеми підвищення ефективності використання та зменшення споживання енергоресурсів та питної води в побутовій та бюджетній сферах, створення економічно привабливих умов для реалізації інвестиційних проєктів у сфері енергозбереження, розвитку та технічного переоснащення систем енерго-, тепло-, водопостачання та водовідведення для забезпечення населення якісними послугами, а відповідно і на досягнення економії бюджетних коштів.

Таблиця 3.2.3. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.3.1. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії (зокрема когенераційні установки) та стимулювання впровадження проєктів на основі відновлюваних джерел енергії	Встановлення когенераційних установок, сонячних електростанцій та систем накопичення енергії. Підтримка енергоефективних екологічно безпечних проєктів заміщення енергетичних ресурсів альтернативними і відновлюваними джерелами енергії. Розвиток енергетичних кластерів. Встановлення об'єктів відновлюваної енергетики разом з установками зберігання енергії установами державної та комунальної форми власності шляхом укладання енергосервісних договорів.
2.3.2. Формування системи енергоменеджменту на рівні територіальних громад та області	Цифровізація виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів. Впровадження систем муніципального енергоменеджменту в громадах області. Розробка енергетичних планів громад. Підвищення енергоефективності бюджетних установ та житлового фонду області. Розвиток та модернізація систем зовнішнього освітлення із застосуванням сучасних інноваційних та енергозберігаючих технологій.
2.3.3. Покращення житлово-комунальної інфраструктури громад	Розвиток та модернізація систем водопостачання та водовідведення із впровадженням сучасних інноваційних технологій, у т.ч. у населених пунктах, об'єктах соціальної та критичної інфраструктури. Модернізація та адаптивність джерел та систем тепlopостачання.

2.3.4. Сприяння захисту об'єктів енергетичного сектору області	Забезпечення фізичного захисту об'єктів енергетичного сектору. Сприяння прикриттю повітряного простору об'єктів енергетичного сектору шляхом забезпечення мобільно-вогневих груп необхідним майном згідно з визначеними потребами.

Очікувані результати:

- відновлення та захист критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору;
- зниження енергоємності виробництва та надання послуг;
- зменшення енергоспоживання у побуті;
- підвищення енергоефективності у бюджетній сфері;
- впровадження систем енергетичного менеджменту ISO 50001;
- підготовка кваліфікованих менеджерів з організації ефективного використання енергії;
- поліпшення якості та оптимізація тарифів на житлово-комунальні послуги;
- підвищення надійності роботи інженерних мереж;
- підвищення рівня обізнаності населення про енергоефективне споживання та впровадження енергозберігаючих проєктів;
- скорочення викидів парникових газів від виробництва енергії та транспорту;
- збільшення кількості об'єктів відновлюваної енергетики;
- збільшення частки енергії виробленої з відновлюваних джерел;
- зменшення залежності від імпорту енергоресурсів;
- автоматизація процесів виробництва, транспортування та споживання паливно-енергетичних ресурсів;
- будівництво нових та реконструкція існуючих очисних каналізаційних споруд та мереж каналізації;
- будівництво нових та модернізація існуючих систем водопостачання.

Індикатори:

- ✓ потужність встановлених когенераційних установок, МВт;
- ✓ потужність встановлених СЕС, МВт;
- ✓ кількість котелень, переведених на альтернативні види палива, од.;
- ✓ кількість реалізованих проєктів з енергозбереження та енергоефективності, в т.ч. проєктів із комплексної термомодернізації будівель житлового фонду, од.;
- ✓ кількість укладених енергосервісних договорів на об'єктах житлово-комунального господарства та закладах бюджетної сфери, од.;
- ✓ частка населення забезпеченого централізованим водовідведенням, %;
- ✓ частка населення забезпеченого централізованим водопостачанням, %;
- ✓ кількість капітально відремонтованих, заміненіх мереж централізованого теплопостачання, км;
- ✓ кількість розроблених місцевих і регіональних енергетичних планів, од.

Оперативна ціль 2.4. Захист та відновлення навколишнього природного середовища, адаптації до зміни клімату

Зміна клімату та пов'язані з нею екологічні проблеми є одними з найбільших викликів сучасності. Київська область, як і інші регіони України, відчуває на собі наслідки цих процесів. Тому питання захисту та відновлення навколишнього природного середовища, а також адаптації до зміни клімату набувають особливої актуальності.

У зв'язку з початком російської повномасштабної збройної агресії та веденням бойових дій на території області зафіксовано значну кількість небезпечних подій, пов'язаних із заподіянням шкоди навколишньому природному середовищу, та завдано масштабних збитків довкіллю.

Внаслідок російських авіаударів пошкоджено низку об'єктів інфраструктури області, у т.ч. нафтопаливних та енергетичних об'єктів, у результаті чого в атмосферне повітря потрапляють небезпечні забруднюючі речовини внаслідок горіння та руйнування будівельних конструкцій.

Суттєвий обсяг частково або повністю зруйнованих об'єктів інфраструктури призводить до забруднення довкілля будівельними відходами.

На території Київської області продовжується робота з обліку відходів та контролю щодо поводження з відходами від руйнувань на місці їх утворення в результаті збройної агресії Російської Федерації та на місцях тимчасового зберігання чи інших об'єктах поводження з відходами.

Орієнтовна площа місць тимчасового розміщення відходів від руйнувань становить понад 50 га. На місцях тимчасового розміщення відходів від руйнувань розміщено більше 319 тис. т відходів, які зберігаються на 33 місцях тимчасового зберігання. Вирішення цієї проблеми потребує впровадження ефективного управління відходами, у т. ч. відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій.

Постійне погіршення якості повітря потребує продовження роботи щодо забезпечення здійснення моніторингу довкілля, зокрема шляхом розширення мережі та модернізації пунктів спостережень за станом забруднення довкілля, а також якісного обслуговування встановлених в 16 населених пунктах області пунктів спостережень.

Розгортання бойових дій на території області призвело до пошкодження гідроспоруд водогосподарських організацій, чим було порушено загальний гідрологічний режим річок області. Крім цього, 39 очисних споруд (33 – скид господарсько-побутових стічних вод, 6 – промислових) стоки після очищення скидають у відкриті водойми, що негативно впливає на екологічну ситуацію в області. Фактичний скид стічних вод у 2022 році в поверхневі водні об'єкти склав 517,15 млн куб. м, що на 50,93 млн куб. м більше, ніж у 2021 році. Вказані проблеми потребують розв'язання шляхом покращення екологічного та технічного стану водних об'єктів, захист територій і населених пунктів від шкідливої дії вод.

Хоча протягом 2020-2023 років на території Київської області було створено 81 територію та об'єкт природно-заповідного фонду, окремі з них зазнали значних пошкоджень під час бойових дій. Тому і надалі залишається актуальним завдання щодо збереження та відновлення збалансованого розвитку екосистем та адаптації до зміни клімату.

Погіршення екологічної ситуації в області внаслідок бойових дій та посилення проявів зміни клімату вимагає впровадження регіональної політики, спрямованої на захист та відновлення навколишнього природного середовища області, а також кліматичної політики та діяльності у сфері зміни клімату.

Подолання означених проблем сприятиме зменшенню забруднення водних ресурсів скидами стічних вод, ефективному та раціональному використанню водних об'єктів, зменшенню шкідливої дії вод підтоплення і затоплення територій, зменшенню забруднення повітряного басейну та запобіганню змінам клімату.

В умовах зміни клімату та зростання антропогенного навантаження на довкілля, меліорація земель набуває особливої актуальності. Протягом 2022 року було використано на зрошення 2,08 млн куб. м води, тоді як при її транспортуванні втрати становили 10,33 млн куб.м. За результатами досліджень система іригації в умовах адаптації до зміни клімату потребує модернізації для задоволення зростаючого попиту агросектору на водні ресурси.

Таблиця 3.2.4. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.4.1. Ефективне управління відходами, у т. ч. відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій.	Розроблення Регіонального плану управління відходами у Київській області. Створення системи управління твердими побутовими відходами. Будівництво, реконструкція, проєктування об'єктів управління відходами. Проведення робіт з сортування та перероблення відходів руйнації.
2.4.2. Забезпечення здійснення моніторингу довкілля.	Обслуговування та модернізація пунктів спостережень за станом забруднення довкілля, встановлених в 16 населених пунктах області (м. Біла Церква, м. Богуслав, м. Бориспіль, м.Боярка, м.Бровари, м.Васильків, смт Велика Димерка, м. Вишгород, м. Вишневе, смт. Іванків, м. Ірпінь, м. Кагарлик, м. Обухів, с. Підгірці, м. Переяслав, м. Узин). Збирання, зберігання та оприлюднення даних та інформації, одержаних у результаті проведення моніторингу довкілля.
2.4.3. Збереження та відновлення збалансованого розвитку екосистем та адаптації до зміни клімату.	Створення, забезпечення збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

	Створення міжнародного біосферного резервату «Центральне Полісся» на базі Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника. Здійснення оцінки ризиків та вразливості територій та/або населених пунктів до зміни клімату. Розроблення регіональної та місцевих стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів з їх реалізації.
2.4.4. Покращення екологічного та технічного стану водних об'єктів, захист територій і населених пунктів від шкідливої дії вод.	Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водних об'єктів. Проведення робіт та вжиття заходів із боротьби з шкідливою дією вод. Відновлення та реконструкція гідротехнічних споруд. Вирішення екологічних проблем басейну річки Рось. Будівництво та реконструкція каналізаційних очисних систем та каналізаційних мереж.
2.4.5. Проведення меліоративних заходів.	Нарощення потенціалу зрошення та дренажу. Модернізація міжгосподарських мереж. Модернізація внутрішньо-господарських зрошувальних систем. Будівництво нових внутрішньо-господарських зрошувальних систем на міжгосподарських зрошувальних системах. Відновлення, модернізація працюючих та непрацюючих дренажних систем. Підвищення водозабезпечення для розвитку зрошення.
2.4.6. Ефективне управління лісовими ресурсами та стимулювання заходів із створення лісів.	Лісовідновлення, природне поновлення, лісорозведення. Надання в постійне користування державного підприємства «Ліси України» самозалісених земельних ділянок та земель, придатних для лісорозведення. Забезпечення функціонування та відкриття нових пунктів спостереження за пожежами (телевізійних систем спостереження). Встановлення в натурі (на місцевості) меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду та закріплення їх межевими знаками. Сертифікація системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання продукції. Забезпечення функціонування існуючих загальнодоступних рекреаційних пунктів та створення нових на землях лісгосподарського призначення державної власності.

Очікувані результати:

- збільшення частки перероблених відходів;
- зменшення кількості відходів руйнації;
- проведення моніторингу довкілля;
- розширення мережі природно-заповідного фонду;
- врахування наслідків зміни клімату в стратегічному плануванні на обласному та місцевому рівні;
- збереження та відтворення родючості ґрунтів, захисту територій та населених пунктів від шкідливої дії води, досягнення та підтримання доброго стану районів річкових басейнів;
- відновлення та збільшення площ зрошуваних земель, дренажних систем;
- забезпечення сталого розвитку лісової галузі шляхом відновлення лісів та оптимізації структури ландшафтів.

Індикатори:

- ✓ частка утилізованих твердих побутових відходів, %;
- ✓ частка перероблених відходів руйнації, %;
- ✓ рівень забезпечення функціонування пунктів спостережень за станом забруднення атмосферного повітря, %;
- ✓ кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від стаціонарних джерел забруднення, тис. т;
- ✓ кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від пересувних джерел забруднення, тис. т;
- ✓ кількість новостворених територій та об'єктів природно-заповідного фонду, од.;
- ✓ кількість затверджених регіональних та місцевих стратегічних документів і планів заходів з їх реалізації, що передбачають кліматичні заходи, од.;
- ✓ кількість відновлених водних об'єктів та гідропоруд, од.;
- ✓ площі, на яких впроваджуються заходи з лісовідновлення, га;
- ✓ площі, на яких впроваджуються заходи з природного поновлення, га;
- ✓ площі, на яких здійснюються заходи з лісорозведення, га;
- ✓ площі наданих в постійне користування самозалісених земельних ділянок та ділянок, придатних для лісорозведення, га;
- ✓ кількість функціонуючих рекреаційних пунктів, од.

3.3. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ПОСИЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Конкурентоспроможність регіону є узагальненим комплексним показником, що характеризує рівень соціального та економічного розвитку регіону. За умов воєнного стану та активних бойових дій підходи до формування конкурентоспроможності регіонів набули іншого змісту, порівняно з довоєнним періодом. Визначальними чинниками подальшого економічного розвитку більшості регіонів України стали не довготривалі тренди, а революційні зміни, спричинені фактором безпеки і спрямовані на посилення економічної стійкості регіону.

Важливою особливістю формування конкурентоспроможності регіонів в умовах воєнного стану є те, що всі ринки (праці, ресурсів, капіталу) переживають процес трансформації. За таких умов регіони зіштовхнулися з абсолютно новими зовнішніми та внутрішніми загрозами. Їх подолання або нівелювання повинно відіграти важливу роль для посилення економічної стійкості та конкурентоспроможності Київської області. Важливу роль у цих процесах відводиться стимулюванню залучення в економіку країни іноземних інвестицій та застосуванню різноманітних форм державної підтримки малого та середнього бізнесу.

Київська область за обсягами валового регіонального продукту (ВРП) у довоєнний період належала до п'ятірки економічно розвинутих регіонів України (за статистичними даними 2021 року). Починаючи з 24 лютого 2022 року, російська агресія проти України спричинила значні руйнування та втрати в усіх сферах економіки, включаючи промисловість. Київська область, як і вся країна, зазнала серйозного удару. Загальна соціально-економічна ситуація в Київській області після повномасштабного вторгнення значно погіршилася. Разом з тим, практично усі галузі економіки регіону змогли гідно адаптуватися до змін, викликаних повномасштабною війною. Їх провідні підприємства активно працюють, підтримуючи фронт та забезпечуючи населення регіону усім необхідним.

Незважаючи на значні труднощі, пов'язані з наслідками російської збройної агресії, Київська область має значний потенціал для відновлення та розвитку з огляду на вигідне географічне розташування, зручне транспортне сполучення з іншими регіонами України, наявний потужний промисловий та аграрний потенціал, який адаптується до вимог Європейського Союзу і сприятливий до залучення як іноземних, так і вітчизняних інвестицій, про що засвідчує початок реалізації в області нових інвестиційних проєктів та активізація зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Подальше забезпечення стабільного функціонування економіки, а також підвищення рівня конкурентоспроможності Київської області будуть забезпечуватися завдяки сприянню ефективній роботі промислових підприємств регіону, підтримці аграрного сектору, забезпеченню ефективного використання суб'єктами малого та середнього бізнесу можливостей державної підтримки,

полегшення їх доступу до фінансових ресурсів, стимулюванню інвестиційної діяльності, у першу чергу, за рахунок розбудови інфраструктури індустріальних парків та промислових зон, підтримки реалізації інвестиційних проєктів, що передбачають створення нових робочих місць.

Важливу роль у цьому буде відігравати розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації. Підтримка сфер смарт-спеціалізації Київщини дозволить підсилити потенціал регіону та сфокусуватись на унікальних сильних сторонах, створюючи нові можливості для розвитку.

Також передбачається надання підтримки сфери туризму як потужного драйвера економічного зростання регіону з багатою культурною спадщиною. Розвиток туристичної галузі сприятиме збільшенню доходів місцевих бюджетів, створенню нових робочих місць, стимулюватиме розвиток супутніх галузей та підвищить загальний рівень життя мешканців області.

Досягнення стратегічної цілі 3 передбачається забезпечити через реалізацію трьох оперативних цілей:

Стратегічна ціль 3. Посилення економічної стійкості та конкурентоспроможності регіону		
Оперативна ціль 3.1.	Оперативна ціль 3.2.	Оперативна ціль 3.3.
Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій	Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації	Розвиток туристичного потенціалу

Оперативна ціль 3.1. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій

Залучення інвестицій залежить від сприятливого інвестиційного клімату, який формується завдяки комплексному підходу місцевої влади та бізнесу до розвитку інфраструктури й покращення інституційного середовища. Про інвестиційну привабливість Київської області свідчить 3-є місце серед регіонів України за обсягами капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій. Проте обмежені інвестиційні можливості як суб'єктів підприємницької діяльності, так і бюджетів усіх рівнів не дозволяють забезпечити у повній мірі потреби Київської області для нарощування її економічного потенціалу.

Створення в Україні можливостей страхування інвестицій від воєнних ризиків, у тому числі через експортно-кредитні агентства різних країн, відкривають нові можливості для залучення іноземних інвестицій в економіку Київщини.

Збільшення інвестиційних потоків в область передбачає активізацію роботи щодо підвищення інвестиційної привабливості регіону та територіальних громад, популяризації їх інвестиційних можливостей. Реалізацію цього завдання передбачається здійснювати шляхом представлення інвестиційних можливостей регіону, територіальних громад на міжнародних заходах на території України та за кордоном, організації проведення інвестиційних форумів та інших публічних заходів для зустрічі потенційних інвесторів з представниками влади та бізнесу,

ефективного використання діючих та створення нових платформ для взаємодії бізнесу та інвесторів (B2B-платформи, бізнес-клуби).

Світовий досвід свідчить, що індустріальні парки можуть стати драйверами економічного зростання країни. Індустріальні парки та промислові зони створюють нові робочі місця, сприяють залученню інвестицій та підвищують економічну спроможність регіону.

Розвиток індустріальних парків на основі моделі екоіндустріального парку сприяє підвищенню їх екологічної, соціальної та економічної ефективності, забезпечуючи їх конкурентоспроможність.

Національною економічною стратегією на період до 2030 року передбачено, що досягнення стратегічної цілі, яка передбачає створення нових виробничих потужностей через стимулювання інноваційної діяльності підприємств у всіх регіонах країни із використання конкурентних переваг кожного з них, буде відбуватися, серед іншого, шляхом стимулювання залучення інвестицій, розвитку індустріальних парків і запровадження моделі екоіндустріального парку; впровадження Індустрії 4.0; впровадження інноваційних технологій, зокрема шляхом створення сприятливих умов для розвитку кластерів.

Також Національна економічна стратегія на період до 2030 року визначає, зокрема, такі орієнтири, принципи та цінності в економічній політиці, як європейська інтеграція та декарбонізація економіки (підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії, розвиток циркулярної економіки та синхронізація з ініціативою «Європейський зелений курс»).

Відновлення та розвиток економічного потенціалу Київщини, створення робочих місць неможливо без підтримки малого та середнього бізнесу, який забезпечує створення понад 60 % робочих місць і формує майже 50 % валового регіонального продукту Київської області. Незважаючи на це, за результатами рейтингу легкості ведення бізнесу «Регіональний Doing Business 2023», Київщина посідає 20-те місце серед інших регіонів. Хоча область продовжує бути лідером за напрямом приєднання до електромережі та якістю електронних сервісів, проте, за напрямом отримання дозволів на будівництво Київщина залишається на аутсайдерських позиціях.

У рамках роботи щодо підтримки діяльності малого та середнього бізнесу у наступні роки основна увага буде приділятися подальшому розвитку інфраструктури підтримки бізнесу, зокрема розширенню мережі центрів розвитку підприємництва та бізнес-інкубаторів, що дозволить ефективно використовувати різноманітні форми залучення до підприємницької діяльності ветеранів війни, ВПО, безробітних.

Державні програми «5-7-9%» і «ЄРобота» відіграють важливу роль у підтримці бізнесу Київської області. Завдяки цим програмам підприємцям вдалося модернізувати виробництво та розширити експортні можливості. Однак лише половина підприємців обізнана про ці програми, що вказує на необхідність активізації роботи щодо поширення інформації серед суб'єктів господарювання про наявні державні та міжнародні програми підтримки підприємництва, освітні заходи,

стажування тощо. Це сприятиме залученню міжнародної донорської допомоги для підтримки та розвитку підприємництва, в тому числі підвищенню спроможності МСП використовувати можливості грантових програм для стартапів.

Незважаючи на постійні обстріли та військові загрози, експортно-орієнтований бізнес Київської області продовжує функціонувати та розвиватися. Основними товарами експорту є сільськогосподарська продукція, харчова промисловість і машинобудування. Проте, проведені зустрічі з наявними та потенційними експортерами засвідчили, що їх експортний потенціал має усі можливості для свого розвитку. Відбудова пошкоджених виробництв, адаптація до нових умов та пошук інноваційних рішень дозволять освоїти нові ринки для реалізації продукції з доданою вартістю. Цьому сприятиме впровадження суб'єктами підприємництва стандартів ISO та отримання сертифікатів ЄС, залучення їх до участі в українських та міжнародних форумах, виставках та ярмарках, підвищення рівня знань представників малого та середнього підприємництва щодо можливостей експортної діяльності.

Вагомим резервом для подальшого нарощування експортного потенціалу області може стати сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції, а також підтримка виробників, які є учасниками Національної програми «Зроблено в Україні», а також формування бренду «Зроблено вдома, на Київщині».

Цифрова трансформація малого та середнього бізнесу є критично важливою для конкурентоспроможності Київської області. Передбачається, що у наступні роки буде приділятися увага підтримці цифровізації бізнес-процесів МСП, зокрема підвищенню рівня забезпеченості кадрами підприємств, які впроваджують індустрію 4.0, впровадженню технологій Індустрії 4.0, 5.0, навчанню у сфері цифрових технологій, що сприятиме підвищенню продуктивності та сталому розвитку регіональної економіки. Реалізація цих завдань допоможе малим і середнім підприємствам Київщини адаптуватися до змін цифрової економіки та бути конкурентоспроможними на національному та міжнародному рівнях.

Одним з завдань Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки є створення умов для управління відходами, що утворилися у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, за підходами циркулярної економіки.

Внаслідок бойових дій та постійних атак ворога на території Київської області налічується близько 4 тис. знищених об'єктів, які потребують повного демонтажу та подальшої відбудови. Київщина першою в Україні запровадила принцип екологічної переробки та утилізації будівельних відходів. Отримана в процесі переробки сировина буде використовуватися для будівництва доріг (в якості основи), виробництва будівельних матеріалів, як компонент для будівельних розчинів та конструкцій, для укріплення річкового узбережжя тощо. Прогнозований обсяг відходів руйнувань для переробки у 2024 році орієнтовно

складає 15-20 тис. т. У 2025 році заплановано переробляти вже понад 50 тис. т відходів руйнувань.

Відновлення та розвиток економічного потенціалу області та покращення умов життя сільського населення не можливо без підтримки аграрного сектору. Крім цього, в умовах воєнного стану надзвичайно важливим питанням є забезпечення продовольчої безпеки. Для розвитку сільського господарства в області передбачається вживати заходи щодо надання фінансової підтримки сільгоспвиробникам для забезпечення їх елітним насінням та племінною худобою, придбання та модернізації основних засобів для переробки сільськогосподарської продукції, а також заходи щодо створення умов для розширення інтеграційних і технологічних зав'язків між сільгоспвиробниками та підприємствами переробної промисловості для їх об'єднання у ланцюжки доданої вартості.

Багато галузей економіки відчують гостру нестачу кваліфікованих кадрів, водночас на ринку праці регіону зростає пропозиція робочої сили з числа жінок, внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни. Їх перепідготовка, перекваліфікація дозволить людям не тільки адаптуватися до нових економічних умов, знайти роботу та забезпечити себе та свої сім'ї, що особливо важливо для ветеранів, які повертаються до цивільного життя, та ВПО, які втратили роботу через війну, а й дозволить швидко підготувати фахівців необхідних професій для задоволення актуальних потреб ринку праці.

Таблиця 3.3.1. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.1.1. Підвищення інвестиційної привабливості регіону та територіальних громад, популяризація їх інвестиційних можливостей.	Створення платформ для взаємодії бізнесу та інвесторів (B2B-платформи, бізнес-клуби). Організація публічних заходів для зустрічі потенційних інвесторів з представниками влади та бізнесу. Представлення інвестиційних можливостей регіону, територіальних громад на міжнародних заходах на території України та за кордоном. Проведення іміджевих заходів, у тому числі в сфері європейської інтеграції. Виготовлення рекламно-іміджевої продукції, інформаційно-презентаційних матеріалів з питань економічного розвитку області. Вжиття заходів з метою підтримки впровадження національного бренду «Зроблено в Україні» серед представників малого та середнього підприємництва.
3.1.2. Сприяння розвитку індустріальних парків, промислових зон.	Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на розвиток інфраструктури індустріальних парків, промислових зон. Просування індустріальних парків на міжнародних заходах, конференціях, форумах, сприяння в пошуку партнерів.

	Підтримка маркетингових та інформаційних заходів для інвесторів, які можуть реалізовувати проєкти в індустріальних парках. Підтримка кластерних ініціатив та інших бізнес-асоціацій, направлених на розвиток промислових зон та індустріальних парків. Підтримка розвитку індустріальних парків із урахуванням особливості моделі екоіндустріального парку, в тому числі промислового симбіозу та обміну інформацією щодо поводження з відходами, зокрема використання їх як сировини.
3.1.3. Підтримка діяльності малого та середнього бізнесу.	Розширення мережі центрів розвитку підприємництва, бізнес-інкубаторів тощо. Поширення інформації серед суб'єктів господарювання щодо наявних державних та міжнародних програм підтримки підприємництва, освітніх заходів, стажування тощо. Сприяння залученню міжнародної донорської допомоги для підтримки та розвитку підприємництва, в тому числі підвищення спроможності МСП використовувати можливості грантових програм для стартапів. Стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва, зокрема із залученням ВПО, ветеранів, безробітних до ведення підприємницької діяльності. Сприяння фінансово-кредитній підтримці розвитку підприємництва. Розвиток мережі центрів консультаційної підтримки ММСП та підтримка розвитку коворкінг-центрів та бізнес-спільнот.
3.1.4. Сприяння реалізації експортного потенціалу підприємств.	Залучення суб'єктів підприємництва до участі в українських та міжнародних форумах, семінарах, конференціях, виставках, ярмарках. Підвищення рівня знань представників малого та середнього підприємництва щодо можливостей експортної діяльності. Забезпечення впровадження стандартів ISO та видачі сертифікатів ЄС. Створення платформи для розвитку експортного потенціалу Київщини. Співпраця з регіонами (адміністративними одиницями) інших країн, зокрема організація бізнес-поїздок, обмін інформацією про інвестиційні можливості тощо.
3.1.5. Сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції.	Проведення та підтримка заходів, зокрема конференцій, форумів, виставок продукції, в.т.ч. міжнародних, за участі локальних та крафтових суб'єктів МСП. Підтримка виробників, які є учасниками Національної програми «Зроблено в Україні». Формування бренду «Зроблено вдома, на Київщині». Формування каталогу виробників крафтової та локальної продукції.

3.1.6. Сприяння цифровій трансформації малого та середнього підприємництва.	Популяризація Індустрії 4.0, 5.0 та її окремих елементів як обов'язкового фактору підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств на міжнародних ринках. Підтримка створення та діяльності EDIH Kyiv HiTech для впровадження інновацій та цифрової трансформації суб'єктів МСП. Підтримка проєктів, направлених на цифрову трансформацію суб'єктів МСП. Сприяння формуванню нових компетенцій персоналу в промисловості з метою впровадження цифрових технологій.
3.1.7. Впровадження інноваційних технологій переробки відходів на засадах циркулярної економіки.	Залучення суб'єктів МСП до заходів проєкту RIVCircular (Програма Горизонт Європа). Проведення інформаційних заходів щодо участі в європейських, національних, регіональних заходах, дотичних до теми переробки відходів та циркулярної економіки.
3.1.8. Підтримка аграрного сектору шляхом сприяння розвитку насінництва, племінного скотарства, підтримки виробників харчових продуктів.	Надання фінансової підтримки переробним підприємствам агропромислового комплексу для придбання та модернізації основних засобів для переробки сільськогосподарської продукції. Створення умов для розширення інтеграційних і технологічних зав'язків між сільгоспвиробниками та підприємствами переробної промисловості для об'єднання їх у ланцюгу створення вартості. Фінансова підтримка суб'єктів господарювання (юридичних осіб та фізичних осіб підприємців) шляхом надання часткового відшкодування вартості закуплених племінних телиць, нетелей, корів та сперми бугаїв. Фінансова підтримка особистих селянських господарств, що інвестують у технології покращення якості молочної продукції, шляхом часткового відшкодування вартості придбаних установок індивідуального доїння. Розвиток галузі насінництва шляхом підтримки суб'єктів господарювання через надання часткового відшкодування вартості закупленого елітного насіння зернових, технічних, кормових та овочевих (відкритого ґрунту) культур. Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів для аграрного сектору.
3.1.9. Підготовка, перекваліфікація ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, жінок, людей старшого віку відповідно до актуальних потреб ринку праці.	Сприяння економічній реінтеграції ветеранів війни шляхом створення програм для їх навчання та перекваліфікації. Запровадження на базі закладів професійно-технічної освіти програм для навчання ВПО, жінок. Організація безкоштовного навчання жінок (без вікових обмежень) на замовлення роботодавця у закладах професійно-технічної освіти Київської області та ЦПТО Державної служби зайнятості для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені. Організація безкоштовного професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в ЦПТО Державної служби зайнятості.

	Пропагування навчання протягом життя шляхом навчання за програмою ваучер Державної служби зайнятості для підтримки конкурентоспроможності громадян на ринку праці. Впровадження короткострокових навчальних програм підготовки/перепідготовки кадрів для агропромислового сектору з числа ветеранів війни, у тому числі осіб, які отримали інвалідність внаслідок поранень, а також ВПО. Залучення бізнесу до системи підготовки кадрів та запровадження сучасних профорієнтаційних інструментів.

Очікувані результати:

- підвищення інвестиційної привабливості області;
- збільшення потоків інвестиційних ресурсів в економіку області;
- збільшення кількості індустріальних парків, внесених до Реєстру індустріальних (промислових) парків, розвиток їх інфраструктури;
- збільшення кількості суб'єктів малого і середнього підприємництва;
- підвищення ефективності функціонування інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;
- розширення ефективного діалогу між бізнесом та владою;
- створення нових робочих місць, що сприятиме зниженню рівня безробіття та підвищенню соціальної стабільності в громадах;
- збільшення обсягів надходжень від діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва до бюджетів усіх рівнів від сплати податків і платежів;
- збільшення обсягів експорту підприємств регіону завдяки розширенню ринків збуту та налагодженню міжнародних партнерських зв'язків;
- підвищення впізнаваності та попиту на крафтову і локальну продукцію Київської області на внутрішньому ринку;
- підвищення ефективності бізнес-процесів у МСП завдяки автоматизації та цифровізації;
- забезпечення продовольчої безпеки регіону;
- підвищення забезпеченості кадрами шляхом працевлаштування осіб з числа ветеранів війни, жінок, внутрішньо переміщених осіб.

Індикатори:

- ✓ валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, млн грн;
- ✓ чисельність наявного населення (за оцінкою), тис. осіб;
- ✓ наявний дохід населення у розрахунку на одну особу, грн
- ✓ обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області на кінець року, млн. дол США;
- ✓ обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення, грн;
- ✓ кількість діючих суб'єктів середнього підприємництва у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, од.;

- ✓ кількість діючих суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва) у розрахунку на 10 тис. осіб наявного;
- ✓ кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності, тис. од.;
- ✓ кількість суб'єктів господарювання, які скористалися місцевими програмами підтримки підприємництва, од.;
- ✓ кількість проведених заходів щодо надання допомоги представникам бізнесу, бізнес-асоціацій, громадських організацій та об'єднань тощо для вирішення проблемних питань ведення підприємницької діяльності, од.;
- ✓ загальна сума надходжень до бюджетів усіх рівнів, одержаних від діяльності малого та середнього підприємництва, млрд грн;
- ✓ темп зміни обсягу експорту товарів, %;
- ✓ обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах, млн грн;
- ✓ індекс сільськогосподарської продукції, % до попереднього року;
- ✓ індекс будівельної продукції, відсотків до попереднього року;
- ✓ індекс споживчих цін, відсотків до грудня попереднього року;
- ✓ кількість працевлаштованих учасників бойових дій, осіб;
- ✓ кількість працевлаштованих внутрішньо переміщених осіб, осіб;
- ✓ рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці), % до робочої сили відповідного віку;
- ✓ рівень зайнятості населення у віці 15-70 років, % до всього населення відповідного віку;
- ✓ індекс реальної заробітної плати, % до відповідного періоду попереднього року;
- ✓ заборгованість з виплати заробітної плати, % до фонду оплати праці за останній місяць звітного року.

Оперативна ціль 3.2. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації

Відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки пріоритетом є відновлення підприємницької діяльності та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій і регіональної смарт-спеціалізації.

Імплементация принципів смарт-спеціалізації в регіоні відкриває можливості залучення коштів європейських структурних та інвестиційних фондів для стимулювання розвитку регіональної економіки.

За результатами аналізу, проведеного в 2019 році відповідно до методичних рекомендацій Європейської Комісії, визначено пріоритетні сфери смарт-спеціалізації, які мають інноваційний потенціал та можуть стимулювати виробництво продукції в суміжних видах економічної діяльності, а також сприяти прискореному розвитку регіону, а саме:

- Виробництво інноваційних харчових продуктів з вдосконаленими споживними якостями (функціональна їжа);
- Розроблення енергоефективних рішень на основі відновлювальних джерел енергії;
- Інноваційна продукція для будівництва, дизайну та побуту;
- Біоактивні речовини та фармацевтика для здоров'я людини.

Напрями реалізації смарт-спеціалізації сприятимуть досягненню цілей сталого розвитку (цілі 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 17) та економічному відновленню на принципах подвійного переходу («зелений» перехід і цифрові трансформації).

З метою формування кола зацікавлених стейкхолдерів та обговорення з ними перспективних напрямів розвитку видів діяльності, що увійшли до пріоритетних сфер смарт-спеціалізації, з 2021 по 2024 роки відбувався процес підприємницького відкриття.

З початком військової агресії Російської Федерації проти України процес підприємницького відкриття у колі стейкхолдерів «бізнес-наука-влада-громадськість» призупинився. Водночас Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки передбачено забезпечити оновлення напрямів смарт-спеціалізації регіонів.

Стратегією відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року передбачено прийняття регіональних стратегій з урахуванням смарт-спеціалізації для забезпечення збалансованого та рівного розвитку регіонів шляхом визначення галузей, в яких регіони мають конкурентні переваги.

Для реалізації зазначених завдань необхідно створити умови для активізації процесу підприємницького відкриття та оновлення напрямів смарт-спеціалізації, що дозволить підвищити рівень комунікації і концентрації зусиль бізнес-спільноти, науки, освіти, органів влади та громадянського суспільства.

Важливим є також формування спроможних структур та механізмів управління коштами ЄС, зокрема при реалізації проєктів, розвиток навичок у сфері організації конкурсних відборів проєктів, системи їх оцінки, моніторингу та впровадження результатів реалізації проєктів.

Таблиця 3.3.2. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.2.1. Оновлення напрямів смарт-спеціалізації шляхом продовження процесу підприємницького відкриття та підвищення ефективності взаємодії стейкхолдерів у форматі «бізнес-наука-влада-громадськість».	Організація та проведення заходів процесу підприємницького відкриття для пошуку нових інноваційних напрямів розвитку, що сприятиме оновленню пріоритетних сфер смарт-спеціалізації. Створення та підтримка довгострокових партнерств у рамках моделі взаємодії «бізнес-наука/освіта-влада-громадськість».

3.2.2. Сприяння реалізації інноваційних проєктів, спрямованих на розвиток пріоритетних видів діяльності у сферах смарт-спеціалізації.	Підтримка інноваційних проєктів партнерських організацій, зокрема закладів вищої освіти, та підприємств у сферах смарт-спеціалізації. Просування результатів наукових досліджень і розробок та інноваційної продукції МСП на вітчизняні та міжнародні ринки. Формування бренду «Київщина інноваційна».
3.2.3. Підтримка участі суб'єктів малого і середнього підприємництва у Програмах ЄС (Горизонт Європа, Interreg та інших).	Проведення інформаційних заходів щодо участі в європейських та інших міжнародних науково-технічних програмах (Горизонт Європа тощо), ознайомлення з кращим досвідом та практиками реалізації проєктів, підвищення власних компетенцій виконавців. Залучення суб'єктів МСП до участі в проєктах за Програмами ЄС.
3.2.4. Сприяння розвитку міжрегіонального та міжнародного співробітництва суб'єктів малого і середнього підприємництва, кластерних ініціатив.	Проведення інформаційних заходів для суб'єктів МСП щодо участі в міжрегіональних, міжнародних заходах. Підтримка участі суб'єктів МСП у міжрегіональних та міжнародних кластерах, кластерних ініціативах, а також залучення до заходів European Cluster Collaboration Platform. Сприяння створенню та розвитку кластерів в пріоритетних сферах смарт-спеціалізації, зокрема в харчовій індустрії, меблевій індустрії, косметичній індустрії, індустрії будівельних матеріалів тощо. Сприяння створенню та розвитку кластерів у високотехнологічних і наукомістких секторах (ІТ, біотехнології, фармацевтика, робототехніка), спираючись на наукову базу Києва та промисловий потенціал Київщини.

Очікувані результати.

- поглиблення співпраці між наукою, освітою, бізнесом та владою у пріоритетних сферах смарт-спеціалізації регіону.
- розвиток видів економічної діяльності, що увійшли до пріоритетних сфер смарт-спеціалізації регіону.
- створення системи регіональної підтримки інноваційної діяльності МСП у сферах смарт-спеціалізації.
- підвищення ролі наукових установ та освітніх закладів в інноваційному розвитку регіону.
- укладення меморандумів про співпрацю з бізнес-асоціаціями, науковими та освітніми установами для активізації співпраці у сферах смарт-спеціалізації регіону, підготовки до конкурсних відборів проєктів та їх реалізації, зокрема у сфері інновацій та комерціалізації елементів наукових досліджень.

Індикатори:

- ✓ індекс промислової продукції, % до попереднього року;
- ✓ обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн грн;
- ✓ частка реалізованої інноваційної промислової продукції у загальному обсягах реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), %;
- ✓ частка інноваційно активних промислових підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %.

Оперативна ціль 3.3. Розвиток туристичного потенціалу

Внаслідок повномасштабного російського вторгнення галузь туризму зазнала значних втрат. Впровадження обмежувальних заходів негативно вплинуло як на індустрію відпочинку та подорожей, так і на супутні галузі – готельно-ресторанний бізнес, транспорт (пасажирські перевезення), роздрібну торгівлю, індустрію розваг та діяльність установ культури.

Суттєвих втрат у ході війни зазнав і туристично-рекреаційний потенціал Київщини. Криза набула системного характеру у зв'язку зі шкодою, завданою не лише людям і майну підприємств, котрі розміщувались на окупованих територіях і у зонах бойових дій. Ворогом були знищені або пошкоджені природно-рекреаційні ресурси, об'єкти культурної та історичної спадщини, туристичної інфраструктури. Внаслідок війни туристичні потоки за межі області практично зупинилися, а потенціал внутрішнього туризму залишається обмеженим у зв'язку із мінуванням значних територій, постійною загрозою нових нападів, регулярних ракетних обстрілів.

Під час війни на карті Київщини з'явилося безліч міст та громад, які незламно і героїчно чинили спротив агресору: Буча, Гостомель, Ірпінь, Бородянка та багато інших міст і громад. І українці й іноземці захочуть побувати у місцях, де російські злочинці чинили звірства, а наш народ героїчно виборював свободу.

У світі є багато прикладів, коли після масштабних конфліктів країни швидко відновлювалися і ставали по-новому привабливими для гостей. Потрясіння, спричинені війною, вносять великі зміни і залишають глибокі рани, створюється нова спадщина, а постконфліктний «туризм пам'яті» з часом змішується з іншими напрямками – культурним, гастрономічним, спортивним, гірським, морським, зеленим та іншими видами туризму.

Київщина – потужний туристичний магніт. Враховуючи наявність на території області знакових пам'ятних місць оборони України від російських окупантів, у найближчі роки значні зусилля і ресурси будуть спрямовані на розвиток військово-історичного туризму як стратегічного вектору розвитку туризму у Київській області у воєнний час, що має не тільки суто економічне значення, але також сприятиме підтримці міжнародного іміджу України, відіграватиме значну цивілізаційну та гуманістичну роль у часі війни і після перемоги України.

У зв'язку з цим, вирішальне значення матиме сприяння реалізації проєктів, спрямованих на розвиток та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територіальних громад, здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних з боротьбою українського народу з російськими агресорами, що прискорить формування локальних туристичних брендів та популяризацію туристичного потенціалу територіальних громад, зокрема з використанням цифрових технологій.

У рамках цієї роботи необхідно буде на першому етапі провести цифровізацію туристичних маршрутів та туристичних локацій після їх належного облаштування, відновлення пошкоджених об'єктів історико-культурної спадщини або проведення їх реставрації. На другому етапі основні зусилля будуть спрямовані на розвиток туристичної інфраструктури.

Таблиця 3.3.3. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.3.1. Сприяння формуванню локальних туристичних брендів та популяризації туристичного потенціалу територіальних громад, зокрема з використанням цифрових технологій.	Популяризація туристичних локацій Київщини, сприяння належному облаштуванню туристичних маршрутів та об'єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, оцифрування пам'яток архітектури.
3.3.2. Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на розвиток та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територіальних громад, здійснення заходів з меморіалізації подій, пов'язаних з боротьбою українського народу з російськими агресорами.	Проекти, спрямовані на розвиток сфери туризму, відпочинку. Реалізація проєктів меморіалізації місць пам'яті російсько-української війни на Київщині.
3.3.3. Розвиток туристичної та рекреаційної інфраструктури територіальних громад, що входять до складу Місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», як центру сталого туризму і відпочинку.	Створення туристичних маршрутів місцями пам'яті, музеями, архітектурними пам'ятками агломерації, а також розробка спеціальних маршрутів, які включатимуть локації м. Києва та Київщини. Організація подій, які акцентують увагу на історії та традиціях регіону. Розробка логістичних рішень для групових та індивідуальних туристів із м. Києва в Київську область. Розробка велосипедних маршрутів, створення сучасних рекреаційних зон.

Очікувані результати:

- популяризація туристичного потенціалу Київщини;
- належне облаштування туристичних маршрутів та туристичних локацій, а також їх якісна цифровізація;
- проведення оцифрування 3D моделей музейних експонатів, архітектурних

споруд та інших пам'яток історико-культурної спадщини;

- здійснення меморіалізації подій, пов'язаних з боротьбою українського народу з російськими агресорами;
- збільшення потоку туристів в область.
- зростання кількості освітніх та культурних подій у регіоні;
- залучення місцевого населення до участі в туристичних і рекреаційних проєктах;
- зростання інтересу до історичних пам'яток Києва та області серед туристів та місцевих жителів.

Індикатори:

- ✓ кількість реалізованих проєктів щодо популяризації туристичного потенціалу Київської області, од.;
- ✓ кількість розроблених та розміщених на туристичному порталі віртуальних 3D турів туристичними локаціями Київської області, од.;
- ✓ кількість оцифрованих 3D моделей музейних експонатів об'єктів туристичних відвідувань, пам'яток історико-культурної спадщини, архітектурних споруд, од.;
- ✓ кількість проведених інформаційних турів місцями пам'яті російсько-української війни на Київщині, од.;
- ✓ кількість проведених екологічних, культурних і туристичних заходів, од.;
- ✓ кількість нових туристичних маршрутів, які об'єднують м. Київ та Київську область, од.;
- ✓ рівень задоволеності туристів і місцевих мешканців якістю туристичних послуг, %.

3.4. СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ

Забезпечення збалансованого розвитку регіону можна розглядати як багатовимірний і багатоаспектний процес змін економічної, соціальної, екологічної та інших сфер регіональної системи, які призводять до перетворень, результатом яких повинно стати забезпечення динамічного підвищення рівня і якості життя населення на основі розширеного відтворення.

Як свідчить досвід окремих розвинутих країн світу, зростання конкурентоспроможності економічних систем їхніх регіонів, підвищення рівня добробуту населення, а також активізації соціально-економічного розвитку безпосередньо залежать від ступеня концентрації уваги органів управління на збалансованому просторовому розвитку регіону. Наявність надмірних територіальних диспропорцій у процесі функціонування соціально-економічної системи регіону справляє значний негативний вплив на динаміку його розвитку, суттєво сповільнюючи його, а також створює перешкоди для її ефективної та своєчасної структурної трансформації.

Протягом минулих років процес збалансованого розвитку Київської області був надзвичайно складним та характеризувався невідповідністю між накопиченим економічним потенціалом пристолічних територіальних громад та окремих міст обласного значення і переферійними територіями. В умовах воєнного стану в Україні та необхідності відновлення економічного потенціалу та соціальної інфраструктури територіальних громад, які найбільше постраждали через активні бойові дії наслідок російської збройної агресії, вказана проблема стала ще більш актуальною.

До активних територій економічного зростання відносяться пристолічні громади, які з містом Києвом формують єдиний соціально-економічний простір. Цей простір фактично набув ознак міської агломерації, де відбувається постійна взаємодія між столицею та навколишніми територіями за багатьма напрямками: транспорт, ринок праці, житлова і соціальна інфраструктура, інвестиції, освітні та культурні послуги тощо.

Водночас розбудова Київської агломерації вимагає скоординованого підходу до розвитку транспортної, інженерної та соціальної інфраструктури, зокрема в пристолічній зоні, яка відчуває найбільше навантаження через міграційні та господарські потоки між столицею та областю. З урахуванням викликів воєнного часу (руйнації інфраструктури, потреби у швидкій відбудові тощо), скоординоване планування та впровадження спільних проєктів стають критично важливими.

У той же час на значній частині північної частини Київської області спостерігається відтік населення, обмежена економічна діяльність і нерозвинена інфраструктура, а близькість до зони відчуження Чорнобильської АЕС формує додаткові екологічні та соціальні обмеження. Для вирішення проблемних питань

розвитку цих територій необхідне вжиття цілеспрямованих заходів з боку влади і бізнесу для відновлення та стимулювання їх розвитку.

Збалансований розвиток як Київської області в цілому, так і кожної з її територіальних громад, не можливий без реалізації політики згуртованості, що дозволить зменшити диспропорції між рівнями розвитку різних територіальних громад, особливо тих, що перебувають у найменш сприятливих умовах і до яких повинні застосовуватись спеціальні механізми підтримки. Кожний мешканець області, де б він не жив, повинен мати доступ до якісних освітніх, медичних, соціальних, житлово-комунальних та інших життєво важливих послуг.

В умовах повномасштабної війни особливе значення має соціальна згуртованість населення на рівні територіальних громад, здатність мешканців бути соціально відповідальними та діяти в інтересах всієї громади, співпрацювати і підтримувати інших. Висока згуртованість у громаді означає, що її мешканці мають високий рівень довіри одне до одного, готові до співпраці, поважають правила спільного життя. А взаємини між владою та громадянами у згуртованих громадах сприймаються як справедливі.

Двосторонній зв'язок керівництва громади з мешканцями, розуміння їхніх потреб і запитів, пошук найкращих шляхів для їх вирішення не можливий без широкого впровадження цифровізації. Чим зручніше мешканцям комунікувати із керівництвом громади, тим якісніші будуть управлінські рішення, особливо під час війни. Це стає головним маркером конкретної спільної роботи керівництва та мешканців громади, насамперед щодо обґрунтування плану відновлення та розвитку кожної громади, яка цього потребує. Отже, продовження робіт з цифровізації територіальних громад потребує як впровадження електронних сервісів в органах місцевого самоврядування, так і підвищення рівня цифрової грамотності населення.

Досягнення стратегічної цілі 4 передбачається забезпечити через реалізацію трьох оперативних цілей:

Стратегічна ціль 4. Забезпечення збалансованого розвитку територій, соціальної згуртованості та цифрова трансформація		
Оперативна ціль 4.1.	Оперативна ціль 4.2.	Оперативна ціль 4.3.
Комплексний розвиток територій громад, підвищення ефективності урядування на всіх рівнях	Сприяння соціальній згуртованості на основі спільних цінностей, історичної пам'яті та активної громадянської позиції, налагодження ефективної взаємодії у різних сферах діяльності з міжнародними партнерами	Цифрова трансформація та вдосконалення системи надання адміністративних послуг

Оперативна ціль 4.1. Комплексний розвиток територій громад, підвищення ефективності урядування на всіх рівнях

Набуття Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі відкрило новий етап процесів євроінтеграції, включаючи питання удосконалення управління регіональним і місцевим розвитком, зокрема гармонійного поєднання стратегічного та просторового розвитку територіальних громад. Ці питання є критичними як для комплексного відновлення економічного потенціалу та зруйнованої або пошкодженої інфраструктури територій, які постраждали внаслідок бойових дій, так і підвищення конкурентоспроможності інших територій області. Їх вирішення потребує проведення роботи з категоріювання територіальних громад області за функціональними типами територій для визначення пріоритетів та механізмів їх розвитку.

Враховуючи нестабільність зовнішнього середовища та певні невизначеності, в яких функціонують територіальні громади, дієвим інструментом реагування на зміни без відхилень від обраних пріоритетів та завдань є стратегічне управління. Відповідно до цього кожна територіальна громада для прогнозування свого майбутнього розвитку, а також вибору способів і форм реагування на різні події потребує прийняття стратегії.

У зв'язку з цим, важливого значення набуває питання розроблення стратегічних документів на рівні громад. Станом на кінець 2024 року лише 43,5 % усіх територіальних громад Київської області мають затверджені Стратегії розвитку. Крім цього, вплив наслідків російської збройної агресії проти України на соціально-економічний розвиток Київщини та її територіальних громад, затвердження у новій редакції Державної стратегії регіонального розвитку обумовлюють необхідність актуалізації діючих стратегій розвитку територіальних громад.

Враховуючи, що стратегічне планування є одним з пріоритетних інструментів управління відбудовою в умовах війни та повоєнним розвитком, доцільно розробити та запровадити навчальні програми в цій сфері для посадових осіб органів місцевого самоврядування, оскільки формування та розробка стратегії потребує відповідних навичок та знань. Доцільно залучати до дорадництва стосовно підготовки таких програм провідні наукові установи, використовувати досвід бізнесу, громадських, європейських та міжнародних організацій.

Водночас реалізація місцевих стратегій неможлива без розумного та виваженого просторового планування в громадах, що стане ключем до сталого їх розвитку та ефективного післявоєнного відродження. Розроблення комплексного плану розвитку територій стане чи не найважливішим завданням для кожної територіальної громади, адже саме цей документ стає стратегічним дороговказом для сталого її розвитку, ефективного використання наявних ресурсів, узгодження інтересів місцевих жителів та бізнесу. Адже більшість проблем у громаді напругу пов'язані із невідповідністю землевпорядної, містобудівної та екологічної

документації. Через це неможливо ефективно здійснювати реалізацію не тільки інвестиційних проєктів, а й проєктів публічного інвестування.

Використання публічних коштів у територіальних громадах має будуватись на основі розуміння, що «інвестиція – відкладене споживання сьогодні, заради зростання та збільшеного споживання у майбутньому», а відтак публічне інвестування має бути максимально ефективним, створювати кращі умови життя для людей, розвитку громад у середньостроковій перспективі, не спотворюючи конкурентне середовище, не створюючи нових диспропорцій у розвитку. Публічних коштів завжди не вистачає, тому їх використання має сприяти додатковому залученню приватних інвестицій або коштів міжнародної технічної допомоги та коштів міжнародних фінансових організацій.

Насамперед, це стосується прискорення процесу відновлення пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури та житла за принципом «краще, ніж було» на територіях відновлення та стимулювання економічної активності у територіальних громадах, які розміщені на вказаних територіях, насамперед за рахунок підтримки бізнесу, який створює нові робочі місця і забезпечує працелаштування незайнятого населення.

Завершення процесу відновлення пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури та житла потребує своєчасної та якісної підготовки та подання концепцій публічних інвестиційних проєктів через екосистему DREAM для фінансування з державного бюджету (за рахунок всіх джерел, зокрема коштів міжнародних фінансових організацій і іноземних урядів), державної підтримки (державні гарантії тощо) або реалізації у рамках державно-приватного партнерства з метою відновлення та розвитку територіальних громад.

Не менш важливим є сприяння розвитку територій з особливими умовами для розвитку, зокрема прилеглих до централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива, а саме Славутицької, Іванківської та Поліської територіальних громад Київської області. Це стосується як спорудження об'єктів соціального призначення у зазначених громадах, так і підтримки реалізації проєктів, що передбачають створення робочих місць для працевлаштування сільського населення.

Ефективне використання публічних інвестицій як важливого інструменту забезпечення сталого розвитку територіальних громад не можливе без підвищення рівня професійних навичок та компетенцій працівників органів місцевого самоврядування з метою прийняття ефективних управлінських рішень та опанування навичками проєктного менеджменту, а також у сфері популяризації інвестиційних можливостей територіальної громади, застосування сучасних форм комунікацій з потенційними інвесторами. Від цього буде залежати і ефективність використання фінансового ресурсу в межах Ukraine Facility.

Таблиця 3.4.1. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.1.1. Розроблення стратегічних, програмних, планувальних документів для відновлення та розвитку на місцевому рівні.	Категоріювання територіальних громад області за функціональними типами територій для визначення пріоритетів та механізмів їх розвитку. Розроблення (актуалізація) стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів їх реалізації з урахуванням європейського вектору розвитку. Розроблення Програм комплексного відновлення територій громад з визначенням пріоритетів відновлення з врахуванням перспективного просторового розвитку. Розроблення планів відновлення та розвитку територіальних громад, які відносяться до територій відновлення. Залучення Агенції регіонального розвитку Київської області, аналогічних місцевих агенцій, ресурсних центрів, громадських організацій, міжнародних проєктів до процесів розроблення та реалізації стратегічних, програмних та планових документів, а також проєктів місцевого розвитку.
4.1.2. Розроблення містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях.	Розробка і оновлення містобудівної документації на місцевому рівні (комплексних планів просторового розвитку території громад, генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій). Розроблення концепцій інтегрованого розвитку територій громад. Внесення змін до Схеми планування території області та забезпечення реалізації містобудівної документації регіонального рівня і розвитку містобудівного кадастру. Стимулювання розвитку територій з регулюванням планування, забудови та іншого використання територій. Внесення відомостей про об'єкти до Державного земельного кадастру.
4.1.3. Відновлення пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури за принципом «краще, ніж було» на територіях відновлення та стимулювання економічної активності на територіях відновлення.	Фіксація та розрахунок збитків наслідків війни. Визначення пріоритетності для відновлення пошкоджених об'єктів органами місцевого самоврядування шляхом узгодження з їх програмами комплексного відновлення, планами з реорганізації мережі опорних шкіл, закладів охорони здоров'я, а також з урахуванням позиції мешканців громад. Відбудова пошкодженої інфраструктури з надання життєво важливих послуг, у тому числі критичної інфраструктури. Реконструкція, капітальний та поточний ремонт, будівництво пошкоджених/зруйнованих об'єктів житлової інфраструктури. Відновлення пошкоджених/зруйнованих об'єктів суб'єктів господарювання області. Підтримка відновлення роботи постраждалого бізнесу шляхом стимулювання їх участі у грантових програмах.

	Підтримка розвитку інфраструктури та стимулювання економічної активності в територіальних громадах, що відносяться до територій відновлення. Активізація зайнятості населення та сприяння розвитку бізнесу на територіях відновлення.
4.1.4. Запровадження оновленої системи управління публічними інвестиціями та синхронізація з національною системою стратегічного планування з урахуванням територіально орієнтованого підходу.	Створення і подання концепцій публічних інвестиційних проєктів через Єдину цифрову інтегровану інформаційно-аналітичну систему управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (екосистема DREAM) відповідно до стратегічної доцільності проєктів, відповідності пріоритетам розвитку держави/регіону. Наповнення органами місцевого самоврядування екосистеми DREAM інвестиційними проєктами відбудови та розвитку.
4.1.5. Підтримка реалізації проєктів, що передбачають використання потенціалу регіональних полюсів зростання.	Реалізація проєктів, що передбачають використання природних ресурсів, розвиненої інфраструктури, промислового та науково-технічного потенціалу або інших конкурентних переваг територій області, що мають сприятливі умови для швидкого економічного розвитку.
4.1.6. Забезпечення відновлення і соціально-економічного розвитку територій, прилеглих до централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива, а саме Славутицької, Іванківської та Поліської територіальних громад Київської області.	Створення умов для відновлення і розвитку Поліської територіальної громади шляхом: - розроблення Комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади; - створення академічного ліцею, підвищення якості і доступності освітніх послуг для жителів громади; - будівництво укриттів цивільного захисту у закладах освіти; - підвищення доступності соціальних послуг шляхом впровадження мобільних соціальних офісів і послуги «Соціальне таксі»; - сприяння наданню грантової підтримки проєктів розвитку підприємництва, передусім тих, що передбачають створення робочих місць; - налагодження маршрутного сполучення між селами громади, селищем Іванків та містом Вишгород - адміністративним центром Вишгородського району Сприяння реалізації заходів щодо відновлення і розвитку Іванківської територіальної громади шляхом: - розроблення Комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади; - реконструкції доріг; - реконструкції комунікаційних мереж у селищі Іванків, продовження реалізації проєкту реконструкції каналізаційної насосної станції з добудовою блоку біологічного доочищення селища Іванків; - реалізації проєкту реконструкції полігону твердих побутових відходів; - відбудови за сучасними технологіями пошкоджених закладів освіти з укриттями;

	- будівництва лікувально-діагностичного корпусу з бомбосховищем та реконструкція поліклінічного відділення КНП «Іванківська центральна районна лікарня»; - реконструкції будівлі відділення стаціонарного догляду КУ «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» для постійного або тимчасового проживання жителів Іванківської та сусідніх громад; - реконструкції централізованої системи водопостачання у селах громади; - відбудови зруйнованого Іванківського історико-краєзнавчого музею та пошкодженого будинку культури у селищі Іванків, - проведення обстеження для цілей гуманітарного розмінування земельних і лісових ресурсів. Підтримка реалізації проєктів, спрямованих на відновлення і розвиток Славутицької територіальної громади шляхом: - оновлення генерального плану з розробленням схеми удосконалення транспортного сполучення з територією Київської області; - підтримки реалізації проєктів, спрямованих на створення робочих місць; - розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Славутицької територіальної громади, посилення співпраці з бюджетоутворюючими підприємствами; - реконструкції будівлі «Поліклініка» в лікарняному комплексі із стаціонаром та консультативно-діагностичним центром; - впровадження заходів з енергоефективності, зокрема проведення термомодернізації будівель соціальної інфраструктури в м.Славутичі, встановлення альтернативних джерел енергії на об'єктах критичної інфраструктури (тепло-, водопостачання та водовідведення); - забезпечення безбар'єрності, зокрема встановлення підйомника у Центрі реабілітації осіб з інвалідністю. Формування з урахуванням пропозицій Іванківської, Поліської та Славутицької громад переліку проєктів, на які згідно Закону спрямовуються кошти ДП «НАЕК «Енергоатом», а також сприяння їх реалізації, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, транспорту, поводження з побутовими відходами.
4.1.7. Сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації стратегічно важливих проєктів розвитку.	Проведення заходів, спрямованих на залучення коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів з метою відновлення та розвитку територіальних громад. Забезпечення проведення презентацій стратегічно важливих проєктів розвитку для потенційних іноземних інвесторів.

	Забезпечення супроводу на усіх етапах підготовки і реалізації інвестиційних проєктів, фінансування яких передбачає залучення іноземних інвестицій.
4.1.8. Підвищення інституційної спроможності та ефективності системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері державного управління регіональним розвитком.	Модернізація навчальних програм: адаптація навчальних програм до сучасних викликів регіонального розвитку, інтеграція міжнародного досвіду, використання інноваційних методів навчання. Використання сучасних форм підвищенню рівня професійних навичок та компетенцій державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування. Підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері актуальних питань соціально-економічного розвитку, у тому числі з питань підготовки грантових заявок та інвестиційних проєктів для відновлення. Підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері володіння англійською мовою, зокрема за допомогою реалізації проєкту Eng4PublicService та інших подібних цільових проєктів.
4.1.9. Забезпечення підтримки діяльності Агенції регіонального розвитку Київської області.	Сприяння реалізації Стратегічного плану діяльності Агенції регіонального розвитку Київської області 2024-2026 роки. Налагодження співпраці Агенції регіонального розвитку Київської області та інституцій місцевого розвитку з ОМС в частині підвищення їх спроможності до ефективної реалізації державної регіональної політики.
4.1.10. Підтримка реалізації проєктів територіальних громад, що входять до складу Місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», надання інформаційно-методичного супроводу комунікації громад області з м. Києвом для відстоювання інтересів зазначених громад.	Створення постійно діючої координаційної ради з питань розвитку Київської агломерації за участю представників КМДА, профільних структурних підрозділів Київської обласної державної адміністрації, громад-учасниць МАОМС «Київська агломерація», експертних та громадських організацій. Сприяння створенню робочих місць на території територіальних громад, що входять до складу МАОМС «Київська агломерація» (далі – ТГ «Київської агломерації»), шляхом підвищення інвестиційної привабливості цих громад (розбудова інфраструктури індустриальних парків, розвиток промислових зон), представлення інвестиційних можливостей цих громад потенційним інвесторам, підтримки розвитку малого та середнього бізнесу. Сприяння співробітництву ТГ «Київської агломерації» з питань надання соціальних послуг, зокрема запровадження спільних механізмів підтримки ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та інших уразливих груп у партнерстві з міською владою Києва й міжнародними організаціями. Сприяння вирішенню проблемних питань у сфері охорони навколишнього середовища ТГ «Київської агломерації». Реалізація проєктів, що передбачають покращення транспортної доступності у межах територій ТГ «Київської агломерації».

Очікувані результати:

- збільшення частки територіальних громад із затвердженими або розробленими (актуалізованими) документами стратегічного планування та містобудівної документації, що відповідають діючим нормативно-правовим актам та методичним рекомендаціям;
- прискорення реалізації проєктів щодо відновлення об'єктів пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури, підвищення рівня зайнятості населення та сприяння розвитку бізнесу на територіях відновлення;
- розширення мережі об'єктів інфраструктури, які надають якісні та доступні послуги населенню, та збільшення суб'єктів підприємницької діяльності, які створюють нові робочі місця в територіальних громадах, що відповідають критеріям територій з особливими умовами для розвитку;
- збільшення кількості фахівців органів місцевого самоврядування, які пройшли підвищення кваліфікації та професійний рівень на спеціалізованих курсах, семінарах, тренінгах, воркшопах;
- підвищення спроможності Агенції регіонального розвитку Київської області, налагодження тісної співпраці з агенціями місцевого розвитку та іншими інституціями, діяльність яких сприяє реалізації державної регіональної політики на рівні територіальних громад;
- збільшення кількості проєктів публічних інвестицій, що розміщені у екосистемі DREAM;
- збільшення власних надходжень до бюджетів територіальних громад і їх видатків.

Індикатори:

- ✓ частка територіальних громад області з затвердженими (у тому числі актуалізованими) стратегіями розвитку, %;
- ✓ частка територіальних громад, які мають затверджену містобудівну документацію на всю територію територіальної громади, %;
- ✓ кількість розроблених комплексних планів просторового розвитку територіальних громад, од.;
- ✓ кількість розроблених (затверджених) генеральних планів населених пунктів, од.;
- ✓ кількість розроблених детальних планів територій розміщення інфраструктурних об'єктів (індустріальні парки, виробничо-складські комплекси та інші значимі об'єкти виробничої інфраструктури), од.;
- ✓ кількість об'єктів пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури, які реалізуються в рамках обласних та державних бюджетних програм, од.;
- ✓ загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у розрахунку на 1 тис. осіб населення, кв. м;
- ✓ кількість проєктів, що реалізуються на територіях Іванківської, Поліської та Славутицької територіальних громад, спрямованих на їх соціально-економічний розвиток, од.;

- ✓ темп зростання (зменшення) доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів), % до попереднього року;
- ✓ темп зміни обсягу надходжень до бюджетів територіальних громад, % до попереднього року;
- ✓ доходи загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу населення, тис. грн;
- ✓ видатки місцевих бюджетів (загальний та спеціальний фонд) у розрахунку на одну особу населення, тис. грн;
- ✓ частка видатків бюджету розвитку у видатках місцевого бюджету (загальний та спеціальний фонд), %;
- ✓ кількість осіб, охоплених програмами підвищення рівня кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування та державної служби, осіб;
- ✓ кількість проведених навчальних заходів із підвищення кваліфікації публічних службовців, од.;
- ✓ вирішення спільних проблем розвитку територіальних громад, що входять до складу Місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація», створення умов для їх сталого соціально-економічного розвитку та ефективного здійснення повноважень місцевого самоврядування.

Оперативна ціль 4.2. Сприяння соціальній згуртованості на основі спільних цінностей, історичної пам'яті та активної громадянської позиції, налагодження ефективної взаємодії у різних сферах діяльності з міжнародними партнерами

Основою соціальної згуртованості українців у воєнний час є спільні цінності, якими є міцна і незалежна Україна, її європейське майбутнє, безпека, НАТО, спільні виклики та взаємопідтримка. Нас об'єднує національна ідентичність, справжня, не спотворена радянської пропагандою історія України, рідна мова, українська культура. Віра в ЗСУ і нашу Перемогу, спільні виклики та взаємопідтримка.

В українському суспільстві наразі триває процес українізації, подолання наслідків русифікації; триває боротьба російською пропагандою, яка протягом багатьох років чинила вплив на освіту, культуру, намагаючись нівелювати все українське. Для закріплення цих процесів як в цілому в державі, так і на Київщині актуальним завданням залишається формування української громадянської ідентичності та ціннісних орієнтирів, розвиток національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської освіти і готовності до захисту країни різними верствами та віковими групами населення.

Реалізація цього завдання дозволить закріпити формування оборонної свідомості населення області та забезпечити збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, залучення допризовної учнівської та студентської молоді до участі у заходах, спрямованих на підвищення престижу військової служби.

Незважаючи на те, що у Київській області створені усі умови для забезпечення виконання вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» шляхом реалізації відповідної обласної цільової програми, протягом наступних 3 років необхідно буде здійснити додаткові заходи для популяризації української мови, зокрема шляхом поширення знань про українську мову та її роль у розвитку української та європейської культур, насамперед серед російськомовних внутрішньо переміщених осіб, які на даний час мешкають у Київській області.

Розвитку соціальній згуртованості на території області забезпечить реалізація державної інформаційної політики та задоволення конституційних прав у рівному доступі громадян до інформації, а також проведення публічних консультацій з громадськістю щодо проєктів стратегічних та програмних документів місцевого самоврядування, що сприятиме розвитку громадянського суспільства.

Забезпечення відновлення територій, які постраждали внаслідок російської збройної агресії, та забезпечення подальшого розвитку Київщини не можливо без активізації міжнародного територіального співробітництва, зокрема шляхом розбудови міжнародного партнерства на регіональному та місцевому рівні. Важливе значення матиме проведення заходів, спрямованих на залучення коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів з метою відновлення та розвитку територіальних громад.

Розроблення та реалізація спільних проєктів з міжнародними партнерами сприятимуть передачі нових технологій, підвищенню конкурентоспроможності регіональної економіки, фінансовій підтримці малого та середнього бізнесу, доступу до нових ринків для місцевих товаровиробників, підвищенню кваліфікації фахівців шляхом їх стажування, обміну досвідом, реалізації спільних освітніх програм.

Таблиця 3.4.2. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.2.1. Формування української громадянської ідентичності та ціннісних орієнтирів, розвиток національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської освіти і готовності до захисту країни різними верствами та віковими групами населення, належне вшанування пам'яті Героїв України	Проведення обласних та місцевих заходів (конференції, форуми, тренінги, олімпіади), спрямованих на удосконалення та популяризацію системи духовно-морального виховання, розробка методологічних напрацювань та рекомендацій щодо посилення напрямку громадянської освіти населення. Поширення інформаційних та візуальних матеріалів, виготовлення і розповсюдження соціальних фільмів та реклами щодо національно-патріотичного виховання громадян. Організація та проведення змагань з метою формування оборонної свідомості населення області та збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із

	захисту незалежності та територіальної цілісності України, залучення допризовної учнівської та студентської молоді до участі у заходах, спрямованих на підвищення престижу військової служби, формування розуміння і підтримки державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції та практичних кроків щодо зближення з НАТО, зберігаючи основні українські національні цінності. Проведення вишколів, семінарів-практикумів, тренінгів, зборів-походів, військово-спортивних ігор, щодо підготовки спеціалістів та молоді для участі у Всеукраїнській дитячо-юнацької військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»).
4.2.2. Забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Київській області.	Підтримка та розвиток книговидавництва та книгочитання, особливо для дитячої та молодіжної груп населення. Реалізація комплексу регіональних заходів, спрямованих на підтримку і популяризацію державної мови в рамках відповідної обласної цільової програми.
4.2.3. Реалізація на території області державної інформаційної політики та задоволення конституційних прав у рівному доступі громадян до інформації, сприяння розвитку громадянського суспільства, заохочення повернення місцевих жителів, які вимушено виїхали за межі регіону.	Організація і проведення навчальних тренінгів, семінарів, лекторіїв, впровадження нових комунікаційних технологій для представників територіальних громад, громадських об'єднань медіа з інформаційної безпеки населення, актуальних питань соціально-економічного розвитку області. Проведення публічних консультацій з громадськістю щодо проєктів стратегічних та програмних документів місцевого самоврядування. Організація та проведення серед цільових аудиторій соціологічних досліджень, анкетувань, онлайн-опитувань щодо перспектив розвитку територіальних громад. Регулярне проведення тематичних комунікаційних заходів для медіа (брифінгів, прес-конференцій, виступів тощо) для підвищення рівня інформування суспільства з актуальних питань розвитку регіону.
4.2.4. Сприяння розвитку міжмуніципального та міжнародного територіального співробітництва, зокрема шляхом розбудови міжнародного партнерства на регіональному та місцевому рівні.	Проведення інвестиційних форумів, залучення інвестицій іноземних партнерів для відбудови Київщини. Участь у міжнародних проєктах, форумах, співпраця з міжнародними донорськими організаціями. Сприяння співпраці територіальних громад області з іноземними громадами та регіонами-партнерами з метою реалізації проєктів з відновлення та розвитку. Координація надання гуманітарної допомоги з-за кордону Київщині, співпраця з міжнародними гуманітарними організаціями.
4.2.5. Сприяння реалізації спільних з державами – членами ЄС проєктів та програм співробітництва.	Визначення проєктів, спільна реалізація яких може зацікавити іноземних партнерів. Забезпечення участі у розробленні спільних з іноземними партнерами проєктів та створенні умов для їх реалізації в області.

Очікувані результати:

- забезпечення участі молоді в обласних та місцевих заходів (конференції, форуми, тренінги, олімпіади), спрямованих на удосконалення та популяризацію системи духовно-морального виховання, поліпшення громадянської освіти населення;
- залучення максимальної кількості допризовної учнівської та студентської молоді до участі у заходах, спрямованих на підвищення престижу військової служби;
- зростання оборонної свідомості населення області та збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України;
- збільшення підтримки і популяризації державної мови в усіх сферах життєдіяльності населення області;
- підвищення кваліфікації представників територіальних громад, громадських об'єднань та медіа з питань інформаційної безпеки населення, та оперптивного висвітлення актуальних питань соціально-економічного розвитку області;
- розширення участі представників Київської області у міжнародних проектах, форумах, активізація співпраця з міжнародними донорськими організаціями, збільшення кількості розроблених спільних з іноземними партнерами проєктів та створенні умов для їх реалізації в області.

Індикатори:

- ✓ кількість осіб, охоплених заходами та проєктами у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності, тис. осіб;
- ✓ кількість проведених заходів військово-патріотичного спрямування та чисельність їх учасників, од./тис. осіб;
- ✓ кількість заходів неформальної освіти для фахівців, які працюють з молоддю у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, од.;
- ✓ кількість осіб, охоплених заходами з громадянської освіти, тис. осіб;
- ✓ кількість проведених сурдоперекладів тематичних комунікаційних заходів для медіа (брифінгів, прес-конференцій, виступів), од.;
- ✓ кількість проведених супроводів іноземних делегацій на Київщині та робочих зустрічей керівництва з іноземними партнерами та представниками бізнесу у Київській обласній державній адміністрації, од.;
- ✓ кількість угод про побратимства, які було укладено в Київській області після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації, од.

Операційна ціль 4.3. Цифрова трансформація та вдосконалення системи надання адміністративних послуг

Київська область демонструє значний прогрес у впровадженні цифрових технологій, проте перед нею все ще стоять важливі виклики. За цей період органи місцевого самоврядування області реалізували 23 програми інформатизації, які охопили 33% територіальних громад регіону. Це свідчить про успішне формування стратегії цифрової трансформації, але також вказує на необхідність подальшого розширення охоплення програмами цифровізації для всіх громад Київщини.

Одним із важливих інструментів оцінки цифрового розвитку регіону є Індекс цифрової трансформації громад України, за яким кожна громада Київської області пройшла верифікацію. Даний індекс дозволяє визначити готовність громад до впровадження сучасних технологій та виявити слабкі місця, що потребують вдосконалення. Оцінка сприяє розробці довгострокових планів розвитку та усуненню існуючих бар'єрів на шляху цифровізації регіону.

Водночас спроможність органів місцевого самоврядування є недостатньою для забезпечення повномасштабної цифрової трансформації. Головними перешкодами залишаються дефіцит кваліфікованих ІТ-фахівців, низький рівень фінансування місцевих ініціатив та недостатня обізнаність керівників територіальних громад у питаннях цифрових технологій. Для успішної реалізації цифрової стратегії необхідно надати методичну та консультаційну підтримку місцевим органам влади та забезпечити гармонізацію місцевих програм інформатизації з регіональною стратегією.

Одним із найважливіших напрямів цифрової трансформації Київської області є впровадження електронного урядування. Станом на кінець 2024 року системи електронного документообігу (СЕД) впроваджені у 39 із 69 територіальних громад області, що становить 57% загальної кількості. Основною системою, що використовується, є «Megapolis.DocNet», яка забезпечує управління внутрішніми, вхідними та вихідними документами, їхнє архівування, накладання електронних підписів і захист інформації. Усі громади, де впроваджено СЕД, пройшли відповідну підготовку, що включала навчання персоналу та налаштування системи під потреби кожної громади.

Протягом 2023 року було проведено аналіз потреб населення в телекомунікаційних послугах, що дало можливість оцінити рівень доступу до телебачення в окремих громадах області. Під час реалізації проекту було впроваджено технічні рішення для забезпечення якісного прийому телесигналу в Поліській та Іванківській громадах Вишгородського району.

З метою підвищення ефективності управління інформаційною інфраструктурою Київської області було створено новий сервер на базі операційної системи Linux. Це дозволило підвищити стабільність роботи

інформаційних систем адміністрації та забезпечити швидку реакцію на можливі збої завдяки моніторингу мережових комутаторів за допомогою системи Zabbix.

Важливим аспектом цифрової трансформації є підвищення рівня цифрової грамотності працівників адміністрацій та територіальних громад Київщини. Завдяки співпраці з Державним центром кіберзахисту Держспецзв'язку, на базі Тренінгового кіберцентру було проведено серію офлайн-навчань, під час яких працівники органів місцевого самоврядування отримали теоретичні та практичні навички з виявлення та реагування на кіберінциденти і кібератаки.

Особливий акцент зроблено на ознайомленні з нормативно-правовою базою України у сфері кібербезпеки, що дозволило покращити обізнаність співробітників щодо правових аспектів захисту інформації. Поширення інформації про проєкт «Дія.Цифрова громада» забезпечило громадам доступ до інноваційних рішень та розширило можливості для інтеграції електронних сервісів із загальнодержавною інформаційною інфраструктурою.

Завдяки співпраці з Департаментом контррозвідального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України, протягом 2023 року було виявлено 495 підозрілих кіберінцидентів. З них 10 інцидентів були класифіковані як кібератаки, що своєчасно локалізували, забезпечивши стабільність роботи інформаційної інфраструктури області.

Загалом, Київська область демонструє високий рівень готовності до впровадження цифрових технологій у сфері управління, електронного урядування та кібербезпеки. Однак подальший розвиток цифрової інфраструктури та удосконалення навичок публічних службовців є необхідними кроками для забезпечення сталого розвитку регіону. Зокрема, доцільно продовжити навчальні програми, спрямовані на підвищення цифрової грамотності працівників, посилити фінансову підтримку місцевих ініціатив та розширити можливості впровадження сучасних ІТ-рішень у всі сфери життєдіяльності області.

У процесі організованого цифрового розвитку відбувається створення цифрової інфраструктури, яка складається з інформаційно-цифрових технологій, інструментів і засобів, електронно-цифрових пристроїв, інформаційно-аналітичних, електронних, інтелектуальних систем. Завдяки системному підходу та інтегрованості в управління цей інформаційний комплекс є базою для підвищення якості життя громадян, їхньої безпеки, розвитку демократії в регіоні, ефективного продуктивного функціонування галузей у відповідності до сучасних потреб та стандартів. Це також основа для забезпечення високого рівня відкритості, прозорості та зручності отримання необхідної інформації, надання адміністративних послуг, розвитку платформ для якісної взаємодії і спілкування з владою, належної інформованості населення про владну діяльність. Тому у наступні роки одним з важливих завдань є впровадження інформаційних систем та реєстрів, зокрема запровадження містобудівного кадастру, як одного з основних способів забезпечення отримання зручних послуг для населення.

Враховуючи, що ключовим завданням органів державної влади, органів місцевого самоврядування є забезпечення отримання якісних та швидких

адміністративних послуг у зручних, комфортних та без'бар'єрних умовах, з метою запровадження нових видів послуг та інноваційних сервісів заплановано проводити роботу щодо систематичного оновлення матеріально-технічної бази та підвищення кваліфікації персоналу центрів надання адміністративних послуг Київщини.

Ще одним напрямком розвитку цифровізації є інформатизація діяльності державних архівів. Цей напрямок передбачається розвивати шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій та автоматизації. Пріоритетними заходами мають стати не лише впровадження електронного документообігу, а й формування цифрового контенту (облікових даних, довідкового апарату та цифрових зображень документів), створення публічних електронних сервісів, спрямованих на забезпечення доступу до архівних інформаційних ресурсів.

Створення єдиного інформаційного простору архіву на таких засадах дозволить у кінцевому підсумку оптимізувати управлінські функції, значно спростити процес надання послуг користувачам архівною інформацією в соціально-правовій, науковій та інших сферах, а також позитивно вплинути на стан збереженості документів Національного архівного фонду за рахунок скорочення обігу оригіналів.

Таблиця 3.4.3. Основні завдання для досягнення оперативної цілі та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.3.1. Комплексна модернізація мережевих, серверних та комунікаційних рішень в Київській обласній державній адміністрації.	Удосконалення серверної інфраструктури в Київській обласній державній адміністрації.
4.3.2. Розширення покриття 4/5G та впровадження нових стандартів зв'язку.	Сприяння розширенню мережі покриття 4/5G мобільного зв'язку в населених пунктах та на автошляхах та впровадженню нових стандартів зв'язку в Київській області.
4.3.3. Впровадження електронних сервісів у місцевих органах влади.	Розвиток та підтримка системи електронного документообігу. Запровадження та розвиток проєктів е-демократії. Запровадження та розвиток засобів спілкування влади і громадськості на рівні населеного пункту, громади, регіону (мобільні застосунки, чати, інші способи діалогу за допомогою цифрових технологій).
4.3.4. Підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема шляхом створення можливостей для навчання на Єдиному державному веб-порталі цифрової освіти «Дія. Освіта».	Проведення практичних навчань у сфері кібербезпеки та кібергігієни на базі платформи «Дія.Цифрова освіта». Проведення науково-практичних конференцій, регіональних семінарів, круглих столів, відеоконференцій за участю керівників органів

	влади, науковців, представників громадських організацій та бізнес-структур щодо впровадження новітніх інформаційних технологій, електронного урядування тощо для державних службовців. Забезпечення розвитку цифрової грамотності всіх груп населення, зокрема людей старшого віку.
4.3.5. Резервування та захист інформаційних ресурсів від кібератак та несанкціонованого доступу.	Створення резервного сховища захищеного від кібератак для збереження мережевої та серверної інфраструктури в CLOUD середовищі.
4.3.6. Впровадження геоінформаційних систем регіонального рівня.	Оприлюднення метаданих на національному геопорталі. Створення комплексної управлінської геоінформаційної системи та реєстрів на її платформі. Удосконалення діяльності Служби містобудівного кадастру. Створення баз даних містобудівної документації. Розвиток системи управління просторовими даними та асоційованими з ними атрибутами. Створення засобів Геопорталу містобудівного кадастру Київської області (сервісів, вебзастосувачів, аналітичних віджетів, дашбордів тощо).
4.3.7. Розвиток системи надання адміністративних послуг, забезпечення зручного та наближеного доступу мешканців громад для отримання державних сервісів	Розширення мережі центрів надання адміністративних послуг Київської області шляхом будівництва нових будівель та модернізації існуючих. Осучаснення наявних приміщень, забезпечення якісного надання послуг суб'єктам звернення. Постійне підвищення кваліфікаційного та фахового рівня працівників центрів надання адміністративних послуг для забезпечення якісного у рамках діючого правового поля, з питань обслуговування громадян.
4.3.8. Інформатизація та автоматизація діяльності Державного архіву Київської області	Створення та впровадження Комплексної інформаційної системи (KIC) «ARCHIUM». Приєднання архівних відділів районних військових адміністрацій та міських рад до електронної платформи з інформатизації архівів «ARCHIUM». Створення інформаційно-пошукових баз даних (за документами фондів № Р-5634 «Відділ державної реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного територіального управління юстиції у Київській області, № Р-880 та 5649 «Рішення Київської обласної бази даних»). Формування цифрового фонду користування на документи Національного архівного фонду та забезпечення доступу до нього.

	Реалізація проєктів державно-приватного партнерства у сфері використання та комплектування архівних фондів. Розміщення в доменній зоні dako.gov.ua веб-ресурси архівних установ Київської області.
4.3.9. Впровадження технологій «розумних мереж», сприяння реалізації пілотних проєктів «розумних громад».	Сприяння реалізації проєктів, спрямованих на впровадження технологій «розумних мереж» та реалізацію європейської концепції сталого розвитку «розумних громад».

Очікувані результати:

- впровадження інформаційно-комунікаційних систем для працівників районних державних адміністрацій (районних військових адміністрацій) та Київської обласної державної адміністрації;
- підвищення рівня цифрової доступності у Київській області через розширення покриття 4/5G, забезпечення якісного зв'язку в сільській місцевості та створення умов для підключення віддалених громад;
- оптимізація електронного документообігу;
- оптимізація інформаційно-комунікаційної інфраструктури для забезпечення стабільної роботи мереж, сервісів та комунікацій на базі сучасних технологій;
- підвищення кваліфікації співробітників органів місцевого самоврядування шляхом проведення тренінгів та семінарів з використання цифрових інструментів та сервісів;
- підвищення кваліфікації та цифрової грамотності працівників органів влади: формування сучасних навичок роботи з цифровими інструментами серед працівників Київської обласної державної адміністрації та районних державних (військових) адміністрацій, підвищення загального рівня обізнаності у питаннях кібербезпеки та кібергігієни серед публічних службовців;
- створення резервної інфраструктури, захищеної від кібератак;
- надання можливості громадянам Київської області долучитися до державотворення та державного управління, а також до місцевого управління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій;
- створення максимально комфортного середовища надання адміністративних послуг громадянам та суб'єктам господарювання у ЦНАПах Київської області, зокрема забезпечення рівних можливостей усім мешканцям територіальних громад Київщини реалізовувати свої права, отримувати послуги шляхом інтегрування фізичної, інформаційної, цифрової безбар'єрності;
- створення та впровадження Комплексної інформаційної системи (KIC) «ARCHIUM» та забезпечення вільного доступу користувачів;
- приєднання архівних відділів районних державних адміністрацій та міських рад до електронної платформи з інформатизації архівів «ARCHIUM»;
- створення цифрового фонду користування на документи Національного архівного фонду.

Індикатори:

- ✓ частка територіальних громад Київської області, в яких мешканці мають можливість долучитися до державного та місцевого урядування шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій, %;
- ✓ індекс цифрової трансформації регіонів, од.;
- ✓ рівень покриття інтернет-зв'язком, %;
- ✓ рівень покриття мобільним зв'язком, %;
- ✓ частка населення, що має доступ до мобільного широкосмугового доступу до Інтернету із швидкістю не менше 2 Мбіт/с, %;
- ✓ рівень цифрової доступності у Київській області через розширення покриття 4/5G, %;
- ✓ кількість створених служб містобудівного кадастру, од.;
- ✓ рівень автоматизації центрів надання адміністративних послуг, %;
- ✓ кількість створених точок доступу до адміністративних послуг в громадах Київської області станом на кінець звітного року, од.;
- ✓ кількість ЦНАП, забезпечених новими/осучасненими приміщеннями, од.;
- ✓ кількість ЦНАП, що модернізували комп'ютерну техніку та придбали відповідне обладнання для надання послуг, од.;
- ✓ кількість адміністраторів ЦНАП, що пройшли навчання, осіб;
- ✓ кількість внесених цифрових копій документів НАФ до (KIC) «ARCHIUM», од.;
- ✓ кількість приєднаних архівних установ до (KIC) «ARCHIUM», од.;
- ✓ кількість створених цифрових копій документів НАФ, од.;
- ✓ кількість розміщених веб-ресурсів архівних установ до доменної зони dako.gov.ua, од.;
- ✓ кількість діючих договорів про співпрацю у сфері оцифрування документів, що реалізуються у рамках державно-приватного партнерства, од.

4. Система моніторингу та оцінювання реалізації Стратегії

Впровадження Стратегії здійснюється на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх основних учасників цього процесу шляхом розроблення та виконання планів заходів з її реалізації. План заходів передбачає виконання комплексу організаційних, правових та інших заходів, які будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до завдань Стратегії, та реалізацію регіональних програм розвитку, спрямованих на вирішення інвестиційних завдань Стратегії.

Органи, що забезпечують реалізацію Стратегії, є:

- Київська обласна рада;
- Київська обласна державна адміністрація;
- районні державні адміністрації;
- районні, міські, селищні, сільські ради;
- асоціації органів місцевого самоврядування;
- агенції регіонального розвитку;
- громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи, що беруть участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної регіональної політики.

Виконання Стратегії здійснюється в рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних етапів, включених у два Плани заходів: перший – 2021-2023 роки, другий – 2024-2027 роки. План заходів з реалізації Стратегії містить:

середньострокові організаційні, правові та інші заходи, необхідні для реалізації регіональної стратегії;

строки здійснення заходів та відповідальних за їх здійснення;

індикатори оцінювання здійснення заходів та їх цільові значення;

індикативні обсяги і джерела фінансування;

регіональні програми розвитку, спрямовані на вирішення інвестиційних завдань регіональної стратегії.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

коштів державного бюджету України, зокрема, державного фонду регіонального розвитку, галузевих державних цільових програм, субвенцій та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

коштів місцевих бюджетів;

міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу, міжнародних фінансових організацій;

коштів інвесторів, власних коштів підприємств;

кошти інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг реалізації Стратегії здійснюватиметься Київською обласною державною адміністрацією відповідно до вимог Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2023 року № 816 (далі – Порядок).

Відповідно до Порядку моніторинг здійснюється щороку на підставі офіційної державної статистичної інформації, інформації органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізації проектів регіонального розвитку, та інших суб'єктів державної регіональної політики.

Департамент економіки Київської обласної державної адміністрації на основі інформації, одержаної від відповідальних виконавців завдань проводить аналіз стану виконання цільових (проміжних) індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією, включаючи порівняння фактично отриманих значень індикаторів здійснення заходів у рамках завдань і їх значень, та визначених Планом заходів за відповідний період і готує моніторинговий звіт про реалізацію Стратегії та моніторинговий звіт про виконання Плану заходів відповідно до форм, визначених додатками 1, 2 до Порядку.

Річний звіт складається з переліку ключових показників за кожною ціллю, кожним пріоритетом або заходом; містить інформацію про досягнення кожного об'єктивного пріоритету або виконання заходу; оцінку можливостей досягнення поставлених цілей на трьохрічний цикл планування.

Підсумковий звіт про моніторинг за трьохрічний цикл планування до показників, які передбачаються у річних звітах, містить загальні оцінки ефективності, результативності та стійкості досягнутих результатів.

Моніторинг реалізації регіональної стратегії і виконання плану заходів може проводитися, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційної системи – єдиної геоінформаційної системи здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад.

Київська обласна державна адміністрація до 1 березня року, наступного за звітним періодом подає моніторинговий звіт про реалізацію Стратегії та моніторинговий звіт про виконання Плану заходів Київській обласній раді для затвердження в установленому порядку, а також забезпечує оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті затверджені моніторингові звіти.

Моніторингові звіти є відкритими документами і використовуються для уточнення завдань та бюджетних програм області на наступний за звітним бюджетний рік.

Оцінка результативності реалізації Стратегії здійснюється шляхом проведення внутрішнього та зовнішнього оцінювання відповідно до Порядку проведення оцінювання реалізації державної регіональної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 року № 305 «Деякі питання проведення моніторингу та оцінювання державної регіональної політики».

Оцінювання реалізації Стратегії та виконання Плану заходів проводиться Київською обласною державною адміністрацією після завершення строку за результатами виконання першого та другого етапів реалізації Стратегії (внутрішнє оцінювання) та після завершення реалізації Стратегії (зовнішнє оцінювання)) шляхом оцінювання індикаторів досягнення цілей,

результативності, ефективності та впливу виконання регіональної стратегії розвитку і плану заходів на розвиток регіону та територіальних громад з метою прийняття в подальшому необхідних управлінських рішень та необхідних коригування.

Оцінювання здійснюється на підставі моніторингових звітів про реалізацію Стратегії та про виконання Плану заходів з її реалізації за відповідний період, офіційної державної статистичної інформації, інформації органів, відповідальних за здійснення заходів і реалізацію проектів регіонального розвитку, та інших суб'єктів державної регіональної політики.

За результатами внутрішнього оцінювання Київська обласна державна адміністрація готує відповідний звіт, який подає для затвердження Київській обласній раді до 1 червня року, який настає після завершення відповідного етапу реалізації регіональної стратегії. Київська обласна державна адміністрація протягом п'яти робочих днів після затвердження звіту забезпечує його розміщення на своєму офіційному веб-сайті.

Зовнішнє оцінювання реалізації Стратегії проводиться Київською обласною державною адміністрацією із залученням незалежних організацій (експертів) протягом року після завершення реалізації Стратегії. Звіт за результатами зовнішнього оцінювання реалізації Стратегії розміщується на офіційному веб-сайті Київської обласної державної адміністрації.

У наступній таблиці наведені індикатори досягнення цілей, результативності, ефективності та впливу виконання Стратегії.

Таблиця 4.1. Базові, проміжні та цільові значення індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією розвитку Київської області на 2021-2027 роки

Найменування оперативної цілі Стратегії	Найменування індикатора, одиниця виміру*	Джерело інформації	Базове значення індикатора на 2023 рік	Проміжне значення індикатора на 2024 рік	Проміжне значення індикатора на 2025 рік	Проміжне значення індикатора на 2026 рік	Цільове значення індикатора на 2027 рік
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ							
1.1. Розбудова освіченого, інклюзивного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку	Частка дітей дошкільного віку, охоплених послугами ЗДО, %	Департамент освіти і науки КОДА	100	100	100	100	100
	Співвідношення наявної кількості місць у закладах дошкільної освіти до фактичної чисельності вихованців, охоплених закладами дошкільної освіти, %	Департамент освіти і науки КОДА	79	79	79	75	75
	Частка дітей сільської місцевості, для яких організовано підвезення шкільними автобусами до місця навчання і додому, відсотків до загальної кількості учнів, які того потребують	Департамент освіти і науки КОДА	93,8	96,1	97,0	100,0	100,0
	Кількість дітей, для яких організовано підвезення, осіб	Департамент освіти і науки КОДА	31000	34000	35000	37000	38000
	Кількість ліцеїв в освітній мережі, од.	Департамент освіти і науки КОДА	357	327	300	150	145
	Частка закладів освіти, у яких створено безпечні умови для навчання та праці (облаштовані укриттями), %	Департамент освіти і науки КОДА	95,5	97,8	99,6	100,0	100,0
	Кількість здобувачів позашкільної освіти, осіб	Департамент освіти і науки КОДА	40000	55000	60000	65000	70000
	Середньорічна кількість слухачів, які пройдуть підвищення кваліфікації, осіб	Департамент освіти і науки КОДА	7000	7000	7000	8000	8000
	Кількість інклюзивних класів та груп для дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти, од.	Департамент освіти і науки КОДА	2352	2561	2672	2750	2950

	Виконання регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, %	Департамент освіти і науки КОДА	92	93	95	96	100
	Частка випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які працевлаштовані за фахом протягом першого року після випуску, % від усіх випускників	Департамент освіти і науки КОДА	85	84	85	84	85
	Кількість осередків викладання предмету Захист України, од.	Департамент освіти і науки КОДА	2	69	69	69	69
	Кількість облаштованих ветеранських ХАБів, од.	Департамент освіти і науки КОДА	3	6	8	10	10
	Кількість кваліфікаційних центрів, од.	Департамент освіти і науки КОДА	0	5	7	10	10
	Кількість укладених договорів з лікарями центрів первинної медичної допомоги, од.	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з НСЗУ	2200	2600	2750	3000	3250
1.2. Посилення стійкості системи охорони здоров'я до викликів у воєнний та післявоєнний час	Кількість закладів, що уклали договори з НСЗУ, од.	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з НСЗУ	1200	1300	1400	1500	1600
	Кількість відкритих реабілітаційних відділень, од.	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з НСЗУ	4	5	10	12	14
	Частка пацієнтів, що отримали реабілітацію, від загальної потреби, %	Департамент охорони здоров'я Київської обласної державної адміністрації спільно з НСЗУ	6	10	50	80	100
	Рівень госпітальної летальності у дітей у відділенні інтенсивної терапії, %	Департамент охорони здоров'я Київської обласної державної адміністрації спільно з НСЗУ	0,4	0,35	0,3	0,28	0,2
	Кількість лікарів ПМД, які надають послуги з охорони психічного здоров'я, на 10 000 населення, осіб	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з НСЗУ	2,5	2,6	2,7	3,2	4
	Частка населення, охопленого плановою імунізацією, %	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з ДУ «Київський ОЦПХ МОЗ»	65	70	75	85	100

	Частка виявлених випадків інфекційних хвороб серед населення, %	Департамент охорони здоров'я КОДА спільно з ДУ «Київський ОЦПХ МОЗ»	65	55	50	49	45
	Кількість ліжок на 10 тис. населення, од.	Департамент охорони здоров'я КОДА	5,2	5,0	4,5	4,2	4,0
	Загальний коефіцієнт народжуваності, на 1 тис. осіб наявного населення	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Загальний коефіцієнт смертності, на 1 тис. осіб наявного населення	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Забезпеченість лікарями на 10 тис. населення	Департамент охорони здоров'я КОДА	27,9*	28,2*	28,6	28,7	28,8
1.3. Підвищення рівня фізичної активності та здоров'я населення	Кількість побудованих/ реконструйованих спортивних споруд, спортивних локацій, од.	Управління молоді та спорту КОДА	3 270	3 275	3 285	3 290	3 300
	Кількість проведених спортивно-масових заходів, од.	Управління молоді та спорту КОДА	5 500	5 600	5 650	5 700	5 750
	Кількість залученого населення до участі в спортивно-масових заходах, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	75 249	75 300	75 500	75 550	75 600
	Кількість залучених дітей шкільного віку у проведених спортивних заходах, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	16 412	16 500	16 600	16 650	16 700
	Кількість дітей, що отримують освіту у спортивних закладах, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	21 000	21 100	21 150	21 200	21 250
	Кількість присвоєнь спортивних розрядів, од.	Управління молоді та спорту КОДА	932	950	965	980	990
	Кількість внутрішньо переміщених осіб, залучених до спортивних заходів, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	5 012	5 100	5 150	5 200	5 250
1.4. Посилення інтеграції молодих людей та їх участі у різних сферах життєдіяльності	Кількість проведених заходів неформальної освіти для молоді, од.	Управління молоді та спорту КОДА	155	155	160	165	170
	Кількість осіб, охоплених заходами неформальної освіти для молоді, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	172 268	173 000	175 000	180 000	185 000
	Кількість новостворених закладів молодіжної інфраструктури (молодіжні центри, простори/ хаби) в регіоні, од.	Управління молоді та спорту КОДА	32	38	41	44	47

	Кількість молоді, охопленої заходами/ проектами підтримки ментального здоров'я і соціальної згуртованості в регіоні, осіб	Управління молоді та спорту КОДА	3 200	5 700	8 200	11 000	14 100
	Кількість нових молодіжних фахівців, підготовлених відповідно до професійного стандарту «Молодіжний працівник», осіб	Управління молоді та спорту КОДА	256	306	356	406	456
1.5. Забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, зокрема з числа ветеранів та військовослужбовців ЗСУ	Кількість внутрішньо переміщених осіб, узятих на облік, тис. осіб	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	334,7 станом на кінець року	254,5 станом на кінець року	256,0 станом на кінець року	255,0 станом на кінець року	255,0 станом на кінець року
	Частка внутрішньо переміщених осіб, що інтегровані в приймаючі громади Київщини, %	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	8	24	53	78	99
	Кількість ветеранів війни, членів сімей загиблих Захисників та Захисниць України, охоплених програмою соціальної підтримки, осіб	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	1523	3088	2980	3010	3145
	Кількість осіб, охоплених заходами з професійної адаптації, осіб	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	76	68	88	114	149
	Кількість осіб із числа ветеранів забезпечених житлом/яким виплачено грошову компенсацію на придбання житла, осіб	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	270	300	176	112	118
	Частка жителів сільської місцевості Київщини, охоплених базовими соціальними послугами, %	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	42,6	43,4	45	48	49
	Кількість звернень за призначенням допомоги внутрішньо переміщеним особам засобами програмного комплексу ЄІССС, од.	Департамент соціального розвитку та ветеранської політики КОДА	98 200	40 000	20 000	20 000	20 000
	Частка дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, яких влаштовано в сімейні форми виховання, %	Служба у справах дітей та сім'ї КОДА	90	90,5	91	91,5	92

	Частка охоплення оздоровленням та відпочинком дітей пільгових категорій, %	Служба у справах дітей та сім'ї КОДА	23	12,4	12,5	12,6	12,7
	Кількість проведених навчальних заходів (тренінгів, навчань, засідань з координації та взаємодії між суб'єктами) з метою запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, протидії торгівлі людьми, од.	Служба у справах дітей та сім'ї КОДА	2	7	7	7	7
	Кількість ліжок-місць у спеціалізованих установах, де надаються послуги для осіб, які постраждали від насильства та/або насильства за ознакою статі, торгівлі людьми, од.	Служба у справах дітей та сім'ї КОДА	75	75	80	85	90
	Кількість розроблених Програм/планів заходів забезпечення безбар'єрного простору, од.	Департамент містобудування та архітектури КОДА	0	3	5	5	5
1.6. Сприяння культурному та духовному розвитку людини, створення можливостей для її творчого самовираження і самореалізації	Кількість закладів культури, у яких здійснено капітальний ремонт (реконструкцію), од.	Департамент культури та туризму КОДА	3	5	6	7	9
	Кількість бібліотек, що впроваджують нові інформаційно-бібліотечні послуги, од.	Департамент культури та туризму КОДА	80	120	160	200	250
	Кількість збережених документів Національного архівного фонду, од.	Державний архів Київської області	2460948	2463718	2468434	2472322	2476407
	Кількість перевірених документів Національного архівного фонду щодо їх наявності, фізичного стану і руху, од.	Державний архів Київської області	11218	11881	12475	13098	13755
	Кількість застрахованих унікальних документів, од.	Державний архів Київської області	0	3	6	8	10
	Кількість відреставрованих документів, од.	Державний архів Київської області	7 680	7 938	8 334	9 168	10 084
	Кількість прийнятих на державне зберігання справ в	Державний архів Київської області	781	340	400	420	410

	процесі ініціативного документування подій воєнного часу, од.						
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ ТА КОМФОРТНИХ УМОВ ДЛЯ ЖИТТЯ							
2.1. Розвиток сектору безпеки та оборони	Кількість громадян, для яких проведено навчальні заходи з підготовки громадян до національного спротиву, осіб;	Департамент цивільного захисту та оборонної роботи КОДА	0	60/1050	65/1100	65/1100	65/1100
	Обладнаний фонд захисних споруд, одиниць	Департамент цивільного захисту та оборонної роботи КОДА	2163	2255	2300	2340	2380
	Кількість функціонуючих підрозділів місцевої/добровільної пожежної охорони, од.	Департамент цивільного захисту та оборонної роботи КОДА	51	53	55	57	59
	Будівництво споруд цивільного захисту, од.	Департамент регіонального розвитку КОДА	69	11	33	25	69
	Частка громад з реалізованим проектом «Поліцейський офіцер громади», %	Головне управління національної поліції в Київській області	89	97	98	100	100
	Кількість навчальних закладів, в яких запроваджено Службу освітньої безпеки, од	Головне управління національної поліції в Київській області	0	26	30	35	40
	Частка злочинів, розкритих завдяки відеоспостереженню, %	Головне управління національної поліції в Київській області	82	87	90	90	90
2.2. Поліпшення дорожньої мережі та покращення транспортного сполучення населених пунктів	Будівництво, реконструкція, ремонт автомобільних доріг загального користування місцевого значення, км	Департамент регіонального розвитку КОДА	35	0	10	15	25
	Будівництво, реконструкція, ремонт вулиць і доріг комунальної власності, кв. м	Департамент регіонального розвитку КОДА	65067,2	0	31092,2	33975	65067,2
	Будівництво, реконструкція, ремонт і штучних споруд, м.п.	Департамент регіонального розвитку КОДА	408,17	0	21	387,17	408,17
	Експлуатаційне утримання автомобільних доріг, км	Департамент регіонального розвитку КОДА	6326,5	6326,5	6326,5	6326,5	6326,5
	Експлуатаційне утримання штучних споруд, м.п.	Департамент регіонального розвитку КОДА	5728	5728	5728	5728	5728

	Встановлення освітлення пішохідних переходів з використанням новітніх технологій (сонячні елементи живлення, тощо), шт.	Департамент регіонального розвитку КОДА	0	1	2	3	4
	Кількість транспортних засобів обладнаних відповідними пристроями для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, од.	Управління транспортної інфраструктури КОДА	80	65	60	200	300
	Кількість маршрутів загального користування, на яких запроваджено альтернативну форму оплати, од.	Управління транспортної інфраструктури КОДА	0	28	30	40	451
	Обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, % до попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
2.3. Підвищення енергетичної безпеки шляхом впровадження розподіленої генерації та доступність якісних житлово-комунальних послуг	Потужність встановлених когенераційних установок, МВт	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	0	4	90	40	20
	Потужність встановлених СЕС, МВт	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	0	20	70	50	30
	Кількість котелень, переведених на альтернативні види палива, од.	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	3	4	6	7	8
	Кількість реалізованих проєктів з енергозбереження та енергоефективності, в т.ч. проєктів із комплексної термомодернізації будівель житлового фонду, од.	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	27	17	20	20	21
	Кількість укладених енергосервісних договорів на об'єктах житлово-комунального	Департамент житлово-комунального господарства та	10	10	10	10	10

	господарства та закладах бюджетної сфери, од.	енергоефективності КОДА					
	Частка населення забезпеченого централізованим водовідведенням, %	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	51,0	51,1	51,2	51,3	51,4
	Частка населення забезпеченого централізованим водопостачанням, %	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	74,7	74,9	75,1	75,3	75,5
	Кількість капітально відремонтованих, замінених мереж централізованого теплопостачання, км	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	12,65	36,91	15,00	13,50	16,00
	Кількість розроблених місцевих і регіональних енергетичних планів, од.	Департамент житлово-комунального господарства та енергоефективності КОДА	0	10	20	29	10
2.4. Захист та відновлення навколишнього природного середовища, адаптації до зміни клімату	Частка утилізованих твердих побутових відходів, %	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	8	10	12	15	16
	Частка перероблених відходів руйнації, %	Департамент екології та природних ресурсів КОДА, Департамент регіонального розвитку КОДА	0	25	50	75	100
	Рівень забезпечення функціонування пунктів спостережень за станом забруднення атмосферного повітря, %	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	25	100	100	100	100
	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від стаціонарних джерел забруднення, тис. т	Головне управління статистики у Київській області	55,5	35,0*	54,0	53,0	52,0
	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів від пересувних джерел забруднення, тис. т	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-

	Кількість новостворених територій та об'єктів природно-заповідного фонду, од.	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	29	20	10	10	10
	Затверджено регіональні та місцеві стратегічні документи і плани заходів з їх реалізації (з урахуванням кліматичних заходів), од.	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	0	1	5	10	16
	Кількість відновлених водних об'єктів та гідроспоруд, од.	Департамент екології та природних ресурсів КОДА	1	0	3	4	7
	Площі, на яких впроваджуються заходи з лісовідновлення, га	ДП «Ліси України»	1633	1045	1100	1100	1100
	Площі, на яких впроваджуються заходи з природного поновлення, га	ДП «Ліси України»	105	138	120	120	120
	Площі наданих в постійне користування самозалісених земельних ділянок та ділянок, придатних для лісорозведення, га	ДП «Ліси України»	163	384	300	300	300
	Кількість функціонуючих рекреаційних пунктів, шт.	ДП «Ліси України»	36	37	45	50	55
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ПОСИЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ							
3.1. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій	Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу, млн грн	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Чисельність наявного населення (за оцінкою), тис. осіб	Головне управління статистики у Київській області	1870,4** станом на кінець року	1802,6** станом на кінець року	1813,8 станом на кінець року	1824,6 станом на кінець року	1842,1 станом на кінець року
	Наявний дохід населення у розрахунку на одну особу, грн	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області на кінець року, млн. дол США	Національний Банк України	2561,8	2562,4*	2594,6	2796,8	2854,2
	Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення, грн	Головне управління статистики у Київській області	18153,8***	18998,3*	21797,4	26732,6	31114,6
	Кількість діючих суб'єктів середнього підприємництва у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, од.	Головне управління статистики у Київській області	6***	5*	5	5	5

	Кількість діючих суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва) у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, од.	Головне управління статистики у Київській області	91***	108*	117	126	134
	Кількість зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності, тис. од.	Головне управління Державної податкової служби в Київській області	209,0	221,7	229,6	235,2	240,1
	Кількість суб'єктів господарювання, які скористалися місцевими програмами підтримки підприємництва, од.	Департамент економіки КОДА	147	180	217	252	303
	Кількість проведених заходів щодо надання допомоги представникам бізнесу, бізнес-асоціацій, громадських організацій та об'єднань тощо для вирішення проблемних питань ведення підприємницької діяльності, од.	Департамент економіки КОДА	7	15	17	17	17
	Загальна сума надходжень до бюджетів усіх рівнів, одержаних від діяльності малого та середнього підприємництва, млрд грн	Головне управління Державної податкової служби в Київській області	34,9	44,5	48,9	52,2	56,1
	Темп зміни обсягу експорту товарів, %	Головне управління статистики у Київській області	87,6	106,4*	101,6	121,1	104,7
	Обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах, млн грн	Головне управління статистики у Київській області	72280,8	83918,0*	96002,2	105794,4	114787,0
	Індекс сільськогосподарської продукції, % до попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	122,0	116,1*	114,4	110,2	108,5
	Індекс будівельної продукції, відсотків до попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	144,9	116,4*	111,3	109,2	108,1

	Індекс споживчих цін, % до грудня попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	105,3	112,0	115,0	116,0	117,0
	Кількість працевлаштованих учасників бойових дій, осіб	Київський обласний центр зайнятості	62	214*	348	580	820
	Кількість працевлаштованих внутрішньо переміщених осіб, осіб	Київський обласний центр зайнятості	757	1 430*	1 640	1 420	1 280
	Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці), % до робочої сили відповідного віку	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років, % до всього населення відповідного віку	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Індекс реальної заробітної плати, % до відповідного періоду попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
	Заборгованість з виплати заробітної плати, % до фонду оплати праці за останній місяць звітного року	Головне управління статистики у Київській області	-	-	-	-	-
3.2. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації	Індекс промислової продукції, % до попереднього року	Головне управління статистики у Київській області	116,5	96,4*	104,6	103,2	104,5
	Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн грн	Головне управління статистики у Київській області	184700,0	198500,0*	217600,0	247800,0	288700,0
	Частка реалізованої інноваційної промислової продукції у загальному обсягах реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), %	Головне управління статистики у Київській області	0,6*	0,7*	0,8	0,9	1,0
	Частка інноваційно активних промислових підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	Головне управління статистики у Київській області	9,2*	9,4*	9,6	10,0	10,1
3.3. Розвиток туристичного потенціалу	Кількість реалізованих проєктів щодо популяризації туристичного потенціалу	Департамент культури та туризму КОДА	3	4	5	7	10

	Київської області, од.						
	Кількість відреставрованих та оцифрованих пам'яток архітектури, од.	Департамент культури та туризму КОДА	3	5	8	10	12
	Кількість розроблених та розміщених на порталі віртуальних 3 D турів туристичними локаціями Київської області, од.	Департамент культури та туризму КОДА	4	6	6	8	10
	Кількість проведених інформаційних турів місцями пам'яті російсько-української війни на Київщині, од.	Департамент культури та туризму КОДА	1	1	2	4	6
	Кількість проведених екологічних, культурних і туристичних заходів, од.	Департамент культури та туризму КОДА	6	7	9	10	12
	Кількість нових туристичних маршрутів які об'єднують м. Київ та Київську область, од.	Департамент культури та туризму КОДА	5	7	10	15	18
	Рівень задоволеності туристів і місцевих мешканців якістю туристичних послуг, %	Департамент культури та туризму КОДА	50	68	76	80	86
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ, СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ							
4.1. Комплексний розвиток територій громад, підвищення ефективності урядування на всіх рівнях	Частка територіальних громад області з затвердженими (у тому числі актуалізованими) стратегіями розвитку, %	Департамент економіки КОДА	39,1	43,5	75,0	100,0	100,0
	Частка територіальних громад, які мають затверджену містобудівну документацію на всю територію територіальної громади, %	Департамент містобудування та архітектури КОДА	1	1	3	5	5
	Кількість розроблених комплексних планів просторового розвитку територіальних громад, од.	Департамент містобудування та архітектури КОДА	0	0	3	8	15
	Кількість розроблених (затверджених) генеральних планів населених пунктів, од.	Департамент містобудування та архітектури КОДА	10	13	5	8	10

	Кількість розроблених детальних планів територій розміщення інфраструктурних об'єктів (індустріальні парки, виробничо-складські комплекси та інші значимі об'єкти виробничої інфраструктури), од.	Департамент містобудування та архітектури КОДА	10	10	10	15	15
	Кількість об'єктів пошкодженої (зруйнованої) інфраструктури, які реалізуються в рамках обласних та державних бюджетних програм	Департамент регіонального розвитку КОДА	307	158	78	71	307
	Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у розрахунку на 1 тис. осіб населення, кв. м	Головне управління статистики у Київській області	741,9***	762,8*	1244,0	1246,5	1247,8
	Кількість проєктів соціально-економічного розвитку, що реалізуються територіях Іванківської, Поліської, Славутицької територіальних громад, од.	Департамент регіонального розвитку КОДА	14	2	4	8	14
	Темп зростання (зменшення) доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів), % до попереднього року	Департамент фінансів КОДА	126,0	106,3	102,5	105,0	107,0
	Темп зміни обсягу надходжень до бюджетів територіальних громад, % до попереднього року	Департамент фінансів КОДА	130,4	117,1	101,5	104,7	106,5
	Доходи загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу населення, тис. грн	Департамент фінансів КОДА	15,8	15,9	15,1	15,8	16,9
	Видатки місцевих бюджетів (загальний та спеціальний фонд) у розрахунку на одну особу населення, тис. грн	Департамент фінансів КОДА	21,9	22,9	22,8	24,0	25,6
	Частка видатків бюджету розвитку у видатках місцевого	Департамент фінансів КОДА	26,3	26,8	26,8	26,8	26,8

	бюджету (загальний та спеціальний фонд), %						
	Кількість осіб, охоплених програмами підвищення рівня кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування та державної служби, осіб	Регіональний центр підвищення кваліфікації Київської області	720	720	750	750	780
	Кількість проведених навчальних заходів із підвищення кваліфікації публічних службовців, од.	Регіональний центр підвищення кваліфікації Київської області	6	6	7	7	8
4.2. Сприяння соціальній згуртованості на основі спільних цінностей, історичної пам'яті та активної громадянської позиції, налагодження ефективної взаємодії у різних сферах діяльності з міжнародними партнерами	Кількість осіб, охоплених заходами та проектами у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності, тис. осіб	Управління молоді та спорту КОДА	73	80	87	94	100
	Кількість проведених заходів військово-патріотичного спрямування та чисельність їх учасників, од./тис. осіб	Управління молоді та спорту КОДА	10 / 20,9	15 / 25,0	20 / 29,0	25 / 33,0	30 / 37,0
	Кількість заходів неформальної освіти для фахівців, які працюють з молоддю у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, од.	Управління молоді та спорту КОДА	10	15	15	20	15
	Кількість осіб, охоплених заходами з громадянської освіти, тис. осіб	Управління молоді та спорту КОДА	38,9	40,0	42,0	44,0	46,0
	Кількість проведених сурдоперекладів тематичних комунікаційних заходів для медіа (брифінгів, прес-конференцій, виступів), од.	Департамент комунікацій КОДА	0	0	150	150	150
	Кількість проведених супроводів іноземних делегацій на Київщині та робочих зустрічей керівництва з іноземними партнерами та представниками бізнесу у	Управління міжнародного співробітництва КОДА	210	240	250	260	270

	Київській обласній державній адміністрації, од.						
	Кількість угод про побратимства, які було укладено в Київській області після початку повномасштабного вторгнення РФ, од.	Управління міжнародного співробітництва КОДА	21	43	51	62	70
4.3. Цифрова трансформація та вдосконалення системи надання адміністративних послуг	Частка територіальних громад Київської області, в яких мешканці мають можливість долучитися до державного та місцевого урядування шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій, %	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	48	54	65	75	85
	Індекс цифрової трансформації регіонів, од.	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	74	80	80	83	87
	Рівень покриття інтернет-зв'язком, %	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	84,0	90,0	92,5	96,0	100,0
	Рівень покриття мобільним зв'язком, %	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	84,0	90,0	92,5	96,0	100,0
	Частка населення, що має доступ до мобільного широкосмугового доступу до Інтернету із швидкістю не менше 2 Мбіт/с, %	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	80,0	87,0	90,0	95,0	100,0
	Рівень цифрової доступності у Київській області через розширення покриття 4/5G, %	Управління цифровізації та цифрових трансформацій КОДА	92,1	95	97	100	100
	Кількість створених служб містобудівного кадастру, од.	Департамент містобудування та архітектури КОДА	2	2	5	15	30
	Рівень автоматизації центрів надання адміністративних послуг, %	Департамент економіки КОДА	58,0	62,0	70,0	82,0	100,0
	Кількість створених точок доступу до адміністративних послуг в громадах Київської	Департамент економіки КОДА	225	240	250	260	270

	області станом на кінець звітного року, од.						
	Кількість ЦНАП, забезпечених новими/осучасненими приміщеннями, од.	Департамент економіки КОДА	6	6	10	10	10
	Кількість ЦНАП, що модернізували комп'ютерну техніку та придбали відповідне обладнання для надання послуг, од.	Департамент економіки КОДА	12	12	15	15	15
	Кількість адміністраторів ЦНАП, що пройшли навчання, осіб	Департамент економіки КОДА	400	650	700	700	700
	Кількість внесених цифрових копій документів НАФ до (KIC) «ARCHIUM», файлів	Державний архів Київської області	0	3365604	4718611	6071618	7424625
	Кількість приєднаних архівних установ до (KIC) «ARCHIUM», установ	Державний архів Київської області	0	0	3	5	7
	Кількість створених цифрових копій документів НАФ, файлів	Державний архів Київської області	2759184	4125028	5490872	6856716	8222560
	Кількість розміщених вебресурсів архівних установ у доменній зон dako.gov.ua, од.	Державний архів Київської області	0	0	3	5	7
	Кількість діючих договорів про співпрацю у сфері оцифрування архівних документів, що реалізуються в рамках державно-приватного партнерства, од.	Державний архів Київської області	2	4	4	4	4

* - розрахункові дані

** - за даними органів місцевого самоврядування

*** - дані розраховані з використанням статистичних показників та даних по населенню за інформацією органів місцевого самоврядування

5. Узгодженість Стратегії з програмними документами та основними аспектами розвитку області

Національна система стратегічного планування має базуватись на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

Актуалізована Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки узгоджується з:

- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940);
- економічними, соціальними, екологічними, інфраструктурними, безпековими, територіальними й іншими аспектами розвитку області.

Стратегічною метою державної регіональної політики до 2027 року є посилення соціально-гуманітарної, економічної, просторової згуртованості України, підвищення рівня безпеки і добробуту громадян шляхом задоволення потреб регіонів та територіальних громад у відновленні інфраструктури та модернізації економіки за принципом «краще, ніж було», ефективного використання внутрішнього потенціалу територій, розвитку системи демократичного, децентралізованого та інклюзивного багаторівневого врядування.

Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року досягається на основі трьох стратегічних цілей:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Оновлена Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки відповідає принципам, пріоритетам, стратегічним цілям та завданням державної регіональної політики України та процесам державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни та її регіонів, що враховує потреби їх розвитку та необхідність підвищення конкурентоспроможності.

Таблиця 5.1. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки зі стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (ДСРР)

Стратегічні цілі (ДСРР)	Стратегічні цілі (Київська область)			
	1. Розвиток людського капіталу	2. Створення безпечних та комфортних умов для життя	3. Посилення економічної стійкості та конкурентнос проможності регіону	4. Забезпечення збалансованого розвитку територій, соціальної згуртованості та цифрова трансформація
1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	X	x	x	X
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	X	X	X	x
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	x	x	x	x

Примітка: велика буква «X» означає більшу узгодженість/зв'язок, ніж маленька «x».

Далі подається таблиця узгодженості оперативних цілей Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки з оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки:

Таблиця 5.2. Узгодженість оперативних цілей Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки з оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Оперативні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	Оперативні цілі Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки															
	1.1. Розбудова освіченого, інклюзивного суспільства, в якому кожен громадянин має рівні можливості для навчання та розвитку	1.2. Посилення стійкості системи охорони здоров'я до викликів у воєнний та післявоєнний час	1.3. Підвищення рівня фізичної активності та здоров'я населення	1.4. Посилення інтеграції молодих людей та їх участі у різних сферах життєдіяльності	1.5. Забезпечення рівних можливостей для розвитку всіх груп населення, зокрема з числа ветеранів та військовослужбовців ЗСУ	1.6. Сприяння культурному та духовному розвитку людини, створення можливостей для її творчого самовираження і самореалізації	2.1. Розвиток сектору безпеки та оборони	2.2. Поліпшення дорожньої мережі та покращення транспортного сполучення населених пунктів	2.3. Підвищення енергетичної безпеки шляхом впровадження розподіленої генерації та доступність якісних житлово-комунальних послуг	2.4. Захист та відновлення навколишнього природного середовища, адаптації до зміни клімату.	3.1. Сприяння розвитку бізнесу та залученню інвестицій.	3.2. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки на засадах смарт-спеціалізації	3.3. Розвиток туристичного потенціалу.	4.1. Комплексний розвиток територій громад, підвищення ефективності урядування на всіх рівнях	4.2. Сприяння соціальній згуртованості на основі спільних цінностей, історичної пам'яті та активної громадянської позиції, налагодження ефективної взаємодії у різних сферах діяльності з міжнародними партнерами.	4.3. Цифрова трансформація та вдосконалення системи надання
1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь									++					++	++	++
1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	++	++	++	++	++	++									+	++
1.3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	+		+	+	++						+					
2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів							++	++	++					++		
2.2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка										++	++	++	++			
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС														++		
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями															++	

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» – сильний зв'язок або «+» – опосередкований зв'язок

Актуалізована Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки, крім власних цілей та завдань розвитку регіону, містить завдання, що відповідають цілям ДСРР, зокрема у частині завдань, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Аналіз стратегічних цілей регіональної та Державної стратегій засвідчив відповідність між ними, зокрема, стратегічна ціль 1 ДСРР значною мірою узгоджується зі стратегічними цілями 1, 4 Стратегії, частково – зі стратегічними цілями 2, 3, стратегічна ціль 2 ДСРР узгоджується зі стратегічними цілями 2, 3, частково – стратегічною ціллю 4 Стратегії. Стратегічна ціль 3 ДСРР кореспондується з двома оперативними цілями стратегічної цілі 4 Стратегії.

Узгодженість Стратегії з основними аспектами регіонального розвитку

Узгодженість стратегічних цілей Київської області з ключовими секторами розвитку була також проаналізована. Позначка «х» була вставлена у поля, де присутня узгодженість, внесок або відповідний зв'язок.

Таблиця 5.3. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки з ключовими секторами розвитку

Сектори	Стратегічні цілі			
	1. Розвиток людського капіталу	2. Створення безпечних та комфортних умов для життя	3. Посилення економічної стійкості та конкурентноспроможності регіону	4. Забезпечення збалансованого розвитку територій, соціальної згуртованості та цифрова трансформація
Економіка і торгівля	х	Х	Х	х
Промисловість та інфраструктура	х	Х	Х	х
Сільське, лісове господарство, харчова промисловість		Х	Х	х
Транспорт і дороги		Х		х
Екологія й природні ресурси		Х	х	Х
Освіта й молодь	Х			х
Здоров'я, соціальний захист, сім'я і дитина	Х	х		х
Культура і туризм	Х		Х	х
Обмін інформацією	Х	Х	Х	Х
Комунальне господарство	х	Х		х
Територіальний розвиток, земля і кадастр	Х	Х	Х	Х

Примітка: Велика буква "Х" означає більшу узгодженість / зв'язок, аніж маленька "х".

Зважаючи на те, що Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку та здійснила адаптацію Цілей Сталого Розвитку, важливо визначити рівень взаємозв'язку між цілями Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки та Цілями Сталого Розвитку.

Таблиця 5.4. Зв'язок Цілей Сталого Розвитку та цілей Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки

Цілі Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки Цілі Сталого Розвитку: Україна	1. Розвиток людського капіталу	2. Створення безпечних та комфортних умов для життя	3. Посилення економічної стійкості та конкурентнос проможності регіону	4. Забезпечення збалансованого розвитку територій, соціальної згуртованості та цифрова трансформація
Ціль 1. Подолання бідності	+		+	+
Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	+	+	++	+
Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя	++	+	+	+
Ціль 4. Якісна освіта	++		+	+
Ціль 5. Гендерна рівність	++		+	
Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови		++		+
Ціль 7. Доступна та чиста енергія		++		
Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	+		++	+
Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура	+	++	++	+
Ціль 10. Скорочення нерівності	+		+	+
Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад	+	+	+	++
Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво			++	+
Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату		++		
Ціль 14. Збереження морських ресурсів				
Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші		++		
Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути	+	+	+	+
Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку	+	+	+	++

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як «++» – сильний зв'язок або «+» – опосередкований зв'язок

Враховуючи виявлений сильний та опосередкований зв'язок між цілями Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки та сімнадцятьма Цілями Сталого Розвитку за переважною більшістю їх компонентів, розроблена Стратегія відповідає баченню орієнтирів досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку на період до 2030 року.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Старостинські округи Київської області

Назва району	Територіальна громада	Загальна кількість старост	Кількість старост, затверджених сільською, селищною, міською радою	Назви старостинських округів	Склад старостинського округу (населені пункти, що увійшли до складу старостинського округу)	Чисельність населення старостинського округу, осіб (станом на 01.01.2023)
Білоцерківський район	Білоцерківська міська ТГ	8	8	Вільнотарасівський старостинський округ	с. Вільна Тарасівка, с. Володимирівка, с. Гайок	1484
				Терезинський старостинський округ	смт Терезине	1653
				Піщанський старостинський округ	с. Піщане	1168
				Томилівський старостинський округ	с. Томилівка	1123
				Шкарівський старостинський округ	с. Шкарівка	2291
				Пилипчанський старостинський округ	с. Пилипче, с. Городище, с. Глиблчка	1236
				Храпачівський старостинський округ	с. Глушки, с. Храпачі, с. Скребиші	1525
				Дроздівський старостинський округ	с. Сидори, с. Дрозди, с. Мазепинці	1876
Білоцерківський район	Володарська селищна ТГ	8	8	Гайворонський старостинський округ	с. Гайворон, с. Біліївка, с. Петрашівка, с. Рогізна	1090
				Городище-Пустоварівський старостинський округ	с. Городище-Пустоварівське, с. Веснянка, с. Березна	1440
				Завадівський старостинський округ	с. Завадівка, с. Дружба, с. Городище-Косівське, с. Косівка, с. Рачки, с. Ратуш	1475
				Лобачівський старостинський округ	с. Лобачів, с. Нове Життя, с. Зрайки, с. Шевченкове	1023
				Логвинський старостинський округ	с. Логвин, с. Михайлівка, с. Надросівка, с. Тарган	1770
				Пархомівський старостинський округ	с. Пархомівка, с. Ожегівка, с. Матвіїха, с. Лихачиха	1344
				Рубченківський старостинський округ	с. Рубченки, с. Володимирівка, с. Чепіженці, с. Капустинці, с. Коржиха	937
				Рудосільський старостинський округ	с. Руде Село, с. Мармулівка, с. Кленове	1125
Білоцерківський район	Гребінківська селищна ТГ	4	4	Дослідницький старостинський округ	смт Дослідницьке	1812
				Ксаверівсько-Пінчуківський старостинський округ	с. Ксаверівка, с. Ксаверівка Друга, с. Пінчуки	1592

				Лосятинсько-Соколівський старостинський округ	с.Лосятин, с.Соколівка	1386
				Саливонківсько-Новоселицький старостинський округ	Вільшанська Новоселиця, Тростинська Новоселиця , с.Саливонки, С.Петрівка, с.Степанівка	2625
Білоцерківський район	Ковалівська сільська ТГ	7	7	Устимівський старостинський округ	село Устимівка	1534
				Вінницько - Ставський старостинський округ	село Вінницькі Стави	398
				Пологівський старостинський округ	село Пологи	933
				Мар'янівський старостинський округ	село Мар'янівка	875
				Пшениченський старостинський округ	село Пшеничне	553
				Паляничинський старостинський округ	село Паляничинці	587
				Червоненський старостинський округ	село Червоне, село Кищинці	788
Білоцерківський район	Маловільшанська ТГ	8	8	Маловільшанський старостинський округ	село Мала Вільшанка, с. Бакали	1745
				Сорокотязький старостинський округ	с. Сорокотяги	513
				Фастівський старостинський округ	с. Фастівка, с. Щербаки, с. Фесюри	806
				Тадіївський старостинський округ	с. Тадіївка, с. Тарасівка, с. Гайок	574
				Чупирянський старостинський округ	с. Чупира	1069
				Потіївський старостинський округ	с. Потіївка	631
				Поправський старостинський округ	с. Поправка, с. Одноріг, с. Черкас (П), с. Коженики, с. Клочки	1175
Білоцерківський район	Медвинська сільська ТГ	4	3	Бранепільський старостинський округ	с. Бране Поле, с.Дібрівка	599
				Дмитренківський старостинський округ	с.Дмитренки, с.Гута, с.Коряківка, с.Щербашинці	786
				Побережківський старостинський округ	с. Побережка, с. Закутинці, с.Красногородка, с.Митаївка, с. Софійка	988
Білоцерківський район	Рокитнянська селищна ТГ	11	11	Старостинський округ № 1	с. Шарки, с. Калинівка, с. Першотравневе, с. Луб'янка, с. Любка	1103

				Старостинський округ № 2	Ольшаниця, Бушеве	2110
				Старостинський округ № 3	Запруддя	836
				Старостинський округ № 4	Житні Гори	1494
				Старостинський округ № 5	Острів, Троїцьке	1625
				Старостинський округ № 6	Синява	2293
				Старостинський округ № 7	Насташка, Колесникове	1348
				Старостинський округ № 8	Телешівка	908
				Старостинський округ № 9	Ромашки, Бакумівка	839
				Старостинський округ № 10	Савинці, Маківка, Нова Маківка	1210
				Старостинський округ № 11	Бирюки, Пугачівка	661
Білоцерківський район	Сквирська міська ТГ	10	10	Старостинський округ №1	с. Самгородок, с. Саврань, с. Новий Шлях, с. Мовчанівка, с. Рибчинці, с. Ульянівка	1350
				Старостинський округ № 2	с. Шамраївка	1532
				Старостинський округ № 3	с. Руда, с. Владиславка	1273
				Старостинський округ № 4	с. Буки, с. Великі Єрчики, с. Малі Єрчики, с. Рогізна, с. Краснянка, с. Дунайка	1609
				Старостинський округ № 5	с. Дулицьке, с. Безпечна, с. Красноліси, с. Чубинці, с. Таборів	1786
				Старостинський округ № 6	с. Пустоварівка, с. Тарасівка, с. Нова Пустоварівка, с. Кам'яна Гребля, с. Золотуха	1508
				Старостинський округ № 7	с. Селезенівка, с. Домантівка, с. Ями, с. Квітневе, с. Шапіївка, с. Токарівка	1379
				Старостинський округ № 8	с. Кривошиїнці, с. Цапіївка, с. Миньківці, с. Малі Лисівці	1725
				Старостинський округ № 9	с. Горобіївка, с. Лаврики, с. Оріховець, с. Каленна	1776
				Старостинський округ № 10	с. Антонів, с. Тхорівка, с. Шаліївка, с. Терешки	1667
Білоцерківський район	Ставищенська селищна ТГ	11	11	Старостинський округ №1	с.Антонівка, с.Брилівка	829
				Старостинський округ №2	с.Гейсиха, с.Попружна	1079
				Старостинський округ №3	с.Красилівка, с.Станіславчик	1140
				Старостинський округ №4	с.Бесідка, с.Розумниця	1136
				Старостинський округ №5	с.Розкішна	2399

				Старостинський округ №6	с.Винарівка, с.Вишківське, с.Сніжки, с.Юрківка, с.Торчицький Степок	1278
				Старостинський округ №7	с.Стрижавка, с.Сухий Яр, с.Червоне, с.Григорівська Слобода	818
				Старостинський округ №8	с.Кривець, с.Торчиця, с.Василиха	1431
				Старостинський округ №9	с.Іванівка, с.Богатирка	1076
				Старостинський округ №10	с.Гостра Могила, с.Любча	901
				Старостинський округ №11	с.Полковниче, с.Ясенівка, с.Журавлиха	1670
Білоцерківський район	Таращанська міська ТГ	12	12	Юшківорізький старостинський округ	с. Юшків Ріг, с. Дубівка, с. Мала Вовнянка, с. Велика Вовнянка, с. Мала Березянка	1623
				Лісовицький старостинський округ	с. Лісовичі, с. Потоки, с. Володимирівка, с. Червоні Яри	1929
				Ківшоватський старостинський округ	с. Ківшовата	1980
				Косяківський старостинський округ	с. Косяківка, с. Антонівка, с. Веселий Кут	1116
				Великобerezяньський старостинський округ	с. Велика Березянка, с. Круті Горби	1596
				Степківський старостинський округ	с. Степок, с. Бовкун, с. Кислівка, с. Буда	911
				Ріжківський старостинський округ	с. Ріжки, с. Плоске	1064
				Луканівський старостинський округ	с. Лук"янівка, с. Малоберезанське, с. Станишівка	1072
				Калиновецький старостинський округ	с. Калинове	1055
				Северинівський старостинський округ	с. Северинівка, с. Красюки, с. Чернин	1218
				Салиський старостинський округ	с. Салиха, с. Крива, с. Улашівка, с. Кирдани	1870
				Лучанський старостинський округ	с. Лука, с. Маковецьке	2085
Білоцерківський район	Тетіївська міська ТГ	3	3	Денихівський старостинський округ	село Денихівка, Дібрівка, Дубина, Степове, Високе, Стадниця, Клюки, Хмелівка, Росішки, Голодьки, Ненадиха, Тайниця, Горошків, Ріденьке	
				Пятигірський старостинський округ	села П'ятигори, Одайпіль, Молочне, Черепин, Черепинка, Григорівка, Галайки, Софіпіль	
				Кашперівський старостинський округ	село Кашперівка, Кошів, Бурківці, Погреби, Скибинці, Михайлівка, Дзвеняче, Тарасівка, Перше Травня, Теліжинці	

Білоцерківський район	Узинська міська ТГ	8	8	Іванівський старостинський округ №2	с. Іванівка	732
				Йосипівський старостинський округ №3	с.Йосипівка, с.Красне, с.Затиша, с.Павлівка, с.Василів	601
				Малоантонівський старостинський округ №4	с. Мала Антонівка, с.Олійникова Слобода	790
				Сухоліський старостинський округ №7	с.Сухоліси, с.Чепиліївка	1684
				Тарасівський старостинський округ №8	с. Тарасівка	693
				Розаліївський старостинський округ №9	с.Розаліївка, с.Людвинівка, с.Степок, с.Михайлівка, с.Вербова	1211
				Макіївський старостинський округ №10	с. Макіївка	502
				Острійківський старостинський округ №11	с. Острійки, с.Блощинці	1374
Білоцерківський район	Володарська ТГ	8	8	Гайворонський старостинський округ	с. Гайворон, с. Біліївка, с. Петрашівка, с. Рогізна	1090
				Городище-Пустоварівський старостинський округ	с. Городище-Пустоварівське, с. Веснянка, с. Березна	1440
				Завадівський старостинський округ	с. Завадівка, с. Дружба, с. Городище-Косівське, с. Косівка, с. Рачки, с. Ратуш	1475
				Лобачівський старостинський округ	с. Лобачів, с.Нове Життя, с. Зрайки, с. Шевченкове	1023
				Логвинський старостинський округ	с. Логвин, с. Михайлівка, с. Надросівка, с. Тарган	1770
				Пархомівський старостинський округ	с. Пархомівка, с. Ожегівка, с. Матвіїха, с. Лихачиха	1344
				Рубченківський старостинський округ	с. Рубченки, с. Володимирівка, с. Чепіженці, с. Капустинці, с. Коржиха	937
				Рудосільський старостинський округ	с. Руде Село, с. Мармуліївка, с. Кленове	1125
Білоцерківський район	Гребінківська ТГ	4	4	Дослідницький старостинський округ	смт Дослідницьке	1812
				Ксаверівсько-Пінчуківський старостинський округ	с.Ксаверівка, с.Ксаверівка Друга, с.Пінчуки	1592
				Лосятинсько-Соколівський старостинський округ	с.Лосятин, с.Соколівка	1386

				Саливонківсько-Новоселицький старостинський округ	Вільшанська Новоселиця, Тростинська Новоселиця, с.Саливонки, С.Петрівка, с.Степанівка	2625
Білоцерківський район	Фурсівська сільська ТГ	5	5	Трушківський старостинський округ	с.Трушки	2406
				Матюшівський старостинський округ	с.Матюші	1101
				Пищиківський старостинський округ	с.Пищики, с.Безугляки	1661
				Яблунівський старостинський округ	с.Яблунівка, с.Мала Сквирка	1150
				Великополовецький старостинський округ	с.Великополовецьке, с.Андріївка, с.Мала Михайлівка	2168
Бориспільський район	Бориспільська міська ТГ	6	6	Глибоцький старостинський округ	с. Глибоке, с. Городище	2850
				Кучаківський старостинський округ	с. Кучаків, с. Лебедин, с. Артемівка, с. Мала Стариця, с.Сулимівка	3212
				Сеньківський старостинський округ	с. Сеньківка, с. Велика Стариця, с.Андріївка, с.Горобіївка, с.Григорівка, с.Перегути	2381
				Іванківський старостинський округ,	с. Іванків	3634
				Рогозівський старостинський округ	с. Рогозів, с. Кириївщина	2689
				Любарецький старостинський округ	с. Любарці, с. Тарасівка	2234
Бориспільський район	Вороньківська ТГ	5	5	Старостинський пункт с. Головурів, с.Кийлів	с. Головурів, с. Кийлів	1910
				Старостинський пункт с. Проців	с. Проців	1484
				Старостинський пункт с. Старе, с. Васильки	с. Старе, с. Васильки	3405
				Старостинський пункт с. Мирне, с. Малі Єрківці	с. Мирне, с. Малі Єрківці	2129
				Старостинський пункт с. Сошників	с. Сошників	1351
Бориспільський район	Гірська сільська ТГ	2	2	Мартусівський старостинський округ	с. Мартусівка	2491
				Ревненський старостинський округ	с. Ревне, с. Затишне	
Бориспільський район	Дівичківська сільська ТГ	3	3	Єрківецький старостинський округ	село Єрківці	988
				Ковалинський старостинський округ	село Ковалин	773
				Стовп'язький старостинський округ	села Стовп'яги, Кавказ, Веселе, Гречаники	988

Бориспільський район	Золочівська сільська ТГ	2	2	Вишеньківський старостинський округ	Вишеньки	3266
				Петропавлівський старостинський округ	Петропавлівське	981
Бориспільський район	Переяславська міська ТГ	6	6	Великокаратульський старостинський округ	с. Велика Каратуль, с. Мар'янівка, с. Плескачі	1148
				Вовчківський старостинський округ	с.Вовчків	566
				Гланишівський старостинський округ	с.Гланишів, с. Довга Гребля	620
				Мазінківський старостинський округ	с.Мазінки	617
				Дем'янецький старостинський округ	с.Дем'янці, с.Харківці	1363
				Гайшинський старостинський округ	с.Гайшин, с. Чирське, с.Гребля	1058
Бориспільський район	Пристолична сільська ТГ	1	2	Старостинський округ	села Велика Олександрівка, Мала Олександрівка, Чубинське, Безуглівка	6202
				Дударківський старостинський округ	с.Дударків, с.Займище	2548
Бориспільський район	Студениківська сільська ТГ	5	5	Семенівський старостинський округ	с. Семенівка, с. Леляки	1563
				Пристромський старостинський округ	с. Пристроми, с. Заострів	1418
				Переяславський старостинський округ	с. Переяславське	1139
				Соснівський старостинський округ	с. Соснова	619
				Об'єднаний старостинський округ сіл Козлів, Строкова, Соснівка та Сомкова Долина	с. Козлів, Строкова, Соснівка та Сомкова Долина	1067
Бориспільський район	Ташанська сільська ТГ	7	7	Виповзький старостинський округ	с. Виповзки, с. Шевченкове	801
				Горбанівський старостинський округ	с. Горбані, с. Чопилки	656
				Денисівський старостинський округ	с. Дениси, с. Положаї	529
				Малокаратулський старостинський округ	с. Мала Каратуль, с. Травневе, с. Воскресінське	530
				Помоклівський старостинський округ	с. Помоклі	637
				Полого-Вергунівський старостинський округ	с. Пологи-Вергуни, с. Перше Травня, с. Натягайлівка	902
				Улянівський старостинський округ	с. Улянівка, с. Тарасівка	640

Бориспільський район	Циблівська сільська ТГ	4	4	Лецьківський старостинський округ	с.Лецьки,с.Вінинці, с.Пологи-Чобітки	1365
				Полого-Яненківський старостинський округ	с.Пологи-Яненки	512
				Світанківський старостинський округ	с.Світанок	518
				Хоцьківський старостинський округ	с.Хоцьки	1197
Бориспільський район	Яготинська міська ТГ	17	18	Богданівський старостинський округ	с. Богданівка, с. Коптевичівка	782
				Годунівський старостинський округ	с. Годунівка	573
				Двірківщанський старостинський округ	с. Двірківщина, с. Воронівщина, с. Кайнари, с-ще Черняхівка	390
				Жоравський старостинський округ	с. Жоравка, с. Лебедівка	1075
				Засупоївський старостинський округ	с. Засупоївка, с. Григорівка, с. Федорівка	756
				Капустинський старостинський округ	с. Капустинці, с. Добраничівка, с. лужники	914
				Кулябівський старостинський округ	с. Кулябівка, с. Тужилів, с. Шевченкове	321
				Лемешівський старостинський округ	с. Лемешівка, с. Гензерівка, с. Лукомщина	1070
				Лозовоярівський старостинський округ	с. Лозовий Яр	930
				Ничипорівський старостинський округ	с. Ничипорівка, с. Трубівщина	1160
				Панфільський старостинський округ	с. Панфили	1078
				Райківщанський старостинський округ	с. Райківщина, с. Розумівка, с. Рокитне	495
				Сотниківський старостинський округ	с. Сотниківка	1068
				Сулимівський старостинський округ	с. Сулимівка, с. Божки	879
				Супоївський старостинський округ	с. Супоївка, с. Дзюбівка, с. Озерне, с. Черкасівка	720
				Фарбованський старостинський округ	с. Фарбоване	1063
				Червонівський старостинський округ	с. Червоне	521
				Черняхівський старостинський округ	с. Черняхівка, с-ще Гречанівка	1002
Броварський район	Березанська міська ТГ	6	6	Садівський старостинський округ	с. Садове	1559
				Недранський старостинський округ	с. Недра	1176
				Лехнівський старостинський округ	с. Лехнівка	1293
				Пилипчанський старостинський округ	с. Пилипче	451

				Яблунівський старостинський округ	с. Григорівка, с. Дубове, с. Хмельовик, с. Яблуневе	1381
				Ярешківський старостинський округ	с. Ярешки	712
Броварський район	Бишівська сільська ТГ	15	15	Бзівський старостинський округ	с. Бзів	786
				Веселинівський старостинський	с. Веселинівка	944
				Волошинівський старостинський округ	с. Волошинівка, с. Борщів, с. Устинкова Гребля, с. Шовкове	1848
				Гостролуцький старостинський округ	с. Гостролуччя	783
				Коржівський старостинський округ,	с. Коржі	1399
				Корніївський старостинський округ	с. Корніївка, с. Паришків, с. Бакумівка	1418
				Лукашівський старостинський округ	с. Лукаші	1100
				Лук'янівський старостинський округ	с. Лук'янівка	582
				Морозівський старостинський округ	с. Морозівка	2245
				Перемозький старостинський округ	с. Перемога	1121
				Подільський старостинський округ	с. Поділля, с. Мала Тарасівка	601
				Рудницький старостинський округ	с. Рудницьке	615
				Сезенківський старостинський округ	с. Сезенків, с. Власівка	737
				Селичівський старостинський округ	с. Селичівка	1065
				Селищанський старостинський округ	с. Селище	839
Броварський район	Броварська міська ТГ	2	2	Княжицький старостинський округ	с. Княжичі	4476
				Требухівський старостинський округ	с. Переможець, с. Требухів	5590
Броварський район	Великодимерська селищна ТГ	9	9	Бобрицький старостинський округ	Бобрик, Гайове	1885
				Богданівський старостинський округ	Богданівка, Залісся	4503
				Гоголівський старостинський округ	Гоголів, Зоря	5707
				Жердівський старостинський округ	Жердова, Тарасівка, Вільне, Підлісся, Захарівка, Покровське, Михайлівка	2724
				Руднянський старостинський округ	с. Рудня	2147
				Плосківський старостинський округ	с. Плоске, с. Першотравнене	1840
				Русанівський старостинський округ	с. Русанів, с. Перше Травня	1659
				Світільнянський старостинський округ	с. Світільня, с. Кулажинці, с. Гребельки	1227
				Шевченківський старостинський округ	с. Шевченкове	3669

Броварський район	Зазимська сільська ТГ	5	5	Погребський старостинський округ	с. Погреби	2878
				Пухівський старостинський округ	с. Пухівка	2043
				Рожнівський старостинський округ	с. Рожни	1201
				Літківський старостинський округ	с. Літки	2340
				Літочківський старостинський округ	с. Літочки	681
Броварський район	Згурівська селищна ТГ	17	17	Аркадіївський старостинський округ	Аркадіївка, Терлещина	648
				Безуглівський старостинський округ	Безуглівка, Свобода, Шевченкове, Майське	705
				Великокрупільський старостинський округ	Великий Крупіль, Малий Крупіль	717
				Войтівський старостинський округ	Войтове, Софіївка	874
				Вознесенський старостинський округ	Вознесенське, Гречана Гребля, Вишневе, Нова Оржиця, Зелене	622
				Жуківський старостинський округ	Жуківка	612
				Красненський старостинський округ	Красне, Олександринівка, Олексіївка	433
				Лизогубовослобідський старостинський округ	Лизогубова Слобода, Володимирське	554
				Новоолександрівський старостинський округ	Нова Олександрівка, Старе	1098
				Пасківщинський старостинський округ	Пасківщина	528
				Любомирівський старостинський округ	Любомирівка, Горбачівка, Пайки	629
				Середівський старостинський округ	Середівка	517
				Старооржицький старостинський округ	Стара Оржиця	661
				Турівський старостинський округ	Турівка, Урсалівка, Іллінське, Полковниче	458
				Усівський старостинський округ	Усівка	957
				Черевківський старостинський округ	Черевки, Вільне	506
				Малоберезанський старостинський округ	Мала Березанка, Мала Супоївка, Левченкове	691
Броварський район	Калинівська селищна ТГ	2	2	Старостинський округ с. Рожівка	с. Рожівка	736
				Старостинський округ с. Красилівка	с. Красилівка	3745

Броварський район	Калитянська селищна ТГ	3	3	Семиполківський старостинський округ	с. Семиполки	3050
				Заворицький старостинський округ	с. Заворичі, с. Опанасів	2482
				Мокрецький старостинський округ	с. Мокрець, Бервиця	1263
Бучанський район	Білогородська сільська ТГ	4	4	Бобрицький старостинський округ	с. Бобриця	837
				Гореницький старостинський округ	с. Гореничі, с. Стоянка, с. Лука, с. Гнатівка	4531
				Святопетрівський старостинський округ	с. Святопетрівське	10940
				Музичанський старостинський округ	с. Музичі, с. Неграші	2293
Бучанський район	Бородянська селищна ТГ	10	10	Дружнянський старостинський округ №1	Дружня	1945
				Загальцівський старостинський округ №2,	Загальці, Нова Буда,Поташня,Бондарня, Гай	2849
				Качалівський старостинський округ №3	Качали, Галинка, Стара Буда, Волиця, Торфяне	835
				Майданівський старостинський округ №4	Майданівка, Вишняки, Язвинка	567
				Мирчанський старостинський округ №5	Мирча, Тальське, Коблиця, Коблицький Ліс, Великий ліс	856
				Новогребельський старостинський округ №6	Нова Гребля, Вабля	791
				Новозаліський старостинський округ №7,	Нове Залісся, Небрат, Берестянка, Михайленків	2253
				Новокорогодський старостинський округ №8	Новий Корогод, Дмитрівка, Озерщина	766
				Пилиповський старостинський округ №9	Пилиповичі	1337
				Шибенський старостинський округ №10	Шибене, Красний Ріг	682
Бучанський район	Борщагівська сільська ТГ	1	1	село Софіївська Борщагівка Бучанського району Київської області	село Софіївська Борщагівка	25 882
Бучанський район	Бучанська міська ТГ	8	8	Луб'янський старостинський округ	село Луб'янка	
				Блиставицький старостинський округ	село Блиставиця	
				Гаврилівський старостинський округ	село Гаврилівка та село Тарасівщина	

				Синяківський старостинський округ	села Синяк, Вороньківка, Раківка та Червоне.	
				Бабинецький старостинський округ	селище Бабинці та село Буда-Бабинецька.	
				Здвижівський старостинський округ	село Здвижівка	
				Мироцький старостинський округ	с. Мироцьке	
				Ворзельський старостинський округ	смт Ворзель	
Бучанський район	Вишнева міська ТГ	1	1	Відділ забезпечення діяльності Старости виконавчого комітету Вишневої міської ради	с.Крюківщина	
Бучанський район	Дмитрівська сільська ТГ	4	4	старостинський округ №1	Бузова, Любимівка, Гурівщина, Хмільна, Буча	5352
				старостинський округ № 2	Личанка	1019
				старостинський округ № 3	Петрушки	975
				старостинський округ № 4	Шпитьки, Горбовичі, Мрія, Лісне	3839
Бучанський район	Ірпінська міська ТГ	2	2	Козинцівський старостинський округ	села Козинці, Діброва	1426
				Михайлівсько-Рубежівський старостинський округ	села Михайлівка-Рубежівка, Забуччя	4565
Бучанський район	Коцюбинська селищна ТГ	-	-	-	-	-
Бучанський район	Макарівська селищна ТГ	24	22	Андріївський старостинський округ	села Андріївка, Червона Гірка	1158
				Борівський старостинський округ	села Борівка, Садки-Строївка, Лисиця, Шнурів Ліс	746
				Великокарашинський старостинський округ	села Великий Карашин, Малий Карашин	1008
				Гавронщинський старостинський округ	село Гавронщина	890
				Забуянський старостинський округ	села Забуяння, Макарівська Буда, Соболівка, Волосін	903
				Калинівський старостинський округ	села Калинівка, Фасівочка	1255
				Кодрянський старостинський округ	смт Кодра	1490
				Колонщинський старостинський округ	села Колонщина, Мар`янівка, Березівка, Миколаївка	2068
				Комарівський старостинський округ	село Комарівка	488
				Копилівський старостинський округ	села Копилів, Северинівка	1279
				Королівський старостинський округ,	села Королівка, Ферма, Новомирівка	1255

				Липівський старостинський округ	села Липівка, Лозовик	1006
				Маковищанський старостинський округ	села Маковище, Вишеград	665
				Мар'янівський старостинський округ	село Мар'янівка	768
				Мотижинський старостинський округ	село Мотижин	947
				Наливайківський старостинський округ	села Наливайківка, Почепин	1165
				Небелицький старостинський округ	село Небелиця	538
				Ніжиловицький старостинський округ	село Ніжиловичі	580
				Пашківський старостинський округ	села Пашківка, Вітрівка	960
				Плахтянський старостинський округ	село Плахтянка	542
				Ситняківський старостинський округ	село Ситняки	576
				Фасівський старостинський округ	села Фасова, Людвинівка	1101
				Червонослобідський старостинський округ	села Червона Слобода, Рожів	809
				Юрівський старостинський округ.	села Юрів, Завалівка, Копіївка, Зурівка	713
Бучанський район	Немішайівська селищна ТГ	2	2	старостинські округи не утворювались		
Бучанський район	Пісківська селищна ТГ	1	1	Мигалківський старостинський округ №1	с. Мигалки, Раска	1157
Вишгородський район	Вишгородська міська ТГ	1	1	Хотянівський старостинський округ	с. Хотянівка, с. Осещина	880
Вишгородський район	Димерська селищна ТГ	6	8	Ровівський старостинський округ № 1	с. Рови, с. Розтісне, с. Круги, с. Федорівка, с. Любимівка, с. Андріївка, с. Сичівка	784
				Рудне-Димерський старостинський округ № 3	с. Рудня-Димерська, с. Володимирівка, с. Вахівка, с. Любидва	623
				Сухолюцький старостинський округ № 2	с. Богдани, с. Овдієва-Нива, с. Пилява, с. Рихта, с. Ритні, с. Сухолуччя, с. Толокунь, с. Дмитрівка	586
				Глібівський старостинський округ № 4	с. Ясногородка, с. Глібівка	1045
				Демидівський старостинський округ № 5	с. Демидів	3072
				Катюжанський старостинський округ № 6	с. Катюжанка, с. Гута-Катюжанська, с. Абрамівка, с. Савенки, с. Дудки	3896
				Козаровицький старостинський округ № 7	с. Козаровичі	1471

				Литвинівський старостинський округ № 8	с. Литвинівка, с. Лісовичі, с. Миколаївка, с. Рикунь	1861
Вишгородський район	Іванківська селищна ТГ	20	20	Блідчанський старостинський округ	с. Блідча, с. Коленці, с. Леонівка, с. Коленцівське	837
				Горностайпільський старостинський округ	с. Горностайпіль, с. Губин, с. Лапутьки, с. Страхолісся, с. Медвин	1218
				Димарський старостинський округ	с. Димарка, с. Рудня-Левківська, с. Старий Міст, с. Шевченкове, с. Старі Соколи, с. Нові Соколи, с. Красилівка, с. Потоки	454
				Дитятківський старостинський округ	с. Дитятки, с. Фрузинівка, с. Зорин	622
				Жмійвський старостинський округ	с. Жмійвка, с. Верховлісся, с. Олізарівка	883
				Запрудський старостинський округ	с. Запрудка, с. Федорівка, с. Болотня	1196
				Кропивнянський старостинський округ	с. Кропивня, с. Мокра Корма, с. Рудня-Сидоровицька, с. Варівськ, с. Людвинівка, с. Рахвалівка	571
				Кухарський старостинський округ	с. Кухарі, с. Підгайне, с. Яхнівка	461
				Макарівський старостинський округ	с. Макарівка, с. Мала Макарівка, с. Нові Макалевиці	509
				Мусійківський старостинський округ	с. Мусійки, с. Поталіївка	463
				Обуховицький старостинський округ	с. Обуховичі, с. Станішівка	1595
				Оливський старостинський округ	с. Олива, с. Старовичі, с. Захарівка, с. Заруддя, с. Калинове, с. Осовець, с. Слобода-Кухарська	534
				Оранський старостинський округ	с. Оране, с. Хочева, с. Степанівка	494
				Пісківський старостинський округ,	с. Піски, с. Доманівка, с. Карпилівка, с. Ковалівка, с. Русаки	424
				Прибірський старостинський округ	с. Прибірськ, с. Пироговичі	750
				Розважівський старостинський округ	с. Розважів, с. Жеревпілья, с. Жерева, с. Ставрівка, с. Шевченкове, с. Тетерівське	1121
				Сукачівський старостинський округ	с. Сукачі	1364

				Термахівський старостинський округ,	с. Термахівка, с. Чкаловка, с. Сидоровичі, с. Буда-Полідарівська, с. Полідарівка	466
				Феневицький старостинський округ	с. Феневичі, с. Соснівка, с. Рудня- Тальська, с. Рудня-Шпилівська	1507
				Шпилівський старостинський округ.	с. Шпилі, с. Рокитна Слобода, с. Білий Берег, с. Воропаївка, с. Зимовище	1215
Вишгородський район	Петрівська сільська ТГ	2	0	-	-	
Вишгородський район	Пірнівська сільська ТГ	7	7	Сувидський старостинський округ	с. Сувид, с. Боденьки	545
				Жукинський старостинський округ	с. Жукин, с. Ровжі	722
				Воропаївський старостинський округ	с. Воропаїв	765
				Вищедубечанський старостинський округ	с. Вища Дубечня	722
				Лебедівський старостинський округ	с. Лебедівка	1205
				Новосілківський старостинський округ	с. Новосілки	767
				Нижчедубечанський старостинський округ	с. Нижча Дубечня	1295
Вишгородський район	Славутицька міська ТГ	0	0	-	-	
Вишгородський район	Поліська селищна ТГ	10	10	1 старостинський округ	с. Володарка, с. Городещино	476
				2 старостинський округ	с. Романівка, с. Черемошня, с. Нівицьке, с. Стещина, с. Калинівка	300
				3 старостинський округ	с. Радинка, с. Буда-Радинська, с. Федорівка, с. Омелянівка	864
				4 старостинський округ	с. Максимовичі	595
				5 старостинський округ	с. Млачівка	435
				6 старостинський округ	с. Мар'янівка, с. Зелена Поляна	653
				7 старостинський округ	с. Луговики, с. Зірка	513
				8 старостинський округ	с. Рагівка	486
				9 старостинський округ	с. Вовчків, с. Буда Вовчківська, с. Стовпне, с. Шкнева, с. Стара Марківка	517

				10 старостинський округ	с. Залішани, с.Вересня	426
Обухівський район	Богуславська міська ТГ	12	12	Біївецький старостинський округ	с.Біївці	485
				Киданівський старостинський округ	с.Киданівка	429
				Розкопанецький старостинський округ	с. Розкопанці	850
				Хохітвянський старостинський округ	с. Хохітва, с. Поташня, с. Івки	1179
				Вільховецький старостинський округ	с.Вільховець, с. Семигори, с. Калинівка, с. Половецьке	692
				Тептіївський старостинський округ	с.Тептіївка с.Дешки	372
				Дибинецький старостинський округ	с. Дибинці, с. Бородані, с.Синиця	1598
				Ісайківський старостинський округ	с. Ісайки, с. Яцюки	1056
				Мисайлівський старостинський округ	с. Мисайлівка, с. Чайки	1975
				Москаленківський старостинський округ	с.Москаленки	342
				Саварський старостинський округ	с.Саварка с.Лютарі	834
				Шупиківський старостинський округ	с. Шупики, с. Карандинці, с.Туники	670
Обухівський район	Васильківська міська ТГ	10	10	Барахтівський старостинський округ	с. Барахти	909
				Великобугаївський старостинський округ	с. Велика Бугаївка	571
				Великовільшанський старостинський округ	с. Велика Вільшанка	1171
				Застугнянський старостинський округ	с. Застугна, с. Безп'ятне, с. Зозулі, с. Кулибаба, с. Червоне	1367
				Здорівський старостинський округ	с. Здорівка	1412
				Кодаківський старостинський округ	с. Кодаки	1154
				Митницький старостинський округ	с. Митниця	650
				Погребівський старостинський округ	с. Погреби, с. Луб'янка, с. Заріччя	832
				Тростинський старостинський округ	с. Тростинка, с., Червоне, с. Червоне поле, с. Шевченківка	793
				Яцьківський старостинський округ	с. Яцьки	549
Обухівський район	Кагарлицька міська ТГ	18	18	Буртівський старостинський округ	с.Бурти, с.Очеретяне	1402
				Гороховський старостинський округ	с.Горохове, с.Горохівське	291
				Горохуватський старостинський округ	с.Горохуватка, с.Іванівка, с.Тарасівка	535

				Демівщинсько-Кадомський старостинський округ	с. Демівщина, с. Кадомка, с. Оріхове, с. Зорівка, с. Калинівка	855
				Зеленоярський старостинський округ	с.Зелений Яр	537
				Леонівський старостинський округ	с.Леонівка, с.Антонівка	619
				Липовецький старостинський округ	с.Липовець	563
				Ліщинський старостинський округ	с. Ліщинка, с. Тернівка, с. Расавка	621
				Мирівський старостинський округ	с. Мирівка, с. Бендюгівка	1351
				Новосілківський старостинський округ	с.Новосілки	310
				Переселенський старостинський округ	с.Переселення	1460
				Слобідський старостинський округ	с. Слобода, с. Расавка	1635
				Ставівський старостинський округ	с.Стави	1277
				Сущанський старостинський округ	с.Сущани	474
				Халчанський старостинський округ	с. Халча, с. Виселкове, с. Воронівка, с. Зікрачі	697
				Черняхівський старостинський округ	с.Черняхів	1017
				Шпендівський старостинський округ	с.Шпендівка	393
				Шубівський старостинський округ	с.Шубівка,с.Землянка	729
Обухівський район	Козинська селищна ТГ	3	3	Підгірцівський старостинський округ (№1)	с. Підгірці, с.Романків, с.Креничі	1503
				Старобезрадицький старостинський округ(№2)	села: Старі Безрадичі, Нові Безрадичі, Конюша, Капустяна, Березова, Тарасівка, Парацина	1357
				Великодмитрівецький старостинський округ (3)	с. Великі Дмитровичі, с. Малі Дмитровичі	939
Обухівський район	Миронівська міська ТГ	17	17	Центральненський старостинський округ № 1	села Центральне, Андріївка, П'ятихатка, Нова Миронівка	1417
				Яхнівський старостинський округ № 2	села Яхни, Микитяни	880
				Владиславський старостинський округ № 3	села Владиславка, Гулі, Вахутинці	1530
				Вікторівський старостинський округ № 4	села Вікторівка, Матвіївка, Фролівка	500
				Іванівський старостинський округ № 5	села Іванівка, Михайлівка, Олексіївка	1489
				Зеленьківський старостинський округ № 6	село Зеленьки	1478

				Карапишівський старостинський округ № 7	село Карапиші	2427
				Кип'ячківський старостинський округ № 8	села Кип'ячка, Горобіївка, Тарасівка	707
				Козинський старостинський округ № 9	села Козин, Салів, Кутелів, Ємчиха	1682
				Македонський старостинський округ № 10	села Македони, Малі Прицьки, Кулешів	658
				Маслівський старостинський округ № 11	село Маслівка	1500
				Олександрівський старостинський округ № 12	село Олександрівка	502
				Полівський старостинський округ № 13	села Польове, Світле, Коритище	641
				Потіцький старостинський округу № 14	село Потік	866
				Пустовітський старостинський округ № 15	село Пустовіти	924
				Росавський старостинський округ № 16	с. Росава	1883
				Шандрівський старостинський округ № 17	села Шандра, Тулинці	1073
				Юхнівський старостинського № 18	село Юхни	579
Обухівський район	Обухівська міська ТГ	13	3	Нещерівський старостинський округ	с. Нещерів	677
				Дерев'янський старостинський округ	с. Дерев'яна	567
				Краснянський Перший старостинський округ	с. Красне Перше, с. Козіївка	645
Обухівський район	Ржищівська міська ТГ	9	9	Балико-Щучинський старостинський округ	Балико-Щучинка; Уляники	516
				Великоприцьківський старостинський округ	Великі Прицьки; Дібрівка; Виселка	641
				Гребенівський старостинський округ	Гребені; Юшки	470
				Кузьминецький старостинський округ	Кузьминці; Панікарча	540
				Півецький старостинський округ	Півці; Онацьки; Яблунівка	543
				Стайківський старостинський округ	Стайки	1760
				Стрітівський старостинський округ	Стрітівка	450

				Грушівський старостинський округ	Грушів; Ведмедівка; Дударі; Ромашки; Ходорів; Великий Букрин; Малий Букрин	902
				Піївський старостинський округ	Пії; Липовий Ріг	1062
Обухівський район	Українська міська ТГ	2	2	Витачівський старостинський округ	с. Витачів	706
				Халеп'янський старостинський округ	с. Халеп'я	628
				Трипільсько-Щербанівський старостинський округ	с. Трипілья, с.Щербанівка	2706
				Жуківцівсько-Верем'яцький старостинський округ	с.Жуківці, с. Верем'я	969
Обухівський район	Феодосіївська сільська ТГ	5	5	старостинський округ у складі адміністративної одиниці села Гвоздів	с. Гвоздів	517
				старостинський округ у складі адміністративної одиниці села Рославичі	с. Рославичі	569
				старостинський округ у складі адміністративних одиниць сіл Хотів, Круглик та Кренище	села: Хотів, Круглик, Кренище	8939
				старостинський округ у складі адміністративної одиниці села Іванковичі	с. Іванковичі	1587
				старостинський округ у складі адміністративної одиниці села Лісники.	с. Лісники	1806
Фастівський район	Бишівська сільська ТГ	6	6	Гружанський старостинський округ	село Грузьке, село Весела Слобідка	877
				Козичанський старостинський округ	село Козичанка, село Нові Опачічі	735
				Лишнянський старостинський округ	село Лишня, село Мостище, село Осикове	1098
				Ясногородський старостинський округ	село Ясногородка	636
				Яблунівський старостинський округ	село Яблунівка, село Леонівка	612
				Чорногородський старостинський округ	село Чорногородка	485
Фастівський район	Боярська міська ТГ	7	7	Малютянський старостинський округ	село Малютянка; село Іванків	2686
				Тарасівський старостинський округ	село Тарасівка; село Нове	9396
				Забірський старостинський округ	село Забір'я	3025
				Жорнівський старостинський округ	село Жорнівка	997
				Княжицький старостинський округ	село Княжичі	1608

				Новосілківський старостинський округ	село Новосілки	680
				Дзвінківський старостинський округ	село Дзвінкове; село Перевіз	375
Фастівський район	Глевахівська селищна ТГ	3	3	Крушинський старостинський округ	селище Зелений Бір, села Борисів, Залізне, Крушинка, Дерев'янки, Мала Бугаївка	14037
				Путрівський старостинський округ	села Путрівка, Березенщина, Кобці, Крячки	2825
				Мархалівський старостинський округ	села Мархалівка, Зайців	1543
Фастівський район	Гатненська сільська ТГ	1	1	Віто-Поштовий старостинський округ	село Віта-Поштова, село Юрівка	3253
Фастівський район	Калинівська селищна ТГ	7	7	Дібрівський старостинський округ	с.Діброва, с.Багрин	1107
				Плесецький старостинський округ	с.Плесецьке	3136
				Данилівський старостинський округ	с.Данилівка, с.Кожухівка	4298
				Великосолтанівський старостинський округ	с.Велика Солтанівка, с.Хлепча	585
				Малосолтанівський старостинський округ	с.Мала Солтанівка, с.Скрипки	1305
				Варовицький старостинський округ	с.Варовичі, с.Бобриця, с.Липовий Скиток	551
				Порадівський округ старостинський округ	с.Порадівка, с.Руликів	303
Фастівський район	Кожанська селищна ТГ	7	7	Волицький старостинський округ №1	село Волиця	505
				Дмитрівський старостинський округ №2	село Дмитрівка, село Півні	693
				Малополовецький старостинський округ №3	село Малополовецьке, село Тарасівка	1011
				Пилипівський старостинський округ №4	с.Пилипівка,с.Королівка,с.Єлизаветівка	843
				Скригалівський старостинський округ №5	село Скригалівка, село Ставки	625
				Триліський старостинський округ №6	село Триліси	1869
				Яхнівський старостинський округ №7	село Яхни	435
Фастівський район	Томашівська сільська ТГ	6	6	Великогуляківський старостинський округ	село Великі Гуляки, село Федорівка, село Василівка	543
				Дідівщинський старостинський округ	село Дідівщина, село Деминівка, села Вільшанська Нива	786

				Пришивальницький старостинський округ	село Пришивальня, село Вишня, село Кончаки	270
				Соснівський старостинський округ	село Соснівка, село Конопельки	492
				Дорогинський старостинський округ	село Дорогинка, село Кошіївка	777
				Вільнянський старостинський округ	село Вільне, село Юрівка	662
Фастівський район	Фастівська міська ТГ	5	8	Борівський старостинський округ	смт.Борова	8200
				Мотовилівський старостинський округ	с.Мотовилівка, с.Велика Мотовилівка, с.Тарасенки, с.Вишняки	5027
				Великоснітинський старостинський округ	с.Велика Снітинка	2620
				Малоснітинський старостинський округ	с.Мала Снітинка, с.Мала Офірна, с.Велика Офірна, с.Бортники	2582
				Веприківський старостинський округ	с.Веприк, с.Млинок	1165
				Фастівецький старостинський округ	с.Клехівка, с.Фастівець, с.Гвардійське	1657
				Мотовилівськослобідський старостинський округ	с.Мотовилівська Слобідка	555
				Оленівський старостинський округ	с.Олеївка	558
Фастівський район	Чабанівська селищна ТГ	0	0	відсутні старостинські округи		

Додаток 2

Стратегічні та оперативні цілі розвитку територіальних громад Київської області, які затвердили Стратегії розвитку після липня 2022 року

Громада (дата прийняття)	Стратегічні цілі розвитку громади			Оперативні цілі		
Білогородська сільська громада (07.06.2024)	1. Підвищення рівня життєвого комфорту мешканців сіл	2. Підвищення рівня конкурентоспроможності місцевої економіки 3. Збереження історичної самобутності та розвиток культури в сучасному українському контексті	4. Створення передумов, щоб наші діти хотіли лишатися жити поруч з батьками 5. Повернення тимчасово вибулих осіб з-за кордону та створення сприятливих умов соціальної адаптації для ВПО	<u>Економіка, ринок праці та інвестиції:</u> 1. Сприяння розвитку інноваційного підприємництва 2. Створення додаткового попиту на робочу силу 3. Сприяння розвитку торговельної інфраструктури 4. Створення кластеру органічного землеробства 5. Розвиток екологічного та спортивного туризму <u>Здоров'я жителя громади:</u> Екологія: 1. Збільшення біорізноманіття та захист існуючої екосистеми 2. Ефективне поводження з відходами 3. Моніторинг стану екології в громаді	<u>Просторовий розвиток і земельні відносини:</u> 1. Реформування земельно-господарського устрою території громади 2. Підвищення якості міського планування з урахуванням потреб громади та сучасних європейських практик 3. Розвиток громадських територій в інтересах громади 4. Забезпечення дотримання кожним жителем громади Правил благоустрою, Генеральних планів сіл громади та законодавства у сфері містобудування <u>Транспорт і мобільність:</u> 1. Оптимізація транспортної пропозиції 2. Дорожньо-транспортна безпека 3. Розвиток громадського транспорту та простору для пересування пішоходів і засобів малої	<u>Соціальний захист і молодіжна політика:</u> 1. Забезпечення доступності послуг у соціальній сфері 2. Забезпечення конституційних прав дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки 3. Розвиток молодіжного середовища в Білогородській громаді <u>Адміністративні послуги:</u> 1. Впровадження системи управління якістю адміністративних послуг <u>Інфраструктура та житлово-комунальне господарство:</u> 1. Модернізація існуючої та розбудова нової інфраструктури 2. Участь власників в управлінні житловим фондом, у тому числі шляхом створення ОСББ

				4. Модернізація інфраструктури водопостачання і водовідведення 5. Ефективне управління і раціональне використання водних ресурсів 6. Менеджмент якості повітря, в т.ч. шуму, вібрації та інших фізичних впливів на людину через повітря 7. Енергоефективність та розвиток відновлювальних джерел енергії 8. Перехід до зеленої економіки Активний спосіб життя та спорт: 1. Популяризація та сприяння здоровому способу життя 2. Розвиток інфраструктури та матеріально-технічної бази для розвитку фізичної культури та спорту, активного відпочинку та оздоровлення Медичне обслуговування: 1. Забезпечення якісної та доступної первинної медицини	мобільності (велосипеди, самокати і т.д.) <u>Освіта:</u> 1. Забезпечення якості та актуальності освіти 2. Оновлення матеріально-технічної та навчально-методичної бази 3. Забезпечення достатньою кількістю педагогічних кадрів 4. Розвиток мережі та доступності <u>Культура, історична спадщина та ідентичність:</u> 1. Створення сучасного бібліотечного простору в публічних бібліотеках Білогородської громади 2. Створення сучасних центрів культурних послуг 3. Оптимізація та покращення роботи КЗСМО «Білогородська школа мистецтв» 4. Культура як збереження національної та локальної ідентичності	3. Розвиток житлово-комунального господарства та житлового фонду <u>Відновлення та розвиток громади:</u> 1. Повоєнне відновлення громади <u>Безпека:</u> 1. Підвищення рівня безпеки жителів 2. Вдосконалення системи цивільного захисту та громадської безпеки

				2. Забезпечення системного і комплексного підходу у вирішенні питань охорони здоров'я в громаді 3. Вдосконалення системи надання екстреної медичної допомоги та невідкладної медичної допомоги 4. Профілактика захворювань 5. Забезпечення якісної та доступної медицини вторинної ланки		
Бориспільська міська громада (13.09.2024)	1. Безпечна громада 2. Комфортна громада	3. Розвиток людського потенціалу	4. Заможна та спроможна громада	1.1. Захист від загроз військової агресії 1.2. Цивільна безпека та захист від надзвичайних ситуацій 1.3. Чисте довкілля та екологічна безпека 1.4. Енергетична безпека та ефективне управління енергетичними ресурсами 2.1. Зручна інфраструктура побуту 2.2. Розвиток безбар'єрного середовища 2.3. Модернізація та розвиток житлово-комунальної інфраструктури	3.1. Доступна та ефективна система надання медичних послуг 3.2. Створення стійкого тренду здоров'я Здоровий спосіб життя та активні громадяни 3.3. Ефективна система соціальної підтримки та допомоги для тих, хто цього потребує 3.4. Удосконалення сучасного освітнього простору в інформаційному суспільстві 3.5. Збереження історичної самобутності та культурно-мистецький розвиток 3.6. Розвиток молодіжної інфраструктури	4.1. Економічно спроможна громада сталого розвитку 4.2. Підвищення інвестиційної привабливості громади. Сприяння інноваційному розвитку 4.3. Просторовий розвиток громади

				2.4. Ефективне врядування та якісні публічні послуги		
Гірська сільська громада (18.01.2024)	А. Зростання управлінської та економічної спроможності громади	В. Побудова якісної інфраструктури для комфортного проживання мешканців усіх населених пунктів громади	С. Досягнення сучасних стандартів соціальної сфери	А.1. Розвиток підприємництва А.2. Удосконалення місцевого самоврядування А.3. Укріплення безпеки в громаді	В.1. Розвиток дорожньої мережі та транспортного потенціалу громади В.2. Енергоефективна інфраструктура громади В.3. Розвиток систем водопостачання та водовідведення, забезпечення мешканців громади якісною питною водою В.4. Благоустрій території громади В.5. Чисте довкілля населених пунктів громади	С.1. Розвиток спортивного потенціалу громади С.2. Підвищення якості медичних послуг, покращення здоров'я та соціального захисту мешканців громади С.3. Розвиток культури та сфери дозвілля С.4. Розвиток освіти С.5. Безбар'єрність, розвиток людського капіталу, гендерної рівності, запобігання насильству
Вишнева міська громада (14.12.2023)	А. Формування полюсу економічного розвитку громади	Б. Підвищення якості надання послуг на основі сучасної інфраструктури	В. Створення активної громади з ефективною системою управління	А.1. Створення сприятливих умов розвитку підприємництва А.2. Інвентаризація ресурсів громади і впровадження прозорих механізмів управління комунальним майном А.3. Створення позитивного іміджу громади	Б.1. Покращення інженерної Інфраструктури Б.2. Оптимізація надання послуг у сфері освіти, охорони здоров'я, культури та соціального захисту Б.3. Впровадження ефективного енергоменеджменту та енергомоніторингу.	В.1. Підвищення активності членів територіальної громади В.2. Підвищення ефективності та прозорості міської влади В.3. Вдосконалення системи комунікації в громаді В.4. Посилення міжмуніципальної співпраці і співпраці з міжнародними партнерами
Вороньківська сільська громада (19.12.2023)	1. Економічно спроможна громада	2. Громада високих стандартів життя та послуг	3. Комфортна та безпечна громада	1.1. Створення в громаді сприятливих умов для ведення підприємництва та залучення інвестицій 1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору 1.3. Фінансова спроможність громади	2.1. Якісна система надання освітніх послуг 2.2. Забезпечення високої якості послуг у сфері охорони здоров'я 2.3. Створення належних умов для розвитку фізичної культури та спорту 2.4. Розвиток культурного, туристичного потенціалу,	3.1. Модернізація житлово- комунальної інфраструктури 3.2. Розвиток територій населених пунктів громади 3.3. Екологічна безпека та збереження довкілля 3.4. Цифровізація громади 3.5. Створення безпечних умов для проживання в громаді

					збереження культурної спадщини 2.5. Надання якісних та доступних адміністративних послуг 2.6 Забезпечення інтересів отримувачів соціальних послуг 2.7. Підвищення рівня громадянської активності в громаді	
Ставищенська селищна громада (21.12.2023)	1. Економічний розвиток території громади	2.Розвиток людського капіталу	3.Екологічна безпека та збереження довкілля	1.1 Зростання конкурентоспроможності економіки населених пунктів 1.2 Розвиток територій громади 1.3 Розвиток житлово-комунальної інфраструктури 1.4 Підвищення інвестиційної привабливості 1.5 Розвиток туристичної галузі	2.1.Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя людей 2.2.Якісна освіта для всіх	3.1.Ефективне управління поводження з відходами 3.2.Покращення стану водних об'єктів
Томашівська сільська громада (18.10.2022)	1. Підприємництво , дружнє до природного середовища	2. Соціально відповідальна спільнота з високими стандартами життя	3. Екологічно чиста територія з розвинутою інфраструктурою	1.1. Система інформування та залучення потенційного інвестора 1.2. Підприємства обізнані і дотримуються вимог екологічних стандартів 1.3. Сприяння розвитку підприємництва 1.4. Інституційна та інформаційна підтримка розвитку туризму	2.1. Розвиток громадського простору через підвищення самоорганізації та поінформованості населення 2.2. Безпека жителів громади 2.3.Досягнення високих стандартів життя мешканців громади 2.4. Розвинена мережа послуг	3.1 Система поводження з побутовими відходами 3.2. Створення інфраструктури для комфортного життя 3.3. Енергоефективність 3.4. Якісні транспортні шляхи, що об'єднують усю громаду

Циблівська сільська громада (30.12.2023)	1. Сталий розвиток громади	2.Розвиток людського капіталу та покращення якості життя	3. Покращення інвестиційного та туристично- рекреаційного візерунку громади	1.1. Розвиток інфраструктури громади 1.2. Розвиток території громади	2.1. Покращення умов для якісного, комфортного життя та розвиток культурного і духовного середовища 2.2. Охорона здоров'я та здорового способу життя 2.3. Розвиток сфери надання послуг	3.1. Створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та залучення інвестицій 3.2.Покращення туристично- рекреаційного візерунка громади

**Додаток 3. Відображення економічного та інноваційного потенціалу
Київської області за результатами картографічного аналізу**

Київ 2019

Вступ

Першим етапом розробки проекту регіональної Стратегії смарт-спеціалізації є **аналіз регіональної економіки**, метою якого є **оцінка вже існуючих ресурсів регіону та перспектив щодо його подальшого розвитку з врахуванням інноваційної складової**. Аналіз складається з двох частин: кількісний аналіз та якісний аналіз.

Для проведення кількісного аналізу командою Спільного дослідницького центру - JRC (Joint Research Centre) – Європейського Союзу запропоновано методику «Mapping economic and innovation potential» - «**Відображення економічного та інноваційного потенціалу**», також як синонім використовується «**картографічний аналіз**» або «картографування».

Для аналізу використано статистичні дані для видів економічної діяльності за КВЕД (класифікатор видів економічної діяльності), надані Міністерством економічного розвитку і торгівлі України в липні 2019 року. Надалі за текстом, для простоти сприйняття, може використовуватись термін «галузь» у значенні терміну «вид економічної діяльності».

1. Короткий опис методики відображення економічного потенціалу

Картографічний аналіз складається з економічного аналізу та інноваційного аналізу. Економічний аналіз полягає у визначенні галузей, які мають сильні сторони та потенціал для економічного перетворення. Економічний аналіз включає **статичний аналіз** («перевірені сильні сторони» або «сучасні переваги») та **динамічний аналіз** («потенційні сильні сторони») для визначення галузей, де області матимуть критичну масу в економічній діяльності та спеціалізації.

Для відображення економічного потенціалу використовувались наступні статистичні дані:

- кількість підприємств (одиниць), 3-зн. КВЕД за 2012-2017 роки;
- кількість працівників (осіб), 3-зн. КВЕД за 2012-2017 роки;
- витрати на заробітну плату (тис. грн), 3-зн. КВЕД за 2012-2017 роки.

Аналіз проводиться за такими **критеріями**:

1. **Спеціалізація** – визначення частки галузі регіональної економіки відносно галузі національної економіки. Вказує на те, що галузь є більш важливою для регіональної економіки, ніж для національної економіки в цілому (для цього її розмір має перевищувати порогові значення).
2. **Критична маса** або розмір галузі - вимірюється часткою зайнятих у цій галузі в області.
3. **Заробітна плата** - витрати на заробітну плату на одну особу. Використовується як додатковий критерій для відбору галузей з економічним потенціалом. Очікується, що галузі з вищою середньою заробітною платою, сприятимуть економічному розвитку області. Середня заробітна плата має бути вище певного порогу, порівняно із середньою заробітною платою для всіх галузей у області та середньою заробітною платою у тій же галузі для України.

Поєднуючи критерії, статичний аналіз визначає галузі з розвинутим економічним потенціалом, тобто ті галузі промисловості, для яких розмір і спеціалізація є достатньо високими (вище визначених порогових значень) і де середня заробітна плата є достатньо високою, порівняно із середньою заробітною платою для всіх галузей промисловості області та тієї ж галузі в країні.

Динамічний аналіз визначає галузі, де зайнятість і середня заробітна плата зростають швидше середнього показника. Важливим є аналіз часових тенденцій, оскільки вони можуть визначати галузі, які на даний час не проходять порогові рівні у статичному аналізі, але які, як очікується, протягом кількох років пройдуть ці пороги і будуть визначати спеціалізацію

регіону. В ході аналізу визначаються галузі, що мають потенціал зростання у кількості працівників та середньої заробітної плати.

Таблиця 1

Порогові значення для визначення економічного потенціалу регіону

<i>Критерій</i>	<i>Поріг</i>	<i>Значення порогу, рекомендоване методикою</i>
Ступінь спеціалізації	X	1.25
Критична маса	Y	0.25%
Заробітна плата щодо області	Z ₁	0.90
Заробітна плата щодо національної галузі	Z ₂	0.90

2. Відображення економічного потенціалу

Первинний відбір включав **221** галузь. **159** галузей пройшли хоча б один з 4-х критеріїв відбору - зайнятість, середня заробітна плата, зміна зайнятості, зміна середньої заробітної плати.

Для статичного аналізу було визначено **28** галузей з використанням даних про кількість працівників, які складають **53,9%** загальної кількості зайнятих у області. Використовуючи дані про середню заробітну плату, було визначено **56** галузей, що становлять **36,7%** загальної зайнятості у області. Поєднання результатів за цими двома критеріями - у **14** галузях, що становлять **16,1%** загальної зайнятості у області.

Для динамічного аналізу було визначено **53** галузі з використанням даних про зміну кількості працівників, які становлять **30,9%** загальної зайнятості в області. Використовуючи дані про зміну середньої заробітної плати, було визначено **22** галузі, що становлять **8,9%** загальної зайнятості у області. Поєднання результатів за цими двома критеріями - у **6** галузях, що становить **4,7%** загальної зайнятості у області.

Таблиця 2

Відображення економічного потенціалу Київської області

<i>Критерій</i>	<i>Поріг</i>	<i>Кількість вибраних галузей</i>	<i>Частка регіональної зайнятості</i>
Початкова кількість галузей, включених у аналіз	--	221	--
Статичний аналіз: ЗАЙНЯТІСТЬ			
Ступінь спеціалізації	1.25	54	
Критична маса	0.25%	64	
Обидва	--	28	53,9%
Статичний аналіз : СЕРЕДНЯ ЗАРПЛАТА			
Щодо області	0.90	64	
Щодо сукупної промисловості	0.90	108	
Обидва	--	56	36,7%
Зайнятість & Середня зарплата	--	14	16,1%
Динамічний аналіз: ЗМІНА ЗАЙНЯТОСТІ			
Щодо області	3 з 5 років & період	70	
Щодо сукупної промисловості			

Обидва	3 з 5 років & період ---	76 53	30,9%
Динамічний аналіз: ЗМІНА СЕРЕДНЬОЇ ЗАРПЛАТИ			
Щодо області	3 з 5 років & період	38	
Щодо сукупної промисловості	3 з 5 років & період	41	
Обидва	---	22	8,9%
Зміна зайнятості & Зміна середньої заробітної плати	--	6	4,7%
Галузі на перетині статичного та динамічного аналізу	--	0	0%

В таблиці 3 наведено перелік галузей, визначених за результатами статичного та динамічного аналізу. Галузі, які пройшли за обома критеріями статичного, а також за обома критеріями динамічного аналізу, виділені жирним шрифтом. Разом їх кількість складає 20 (14+6). Співпадиння галузей за результатами статичного та динамічного аналізу, не виявлено.

Таблиця 3

**Галузі, які проходять пороги критеріїв
за статичним та динамічним аналізом**

КВЕД	Назва обраних галузей	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнят ість	Середня заробітна плата	Обидв а критер ії	Зміна зайнят ості	Зміна середнь ої заробіт ної плати	Обидва критерії
		28	56	14	53	22	6
1.1	Growing of non-perennial crops	x					
1.4	Animal production	x			x		
1.5	Mixed farming	x				x	
1.6	Support activities to agriculture and post-harvest crop activities				x		
1.7	Hunting, trapping and related service activities				x		
2.1	Silviculture and other forestry activities		x		x		
2.2	Logging		x				
3.1	Fishing				x		
3.2	Aquaculture				x		
10.1	Processing and preserving of meat and production of meat products	x	x	x			
10.2	Processing and preserving of fish, crustaceans and molluscs					x	
10.3	Processing and preserving of fruit and vegetables		x				
10.5	Manufacture of dairy products	x	x	x			
10.6	Manufacture of grain mill products, starches and starch products	x	x	x	x		

КВЕД	Назва обраних галузей	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва критерії	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва критерії
		28	56	14	53	22	6
10.7	Manufacture of bakery and farinaceous products	x			x	x	x
10.8	Manufacture of other food products		x		x		
10.9	Manufacture of prepared animal feeds	x	x	x			
16.1	Sawmilling and planing of wood				x		
17	Manufacture of paper and paper products	x	x	x			
18	Printing and reproduction of recorded media	x					
20.1	Manufacture of basic chemicals, fertilisers and nitrogen compounds, plastics and synthetic rubber in primary forms	x			x		
20.4	Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations		x		x		
20.5	Manufacture of other chemical products				x	x	x
21.2	Manufacture of pharmaceutical preparations		x				
22.1	Manufacture of rubber products	x	x	x	x		
22.2	Manufacture of plastic products	x			x		
23.1	Manufacture of glass and glass products	x	x	x			
23.6	Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	x	x	x	x		
23.9	Manufacture of abrasive products and non-metallic mineral products n.e.c.		x				
24.3	Manufacture of other products of first processing of steel		x				
24.4	Manufacture of basic precious and other non-ferrous metals				x		
25.1	Manufacture of structural metal products				x		
25.4	Manufacture of weapons and ammunition		x				
25.6	Treatment and coating of metals; machining				x		
25.7	Manufacture of cutlery, tools and general hardware		x				
25.9	Manufacture of other fabricated metal products		x		x		
26.1	Manufacture of electronic components and boards		x				
26.2	Manufacture of computers and peripheral equipment		x				
26.3	Manufacture of communication equipment					x	
26.5	Manufacture of instruments and appliances for measuring, testing and navigation; watches and clocks		x				

КВЕД	Назва обраних галузей	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайня- тість	Середня заробітна плата	Обидв а критер ії	Зміна зайнят ості	Зміна середнь ої заробіт ної плати	Обидва критерії
		28	56	14	53	22	6
27.1	Manufacture of electric motors, generators, transformers and electricity distribution and control apparatus		x		x		
27.4	Manufacture of electric lighting equipment		x				
27.9	Manufacture of other electrical equipment					x	
28.1	Manufacture of general-purpose machinery		x				
28.2	Manufacture of other general-purpose machinery		x		x		
29.1	Manufacture of motor vehicles				x		
29.3	Manufacture of parts and accessories for motor vehicles		x				
30.3	Manufacture of air and spacecraft and related machinery				x		
31	Manufacture of furniture	x					
32.1	Manufacture of jewellery, bijouterie and related articles				x		
32.5	Manufacture of medical and dental instruments and supplies		x				
33.1	Repair of fabricated metal products, machinery and equipment		x		x	x	x
33.2	Installation of industrial machinery and equipment					x	
35.1	Electric power generation, transmission and distribution		x				
35.2	Manufacture of gas; distribution of gaseous fuels through mains		x				
35.3	Steam and air conditioning supply		x		x		
36	Water collection, treatment and supply				x		
37	Sewerage	x					
38.1	Waste collection				x		
38.2	Waste treatment and disposal		x		x		
39	Remediation activities and other waste management services		x				
41.2	Construction of residential and non-residential buildings	x				x	
42.1	Construction of roads and railways				x		
42.2	Construction of utility projects	x					
42.9	Construction of other civil engineering projects				x		
45.1	Sale of motor vehicles	x	x	x			
46.1	Wholesale on a fee or contract basis				x		
46.2	Wholesale of agricultural raw materials and live animals		x				
46.3	Wholesale of food, beverages and tobacco	x	x	x	x		
46.4	Wholesale of household goods	x	x	x	x		

КВЕД	Назва обраних галузей	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайня- тість	Середня заробітна плата	Обидв а критер ії	Зміна зайнят ості	Зміна середнь ої заробіт ної плати	Обидва критерії
		28	56	14	53	22	6
46.5	Wholesale of information and communication equipment					x	
46.6	Wholesale of other machinery. equipment and supplies	x	x	x	x		
46.7	Other specialised wholesale		x		x		
46.9	Non-specialised wholesale trade		x				
47.1	Retail sale in non-specialised stores	x					
47.2	Retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores				x	x	x
47.3	Retail sale of automotive fuel in specialised stores	x	x	x			
47.7	Retail sale of other goods in specialised stores				x		
49.2	Freight rail transport		x				
51.1	Passenger air transport	x					
52.1	Warehousing and storage	x	x	x			
52.2	Support activities for transportation		x				
53.2	Other postal and courier activities		x				
55.1	Hotels and similar accommodation				x		
56.2	Event catering and other food service activities	x					
58.1	Publishing of books, periodicals and other publishing activities					x	
58.2	Software publishing		x		x		
59	Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities					x	
60.1	Radio broadcasting					x	
61.1	Wired telecommunications activities				x		
61.9	Other telecommunications activities				x		
62	Computer programming, consultancy and related activities				x		
63.1	Data processing, hosting and related activities; web portals		x				
63.9	Other information service activities					x	
64.9	Other financial service activities, except insurance and pension funding					x	
65.1	Insurance		x			x	
66.1	Activities auxiliary to financial services, except insurance and pension funding					x	
68.2	Rental and operating of own or leased real estate				x	x	x
69.1	Legal activities		x				
71.2	Technical testing and analysis		x		x		
72	Scientific research and development		x				
73.1	Advertising				x		

КВЕД	Назва обраних галузей	СТАТИЧНИЙ АНАЛІЗ			ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ		
		Зайнятість	Середня заробітна плата	Обидва критерії	Зміна зайнятості	Зміна середньої заробітної плати	Обидва критерії
		28	56	14	53	22	6
73.2	Market research and public opinion polling		x				
74.1	Specialised design activities				x		
74.9	Other professional, scientific and technical activities n.e.c.		x				
75	Veterinary activities					x	
77.3	Rental and leasing of other machinery, equipment and tangible goods		x		x		
81.1	Combined facilities support activities				x		
81.3	Landscape service activities				x	x	x
82.9	Business support service activities n.e.c.		x				
86.1	Hospital activities				x		
93.1	Sports activities				x		
95.2	Repair of personal and household goods					x	

Таким чином, дані таблиці 3 свідчать, що на даний час найбільш економічно потужними в Київській області є 14 галузей (виділено блакитним кольором), з них: вісім належать до секції С «Переробна промисловість» (за КВЕД) з часткою регіональної зайнятості 8,4%, п'ять належать до секції G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» з часткою регіональної зайнятості 6,9%, одна належить до секції H «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» з часткою регіональної зайнятості 0,8%.

Таблиця 4

Галузі, які займають провідні позиції в регіональній економіці

№	Група за КВЕД	Розділ за КВЕД	Секція за КВЕД	Частка регіональної зайнятості
1	46.3 Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 46.3 Wholesale of food, beverages and tobacco	46 Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	G Оптова та роздрібна торгівля	2,5%
2	10.5 Виробництво молочних продуктів 10.5 Manufacture of dairy products	10. Виробництво харчових продуктів	C Переробна промисловість	1,9%
3	46.4 Оптова торгівля товарами господарського призначення	46 Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	G Оптова та роздрібна торгівля	1,7%

	46.4 Wholesale of household goods			
4	10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів 10.1 Processing and preserving of meat and production of meat products	10 Виробництво харчових продуктів	С Переробна промисловість	1,5%
5	22.1 Виробництво гумових виробів 22.1 Manufacture of rubber products	22 Виробництво гумових і пластмасових виробів	С Переробна промисловість	1,5%
6	47.3 Роздрібна торгівля паливом 47.3 Retail sale of automotive fuel in specialised stores	47 Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	Г Оптова та роздрібна торгівля	1,3%
7	17 Виробництво паперу та паперових виробів 17 Manufacture of paper and paper products	17 Виробництво паперу та паперових виробів	Секція С Переробна промисловість	1,1%
8	23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу 23.6 Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Секція С Переробна промисловість	1,0%
9	46.6 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням 46.6 Wholesale of other machinery, equipment and supplies	46 Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	Г Оптова та роздрібна торгівля	0,8%
10	52.1 Складське господарство 52.1 Warehousing and storage	52 Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	Н Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,8%
11	45.1 Торгівля автотранспортними засобами 45.1 Sale of motor vehicles	45 Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	Г Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,6%
12	10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів 10.6 Manufacture of grain mill products, starches and starch products	10 Виробництво харчових продуктів	С Переробна промисловість	0,5%

13	23.1 Виробництво скла та виробів зі скла 23.1 Manufacture of glass and glass products	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	С Переробна промисловість	0,5%
14	10.9 Виробництво готових кормів для тварин 10.9 Manufacture of prepared animal feeds	10 Виробництво харчових продуктів	С Переробна промисловість	0,4%

Крім того, визначено **6 галузей, які демонструють потенціал зростання** (в таблиці 3 виділено жовтим кольором), на підставі чого можна очікувати, що протягом кількох років вони зможуть перетнути визначені пороги критеріїв, та змінити, тим самим, спеціалізацію області. З визначених галузей **три галузі** належать до секції **С «Переробна промисловість»** (за КВЕД) з часткою регіональної зайнятості 2,1%, **одна галузь** належить до секції **L «Операції з нерухомим майном»** з часткою регіональної зайнятості 2,3%, **одна галузь** належить до секції **G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»** з часткою регіональної зайнятості 0,2%, **одна галузь** належить до секції **N «Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування»** з часткою регіональної зайнятості 0,1%.

Таблиця 5

Галузі, які демонструють потенціал для зростання в регіональній економіці

№	Група за КВЕД	Розділ за КВЕД	Секція за КВЕД	Частка регіональної зайнятості
1	68,2 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	68 Операції з нерухомим майном	L Операції з нерухомим майном	2,3%
2	10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	10. Виробництво харчових продуктів	С Переробна промисловість	1,6%
3	33.1 Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування	33 Ремонт і монтаж машин і устаткування	С Переробна промисловість	0,4%
4	47.2 Роздрібна торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами в спеціалізованих магазинах	47 Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	G Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,2%

5	20.5 Виробництво іншої хімічної продукції	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	С Переробна промисловість	0,1%
6	81.3 Надання ландшафтних послуг	81 Обслуговування будинків і територій	N Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,1%

В ідеалі, результати статичного та динамічного аналізу повинні бути об'єднані для визначення галузей за обома критеріями статичного та динамічного аналізу. Враховуючи, що таких галузей не виявлено, приймаємо рішення щодо об'єднання даних таблиць 4 та 5 з метою отримання загального переліку видів економічних діяльностей в області.

Економічний потенціал Київської області

(види економічної діяльності за КВЕД)

1. 10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів
2. 10.5 Виробництво молочних продуктів
3. 10.6 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів
4. 10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів
5. 10.9 Виробництво готових кормів для тварин
6. 17 Виробництво паперу та паперових виробів
7. 20.5 Виробництво іншої хімічної продукції
8. 22.1 Виробництво гумових виробів
9. 23.1 Виробництво скла та виробів зі скла
10. 23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу
11. 33.1 Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів, машин і устаткування
12. 45.1 Торгівля автотранспортними засобами
13. 46.3 Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
14. 46.4 Оптова торгівля товарами господарського призначення
15. 46.6 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням
16. 47.2 Роздрібна торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами в спеціалізованих магазинах
17. 47.3 Роздрібна торгівля паливом
18. 52.1 Складське господарство
19. 68,2 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
20. 81.3 Надання ландшафтних послуг

3. Короткий опис методики відображення інноваційного потенціалу

Для відображення інноваційного потенціалу використовувались наступні статистичні дані:

- Частка компаній, які запровадили **інноваційні продукти**, 4-зн. КВЕД В-Е за два періоди: 2012-2014 роки та 2014-2016 роки;
- Частка компаній, які запровадили **інноваційні процеси**, 4-зн. КВЕД В-Е за два періоди: 2012-2014 роки та 2014-2016 роки;
- Частка компаній, які запровадили **організаційні інновації**, 4-зн. КВЕД В-Е за два періоди: 2012-2014 роки та 2014-2016 роки;
- Частка компаній, які впровадили **маркетингову інновацію**, 4-зн. КВЕД В-Е за два періоди: 2012-2014 роки та 2014-2016 роки.

Картографічний аналіз інноваційного потенціалу виключає секцію А Сільське господарство, секцію F Будівництво та секції G-S сфери послуг, оскільки дані інноваційних досліджень для них не доступні.

Для аналізу використовуються такі **критерії спеціалізації**:

1. **Спеціалізація щодо області**: вимірює у відносних показниках чи є галузь більш інноваційною, ніж регіональна економіка (тут: усі галузі КВЕД В-Е).
2. **Спеціалізація щодо сукупної промисловості у країні**: вимірює у відносних показниках чи є галузь більш інноваційною, ніж сукупна промисловість у країні (тут: усі галузі КВЕД В-Е).

Картографічний аналіз відображає ті галузі, в яких коефіцієнт спеціалізації є вищим за попередньо визначене **критичне значення 1.25**.

Галузь матиме інноваційний потенціал у 2014 році, якщо щонайменше для 2-х з 4-х типів впроваджених інновацій коефіцієнт спеціалізації є вищим 1,25, як щодо області, так і щодо сукупної промисловості у країні.

Галузь матиме інноваційний потенціал у 2016 році, якщо щонайменше для 2-х з 4-х типів впроваджених інновацій коефіцієнт спеціалізації є вищим 1,25, як щодо області, так і щодо сукупної промисловості у країні.

3. Відображення інноваційного потенціалу

4.

Для аналізу визначено лише ті галузі КВЕД В-Е, які були попередньо відібрані за результатами економічного аналізу. Первинний відбір включав 221 галузь.

У 2014 році **33** галузі мали інноваційний потенціал в області, **29** галузей мали інноваційний потенціал у сукупній промисловості країни, а **25** галузей мали інноваційний потенціал за двома критеріями.

У 2016 році **33** галузі мали інноваційний потенціал в області, **30** галузей мали інноваційний потенціал у сукупній промисловості країни, а **28** галузей мали інноваційний потенціал за двома критеріями.

Поєднуючи отримані дані за 2014 та 2016 роки, визначаємо, що **14 галузей мають інноваційний потенціал** у ці роки, що становить **7,2%** загальної зайнятості у області.

Використовуючи альтернативу, вибравши галузі, які пройшли не менше 3-х з 4-х критеріїв у 2014 та 2016 роках, отримаємо 20 галузей, що становлять **14,0%** загальної зайнятості у області.

Таблиця 6

Відображення інноваційного потенціалу Київської області

Критерій	Поріг	Кількість вибраних галузей	Частка регіональної зайнятості
Початкова кількість галузей, включених у аналіз	--	221	--
2014 Інноваційний потенціал: щодо області	вище 1.25 у 2-х типах інновацій	33	--
щодо сукупної промисловості	вище 1.25 у 2-х типах інновацій	29	
обидва		25	
2016 Інноваційний потенціал: щодо області	вище 1.25 у 2-х типах інновацій	33	--
щодо сукупної промисловості	вище 1.25 у 2-х типах інновацій	30	
обидва		28	
2014 і 2016 роки	Усі критерії за 2014 і 2016 роки	14	7,2%
2014 і 2016 роки (альтернатива)	Не менше 3-х з 4-х критеріїв у 2014 і 2016 роках	20	14,0%

В таблиці 7 помаранчевим кольором виділено галузі, які пройшли визначені пороги критеріїв, як за аналізом 2014 року, так і за аналізом 2016 року. Галузі, які пройшли визначені пороги альтернативних критеріїв, виділено жирним шрифтом з курсивом.

Таблиця 7

Галузі, які проходять пороги критеріїв за аналізом інноваційного потенціалу Київської області

КВЕД	Назва обраних галузей	2014 рік			2016 рік			2014 та 2016 роки	
		В області	У галузі	Обидва критері ї	В області	У галузі	Обидва критерії	Усі критерії за 2014 та 2016 роки	Не менше 3-х з 4-х критеріїв за 2014 і 2016 роки
		33	29	25	33	30	28	14	20
10,1	<i>Processing and preserving of meat and production of meat products</i>	x	x	x	x	x	x	x	x

КВЕД	Назва обраних галузей	2014 рік			2016 рік			2014 та 2016 роки	
		В області	У галузі	Обидва критерії	В області	У галузі	Обидва критерії	Усі критерії за 2014 та 2016 роки	Не менше 3-х з 4-х критеріїв за 2014 і 2016 роки
		33	29	25	33	30	28	14	20
10,3	Processing and preserving of fruit and vegetables	x	x	x					
10,5	Manufacture of dairy products	x							
10,6	Manufacture of grain mill products, starches and starch products	x	x	x					
10,7	Manufacture of bakery and farinaceous products	x	x	x	x				x
10,8	Manufacture of other food products	x							
10,9	Manufacture of prepared animal feeds	x	x	x					
13,9	Manufacture of other textiles				x				
14,1	Manufacture of wearing apparel, except fur apparel				x	x	x		
15,2	Manufacture of footwear	x	x	x	x	x	x	x	x
16,1	Sawmilling and planing of wood	x	x	x	x	x	x	x	x
16,2	Manufacture of products of wood, cork, straw and plaiting materials		x						
17	Manufacture of paper and paper products	x	x	x	x	x	x	x	x
18	Printing and reproduction of recorded media		x			x			
20,4	Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations	x	x	x	x	x	x	x	X
20,5	Manufacture of other chemical products	x	x	x	x	x	x	x	x
21,2	Manufacture of pharmaceutical preparations	x			x	x	x		x
22,1	Manufacture of rubber products	x	x	x	x	x	x	x	X
23,1	Manufacture of glass and glass products	x	x	x	x	x	x	x	X
23,6	Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	x	x	x	x	x	x	x	x

КВЕД	Назва обраних галузей	2014 рік			2016 рік			2014 та 2016 роки	
		В області	У галузі	Обидва критері ї	В області	У галузі	Обидва критерії	Усі критерії за 2014 та 2016 роки	Не менше 3-х з 4-х критеріїв за 2014 і 2016 роки
		33	29	25	33	30	28	14	20
23,9	Manufacture of abrasive products and non-metallic mineral products n.e.c.			x	x				
24,3	Manufacture of other products of first processing of steel	x	x	x	x	x	x	x	x
24,4	Manufacture of basic precious and other non-ferrous metals				x	x	x		
24,5	Casting of metals	x	x	x	x	x	x	x	x
25,1	Manufacture of structural metal products		x						
25,2	Manufacture of tanks, reservoirs and containers of metal	x	x	x					
25,3	Manufacture of steam generators, except central heating hot water boilers				x	x	x		
25,4	Manufacture of weapons and ammunition	x			x				
25,5	Forging, pressing, stamping and roll-forming of metal; powder metallurgy	x			x	x	x		x
25,7	Manufacture of cutlery, tools and general hardware	x	x	x	x	x	x	x	x
26,1	Manufacture of electronic components and boards	x	x	x					
26,4	Manufacture of consumer electronics				x	x	x		
27,1	Manufacture of electric motors, generators, transformers and electricity distribution and control apparatus				x	x	x		
27,9	Manufacture of other electrical equipment				x	x	x		
28,2	Manufacture of other general-purpose machinery	x			x	x	x		x
28,3	Manufacture of agricultural and forestry machinery	x	x	x	x	x	x	x	x

КВЕД	Назва обраних галузей	2014 рік			2016 рік			2014 та 2016 роки	
		В області	У галузі	Обидва критерії	В області	У галузі	Обидва критерії	Усі критерії за 2014 та 2016 роки	Не менше 3-х з 4-х критеріїв за 2014 і 2016 роки
		33	29	25	33	30	28	14	20
28,4	Manufacture of metal forming machinery and machine tools	x	x	x					
28,9	Manufacture of other special-purpose machinery	x							
29,1	Manufacture of motor vehicles				x	x	x		
29,3	Manufacture of parts and accessories for motor vehicles				x	x	x		
30,1	Building of ships and boats	x	x	x					
31	Manufacture of furniture	x	x	x	x				x
32,5	Manufacture of medical and dental instruments and supplies				x	x	x		
32,9	Manufacturing n.e.c.	x	x	x					
35,1	Electric power generation, transmission and distribution	x			x	x	x		x
35,3	Steam and air conditioning supply	x	x	x					
37	Sewerage	x	x	x	x	x	x	x	x
38,1	Waste collection		x			x			
38,3	Materials recovery				x	x	x		

Таблиця 8

Галузі, які займають провідні позиції в регіональній економіці з впровадження інновацій

№	Група за КВЕД	Розділ за КВЕД	Секція за КВЕД	Частка регіональної зайнятості
1.	35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії 35.1 Electric power generation, transmission and distribution	35 Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Секція D Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	3,5%
2.	10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів 10.7 Manufacture of bakery and farinaceous products	10. Виробництво харчових продуктів	Секція С Переробна промисловість	1,6%

3.	10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів 10.1 Processing and preserving of meat and production of meat products	10. Виробництво харчових продуктів	Секція С Переробна промисловість	1,5%
4.	22.1 Виробництво гумових виробів 22.1 Manufacture of rubber products	22 Виробництво гумових і пластмасових виробів	Секція С Переробна промисловість	1,5%
5.	17 Виробництво паперу та паперових виробів 17 Manufacture of paper and paper products	17 Виробництво паперу та паперових виробів	Секція С Переробна промисловість	1,1%
6.	23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу 23.6 Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Секція С Переробна промисловість	1%
7.	31 Виробництво меблів 31 Manufacture of furniture	31 Виробництво меблів	Секція С Переробна промисловість	0,9%
8.	23.1 Виробництво скла та виробів зі скла 23.1 Manufacture of glass and glass products	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,5%
9.	37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод 37 Sewerage	37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод	Секція Е Водопостачання; аналізація, поводження з відходами	0,5%
10.	28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення 28.2 Manufacture of other general-purpose machinery	28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	Секція С Переробна промисловість	0,3%
11.	21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів 21.2 Manufacture of pharmaceutical preparations	21 Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	Секція С Переробна промисловість	0,3%
12.	15.2 Виробництво взуття 15.2 Manufacture of footwear	15 Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	Секція С Переробна промисловість	0,2%

13.	16.1 Лісопильне та стругальне виробництво 16.1 Sawmilling and planing of wood	16 Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	Секція С Переробна промисловість	0,2%
14.	20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів 20.4 Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,2%
15.	24.3 Виробництво іншої продукції первинного оброблення сталі 24.3 Manufacture of other products of first processing of steel	24 Металургійне виробництво	Секція С Переробна промисловість	0,2%
16.	25.5 Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія 25.5 Forging, pressing, stamping and roll-forming of metal; powder metallurgy	25 Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	Секція С Переробна промисловість	0,2%
17.	28.3 Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства 28.3 Manufacture of agricultural and forestry machinery	28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у. («не включені в інші групи»)	Секція С Переробна промисловість	0,2%
18.	20.5 Виробництво іншої хімічної продукції 20.5 Manufacture of other chemical products	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,1%
19.	24.5 Лиття металів 24.5 Casting of metals	24 Металургійне виробництво	Секція С Переробна промисловість	0,1%

20.	25.7 Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення 25.7 Manufacture of cutlery, tools and general hardware	25 Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	Секція С Переробна промисловість	0,04%

Інноваційний потенціал Київської області

(за видами економічної діяльності секцій В-Е КВЕД)

1. 10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів
2. 10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів
3. 15.2 Виробництво взуття
4. 16.1 Лісопильне та стругальне виробництво
5. 17 Виробництво паперу та паперових виробів
6. 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів
7. 20.5 Виробництво іншої хімічної продукції
8. 21.2 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів
9. 22.1 Виробництво гумових виробів
10. 23.1 Виробництво скла та виробів зі скла
11. 23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу
12. 24.3 Виробництво іншої продукції первинного оброблення сталі
13. 24.5 Лиття металів
14. 25.5 Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія
15. 25.7 Виробництво столових приборів, інструментів і металевих виробів загального призначення
16. 28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
17. 28.3 Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства
18. 31 Виробництво меблів
19. 35.1 Виробництво, передача та розподілення електроенергії
20. 37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод

5. Короткий опис методики відображення економічного та інноваційного потенціалу

В ідеалі результати економічного та інноваційного аналізу повинні бути об'єднані для визначення галузей, які мають як економічний, так і інноваційний потенціал. Оскільки визначення інноваційного потенціалу доступно лише для галузей за КВЕД В-Е, дослідження у цьому розділі обмежені галузями секцій В-Е.

За результатами економічного та інноваційного аналізу здійснюється відбір галузей згідно з критеріями таким чином:

**Зайнятість– Статика ТА/АБО Зайнятість Динаміка
ТА
Інновації–2014-2016 ТА/АБО Інновації–не менше 3-х з 4-х критеріїв)**

6. Економічний та інноваційний потенціал Київської області

В таблиці 9 зеленим кольором виділено галузі, які відібрано за критерієм: Зайнятість–Статика ТА/АБО Зайнятість–Динаміка ТА Інновації – 2014-2016 ТА/АБО Інновації – не менше 3-х з 4-х критеріїв).

Таблиця 9

**Галузі секцій В-Е за КВЕД, які проходять пороги критеріїв
за економічним та інноваційним аналізом**

		Зайнятість- Статика	Зайнятість - Динаміка	Інновації – 2014 і 2016	Інновації – не менше 3- х критеріїв з 4-х	Економіка & Інновації	Частка регіональної зайнятості
						11	
10.1	Processing and preserving of meat and production of meat products	x		x	x	x	1,5%
10.5	Manufacture of dairy products	x					
10.6	Manufacture of grain mill products. starches and starch products	x	x				
10.7	Manufacture of bakery and farinaceous products	x	x		x	x	1,6%
10.8	Manufacture of other food products		x				
10.9	Manufacture of prepared animal feeds	x					
15.2	Manufacture of footwear			x	x		
16.1	Sawmilling and planing of wood		x	x	x	x	0,2%
17	Manufacture of paper and paper products	x		x	x	x	1,1%
18	Printing and reproduction of recorded media	x					
20.1	Manufacture of basic chemicals. fertilisers and nitrogen compounds. plastics and synthetic rubber in primary forms	x	x				
20.4	Manufacture of soap and detergents. cleaning and polishing preparations. perfumes and toilet preparations		x	x	x	x	0,2%
20.5	Manufacture of other chemical products		x	x	x	x	0,1%
21.2	Manufacture of pharmaceutical preparations				x		
22.1	Manufacture of rubber products	x	x	x	x	x	1,5%
22.2	Manufacture of plastic products	x	x				

23.1	Manufacture of glass and glass products	x		x	x	x	0,5%
23.6	Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	x	x	x	x	x	1,0%
24.3	Manufacture of other products of first processing of steel			x	x		
24.5	Casting of metals			x	x		
24.4	Manufacture of basic precious and other non-ferrous metals		x				
25.1	Manufacture of structural metal products		x				
25.5	Forging, pressing, stamping and roll-forming of metal; powder metallurgy				x		
25.6	Treatment and coating of metals; machining		x				
25.7	Manufacture of cutlery, tools and general hardware			x	x		
25.9	Manufacture of other fabricated metal products		x				
27.1	Manufacture of electric motors, generators, transformers and electricity distribution and control apparatus		x				
28.2	Manufacture of other general-purpose machinery		x		x	x	0,3%
28.3	Manufacture of agricultural and forestry machinery			x	x		
29.1	Manufacture of motor vehicles		x				
30.3	Manufacture of air and spacecraft and related machinery		x				
31	Manufacture of furniture	x			x	x	0,9%
32.1	Manufacture of jewellery, bijouterie and related articles		x				
33.1	Repair of fabricated metal products, machinery and equipment		x				
35.1	Electric power generation, transmission and distribution				x		
35.3	Steam and air conditioning supply		x				
36	Water collection, treatment and supply		x				
37	Sewerage	x		x	x	x	0,5%
38.1	Waste collection		x				
38.2	Waste treatment and disposal		x				

Таблиця 10

Галузі з економічним та інноваційним потенціалом (КВЕД В-Е)

№	Група за КВЕД	Розділ за КВЕД	Секція за КВЕД	Частка регіональної зайнятості
	10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів 10.7 Manufacture of bakery and farinaceous products	10. Виробництво харчових продуктів	Секція С Переробна промисловість	1,6%
	10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів 10.1 Processing and preserving of meat and production of meat products	10. Виробництво харчових продуктів	Секція С Переробна промисловість	1,5%
	22.1 Виробництво гумових виробів 22.1 Manufacture of rubber products	22 Виробництво гумових і пластмасових виробів	Секція С Переробна промисловість	1,5%
	23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу 23.6 Manufacture of articles of concrete, cement and plaster	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Секція С Переробна промисловість	1%
	17 Виробництво паперу та паперових виробів 17 Manufacture of paper and paper products	17 Виробництво паперу та паперових виробів	Секція С Переробна промисловість	1,1%
	23.1 Виробництво скла та виробів зі скла 23.1 Manufacture of glass and glass products	23 Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,5%
	31 Виробництво меблів 31 Manufacture of furniture	31 Виробництво меблів	Секція С Переробна промисловість	0,9%
	37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод 37 Sewerage	37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод	Секція Е Водопостачання; аналізація, поводження з відходами	0,5%
	28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення 28.2 Manufacture of other general-purpose machinery	28 Виробництво машин і устаткування, н.в.і.у.	Секція С Переробна промисловість	0,3%
	20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,2%

	полірування, парфумних і косметичних засобів 20.4 Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations			
	16.1 Лісопильне та стругальне виробництво 16.1 Sawmilling and planing of wood	16 Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	Секція С Переробна промисловість	0,2%
	20.5 Виробництво іншої хімічної продукції 20.5 Manufacture of other chemical products	20 Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Секція С Переробна промисловість	0,1%

Економічний та інноваційний потенціал Київської області

(за видами економічної діяльності секцій В-Е КВЕД)

13. 10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів
14. 10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів
15. 16.1 Лісопильне та стругальне виробництво
16. 17 Виробництво паперу та паперових виробів
17. 20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів
18. 20.5 Виробництво іншої хімічної продукції
19. 22.1 Виробництво гумових виробів
20. 23.1 Виробництво скла та виробів зі скла
21. 23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу
22. 28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
23. 31 Виробництво меблів
24. 37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод

Оскільки на даний час дані, необхідні для визначення інноваційного потенціалу в усіх галузях економіки, є недоступними, отримано попередній список потенційних видів економічної діяльності, обмежений секціями КВЕД В=Е. Для уточнення цього списку необхідно отримати додаткову якісну інформацію, що дозволить визначити пріоритетні та корисні для регіону галузі.

Основні показники ефективності для кожної з вибраних галузей включено у Таблицю 11. Критерій, за яким галузь пройшла критичне значення, виділено блакитним кольором. якщо вона пройшла всі статичні або динамічні економічні критерії оцінки виділено жирним шрифтом. Якщо критерії інновації було пройдено, усі оцінки за цей рік виділено рамками.

Загалом **12 галузей** за секціями В-Е КВЕД, в яких зайнято **9.4%** загальної кількості зайнятих в регіоні, демонструють як економічний, так і інноваційний потенціал:

1. **Виробництво м'яса та м'ясних продуктів** (КВЕД 10.1). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і середньої заробітної плати на одного працівника. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою організаційних та маркетингових інновацій як у 2014р., так і у 2016 р.

2. **Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів** (КВЕД 10.7). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і **потужного потенціалу економічного зростання**. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій продукту та маркетингових інновацій як у 2014р., так і у 2016 р.

3. **Лісопильне та стругальне виробництво** (КВЕД 16.1). Галузь визначена на основі **потенціалу економічного зростання**. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою усіх видів інновацій як у 2014р., так і у 2016 р.

4. **Виробництво паперу та паперових виробів** (КВЕД 17). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і **середньої заробітної плати** на одного працівника. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою усіх видів інновацій як у 2014р., так і у 2016 р.

5. **Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів** (КВЕД 20.4). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і **середньої заробітної плати** на одного працівника, а також **позитивної зміни кількості зайнятих осіб**, що свідчить про подальший розвиток галузі та її потенціал. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій як у 2014р., так і у 2016 р.

6. **Виробництво іншої хімічної продукції** (КВЕД 20.5). Галузь визначена на основі **потенціалу економічного зростання**. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій як у 2014 р., так і у 2016 р.

7. **Виробництво гумових виробів** (КВЕД 22.1). Галузь визначена на основі **поточної дуже сильної спеціалізації** і **середньої заробітної плати** на одного працівника, а також **позитивної зміни кількості зайнятих осіб**, що свідчить про подальший розвиток галузі та її потенціал. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій як у 2014 р., так і у 2016 р.

8. **Виробництво скла та виробів зі скла** (КВЕД 23.1). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і **середньої заробітної плати** на одного працівника, а також **позитивної зміни кількості зайнятих осіб**, що свідчить про подальший розвиток галузі. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій як у 2014 р., так і у 2016 р.

9. **Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу** (КВЕД 23.6). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** і **середньої заробітної плати** на одного працівника, а також **потенціалу економічного зростання**. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою маркетингових інновацій та інновацій продукту щодо промисловості у країні у 2014 р. та у 2016 р.

10. **Виробництво інших машин і устаткування загального призначення** (КВЕД 28.2). Галузь визначена на основі **поточної середньої заробітної плати** на одного працівника, а також на основі **потенціалу економічного зростання**. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою організаційних інновацій та інновацій продукту у 2014 р. та у 2016 р.

11. **Виробництво меблів** (КВЕД 31). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації**, а також на основі наявних **позитивних змін в середній заробітній платі** на одного працівника, що свідчить про подальший розвиток галузі. Інноваційний потенціал обумовлений

відносно високою часткою інновацій процесу у 2014 р., а також маркетингових та організаційних інновацій у 2014 р. та 2016 р.

12. Каналізація, відведення й очищення стічних вод (КВЕД 37). Галузь визначена на основі **поточної сильної спеціалізації** та **позитивної зміни кількості зайнятих осіб**, що свідчить про подальший розвиток галузі. Інноваційний потенціал обумовлений відносно високою часткою інновацій продукту та процесу у 2014 р., у 2016 р. – часткою інновацій процесу та організаційних інновацій.

Таблиця 11

Основні показники ефективності для галузей з економічним та інноваційним потенціалом Київської області

КВЕД	Галузь	Ступінь спеціалізації середня за 2012-2017	Частка регіональної зайнятості середня за 2012-2017	Зарплата на працівника щодо області середня за 2012-2017	Зарплата на працівника щодо промисловості у країні середня за 2012-2017	Зміна зайнятості щодо області 2012-2017 (позитивна протягом 3 років)	Зміна зайнятості щодо промисловості у країні 2012-2017 (позитивна протягом 3 років)	Зміна зарплати на працівника щодо області 2012-2017 (позитивна протягом 3 років)	Зміна зарплати на працівника щодо промисловості у країні 2012-2017 (позитивна протягом 3 років)	Інновації. Ступінь спеціалізації щодо області 2014				Інновації. Ступінь спеціалізації щодо промисловості у країні 2014				Інновації. Ступінь спеціалізації щодо області 2016				Інновації. Ступінь спеціалізації щодо промисловості у країні 2016			
										Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації	Інновації продукту	Інновації процесу	Організаційні інновації	Маркетингові інновації
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1.	10.1 Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	1,737	1,5%	91,1	117,0	-1,8% (1)	-24,5% (0)	-46,9% (2)	-67,2% (2)	0,00	1,06	1,66	1,84	0,00	1,04	3,01	1,74	0,81	2,01	1,21	2,38	1,20	1,80	1,46	1,87
2.	10.7 Виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів	1,403	1,6%	69,0	101,1	105,1% (4)	114,7% (4)	40,3% (4)	38,3% (4)	1,62	1,19	0,93	2,06	1,50	1,43	1,77	1,84	1,49	1,23	0,55	1,31	1,07	0,77	0,69	0,94
3.	16.1 Лісопилльне та стругальне виробництво	0,772	0,2%	44,1	76,2	211,8% (4)	166,1% (4)	22,9% (2)	14,8% (1)	2,76	2,52	0,00	2,92	2,29	1,39	0,00	2,67	2,29	3,79	3,42	1,35	1,87	1,87	4,08	1,32
4.	17 Виробництво паперу та паперових виробів	2,212	1,1%	173,6	186,1	-0,9% (3)	4,0% (3)	-16,8% (2)	-20,8% (1)	1,16	1,59	1,66	2,46	1,50	1,25	2,11	2,43	2,58	2,84	1,92	1,01	3,03	2,51	1,71	0,96
5.	20.4 Виробництво мила та мийних засобів, засобів для чищення та полірування, парфумних і косметичних засобів	1,803	0,2%	111,4	96,1	20,8% (4)	12,6% (4)	-68,5% (1)	-35,7% (1)	6,31	4,33	2,26	5,00	2,65	1,89	1,80	1,80	6,11	3,79	1,14	3,59	1,98	1,75	0,71	1,58
6.	20.5 Виробництво іншої хімічної продукції	0,335	0,1%	63,9	74,6	80,3% (4)	105,4% (4)	26,5% (3)	5,9% (3)	7,36	3,37	0,00	3,89	4,15	3,00	0,00	3,38	3,93	1,62	1,47	3,46	1,88	0,73	2,19	2,46

7.	22.1 Виробництво гумових виробів	8,972	1,5%	104,3	118,6	4,1% (3)	3,4% (3)	-17,9% (2)	-7,9% (1)	1,38	0,63	2,96	2,19	1,52	0,76	2,66	1,59	1,25	1,03	1,87	2,20	1,38	1,38	2,76	1,73
8.	23.1 Виробництво скла та виробів зі скла	2,456	0,5%	145,2	155,8	7,7% (2)	14,9% (3)	-24,6% (3)	-32,4% (2)	1,10	3,03	0,00	2,33	1,73	2,40	0,00	2,97	1,25	1,03	1,87	1,47	0,68	0,74	2,05	1,26
9.	23.6 Виготовлення виробів із бетону, гіпсу та цементу	1,993	1,0%	151,3	161,1	15,4% (3)	15,7% (4)	10,2% (3)	-19,2% (2)	1,04	1,26	0,49	1,46	2,13	1,79	0,71	2,10	0,89	1,10	1,32	1,30	1,62	0,98	1,57	1,32
10.	28.2 Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	0,817	0,3%	92,6	105,7	18,1% (5)	26,2% (4)	1,5% (3)	-7,3% (3)	2,07	0,00	1,98	0,00	1,25	0,00	1,85	0,00	2,39	0,99	2,23	1,76	1,55	0,62	2,09	1,94
11.	31 Виробництво меблів	1,569	0,9%	56,3	78,5	-1,7% (1)	-12,0% (2)	15,0% (2)	-39,3% (1)	1,23	1,68	4,39	3,89	0,63	0,82	3,05	1,61	0,00	0,71	1,28	1,51	0,00	0,30	0,83	0,65
12.	37 Каналізація, відведення й очищення стічних вод	1,674	0,5%	81,0	111,5	76,5% (1)	19,7% (1)	-72,9% (0)	-51,1% (0)	3,68	10,1	0,00	0,00	4,26	3,83	0,00	0,00	0,00	4,26	7,69	0,00	0,00	2,50	6,00	-

